

การสืบทอดดนตรีไทยสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

นายสันติ วิลัยสูงเนิน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THAI MUSIC TRANSMISSION OF KEDKONG SCHOOL NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Mr. Santi Wilaisungnern

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai Music

Department of Music

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

สันติ วิลัยสูงเนิน : การสืบทอดดนตรีไทยสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา (THAI MUSIC TRANSMISSION OF KEDKONG SCHOOL NAKHON RATCHASIMA PROVINCE) อ.ที่
 ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์, 272 หน้า.

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมประวัติความเป็นมาของสำนักเกตุคงใน
 จังหวัดนครราชสีมาและกระบวนการสืบทอดดนตรีไทยของสำนักเกตุคงในจังหวัดนครราชสีมา

ผลจากการศึกษาพบว่า สำนักเกตุคงจังหวัดนครราชสีมาก่อตั้งประมาณปี พ.ศ.2493 โดย
 ครูบุญยัง เกตุคง การถ่ายทอดความรู้มี 3 วิธีคือ 1.การถ่ายทอดโดยตรง 2.การถ่ายทอดจากศิษย์ถึง
 ศิษย์ 3.การถ่ายทอดภายหลังจากศิษย์ได้ศึกษาด้วยตนเอง บทเพลงที่ถ่ายทอดนั้นแบ่งออกได้เป็น 2
 ประเภท คือ 1.เพลงที่ใช้ประกอบอาชีพ ได้แก่ เพลงประกอบการแสดงลิเก เพลงเสภา และเพลงมอญ
 2.เพลงพิเศษ ซึ่งครูบุญยัง เกตุคง จะคัดเลือกถ่ายทอดให้กับศิษย์เฉพาะคน ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์
 และเพลงเดี่ยว นอกจากนี้ความรู้เรื่องเพลงแล้วครูบุญยัง เกตุคง ยังประพาดิตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ
 ศิษย์จนกลายเป็นขนบและวิธีการปฏิบัติของสำนัก ได้แก่ การแต่งกาย การบรรเลง และการประพาดิ
 ตนให้เหมาะสม

การสืบทอดความรู้ของสำนักนั้นพบว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ 1.การสืบทอด
 ความรู้ของวงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งในปัจจุบันคงเหลือเพียงการรวมตัวของศิษย์เพื่อ
 บรรเลงในงานไหว้ครูเท่านั้น 2. การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในสายอาชีพนักดนตรีไทย โดยมีทั้งศิษย์
 ที่เป็นเจ้าของวงดนตรีไทย ได้แก่ วงปี่พาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง วงปี่พาทย์ประยุกต์คณะ ร.รุ่งเรือง
 ศิลป์ และกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด และศิษย์ที่ประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีไทยอิสระ 3.
 การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในหน่วยงานราชการจากศิษย์ที่ทำงานในระบบราชการทั้งในและนอก
 จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้การสืบทอดของศิษย์สำนักเกตุคง ยังคงรักษาขนบและวิธีการปฏิบัติของ
 สำนัก

ภาควิชา ดุริยางคศิลป์

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา ดุริยางค์ไทย

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2558

5686733535 : MAJOR THAI MUSIC

KEYWORDS: KEDKONG SCHOOL, BOONYANG KEDKONG, THAI MUSIC TRANSMISSION

SANTI WILAISUNGNERN: THAI MUSIC TRANSMISSION OF KEDKONG SCHOOL NAKHON RATCHASIMA PROVINCE. ADVISOR: ASSOC. PROF. PATARAWDEE PUCHADAPIROM, Ph.D., 272 pp.

The objective of this research is to study and gather the historical background of Kedkong School, Nakhon Ratchasima as well as the inherited process of Thai traditional music of Kedkong School in Nakhon Ratchasima province.

The study result shown that Kedkong School, Nakhon Ratchasima was founded in 1950 by a well-known teacher, “Boonyang Kedkong”. There are 3 methods of musical knowledges transmission composed of 1) direct transmission, 2) disciples to disciples and 3) knowledge transmission after self-study of disciples. The songs utilized to pass on are classified by 2 types. 1) The songs that use to carry out the musical profession comprising the songs conducted in “Likay” performing, “Sae Pha” Song and “Mon” Song. 2) The particular song that “Boonyang Kedkong” specifically selected to pass on his knowledge to the individual disciple consisting of “Nah Phat” Song and “Deaw” Song. Not only musical knowledges passed on by “Boonyang Kedkong” but also he always conduct like a wonderful role model for all disciples until it becomes the typical manners of Kedkong School, for instance, formal dressing, musical performing and being well-behaved.

The inherited knowledge of Kedkong School is classified by 3 methods consisting. 1) The musical knowledge transmission of Kedkong ensembles inherited by disciples in Nakhon Ratchasima province which is currently remaining for reunion of Kedkong disciples to perform music in the particular ceremony held to respect their teacher. 2) The inheritance of Thai traditional music for the professional’s Thai musician including the disciples who have their own ensembles composed of the applied Phi Phat ensembles, “Rung Reang Sin”, The Phi Phat Mon ensembles, “ Rattana Banleng” and the Thai musical conservative ensembles, “Ban Phu Khao Lad” and other disciples who are freelance working as Thai professionals musician. 3) The inherited knowledge of Thai traditional music in government sector carried out by the disciples who work as government officer both in Nakhon Ratchasima province and other province. The inheritance of Thai traditional music of Kedkong disciples are still conservatively carried out by typical manners of Kedkong School.

Department: Music

Student's Signature

Field of Study: Thai Music

Advisor's Signature

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ดี เนื่องด้วยความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนผู้มีพระคุณหลายท่าน ที่ให้ความเมตตาและความสะดวกซึ่งประกอบไปด้วยผู้อุปการคุณดังนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ภัทรวดี ภูษฎาภิรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำด้วยความเมตตา ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหา และให้กำลังใจในการทำงานมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร.บุษกร บิณฑสันต์ ที่กรุณาแนะนำให้ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ กราบขอบพระคุณ รศ.พิชิต ชัยเสรี คุณครูผู้ให้แนวคิดและหลักการในการรวบรวมข้อมูล และขอกราบขอบพระคุณ รศ.ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน รศ.ดร.จำคม พรประสิทธิ์ ดร.ภัทรช คมขำ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจทานและแก้ไข ให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดความสมบูรณ์และสำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ครูดนตรีไทยศิษย์เกตุคงจังหวัดนครราชสีมาทุกท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้ข้อมูลสำคัญต่างๆภายในสำนักเกตุคงให้กับผู้วิจัยโดยไม่ปิดบัง ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่งและทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณครอบครัววัลย์สูงเนิน ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อนพี่น้องทางด้านดนตรีไทยทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษา ให้ที่พัก ตลอดจนเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

คุณูปการใด อันเป็นกุศลที่เกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขออุทิศแด่ครูบุญยงค์ เกตุคง ครูบุญยัง เกตุคงและครูอาจารย์ที่ช่วยดลบันดาลให้งานเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
บทที่ 2 บริบทต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา	8
2.1 จังหวัดนครราชสีมา.....	8
2.1.1 ประวัติจังหวัดนครราชสีมา.....	8
2.1.2 สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา	12
2.1.3 วัฒนธรรมดนตรีในจังหวัดนครราชสีมา.....	15
2.2 ประวัติผู้ก่อตั้งสำนักเกตุคง.....	25
บทที่ 3 การถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา.....	41
3.1 สถานที่ถ่ายทอดความรู้ของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา	42
3.1.1 วิกิเิกของแม่เสี้ยม	42
3.1.2 บ้านของครูบุญยังบริเวณหลังโรงไฟฟ้า	47
3.1.3 ร้านอาหารรุ่งโรจน์โภชนา บริเวณสี่แยกไฟแดงวัดหนองบัวรอง	53

3.1.4 บ้านของนายมานิต เหล็กสูงเนิน บริเวณหลังวัดสุทธจินดา.....	58
3.1.5 บ้านของครูบุญยัง หมู่บ้านปรางค์ทอง ตำบลบ้านใหม่	62
3.2 ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ภายในสำนักเกตุดง จังหวัดนครราชสีมา.....	69
3.2.1 วิธีการถ่ายทอดความรู้ภายในสำนักเกตุดง	69
3.2.1.1 การถ่ายทอดโดยตรง	69
3.2.1.2 การถ่ายทอดจากศิษย์ถึงศิษย์	76
3.2.1.3 การถ่ายทอดภายหลังจากศิษย์ได้ศึกษาด้วยตนเอง	81
3.2.2 ประเภทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้.....	85
3.2.2.1 เพลงที่ใช้สำหรับประกอบอาชีพ	85
3.2.2.1.1 เพลงประกอบการแสดงลิเก	85
3.2.2.1.2 เพลงเสภา.....	98
3.2.2.1.3 เพลงมอญ.....	101
3.2.2.2 เพลงพิเศษ	107
3.2.2.2.1 เพลงหน้าพาทย์	107
3.2.2.2.2 เพลงเดี่ยว	145
3.2.3 ขนบและแบบแผนการปฏิบัติของสำนัก	150
3.2.3.1 การประพาดิตนของครูบุญยัง เกตุคง	150
3.2.3.1.1 ครูเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี.....	151
3.2.3.1.2 ครูเป็นแบบอย่างของครูที่ดีและนักดนตรีที่ดี	157
3.2.3.2 ขนบในการบรรเลงดนตรีไทย ของสำนักเกตุดง	163
บทที่ 4 การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยของสำนักเกตุดง จังหวัดนครราชสีมา	169
4.1 การสืบทอดความรู้ของวงศิษย์เกตุดง จังหวัดนครราชสีมา	170
4.2 การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในกลุ่มนักดนตรีอาชีพ	192

4.2.1 วงษ์พิภพประยูรศักดิ์ คณะ รุ่งเรืองศิลป์	193
4.2.2 วงษ์พิภพมอญคณะรัตนบรรเลง	204
4.2.3 กลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด.....	212
4.3 การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในหน่วยงานราชการ	224
4.3.1 โรงเรียนวัดสระแก้ว	225
4.3.2 โรงเรียนสุนารีวิทยา	230
4.3.3 โรงเรียนสูงเนิน	235
4.3.4 โรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่.....	238
4.3.5 โรงเรียนบ้านดอนแสนสุข.....	242
4.3.6 โรงเรียนเจียรนวนนทอุทิศ 2	246
4.3.7 โรงเรียนบ้านบึง	249
4.3.8 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.....	254
4.3.9 โรงเรียนวังพิถุกลพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์.....	258
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	264
รายการอ้างอิง	267
ภาคผนวก.....	270
ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 ที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน.....	271
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	272

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 ภาพป๊อดหรือปี่แก้ว	19
ภาพที่ 2 ภาพครุบุญยัง เกตุคง	27
ภาพที่ 3 ภาพครุหรั่ง พุ่มทองสุข	29
ภาพที่ 4 ภาพครุเพชร จรรย์นาฏย์	31
ภาพที่ 5 ภาพครุเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล	33
ภาพที่ 6 ภาพหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)	34
ภาพที่ 7 ภาพครุบุญยัง เกตุคงกำลังแต่งตัวแสดงลิเก	37
ภาพที่ 8 ภาพครุบุญยัง เกตุคงรำเพลงหน้าพาทย์ประกอบพิธีไหว้ครู	40
ภาพที่ 9 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณที่ตั้งวิกแม่เสี้ยม	43
ภาพที่ 10 ภาพแผนที่บริเวณที่ตั้งวิกแม่เสี้ยม	44
ภาพที่ 11 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณบ้านหลังโรงไฟฟ้า	48
ภาพที่ 12 ภาพแผนที่บริเวณบ้านหลังโรงไฟฟ้า	48
ภาพที่ 13 ภาพปากซอยทางเข้าบ้านหลังโรงไฟฟ้า	49
ภาพที่ 14 ภาพบริเวณที่ตั้งของบ้านหลังโรงไฟฟ้า ปัจจุบันถูกรื้อถอนไปแล้ว	49
ภาพที่ 15 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณบ้านสี่แยกวัดหนองบัวรอง	53
ภาพที่ 16 ภาพแผนที่บริเวณบ้านสี่แยกวัดหนองบัวรอง	53
ภาพที่ 17 ภาพบริเวณบ้านสี่แยกหนองบัวรอง ปัจจุบันถูกสร้างเป็นธนาคาร	54
ภาพที่ 18 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณบ้านครุมานิต เหล็กสูงเนิน	58
ภาพที่ 19 ภาพแผนที่บริเวณบ้านครุมานิต เหล็กสูงเนิน	58
ภาพที่ 20 ภาพบริเวณปากซอยเข้าบ้านครุมานิต เหล็กสูงเนิน	59
ภาพที่ 21 ภาพบ้านพี่สาวครุมานิต เหล็กสูงเนิน	59
ภาพที่ 22 ภาพบ้านครุมานิต เหล็กสูงเนิน ปัจจุบันถูกรื้อถอนไปแล้ว	60

ภาพที่ 23	ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณบ้านปรารงค์ทอง	62
ภาพที่ 24	ภาพแผนที่บริเวณบ้านปรารงค์ทอง	63
ภาพที่ 25	ภาพบริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านปรารงค์ทอง	63
ภาพที่ 26	ภาพบ้านครูบุญยัง เกตุคงที่หมู่บ้านปรารงค์ทอง	64
ภาพที่ 27	ภาพบ้านครูบุญยัง เกตุคงที่หมู่บ้านปรารงค์ทอง	64
ภาพที่ 28	ภาพเศียรครุของครูบุญยัง เกตุคง	68
ภาพที่ 29	ภาพการบรรเลงระนาดเอกวางเดี่ยวประกอบการแสดงลิเก ในจังหวัดนครราชสีมา	88
ภาพที่ 30	ภาพด้านหน้าและด้านหลังเหรียญนวลือชา.....	153
ภาพที่ 31	ภาพด้านหน้าและด้านหลังเหรียญหลวงพ่อกุณ.....	154
ภาพที่ 32	ภาพต้นแบบในการจัดสร้างเหรียญ	154
ภาพที่ 33	ภาพด้านหน้าและด้านหลังเศียรพ่อก่ขนาดเล็ก	155
ภาพที่ 34	ภาพด้านหน้าและด้านหลังเหรียญพ่อก่ที่ระลึก งานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง.....	157
ภาพที่ 35	ภาพวงศิษย์เกตุคงจังหวัดนครราชสีมา.....	177
ภาพที่ 36	ภาพเครื่องมือ 2 โคนที่นายพิทักษ์ จรรย์นาญยซื้อไปเก็บรักษาไว้.....	179
ภาพที่ 37	ภาพวงปี่พาทย์ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา บรรเลงในงานพิธีไหว้ครูครอบครู ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.....	182
ภาพที่ 38	ภาพตราเสี้ยววงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา	183
ภาพที่ 39	ภาพนายเรียง รอดสูงเนินจับมือฆ้องวงใหญ่ให้กับผู้ที่สนใจ	188
ภาพที่ 40	ภาพนายเดชา เสริมใหม่จับมือตะโพนให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	188
ภาพที่ 41	ภาพวงปี่พาทย์ประยุกต์ รุ่งเรืองศิลป์	201
ภาพที่ 42	ภาพบรรยากาศงานวงทำบุญบ้านและทอดกฐินสามัคคีที่บ้านของ นายพิช รัตนสันเทียะ	209
ภาพที่ 43	ภาพกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด	220

บทที่ 1

บทนำ

1.1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดของประเทศไทย ประกอบด้วย 32 อำเภอ คนส่วนใหญ่นิยมเรียกชื่อจังหวัดว่า โคราช มีประชากรมากเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ ในส่วนของวัฒนธรรมดนตรีนั้นพบว่านอกจากดนตรีพื้นเมืองแล้วยังมีดนตรีไทยบรรเลงในโอกาสต่างๆ ในส่วนงานประเพณี ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล รวมทั้งการแสดงลิเกในช่วงปีพาทย์ไทยบรรเลงประกอบ ต่อมาในระยะหลังมีการในช่วงปีพาทย์มอญบรรเลงในงานศพและใช้บรรเลงประกอบการแสดงลิเก ครูดนตรีไทยคนสำคัญที่เดินทางมาถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับนักดนตรีไทยในจังหวัดนครราชสีมาได้แก่ ครูบุญยงค์ เกตุคง ครูบุญยัง เกตุคง

สำนักเกตุคงจังหวัดนครราชสีมาก่อตั้งโดยครูบุญยัง เกตุคง ศิลปินแห่งชาติ สาขากการแสดง (ลิเก) ซึ่งท่านเป็นบุตรชายของนายพยอม นางเขียน เกตุคง มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 4 คน ครูบุญยังเริ่มฝึกหัดดนตรีไทยตั้งแต่อายุได้ 7 ปี โดยไปเรียนดนตรีไทยพร้อมกันกับพี่ชายคือครูบุญยงค์ เกตุคง ครูคนแรกที่ถ่ายทอดวิชาดนตรีไทยให้คือ ครูหรั่ง พุ่มทองสุข จากนั้นเมื่ออายุได้ 10 ปี ครูได้เดินทางไปศึกษาหาความรู้ทางด้านดนตรีไทยต่อกับครูเพชร จรรย์นาฎย์ โดยได้ศึกษาทั้งวิชาดนตรีไทยและการเป่าแตร จากนั้นครูได้เดินทางมาศึกษาดนตรีไทยต่อกับครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และได้พักอาศัยอยู่ที่บ้านของครูหลวงประดิษฐไพเราะทำให้ครูได้มีโอกาสเรียนดนตรีไทยเพิ่มเติมกับศิษย์ในสำนัก คือครูทองต่อ กลีบขึ้น นอกจากนี้ครูบุญยังยังได้ฝากตัวเป็นลูกศิษย์ครูดนตรีไทยอีกหลายท่านด้วยกันได้แก่ ครูแมว พาทย์โกศล ครูยรรยงค์ โปร่งน้ำใจ ครูหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยชีวิน) ครูเอื้อน วรรณเกษม นอกจากวิชาทางด้านดนตรีไทยแล้ว ครูบุญยังได้เริ่มฝึกหัดเล่นลิเกตั้งแต่อายุ 16 ปี สาเหตุที่ครูฝึกหัดลิเกนั้นก็เพราะความน้อยใจในเรื่องค่าตอบแทนระหว่างนักดนตรีไทยกับนักแสดงลิเก โดยครูลิเกคนแรกของครูบุญยัง คือ ครูวาด เม็ดขนุน ต่อมาจึงได้ศึกษาวิชาลิเกเพิ่มกับครูสนธิ จรกา นอกจากนี้ครูบุญยังยังได้เดินทางมาจังหวัดนครราชสีมาเพื่อศึกษาวิชาความรู้ทางด้านลิเกกับครูเต็ก เสือสง่า บุตรบุญธรรมของครูดอกดิน เสือสง่า ซึ่งในอดีตถือว่าเป็นครูลิเกที่มีชื่อเสียงมาก ในช่วงแรกนั้นครูบุญยังได้เดินทางไปศึกษาวิชาความรู้ทางด้านการแสดงลิเกได้เพียง 2 ปี จากนั้นจึงเดินทางกลับและจัดตั้งคณะลิเกชื่อว่า คณะเกตุคงดำรงศิลป์ รับแสดงตามงานต่างๆ ในระยะเวลาต่อมาครูบุญยังมีความคิดว่า วิชาความรู้ทางด้านลิเกของตนเองนั้นยังไม่พอจึงเดินทางกลับมาจังหวัดนครราชสีมาอีกครั้งเพื่อศึกษาวิชาความรู้จากครูเต็ก เสือสง่า โดยได้อาศัย

อยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาถึง 18 ปี ในช่วงนี้เองมีนักดนตรีไทยของจังหวัดนครราชสีมาได้เข้ามาฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของครูบุญยัง เกตุคง โดยเริ่มจากนายมานิต เหล็กสูงเนิน คนระนาดเอกของวิกลิเกแม่เสงี่ยม ซึ่งต่อมาภายหลังได้มีนักดนตรีไทยชาวจังหวัดนครราชสีมา เดินทางเข้ามาฝากตัวเป็นศิษย์ของครูบุญยัง เกตุคงเพิ่มมากขึ้นจนกระทั่งสามารถตั้งวงดนตรีไทยโดยชื่อวงว่าศิษย์เกตุคงโคราช รับบรรเลงตามงานต่างๆ จนเป็นที่รู้จักทั้งในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง

สำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาในขณะนั้น ถือได้ว่ามีชื่อเสียงมาก นายเกษม ธิสูงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ครูบุญยัง เกตุคงเป็นครูที่เก่งดนตรีไทยมากๆ ใครๆก็อยากเข้ามาฝากตัวเป็นศิษย์ ลูกศิษย์ของครูก็มีแต่เก่งๆนะ อย่างลุงเลื่อนนี่ ตีระนาดดีเลย...”(เกษม ธิสูงเนิน, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2558) นายเดชา เสริมใหม่ ก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนนั้นงานเยอะนะ ใครก็มาหาวงปี่พาทย์มันก็มีไม่กี่วงหรอก แต่ว่า อย่างวงเรานี้มันเป็นมาตรฐานไง เล่นแบบภาคกลาง เครื่องมอญก็มี เครื่องไทยก็มี...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558) จากคำสัมภาษณ์จะเห็นว่าสำนักเกตุคงมีชื่อเสียงอย่างมากโดยเป็นที่รู้จักทั้งนักดนตรีไทยและผู้ชื่นชอบในการจำวงดนตรีไทยไปบรรเลง ทั้งนี้ก็เป็นผลมาจากการที่ครูบุญยัง เกตุคงได้พยายามตั้งใจถ่ายทอดความรู้และฝึกฝนศิษย์ภายในสำนักให้เป็นนักดนตรีไทยที่ดี

ในปัจจุบันถึงแม้ว่าครูบุญยัง เกตุคง จะได้เสียชีวิตลงไปแล้วก็ตาม ศิษย์สำนักเกตุคง ก็ยังคงช่วยกันสืบทอดและเผยแพร่ความรู้ทางด้านดนตรีไทยที่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูไปสู่รุ่นลูกศิษย์รุ่นใหม่ ทำให้ดนตรีไทยภายในจังหวัดนครราชสีมาได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษารวบรวมข้อมูลเรื่องการสืบทอดดนตรีไทยสำนักเกตุคงจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์อันมีคุณค่าต่อการศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาและรวบรวมประวัติ ความเป็นมาของสำนักเกตุคงในจังหวัดนครราชสีมา

1.2.2 เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดดนตรีไทยของสำนักเกตุคงในจังหวัดนครราชสีมา

1.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการสืบทอดดนตรีไทยสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งวิธีการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1.3.1 การรวบรวมข้อมูล

1.3.1.1 รวบรวมข้อมูลด้านเอกสารสิ่งพิมพ์ โดยทำการศึกษาข้อมูลเอกสารจากแหล่งอ้างอิงต่างๆได้แก่

- สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุดแห่งชาติ
- หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหิดล

1.3.1.2 รวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมาของสำนักจากการสัมภาษณ์ ศิษย์ภายในสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาที่ยังมีชีวิตอยู่ดังต่อไปนี้

นายเกษม	ถีสุงเนิน	นักดนตรีไทยอิสระ (ระนาดเอก)
นางสาวจริยาวดี	ช่องฉิมพลี	ข้าราชการครูโรงเรียน เจียรนวนนทอุทิศ 2
นางจันทร์เพ็ญ	ฝ้ายโคกสูง	นักดนตรีไทยอิสระ (เครื่องกำกับจังหวะ)
นายจินดา	จิววิเศษ	ข้าราชการครูโรงเรียนวังพิบูลพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์
นายชัชวาล	สนิทสันเทียะ	อาจารย์สาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
นายชาญกิจ	เสริมใหม่	นักดนตรีไทยอิสระ (ระนาดเอก)
นายณัฐดนัย	เงาเกาะ	ครูดนตรีไทยโรงเรียนสูงเนิน
นายเดชา	เสริมใหม่	หัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทย บ้านภูเขาลาด
นายทศพร	จริงโพธิ์	หัวหน้าวงดนตรี ท.ภัทรศิลป์
นายธวัชชัย	ใหญ่ น้ำ	นักดนตรีไทยอิสระ (เครื่องหนัง)
นางบุญทรัพย์	นามเกษม	ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านดอนแสนสุข
นางสาวบุญสม	เลิศพยาบาล	นักดนตรีไทยอิสระ (ขับร้อง)
นายประจักษ์	หวัดสูงเนิน	นักดนตรีไทยอิสระ (เครื่องหนัง)
นายพิช	รัตนสันเทียะ	หัวหน้าวงปี่พาทย์มอญ คณะรัตนบรรเลง
นายไพฑูรย์	กิ่งโคกกรวด	นักดนตรีไทยอิสระ (ระนาดเอก)

นายเย็น	เปล่งสันเทียะ	นักดนตรีไทยอิสระ (ระนาดทุ้ม)
นายเรียง	รอสุนเนิน	หัวหน้าวงปี่พาทย์ประยุกต์ คณะ รุ่งเรืองศิลป์
นายลอง	รอสุนเนิน	นักดนตรีไทยอิสระ (ซอวงเล็ก)
นายวันชัย	ศรีสุนเนิน	ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่
นายวุฒิไกร	กิขุนทด	ข้าราชการครูโรงเรียนสุนทรารวีวิทยา
นายสมัชชา	เจียรนัย	ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านบึง
นายสุเทพ	กิขุนทด	ครูดนตรีไทยโรงเรียนวัดสระแก้ว
นายสุนทร	กิ่งโคกกรวด	นักดนตรีไทยอิสระ (เครื่องเป่า)

1.3.2 ศึกษากระบวนการสืบทอดดนตรีไทยสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

ในการศึกษากระบวนการสืบทอดดนตรีไทยสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ศิษย์ในสำนักเกตุคง ในประเด็นต่อไปนี้

- การถ่ายทอดความรู้ภายในสำนักเกตุคง
- แนวทางการสืบทอดดนตรีไทยของแต่ละบุคคล

1.3.3 วิเคราะห์กระบวนการสืบทอดดนตรีไทยสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

ในการวิเคราะห์กระบวนการสืบทอดดนตรีไทยสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ศิษย์ในสำนัก ในประเด็นต่อไปนี้

- แนวโน้มการคงอยู่ของสำนักเกตุคง ในจังหวัดนครราชสีมา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบประวัติ ความเป็นมาของสำนักเกตุคงในจังหวัดนครราชสีมา

1.4.2 ทราบกระบวนการสืบทอดดนตรีไทยของสำนักเกตุคงในจังหวัดนครราชสีมา

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สันติ อุดมศรี (2549) วิทยานิพนธ์เรื่อง การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยสำนักครุรวมพรหมบุรี มีเนื้อหาเกี่ยวกับสำนักดนตรีไทยของครุรวม พรหมบุรี จังหวัดราชบุรี เป็นสำนักที่ทำกรอบรมสั่งสอนดนตรีไทยให้กับคณะดนตรีไทยต่างๆในอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง โดยพบว่าครุรวม พรหมบุรี เป็นศิลปินที่มีศักยภาพ มีความรู้ มีลักษณะนิสัยที่อ่อนน้อมถ่อมตน มีการฝึกอบรมสั่งสอนและการบริหารควบคุมดูแลลูกศิษย์ภายในสำนักที่ดี จึงทำให้ครุรวม พรหมบุรีประสบความสำเร็จในการเป็นศิลปินที่ยอมรับของสังคมดนตรี นอกจากนี้วัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทย

ยังได้แพร่กระจายไปยังอำเภอใกล้เคียง ได้แก่อำเภอเมือง อำเภอวัดเพลงและอำเภอโพธาราม มีชื่อคณะดังนี้ คณะพ.เผยแผ่เย็น คณะศ.ศิลปบรรเลง คณะทวิพันธ์ คณะสองพี่น้องบรรเลง คณะลูกเจี๊ยบบรรเลง คณะบุนทรงบรรเลง คณะน้องณีนานุกศิลป์ คณะสงบบรรเลง คณะสามอ.บรรเลงและคณะส.ประสพศิลป์

นิมิต โอสถเจริญ (2551) วิทยานิพนธ์เรื่อง วิธีการถ่ายทอดความรู้ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มีเนื้อหาเกี่ยวกับ สภาพบรรยากาศของการเรียนการสอนภายในสำนักว่าเป็นไปในลักษณะตาบส มีวิธีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ มีเอกลักษณ์การสอนที่เน้นเรื่องคุณค่าของเสียง บุคลิกและท่าทาง ซึ่งการสอนจะถือเอาความสามารถของศิษย์เป็นสำคัญ ซึ่งจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) เป็นครูที่มีความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ทุกชนิด สามารถขับร้องได้เป็นอย่างดี มีความโดดเด่นเป็นที่ยอมรับในการบรรเลงระนาดเอกในด้านอุปนิสัยนั้น เป็นผู้ที่มีความพากเพียรในการเฝ้าหาความรู้ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความเมตตากรุณาต่อศิษย์ อุทิศตนเพื่อการถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างให้บรรดาศาสนาศิษย์ประพฤติปฏิบัติตามสืบมาจนถึงปัจจุบัน

อังคณา แสงอนันต์ (2552) วิทยานิพนธ์เรื่อง การสืบทอดดนตรีไทยสายครูอุทัย แก้วละเอียดกรณีศึกษา วงไทยบรรเลง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสืบทอดดนตรีไทยวงไทยบรรเลงสายครูอุทัย แก้วละเอียด โดยพบว่า วงไทยบรรเลงก่อตั้งโดยครูอุทัย แก้วละเอียด มีนักดนตรีประจำ 21 คน โดยมีครูสมาน แก้วละเอียด เป็นผู้ควบคุมวงไทยบรรเลงซึ่งนอกจากนี้ครูอีกท่านซึ่งเป็นผู้แต่งเพลงและคอยปรับเพลงให้คือ ครูอุทัย แก้วละเอียด นักดนตรีโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย นักดนตรีอายุตั้งแต่ 16- 77 ปี บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงในปัจจุบันพบว่า มีเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงดับ และเพลงเรื่องต่างๆสำหรับเพลงที่ครูอุทัยแต่งและยังคงเป็นที่นิยมบรรเลงกันเรื่อยมา คือ เพลงอุสุเรน บทบาทของวงไทยบรรเลงส่งผลต่อชุมชน วัด โรงเรียนและอาชีพ โดยวงไทยบรรเลงได้มีส่วนสำคัญในการยังคงรักษาวัฒนธรรมไทยของชาวอัมพวาให้ยังคงอยู่ต่อไป มีส่วนในการช่วยสร้างวงดนตรีไทยให้กับชุมชน โดยการสร้างวงนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 3 และนอกจากนี้ยังคงสร้างอาชีพซึ่งเป็นอาชีพหลักของนักดนตรีไทยในวงไทยบรรเลงและเด็กๆ ในชุมชนที่มาต่อเพลงอีกด้วย ครูอุทัย แก้วละเอียดได้สืบทอดทางเพลงมาจากครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และมีการถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ในวงไทยบรรเลง ต่อมาได้มอบวงไทยบรรเลงให้น้องชายคือ ครูสมาน แก้วละเอียด ซึ่งเป็นผู้ควบคุมวงไทยบรรเลงคนปัจจุบันในการถ่ายทอดทางเพลง ครูอุทัย แก้วละเอียดถ่ายทอดทางเพลงให้กับลูกศิษย์อย่างไม่หวงวิชา มีความตั้งใจและอุทิศตนให้กับดนตรีไทยในปัจจุบันนี้ครูอุทัย แก้วละเอียดไม่ได้เป็นผู้ควบคุมวงแล้วแต่ท่านยังคงดูแลและปรับวงไทยบรรเลงด้วยความรักและการเอาใจใส่อย่างเสมอมา

พิชชาณัฐ ตูจันดา (2553) วิทยานิพนธ์เรื่อง การถ่ายทอดความรู้ของวงปี่พาทย์บ้านใหม่ทางกระเบน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเนื้อหาเกี่ยวกับ วงปี่พาทย์บ้านใหม่ทางกระเบน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่ามีต้นกำเนิดมาตั้งแต่ครั้งต้นยุคกรุงรัตนโกสินทร์ และสืบทอดกิจการมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันผ่านผู้นำวงถึง 3 ชั่วอายุคน โดยเป็นบุคคลภายในสกุลเกิดผล คือ นายวน เกิดผล นายสังเวียน เกิดผล และนายวิเชียร เกิดผล ในเรื่องการถ่ายทอดความรู้ พบว่า มีวิธีการถ่ายทอดความรู้แบบมุขปาฐะ เน้นระเบียบและวิธีการที่โบราณจารย์ได้ถ่ายทอดไว้อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะองค์ความรู้ของสำนักดนตรีบ้านพาทย์โกสธ อันเป็นแนวทางและวิธีการปฏิบัติของครูจางวางทั่วพายโกสธ ที่ถูกถ่ายทอดผ่านครูดนตรีไทยผู้มีชื่อเสียงของสำนักดนตรีพาทย์โกสธ คือ ครูฉัตรสุนทรวาทีน ครูช่อ สุนทรวาทีน และครูอาจ สุนทรในเรื่องการสืบทอดความรู้พบว่า องค์ความรู้ของวงปี่พาทย์บ้านใหม่ทางกระเบนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสายสืบทอดทั้งที่เป็นบุคคลภายในและภายนอกตระกูลเกิดผล องค์ความรู้ต่างๆยังได้รับการสืบทอดมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

วงศ์สันต์ วสันตสุรีย์ (2555) วิทยานิพนธ์เรื่อง การสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกลแก้วเพ็ญภาคมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติของครูสกล แก้วเพ็ญภาค โดยครูนั้นเกิดในตระกูลนักดนตรีไทยศึกษาวิชาดนตรี จนมีความสามารถในด้านการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยประเภทปี่พาทย์ ด้านการขับร้องเพลงไทย ประพันธ์เพลง และด้านการสร้างเครื่องดนตรีเป็นอย่างดี มีผลงานปรากฏเป็นที่รู้จักในวงการดนตรีไทย อุปนิสัยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เมตตาต่อศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน วิธีการสืบทอดความรู้ใช้วิธีมุขปาฐะ และการสอนแบบให้ศิษย์ปฏิบัติตาม รวมถึงมีการอบรมด้านคุณธรรมแก่ศิษย์ ปัจจุบันศิษย์ครูสกล แก้วเพ็ญภาค ยังคงมีการสืบทอดดนตรีไทยไปยังศิษย์ของตน ซึ่งครูสกล แก้วเพ็ญภาคเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการสืบทอดนี้ขึ้น

สุรพงษ์ บ้านไกรทอง (2555) วิทยานิพนธ์เรื่อง การถ่ายทอดวิธีการบรรเลงซอสามสายสำนักพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) มีเนื้อหาเกี่ยวกับ สำนักพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) ว่ามีที่มาจาก สายราชสำนักพระราชวังจักรี และสายพระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) และได้รับการถ่ายทอดแนวคิด การประพันธ์ทางเดี่ยว จากพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) จึงทำให้เกิดแบบแผนการบรรเลงซอสามสายสำนักพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) อันมีเอกลักษณ์ 4 ประการคือ มีท่าทางการนั่งและการบรรเลงซอสามสายที่สง่างาม ทั้งการปักซอ การคอนซอ การจับคันชักและการพาดคันชักมีการใช้นิ้วคันชักอย่างมีระบบ มีการถ่ายทอดอย่างมีแบบแผน และมีทางเพลงที่มีความเรียบง่าย

ปัจจุบันมีลูกศิษย์ที่ถ่ายทอดการบรรเลงซอสามสายสำนักพระยาภูมิเสวินจำนวน 6 สาย การถ่ายทอดซอสามสาย สำนักพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) พบว่ามีการถ่ายทอด 2 ลักษณะคือ สือซอสามสายไปพร้อมกับลูกศิษย์ และการต่อเพลงแบบบอกด้วยปาก ซึ่งเป็นการต่อเพลงโดยใช้

ความจำล้น ไม่มีการใช้โน้ต มีขั้นตอนการถ่ายทอด 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนสอน ขั้นที่ 2 ขั้นถ่ายทอดพื้นฐานการบรรเลง ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผล ขั้นที่ 4 ขั้นต่อเพลงเดี่ยวขั้นกลาง และขั้นที่ 5 ขั้นต่อเพลงเดี่ยวขั้นสูง เอกลักษณะในการถ่ายทอดการบรรเลงซอสามสาย สำนักพระยาภูมิเสวิน คือ เน้นการสอนพื้นฐาน ให้มีท่าทางการบรรเลงที่สง่างาม และมีแบบฝึกหัดสำหรับการฝึกหัดซอสามสายขั้นพื้นฐาน 2 บทเพลง ได้แก่ เพลงโล่แก้ว และเพลงต้นเพลงฉิ่ง สามชั้น การถ่ายทอดบทเพลงในสำนักพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) จะมีลำดับในการเรียนอย่างเคร่งครัด โดยสามารถแบ่งบทเพลงออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มเพลงฝึกหัด กลุ่มที่ 2 กลุ่มเพลงเดี่ยวขั้นพื้นฐาน กลุ่มที่ 3 กลุ่มเพลงเดี่ยวขั้นกลาง กลุ่มที่ 4 กลุ่มเพลงเดี่ยวขั้นสูง

บทที่ 2

บริบทต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

งานวิจัยเรื่อง การสืบทอดดนตรีไทย สำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น สำหรับเนื้อหาในบทนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นสำคัญที่สนใจจะศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 จังหวัดนครราชสีมา

2.2 ประวัติผู้ก่อตั้งสำนักเกตุคง

2.1 จังหวัดนครราชสีมา

2.1.1 ประวัติจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา นั้นเป็นเมืองโบราณเมืองหนึ่งในราชอาณาจักรไทย ตั้งอยู่ที่อำเภอสูงเนิน ห่างจากตัวเมืองในปัจจุบันประมาณ 31 กิโลเมตร โดยแบ่งออกเป็นสองเมืองคือ เมืองโคราช และเมืองเสมา ซึ่งเคยเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยขอม ต่อมาสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โปรดให้ย้ายเมืองมาสร้างใหม่ในที่ตั้งปัจจุบันและให้พระยายมราช (สังข์) ไปครองเมืองโดยได้นำชื่อเมืองโคราช และเมืองเสมานำมารวมกันและเรียกชื่อใหม่ว่า เมืองนครราชสีมา แต่เดิมมีเมืองขึ้น 5 เมือง ต่อมาจึงเพิ่มอีก 9 เมือง จึงรวมเป็นทั้งสิ้น 14 เมือง

แต่เดิมตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ในท้องที่อำเภอสูงเนิน ห่างจากตัวเมืองปัจจุบันประมาณ 31 กิโลเมตร คือเมืองโคราชหรือโคราชะ กับเมืองเสมา ทั้งสองเมืองดังกล่าวเคยเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยขอม แต่ปัจจุบันเป็นเมืองร้างตั้งอยู่ริมฝั่งลำตะคองสมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดให้สร้างเมืองสำคัญที่อยู่ชายแดน ให้มีป้อมปราการจึงให้ย้ายเมืองที่ตำบลโคราช อำเภอสูงเนิน มาสร้างเมืองที่มีป้อมปราการและคูน้ำล้อมรอบขึ้นใหม่ ในที่ซึ่งอยู่ในปัจจุบัน แล้วเอานามเมืองใหม่ทั้งสอง คือเมืองเสมา กับเมืองโคราช มาผูกเป็นนามเมืองใหม่ เรียกว่าเมืองนครราชสีมา แต่คนทั่วไป เรียกว่า เมืองโคราช เมืองนี้กำแพงก่อด้วยอิฐ มีใบเสมาเรียงรายตลอด มีป้อมกำแพงเมือง 15 ป้อม 4 ประตู ประตูเมืองทั้ง 4 แห่งนี้ มีหอรักษาการอยู่ข้างบนทำเป็นรูปเรือนหลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา มีข้อฟ้าใบระกาเหมือนกัน เมื่อสร้างเมืองใหม่ในครั้งนั้น สมเด็จพระนารายณ์ทรงเลือกสรรข้าราชการที่เป็นคนสำคัญออกไปครอง ปราบภูวโปตร

ให้พระยายมราช(สังข์)ไปครองเมืองนครราชสีมา เมืองนครราชสีมา มีเมืองขึ้น 5 เมือง คือ เมืองนครจำนทัก อยู่ทางทิศตะวันตก เมือง 1 เมืองชัยภูมิ อยู่ทางทิศเหนือ เมือง 1 เมืองพิมายอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เมือง 1 เมืองนางรอง อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เมือง 1 ต่อมาตั้งเมืองเพิ่มขึ้นอีก 9 เมือง คือ ทางทิศเหนือ ตั้งเมืองบำเหน็จณรงค์ 1 เมืองจตุรัส 1 เมืองเกษตรสมบูรณ์ 1 เมืองภูเขียว 1 เมืองชนบท 1 เมือง รวม 5 เมือง ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งเมืองพุทไธสง 1 เมืองทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตั้งเมืองประโคนชัย 1 เมือง รัตนบุรี 1 เมืองทางทิศใต้ตั้งเมืองปักธงชัย 1 เมือง เมืองนครราชสีมาจึงมีเมืองขึ้น 14 เมืองด้วยกัน...(รวมเรื่องเมืองนครราชสีมา, 2511: 10)

เมื่อสมเด็จพระนารายณ์สวรรคต พระเพทราชาก็ได้ขึ้นสืบราชสมบัติต่อ พระยายมราชเจ้าเมืองนครราชสีมาได้แข็งเมือง พระเพทราชาจึงได้ยกกองทัพลงไปปราบโดยได้กวาดต้อนผู้คนและอาวุธขึ้นมาจำนวนมาก เพื่อไม่ให้เมืองนครราชสีมาแข็งเมืองขึ้นมาได้อีก ต่อมาไม่นานก็ได้มีข่าวลือชื่อว่า บุณยกว้าง และพวกอีก 23 คนได้ตั้งตนเป็นผู้วิเศษเข้ามายึดเมืองนครราชสีมา ซึ่งก็ได้ถูกอุปายของพระยานครราชสีมาล่อลวง จนนายบุณยกว้างและพวกก็ถูกจับได้ พระเพทราชา จึงได้มอบกำลังทหารคืนแก่เมืองนครราชสีมาอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาในรัชกาลนั่นเอง มีลาวชาวหัวเมืองตะวันออกเฉียงเหนือคนหนึ่ง ชื่อบุณยกว้าง ตั้งตัวเป็นผู้วิเศษกับพรรคพวกเพียง 23 คน กล้าเข้ามาถึงเมืองนครราชสีมา พักอยู่ที่ศาลาแห่งหนึ่งนอกเมือง แล้วให้พระยานครราชสีมาคนใหม่ออกไป พระยานครราชสีมาซึ่งข้างออกไป (เดิมเห็นจะตั้งใจออกไปจับ) ครั้นถูกอ้ายบุณยกว้างขู่ พระยานครราชสีมากลับครั่นคร้าม (คงเป็นเพราะพวกไพร่พลพากันเชื่อวิชาอ้ายบุณยกว้าง) เห็นหนีไม่พ้นต้องยอมเป็นพรรคพวกอ้ายบุณยกว้าง แล้วลวงให้ยกลงมาตั้งช่องสุ่มผู้คนในเมืองลพบุรี พระยานครราชสีมาเป็นไส้ศึกอยู่จนกองทัพกรุง ฯ ยกขึ้นไปถึง จึงจับตัวอ้ายบุณยกว้างกับพรรคพวกได้ เห็นจะเป็นเพราะที่เกิดเหตุคราวนี้ ประกอบกับที่การรบในกรุง ฯ เป็นปกติสิ้นเสี้ยนหนามแล้ว จึงกลับตั้งกำลังทหารขึ้นที่เมืองนครราชสีมาดังแต่ก่อน...(รวมเรื่องเมืองนครราชสีมา, 2511: 11-12)

ต่อมาสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็ได้สถาปนากรุงธนบุรีและได้ยกทัพไปปราบปรามชุมนุมต่างๆ สำหรับการปราบเจ้าเมืองพิมายนั้น ก็ได้รับความช่วยเหลือจาก ขุนชนะกรมการเมืองนครราชสีมา ภายหลังจึงได้ทรงตั้งให้ขุนชนะเป็นพระยานครราชสีมา และโปรดเมืองนครราชสีมาเป็นเมืองขึ้นของกรุงธนบุรีสืบต่อไป

ครั้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ได้โปรดให้แต่งตั้งเมืองนครราชสีมาเป็นเมืองชั้นเอก ผู้สำเร็จราชการเมืองมียศเป็น เจ้าพระยาเจ้าพระนครราชสีมา และในสมัยนี้เมืองนครราชสีมาได้น้อมเกล้าถวายช้างเผือกจำนวน 2 เชือกให้ขึ้นระวางเป็น พระอินทรไอยราและพระเทพกฤษุขร ต่อมาในรัชกาลที่ 3 ก็ได้เกิดกบฏ เจ้าอนุวงศ์ เจ้าผู้ครองนครเวียงจันทน์ ซึ่งได้ยกกองทัพจากเวียงจันทน์เพื่อมาตีกรุงเทพมหานคร แต่ก็ได้ถูกคุณหญิงโมภรรยาของปลัดเมืองนครราชสีมาใช้กลอุบายและโจมตีกองทัพของเจ้าอนุวงศ์แตก ณ พุ่่งสัมฤทธิ์ จนในที่สุดก็ต้องถอนกองทัพกลับในวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2369

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนุรักษราชหรือ เจ้าอนุวงศ์ ผู้ครองนครเวียงจันทน์ ได้ขอครอบครองลาวที่เมืองสระบุรีซึ่งถูกกวาดต้อนมาจากเวียงจันทน์ ในคราวสงครามครั้งที่ได้พระพุทธปฏิมากรแก้วมรกตมาประดิษฐานไว้ ณ กรุงธนบุรีนั้น เมื่อไม่ได้ตั้งประสงค์ก็ก่อการกบฏโดยยกกองทัพจะลงมาตีกรุงเทพมหานคร เมื่อเจ้าอนุยกกองทัพมาถึงเมืองนครราชสีมาและเข้าโจมตีเมืองนั้น พระยาปลัด (พระยาสุริยเดชวิเศษฤทธิ์ทศทิศวิชัย) ผู้รักษาเมืองไม่อยู่ เพราะไปปราบการจลาจลที่เมืองซุขันธ์ กองทหารของเจ้าอนุจึงตีเมืองนครราชสีมา ได้โดยง่ายและกวาดต้อนกรมการเมืองตลอดจนพลเมืองทั้งชายหญิงไปเป็นเชลย เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2369 ในระหว่างการเดินทางคุณหญิงโมภรรยาพระปลัด ได้คิดอุบายกับกรมการเมืองให้ชาวบ้านเชื้อฟุ้งทหารผู้ควบคุมแกล้งทำกลัวเกรงและประจบเอาใจจนทหารของเจ้าอนุตลอดจนเพี้ยรามพิชัย ซึ่งเป็นผู้ควบคุมให้ความไว้วางใจและพยายามถ่วงเวลาในการเดินทาง แล้วลอบส่งข่าวถึงเจ้าเมืองนครราชสีมาเจ้าพระยากำแหงสงครามรามภักดี (ทองอินทร์ ณ ราชสีมา) และพระยาปลัด จนกระทั่งเดินทางมาถึงพุ่่งสัมฤทธิ์แขวงเมืองพิมาย ได้พักตั้งค่ายค้างคืนอยู่ ณ ที่นั้น คุณหญิงโมได้ออกอุบายให้ชาวเมืองนำอาหารและสุราไปเลี้ยงดูผู้ควบคุมอย่างเต็มที่จนทหารต่างก็เมามายไม่ได้สติหมดความระมัดระวังพอดตึกก็พร้อมกันจับอาวุธไล่ฆ่าทหารเวียงจันทน์ตายเป็นจำนวนมาก แล้วหาชัยภูมิตั้งมั่นอยู่ ณ ที่นั้น เจ้าอนุทราบข่าวก็ให้เจ้าสุทธิสาร (โป้) บุตรคนใหญ่คุมกำลังทหารเดินเท้าประมาณ 3,200 คน และทหารม้าประมาณ 4,000 คน รีบรุดมาทำการปราบปรามทำการต่อสู้รบกันถึงตลุมบอน แต่คุณหญิงโมก็จัดขบวนทัพ กรมการผู้ใหญ่คุมพลผู้ชาย ตัวคุณหญิงโมคุมพลผู้หญิงออกตี กองทัพพวก เวียงจันทน์แตกยับเยิน พอดีเจ้าอนุได้ข่าวว่ากองทัพจากกรุงเทพฯ ยกขึ้นมาช่วยชาวเมืองนครราชสีมา

จึงต้องรีบออกกำลังออกจากเมืองนครราชสีมา เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2369...

(ประวัติศาสตร์ไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดนครราชสีมา, 2526: 66-67)

จากวีรกรรมที่คุณหญิงโมได้กระทำขึ้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาให้คุณหญิงโมดำรงฐานันดรศักดิ์ เป็นท้าวสุรนารีพร้อมทั้งพระราชทานเครื่องยศทองคำประดับเกียรติได้แก่ ถาดทองคำใส่เขียนหมาก 1 ใบ จอกหมากทองคำ 1 คู่ตลับทองคำ 3 ถาด เต้าปูนทองคำ 1 อัน คนโททองคำ 1 ใบ และขันน้ำทองคำ 1 ใบ

ในสมัยรัชกาลที่ 4 เมืองนครราชสีมา ก็ได้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าขาย เพราะมีสินค้า เช่น หนังสัตว์ เขาสัตว์ นอแรด งา และไหม ซึ่งเป็นที่ต้องการในสมัยนั้น นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็โปรดที่จะตั้งเมืองนครราชสีมาเป็นราชธานีขึ้นอีก 1 แห่ง แต่ก็ได้รับการทัดทานจากพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า ไม่เหมาะสมเพราะการคมนาคมลำบาก อีกทั้งยังขาดแคลนน้ำอีกด้วย จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 5 ก็ได้มีการสร้างทางรถไฟจากกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดนครราชสีมา โดยได้เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2434 และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จไปเปิดทางรถไฟเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2443 และท่านยังได้ปรับปรุงระบบการปกครอง โดยได้เปลี่ยนให้เมืองนครราชสีมา เป็นมณฑลลาวกลาง โดยใช้เมืองนครราชสีมาเป็นที่ว่าการมณฑล ต่อมาก็ได้เปลี่ยนการปกครองเป็นระบบเทศาภิบาล และได้เปลี่ยนชื่อมณฑลลาวกลาง เป็น มณฑลนครราชสีมา

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๑๗ พวกฮ่อได้เข้ามารุกรานเมืองหนองคาย หลายครั้ง และเมืองนครราชสีมาก็เป็นกำลังสำคัญ ในการจัดกำลังทัพ ไปปราบฮ่อ ส่วนวิธีการปกครองเมืองนครราชสีมา ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงเมื่อ ร.ศ. ๑๑๐ (พ.ศ. ๒๔๓๔) โดยโปรดฯ ให้รวบรวมหัวเมืองในเขตที่ราบสูงเป็น ๓ มณฑล คือ ๑. มณฑลลาวพวน มี เมืองหนองคายเป็นที่ว่าการมณฑล ๒. มณฑลลาวกาว มี เมืองนครจำปาศักดิ์เป็นที่ว่าการมณฑล ๓. มณฑลลาวกลาง มี เมืองนครราชสีมาเป็นที่ว่าการมณฑล สำหรับมณฑลลาวกลางนั้นมีกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์เป็นข้าหลวงใหญ่ ต่อมาเมื่อได้จัดหัวเมืองเป็นมณฑลเทศาภิบาลทั่วทั้งพระราชอาณาเขต ให้เปลี่ยนนามมณฑล ทั้ง ๓ เสียใหม่ คือ มณฑลลาวพวน เป็น มณฑลอุดร , มณฑลลาวกาว เป็น มณฑลร้อยเอ็ด และมณฑลอุบล มณฑลลาวกลาง เป็นมณฑลนครราชสีมา เหตุการณ์สำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองนครราชสีมาในรัชกาลที่ ๕ นี้ คือ ในด้านการคมนาคม ได้มีการสร้างทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงนครราชสีมา ใน พ.ศ. ๒๔๓๔ ซึ่งเป็นทางรถไฟของรัฐบาลสายแรก และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเปิดทางรถไฟเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ ซึ่งเป็น

ประโยชน์ต่อเมืองนครราชสีมาจนเท่าทุกวันนี้ ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จตรวจราชการมณฑลนครราชสีมา และต่อมาได้มีการทดลอง การเกณฑ์ทหาร แบบใหม่ที่มณฑลนครราชสีมาเป็นแห่งแรก ปรากฏว่าได้ผลดีจึงขยายไปยังมณฑลอื่นๆ...(ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดนครราชสีมา, 2526: 69-70)

จากสมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงสมัยรัชกาลที่ 9 ในปัจจุบัน จังหวัดนครราชสีมาได้รับพัฒนาขึ้นอย่างมาก ซึ่งจากการศึกษาประวัติของจังหวัดนครราชสีมา นั้น จะเห็นได้ว่าเป็นเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์และร่องรอยความเจริญทั้งเศรษฐกิจและวัฒนธรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณและนอกจากนี้ในปัจจุบันยังได้มีการพัฒนาการคมนาคมให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น โดยนอกจากทางรถไฟแล้ว ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 9 ได้มีการสร้างถนนมิตรภาพเริ่มตั้งแต่จังหวัดสระบุรี ผ่านจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุดรธานีและไปสิ้นสุดที่จังหวัดหนองคาย จึงทำให้จังหวัดนครราชสีมากลายเป็นเมืองหน้าด่านหรือประตูสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งยังส่งผลต่อสังคมและวัฒนธรรมของชาวจังหวัดนครราชสีมาให้มีความหลากหลายมากขึ้นอีกด้วย

2.1.2 สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา นั้น ตั้งอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดนครนายก ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์และทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดสระบุรี โดยมีเนื้อที่ 20,493 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,808,728 ไร่ และแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 32 อำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองนครราชสีมา
2. อำเภอครบุรี
3. อำเภอเสิงสาง
4. อำเภอคง
5. อำเภอบ้านเหลื่อม
6. อำเภอจักราช
7. อำเภอโชคชัย
8. อำเภอด่านขุนทด
9. อำเภอโนนไทย
10. อำเภอโนนสูง
11. อำเภอหนองบุญมาก

12. อำเภอขามสะแกแสง
13. อำเภอบัวใหญ่
14. อำเภอประทาย
15. อำเภอปักธงชัย
16. อำเภอพิมาย
17. อำเภอพระทองคำ
18. อำเภอลำทะเมนชัย
19. อำเภอสูงเนิน
20. อำเภอขามทะเลสอ
21. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
22. อำเภอแก้งสนามนาง
23. อำเภอปากช่อง
24. อำเภอโนนแดง
25. อำเภอวังน้ำเขียว
26. อำเภอเทพารักษ์
27. อำเภอเมืองยาง
28. อำเภอห้วยแถลง
29. อำเภอชุมพวง
30. อำเภอบัวลาย
31. อำเภอสีดา
32. อำเภอสีคิ้ว

กลุ่มชาติพันธุ์ของจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมานอกจากจะมีคนโคราชแท้ๆอาศัยอยู่แล้วยังมีคนลาว คนแขก คนส่วย คนอินเดีย และคนจีน อาศัยอยู่ด้วยกัน การแต่งกายและภาษาพูดแตกต่างกันออกไป สำหรับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและการละเล่นพื้นเมืองที่สำคัญที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ 1. งานฉลองวันแห่งชัยชนะที่้าวสุรนารี เริ่มตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม ถึงวันที่ 3 เมษายน ของทุกปี 2. งานเทศกาลแข่งเรือประเพณีพิมาย กำหนดจัดประมาณวันเสาร์-อาทิตย์ที่

สองของเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี 3. งานประเพณีแห่เทียนพรรษากำหนดจัดการประกวดเทียนพรรษา โดยมีวัด คุ่ม และอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลาประกวด ต้นเทียนแต่ละต้นจะตกแต่งอย่างสวยงาม 4. งานประเพณีลอยกระทง 5. เพลงโคราช ... (บรรยายสรุปจังหวัดนครราชสีมา, 2557: 26-28)

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมาอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเริ่มตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ มรสุมนี้จะพัดพาเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากแหล่งกำเนิดเข้ามาปกคลุมประเทศไทยทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมาประสบกับภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง ส่วนมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มรสุมนี้จะพัดพาเอามวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาสู่ประเทศไทย ทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมามีเมฆมากและฝนตกชุกโดยทั่วไป โดยปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีวัดได้ประมาณ 1,019.2 มิลลิเมตร เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.7 องศาเซลเซียสและอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33 องศาเซลเซียส ค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดทั้งปีวัดได้ 71 เปอร์เซ็นต์... (บรรยายสรุปจังหวัดนครราชสีมา, 2557: 12-13)

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดนครราชสีมาขึ้นประชากรร้อยละ 85 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ปอ ฝ้าย ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียวพืชมัน งาม อ้อย น้ำตาล และประชากรอีกประมาณร้อยละ 15 นั้นประกอบอาชีพทำการค้าขายอุตสาหกรรมและอาชีพอื่นๆ เช่น การทอผ้าไหมซึ่งพบในท้องที่ของอำเภอปรางค์กู่ การทำเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านด่านเกวียน ตำบลท่าอ่าง อำเภอโชคชัย การเลี้ยงสัตว์ซึ่งสามารถพบอยู่ทั่วไปในเขตอำเภอต่าง ๆ สัตว์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่ ได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ โดยเป็นการเลี้ยงไว้ใช้งานและบริโภคและการค้าเช่น ฟาร์มโคนมโชคชัย เป็นต้น สภาพทางสังคมของจังหวัดนครราชสีมาขึ้น สำหรับเรื่องของศึกษาจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดหนึ่งที่รัฐนั้นส่งเสริมและบริการทางการศึกษาให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและกว้างขวาง โดยมีสถานศึกษาแยกตามสังกัดจำนวนมากถึง 1,534 แห่ง ตั้งแต่ระดับชั้นเด็กเล็กจนถึงระดับอุดมศึกษา สำหรับ

เรื่องของศาสนานั้นพบว่า มีผู้นับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 98 และนับถือศาสนาคริสต์ประมาณร้อยละ 1 นอกจากนั้นนับถือศาสนาอิสลาม ซิกข์และอื่นๆ ทั้งนี้ยังพบว่าจังหวัดนครราชสีมานั้นมีวัดจำนวนมากที่สุดในประเทศไทยคือ 2,568 วัด...(บรรยายสรุปจังหวัดนครราชสีมา, 2557: 16-25)

ทรัพยากรของจังหวัดนครราชสีมา

ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรดินมีความสมบูรณ์ต่ำและมีดินเค็มกระจายทั่วไป ทรัพยากรน้ำมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,108 มิลลิเมตร กลุ่มน้ำที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำมูล ลำตะของ ลำพระเพลิง ลำตะคอง ลำเชียงไกร ลำสะแทด ลำมาศ และลำชี แหล่งน้ำชลประทานมีโครงการขนาดใหญ่ คือ เขื่อนลำตะคอง เขื่อนลำพระเพลิง เขื่อนมูลบน ทรัพยากรป่าไม้ ประกอบด้วย ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง สัตว์ป่าที่มีอยู่พบในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และทับลาน ได้แก่ ช้าง เสือ กวาง นกเงือก ทรัพยากรบุคคลที่สำคัญเป็นบุคคลที่ทำประโยชน์แก่ชุมชนในทุกๆ ด้าน มีทั้งพระภิกษุ นักวิชาการ ชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต การรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ บุคคลที่เป็นตัวอย่างของการใช้ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตแขนงต่างๆ เช่น การรักษาโรค การเกษตร การจัดการ การอาชีพด้านการแสดงและดนตรี (กนก โตสุรัตน์ และคณะ, 2541: 114-115)

2.1.3 วัฒนธรรมดนตรีในจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาเป็นที่ตั้งเป็นหัวเมืองสำคัญในอดีต วัฒนธรรมต่างๆ จึงมักจะได้รับอิทธิพลมาจากทางภาคกลาง วัฒนธรรมหนึ่งที่รับมาก็คือวัฒนธรรมดนตรี

ในส่วนวัฒนธรรมดนตรีของโคราชแม้มีหลากหลายตามอิทธิพลการผสมผสานทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนต่างๆ แต่เหตุที่นครราชสีมาเป็นเมืองสำคัญเป็นเสมือนตัวแทนอำนาจของส่วนกลางมาช้านาน ทำให้ดนตรีของภาคกลางมีอิทธิพลสำคัญ เช่นแบบแผนต่างๆ ของเพลงโคราช คล้ายคลึงกับเพลงปรบไก่ เพลงพาดควาย เพลงฉ่อย เพลงระบำ ฯลฯ ในท้องถิ่นภาคกลาง นอกจากนี้ยังมีการละเล่นพิซฐาน แม่ศรี คล้ายภาคกลาง ใหญ่ วิเศษพลกรัง ศิลปินเพลงพื้นบ้านจังหวัดนครราชสีมา เล่าว่า เพลงข้าเจ้าหงส์ดงลำไย ซึ่งเล่นแพร่หลายในนครราชสีมา สมัยรัชกาลที่ 5-6 เป็นเพลงที่คนโคราชรับจากภาคกลาง... (ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์, 2549: 58-59)

เพลงโคราชเป็นเพลงพื้นเมืองที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่ต้องอาศัย ไหวพริบ ปฏิภาณของผู้เล่นเพลง เพลงโคราชมีท่วงทำนองการขับร้องสัมผัสเป็นภาษาพื้นบ้าน(ไทยโคราช)และลีลาท่ารำประกอบ ทั้งรำช้าและรำเร็ว ที่สำคัญคือเพลงโคราชไม่มีเครื่องดนตรีประกอบในการเล่น นับเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ที่สะท้อนให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมให้อนุชนรุ่นหลังได้อนุรักษ์และสืบสานต่อไป...(บรรยายสรุปจังหวัดนครราชสีมา, 2557: 28)

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่า วัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านของทางภาคกลางได้เข้ามาอิทธิพลกับวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครราชสีมาอย่างมาก จะเห็นได้จากการละเล่นต่างๆ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ในการรับวัฒนธรรมของชาวภาคกลาง ชาวจังหวัดนครราชสีมาก็ได้มีการปรับปรุงวัฒนธรรมที่ได้รับมาอีกด้วยเพื่อที่จะให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและบริบททางสังคมของตน นอกจากการละเล่นต่างๆแล้ว ในจังหวัดนครราชสีมาก็ยังมียังดนตรีที่ใช้บรรเลงขับกล่อมตามงานต่างๆ โดยชาวจังหวัดนครราชสีมานิยมเรียกว่า “วงมโหรีโคราช”

มโหรีโคราช วงดนตรีซึ่งบรรเลงสืบต่อกันมา ได้รับความนิยมแพร่หลายทั่วไป ใช้บรรเลงในงานประเพณี พิธีต่างๆ เช่น งานบวชนาค การแห่กัณฑ์หลอนในงานเทศน์มหาชาติ ฯลฯ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีคล้ายคลึงกับเครื่องดนตรีของภาคกลาง เช่น ปี่แก้ว คล้ายปี่นอกของภาคกลาง แต่เสียงแหลมเล็กกว่า ซออีและซออู้คล้ายซอด้วงและซออู้ของภาคกลาง แต่ซึงสายด้วยเส้นลวด เพลงที่ใช้บรรเลงสาธการ ผึ้งรำเท้า พัดชา พม่ารำชวาน เขมรเอวบาง ล้วนเป็นเพลงที่เล่นกันทั่วไปในภาคกลาง...(ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์, 2549: 59)

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่า ทั้งเครื่องดนตรีและบทเพลงต่างๆในวงมโหรีโคราช ได้รับอิทธิพลมาจากทางภาคกลาง เช่น การบรรเลงเพลงสาธการ ซึ่งเป็นเพลงไทยและนิยมบรรเลงด้วยเครื่องเป่าพาทย์ เป็นต้น และยังพบว่ามีการพยายามปรับปรุงเครื่องดนตรีต่างๆให้ไปไปตามวัฒนธรรมและประเพณีของตนเอง เช่น การเปลี่ยนสายซอจากสายไหมมาเป็นสายลวด การใช้ปี่แก้ว สำหรับการใช่วงมโหรีโคราชของชาวจังหวัดนครราชสีมา จะเห็นได้ว่าจะใช้ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของงานหรือพิธีกรรมต่างๆเช่นเดียวกับทางภาคกลางและนอกจากวงมโหรีโคราชแล้ว ยังพบว่ามียังวงดนตรีไทยที่ใช้บรรเลงตามงานต่างๆอีกด้วย นักดนตรีไทยอาวุโสของจังหวัดนครราชสีมา 3 คน คือ ครูเรียง รอดสูงเนิน ครูเดชา เสริมใหม่ ครูทศพร จริงโพธิ์ ได้ให้สัมภาษณ์เรื่องวงดนตรีไทยของจังหวัดนครราชสีมาว่า

สมัยพ่อนั้น ไม่มีเครื่องมอญหรือก มีแต่เครื่องไทย ก็รับงานทั้งหมดแหละ งาน-บวช งานศพ งานกฐิน...(เรียง รอสุนเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

ลูกก็ไม่เห็นใครมีนะ เครื่องมอญ ตอนลูกเด็กๆก็มีแต่เครื่องไทยนี่แหละ รับผิดชอบทุกงาน เครื่องไทยอย่างเดียว...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

เครื่องมอญฉันเพิ่งซื้อทีหลังเอง เครื่องเก่าเลยก็ต้องของพ่อ นี่เห็นใหม่ ช้องตีคู่นี้ของพ่อ พ่อเคยบอกว่าจะขาย จะเลิกเล่น แล้วก็มีคนมาขอซื้อนะ เครื่องไทยชุดนี้แหละ นี่ขนาดผืนนี้พ่อฉันก็ทำเอง พอตกลงราคากัน แล้วพ่อฉันก็เลยเดินมาบอกฉันว่าจะขาย ฉันเลยถามพ่อว่าจะขายเท่าไร ที่นี้ฉันเลยบอกว่าพ่อ ไม่ต้องขายเดี๋ยวฉันซื้อไว้เอง ก็เลยได้เครื่องชุดนี้ไว้...(ทศพร จริงโพธิ์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2558)

จะเห็นได้ว่า หากเราย้อนเวลานับถอยหลังไปประมาณ 40-50 ปีที่แล้ว จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีวงดนตรีไทยที่ใช้บรรเลงในงานต่างๆ โดยเป็นวงปี่พาทย์ไทยเพียงอย่างเดียว และยังไม่ปรากฏว่า มีการใช้วงปี่พาทย์มอญรับงาน นักดนตรีไทยอาวุโสของจังหวัดนครราชสีมา 3 คน คือ ครูเรียง รอสุนเนิน ครูทศพร จริงโพธิ์ ครูเดชา เสริมใหม่ เล่าถึงความนิยมปี่พาทย์ว่า

ถ้าแถวๆบ้านนี้ก็มีวงพ่อวงเดียว คนปี่พาทย์หลายคนอยู่ ตายหมดแล้ว สมัยก่อนงานเยอะ...(เรียง รอสุนเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

ถ้าถามว่าเยอะไหม เยอะนะ แต่ว่ามันอยู่ไกลกันมาก อย่างบ้านฉันกับบ้าน ตาเรียงนี้ไกลมาก เดินทางก็ไม่ได้สะดวกแบบเดี๋ยวนี้ ต่างวงก็ต่างหากินอยู่บ้าน ตัวเอง ทางเกวียนอยู่เลย จะไปไหนทีก็ลำบาก...(ทศพร จริงโพธิ์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2558)

คนปี่พาทย์มีเยอะนะหลายวง วงปู่ลอย วงปู่ตี้ว วงปู่ธรรมดีขนาด วง ตายวนอีกนะ ที่ลุงรู้จักฝีมือดีก็นั้นมีหลายคนนะ ยาเพ็ชรม ปู่หลง ลุงทับ ลุงไหม ลุงหวาด ลุงไยวัดสะแก ตาเซยพ่อไ้อช่วย ตาเซยนี้ตีระนาดดินะ แต่ละวงเค้าก็รู้จัก กันหมด แต่ว่าเค้าอยู่กันคนละที่กัน ก็ช่วยๆกันทำ ไม่มีอะไรกันนะ...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

จะเห็นได้ว่า วงดนตรีไทยในจังหวัดนั้นมีจำนวนหลายวงและมีนักดนตรีไทยหลายท่านด้วยกัน การที่มีวงดนตรีไทยจำนวนมากตามสถานที่ต่าง ๆ นั้น แสดงให้เห็นว่าชาวจังหวัดนครราชสีมา นิยม ในการว่าจ้างดนตรีไปบรรเลงในงานของตนเอง เพราะถ้าหากไม่มีคนว่าจ้างวงดนตรีไทยไปบรรเลง ตามงานต่างๆแล้ววงดนตรีไทยและนักดนตรีไทยก็คงจะมีจำนวนน้อยมากหรือไม่มีเลย ด้วยเหตุผล

ที่ว่าดนตรีทำหน้าที่ในการรับใช้สังคม ทั้งนี้การนิยมหาวงดนตรีไทยไปบรรเลงตามงานต่าง ๆ นั้น ก็อาจจะเกิดจากในสมัยก่อนนั้นไม่มีเครื่องขยายเสียงเพื่อใช้แจ้งข่าวสารให้ทราบ จึงใช้ดนตรีในการ เป็นสื่อเสียงกระจายข่าวสารแทน สำหรับเพลงที่ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์ในจังหวัดนครราชสีมา นั้น ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเพลงไทยทั่วไป นักดนตรีไทยอาวุโสของจังหวัดนครราชสีมา 3 คน คือ ครูเรียง รอสุงเนิน ครูเดชา เสริมใหม่ ครูทศพร จริงโพธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า

ตอนรุ่นพ่อตีกี่มีไม้ก็เพลงทรอก โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น นางหงส์ เพลงเถา ก็พวก แขกมอญบางขุนพรหม เขมรพวง นกเขาชะแมร์ ส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้จักชื่อ เพลง พ่อต่อให้อย่างเดียว อย่างเพลงกริรมย์สุรางค์คีติเทพบรรทมต่อกันเลย ต่อมา ยังไงก็ตีไปอย่างนั้น...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

เพลงได้กันไม่ค่อยเยอะทรอก บางวงลุงเคยเห็นนะ ตอนเด็ก ๆ งานศพ ตี กราวใน ตีนางหงส์ ก็เพลงก็ไม่ค่อยได้เยอะกันอย่างทุกวันนี้ เขาใช้เพลงที่มีเสียง กลอง...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

แถวบ้านฉันจะมีอะไร เพลงก็ไม่ค่อยได้ ตีกันไปแบบบ้านนอกนี่แหละ โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น นางหงส์ มีข้อก็เหมือนทุกวันนี้ะ แต่ถ้าถามว่าลุง ลูกเดียวกันไหมลุง แต่มันไปกันคนละอย่าง หนทางไม่เหมือนกัน ปี่มอญไม่มีงาน ศพ ใช้ปี่ยอดบางคนก็เรียกปี่แก้ว รู้จักไหม ปี่ต่อกระบอกไฟฉายนะ เสียงสูงลิบเลย ... (ทศพร จริงโพธิ์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2558)

จะเห็นได้ว่านักดนตรีไทยในจังหวัดนั้นเล่นเพลงไทยเหมือนทางภาคกลาง แต่เพลงที่ใช้เล่น นั้นไม่หลากหลายเท่าไร และมักนิยมบรรเลงเพลงที่มีเสียงกลองทัด ซึ่งอาจจะสันนิษฐานได้ว่าการบรรเลงเพลงที่มีเสียงกลองนั้นเพราะมีเสียงที่ดังสามารถส่งเสียงออกไปได้ไกลซึ่งก็เป็นการกระจาย ข่าวสารให้คนในละแวกนั้นทราบได้ว่าสถานที่แห่งใดมีการจัดงาน

นอกจากนี้ปี่ที่ใช้เป่ากับวงดนตรีไทยนอกจากจะมีปี่ในแล้วก็พบว่ายังมีอีกชนิดหนึ่งที่ชาวบ้าน นิยมเรียกว่า ปี่ยอดหรือปี่แก้ว รูปร่างและรูปทรงนั้นคล้ายกับปี่นอกต่ำ มีปากกระบอกไฟฉาย สวมบริเวณด้านล่างของปี่คล้ายๆกับลำโพงของปี่ชวาเพื่อทำให้ปี่มีเสียงดังมากยิ่งขึ้น ปี่ยอดหรือปี่แก้ว นี้ยังพบในวงมโหรีโคราชอีกด้วย โดยจะใช้เป่าในงานแห่ต่างๆ เช่น งานแห่นาค งานแห่ผ้าป่า เพราะ มีเสียงดัง เสียงของปี่ยอดนั้นอยู่ในบันไดเสียงเพียงออ นักดนตรีไทยชาวจังหวัดนครราชสีมาจึงมักจะนำ ปี่ยอดมาบรรเลงเข้ากับวงปี่พาทย์เมื่อบรรเลงเพลงในบันไดเสียงเพียงออ

ภาพที่ 1 ภาพเป็ญหรือเป็ญแก้ว

ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

จากรูปจะสังเกตเห็นได้ว่าเป็ญหรือเป็ญนั้น มีลักษณะคล้ายกับปี่นอกต่ำของทางภาคกลาง คือ มีการเจาะรูคล้ายกัน รูปทรงคล้ายกัน จะแตกต่างกันก็ตรงมีการใช้ลำโพงโลหะเพิ่มเข้ามา ซึ่งการเพิ่มลำโพงเข้ามานี้เองทำให้เป็ญมีเสียงที่ดังขึ้นมาจากเดิม

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทำนองเพลงในยุคก่อนที่จะเกิดสำนักเกตุคง โดยได้เลือกศึกษาทำนองเพลงสาธการทางฆ้องวงใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้รับถ่ายทอดมาจากครูเกษม ธิสูงเนิน ศิลปินอาวุโสประจำจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งปัจจุบันครูมีอายุ 73 ปีแล้ว โดยครูได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับเพลงสาธการดังนี้

อันนี้ต่อมาจากพ่ออีกที มือฆ้องแบบนี้ น่าจะเรียกว่ามือโบราณ เพราะทุกวันนี้เขาก็ไม่ค่อยได้ตีกัน ตีอย่างใหม่กันหมด ต่อมาตั้งแต่เด็กแล้ว ก็ลองคิดดูว่า มันก็ปี่แล้ว น่าจะร้อยได้ ต้องขอเวลานีก่อน ค่อยๆนึก เพราะว่ามันนานมากแล้ว ใ้ลูกตกลั่นมันก็ลงกันหมดแหละ แต่ว่าหนทางหรือว่าทางเดินนี้มันไม่เหมือนกัน อย่างใหม่เขาไปสูงเราลงต่ำบ้าง แต่ก็เท่ากัน...(เกษม ธิสูงเนิน, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2558)

เพลงสาธนาการ

เกษม ธีสูงเนิน

ทางซ็องวงใหญ่

บรรทัดที่ 1

--- ร	--- ม	--- ช	--- ล	- รี้ - ท	- ล - -	พ พ - -	ม ม - ร
--- ล	--- ท	--- ช	--- ล	- ร - ท	- ล - ด	--- ท	--- ล

บรรทัดที่ 2

--- ท	- ล - -	ร ร - -	ม ม - พ	- ล - ท	- ล - -	พ พ - -	ม ม - ร
--- พ	- ม - ล	--- ท	--- พ	- ล - ท	- ล - ด	--- ท	--- ล

บรรทัดที่ 3

- พ ล -	พ ม - -	---	- ร - ม	- ร - ช	- ล - ท	- มี้ - รี้	- ท - ล
--- ม	-- ร ท	- ล - ท	- ล - ท	- ล - ช	- ล - ท	- ม - ร	- ท - ล

บรรทัดที่ 4

- รี้ - มี้	- รี้ - -	ท ท - -	ล ล - ช	- - ดี้ ดี้	- รี้ - มี้	- รี้ - ดี้	- ท - ล
- ร - ม	- ร - ท	- ท - ล	- ล - ช	- ด - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล

บรรทัดที่ 5

---	- - ร ม	- - ม ม	- ช - ล	- ท - รี้	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ล - ท	- ด - -	- ม - -	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ช	--- ท

บรรทัดที่ 6

- พ - -	- ม - -	- ร - ร	--- ท	- - ช ช	- ล - ท	- ล - รี้	- ท - ล
- - ม ร	--- ล	--- ล	--- ท	- ช - -	- ล - ท	- ล - ร	- ท - ล

บรรทัดที่ 7

--- รี้	-- ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ม ร	- ร - ม	- ล - -	ช ช - ล
--- ร	- ล - -	- ท - ล	- ช - ท	--- ท	- ล - ท	- ล - ช	--- ล

บรรทัดที่ 8

--- ร	-- ช ช	- ท - -	ล ล - ท	- รี้ - มี้	- รี้ - -	ท ท - -	ล ล - ช
--- ล	- ช - -	- ท - ล	--- ท	- ร - ม	- ร - ท	- ท - ล	- ล - ช

บรรทัดที่ 9

- พ -	- ม - -	- ร - ร	- - - ช	- รี่ - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท
- - ม ร	- - - ล	- - - ล	- - - ช	- ร - ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท

บรรทัดที่ 10

- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	รี่ รี่ - มี่	- - ม ฟ	- ล - -	- ล - -	พ - - -
- ท - ล	- - - ท	- - - ร	- - - ม	- ร - -	- - - ม	- ร - -	- ม ร ท

บรรทัดที่ 11

- รี่ - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ช	- - ตี่ ตี่	- รี่ - มี่	- รี่ - ตี่	- ท - ล
- ร - ม	- ร - ท	- ท - ล	- ล - ช	- ต - ต	- ร - ม	- ร - ต	- ท - ล

บรรทัดที่ 12

- - - -	- - รี่ ม	- - ม ม	- ช - ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ล - ท	- ต - -	- ม - -	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ท

บรรทัดที่ 13

- พ ล -	พ ม - -	- - - -	- ร - ม	- ร - ช	- ล - ท	- มี่ - รี่	- ท - ล
- - - ม	- - ร ท	- ล - ท	- ล - ท	- ล - ช	- ล - ท	- ม - ร	- ท - ล

บรรทัดที่ 14

- รี่ - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ช	- - ตี่ ตี่	- รี่ - มี่	- รี่ - ตี่	- ท - ล
- ร - ม	- ร - ท	- ท - ล	- ล - ช	- ต - ต	- ร - ม	- ร - ต	- ท - ล

บรรทัดที่ 15

- - - -	- - รี่ ม	- - ม ม	- ช - ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ล - ท	- ต - -	- ม - -	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ท

บรรทัดที่ 16

- - - -	- ล - ล	- - พ พ	- ช - ล	- - - ร	- - ม ฟ	- ท - -	ล พ - -
- - - ล	- - - -	- พ - -	- ช - ล	- ล - -	- ร - -	- - ล พ	- - ม ร

บรรทัดที่ 17

- - ล ล	- ท - ช	- ล - ท	- ตี่ - รี่	- - ช ช	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ช
- ล - -	- ท - ช	- ล - ท	- ต - ร	- ช - -	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช

บรรทัดที่ 18

--- ร	-- ซ ซ	- ท --	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ
--- ล	- ซ --	- ท - ล	--- ท	- ร - ม	- ร - ท	- ท - ล	- ล - ซ

บรรทัดที่ 19

- - มฟ	- ล --	- ล --	ฟ --	- ท --	ล ล --	ท ท --	ร ร - ม
- ร --	--- ม	- ร --	- มร ท	- ฟ - ม	--- ฟ	--- ล	--- ท

บรรทัดที่ 20

- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ซ	- รี่ - ท	- ล --	ซ ซ --	ล ล - ท
-- ม ร	--- ล	--- ล	--- ซ	- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท

บรรทัดที่ 21

- - ลท	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ท	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ
- ซ --	- ร - ม	- ซ - มี่	- ร - ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

บรรทัดที่ 22

--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล	- ซ - ล	- ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
--- ล	--- ท	--- ซ	--- ล	- ซ - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล

บรรทัดที่ 23

--- ร	-- ม ฟ	- ท --	ล ฟ --	-- ซ ม	--- ร	----	ร ม - ซ
- ล --	- ร --	-- ล ฟ	-- ม ร	- ม --	ร ท - ล	- ท - ด	----

บรรทัดที่ 24

- - ท ท	- รี่ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ม --	ม ร - ม	- ท --	ล ล - ท
- ท --	- ร - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ท	- ล - ท	- ท - ล	--- ท

บรรทัดที่ 25

- ท - ล	- ซ --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล	- ม --	ร ร --	ซ ซ --	ล ล - ท
- ท - ล	- ซ - ฟ	--- ซ	--- ล	- ท - ล	--- ซ	--- ล	--- ท

บรรทัดที่ 26

-- ล ล	-- ท ท	-- รี่ รี่	-- มี่ มี่	-- มฟ	- ล --	- ล --	ฟ --
- ล --	- ท --	- ร --	- ม --	- ร --	--- ม	- ร --	- มร ท

บรรทัดที่ 27

----	- ร - ร	- ล - ร	- ม - พ	- ล - ท	- ล - -	พ พ - -	ม ม - ร
--- ร	----	- ม - ล	- ม - พ	- ล - ท	- ล - พ	--- ม	--- ล

บรรทัดที่ 28

- - ล ล	- ท - ซ	- ล - ท	- ตี - รี่	- ท - -	ล พ - -	--- ร	- - ม พ
- ล - -	- ท - ซ	- ล - ท	- ต - ร	- - ล พ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -

บรรทัดที่ 29

- - ม พ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - พ	--- ร	- - ม พ	- ล - ล	- พ - -
- ร - -	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ต	- ล - -	- ร - -	--- พ	- - ม ร

บรรทัดที่ 30

- พ ล -	พ ม - -	----	- ร - ม	- - ม พ	- ล - -	- ล - -	พ - - -
--- ม	- - ร ท	- ล - ท	- ล - ท	- ร - -	--- ม	- ร - -	- ม ร ท

บรรทัดที่ 31

- ม - -	ร ท - -	----	- ล - ท	- ร - ซ	- ล - ท	- ล - ซ	- พ - ม
- - ร ท	- - ล พ	- ม - พ	- ม - พ	- ล - ซ	- ล - ท	- ล - ซ	- พ - ม

บรรทัดที่ 32

- รี่ - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ซ	- ซ - -	ลท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ	- ร - -	ซ - - ร	- ม - ร	- ท - ล

บรรทัดที่ 33

--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล	- รี่ - ท	- ล - พ	--- ม	--- ร
--- ล	--- ท	--- ซ	--- ล	- ร - ท	- ล - พ	--- ม	--- ร

จากโน้ตเพลงสาธิตทางฆ้องวงใหญ่ข้างต้น หากนำมาเทียบกับโน้ตสาธิตทางฆ้องวงใหญ่ที่จัดพิมพ์ไว้เมื่อปี พ.ศ.2493 โดยพระเจนดุริยางค์นั้น พบว่าวิธีการดำเนินทำนองในบางวรรคหรือบางบรรทัดนั้นก็อาจจะมีกระสวนทำนองไม่เหมือนกันบ้าง แต่หากจะเทียบกับทำนองลูกตกแล้วพบว่าลงในลูกตกเสียงเดียวกัน ซึ่งในเพลงสาธิตรวมไปถึงเพลงชุดโหมโรงเย็น โดยเฉพาะทางฆ้องวงใหญ่แล้ว จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า ในแต่ละสำนักก็มักจะมีกระสวนทำนองที่แตกต่างกันออกไป โดยที่ลูกตกก็ยังคงลงในเสียงเดียวกัน

เพลงสาธิตทางฆ้องวงใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้รับถ่ายทอดมาจากครูเกษม ถีสุงเนิน ศิลปินอาวุโสประจำจังหวัดนครราชสีมา ถือได้ว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่ง เพราะเป็น

สิ่งที่ยืนยันได้ว่า นักดนตรีไทยในจังหวัดนครราชสีมายุคก่อนนั้น มีองค์ความรู้ทางด้านดนตรีไทยในระดับหนึ่ง คือมีการเรียน การสอนเพลงที่สามารถใช้ในพิธีกรรมต่างๆได้ ไม่ใช่เป็นการเรียนการสอนดนตรีเพื่อไว้สำหรับบรรเลงขับกล่อมอย่างเดียว

วัฒนธรรมดนตรีในจังหวัดนครราชสีมา นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท ประเภทแรกคือวงดนตรีพื้นบ้านนั่นก็คือ วงมโหรีโคราช ซึ่งเป็นวงที่ได้รับอิทธิพลต่างๆมาจากทางภาคกลางแต่ก็ได้มีการปรับปรุง ทั้งเพลงและเครื่องดนตรี ให้มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมของชาวโคราช

ประเภทที่สองคือวงดนตรีไทย พบว่า มีเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องเป่าพาทย์ไทยบรรเลงตามงานต่างๆ เพลงที่บรรเลงนั้นส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเพลงไทย และนิยมบรรเลงเพลงที่ใช้กลองทัด เพราะเสียงของกลองทัดนั้นมีเสียงดัง ทำให้เป็นการกระจายข่าวสารให้ชาวบ้านในละแวกนั้นทราบได้ว่าบ้านใดมีการจัดงาน การเรียนการสอนเพลงต่างๆ นั้นนอกจากจะเรียนเพลงทั่วไปเพื่อใช้บรรเลงขับกล่อมแล้ว พบว่ามีการเรียนการสอนเพลงที่ใช้ในพิธีกรรมอีกด้วย เช่น เพลงสาธุการ โหมโรงเข้าโหมโรงเย็น นางหงส์ เป็นต้น

2.2 ประวัติผู้ก่อตั้งสำนักเกตุคง

สำนัก ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544 นั้นหมายถึง ที่อยู่อาศัย, แหล่งศึกษาอบรม เช่น อยู่สำนักวัดมหาธาตุ สำนักวิปัสสนาวัดปากน้ำ สำนักดนตรีไทย จึงน่าจะหมายถึง ที่อยู่อาศัยที่ให้การศึกษอบรมความรู้ในเรื่องของดนตรีไทย ในอดีตสำนักดนตรีไทย นั้นมีเพียงไม่กี่แห่ง ต่อมาภายหลังจึงได้เกิดการขยายตัวออกไปตามสถานที่ต่างๆเพิ่มมากขึ้น

อาจารย์อัศนีย์ เปลียนศรี อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ ความหมายของสำนักดนตรีไทยว่า “สำนักดนตรี ก็คือบ้าน น่าจะเป็นบ้านครู แต่ว่าถ้าจะเรียกสำนัก ได้ น่าจะมีอะไรเป็นเอกลักษณ์ของบ้านนั้นๆ เช่น มีเพลงที่สืบทอดมาเฉพาะบ้าน หรือเป็นทำนอง เป็น เดี่ยว อย่างนั้นแหละถึงจะเรียกว่าสำนัก แต่ต้นกำเนิด น่าจะมาจากที่เดียวกัน...” (อัศนีย์ เปลียนศรี, สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2558) อาจารย์ทัศนัย พิณพาทย์ นักระนาดเอกของวงดุริยางค์ประณีต ได้ให้ ความเห็นเกี่ยวกับความหมายของสำนักดนตรีไทยว่า

สมัยก่อนไม่มีทรอกสำนักนะ ก็เป็นบ้านทั้งนั้น สมัยก่อน เรียกบ้านฝั่งธน บ้านใหม่ทางกระเบน บ้านจางวางสวน บ้านจางวางทั่ว บ้านดุริยางค์ประณีต บ้านดุริยางค์พันธ์ อะไรแบบนี้ มาเรียกกันทีหลังนี้เองคำว่าสำนักเนีย โบราณเขา เรียกว่าบ้านนะ มายุคหลังนี้ถึงเรียกว่าสำนัก เกี่ยวกับพวกกระบบราชการด้วย เหมือนกับกองทัพบกนี้ ก็เปลี่ยนเป็นกรม แต่รากเดิมนั้นมาจากบ้านทั้งนั้น เพราะ วิชาความรู้เรียนกันในบ้าน ไม่มีทรอกที่จะออกนอกบ้าน แทบจะไม่ได้ออกข้างนอก เลยนะ...(ทัศนัย พิณพาทย์, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

อาจารย์จงกล พงษ์พรหม ศิษย์เอกของครูสุพจน์ โตสง่า ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความหมาย สำนักดนตรีไทยว่า

มันไม่เห็นมีที่สำนักเลยนะเมื่อก่อนเลย เป็นบ้านนะเมื่อก่อน บ้านไหน บ้านไหน แต่ก่อนเรียกบ้าน บ้านฝั่งธน บ้านดุริยางค์ประณีต บ้านตากล บ้านตาหยด เขาไม่ค่อยใช้เพลงใครทรอกนะ บ้านใครบ้านมัน ถ้ามีหลักๆแต่ก่อนก็บ้าน ครูหลวงประดิษฐ บ้านดุริยางค์ประณีต บ้านเทวา เนี่ยก็มีเท่านี้ อย่างดุริยางค์ประณีตก็ พระยาเสนาะ อย่างบ้านเทวาก็ครูจางวางทั่ว มีไม่กี่บ้านทรอก แต่ว่าบ้านรองๆไป จริงๆ ก็เป็นลูกศิษย์กันไปแยก...(จงกล พงษ์พรหม, สัมภาษณ์, 19 เมษายน 2558)

จากการสัมภาษณ์ครูดนตรีไทยทั้ง 3 ท่าน จะเห็นได้ว่า ในสมัยก่อน เราจะไม่นิยมเรียกว่า สำนัก ดนตรีไทย แต่จะนิยมเรียกว่าบ้านดนตรีไทย ทั้งนี้ความหมายก็ยังคงคล้ายกัน คือเป็นสถานที่ ฝึกสอนถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทย บ้านดนตรีไทยในสมัยก่อนนั้นมีเพียงไม่กี่บ้าน การเรียนการสอนก็จะถ่ายทอดกันเฉพาะคนในครอบครัวเดียวกันหรือลูกศิษย์ภายในสำนักเดียวกัน

มักจะไม่นำสอนให้กับบุคคลภายนอก หรือลูกศิษย์สำนักอื่นๆ ต่อมาภายหลัง เมื่อลูกศิษย์ภายในสำนักเริ่มมีฝีมือ มีวิชาความรู้สูงขึ้น จึงได้แยกตัวออกและไปตั้งสำนักดนตรีหรือบ้านดนตรีไทยของตนเอง จึงทำให้เกิดสำนักดนตรีไทยตามสถานที่ต่างๆ เพิ่มมากขึ้นดังเช่นในปัจจุบัน

อาจารย์อัศนีย์ เปลียนศรี อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ สำนักดนตรีไทยว่า

การมีสำนักน่าจะเพราะการทำมาหากิน การประกอบอาชีพ แต่ว่าถ้าซ้ากันหมด มันก็ไม่มีคนหา เหมือนลิเกแหละ ถ้ามันซ้ากันก็ไม่มีเอกลักษณ์ เรียกว่าง่าย ๆ ว่าไม่มีจุดเด่น คนเขาก็ไม่หา ทีนี้ครูแต่ละสำนักก็ต้องคิด ต้องพัฒนาสำนักตัวเอง ให้ดีขึ้น ถ้าสมัยนี้ก็คงเรียกปรับปรุงหลักสูตร ทำให้เวลาออกไปบรรเลงหรือประชัน ฟังแล้วไพเราะกว่าสำนักอื่นๆ...(อัศนีย์ เปลียนศรี, สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2558)

อาจารย์ทัศนัย พิณพาทย์ นักกระนาดเอกของวงดุริยางค์ประณีต ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ สำนักดนตรีไทยว่า

คือบ้านใครบ้านใคร หนึ่งเรื่องมือฆ้อง สองเรื่องเพลง ที่เขาเรียกเป็นบ้านกันนะ มือใครมือมันนะพูดกันง่ายๆ ดูกันง่ายๆ แต่เวลาตีไปแล้วจริงๆ นี่มันลูกตกเดียวกันนะ ทุกบ้านดูที่มีมือฆ้อง ทางระนาดก็เหมือนกัน ดูมือฆ้องแบบเดียวกันก็ดูออกแล้วว่ามือใครมือใคร เป็นบ้านๆมากกว่า ที่สำคัญที่สุดที่มีชื่อเสียงมาได้ก็คือ เพลง บรรเลงที่ไหน ประชันที่ไหน ลักษณะประมาณนี้ การประชันวงสมัยโบราณนี่ก็มีผลนะ ทำให้เป็นที่รู้จัก อย่างบ้านเครื่องทำไมเรียกบ้านเครื่อง เพราะเก่งเพลงเรื่อง เก่งเพลงหน้าพาทย์ ส่วนที่ใครจะเอาของใครมานี่ก็อยู่ที่บุคคลนะ การไปเอาของใครมาถ้าตีไม่ถูกนี่เขาก็จะว่านะ ว่าเอาของเขามาใช้แล้วตีไม่ถูก มันก็ตีทุกบ้าน แล้วแต่ใครจะชอบหรือไม่ชอบ อยู่ที่คนฟัง คนดูจะชอบหรือไม่ชอบ...(ทัศนัย พิณพาทย์, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

อาจารย์จรงกล พงษ์พรหม ศิษย์เอกของครูสุพจน์ โตสง่า ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ สำนักดนตรีไทยว่า

เกี่ยวกับฝีมือนะ สมัยก่อนเรื่องบ้านเนี่ย แต่ละบ้านมีฝีมือไปคนละอย่าง อย่างบ้านครูเผือด ก็ลูกศิษย์ครูหลวงประดิษฐ์ ส่วนใหญ่ก็แยกออกมา แต่ว่ายังไม่ทันจะเป็นตัวเป็นตนก็ตายกันซะก่อน แต่ว่าจะดั่งน้อยดั่งมากก็อยู่กับฝีมือ อย่างบ้านครูเผือดก็ลูกศิษย์เยอะนะ ดั่งกันสองคนครูพิมพ์ ครูเผือด อย่างลุงยงค์ ลุงยงค์นี่ เหมือนพวกนินจาอะ ถ้าพูดกันอย่างพวกเรานะ ใครสู้เขาไม่ได้หรอก เพราะเขาเยอะครู ไม่ใช่ของเล่นนะ แต่เขาไม่หวงนะ ใครอยากได้อะไรเอาไป

เขาเรียนเยอะ เขามาอยู่บ้านนี้ด้วยนะ บ้านดุริยประณีต...(จกมล พงษ์พรหม,
สัมภาษณ์, 19 เมษายน 2558)

จากการสัมภาษณ์ครูดนตรีไทยทั้ง 3 ท่าน จะเห็นได้ว่า แต่ละบ้านหรือแต่ละสำนัก จะมีจุดเด่นที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละที่ เช่น มือฆ้อง หรือทางระนาด เป็นต้น นอกจากนี้ในสมัยก่อนก็มักจะมีการบรรเลงหรือการประชันวงเกิดขึ้น การประชันนี้เองเป็นเหตุให้แต่ละบ้านแต่ละสำนักเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป รู้จักถึงทางเพลง รู้จักฝีมือของนักดนตรีและรู้จักครูผู้สั่งสอนของบ้านนั้นๆ

สำหรับสำนักเกตุคงในจังหวัดนครราชสีมา นั้น ก่อตั้งโดย ครูบุญยัง เกตุคง ซึ่งเป็นครูดนตรีไทยที่มีความรู้ความสามารถในด้านดนตรีไทยและด้านลิเกอย่างสูง ครูได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง(ลิเก) เมื่อปี พ.ศ. 2534

ภาพที่ 2 ภาพครูบุญยัง เกตุคง

ที่มา : หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง

ครูบุญยัง เกตุคง เกิดเมื่อวันที่เสาร์ เดือนสาม ปีชวด พ.ศ.2467 ที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามเป็นบุตรของนายพยอม(เที่ยง)กับนางเขียน เกตุคง ซึ่งบิดาและมารดาของครูมีอาชีพเป็นชาวสวนมะพร้าว ค้าขายของอุปโภคบริโภค และมีอาชีพรองคือเป็นหัวหน้าวงปี่พาทย์และหัวหน้าคณะลิเก ครูมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันทั้งสิ้น 4 คนดังนี้

1. นายบุญยังค์ เกตุคง ศิลปินแห่งชาติ สาขากการแสดง(ดนตรีไทย) พ.ศ.2531
2. นายบุญยัง เกตุคง ศิลปินแห่งชาติ สาขากการแสดง(ลิเก) พ.ศ.2534

3. นายทองอยู่ เกตุคง

4. นางสาวเบญจาง เกตุคง

ครูบุญยัง เกตุคงได้สมรสกับนางเขียน สกลุเดิม ทัพคำ มีลูกสาวด้วยกัน 1 คน ชื่อว่านางสาว จันทร์เพ็ญ เกตุคง

การศึกษาดนตรีไทย ครูบุญยัง เกตุคงได้เริ่มฝึกหัดดนตรีไทยเมื่ออายุได้ประมาณ 8 ขวบ โดยมีครูบุญยงค์ เกตุคง พี่ชายแท้ๆของครูเรียนอยู่ด้วยกัน ครูดนตรีไทยคนแรกของครูชื่อว่า ครูหรั่ง พุ่มทองสุข ซึ่งท่านเป็นลูกศิษย์ของพระประณีตวรศัพท์ (เขียน วรวาทีน) ซึ่งครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

โดยผมเรียนมาตั้งแต่เด็ก แปรชวบหรือเก่าชวบนี่ละฮะ เรียนที่ประตุน้ำ ภาษีเจริญ...เรียนกับวงท่านชื่อครูหรั่ง เรียนด้วยกันกับอาจารย์บุญยงค์...ตอนนั้น ผมยังเด็กอยู่...คุณแม่อยากให้ผมกับพี่ชาย บุญยงค์เป็นปีพาทย์ก็พาไปฝาก...(บุญยัง เกตุคง, 2528 อ้างถึงในพิธีเสกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 135)

ตัวผมนี่เป็นเด็กเกเร เรียนหนังสืออยู่วัดขณะนี้ครับ คือบิดาท่านเป็นลูกผมก็เดินตาม แต่ว่าเดิมทีที่ผมอยู่กับคุณแม่ที่บางขุนเทียนหรือที่เขาเรียกบางปะทุนั้น คุณแม่อยากให้เป็นคนตรี ดนตรีไทยนะครับ สมัยนั้นรู้สึกว่าจะไม่ค่อยฮิตเท่าไร เคยไปฝากกับครูหรั่ง ประตุน้ำภาษีเจริญ พี่ชายผมก็ไปฝาก เขาเป็นก่อน ก็อยากจะเป็น เห็นเขาดีกันก็อยากจะเป็นบ้าง ก็ไปหัดครับเรียกว่าพื้นฐาน ขึ้นบันไดขั้นแรก ก็คือสาธการ ตรีบุญยงค์ชยะแยแยเลยครับ ครูท่านดูมากสมัยก่อน คือต้องไปกับท่าน ประณิบัติท่าน นวดท่านบ้าง กินข้าวที่บ้านของท่าน ถูกตบถูกตี เหลือก็หัวเราะเล่นละครับกว่าจะเป็นได้ จนกระทั่งทนไม่ไหว หนีครับ หนีครับ ไม่เคยลาครูไปหรอก หนีไปอยู่มหาชัย พี่ชายก็ไปด้วย ไปตุลิกทะเล ไปอยู่ที่นั่นได้สองครุนะครับ...(บุญยัง เกตุคง, 2529 อ้างถึงในวิถีทัศนศิลป์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ตอนคุยกับนักตีระนาดเอกลิเก, 28 กุมภาพันธ์ 2558)

อยู่ประตุน้ำอยู่กับครู อดๆอยากๆ ขอภัยครับผมพูดความจริง ขโมยครับ หิว ทุ่กว่าๆไม่มีจะกิน ผมก็หลอกเจ๊กกำลังขาย แห้ยไอนั่นอะไร ครูยงค์ก็คว้าว ลูกสมอมากิน ตกระกำลำบาก หนีครูไปอยู่มหาชัย ไปเป็นลูกศิษย์วัดอีก...(บุญยัง เกตุคง, 2539 อ้างถึงในวิถีทัศนศิลป์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ตอนรำลึกครูบุญยงค์ เกตุคง, 2 มีนาคม 2558)

ภาพที่ 3 ภาพครูหรั่ง พุ่มทองสุข

ที่มา : หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง

หลังจากนั้นครูก็ไปเป็นลูกศิษย์วัดที่วัดช่องลม ตำบลท่าฉลอม อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งขณะนั้นมีพระอาจารย์เทิ้ม แจ่มแจ่ม ดำรงตำแหน่งเป็นรองเจ้าอาวาส ที่วัดช่องลมนี้พระอาจารย์เทิ้มท่านได้จัดให้มีการเรียนการสอนทั้งหนังสือและดนตรีไทยด้วย ซึ่งครูบุญยงค์ และครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

ที่นี่ก็ไปอยู่กับอาจารย์เทิ้ม เป็นพระ แต่ว่าบ้านของท่านเป็นบ้านดนตรี มีอังกะลุง มีแตร มีปี่พาทย์ แล้วมีเครื่องไทยแล้วแต่จะหัดที่นี่เลยกลายเป็นลูกศิษย์วัดลิครับ ห้องเครื่องอยู่บ้าน แต่ตัวเราต้องไปอยู่กับอาจารย์เทิ้ม ท่านเป็นรองเจ้าอาวาส...(บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 164-165)

ผมเป็นเด็กวัดแล้วก็เรียนหนังสือพร้อมทั้งหัดปี่พาทย์ด้วย เพราะที่วัดช่องลมมีวงปี่พาทย์ อาจารย์เทิ้มท่านสร้างเอาไว้หัดให้พวกเด็กวัด ให้พี่หลังเป็นครูเมียของพี่หลังก็ชื่อเย็นก็เป็นครูสอนหนังสือผม แหมผลล่ำบากอยู่หลายปี ตอนเช้าเวลาพระท่านออกบิณฑบาต ผมก็เดินตามพระไป ถ้าสะพานยามเราก็สะพานแบบนี้ ถ้ามีถ้วยใส่ถาดก็เอาทูนหัวไป...แล้วในที่สุดผมกับน้องชายก็ต้องหนีจากวัดช่องลมอีก ไม่รู้เรื่องอะไรจำไม่ได้ หนีกลับไปอยู่ที่บ้านสวนบางประทุน อยู่กับยาย ยายก็เป็นห่วงบอกว่ามีงมาอยู่อย่างนี้ไม่ได้ ไม่มีวิชาหลักการอะไรจะอยู่ได้ยังไง...(บุญยงค์ เกตุคง, 2535 อ้างถึงในเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์, 2535: 20-23)

เมื่ออาศัยอยู่กับยายได้สักระยะหนึ่ง คุณพ่อของครูก็มารับไปครูบุญยงค์และครูบุญยังไปอยู่ด้วยกันที่บริเวณตลาดบางลำพู เขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งในขณะนั้น พ่อของครูได้

ประกอบอาชีพแสดงลิเกอยู่ที่วิกตลาดทุเรียนกับคณะหมื่นสุขสำเร็จสรรพ วงปีพาทย์ที่ทำหน้าที่บรรเลงรับลิเกในขณะนั้นคือวงของบ้านดุริยประณีต และเมื่อถึงเวลาแสดงลิเกพ่อของครูก็จะพาไปช่วยบรรเลงดนตรีไทยในวิก ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ครูสนิทสนมกับวงดุริยประณีตและได้เข้าไปเรียนดนตรีไทยที่บ้านดุริยประณีตอีกด้วย ซึ่งครูบุญยงและครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

พ่อผมเล่นลิเกอยู่กับคณะหมื่นสุขสำเร็จสรรพที่วิกตลาดทุเรียน แก่ก็เลยเอาผมไปฝากไว้ที่วงปีพาทย์ประจำวิก เป็นวงของบ้านดุริยประณีต ผมเลยได้เป็นลูกศิษย์ของพี่ซิ่น พี่เห่ ตอนเย็นผมก็ไปทำวิก ช่วงกลางวันว่างๆก็เข้าไปต่อเพลงที่บ้านลำภู พี่เห่น่ะ ต่อเพลงให้เรื่อย ต่อพวกเพลงเถา เพลงเกร็ด ตอนนั้นบุญยังน้องชายมาอยู่ด้วยกันแล้ว...(บุญยงค์ เกตุคง, 2535 อ้างถึงในเสถียร ดวงจันทร์ ทิพย์, 2535: 23-24)

คุณพ่อไปรับมา มาอยู่ลิบสามห้างบางลำพูนี้ คุณพ่อเขาไปเล่นลิเกอยู่ที่เนี่ย วิกตลาดมะนาว วิกตลาดทุเรียนนี้ ผมก็ตามไปดู ยุคนายโชตินายชิน คือสมัยนั้นลิเกมันต้องมีคู่กันนะครับ นายโชตินายชิน นายพุกนายเจือ แล้วยังมีใครคู่กันอีกนี้ ผมยังเดี๋ยวนะครับ เห็นคุณพ่อไปเล่นลิเก เราก็เข้าไปคลำ ตีฉิ่งได้นี่ครับ เพราะเราเคยหัดมาแล้วนี่ครับ เจ้าของปีพาทย์เขาเห็นเขาบอกว่า ไอ้หนูมานี่ ภูให้มึงสตางค์นึ่ง เราก็ดีใจสิครับ สตางค์นึ่งนี่ซื้อน้ำแข็งได้แล้วยังเหลือนะครับ มันมีครึ่งสตางค์ด้วยนะครับ ต่อมาก็ มันมีทุ้มเหลืออยู่ ผมก็เข้าไปตี โทโผให้สามสตางค์เลยทีนี้ ขึ้นให้เลยครับ กลางวันเรียนหนังสือเก็บใส่กระปุก 2 สตางค์ เอาไปสตางค์เดียวพอครับ แล้วต่อมาก็ตีทุ้มไม้ก็ได้เพราะมันชินแล้ว ตีฆ้องใหญ่ก็ได้ หนักๆเข้าเขาก็ให้โหมโรง ตีระนาดนะครับ พวกผู้ใหญ่เขาก็ไปติดผู้หญิงนอกวิก ไปจีบแม่ค้าข้างอะไรข้าง เป็นธรรมดาครับ เขามีกระดิ่งครับ พ่อเขาตีเราก็ออกภาษา ตอนนั้นเพลงการยังไม่ได้ พวกผู้ใหญ่เขาก็จะมาตี มันก็ทรมาณนะครับ ตั้งแต่สาธุการจนกระทั่งลงลา แต่ว่ามันก็เป็นผลดีนะครับเพราะมันทำให้มือไม้มันชำนาญเข้ากินตั้งแต่สามสตางค์มาพอตีระนาดได้ก็ชักขึ้นมาเป็นห้าสตางค์สิบสตางค์อะไรนี่ก็ชักเก่งแล้วครับ ครูหลี่ที่อยู่บางแคร์พอเขารู้ว่าผมตีได้เขาก็มารับไป ตอนนั้นผมตีระนาดรับลิเกได้แล้วนี่ครับ ก็รู้สึกจะดังอยู่สมัยหนึ่งนะครับ ชักจะมีการ 6 สลิ่งแล้วครับ ค่าตัวมันขึ้นไปโดยชอบกล ก็สมัยนั้นเสียเช็ดตัวนึ่งมัน 30 สตางค์ ร้านนพรัตน์พานิช สุทธิสารบางลำพูนี้แหละครับ ก็ตีมาเรื่อยมา...(บุญยัง เกตุคง, 2529 อ้างถึงในวิดิทัศน์ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ตอนคุยกับนักตีระนาดเอกลิเก, 28 กุมภาพันธ์ 2558)

จากนั้นครูบุญยังและพี่ชายก็ได้เดินทางไปฝากตัวเป็นศิษย์ของครูเพชร จรรย์นาฎย์ ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งท่านเป็นครูดนตรีไทยที่มีความรู้ความสามารถสูงมากท่านหนึ่ง ท่านเคยเป็นนักดนตรีไทยในวงดนตรีไทยของวังบูรพาภิรมย์ โดยทำหน้าที่บรรเลงระนาดเอกถวาย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช และต่อมาเมื่อทรงรับนายศรหรือครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เข้ามาเป็นนักดนตรีไทยในวง ครูเพชร จรรย์นาฎย์จึงเลื่อนเป็นผู้บรรเลงฆ้องวงใหญ่

ภาพที่ 4 ภาพครูเพชร จรรย์นาฎย์

ที่มา : หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง

สาเหตุที่ครูได้ไปเป็นลูกศิษย์ของครูเพชร จรรย์นาฎย์นั้นก็เพราะว่า คนระนาดทุ้มประจำวงของครูเพชรคือนายประสิทธิ์ เกตุคง ซึ่งเป็นอาแท้ๆของครูในขณะนั้นบวชเป็นพระอยู่ จึงได้ตัดสินใจให้ครูบุญยังเดินทางไปบรรเลงระนาดทุ้มในงานประชันดนตรีไทยที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแทน โดยมีครูบุญยังเดินทางไปด้วยและทำหน้าที่บรรเลงฆ้องวงเล็กซึ่งครูบุญยังและครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

ที่นี้ครูเพชรเกิดมีงานประชันวง ทางจังหวัดเขาจัดในงานฉลองรัฐธรรมนูญ วงครูเพชรก็ขาดคนระนาดทุ้ม แก่ก็ให้คนมาตามอาจจะสักพระไปประชันปีพาทย์ แต่อ่าบอกว่าสักไม่ได้เพราะเป็นพระจะต้องหาฤกษ์ยามยามดี ทำไงละ ค่อยกันไปกันมา อากี้หันมาบอกผม เอาไอ้เณรสักแทนอาที่เออะวะ ไปตีทุ้มให้ครูเพชรแกหน่อย ผมก็นึกดีใจว่าได้โอกาสจะได้เรียนกับครูดีละ ตกกลางอากี้ให้ผมสักจากเณรเพราะไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไรมาก ผมก็ไปอยู่ธยากับเขา ไปเป็นลูกศิษย์ครูเพชรละทีนี้... เหลือเวลาอีก 7 วันเท่านั้นจะถึงวันประชันผมไปอยู่บ้านครูเพชรก็ต่อทั้งเดี๋ยวจั้

เพลงทั้งซอมนทั้งไล่ตั้งแต่เช้ามีดจนถึงกลางคืน ก็ได้เพลงเดี่ยวแขกมอญ ปีนันพีห้วง
ตีฆ้อง อาไฟทุรย์ตีระนาดเอก ผมตีทุ้ม ยังน้องชายผมไปด้วยเขาตีฆ้องเล็ก...ผมต่อ
ทุ้มเสมอ แต่น้องชายผมเขาชนะ พอมาปีที่สองก็ประชันกันอีก อาไฟทุรย์เห็นว่าเอ๊ะ
ยงค์ที่ควรจะตีฆ้องให้ฉัน ทางวงผมก็มีอาไฟทุรย์ตีระนาด ผมตีฆ้อง อาลิตีตีทุ้ม ยัง
ตีฆ้องเล็ก อาผวนเป่าปี่...ปีนั้นวงครูเพชรชนะทั้งวงเลย...(บุญยงค์ เกตุคง, 2535
อ้างถึงในเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์, 2535: 31-33)

กลับจากมหาชัยมาอยู่กรุงเทพ ครูไหนที่เค้ามือชื่อ ครูเพชร จรรย์นาฎย์ ไป
สองคนพี่น้อง ประชันที่วังจันทน์ คว้าได้ที่ 1 ครูเพชรเอาถ้วยไป กลับมาอยู่กรุงเทพ
มาอยู่วงดุริยางค์ประณีต ทำวิกอยู่ใกล้ๆนี้เองนะคว้า วิกตลาดทุเรียน สองคนพี่น้อง
ยงค์ไปไหนยังต้องไปถึงที่นั่น ผมก็เป็นคนหัวแฉ่งๆ ยงค์ตีระนาดผมไม่ชอบผมชอบ
ระนาดทุ้ม...(บุญยงค์ เกตุคง, 2539 อ้างถึงในวิดิทัศน์ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคาร
กรุงเทพ ตอน รำลึกครูบุญยงค์ เกตุคง, 2 มีนาคม 2558)

ตอนไปอยู่กับครูเพชรยงค์ต่อเดี่ยวฆ้อง เดี่ยวระนาด ผมก็ฆ้องเล็กประจำ
เพราะคนทุ้มเขามืออยู่แล้ว...(บุญยงค์ เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทาน
เพลิงศพครูบุญยงค์ เกตุคง, 2541: 171)

หลังจากเรียนวิชาดนตรีกับครูเพชร จรรย์นาฎย์แล้วครูบุญยงค์และพี่ชายก็ได้เดินทางกลับมา
ที่กรุงเทพมหานคร ประกอบอาชีพบรรเลงดนตรีไทยตามงานต่างๆ และเป็นนักดนตรีไทยประจำ
คณะลิเก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2485 เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ที่กรุงเทพมหานคร ส่งผลให้การแสดงลิเก
ซบเซาลง ครูจึงรับจ้างแจวเรือจ้าง จนกระทั่งเมื่อน้ำลดลงครูจึงได้ไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของ
ครูท้าวประสิทธิ์ พาทยโกศล ลูกชายของครูจางวางทั่ว พาทยโกศล ครูดนตรีไทยสำนักดนตรีไทย
พาทยโกศลหรือที่รู้จักกันดีว่าสำนักดนตรีไทยฝั่งธนบุรีซึ่งครูบุญยงค์และครูบุญยงค์ เกตุคง ท่านได้เคยให้
สัมภาษณ์ไว้ว่า

คราวนี้พ่อแกลไปพูดจาพากลกับพี่เทวายังไงไม่รู้ละ พี่เทวบอกว่าเอาเด็ก
สองคนนี่ไปอยู่ที่บ้านผมก็ได้ ผมกับยงค์ก็เลยเข้าไป เเน่ยตอนนี่ถึงได้ไปเป็นศิษย์
พี่เทวละ อยู่ที่นี้ผมก็ไปงานกับเขาได้เพลงตามงานบ้าง ต่อจากที่บ้านบ้าง เพลง
ของบ้านนี้ที่เขาหวงก็พวกเพลงช้าเรื่องต่างๆของเขาดีๆเพราะๆทั้งนั้น พี่เทวาต่อ
เพลงพระยาพายเรือให้ผม เป็นประเภทเพลงฉิ่งอยู่ในเรื่องพระฉันทเพล แล้วตอน
หลังนี้ผมก็ต่อไว้ให้เด็กๆลูกศิษย์เขาดีกัน ผมอยู่ที่บ้าน พี่เทวาได้ราวๆปีเศษก็ออกมา
ทำวิกอีก... (บุญยงค์ เกตุคง, 2535 อ้างถึงในเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์, 2535: 48)

ภาพที่ 5 ภาพครูทเวาประสิทธิ์ พาทยโกศล

ที่มา : www.thaikids.com

นอกจากสำนักดนตรีไทยฝั่งธนบุรีแล้ว ครูดนตรีไทยคนสำคัญที่ครูบุญยังได้มีโอกาสเข้าไปเรียนวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยก็คือ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จากการชักชวนของนายสละ โอฟาร์ลิก ซึ่งเป็นผู้ดูแลเครื่องเป่าพาทย์มอญของคุณครูประจำวัดไตรมิตร โดยในครั้งแรกนั้นครูบุญยังค์พี่ชายของครูเข้าไปเรียนก่อนต่อมาครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จึงอนุญาตให้ครูบุญยังค์เข้าไปเรียนด้วยกัน ซึ่งครูบุญยังและครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

รู้จักกับน้ำพระก่อนทีแรก คือน้ำพระแกเป็นเจ้าหน้าที่วัดไตรมิตร คอยดูแลเงินทองของคุณครูหลวงประดิษฐ์ฯ เพราะเครื่องเป่าพาทย์ของคุณครูประจำอยู่ที่วัดนั้น สองสามอาทิตย์คุณครูถึงจะมาที่...ทีนี้พอผมเข้าไปในวัดไตรมิตร คุณครูมาเจอกับผมพอดีท่านถามว่านายพระเอาเขามาทำไม นายยังค์คนนี้เขาอยู่ช่วงดุริยประณีต น้ำพระก็บอกว่าผมสืบถามแล้ว ได้ความขัดถ้อยขัดคำว่าเขาออกแน่นอน ทีแรกคุณครูยังไม่เชื่อครับ...ทีหลังท่านมาที่วัดไตรมิตรบ่อยๆก็เอ่ยปากอนุญาตให้ผมไปต่อเดี่ยว ผมก็เอาดอกไม้ธูปเทียนไปกราบท่าน ตอนนั้นผมไปคนเดียวก่อน น้องชายยังไม่ได้ไป มาตอนหลังท่านถึงอนุญาตให้น้องชายผมเข้าไปต่อเดี่ยวทุ่มด้วยกัน... (บุญยังค์ เกตุคง, 2535 อ้างถึงในเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์, 2535: 49-51)

ที่บ้านบาตรนี้ ปีนึงเค้าไหว้ครูกันหนึง เค้าต้องประชันกัน ยงค์ก็เข้าไป ผมก็เข้าไป ยงค์เขาตีระนาด ผมก็ตีทุ่ม คุณครูชอบ คุณครูหลวงประดิษฐไพเราะชอบ มันก็เป็นบุญของผมนะ พอตี ท่านนั่งอยู่บนเก้าอี้กับพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร คุณครูหลวงประดิษฐ์ฯก็ลุกมา มาตบศรีชะผมบอก อ้อไอนี้ตีเหมือนครูดานี้ ผมก็ไม่ทราบว่ครูดานี่ใคร เพิ่งมาทราบทีหลัง ว่าท่านเป็นคนตีทุ่มสนุก ครู

หลวงประดิษฐฯบอก ตีเหมือนครูดำนี้ มึงนี่ ว่างๆมาหาครู ครูจะต่อเดี่ยวให้ พยายามเข้าหาโอกาสมา...คุณครูหลวงประดิษฐไพเราะก็เริ่มต่อเดี่ยวให้ได้ประมาณ 3 เพลงเท่านั้น ตอนนี้มีปฏิภาณขึ้นมากทีเดียว คล้ายๆมันอ่านออก ขึ้นแยะ...(บุญยัง เกตุคง, 2528 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 138-139)

คุณครูหลวงประดิษฐ์เนี่ยท่านรักผมมาก ท่านว่าผมตีหุ้มดี แล้วก็เวลาต่อก็ ให้ไปเจียบๆ ไปสองคน ผมถามว่า ทำไมคุณครูจึงจะต้องให้ผมมาอย่างเจียบๆ ท่านบอกว่า คนมีปัญหาเมื่อเวลาต่อแล้ว ถ้าเขาได้ยิน เขาเอาไปหมด ลูกดีๆ ใ้ลูก ที่ตลกๆ ผมก็กราบที่เท้าท่าน ท่านรักเรา...(บุญยัง เกตุคง, 2530 อ้างถึงในวิดิทัศน์ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ตอนคุยกับครูดนตรีไทย, 7 มีนาคม 2558)

ภาพที่ 6 ภาพหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ที่มา : หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง

จากนั้นครูก็ได้เดินทางไปเรียนวิชาเครื่องหนังจากครูแมว พาทยโกศลและครูยรรยงค์ โปร่งน้ำใจ ต่อมาจึงได้เรียนวิชาเครื่องสายกับหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุรยชีวิน) และครูฉลาย จิยะ จันทน์ และศึกษาวิชาเพลงหน้าพาทย์กับครูโองการ กลีบขึ้น ครูพิมพ์ นักระนาด ครูช่อ อากาศโปรง และครูเอื้อน วรรณเกษม โดยนายอานันท์ นาคคง ได้เขียนไว้หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า

นายบุญยังยังไม่พอใจในความรู้ความสามารถที่มีอยู่เกี่ยวกับดนตรีปีพาทย์ เพราะที่รับมามีแต่การบรรเลงประเภททำนองเท่านั้น จึงได้มาสมัครตัวเป็นศิษย์ ครูแมว พาทยโกศล กับครูยรรยงค์ โปร่งน้ำใจ (ยรรยง จมูกแดง ในวงการจำวอด) ครูเครื่องหนังกำกับจังหวะที่มีความสามารถและมีชื่อเสียงที่สุดในยุคนั้น...

นายบุญยังเริ่มหันไปศึกษาเครื่องดนตรีที่ใช้สาย อันได้แก่ ขอด้วง ขออุ้ เพิ่มเติม นายบุญยังได้ไปสมัครตัวเป็นศิษย์ หลวงไพเราะเสียงขอ (อุ้น ครูยชีวิน) และ ครูฉลวย จิยะจันทร์...(อานันท์ นาคคง, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 20)

สำหรับวิชาความรู้ทางเพลงหน้าพาทย์ในพิธีไหว้ครูนั้น ได้รับถ่ายทอดจาก ครูโองการ กลีบซิ่น ศิษย์รุ่นพี่ร่วมสำนักท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ตั้งแต่ในชั้นต้นไปจนถึงองค์พระพิราพ ซึ่งเป็นเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูงสุด ต่อมาเมื่อได้เข้าไปทำงานราชการในวงดนตรีไทยฝ่ายสันตนาการ กรุงเทพมหานคร ก็ได้เรียนเพลงหน้าพาทย์สำคัญๆเพิ่มเติมต่อจากครูบุญยังค์ เกตุคง ครูซ้อ อากาศโปรง...ต่อมาครูซ้อได้พาครูบุญยังไปฝากเรียนกับครูเอื้อน วรรณเกษม อดีตคนเครื่องหนังคนสำคัญของสำนักพาทย์โกศล วัดกัลยา ผู้ที่ได้ชื่อว่ามีความรู้ในเรื่องเพลงหน้าพาทย์อย่างเอกอุท่านหนึ่ง...(อานันท์ นาคคง, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 202)

ครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

เวลานี้ที่เป็นคุณครูผม เรื่องขอ ซ้อพี่ฉลวย อยู่กรมประชาสัมพันธ์ ผมไปกราบแกเมื่อผมเข้าเทศบาลนี้เอง เรียกคุณพี่คุณพี่ อย่าหาว่าฉันนั่นนี่เลย พอมาก็จะขอเดี่ยว ความจริงเค้าไม่ให้กันหรอก ต้องต่อเพลงไปสักปีสองปีก่อน บอกอ้อ เอาซิ จะต่อให้ แกก็ต่อนกขมื่นให้เพลงนี้ ซออุ้นะฮะ พญาโคกเพลงนี้ สารถิเพลงนี้ ได้สามเพลง คือเราอ่านออกแล้ว มันก็เลยแตกฉาน แต่พวกตะเข้ไม่ต้องมีครูหรืออะ พอขึ้นเสียงได้เรารู้แล้ว เพราะการซักซอกกับตะเข้เหมือนกัน เพราะนั่นถ้าพื้นฐานละก็ ขึ้นกับผมได้ ทุกอย่าง แต่จะเอาให้ดีเลิศนี้ ไม่ได้...(บุญยัง เกตุคง, 2528 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 148)

ครูดนตรีไทยคนสำคัญอีกคนหนึ่งของครูบุญยัง เกตุคงนั่นก็คือ ครูบุญยังค์ เกตุคง พี่ชายแท้ๆ ของครูนั่นเอง ซึ่งครูบุญยังค์เองมักจะนำวิชาความรู้ใหม่ๆมาแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดให้น้องชายเสมอ ซึ่งครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

เพลงนี้อาจารย์บุญยังค์เขาต่อให้ เขาเคียวเซ็ญ...ผมต่อเดี่ยวจากพี่ชาย ส่วนมาก จะเป็นระนาดทุ้ม ระนาดเอก หรือฆ้องใหญ่ ฆ้องเล็ก แบบนี้นะครับ โดยมากครูพุ่มเนี้ย ที่ว่าเป็นศิลปินที่เฉลียวฉลาดแหลมคมในทางเดินกลอน ผมไม่ได้ต่อจากท่าน ถ่ายทอดมาจากพี่ชาย แล้วผมก็ต่อ ถ้าเราทำไม่ถูกใจก็มีเหมือนกัน ยี่

อะไรก็ไม่รู้ แต่ไม่ดำ ไม่ตี ไม่ตบอะไร ก็รู้สึกมีพระคุณกับผม เป็นครูด้วย เป็นพี่ด้วย ... (บุญยัง เกตุคง, 2530 อ้างถึงในวิถีทัศน์ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ตอนคุยกับครูดนตรีไทย, 7 มีนาคม 2558)

แล้วส่วนมากเค้าก็แนะนำด้วย เพลงนั้นๆตรงนั้นะ เราปรึกษากันเสมอตอนนี้ เอ็งควรจะทำสิ่งนี้ได้แล้ว นี่พูดกันอย่างศัพท์ระนาด ตอนนั้นนะ เอ็งต้องยืนพื้นให้บ้าง เดี่ยวมันจะพากันล้ม เอ็งอย่าไปปิดขามากนัก... (บุญยัง เกตุคง, 2528 อ้างถึงในพิธีเสกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 141)

นอกจากวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยแล้ว ครูบุญยัง เกตุคง ยังให้ความสนใจที่จะศึกษาวิชาความรู้ทางด้านลิเกอีกด้วย ซึ่งได้ศึกษาอย่างจริงจัง โดยสาเหตุที่ครูให้ความสนใจที่จะศึกษาวิชาความรู้ทางด้านลิเกนั้นก็ด้วยเหตุผลจากความน้อยใจในเรื่องค่าตอบแทน ระหว่างนักดนตรีไทยกับนักแสดงลิเก ที่ได้ค่าตอบแทนที่ต่างกันมาก ซึ่งครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

มันก็น้อยใจครับว่า เอ้พระเอกนี่ทำไมกินถึง 10 สลึงเรายัง 6 สลึงอยู่ ไอ้เรานี้แหมตั้งแต่โหมโรงนี้มันเหนียวเหนื่อไหลโคลย้อยเขียว พ่อพระเอกออกมาที่หน้าตาจุ่มจิม กลับใจครับ ผมกลับใจ เป็นลิเกบ้างดีกว่า พ่อเราก็เป็นลิเกหาครูไปครับ... (บุญยัง เกตุคง, 2529 อ้างถึงในวิถีทัศน์ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ตอนคุยกับนักตีระนาดเอกลิเก, 28 กุมภาพันธ์ 2558)

ครูที่ฝึกหัดวิชาทางด้านลิเกคนแรกให้กับครูบุญยังก็คือ ครูวาด เม็ดขุ่น โดยในสมัยก่อนนั้นการแสดงลิเกไม่ว่าจะเป็นบพพระหรือบพนางก็จะใช้นักแสดงที่เป็นผู้ชายทั้งสิ้น ครูวาดท่านนี้เป็นครูนางคือแสดงเป็นผู้หญิง ครูบุญยังได้ฝากตัวเป็นศิษย์และฝึกวิชาลิเกกับครูวาดได้ประมาณ 8 เดือน ซึ่งครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

ไปได้ลุงวาด เม็ดขุ่น เป็นนางครับ ไปหัดลีลาวลอยู่ที่พักนี้ สมัยก่อนไม่มีผู้หญิงครับ เขาใช้ผู้ชายเป็นนาง ในยุคนั้นนะครับ มีอาตังมีชื่อ นายสง่าลพบุรีมีชื่อ นายป่วน พวกนี้เป็นนางครับ ดัดจริตนี่ ผู้หญิงซิดซายเลยครับ จีบปากจีบคอ เจ้าประคุณเฮ้ย เหลือกล้าเหลือเกิน เขาเป็นผู้หญิงได้จริงๆ ไม่ทราบว่าเป็นได้อย่างไร ก็คือการหัดนั่นเอง แม้แต่เวลาข้างนอกเขาก็พูดจากันเพราะ ถ้ามองๆไป มันก็ดูจะเป็นกระเทย แต่ว่าเขาฝึกกันอย่างนี้ แล้วเวลาไปเล่นลิเก แหมมันอร่อยเหลือเกิน เขาเป็นได้แบบเนียน ผมก็น้อยใจก็เลยมาหัดลิเกเลยดีกว่า ครูที่หนึ่งลุงวาด เม็ดขุ่น... (บุญยัง เกตุคง, 2529 อ้างถึงในวิถีทัศน์ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ตอนคุยกับนักตีระนาดเอกลิเก, 28 กุมภาพันธ์ 2558)

แต่ถ้านับครูลิเกแล้ว ครูคนแรกของผมคือครูวาด เม็ดขนุน คือตัวแกลมเหมือนเม็ดขนุน ครูวาดเป็นตัวแทนลิเกสมัยนั้น ครูรำนิ่มนวล ใช้จริตจะก้านเก่งมาก ครูสอนให้ผมรำกราย (เดิน) รำขึ้นเตียง รำสีนวล รำรจนาเสียงพวงมาลัย แล้วก็ร้องกลอนในทำนองต่างๆ ผมเรียนกับครูอยู่ได้ประมาณ 8 เดือน...(บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 168)

ต่อมาพ่อของครูจึงได้พาครูบุญยังไปฝากเรียนวิชาลิเกกับครูสนิท จรกา ครูบุญยังได้ศึกษาวิชาความรู้ทางด้านลิเกกับครูสนิทจนสามารถออกแสดงได้ โดยในครั้งนี้มีพี่ชายของครูคือครูบุญยงค์ เกตุคง มาร่วมเรียนวิชาลิเกกับครูด้วย ซึ่งครูบุญยงค์และครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

ตอนหลังตัวผมเองก็ไปหัดกับครูสนิท เขาเรียกสนิท จรกา เป็นครูคนที่ 2 ของผม ผมเรียกแกอาสนิท นามสกุลไม่ทราบ แต่ฉายาแกคือ จรกา เพราะแกเป็นตัวจรกาเก่งมากๆ อยู่วัดศรีทศเทพนี้แหละครับ เป็นลิเกที่มีชื่อเสียงมากในยุคนั้น พ่อพาไปฝาก แกก็รับผมไว้ ผมยอมรับว่าได้นำลายไอบากจากแกเยอะ แกให้รำท่าเดิน ท่าขึ้นเตียง ท่าเชิด ท่าเสมอ เพลงช้า เพลงเร็ว ได้ความรู้ตรงนี้ผมก็เริ่มออกแสดงลิเกแล้ว ไม่เป็นนักดนตรีแล้ว ส่วนยงค์เขาก็หัด...(บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 168)

เขาชวนผม ยงค์ไปหัดลิเกกันเถอะวะ ครูลิเกที่ไปหากครูสนิท เขาเรียกแกว่าสนิทจรกา เล่นเป็นตัวจรกายอดเหลือเกิน แกตายไปแล้วนะ...ผมก็ตระเวนหัดลิเกกับครูสนิทก็นานเหมือนกันแต่ไม่เก่ง ยังน้องชายลิเขาเก่ง...(บุญยงค์ เกตุคง, 2535 อ้างถึงในเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์, 2535: 69-72)

ภาพที่ 7 ภาพครูบุญยัง เกตุคงกำลังแต่งตัวแสดงลิเก
ที่มา : หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง

นอกจากศึกษาวิชาลิเกจากครูวาดและครูสนิทแล้ว ครูบุญยัง เกตุคงยังได้เดินทางไปฝากตัวเป็นศิษย์ครูเต็ก เสือสง่า ครูลิเกที่มีชื่อเสียง ครูบุญยังได้เดินทางไปเรียนกับครูเต็กถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกนั้นเรียนอยู่ได้ประมาณ 2 ปีจึงลาครูและกลับมาตั้งคณะลิเกชื่อว่า คณะเกตุคงดำรงศิลป์ ซึ่งครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

ท่านรู้จักกับบิดาผม บิดาเคยฝาก แต่ตอนนั้นยังไม่ได้ไปแต่ไปตอนผมโตแล้ว คือผมเจ็บใจพวกลิเกรุ่นผู้ใหญ่นี้ คือวิชาเราไม่ถึงเค้า แต่ก่อนนี้เขาเหยียดหยามกันนะฮะ ผมก็เรียนกับครูเต็ก มีเป็นตำรา เป็นดับ ก็คือพระราชานิพนธ์ของล้านเกล้าฯ ร.2 นั่นนะ อีเหงานี่ ร้ายที่สุด เล่นก็ยาก...(บุญยัง เกตุคง, 2528 อ้างถึงในพิธีกรรมงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 144)

ผมไปบอกยงค์ บอกต้องเป็นลิเก เป็นเหอะอย่าเป็นเลยปีพาทย์ ค่าตัวไม่ไหวหรอกไม่พอกิน ยงค์เค้าก็ว่า เออ ดีเหมือนกัน...ตั้งลิเกเลย เอานามสกุลนี้ละ เป็นชื่อคณะ ชื่อคณะเกตุคง ให้ยงค์เค้าเป็นตัวโจ๊ก...ครั้นสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ก็มีการประกวดประชันกัน แล้วก็คณะเราได้ที่หนึ่ง ได้ถ้วยทอง แล้วยงค์เค้าแถมให้เป็นเกตุคงดำรงศิลป์...(บุญยัง เกตุคง, 2528 อ้างถึงในพิธีกรรมงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 141-143)

หลังจากนั้นไม่นานครูบุญยังก็พี่ชายของครู ก็ตัดสินใจเลิกแสดงลิเก ทำให้ครูบุญยัง ต้องยุบคณะลิกลงและกลับมาเป็นนักแสดงอิสระอีกครั้ง ต่อมาครูบุญยังจึงตัดสินใจเดินทางไปศึกษาวิชาลิเกกับครูเต็ก เสือสง่าอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งในขณะที่นั้นครูเต็กทำการแสดงลิเกอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา ครูบุญยังก็ได้เดินทางมาเรียนและอาศัยอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาถึง 18 ปีด้วยกัน โดยเหตุผลที่กลับมาเรียนอีกครั้งก็เพราะครูคิดว่าวิชาลิเกที่ได้เรียนมานั้นยังน้อยอยู่ ซึ่งครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

แล้วยงค์เขาก็มาบอกว่าจะเลิก ผมถามว่าทำไมละ เขาบอกว่าเขาจะเข้าทำงานแล้ว ไม่เอาแล้ว ไม่เล่นแล้วลิเก แขนเขินมือไม้เขาไม่น่าเป็นพระเอกเลย เขาหลงโทษตัวเอง...ผมก็บอกเขาว่า ยงค์เป็นตัวโจ๊กฉันเป็นพระเอกมันก็พอหากินกันไป เขาก็บอกว่าไม่เอา เปื่อ ก็เข้าทำงานที่กรมโฆษณาการที่ผ่านฟ้า ตอนแรกก็ยังเล่นกับผมนะ มีงานบอกเขา เขาก็มา...หลังจากยงค์แยกไป ผมก็ขายเดี่ยว แต่คณะผมก็แย่ลี ผมเลยล้มคณะ ขายเดี่ยว ใครมาหาผมก็ไป...ตอนนั้นผมคิดว่าวิชามันยังไม่พอยากจะลองดูซิว่า เรียนให้มันตลอดซิว่าจะลึกซึ้งแค่ไหน...ตอนหลังคุณลุงเต็ก เสือสง่า แกอพยพไปอยู่โคราช พอผมไปขอวิชา แกเลยจับตัวผมไปเป็นพระเอกของแก ผมก็ไปขอ ท่าเงาะ พลายชุมพล แล้วกำลังจะต่อทศกัณฐ์ลงสวนฉุยฉายทศกัณฐ์

แหม มันยากเหลือเกิน...แล้วเรียนไม่จบ เพราะพอหมดขุนช้างขุนแผนก็เรียนอย่างอื่น เรื่องอื่น พระมณีนิจัย ราชธิดา มีอีกหลายเรื่อง จักรๆวงศ์ๆต้องรู้ ต้องให้ถนัดจะไปสูงสุดเอาที่พระราชนิพนธ์อิเหนา แต่ที่ยากที่สุดคือพระสังข์ทอง ยากมาากๆ ทำรำมันลึก...(บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 173-176)

คือคุณลุงเต็กแหวงวิชาครับ ลีเกเขานอนกันในวิกรมท ที่นี้บ้านพักของ ลีเกอยู่ข้างล่าง คุณลุงเต็กอยู่ข้างบน เป็น 2 ชั้น ผมก็นอนข้างล่าง ลักประมาณตีสี่กว่าๆ ผมต้องตื่นแล้วไปเคาะ คุณลุงๆ แกจะ ฮือ พอ ฮือ เราก็งได้ ลงมาล้างหน้า อาบน้ำอาบท่า แกล้งไว้อย่างนั้น พอตีห้ากว่าจะได้รำ พอสว่างพวกลีเกมาแล้วหยุดแล้ว กลัวจัด กลัวคนขโมย ให้ผมคนเดียว แต่ผมก็เข้าใจครับที่คุณลุงเต็กหวงวิชามาก แกพูดมาคำว่า ลูกศิษย์นะฉันไม่กลัว ฉันกลัวลูกขวิด...(บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 178-179)

นอกจากวิชาดนตรีไทยและวิชาลีเกแล้ว ครูบุญยัง เกตุคงได้รับมอบหมายให้เป็นพิธีกรในงานไหว้ครูครอบครูดนตรีไทยตามสถานที่ต่างๆอีกด้วย ซึ่งผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นพิธีกรในงานไหว้ครูได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่ได้รับความยอมรับและความเคารพนับถือจากบรรดาศิลปินทั้งหลาย ทั้งนี้ครูบุญยังท่านได้รับมอบตำราไหว้ครูมาจากครูหลายท่าน ได้แก่ ตำราไหว้ครูจากครูเต็ก เสือสง่า ตำราไหว้ครูจากครูพิมพ์ นักระนาด และรับถ่ายทอดกระบวนทำรำเพลงหน้าพาทย์จากครูเต็ก เสือสง่าและครูสมยศ เปี่ยมลาภ ซึ่งครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

แต่ผลที่สุดก็มาตายตอนหน้าพาทย์ อะไรก็สู้ไม่ได้ มันสูงสุด คือตอนผมกลับมาจากโคราชนี้ ผมก็ไปเรียนอีกไปเรียนกับครูสมยศ เปี่ยมลาภ ตอนเข้าเทศบาล เรียนหน้าพาทย์ คือเวลาไหว้ครูสูงสุดครอบ แต่ก่อนจะต้องมีเพลงสำคัญ เขาเรียกพราหมณ์เข้าต้องรำ ดำเนินพราหมณ์ต้องมีรำ เสมอเถรเราจะต้องครอบเขา ต้องเอาศิระษะครุมาสวม แล้วก็รำเป็นพระฤๅษี...(บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 179-180)

ภาพที่ 8 ภาพครูบุญยัง เกตุคงรำเพลงหน้าพาทย์ประกอบพิธีไหว้ครู
ที่มา : หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง

ในส่วนของการทำงานนั้น ครูบุญยัง เกตุคง ท่านประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีอิสระ นักแสดงลิเก หัวหน้าคณะลิเก นอกจากนี้ท่านยังเป็นนักดนตรีไทยประจำวงดนตรีไทยของวงเทศบาลกรุงเทพมหานคร เป็นนักดนตรีวงฟองน้ำ เป็นอาจารย์พิเศษตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งนี้จากความรู้และความสามารถครูจึงได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ลิเก) เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2534 และครูก็ได้เสียชีวิตลงเมื่อวันศุกร์ที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2540 สิริรวมอายุได้ 73 ปี

บทที่ 3

การถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

งานวิจัยเรื่อง การสืบทอดดนตรีไทย สำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น สำหรับเนื้อหา
ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่อง การถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยของสำนักเกตุคง จังหวัด
นครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นสำคัญที่สนใจจะศึกษาดังต่อไปนี้

- 3.1 สถานที่ถ่ายทอดความรู้ของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา
- 3.2 ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ภายในสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

3.1 สถานที่ถ่ายทอดความรู้ของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

สำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งขึ้นในช่วงราวประมาณ พ.ศ. 2493 โดยเป็นช่วงที่ ครูบุญยัง เกตุคง เดินทางมาศึกษาหาความรู้ทางการแสดงลิเกกับคุณครูเต็ก เสือสง่า ซึ่งครูบุญยัง ท่านก็ได้พักอาศัยอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา และนอกจากท่านจะเดินทางมาศึกษาวิชาความรู้กับครูเต็ก แล้ว ท่านก็ยังได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับลูกศิษย์ชาวจังหวัดนครราชสีมาอีกด้วย สถานที่ที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ของท่านนั้น พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 5 แห่ง ดังนี้

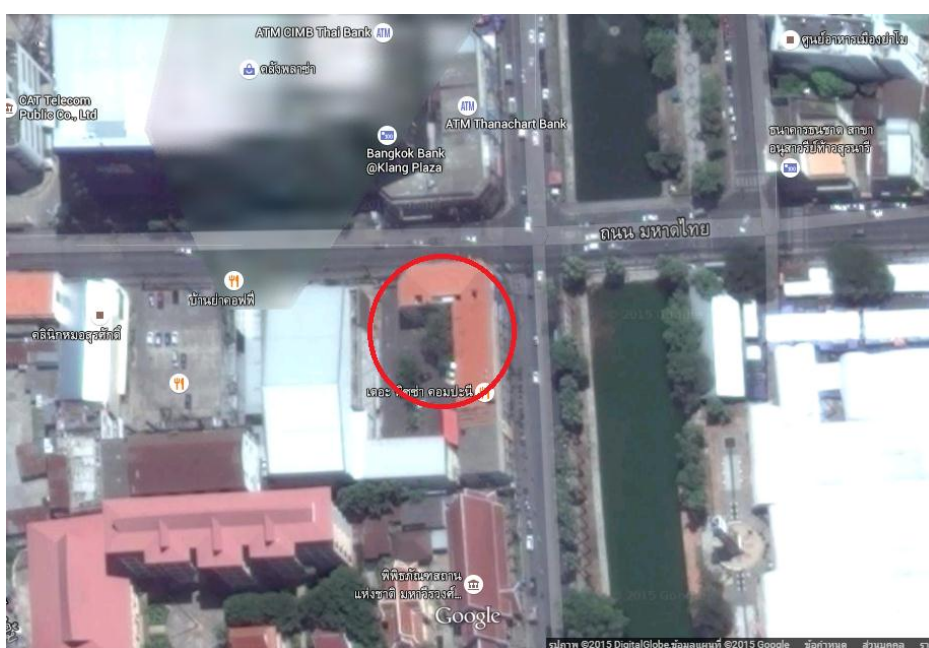
1. วิลลิเกของแม่เสงี่ยม
2. บ้านของครูบุญยังบริเวณหลังโรงไฟฟ้า
3. ร้านอาหารของครูบุญยัง(รุ่งโรจน์โภชนา)บริเวณสี่แยกไฟแดงวัดหนองบัวรอง
4. บ้านของครูมานิต เหล็กสูงเนิน บริเวณหลังวัดสุทธจินดา
5. บ้านของครูบุญยัง หมู่บ้านปรารค์ทอง

3.1.1 วิลลิเกของแม่เสงี่ยม

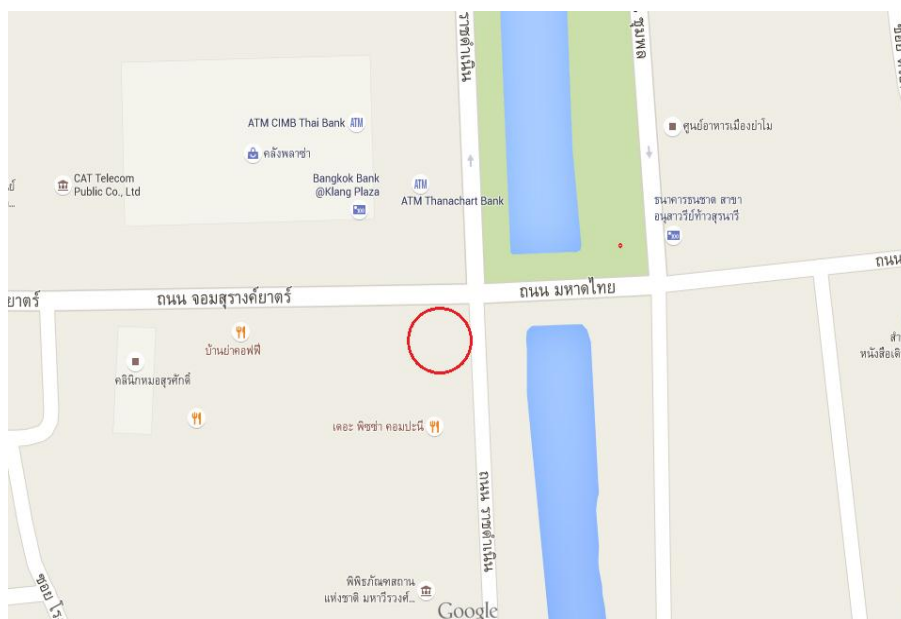
วิลลิเกของแม่เสงี่ยมนั้น ตั้งอยู่บริเวณหัวมุมสี่แยกของถนนจอมสุรางค์ยาตร์ตัดกับถนนราชดำเนิน ตรงข้ามกับห้างสรรพสินค้าคลังพลาซ่าใหม่ เวทีนั้นเป็นเรือนไม้มีความยาว 15 เมตร ด้านหลังจัดสร้างเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับนักแสดง ด้านหน้าได้ล้อมตีไม้ล้อมรั้วสังกะสีอย่างดี มีที่นั่งสำหรับผู้ชมประมาณ 400 ที่นั่งโดยได้สร้างเป็นอัฒจันทร์ติดกับผนัง และมีเก้าอี้วางบริเวณลาน เวทีช่องทางเดินตรงกลาง นอกจากนี้ยังมีที่นั่งที่เป็นเก้าอี้หวายสำหรับผู้ชมชั้นพิเศษอีกด้วย สำหรับค่าเข้าชมลิเกนั้นคิดในอัตราผู้ใหญ่ 2 บาท เด็ก 1 บาท

แม่เสงี่ยม เป็นภรรยาของ ครูเต็ก เสือสง่า ครูลิเกคนสำคัญที่สืบทอดวิชาความรู้มาจากพ่อครูตอกดิน เสือสง่า ซึ่งมีศักดิ์เป็นทั้งพ่อบุญธรรมและเป็นครูของครูเต็ก แม่เสงี่ยมเป็นผู้หญิงที่มีฐานะดีและเก่งกาจสามารถมากคนหนึ่ง แม่ไม่ได้เป็นลิเกโดยตรง แต่ก็มีบทบาทในการบริหารงานกิจการลิเกของคณะเสือสง่าอยู่มากทีเดียว โรงลิเกและบ้านพักอย่างถาวรใกล้กับแนวต้นตาลสูง เยื้องศาลจังหวัดนครราชสีมา อยู่ฝั่งตรงข้ามสนามมวยเก่าของเมืองโคราช บริเวณที่เป็นหัวมุมสี่แยกใกล้กับลานจอดรถหลังโรงพยาบาลเฉลิมวัฒนาละหน้าชมรมพระเครื่องหรือหัวมุมสี่แยกตรงข้ามห้างสรรพสินค้าคลังพลาซ่า(ใหม่) ในปัจจุบัน ถือเป็นวิลลิเกภูธรที่เป็นมาตรฐานที่สุดแห่งแรก โดยลงทุนสร้างเป็นโรงเรือนไม้กั้นรั้วไม้ประกอบสังกะสีอย่างประณีต ความยาวประมาณ 15 เมตร จุคนดูได้เต็มที่ประมาณ 400 คน สร้างที่นั่งเป็นอัฒจันทร์ยกพื้นสูงติดฝาผนังทั้งสองด้าน ตรงกลางเป็นเก้าอี้วางตั้ง

เรียงกัน เว้นช่องทางเดินไว้ตรงกลางสุด ด้านหน้าสุดเป็นเก้าอี้หวายอย่างดี เรียกว่า
ชั้นพิเศษ มีที่กินที่นอนและล้างของลูกน้องคณะลิเกรวมอยู่บริเวณหลังวิกเสร็จ
สรรพ ตัวแม่เสี้ยมและครูเต๊กนอนห้องชั้นบนของวิก วิกแม่เสี้ยมเก็บค่าเช่าดูลิเก
ผู้ใหญ่ 1 บาท เด็ก 50 สตางค์ประมาณก่อน พ.ศ.2490 แล้วต่อมาขึ้นราคาเป็น
ผู้ใหญ่ 2 บาท เด็ก 1 บาท...(อาพันธ์ นาคคง, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงาน
พระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 237-242)

ภาพที่ 9 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณที่ตั้งวิกแม่เสี้ยม ที่ตั้ง $14^{\circ}58'22.6''N$ $102^{\circ}05'52.5''E$
ที่มา : www.google.com

ภาพที่ 10 ภาพแผนที่บริเวณที่ตั้งวิกแม่เสงี่ยม ที่ตั้ง $14^{\circ}58'22.6''N$ $102^{\circ}05'52.5''E$

ที่มา : www.google.com

ผู้ที่ทำหน้าที่บรรเลงระนาดเอกประจำคณะลิเกของวิกแม่เสงี่ยมในขณะนั้นคือนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน นายอินเป็นชาวจังหวัดนครราชสีมา เกิดที่บ้านเหมืองลี่ อำเภอสูงเนิน โดย นายเดชา เสริมใหม่ได้ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า นายอินเป็นนักระนาดเอกที่มีฝีมือดี สามารถบรรเลง รับส่งเพลงลิเกได้คล่องแคล่ว

ลุงอิน แก่ชื่อจริงว่า มานิต เหล็กสูงเนิน พ่อแก่ชื่อเปิด คนเหมืองลี่ แถวๆ บ้าน อาเรียง ใกล้ๆกับวงปู่ลอยนั้นแหละ ลุงอินนี้เป็นศิษย์ปู่ตีวันนะ แก่ตีระนาดอยู่ วิกย่าเหงี่ยม ลุงไปตีฉิ่งสมัยก่อน มีตาฉลวยอีกคนนะ แต่ตาฉลวยแก่เป็นคนเครื่องหนังมาจากกรุงเทพ ตามปู่ยังมา ลุงอินนี้เป็นคนที่ตีระนาดรับลิเกดีที่สุดนะ ที่ไม่จน เพลง ลิเกสมัยก่อนนี้ต้องมีคนระนาดประจำนะ ไม่งั้นจน จนจริงๆ แก่เคยเล่าให้ฟัง นะ...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

สมัยนั้นคนระนาดชื่อดังของโคราชคือครูมานิต เหล็กสูงเนิน จากอำเภอสูงเนิน ศิษย์ครูตีวัน รับงานตีระนาดเอกให้วิกลิเกแม่เสงี่ยมเป็นประจำหลายสิบปี ติดต่อกัน นักดนตรีคนอื่นๆที่มาร่วมงานปีพาทย์รับลิเกกันในวิกก็มีนายไย นายหลวย...(อานันท์ นาคคง, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครู บุญยัง เกตุคง, 2541: 245-246)

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ.2493 ครูบุญยัง เกตุคงได้เดินทางมาสมัครเป็นศิษย์ของครูเด็ก เสือสง่าและได้พักอาศัยอยู่กับครูเด็กที่วิกลิเกแม่เสงี่ยม จึงทำให้นายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน ได้มีโอกาสรู้จักกับครูบุญยัง ซึ่งก็ได้มีการทดสอบฝีมือกันและกัน นายเดชา เสริมใหม่ได้ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า นายอินไม่สามารถบรรเลงรับส่งเพลงที่ครูบุญยังร้องในการแสดงลิเกได้ จึงทำให้นายอินมีความเลื่อมใสในวิชาความรู้ดนตรีไทยของครูบุญยัง จึงได้ขอสมัครตนเป็นศิษย์ ครูบุญยังท่านก็ได้เมตตารับไว้

กลุ่มครูบุญยังเดินทางมาโคราชเมื่อประมาณ พ.ศ. 2493 เมื่อมาถึงก็เปิดการแสดง เป็นที่ถูกต้องถูกใจของบรรดาชาวโคราชกันมากยิ่งขึ้นกว่ากลุ่มแรก รวมทั้งสองพี่น้องบุญยังก็ได้แสดงฝีมือทางดนตรีปี่พาทย์ให้เป็นที่ปรากฏแก่สายตาและความชื่นชมของชาวโคราชและพวกลิเก-ปี่พาทย์ท้องถิ่นที่เคยทำมาหากินอยู่ในละแวกนั้นมาก่อน...(อานันท์ นาคคง, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 245-246)

พี่ยังมาร้องเพลงนี้สมัยก่อน มาลองคนระนาดเลยแหละ จนเลย พอจนเสร็จก็เข้าไปกราบ ขอต่อเพลง ในเรื่องของระนาดนะ พอเริ่มสนิทกัน ลุงยังก็เข้ามาช่วยตีทุ้มบ้าง ตีระนาดบ้าง ลุงยังก็เคยมาเล่นด้วยนะ มาเป็นเล่นเป็นโจ๊ก...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ตอนพักกลางวันไม่เล่นลิเก ครูนั่งคุยกับคนระนาด คนระนาดถามครูว่า ได้ข่าวว่าทางกรุงเทพฯเขามีประชัน อยากรจะไปประกวดประชันกับเขาบ้าง ลำพังถิ่นแถวโคราชนี้ เขาไม่กลัวใคร ครูบอกคนระนาดตีให้ฟัง เขาจึงตีเพลงสาธุการ คนระนาดขอให้ครูตีให้ฟังบ้าง ครูตีเพลงไอ้เรศ ตีไปเรื่อยๆ นายหนุ่มนักระนาดก็กระเียบเข้ามาใกล้ร่างเข้าทุกที พอจบเพลงคนระนาดยกมือไหว้ครูท่วมหัว ออกอุทานว่า เกิดมาไม่เคยได้ยินได้ฟังอย่างนี้ที่ไหน...(จักรพันธ์ โปษยกฤต, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 97-98)

เมื่อครูบุญยัง เกตุคงได้รับนายมานิต เหล็กสูงเนินเข้าเป็นศิษย์แล้ว จึงได้ใช้วิกลิเกของแม่เสงี่ยม เป็นสถานที่ในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทย ซึ่งนายเดชา เสริมใหม่ได้ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า จะใช้เวลาต่อเพลงในช่วงเย็น คือก่อนที่ลิเกจะทำการแสดง เพลงที่ครูบุญยังถ่ายทอดให้ นั้นก็จะเน้นไปในเพลงประกอบการแสดงลิเก

เรื่องต่อเพลง ที่ลุงอินเคยเล่าให้ฟัง ก็ต่อช่วงเย็นๆนะ ต่อที่วิกนั้นแหละ เพราะกลางวันลุงยังแกพักผ่อน ก็กลางคืนลุงยังแกเล่นลิเกนะ นี่พูดถึงสมัยก่อนโรงไฟฟ้านะ ก็ต่อกันที่วิก เพลงส่วนมากก็พวกสองชั้น รับลิเก เพราะอะไร

เพราะจนไง ที่ลุงเล่าให้ฟังว่า ลุงอินแกจนเพลงลุงยั้งนั่นแหละ ค้อยังไง คือเวลาลิเก เขาร้องมา ละครรับไม่ได้ นี่เขาเรียกจนเพลง ที่นี้ทำไ้จะได้อ ก็ต้องขอวิชาเขา เพราะลุงอินแกตีระนาดรับประจำ ต้องตีทุกคืน...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ชื่อเสียงของครูบุญยัง เกตุคงทั้งด้านลิเกและทางด้านดนตรีไทยเริ่มเป็นที่รู้จักกันในวงการ ปี่พาทย์ภายในจังหวัดนครราชสีมา จึงทำให้มีนักดนตรีไทยหลายคนสนใจที่จะเดินทางเข้ามาสมัคร เป็นลูกศิษย์กับครู นายเรียง รอสุงเนินได้ให้สัมภาษณ์ว่า คุณพ่อได้ฝากพี่ชายคือนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน ให้ไปเรียนระนาดกับนายมานิต เหล็กสูงเนิน ต่อมานายมานิตจึงได้ฝากให้เข้าไปเป็นศิษย์ของครูบุญยัง เกตุคง

พ่อแกเป็นปี่พาทย์ ก็หัดให้ลุงเลื่อนหัดปี่พาทย์ หัดที่บ้านนี้แหละ ที่นี้พ่อแก ก็รู้จักกับลุงธรรม ญาติๆกันนี้แหละ ก็เลยฝากไป ฝากไปเรียนระนาดกับลุงธรรม ลุงธรรมแกอยู่ในเมือง ตีระนาดดี ตัวเล็กๆ หุ่นคล้ายๆพ่อนี้แหละ พอมาตอนหลัง พ่อก็เลยฝากลุงเลื่อนไปกับลุงอิน ฝากไปเรียนระนาดกับลุงอิน ตอนนั้นลุงอินแกอยู่กับอาจารย์บุญยังแล้ว ลุงอินแกก็เลยฝากลุงเลื่อนไปเรียนกับอาจารย์บุญยังค์ อาจารย์บุญยังค์ต่อ ตอนนั้นลุงเลื่อนเพิ่งจบ ป.4...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

ลูกศิษย์คนต่อมาก็คือ นายฉลองชัย ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ ซึ่งได้เขียนในหนังสือ พระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง ว่าได้คุณพ่อของนายฉลองชัย เป็นผู้ที่มีความสนิทสนมกับ ครูบุญยัง และได้ฝากให้ตนเองได้เข้าไปเรียนวิชาดนตรีไทยกับครูบุญยัง

สมัยนั้นคุณพ่อของผม เป็นโต้โพลีเก ชื่อว่า คณะเฉลิมบันเทิงศิลป์ เวลา มีงานลิเก คุณพ่อผมจะเชิญพี่ยังไปแสดงเป็นพระเอกเสมอ พ่อผมได้ฝากให้ผมไป เรียนระนาดกับพี่ยัง แล้วผมก็ได้ไปอาศัยอยู่กับพี่ยังเพื่อฝึกฝน วิชาความรู้จากท่าน ท่านเป็นครูที่รักลูกศิษย์มาก พยายามพร่ำสอนให้ความรู้ทุกอย่าง ไม่เฉพาะแต่การ ตีระนาดอย่างเดียว แต่มักจะพูดเสมอว่า ไอ้แกะเอ้ย มึงจะเอาอะไรก็รับเอา เดียว กูตายแล้วมึงจะเสียใจ...(ฉลอง ฝ่ายโคกสูง, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงาน พระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 61-62)

นายเดชา เสริมใหม่ ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการฝากตัวเข้าไปเรียนของนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนและนายฉลองชัย ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละว่า เป็นศิษย์ของครูบุญยังที่เข้ามา เรียนในระยะเวลาไล่เลี่ยกัน จนได้รับฉายาว่าเป็น ลิงขาวลิงดำ เพราะนายฉลองชัยนั้นมีผิวขาวและ นายชัยวัฒน์นั้นมีผิวสีดำ

เรื่องของเรื่องคือลุงอินไปตีระนาดลิเกแถวๆบ้านปู่ลอย ทีนี้ปู่ลอยก็เลยฝากลุงเลื่อนกับลุงอินมา แล้วทางตาเหลิมนี่แกเป็นพ่อลุงแกละ ตาเหลิมแกก็ตั้งคณะลิเกชื่อว่าเฉลิมบันเทิงศิลป์ เคยได้ยินไหม นั่นแหละแกก็เลยฝากลุงแกละกับลุงอินมาอีกที ลุงอินก็เลยพาไปฝากลุงยัง ก็เลยมีคู่เรียน ทีนี้สองคนนี่คือลุงเลื่อนแกดำ ลุงแกละแกขาว ลุงยังก็เลยเรียกว่า ไอ้ลิงดำลิงขาว เพราะผิวแกสองคนต่างกัน...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนายมานิต เหล็กสูงเนิน นายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน และนายฉลองชัย ฝ้ายโคกสูงแล้ว ก็ยังได้นักดนตรีไทยเดินทางเข้ามาขอแลกเปลี่ยนวิชาความรู้กับครูบุญยัง เหตุคงอีกบ้าง โดยนายลอง รอสุงเนินได้ให้สัมภาษณ์ว่า ศิษย์ในช่วงแรกๆนั้น มีไม่มากเท่าไร เนื่องจากความจำเป็นทางด้านสถานที่

ลูกศิษย์อาจารย์ ตอนแรกก็ไม่เยอะเท่าไรหรอก เพราะแกอยู่วิก ก็มีบ้างคือที่เขามากก็เพราะลุงอิน ลุงอินนี่แกมีชื่อนะสมัยก่อนตีระนาดลิเกนี้ ไม่มีใครสู้ว่าอย่างนั้นเถอะ เขาก็รู้จากลุงอินกันว่าปู่ยังมีมาจากกรุงเทพ มีวิชาปี่พาทย์ เก่ง แกว่านั่น ก็เลยพากันมา...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

วิกลิเกแม่เสี้ยมนั้น จึงถือได้ว่าเป็นสถานที่แรกที่ครูบุญยัง เหตุคงท่านใช้เป็นสถานที่ในการถ่ายทอดความรู้ที่แรกของสำนักเหตุคง ศิษย์ที่มีโอกาสได้เข้ามาเรียนเป็นกลุ่มแรกๆ ได้แก่ นายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน นายฉลอง ฝ้ายโคกสูง นายมานิต เหล็กสูงเนิน นายหลวย นายธรรม

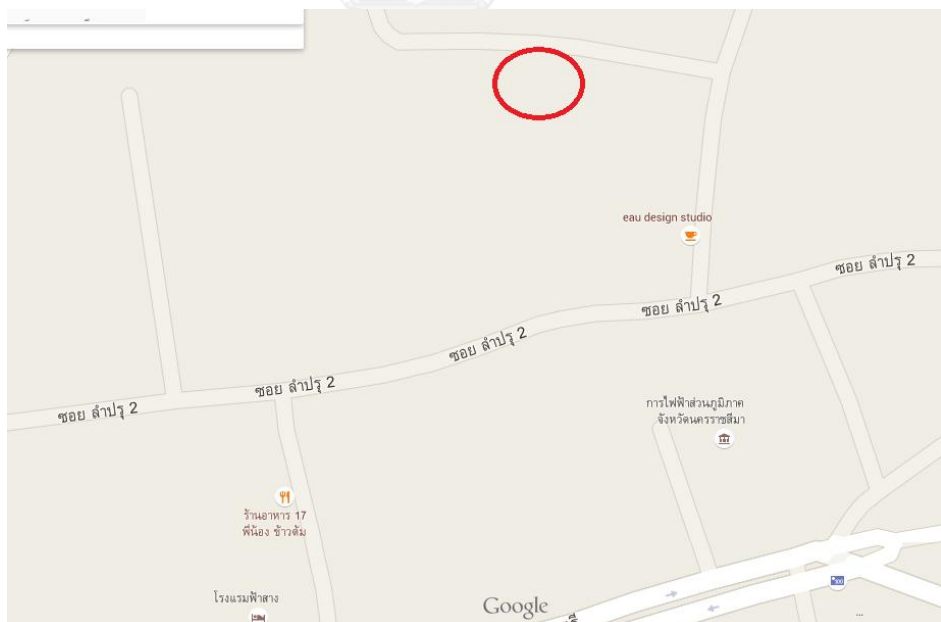
3.1.2 บ้านของครูบุญยังบริเวณหลังโรงไฟฟ้า

บ้านของครูบุญยัง เหตุคงหลังนี้ตั้งอยู่หลังสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา ลูกศิษย์จึงนิยมเรียกบ้านครูหลังนี้ว่าบ้านหลังโรงไฟฟ้า โดยนายเรียงได้ให้สัมภาษณ์ว่า เคยไปต่อเพลงที่บ้านหลังนี้ และได้อธิบายลักษณะถึงตัวบ้านว่า มีเนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ ภายในแบ่งออกเป็นบ้านไม้สองชั้น 1 หลัง ห้องแถวชั้นเดียวประมาณ 4 ห้องใช้เป็นที่เก็บเครื่องดนตรีไทย หอไม้สูงสองชั้น 1 หอใช้สำหรับเก็บเศียรครุ บ้านไม้ชั้นเดียวอีก 1 หลังโดยครูบุญยังได้ให้แม่ของครูมาอาศัยอยู่หลังนี้ นอกจากนี้ก็ยังมีคอกม้าและสวนภายในบ้านอีกด้วย

เคยไปเหมือนกัน ตอนนั้นพี่ชาย ลุงเลื่อน แกก็อยู่กับอาจารย์เลย อยู่ตรงนั้นแหละ บ้านหลังโรงไฟฟ้า เป็นบ้านสองชั้นหลังใหญ่ บ้านไม้ หลังคามุงกระเบื้องเก่าๆ แล้วข้างๆก็เป็นห้องยาวๆ ชั้นเดียว มีฝาด้านหลัง ด้านหน้าเป็นลูกกรงเครื่องปี่พาทย์ก็วางด้านใน ถัดมาก็เป็นห้องนอน แล้วก็มียอดสูงสองชั้น ไม้เศียรครุ...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 11 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณบ้านหลังโรงไฟฟ้า ที่ตั้ง $14^{\circ}58'31.2''N$ $102^{\circ}04'57.1''E$
ที่มา : www.google.com

ภาพที่ 12 ภาพแผนที่บริเวณบ้านหลังโรงไฟฟ้า ที่ตั้ง $14^{\circ}58'31.2''N$ $102^{\circ}04'57.1''E$
ที่มา : www.google.com

ภาพที่ 13 ภาพปากซอยทางเข้าบ้านหลังโรงไฟฟ้า
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

ภาพที่ 14 ภาพบริเวณที่ตั้งของบ้านหลังโรงไฟฟ้า ปัจจุบันถูกรื้อถอนไปแล้ว
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

บ้านหลังนี้น่าจะเป็นบ้านหลังแรกของครูบุญยัง เกตุคง ที่ซื้อภายในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งนายเดชา เสริมใหม่ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยังท่านน่าจะซื้อ เพราะในสมัยนั้นท่านก็เป็นคนที่มีฐานะดี และก็ได้เงินมาจากการแสดงลิเกจำนวนพอสมควร

บ้านหลังโรงไฟฟ้านี้ ลุงยังน่าจะซื้อ ไม่น่าจะเช่านะ เพราะสมัยไม่นั้นมันก็ไม่กี่บาท แล้วลุงยังแกก็มีเงิน เพราะว่าแกเล่นลิเกด้วย แม่ยกก็มี ก็เลยซื้อบ้านไม่ไกลจากเมืองนะ นี่ตรงนี้หลังโรงไฟฟ้า ตรงห้าแยกหัวรถไถนี่ ก็พอมายู่ตรงนี้ก็ตามมา ลูกศิษย์ก็ตามมา ต่อเพลงซอเพลงก็ทีนั้นแหละ มีเครื่องไทย สมัยนั้นนะ... (เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

บ้านหลังโรงไฟฟ้านี้ นอกจากครูบุญยัง เกตุคงแล้ว ท่านยังได้อาศัยอยู่กับคุณนายประนอม แม่ยกลิเกของท่าน ซึ่งนายเย็น เปล่งสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า คุณนายประนอมเป็นคนที่มีน้ำใจ มีธรรมาศยดี และถ้าหากใครช่วยงานบ้าน ก็จะให้เงินเป็นการตอบแทนเสมอ

บ้านหลังโรงไฟฟ้า ลุงยังแกอยู่กับคุณนายประนอม เมียแก ใจดีนะ คุณนายประนอมนี้ อย่างบางทีลูกศิษย์ลูกหาไปหาลุงยัง แกก็ให้ช่วยทำงานบ้านบ้าง พอเสร็จ แกก็จะเรียกรมาให้สวดมนต์ เอ้า เอาไปคนละเท่าไรก็ว่าไป ใครไปหาหญ้าให้ม้าเอาไป 3 บาท ใครเฝ้าบ้านเอาไป 2 บาท ใครช่วยซื้อกับข้าวเอาไป ตอนนั้นสนุกไปอยู่กันหลายคน ก็ช่วยๆกัน บ้านแกหลังใหญ่ จะว่าไงดี เศรษฐีก็ได้ คุณนายแกใจดี...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

เครื่องดนตรีไทยภายในบ้านหลังนี้ ครูบุญยัง เกตุคงท่านก็ได้จัดซื้อมาจากทางกรุงเทพมหานครและนำมาไว้ใช้ในการซอเพลงและถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกศิษย์ นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เครื่องดนตรีไทยของครูบุญยังนั้นสวยมากน่าจะเป็นรางวัลมะริดของบงา ลูกซ่องสำริดรมดำ กลองทัดแข่งงา เป็นต้น

ลุงจำได้ว่ามีเครื่องด้วยนะ เครื่องไทย สวยมาก ขอบนี่เป็นงาเลย ขอบขนาด ทั้งเอก ทั้งทุ้มนี้ งา เราเขาเรียกไม้อะไร ไม้มะริด น่าจะใช้ มันดำๆ มีลาย ซ่องก็งา กลองทัดก็ฝิ่งหมุดงา ลูกซ่องน่าจะสำริด เครื่องสวย แล้วก็ดีด้วย ของอาจารย์บุญยัง แกน่าจะซื้อมาจากกรุงเทพ แล้วก็เอามาไว้...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับสถานที่ที่ใช้ต่อเพลงนั้น ก็จะใช้บริเวณห้องแถวชั้นเดียว 4 ห้องที่ใช้เก็บเครื่องดนตรีไทย เป็นสถานที่ต่อเพลง เมื่อมีสถานที่เป็นหลักแหล่งแล้ว ครูบุญยัง เกตุคงจึงได้จัดงานไหว้ครูดนตรีไทยขึ้นที่บ้านหลังโรงไฟฟ้าแห่งนี้ ถือเป็นครั้งแรกที่มีการจัดงานไหว้ครูดนตรีไทยของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา โดยได้มีบรรดาลูกศิษย์ทั้งภายในจังหวัดนครราชสีมาเองและลูกศิษย์จาก

ทางทางกรุงเทพมหานครเดินทางมาร่วมงานไหว้ครู นอกจากนั้น ครูบุญยงค์ เกตุคง พี่ชายของครูก็ได้ ตีระนาดเอกเพลงหน้าพาทย์ในงานครั้งนั้นด้วย โดยนายเรียง รอสุงเนิน ได้เล่าถึงบรรยากาศในงาน ไหว้ครูครั้งนั้นว่า นักดนตรีไทยที่มาบรรเลงนั้นมาจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร คนที่มาร่วมงาน ในขณะนั้นก็มีจำนวนพอสมควร บรรดาลูกศิษย์ชาวจังหวัดนครราชสีมาเป็นคนคอยช่วยงานต่างๆ และเมื่อเวลากลางวัน ครูบุญยงค์ เกตุคงท่านได้เมตตาเดี่ยวระนาดเอกเพลงกราวในให้ลูกศิษย์ ภายในงานได้ชมอีกด้วย

ไปๆ ครั้งนั้นลุงก็ไป บรรยากาศในงานตอนนั้นก็อบอุ่นมากมาก เพราะงาน ก็นเอง อาจารย์บุญยงค์ก็มา มาทั้งวงเลย ยกวงกรุงเทพฯ มา สมัยนั้นทางโคราช ยังไม่ได้หน้าพาทย์ ยังไม่ได้ต่อกัน คนที่มาร่วมงานก็พอสมควร ไม่ได้มากมาย เหมือนตอนสมัยที่ทำที่วัดโพธิ์ทรอก อาจารย์บุญยงค์แกก็ไม่ได้บอกใครมาก แกเกรงใจ ก็ไปช่วยหลายอย่างนะ ตอนกลางวันอาจารย์บุญยงค์เดี่ยวกราวใน สมัยนั้นก็ไม่มีเทป เสียตาย ไม่งั้นก็คงได้อัดมาฟัง ดีเร็วเป็นจรวดเลย แล้วก็เพราะ ด้วย ฟังแล้วหลงเลยว่ำนั่นนะ...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดงานไหว้ครูในครั้งนั้นว่า พี่ชายของตน หรือนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินได้ชักชวนให้ไปช่วยจัดงานไหว้ครูที่บ้านของครูบุญยงค์ที่หลังโรงไฟฟ้า

ก็ไปช่วยจัดของจัดอะไร ก็รู้ข่าวมาเหมือนกัน จากลุงเลื่อนนี้แหละ แกบอก ว่า พี่ยังจะไหว้ครู ก็ไป ไปช่วยจัดงาน ไม่ได้ตีอะไร เพราะว่าทางกรุงเทพฯ มา อาจารย์บุญยงค์แกยกวงมา เราจะไปกล้าตีอะไร ก็ถือว่าเป็นบุญหู ระนาดของครู แหม สุดยอดเลย เอ้า จริงๆ อาจารย์บุญยงค์แกก็อ่านโองการเอง...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดงานไหว้ครูในครั้งนั้นว่า ลูกศิษย์ ชาวจังหวัดนครราชสีมาเป็นกำลังในการจัดสถานที่ ชื่อของต่างๆ งานไหว้ครูจัดอยู่บริเวณเรือน เครื่องดนตรี จำนวนคนที่มาร่วมงานพอสมควร หลังจากเสร็จงานลูกศิษย์ทุกคนก็ช่วยกันเก็บของ

ก็ลุงนี้แหละช่วย ยกของยกอะไร ไปซื้อของด้วย จัดของด้วย จำได้เลยไหว้ ครูครั้งแรกบ้านลุงยังหลังโรงไฟฟ้านั้น ลุงยังแกอ่านเอง ลุงยงค์ตีระนาด ก็อยู่กับ หลายคนอยู่ ที่เล่าให้ฟังนั้นแหละ ตายหมดแล้ว จัดงานตรงเรือนดนตรีนั้นแหละ เอาเศียรครูลงมา แล้วก็กางเต็นท์กลางบ้านด้วย คนก็พอสมควร พวกโคราชด้วย พวกกรุงเทพฯ ด้วย แต่ว่าพวกเราไม่ได้ตี พวกกรุงเทพฯ เขาตีกัน เราก็คอยดูแล ซ้อมกับข้าว พอเสร็จงานก็ช่วยลุงยังแกเก็บของ มันก็เหนื่อยนะ แต่ว่าเราถือว่าเราทำ

ให้ครู งานไหว้ครู มันก็เลยหายเหนื่อย...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์,
3 กุมภาพันธ์ 2558)

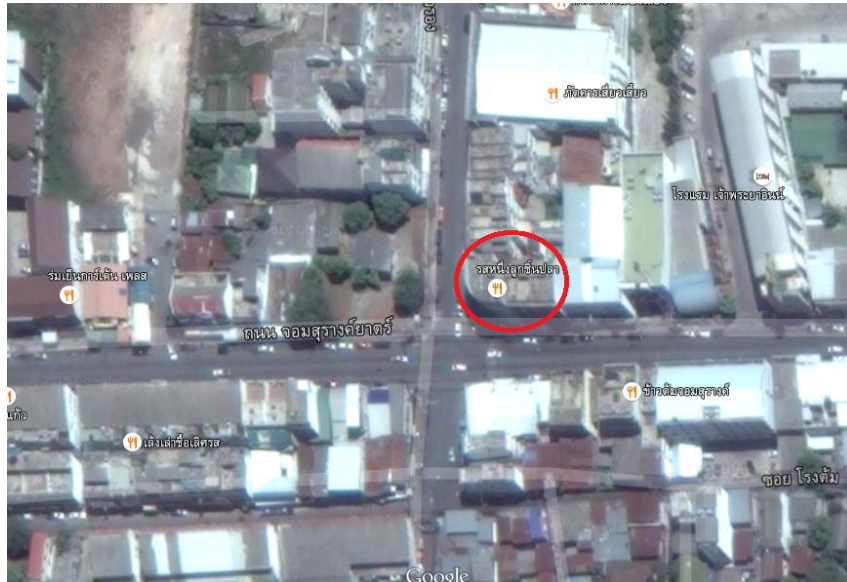
นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดงานไหว้ครูว่า ตนเองก็ไม่ทันได้เห็น แต่ได้ฟังคำบอกเล่ามาจากนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอินว่า เป็นการจัดไหว้ครูครั้งแรกของทางจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งคิดว่าน่าจะก่อน พ.ศ.2510 การจัดงานมีครูบุญยังเป็นผู้ถือกรอานโองการ มีครูบุญยังเป็นผู้บรรเลงหน้าพาทย์ ลูกศิษย์ทุกคนช่วยงานกันอย่างเต็มที่

ลุงไม่ทันนะ งานไหว้ครูครั้งแรกที่หลังโรงไฟฟ้า คิดว่าน่าจะจัดก่อน พ.ศ.2510 เพราะว่า ตอนนั้นลุงยังกลับไปกรุงเทพ ไปทำงานเทศบาล แต่ว่า ลุงอินก็เคยเล่าให้ฟังอยู่ว่า ครั้งแรกเลยที่ไหว้ครู พุดถึงที่โคราช ก็คือจัดที่บ้านหลังโรงไฟฟ้า มีลุงยงค์มาด้วย มาตีระนาดเอก ลุงยังอ่าน เป็นพิธีกรเอง ลุงอิน ลุงเลื่อน ลุงแกละ แก่ก็คอยช่วยงาน จัดสถานที่ ซื่อของ จำยตลาด ก็ลูกศิษย์กันกุฏินะ แก่ก็ต้องช่วยทำทุกอย่างแหละ เพราะงานไหว้ครู งานทำให้ครู...(สัมภาษณ์, เดชา เสริมใหม่ 10 กุมภาพันธ์ 2558)

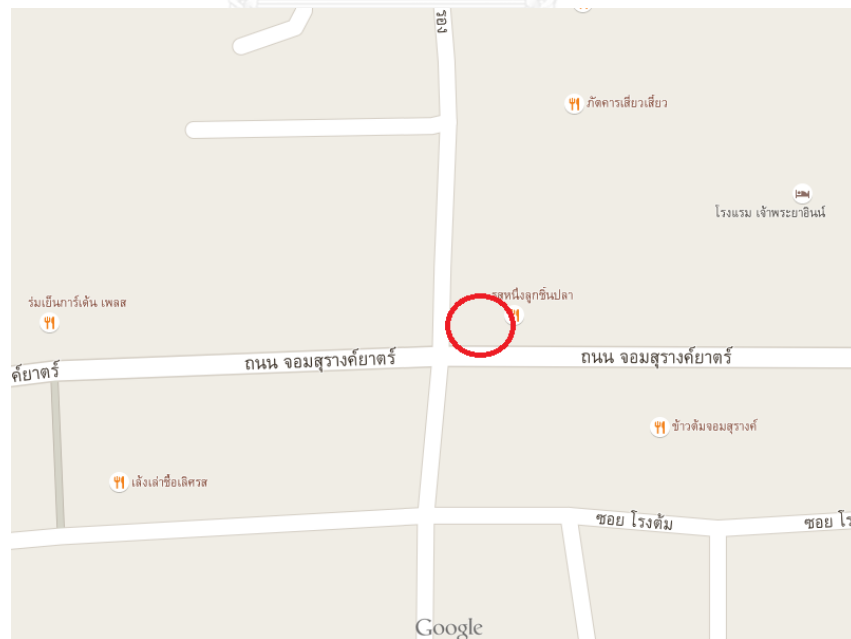
บ้านของครูบุญยัง เขตคงบริเวณหลังโรงไฟฟ้า นับเป็นสถานที่แห่งที่ 2 ที่ถูกใช้เป็นสถานที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับศิษย์ โดยศิษย์กลุ่มที่เพิ่มเข้ามาจากกลุ่มแรก ได้แก่ นายยัน นายเฮียนนายม่วง นายนิต นายเจี๊ยะ นายเซย นายลอย นายด้ว นายยวน นางเพ็อม นายหลง นายทับ นายใหม่ นายหวาด นายช่วย นายทวี นายประจวบ นายน้อย นายเรียง รอสูงเนิน นายลอง รอสูงเนิน นายเดชา เสริมใหม่ นายวัน หวัดสูงเนิน นายเย็น เปล่งสันเทียะ นายประสิทธิ์ ถิ่นหนองแวง นายอนุศิษย์ สุภณิต นายจำรัส เกิดมี นายประเทือง มีศิริ

3.1.3 ร้านอาหารรุ่งโรจน์โภชนา บริเวณสี่แยกไฟแดงวัดหนองบัวรอง

ร้านอาหารรุ่งโรจน์โภชนา ของครุบุญยัง เกตุคงนั้น ตั้งอยู่บริเวณสี่แยกไฟแดงวัดหนองบัวรอง อำเภอเมือง มีลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์ 2 ชั้น บริเวณด้านหลัง มีที่ว่าง จัดเป็นสวนไว้นั่งพักผ่อน

ภาพที่ 15 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณบ้านสี่แยกวัดหนองบัวรอง ที่ตั้ง $14^{\circ}58'23.1''\text{N } 102^{\circ}05'41.6''\text{E}$
ที่มา : www.google.com

ภาพที่ 16 ภาพแผนที่บริเวณบ้านสี่แยกวัดหนองบัวรอง ที่ตั้ง $14^{\circ}58'23.1''\text{N } 102^{\circ}05'41.6''\text{E}$
ที่มา : www.google.com

ภาพที่ 17 ภาพบริเวณบ้านสี่แยกหนองบัวรอง ปัจจุบันถูกสร้างเป็นธนาคาร
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

สาเหตุที่ครูบุญยัง เกตุคง ตัดสินใจขายบ้านบริเวณหลังโรงไฟฟ้าและย้ายมาเปิดร้านอาหารบริเวณสี่แยกไฟแดง วดหนองบัวรองนั้น ก็เนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา ส่งผลต่องานแสดงศิลปะของครูที่ลดลงเป็นจำนวนมาก ซึ่งในหนังสือพระราชทานเพลิงครูบุญยังก็ได้เขียนอธิบายไว้ว่าในช่วงนั้นครูบุญยังตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพค้าขาย

*แรกๆ ออกพรรษาก็ซื้อทีละเส้น ทีละเส้น คอข้อมือทองแดงกลบไปหมด
ใส่จนไม่มีที่จะใส่ พอเข้าพรรษางานเริ่มเซา ลดลงเรื่อยๆก็ขายทีละเส้น ทีละเส้น
จนหมดพอดี ออกพรรษาก็เริ่มกันใหม่ ตอนหลังๆ แฟนผมเค้าชักไม่ค่อยดีแล้วอะ
ไปตั้งร้านตั้งโรงกัน ผมถึงหยุด ดนตรีก็ไม่เอา ลิเกก็ไม่ไป ค้าขายดีกว่า...(บุญยัง
เกตุคง, 2528 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541:
94,146)*

นายเรียง รอสุงเนินก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่าได้ไปช่วยครูบุญยัง ขนย้ายของจากบ้านบริเวณหลังโรงไฟฟ้า มายังร้านรุ่งโรจน์โกษา โดยครูบุญยังตัดสินใจว่าจะทำอาหารขายกับคุณนายประนอม ภรรยาของครู และต้องขายเป็นประจำทุกวัน “ลุงก็ไปช่วยอาจารย์แกขนเครื่องดนตรีย้ายออกมา ลุงเลื่อน ลุงอิน ลุงแกละ ลุง ไอ้ลอง แล้วก็ใคร หลายคน ไปช่วยกันตอนนั้น อาจารย์แกบอกว่าจะขาย

กับข้าว ขายกับคุณนายว่างั้น เปิดร้านมันก็ต้องอยู่ร้าน จะให้เที่ยวไปเที่ยวมาบ้านมันก็ไม่ได้ ลูกค้าหนีหมด...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ส่วนใหญ่ลูกค้าที่มาอุดหนุนร้านอาหารของครูนั้น ในช่วงแรกๆมักจะเป็นคนรู้จักกันรวมถึงลูกศิษย์ของครูเอง “ก็พอมีเรื่อยๆนะคนมากิน ลุงก็เห็นอาจารย์แกทำขายกับเมียแก คุณนายประนอมนะ แต่ส่วนใหญ่ก็ลูกศิษย์ที่มาหาอาจารย์นั่นแหละ กินกัน บางทีแกก็ไม่เอาสตางค์ ก็เห็นเป็นลูกศิษย์ แกเลี้ยง...”(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

ถึงแม้ว่าครูบุญยัง เกตุคงจะเปิดกิจการขายอาหาร แต่ครูก็ยังคงถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับลูกศิษย์อยู่เสมอ นายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านล่าง เป็นร้านขายอาหาร ด้านบนใช้เป็นห้องเก็บเครื่องดนตรีและใช้ซ้อมดนตรี “ก็เลยเอาเครื่องดนตรีมาไว้ที่นี่ เพราะมันเป็นตึกข้างล่างเปิดร้านอาหาร ข้างบนก็ไว้เครื่องดนตรี ไว้ซ้อม ไว้ต่อเพลง ต่อกันบนบ้าน...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ยังคงมีการเรียนการสอนดนตรีไทยอยู่ โดยจะใช้บริเวณชั้น 2 ของอาคาร

บ้านตรงหนองบัวรอง อยู่ตรงสี่แยกไฟแดงเลย ลุงยังขายอาหารตอนนั้น คุณนายก็อยู่ด้วยกันนะ ขายอาหารด้วยกัน ชื่อร้านอะไรนะ อ้อๆ รุ่งโรจน์โภชนา น่าจะใช้นะลุงก็ไม่แน่ใจ ลองไปเช็คดูในหนังสือลุงยังอีกทีก็ได้ มีเขียนชื่อร้านไว้อยู่ก็มาหาบ่อย เครื่องก็ขนมาไว้ที่นี่แหละ มันเป็นตึกนะ เครื่องดนตรีไว้ข้างบน ก็ต่อเพลงกันข้างบนบ้านนี่แหละ...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

บริเวณบ้านตรงหนองบัวรองนี้ถูกใช้เป็นสถานที่เรียนวิชาดนตรีไทยได้ไม่นานนัก เนื่องจากกิจการร้านอาหารของครูบุญยัง เกตุคงได้ประสบกับปัญหาทางการเงิน จึงทำให้ต้องปิดกิจการลง

ขาดทุนครับ กินเซ็นกันบ้างอะไรบ้าง เราเปิดฟรีมากไป หมดครับ หมดเป็นแสนเหมือนกัน...จริงอย่างปากว่า ไม่ถึงปีครับร้านผมให้ชื่อรุ่งโรจน์ รุ่งจริงๆครับ ขายกระทั่งเก้าอี้ มันไม่รุ่งหรอกครับละลายไปเลยครับ ผมก็ทนจนถึงที่สุดแล้ว...(บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 146,183)

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง มีปัญญาการเงินอย่างมาก จึงได้ตัดสินใจขายเครื่องดนตรีไทยให้กับนายทองใบ เรื่องนนท์ “ลุงยังแกมีปัญหาเรื่องเงิน ก็เลยเลิกขายของ แล้วเครื่องที่มีก็ขาย แต่ไม่ได้ขายหมดนะ ขายชุดเครื่องไทย ไม้มะริดประกอบงา เครื่องคู่ ขายไปหมื่นนึง ขายให้ตาทองใบ ทองใบ เรื่องนนท์ หมื่นนึงสมัยนั้นก็ไม่ใช่บ่อยๆนะ...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ก็ยังได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง มีความจำเป็นต้องใช้เงิน จึงได้ขายเครื่องดนตรีไทยของตนเอง เพราะประสบปัญหาขาดทุนจากกิจการร้านอาหาร “เสียดาย เสียดายเครื่องดนตรี ดีด้วยแล้วก็สวยด้วย แต่ว่าอาจารย์แกจำเป็นก็เลยต้องขาย เรื่องเงิน ที่เล่าให้ฟังว่าไปขายอาหาร ที่นั่นขาดทุน อาจารย์แกหมดไปหลายบาทเหมือนกัน...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เกตุคง ได้ตัดสินใจขายกิจการ รวมถึงทรัพย์สินจำนวนหลายอย่าง ซึ่งหลังจากขายแล้ว ครูบุญยังท่านก็ไม่ได้มีหนี้สินแต่อย่างใด

ขายหมดเลย ร้านอาหารก็ขาย คอกม้ากับม้านั้นก็ขาย แต่ว่าขายตั้งแต่ก่อนมาอยู่บ้านหนองบัวรองแล้วนะ เรื่องเงินอย่างว่าแหละ แต่ว่าอาจารย์บุญยังแกก็มี หมายถึงไม่ได้ขาดทุนจนเป็นหนี้เป็นสินอะไร คล้ายๆกับว่าแกมีทุน พอลงทุนไปแล้วไม่ได้กำไร ก็ขาย...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ลูกศิษย์ของครูบุญยังทุกคนทราบปัญหาทางการเงินของครู แต่ด้วยฐานะของแต่ละคน จึงไม่มีใครที่จะสามารถช่วยเหลือครูบุญยังในเรื่องของการเงินได้

ก็รู้อยู่เรื่องปัญหาที่ต้องขาย เออ ก็เรื่องเงิน รู้ ลูกศิษย์หลายคนก็รู้ แต่ว่าคือสมัยนั้นมันก็ไม่มีใครมี หรือว่าพอจะมี ก็แต่ละคนไม่ได้มีสตางค์อะไรมาก ลูกชาวไร่ชาวนา ลูกนักดนตรี ก็อาศัยได้สตางค์ค่าตัวเวลาไปงานกันทั้งนั้น ไปลิเก ไปตีปีพาทย์ ค่าตัวมันก็ได้เยอะ ไซ้ใหม่ละ สมัยก่อน มันก็ไม่กี่สตางค์ แกก็เลยต้องขาย...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

และต่อมาไม่นานมารดาของครูบุญยัง เกตุคงก็ได้เสียชีวิตลง โดยครูได้จัดงานบำเพ็ญกุศลศพมารดาของครูที่วัดแจ้งนอก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยครูบุญยังได้ตัดสินใจบวชเพื่อทดแทนพระคุณให้กับมารดาและหลังจากลาสิกขาแล้ว ท่านก็ได้เดินทางกลับมายังกรุงเทพมหานคร โดยมาเข้ารับราชการเป็นนักดนตรีไทยของวงดนตรีไทยเทศบาล กรุงเทพมหานคร

คุณแม่ผมเสีย คือผมรับเอาแม่ไปอยู่ด้วย รับจากดำเนินสะดวก คิดแล้วว่า อยู่ด้วยกันไม่ได้แล้ว เจิงแล้วนี่ครับ เข้าบ้านเขาอยู่ ผมก็บอกคุณนายว่าฉันขอบวช อุทิศส่วนกุศลให้แม่หน่อย เขาก็บอกตามใจ ผมก็บวชที่วัดโพธิ์ที่โคราช บวชเสร็จ สรรพหาฤกษ์สัก สักแล้วผมก็ไม่เข้าบ้านแล้ว เติลิดมากรุงเทพเลย...(บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 146,183)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ช่วงนั้นครูบุญยังมีแต่เรื่องเสียเงิน และหลังจากเสร็จงานศพแล้วท่านก็ได้บวชและเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร “ชายแล้ว แม่ลุงยังก็มาตายอีก เอ้า หมดสตางค์อีกค่าจัดงานศพ มีแต่เรื่องหมดสตางค์ พอเสร็จจัดงานศพลุงยังแกก็เลยบวช พอสักแล้วแก ก็ไปกรุงเทพเลย...”(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบรรยากาศงานบำเพ็ญกุศลศพมารดาของ ครูบุญยังว่า มีนักดนตรีไทยทั้งจากจังหวัดนครราชสีมาและจากกรุงเทพมหานครเดินทางมาช่วยงาน เป็นจำนวนมาก “แล้วแม่แกก็เสีย นี่แหละตั้งศพไว้วัดแจ้งนอกโคราชเรานี้แหละ ลุงยังแกรับแม่มาอยู่ ด้วยกัน พอแม่เสียก็เลยเอาไว้วัดแจ้งนอก คนมาช่วยงานเยอะ พวกปี่พาทย์ก็เยอะ จากกรุงเทพก็มา หลายคน...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบรรยากาศงานบำเพ็ญกุศลศพมารดาของ ครูบุญยังว่า นอกจากบรรดานักดนตรีไทยที่เดินทางมาช่วยงานแล้ว ก็ยังมีศิลปินลูกเอ็งจำนวนมากที่ เดินทางมา “ตอนงานแม่อาจารย์ก็ตั้งไว้วัดแจ้งนอกนี่ พวกปี่พาทย์มากันหลายคนเลยแหละ มีลูกเอ็งด้วย พวกลูกเอ็งก็มากันเยอะนะ เพราะเขาก็รู้จักอาจารย์ตั้งแต่วิกแม่เสียชีวิตอยู่แล้ว...”(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบรรยากาศงานบำเพ็ญกุศลศพมารดาของ ครูบุญยังว่า หลังจากเสร็จงาน ครูบุญยังท่านก็ได้มาบวชอยู่ที่วัดโพธิ์ และเมื่อลาสิกขาจึงได้เดินทาง กลับกรุงเทพมหานคร “แล้วก็แม่อาจารย์ก็เสีย เสร็จแล้วแกถึงมาบวช บวชที่วัดโพธิ์ ตอนนั้น หลวงพ่อเย็นเป็นเจ้าอาวาสที่วัด นี่ลุงยังได้ไปส่งกับข้าวถวายพระเลย บวชเสร็จ อาจารย์ก็เลยไป กรุงเทพ...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

ร้านอาหารรุ่งโรจน์โภชนา บริเวณสี่แยกไฟแดงวัดหนองบัวรอง จึงถือว่าเป็นสถานที่แห่งที่ 3 ที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยให้กับลูกศิษย์ชาวจังหวัดนครราชสีมา โดยครูได้รับลูกศิษย์เพิ่ม ได้แก่ นายสุเทพกษุนทด นายชำนาญ ถิ่นหนองแวง นายเต็ง ถิ่นหนองแวง นายเดชา พันธุ์รักษ์ นายสนั่น ทวดสุวรรณ นายชูชีพ บุญโชติ นายพิช รัตนสันเทียะ นายแก่ง คิดเห็นนายดำ พิศพร นางจันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูง นางบุญสม เลิศพยาบาล นายสัจจร โคนสูง

ภาพที่ 20 ภาพบริเวณปากซอยเข้าบ้านक्रमานิต เหล็กสูงเนิน
 ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

ภาพที่ 21 ภาพบ้านพี่สาวक्रमานิต เหล็กสูงเนิน
 ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

ภาพที่ 22 ภาพบ้านครุमानิต เหล็กสูงเนิน ปันจุบันถูกรื้อถอนไปแล้ว

ที่มา : สันติ วัลย์สูงเนิน

บ้านของนายมานิต เหล็กสูงเนินหลังนี้ ถูกใช้เป็นสถานที่ชั่วคราวในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับศิษย์เกตุคงจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งถึงแม้ว่าในขณะนั้น ครูบุญยัง เกตุคง ได้เดินทางไปรับราชการเป็นนักดนตรีไทยของวงเทศบาล กรุงเทพมหานครแล้ว ท่านก็ยังคงถ่ายทอดวิชาความรู้ลูกศิษย์อยู่เสมอ นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า หากครูบุญยัง เกตุคงท่านเดินทางมาจังหวัดนครราชสีมา ท่านก็จะมาพักอยู่ที่บ้านของนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน และเนื่องจากสมัยนั้นยังการสื่อสารยังไม่ค่อยสะดวก ลูกศิษย์จึงใช้วิธีขับรถไปรับกัน และขับไปหาครูบุญยังที่บ้านของนายมานิตหรือนายอิน บางครั้งครูบุญยัง ก็จะถ่ายทอดเพลงให้ทันที บางครั้งก็จะถือเทปคาสเซ็ทมาให้แล้วนำไปแกะเพลงกัน

พอลุงยังไปกทม. ก็ไม่ได้ขาดกันไปเลยหรอก ลุงยังแกยังมาอยู่นะ มาเรื่อยแหละ ไปๆมาๆ พอมาที่ก็ขับรถมารับกันไปหา สมัยนั้นลุงไม่มีโทรศัพท์ ลุงเลื่อนแกขับรถมารับ สมัยนั้นลุงเลื่อนแกสอนที่โรงเรียนราชสีมาแล้ว ขับรถมาก็พากันไปบ้านลุงอิน ตรงหลังวัดสุทธจินดา บ้านลุงอินมีเครื่องอยู่ มีระนาด มีทุ้ม มีฆ้องก็เครื่องไทยนั่นแหละ ก็ตามไป พอเจอหน้ากัน ลุงยังก็จะถามว่า เอาเพลงนี้ได้หรือยัง แกก็จะต่อให้ ก็ได้ต่อเพลงกันที่บ้านลุงอินนี่แหละ หรือบางทีลุงยังก็ถือเทปมาแกะจะบอกว่า เอาพวกเธอไปแกะกัน ก็พอแกกลับไป ก็เอามาแกะกัน พอแกะเสร็จ

ที่นี้พอเวลาลุงยังมา แก่ก็จะมาดูมืออีกทีว่าใช้มือถูกไหม แบ่งมือถูกไหม...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เดินทางไปกลับ กรุงเทพมหานครและจังหวัดนครราชสีมาอยู่บ่อยครั้ง แต่เนื่องจากบ้านของนายเรียงนั้นอยู่ไกล ส่วนใหญ่เดินทางมาพบครูซ้ำ จึงได้แค่เพียงนั่งสนทนากับครูเท่านั้น และใช้วิธีการถ่ายทอดเพลง ต่อจากศิษย์ภายในสำนักเดียวกันภายหลังจากที่ครูบุญยัง

ตอนอาจารย์บุญยังไปกรุงเทพแล้ว แก่ก็กลับมาโคราชบ้าง มาบ้าง ไปๆ มาๆ ก็เหมือนสมัยก่อนที่อยู่โคราช แก่ก็ไปๆมาๆกรุงเทพบ้าง แบบนี้แหละ ก็เวลา อาจารย์มาตอนนั้น ลุงบางทีก็ไปบ้างไม่ได้ไปบ้าง เพราะว่าเราอยู่ไกล แต่ว่าก็เข้าไป บ้าง ตอนลุงเข้าไปบางทีกว่าจะไปถึง เขาก็ต่อเพลงกันหมดแล้ว ก็ไปนั่งคุยกันนี้ แหละ พออาจารย์แก่กลับก็ค่อยขอต่อเพลงกับลุงเลื่อน...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ลูกศิษย์ทุกคนเมื่อทราบข่าวว่าครูบุญยัง เกตุคงเดินทาง มาจังหวัดนครราชสีมา ก็จะรีบเดินทางไปหาครูที่บ้านของนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน ส่วน นายลองนั้นจะเดินทางไปกับนายเรียง โดยขับซีรอมอเตอร์ไซด์ไป

บ้านลุงอินลุงก็ไป ไปกับลุงเรียงนั่นแหละ เพราะว่า กลับมาอยู่บ้านแล้ว ก็กลับมาช่วยวงปี่พาทย์ที่บ้าน ของพ่อ มีงานก็ไปกับพ่อ พอรู้ข่าวอาจารย์บุญยังมา ก็ไปกันสองคนกับลุงเรียง ซีรอมอเตอร์ไซด์ไป ไปถึงอาจารย์แก่ก็ยิ้ม คล้ายๆว่าดีใจ แบบว่า เออ เอ็งไปหา แล้วก็ลูกศิษย์ลูกหาหลายๆคนก็เข้าไปหา...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

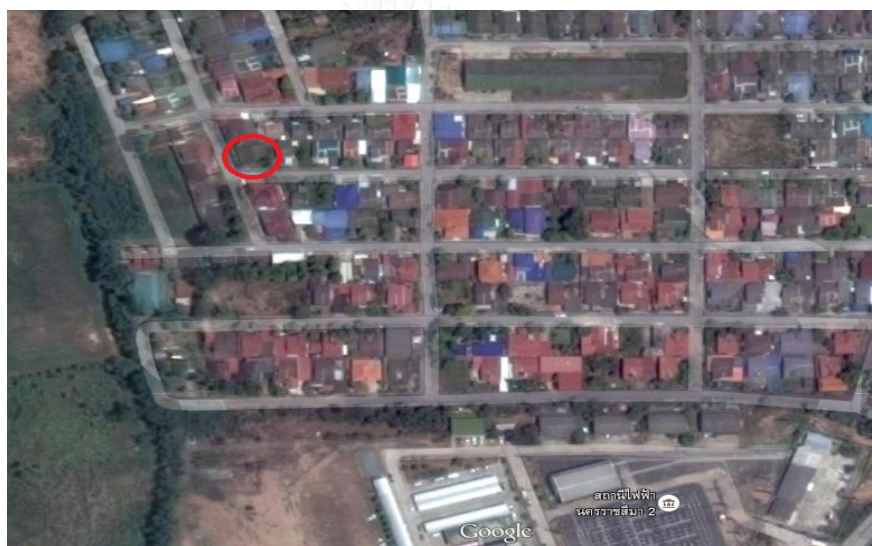
นายเย็น เปล่งสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในช่วงที่ครูบุญยัง เกตุคงท่านเดินทางมารับราชการ ที่กรุงเทพมหานครนั้น นายเย็นได้เดินทางไปขอต่อเพลงกับนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอินที่บ้าน และนายอินก็จะเล่าให้ฟังเสมอว่า ครูบุญยังท่านเดินทางมาที่บ้านวันไหนบ้างและต่อเพลงอะไรบ้าง

เข้าไปบ้าง แต่ส่วนใหญ่เข้าไป จะเข้าไปต่อเพลงกับ พี่อิน เพราะว่าสมัยนั้น ลุงไปกับลิเกแล้ว ไปติระนาดให้กับลิเก ก็จะเข้าไปทีหลัง คือไปต่อกับพี่อิน แก่ก็เล่า ให้ฟังว่าพี่ยังมาวันนั้นวันนี้ เราก็คลาดเรื่อย สมัยนั้นโทรศัพท์ก็ไม่มี ไปงานลิเกด้วย พอว่างๆจากงานก็จะเข้ามาต่อเพลงกับพี่อิน ต่อกับบ้านนั่นแหละ เพลงไหนได้มา ใหม่ๆ ก็ต่อกัน...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

บ้านของนายมานิต เหล็กสูงเนิน จึงนับเป็นสถานที่แห่งที่ 4 ในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ในช่วงที่ครูบุญยัง เกตุคงท่านรับราชการอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งในช่วงนี้ครูบุญยังท่านก็ไม่ได้รับศิษย์เพิ่ม ศิษย์ที่เข้ามาเรียนจึงเป็นศิษย์กลุ่มเดิม

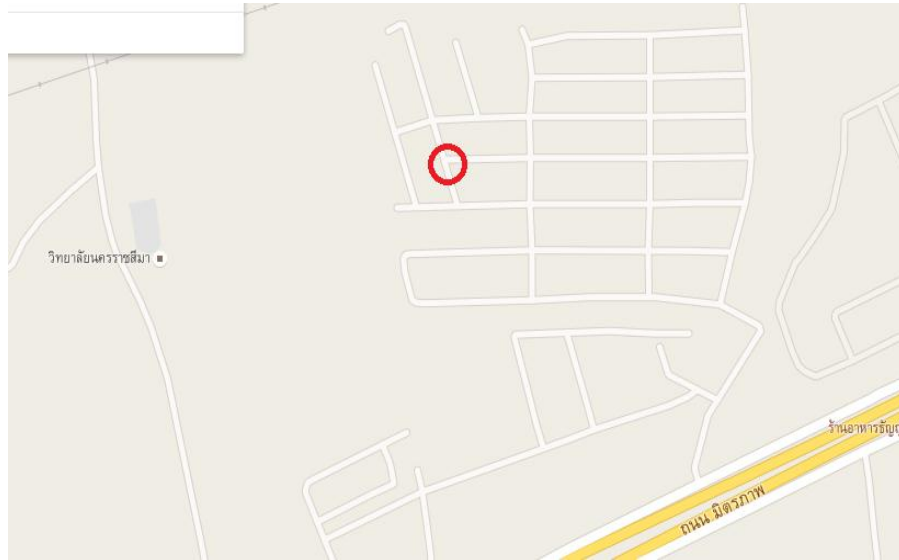
3.1.5 บ้านของครูบุญยัง หมู่บ้านปรางค์ทอง ตำบลบ้านใหม่

บ้านของครูบุญยัง หมู่บ้านปรางค์ทองนั้น มีลักษณะเป็นบ้านปูนชั้นเดียว ที่รอบบริเวณบ้านด้านหน้าบ้านและด้านข้างบ้านนั้นไว้สำหรับจอดรถและปลูกต้นไม้ ภายในแบ่งออกเป็น 2 ห้องนอน 1 ห้องน้ำ ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านปรางค์ทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ลูกศิษย์จะนิยมเรียกบ้านหลังนี้ว่า บ้านปรางค์ทอง

ภาพที่ 23 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณบ้านปรางค์ทอง ที่ตั้ง $14^{\circ}57'08.1''N$ $102^{\circ}00'59.0''E$

ที่มา : www.google.com

ภาพที่ 24 ภาพแผนที่บริเวณบ้านปรางค์ทอง ที่ตั้ง $14^{\circ}57'08.1''\text{N } 102^{\circ}00'59.0''\text{E}$
ที่มา : www.google.com

ภาพที่ 25 ภาพบริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านปรางค์ทอง
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

ภาพที่ 26 ภาพบ้านครูบุญยัง เกตุคงที่หมู่บ้านปรางค์ทอง
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

ภาพที่ 27 ภาพบ้านครูบุญยัง เกตุคงที่หมู่บ้านปรางค์ทอง
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

บ้านปรางค์ทองหลังนี้ เป็นบ้านที่ครุบุญยัง เกตุคงท่านได้ซื้อเอง ซึ่งในหนังสือพระราชทานเพลิงศพครุบุญยังได้เขียนอธิบายเอาไว้ว่า ท่านใช้เงินจากเงินเก็บของท่านเองในการซื้อบ้านหลังนี้

ผมทำเทศบาลอยู่จนเกษียณอายุ แล้วตอนหลังผมก็กลับไปอยู่โคราชอีก เพราะมีปัญหาทางบ้าน คือลูกสาวผมตาย ผมก็รวบรวมเงินเป็นครั้งสุดท้ายไปซื้อบ้านที่โคราชเอาไว้ นี่ก็ยังไม่หมด อยู่โคราชสบายกว่า ลูกศิษย์ลูกหาก็มี... (บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครุบุญยัง เกตุคง, 2541: 185)

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครุบุญยังได้ให้นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน ช่วยหาบ้านที่จังหวัดนครราชสีมาให้ 1 หลัง นายเลื่อนจึงได้หาบ้านหมู่บ้านปรางค์ทองซึ่งเป็นหมู่บ้านเดียวกันกับที่นายชัยวัฒน์ หรือนายเลื่อนได้ซื้อเอาไว้ก่อนแล้ว 1 หลัง ซึ่งหลังจากทำสัญญาซื้อขายแล้ว นายเลื่อนก็ได้นำเงินค่านายหน้ามาคืนครุบุญยังอีกด้วย

บ้านตรงปรางค์ทอง ลุงเลื่อนซื้อไว้ก่อน ตอนนั้นลุงเลื่อนแก็ทำงานที่โรงเรียนราชสีมาแล้ว ทีนี้ลุงยังแก็เกษียณ แก็บอกอยากได้บ้านซักหลัง ลุงเลื่อนแก็ไปติดต่อ เจ้าของบ้านเขาก็ขายให้ จำไม่ได้เหมือนกันว่าก็บาท รู้แต่ว่าลุงเลื่อนได้ ค่านายหน้าด้วยนะ แต่ว่าพอได้ แก็ก็เอาเงินมาให้ลุงยัง ลุงยังถามว่า เธอเอาตั้งค้มา ให้ฉันทำไมเลื่อน ลุงเลื่อนก็ว่า ค่านายหน้าขายบ้านครับ แก็ก็ยิ้ม แล้วยอมรับไว้...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครุบุญยัง เกตุคงรู้สึกสบายใจเป็นอย่างมากที่ได้มาอยู่บ้านหลังนี้ โดยจะอยู่ที่บ้านหลังนี้ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ช่วงเวลาเย็นของทุกวันลูกศิษย์ทุกคนจะเดินทางมาหาครูที่บ้านเพื่อฝึกซ้อมดนตรี ส่วนในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ครุบุญยังจะเดินทางไปสอนดนตรีไทยที่กรุงเทพมหานคร

บ้านปรางค์ทอง ตอนลุงยังมาอยู่ รู้สึกว่าแก็จะสบายใจมากแล้วละ มีลูกศิษย์ลูกหาคอยไปหาเรื่อย แล้วยังแก็อยู่บ้าน แต่ว่าก็เห็นไปกรุงเทพฯ เสาร์อาทิตย์นี้ไม่ต้องไปหาหรอก แก็ไม่อยู่ แก็ไปสอนที่โรงเรียน แต่วันธรรมดานี้อยู่โคราช ลุงก็ไปหา ไปหาลูกด้วย ไปหาครูด้วย ไปต่อเพลงด้วย ตอนเย็นๆนี่คนเต็มบ้านเลย บ้านลุงเลื่อนแก็อยู่นั้นใช้ไหมละ เดินมาหาได้ ตอนเย็นๆซ้อมเพลงกันเรื่อย ต่อเพลงกันด้วย...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ได้พานายนิยม เปล่งสันเทียะหรือนายยม ไปฝากเรียนดนตรีไทยกับครุบุญยัง เกตุคงและได้อาศัยอยู่กับครุบุญยังที่บ้าน สำหรับนายเรียงนั้นไม่ได้ไปอาศัยอยู่กับครุบุญยังที่บ้าน แต่ใช้วิธีเดินทางไปกลับบ้าน

ตอนมาอยู่ปรารงค์ทองนี่หลังสุดเลย แต่ลุงก็ไม่ได้ไปอยู่ประจำ คนอยู่ประจำ ตอนนั้นมีไอ้ยม ลูกไอ้เย็นนี่ ไปอยู่ประจำ ลุงก็ไปๆกลับๆ แต่ไอ้ยมไปอยู่นั้น ได้เยะนะ นอนอยู่กับอาจารย์เลย แต่ก่อนไอ้ยมก็หัดกับลุงนี้แหละ คือเริ่มหัดที่นี้ ดีได้แล้ว โหมโรงได้ เพลงเรื่องได้ พาไปออกงานได้ พอมาตอนหลังก็เลยพาไปฝากอยู่กับ อาจารย์บุญยัง ก็กินนอนอยู่บ้านปรารงค์ทองนั่นเลย...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ระยะทางจากบ้านตัวเองไปบ้านครูบุญยังนั้นไม่ไกลมาก จึงเดินทางไปหาครูเป็นประจำ โดยจะไปพร้อมกับนายเรียง รอสุงเนิน และส่วนใหญ่แล้วลูกศิษย์จะเดินทางมาหาครูเพื่อขอฝึกซ้อมดนตรีไทยและขอถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยในตอนเย็น เนื่องจากในเวลากลางวันทุกคนทำงาน

ลุงก็ไปเรื่อย ปรารงค์ทองมันก็ไม่ไกลหลาย อยู่ตรงนี้เอง บางทีก็ขี่มอเตอร์ไซด์มาคนเดียวบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะชวนลุงเรียงไปด้วย เพราะจะได้มีหมู่มีเพื่อนไป พอถึงตอนขากลับก็จะได้กลับพร้อมกัน ส่วนใหญ่เขาก็จะมากันตอนเย็นๆ แหละ เพราะตอนนั้นส่วนใหญ่ก็ทำงานกันหมดแล้ว พอเย็นๆเอาละ มากันเต็มบ้าน ซ้อมเพลงเก่าบ้าง ต่อเพลงใหม่บ้าน อาจารย์แกก็ยิ้ม...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

บ้านของครูบุญยัง เกตุคง หมู่บ้านปรารงค์ทองหลังนี้ จึงถือว่าเป็นสถานที่สุดท้าย ที่ครูบุญยัง เกตุคงใช้เป็นสถานที่ในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับลูกศิษย์ชาวจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งนักดนตรีไทยที่เดินทางมาสมัครเป็นศิษย์ของครูบุญยังเพิ่มนั้น ได้แก่ นายนิยม เปล่งสันเทียะ จำสับเอกสุบิน จันทรา นายมงคล จันทรา นายแขก สัจจรโคกสูง นายอุ๊ต ทวดสุวรรณ นางสาวอัญชลี ฝ่ายโคกสูง นายประกิจ หวดสูงเนิน นายรัชชัย ใหญ่่น้ำ นายวุฒิไกร กิขุนทด นายสุนทร กิ่งโคกกรวด นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด นายสนธยาเกียนโคกกรวด นายชูเกียรติ เกียนโคกกรวด นางสาวสร้อย จันทรา นายเกรียงศักดิ์ เกียนโคกกรวด นายชาญกิจ เสริมใหม่ พ.ท.ประวิทย์ อดุลสุตกิตต์

ปัจจุบันนายสุเทพ กิขุนทด ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 ได้เป็นผู้ดูแล ซึ่งนายสุเทพ กิขุนทดได้ให้สัมภาษณ์ว่า ลูกเขยของครูบุญยัง เกตุคง นั้นต้องการขายบ้านให้ในราคา 400,000 บาท ซึ่งครั้งแรกนั้น นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละจะเป็นผู้ซื้อไว้ โดยขอเวลาในการหาเงิน 8 วัน แต่ก็หาไม่ได้ จึงได้ให้นายนิยม เปล่งสันเทียะซื้อเอาไว้ นายนิยม ใช้เวลาหาเงิน 1 เดือน ก็หาไม่ได้ จึงได้บอกให้ตนซื้อเอาไว้ ตนจึงได้กู้เงินและซื้อบ้านเอาไว้ ซึ่งในตอนแรกก็ได้ให้นายนิยม เปล่งสันเทียะอาศัยอยู่เหมือนเดิม ต่อมาโรงเรียนวัดสระแก้วได้รื้อถอนบ้านพักครู ตนจึงได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านหลังนี้

บ้านแต่ก่อนพอซื้อมา ตอนแรกเรายังไม่ได้เอาไว้หรอก ลูกเขยเขายาก ขาย แกละเขาก็บอก ขอเวลา 8 วัน พอต่อมาแกละหาเงินไม่ได้ ก็มาถึงยม ไ้ย้มก็หาเงินเป็นเดือน หาไม่ได้ เงินสี่แสน หาไม่ได้เลย แล้วก็เลยโทรมาบอกเรา อาเอาไว้เถอะ เราก็เที่ยวหาๆเขามา ก็เลยเอาไว้จริงๆ ถ้าถามว่าบ้านนะ เรามีสแล้ว ในเมืองเราก็มีแล้ว แต่ที่ซื้อไว้ ก็เพราะอยากจะทำสมาธิสมาธิครุ ตอนแรกที่ซื้อก็ยังไม่ได้อยู่หรอก เราก็อยู่บ้านพักแถวๆ โรงเรียน ก็มาข้างเสาร์อาทิตย์ ทีนี้พอทางนั้นเขาจะลื้อบ้านพักครุ ก็เลยบอกไ้ย้ม ยมเดียวเราจะมาอยู่แล้วนะ ยมก็เลยขนของออกไปเดี๋ยวนี้ก็เลยอยู่นี้แหละ ตอนเย็นๆ ให้อำมาส่ง...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

หลังจากที่ย้ายเข้ามาอยู่แล้ว นายสุเทพ กิขุนทดจึงได้ปรับปรุงบ้าน ทั้งความสะอาด ระบบน้ำ และระบบไฟฟ้า นายสุเทพ กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ได้ให้ช่างเข้ามาดูความเรียบร้อยของระบบน้ำ และระบบไฟฟ้า และเรื่องต้นไม้ก็ให้ช่างมาตัดแต่งบ้าง สำหรับภายในนั้น ปรับปรุงเพียงความสะอาด แต่ไม่ได้ขยายหรือต่อเติมเพิ่ม และห้องเศียรครุของครุบุญยัง เกตุคงก็คงไว้เช่นเดิม

เรื่องซ่อมก็ให้ช่างเขามา ดูน้ำ ดูไฟ ให้เรียบร้อย อย่างพวกความสะอาดก็ค่อยๆ ทำ ต้นไม้ก็เพิ่งให้ช่างเขามาตัด บ้านมันต้องมีคนอยู่ ถ้าปล่อยทิ้งเลยก็ไม่ได้ นะ อย่างหลังนี้ เศียรครุก็อยู่ ก็อยู่ห้องเดิมนีแหละ ห้องนี้ แต่แรกเลยก็ไว้ห้องนี้แหละ ตอนอาจารย์อยู่ที่ไว้ห้องนี้ แล้วก็ครูยังเคยนอนห้องนี้ พอต่อมาครูยังตายไ้ย้มก็อยู่ต่อ แล้วก็พอเราซื้อไว้เราก็อยู่ต่อ ก็ไม่ได้ขยับขยายอะไรนะ ก็แค่มาซ่อมมาดูแล...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับห้องพระของครุบุญยัง เกตุคงนั้น นายสุเทพ กิขุนทด ยังคงใช้ห้องเดิม และเก็บรักษาของต่างๆไว้เช่นเดิม ภายในห้องนั้นมีทั้งพระเครื่อง พระบูชาและเศียรครุที่ครุบุญยัง เกตุคงท่านได้สร้างเอาไว้เมื่อครั้งท่านมีชีวิตอยู่ นายสุเทพ กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์ เศียรครุชุดนี้เป็นฝีมือของครุชิต แก้วดวงใหญ่ ปัจจุบัน ไม่ได้นำเศียรครุชุดนี้ออกงาน เนื่องจากเศียรอยู่ที่สภาพที่เก่ามาก อาจจะชำรุดหรือเสียหายได้ โดยครั้งสุดท้ายนั้นนำไปงานไหว้ครุครอบครัวที่วัดโพธิ์ ซึ่งในปัจจุบันถ้าหากใครอยากจะไหว้ครุก็สามารถเข้ามาไหว้ได้ที่บ้าน

เศียรครุชุดนี้ เก่ามากนะ ก็คิดดูแล้วกันว่า ขนาดลืมหาก็ ครอบหมัดแล้ว น่าจะเป็นมือของครุชิตนะ จำได้ว่าล่าสุดเคยเอาไปงานไหว้ครุของชมรม ที่วัดโพธิ์ ปีไหนนี้แหละจำไม่ได้แหละ หลังจากนั้นก็ได้เอาไปอีก ก็บอกเขา บางคนเข้าใจก็ตีเราก็บอกว่า เศียรเก่ามากแล้ว เราก็อยากถนอมไว้ อยากเก็บเอาไว้ให้ลูกหลานได้ดู เพราะว่ามันเศียรรุ่นนี้เก่ามาก จะหาชุดที่ไหนก็ไม่ได้ ที่โคราชก็มีที่เดิวนีแหละ

ถามเรา เราก็อีกไม่ซ่อมหรือ ไม้แบบนี้แหละ ก็ถ้าใครเขาอยากดู ก็ให้มาดูได้ที่บ้าน ให้มากราบได้ที่นี้แหละ...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 28 ภาพเศียรครุของครุบุญยัง เกตุคง
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

สำหรับแนวทางในการอนุรักษ์บ้านของครุบุญยัง เกตุคงนั้น นายสุเทพ กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ได้สั่งเสียลูกชายคือนายวุฒิไกร กิขุนทดและหลานทั้งสองคนไว้ว่า หากตนเองเป็นอะไรไปนั้น ก็ให้ช่วยกันดูแลและสืบทอดสมบัติเหล่านี้เอาไว้ ให้คงอยู่สืบต่อไป

สมมุติถ้าเราเป็นอะไรก็ยังมีใจเขา คอยดู ไม่ต้องห่วงหรือ อีกอย่างหลานสองคนก็เป็นคนตรี ผากเขาได้ เคยบอกนะ บอกว่าถ้าปู่เป็นอะไร ไป สมบัติพวกนี้ก็ให้ช่วยกันดูแล ให้ช่วยกันสืบต่อ เพราะนี่ของครูบาอาจารย์ทั้งนั้น หาที่ไหนก็ไม่มีอีกแล้ว...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

จะเห็นว่า นายสุเทพ กิขุนทด ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 ได้พยายามรักษาและปรับปรุงบ้านของครุบุญยัง เกตุคงที่จังหวัดนครราชสีมาให้คงอยู่และสามารถอาศัยได้เช่นเดิม นอกจากนี้ยังได้เก็บรักษาสมบัติของครุคือ เศียรครุ พระเครื่องและพระบูชาต่างๆของครุไว้อย่างดี

สถานที่ในการถ่ายทอดความรู้ทั้ง 5 แห่งนั้นถือว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่งทางประวัติศาสตร์ เพราะถือได้ว่าเป็นหลักฐานและร่องรอยของสำนักเกตุคงว่า มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์ในสถานที่ใดบ้าง และยังแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ในการเรียนรู้ของศิษย์แต่ละคนกับสถานที่นั้นๆอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันสถานที่ต่างๆก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปค่อนข้างมากตามกาลเวลา

3.2 ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ภายในสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

การศึกษาเรื่องลักษณะการถ่ายทอดความรู้ภายในสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นประเด็นสำคัญๆ 3 ประเด็นดังนี้

3.2.1 วิธีการถ่ายทอดความรู้ภายในสำนักเกตุคง

3.2.2 ประเภทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้

3.2.3 ขนบและแบบแผนการปฏิบัติของสำนัก

3.2.1 วิธีการถ่ายทอดความรู้ภายในสำนักเกตุคง

วิธีการถ่ายทอดความรู้ของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น ผู้วิจัยพบว่ามิตด้วยกันทั้งสิ้น 3 วิธีคือ

1. การถ่ายทอดโดยตรง
2. การถ่ายทอดจากศิษย์ถึงศิษย์
3. การถ่ายทอดภายหลังจากศิษย์ได้ศึกษาด้วยตนเอง

3.2.1.1 การถ่ายทอดโดยตรง

การถ่ายทอดโดยตรงนั้น หมายถึง การที่ศิษย์ได้รับถ่ายทอดโดยตรงจากครู สำหรับการเรียนการสอนดนตรีไทย ก็มักจะเป็นการถ่ายทอดในลักษณะรูปแบบมุขปาฐะหรือแบบตัวต่อตัว การถ่ายทอดโดยตรงของสำนักเกตุคงจังหวัดนครราชสีมา นั้น นายเรียง รอสุงเนินได้ให้สัมภาษณ์ว่า นายมานิต เหล็กสูงเนินเคยเล่าให้ฟังว่าการต่อเพลงของครูบุญยั้งนั้น ถ้าเป็นเพลงทำนองสั้นๆบางเพลง เช่นเพลงประกอบการแสดงลิเก ครูจะต่อให้ในลักษณะร้องเป็นทำนองแล้วให้บรรเลงตามหรือบางครั้งก็จะต่อให้เดี๋ยวนั้นและบรรเลงเดี๋ยวนั้น

ลิเกวิกแม่เสงี่ยม เคยไปเห็นอยู่ สมัยนั้นก็ลุงอินแหละ แกอยู่ประจำ แกตีระนาด แกบอกว่า บางเพลงยังไม่ได้ก็ได้จากพี่ยัง บางทีแกก็ต่อ บางทีแกก็นอยปากให้ฟัง เพราะเพลงมันสั้น แกก็ร้อง แล้วก็นอยเป็นเนื้อเครื่องให้รับ ลุงอินแกหัวดี พวกเพลงสองชั้น เพลงรับส่ง บางทีเวลาอาจารย์แกไม่ได้เล่นลิเก ก็จะมานั่งปีพาทย์ด้วย บางทีก็ได้กันตรงนั้น ต่อกันเดี๋ยวนั้น...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับวิธีการถ่ายทอดเพลงของครูบุญยัง เกตุคงในรูปแบบการเรียนการสอนจริงๆ นั้น ครูก็จะใช้วิธีถ่ายทอดไปพร้อมๆ กันหลายคน และจะคำนึงถึงความแม่นยำของศิษย์เป็นหลัก ซึ่ง นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า การถ่ายทอดเพลงของครูบุญยัง เกตุคงนั้นทำให้แบบไม่รีบร้อน ส่วนใหญ่จะต่อแค่ทำนองสามชั้น แล้วจึงมาต่อทำนองสองชั้นและชั้นเดียวในวันรุ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้ศิษย์ทุกคนมีความแม่นยำในทำนองเพลง

ตอนต่อส่วนใหญ่ต่อพร้อมกัน เพราะว่าเวลาไปหาลุงยังก็ไปพร้อมกัน อย่าง ตอนปรangkของนั้นก็ไปพร้อมกันตอนเย็นๆ พอพร้อมลุงยังก็ค่อยๆ ต่อให้ ต่อไปที่ละวรรค ทีละท่อน พอจบสามชั้น แกก็ยังไม่ได้ออกให้นะ แกให้ตีไปก่อน ไปจนคล่องจนจำได้นั้นแหละ พอแกเห็นว่าแม่นแล้ว จำได้แล้ว แกถึงจะต่อสองชั้นกับชั้นเดียวให้ บางทีก็อีกวันถึงจะได้ต่อ สองชั้นชั้นเดียว ต่อกันไปเรื่อยๆ ไปรีบ แกเคยบอกนะ พวกเธอไม่ต้องรีบ เอาให้แม่นกันก่อน แล้วมันก็ได้ผลอย่างแกว่า คือแม่นเพลงไง แต่ละคนแม่นเพลง...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ศิษย์ทุกคนก็มักจะเตรียมตัวอยู่เสมอ ถ้าเห็นครูบุญยัง เกตุคง เดินมา ทุกคนก็เตรียมเข้าประจำที่เครื่องดนตรี เพื่อรอรับการถ่ายทอดเพลงต่างๆ จากครู ซึ่ง ครูก็จะถ่ายทอดทำนองห้องวงใหญ่ให้ก่อน “เวลาต่อเพลง เห็นนั่งๆ อยู่ เดี่ยวอาจารย์ก็เดินมา พออาจารย์เดินมา เราก็เข้าเครื่องรอ เอ้าใครอยากตีอะไรก็นั่งเครื่องนั้น ทางห้องนะ แกต่อทางห้องให้ก่อน เพลงเถาบ้าง เพลงมอญบ้าง...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เกตุคงท่านเป็นคนที่ใจเย็น เวลาต่อเพลง ให้กับศิษย์นั้นจะต่อไปเรื่อยๆ ไม่รีบร้อน บางครั้งก็จะต่อแค่ทำนองเพลงในอัตราจังหวะสามชั้น พอวันรุ่งขึ้นจึงจะต่อทำนองเพลงในอัตราจังหวะสองชั้นและชั้นเดียว “เวลาต่อเพลงเถาให้พี่ยังแกไม่รีบนะ แกต่อไปเรื่อยๆ บางทีแค่สามชั้นแกก็พอ แกต่อให้แค่นั้นแหละ พอ แล้วแกก็ให้ตีซ้อมกัน พออีกวันแกถึงจะมาต่อสองชั้นกับชั้นเดียวให้...”(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

หรือแม้กระทั่งเพลงสำคัญๆ เช่นเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครู ครูบุญยัง เกตุคงท่านก็ไม่ได้รีบร้อน ในการถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ ซึ่งนายสุเทพ กิขุนทดได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยังจะต่อทางห้องให้พร้อมกันบางครั้งก็ 2 เพลง บางครั้งก็ 3 เพลง โดยท่านจะพิจารณาถึงในเรื่องของความแม่นยำในทำนองเพลงเป็นสำคัญ “พวกเพลงหน้าพาทย์เรามาต่อกับอาจารย์บุญยัง ก็ต่อทางห้องไปพร้อมๆ กัน อาจารย์ค่อยๆ ต่อ บางทีก็สองเพลง สามเพลง ดูให้แม่นก่อนพร้อมกัน ก็ถ้าไม่แม่นแล้วต่อไป มันก็ยังไม่แม่นไง...”(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

หากลูกศิษย์คนใดยังไม่แม่นยำในทำนองเพลง ครูบุญยัง เกตุขันธ์ท่านก็จะไม่ถ่ายทอดเพลงให้ และจะให้ซ้อมจนกว่าจะแม่นยำ โดยนายพิช รัตนสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การต่อเพลงของ ครูบุญยังนั้นจะต่อให้ในช่วงเวลาตอนเย็น เพราะลูกศิษย์ส่วนใหญ่จะทำงานกันในเวลากลางวันและ ถ้าหากลูกศิษย์ยังไม่มีความแม่นยำในทำนองเพลง ครูบุญยังก็จะให้ทบทวนจนกว่าจะคล่องแคล่ว จึงจะต่อเพลงใหม่ให้ หรือต่อเพิ่มเติมให้ โดยส่วนใหญ่แล้วจะต่อเพลงพร้อมๆกัน

ส่วนใหญ่ก็จะไปเย็นๆ เพราะลูกศิษย์แถมจะมาหาตอนเย็นๆ กลางวันส่วนใหญ่ทำงานกัน หรือไม่บางคนไปเลิกมาทั้งคืนก็จะนอน พอคืนไหนไม่มีงานก็จะมาหา อายังแถมก็จะต่อให้ บางทีก็ซ้อมของเก่าให้แม่นก่อน ถ้ายังไม่แม่นดี อายังก็ให้ตีอยู่อย่างนั้นแหละ ให้ซ้อมกันเอง คือให้คนที่แม่นแล้วซ้อมให้คนที่ยังไม่แม่น พอได้แล้ว ก็จะเริ่มต่อพร้อมกัน ส่วนมากต่อพร้อมๆกันไปเลย ไม่ค่อยต่อทีละคนหรอก... (พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

ครูบุญยัง เกตุขันธ์เองก็มักจะซ้อมเพลงกับลูกศิษย์ด้วยเสมอเพื่อให้ศิษย์เกิดความแม่นยำในทำนองเพลง นายประกิจ หวดสูงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในช่วงตอนเย็นๆของทุกวัน ศิษย์จะมารวมตัวกันต่อเพลงและซ้อมเพลงที่บ้านของครูบุญยัง เกตุขันธ์ บางครั้งหากศิษย์ยังไม่แม่นยำในทำนองเพลง ครูบุญยัง เกตุขันธ์ก็จะพาซ้อม และหลังจากที่ศิษย์ทุกคนจำได้แล้วครูจึงจะต่อทำนองเพลงท่อนใหม่ให้

น้ำดีเครื่องหนึ่งมานานแล้ว ก็มีพ่อแหละ เป่าปี่กับตีเครื่องได้ ก็หัดจากพ่อ พอตอนปู่ยังอยู่ปรารงค์ทอง ก็ขับรถพาพ่อไปหาปู่ยังตอนเย็นๆเกือบทุกวันแหละ ตอนเย็นๆ เขาจะมากันหลายคน มาซ้อมเพลง ต่อเพลงกัน เพลงเถา ต่อบ้างซ้อมบ้าง ตอนเย็นๆ ปู่ยังจะนั่งตรงระเบียงหน้าบ้าน พวกลูกศิษย์ก็จะนั่งซ้อมกันข้างใน หรือไม่บางทีปู่ยังก็จะลงไปนั่งซ้อมด้วย ตีระนาดนำซ้อมจนแม่น พอเห็นว่าแม่นกันดีแล้วก็ค่อยต่อท่อนต่อไป เป็นแบบนี้แหละ ทุกเย็นๆ บางทีพอเขาเริ่มแม่นกันแล้ว น้ำก็ค่อยเอากลองแขกมาซ้อมกับเขา...(ประกิจ หวดสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2558)

นายลอง รอสสูงเนิน ก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ถ้าครูบุญยัง เกตุขันธ์เริ่มเห็นว่าศิษย์เริ่มแม่นยำเพลง ครูก็จะซ้อมเพลงกับลูกศิษย์ด้วย โดยครูจะบรรเลงทางระนาดเอกและให้ลูกศิษย์บรรเลงทางฆ้องวงใหญ่ไปจนกว่าจะแม่นยำ “ก็ตอนเข้าไปต่อเพลง ลูกก็ต่อฆ้อง ต่อทางฆ้อง ถ้าอาจารย์ต่อให้อาจารย์ก็จะนั่งตรงระนาด ต่อทางฆ้องนะ พอเห็นลูกเริ่มแม่น แยกก็ตีทางระนาด ลูกก็ตีฆ้องไป ให้มันแม่น...” (ลอง รอสสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้ครูบุญยัง เกตุคงก็อนุญาตให้ศิษย์บันทึกเสียงกลับไปฟังเพื่อใช้ทบทวนด้วยตนเองได้ นายสุเทพ กิขุนทด ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เกตุคงเป็นครูที่ไม่หวงเพลง และถ้าหากแม่นยำในทำนองเพลงแล้วก็อนุญาตให้บันทึกเสียงเอาไว้ไปใช้ทบทวนได้

เวลาอาจารย์อยู่โคราช ก็ต่อให้เลย ใครอยากได้เพลงอะไร ก็ต่อให้ ไม่หวงหรอก อยู่ที่แต่ละคนว่าจะมีปัญญาจำกันได้เท่าไหน สมัยนั้นมีเทปแล้ว พอต่อเสร็จก็อัดเทป ไว้เอากลับมาทวน แต่ส่วนใหญ่อาจารย์จะให้ตีจนกว่าจะแม่นนั่นแหละ ถึงจะให้อัดเทป ต่อเพลงเถาจากอาจารย์ก็หลายเพลงเหมือนกันนะ บางที่ได้ๆกันแล้ว...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

ในเรื่องของจังหวัดหน้าทับนั้น ครูบุญยัง เกตุคงก็ได้ถ่ายทอดให้กับศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมาด้วยเช่นกัน โดยนายประกิจ หวดสูงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “พอมิเครื่องมอญมา น้ำก็ได้ต่อหน้าทับตะโพนมอญ ก็ต่อกับปู่ยังนั่นแหละ ก็ไม่นานเท่าไรหรอก ก็เราตีตะโพนไทยได้อยู่แล้ว พอมาตีตะโพนมอญ ปู่ยังต่อหน้าทับให้...”(ประกิจ หวดสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละนั้นก็ได้รับการถ่ายทอดหน้าทับมาจากครูบุญยัง เกตุคงโดยตรง

เครื่องหนังก็สมัยนั้นก็มิลุ้งแกละ ที่ได้จากลุงยังเลยนะ คือลุ้งแกละนี่แกคืออย่าง ก็ต่อเพลงด้วย แล้วก็ต่อหน้าทับด้วย เวลาไปงานก็ลุ้งแกละแหละ ตีเครื่องหนังนะ ที่ลุ้งว่าตีก็คือ แกได้เพลงไง แกก็รู้ว่าตรงไหนมันคร่อม หรือเพลงมันจบตรงไหน เปลี่ยนหน้าทับตรงไหน ก็คิดว่าน่าจะเป็นเพราะลุ้งยังนั่นแหละ คือจะไปตีแต่กลองอย่างเดียว มันก็อยู่แค่นั้น แกก็เลยต่อเพลงให้ลุ้งแกละด้วย แล้วก็ต่อกลองด้วย...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายธวัชชัย ใหญ่่น้ำก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า บางครั้งหากตนสงสัยในเรื่องของจังหวัดหน้าทับ ก็จะมาถามครูบุญยัง เกตุคงโดยตรง ซึ่งครูก็จะถ่ายทอดให้ บางครั้งครูก็แนะนำวิธีการตีที่ถูกต้องให้เสมอ

บางครั้งอันไหนไม่เข้าใจ ก็ถามอาจารย์บุญยังเลยก็มี อย่างหน้าทับกลองยาวเพลงชเวดากอง มันเป็นหน้าทับพิเศษ ฟังแล้วเราก็งง เพลงก็ไม่ได้ก็ต้องถาม พอถามอาจารย์ก็ต่อให้ บางทีบางเพลงเราไม่เข้าใจก็ถาม อาจารย์ก็บอก ดีอย่างนี้ๆ พอเข้าใจแล้วก็ลองไปตีกับเพลง ที่นี้ก็สบาย ได้แล้ว...(ธวัชชัย ใหญ่่น้ำ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2558)

สำหรับทางระนาดเอกนั้น หากศิษย์คนใดต้องการอยากได้ครูบุญยัง เกตุคงก็จะถ่ายทอดให้นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ศิษย์ที่ได้ต่อทางระนาดจากครูก็คือนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน

เพลงเถาพวกทางระนาด ถ้าอยากได้แกก็ต่อให้ ส่วนใหญ่ลุงเลื่อนแหละต่อ อาจารย์ก็ต่อให้ เพราะว่าเวลาไปงานก็ลุงเลื่อนตีระนาดไป...(สัมภาษณ์, เรียง รอสุงเนิน 2 กุมภาพันธ์ 2558)

ต่อมาภายหลังครูบุญยัง เกตุคงได้ซื้อเครื่องมอญมาไว้ที่จังหวัดนครราชสีมา การถ่ายทอดเพลงมอญให้กับลูกศิษย์ในช่วงแรกๆนั้น ครูก็จะให้ศิษย์ได้ฝึกตีฆ้องมอญจนชำนาญก่อน นายเตชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงมอญนั้นตอนแรกไปต่อกันที่วัดโพธิ์เพราะเครื่องมอญนั้นอยู่ที่วัด โดยให้ตีฆ้องมอญวงใหญ่เป็นก่อน ต่อมาเมื่อเริ่มตีได้แล้ว จึงกลับมาต่อกันที่บ้านของครูเหมือนเดิม การต่อเพลงในยุคนั้นจะใช้วิธีการจดจำเสียง ดังนั้นเมื่อถึงเวลามีงานเครื่องมอญ ศิษย์แต่ละคนจึงสามารถตีฆ้องมอญได้ทันที เพราะเนื่องจากเคยฝึกพื้นฐานจากเพลงชุดมอญประจำวัด มอญประจำบ้านแล้ว

พอจะต่อเพลงก็นั่งรถไปต่อเพลงกันที่วัด เพลงมอญนะ หมายถึง ตอนแรกๆเลย ก็ต่อที่วัดก่อน ต่อพวก ประจำวัด ประจำบ้าน เขียวผี พอเห็นว่าเริ่มตีได้ ทีนี้ก็เวลาต่อเพลงก็มาต่อบ้านเหมือนเดิม หมายถึงพอหลบหลุมเป็นแล้ว พอตีได้ ลุงยังก็จะต่อเพลงมอญให้ที่บ้าน แล้วพอถึงเวลาไปงานศพ เอาเครื่องมอญวัดโพธิ์ไป ตีฆ้องเลยก็ได้ สมัยลุงเรียนนั้นไม่ได้ต่อโน้ต ไม่มีโน้ตห rokok ก็จำทำนองจำเสียง อันนี้ไปอย่างจี้ ข้ามไปเสียงนี้ พอไปตีฆ้องมอญมันก็ไม่มองห rokok ก็ได้ ถ้าได้ประจำแล้ว ไม่ยาก เพลงอื่นก็พอตีได้...(เตชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับในส่วนของเทคนิคและวิธีการบรรเลงเครื่องต่างๆให้เกิดความไพเราะนั้น ครูบุญยัง เกตุคงก็มักจะให้คำแนะนำกับศิษย์อยู่เสมอ นายประกิจ หวัดสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยังก็ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการตีตะโพนมอญว่าต้องพยายามตีให้เข้ากับเพลง การตีต้องรู้จักประคบมือ ต้องมีจังหวะที่ดี และคอยสังเกตคนระนาดเอกเป็นหลัก

แล้วพวกลูกเล่นปู่ก็ต่อให้ แต่พวกลูกเล่นปู่บอกว่า เอลองศึกษาดูนะ ลองคิดดู ตีให้เข้าไปกับเพลง น้ำก็จำคำปู่มา ตอนปู่ยังสอน แกไม่สอนหน้าทำนองเดียวนะ สอนหมดต้องตียังไง ประคบมือยังไง ตีเครื่องหนังต้องรู้จักคนระนาดนะ ไม่ใช่ไปเร่งจังหวะ สอนหมดแหละ...(ประกิจ หวัดสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2558)

นายสุเทพ กิขุนทด ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยังได้แนะนำวิธีการเป่าปี่เพลงหน้าพาทย์ให้กับตนเองว่า ควรจะให้เป่าให้ใกล้เคียงกับทำนองฆ้องวงใหญ่ เพราะเพลงหน้าพาทย์คือเพลงที่ใช้บรรเลงเพื่อแสดงความเคารพครู ไม่ใช่เพลงที่ไว้ใช้อวดฝีมือ

อาจารย์ก็บอก เวลาเป่าปี่ในหน้าพาทย์ พ่อเทพไม่ต้องเล่นหนทางมากนัก เราก็ฟังอาจารย์แล้วก็เอามานั่งนึก คิดตาม คำว่าไม่ต้องเล่นหนทางมากนัก อาจารย์หมายถึงอะไร ท่านหมายถึงให้เป่าทางฆ้อง จาวจาวไป เพลงหน้าพาทย์ให้เป่าแบบนั้น แล้วก็จริงอย่างที่อาจารย์บอก ตอนที่ไหว้ครู ทางกรุงเทพฯเขายกวงมาบรรเลงหน้าพาทย์ เราก็ไปนั่งฟังเขาเป่าปี่ เขาก็เป่าตรงๆ เป่าทางฆ้องเลย เราก็ถึงได้เข้าใจว่า พวกเพลงหน้าพาทย์ เขาจะเป่ากับแบบนี้ คือเป่าเนือๆ ไม่เล่นอะไรมาก เพราะเพลงหน้าพาทย์ คือเพลงที่ใช้บรรเลงเพื่อแสดงความเคารพครู ไม่ใช่เพลงที่ใช้บรรเลงอวดฝีมือ อย่างเพลงเถา เพลงเดี่ยว อันนั้นเป่าไปเต็มที่แล้ว เนี่ยเรียนดนตรีต้องแยกแยะได้นะ...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากการถ่ายทอดเพลงแล้วหากศิษย์คนใดได้เพลงมาและใช้ทำนองฆ้องวงใหญ่ไม่ถูกต้อง ครูบุญยัง เกตุคงก็จะปรับให้ถูกต้องเหมาะสมอีกด้วยซึ่งนายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงเถาบางเพลงก็เคยต่อมาแล้วจากพ่อ บางครั้งใช้มือยังไม่ถูกต้อง ครูบุญยังท่านก็จะปรับมือให้ บางครั้งแบ่งมือผิดท่านก็จะปรับแก้ให้ด้วยความเต็มใจโดยไม่ได้ดุหรือว่าอะไร

บางเพลงได้กันอยู่แล้ว อาจารย์ก็ให้เปลี่ยนมือบ้าง เพราะว่าสมัยก่อนพวก เพลงเถาบางเพลง ก็มีอย่างงี้ละ มือโบราณ ขวาช้ายพันกันมั่ว อาจารย์ก็จะปรับให้ใหม่ เปลี่ยนใหม่ พอดี ก็นั่งซ้อมตรงไปเรื่อย ติไป อาจารย์ก็คอยฟัง บางทีแบ่งมือผิดนี่อาจารย์ฟังออกนะ แกก็บอก หรือบางทีก็เดินมาตีให้ดู อย่างจื้ออย่างงั้นะ แต่ไม่ดุนะ บอกเฉยๆ...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

และถ้าหากมีงานบรรเลงดนตรีที่สำคัญ ครูบุญยัง เกตุคงก็มักจะปรับวงดนตรีศิษย์เกตุคงและปรับเพลงต่างๆที่ได้ถ่ายทอดให้แล้วนั้นมีความไม่ไพเราะเพิ่มขึ้นจากเดิมอีกด้วย นายเรียง รอสุงเนินได้ให้สัมภาษณ์ว่า ส่วนใหญ่แล้วครูบุญยัง เกตุคงจะปรับวงเพื่อให้บรรเลงในงานไหว้ครูดนตรีไทยที่วัดโพธิ์ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะให้บรรเลงเป็นวงแรก และเพลงที่บรรเลงก็จะเป็นเพลงที่ครูบุญยังค์ เกตุคงประพันธ์

พวกเพลงเถา จะปรับกันก็ตอนจะไหว้ครู อาจารย์แก้ให้บรรเลง คือพวก โคราช ศิษย์ทางโคราชเล่นก่อน ลุงเลื่อนก็ตี ลุงก็ตี แต่ว่าคนละเพลง ปรับดูความเรียบร้อย ความพร้อมเพรียง ลูกลงตรงนี้เป็นไง พร้อมกันไหม นั่นแหละ จำได้ว่า

เคยตี ขเวดากอง พิรุณสร้างฟ้า กัลยาภิเศกดินนะ ส่วนใหญ่ก็เป็นเพลงของอาจารย์
บุญยงค์...(เรียง รอสถเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายสุเทพ กิขุนทด ให้สัมภาษณ์ว่า บางครั้งจะออกงานก็ซ้อมกันก่อน แต่ส่วนใหญ่แล้ว
จะซ้อมกันจริงจังนั้นก็คืองานไหว้ครูประจำปี ซึ่งครูบุญยงค์ เกตุคงท่านจะปรับวงและคัดเลือกเพลงที่
จะบรรเลงให้

จะออกงานอาจารย์ก็จะเรียกมาซ้อม ส่วนใหญ่ก็จะซ้อมเวลาจะเล่นงาน
ไหว้ครูนั้นแหละ อาจารย์บุญยงค์ท่านก็จะปรับความเรียบร้อยให้ด้วย งานธรรมดา
ทั่วไปไม่ซ้อมหรอก ก็ไปซ้อมเพลงกันที่งานเลย ชวนๆกันตีเพลงไหนไม่ได้ตีนาน
ก็ชวนกันตี ตีผิด ตีถูกก็ไม่ว่ากัน ก็ถือว่าซ้อมเพลงไปในตัว บางเพลงก็มาแม่นยำ
ตอนไปงานนี้แหละ...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

นายวุฒิไกร กิขุนทด ให้สัมภาษณ์ว่า ตอนสมัยที่เรียนอยู่โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัยนั้น
มีการประกวดดนตรีไทยเพลง เขมรพวง เถา นายชัยวัฒน์ รอสถเนินหรือนายเลื่อนผู้ที่สอนอยู่
ในขณะนั้นก็ได้เชิญให้ครูบุญยงค์ เกตุคงท่านมาปรับวงให้ด้วย

แต่บางที่มีประกวดก็จะต่อพวกเพลงประกวดด้วย ตอนนั้นประกวดเพลง
เขมรพวง ก็ทั้งต่อทั้งปรับเลย ลุงเลื่อนพาอาจารย์บุญยงค์มา ให้ท่านมาปรับให้ด้วย
นะ เวลาท่านมา เหมือนยังงี้ละ เห็นแล้วเคารพเลย เหมือนเราเห็นหลวงพ่อกุณณะ
แต่ว่าท่านก็ไม่ได้ดู ไม่ได้ว่าอะไร แต่ว่าเราเกรงๆกัน ก็เรียกกันปู่ๆ อาจารย์ให้เรียก
แบบนั้น ปู่ยังก็ช่วยปรับให้ แล้วก็ไปประกวด...(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24
กุมภาพันธ์ 2558)

จากการสัมภาษณ์วิธีการถ่ายทอดโดยตรงของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น ผู้วิจัย
พบว่า การถ่ายทอดโดยตรงคือ การได้รับถ่ายทอดจากตัวครูบุญยงค์ เกตุคงโดยตรง ซึ่งครูจะถ่ายทอด
ทำนองฆ้องวงใหญ่ให้กับศิษย์ก่อน โดยส่วนใหญ่จะเน้นการเรียนไปพร้อมๆกัน และใช้วิธีแบบค่อยเป็น
ค่อยไป เน้นความแม่นยำเป็นสำคัญ ซึ่งถ้าศิษย์คนใดยังจดจำทำนองเพลงไม่ได้ ครูก็จะไม่ถ่ายทอด
ทำนองใหม่ให้ แต่จะให้ศิษย์ทบทวนทั้งด้วยตนเอง และในบางครั้งครูบุญยงค์ก็จะนำศิษย์ทบทวนด้วย
ตนเองด้วย นอกจากทำนองฆ้องวงใหญ่แล้ว ครูบุญยงค์ เกตุคงก็ได้ถ่ายทอดทั้งจังหวะหน้าทับและ
ทางระนาดเอกให้ศิษย์อีกด้วย ทั้งยังได้ให้คำแนะนำถึงเทคนิคและวิธีการบรรเลงเครื่องต่างๆให้
เหมาะสมและมีความไพเราะ และถ้าหากศิษย์คนใดได้เพลงอะไรมาและใช้มือฆ้องวงใหญ่ไม่ถูก ครูก็
จะปรับหรือเปลี่ยนให้ถูกต้อง นอกจากนี้หากมีงานสำคัญๆ ครูบุญยงค์ก็จะนัดซ้อมและปรับวง
ศิษย์เกตุคงอีกด้วย

3.2.1.2 การถ่ายทอดจากศิษย์ถึงศิษย์

การถ่ายทอดจากศิษย์ถึงศิษย์นั้น เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยนอกจากจะทำให้ผู้ที่ยังไม่ได้เพลงสามารถบรรเลงเพลงได้แล้ว ผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเองก็จะเกิดความแม่นยำในทำนองเพลงนั้นๆมากยิ่งขึ้นอีกด้วย การถ่ายทอดโดยวิธีศิษย์ถึงศิษย์ของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีทั้งจากศิษย์รุ่นเดียวกัน และจากศิษย์รุ่นที่ 1 สู่อุบายทอดให้กับรุ่นที่ 2

นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า นอกจากจะต่อเพลงจากครูบุญยัง เกตุคงแล้ว บางครั้งก็จะต่อเพลงกับนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน นายเรียง รอสุงเนินและนายมานิต เหล็กสูงเนิน หรือนายอินอีกด้วย

พวกเพลงมอญนี่ลุงก็ได้ต่ออยู่ ไร่ที่ต่อกับอาจารย์บุญยังก็พวกประจำ พวกเขิญ ยกศพ ที่เหลือก็บางทีมาต่อกับลุงเลื่อน กับลุงเรียงบ้าง ลุงอินบ้าง เพลงมอญเพราะๆหลายเพลง พวกเพลงเถา ตอนบ้านหลังโรงไฟฟ้ามัน ลุงไม่ค่อยได้ต่อเท่าไรหรอก ตอนนั้นได้แต่เพลงสองชั้น ไร่ที่รับลิเกส่วนมาก เพลงเถาก็ได้จากพ่อ ตีตามแบบพ่อนี้แหละ แล้วก็มิลุงเลื่อนเอามาต่อให้บ้าง ลุงเรียงบ้าง บางเพลงเวลาลุงไม่ได้ ก็เข้าไปขอต่อ สมัยบ้านหลังโรงไฟฟ้า แกก็ต่อให้นะ หมายถึงอาจารย์ก็ต่อให้ หรือบางทีแกพักผ่อน ลุงก็ขอต่อจากลุงอินเลย สมัยนั้นหนุ่มๆ หัวไว แปปเดียวก็ได้ ก็เลยได้...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ตนเองก็มักจะเดินทางไปขอต่อเพลงประกอบการแสดงลิเกจากนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอินอยู่เสมอ และสำหรับเพลงต่าง ๆ นั้นตนเองก็มักจะไม่นชอบต่อเพลงพร้อมกับศิษย์คนอื่นๆ แต่จะชอบมาขอถ่ายทอดจากนายอินที่หลัง

เรื่องระนาดลิเกต้องยกให้พี่อิน ตอนนั้นลุงตีระนาดลิเกอยู่ในเมืองตรงศาลหลักเมืองนี้ ที่นี้ลิเกร้องเพลงอะไรไม่รู้ ไร่เราก็รับไม่ได้ ก็เลยไปถามเขา เขาบอกว่าเพลงหุ้ม พอเข้าก็รับมาขอต่อกับพี่อิน เพราะพี่อินแกได้จากลุงยังมา ลุงยังแกต่อไว้ให้ พอต่อเสร็จ คำมาลิเกเขาก็ร้องอีก ที่นี้เราก็รับได้แล้ว อย่างพวกเพลงเถากับพี่ยังไม่ค่อยได้ต่อหรอก เขาจริงๆ คือคนอื่นเขาต่อ แต่ลุงไม่ค่อยได้ต่อ หมายถึงไม่ได้ต่อกับพี่ยังเลย ตอนเขาต่อกัน เราก็นั่งเฉย นั่งคอยฟัง คือเราถือว่าเราอยู่ใกล้ครูไง จะต่อเมื่อไรก็ได้ ก็เลยไม่ได้ต่อ พอที่นี้เห็นเขาต่อกันเสร็จ ถ้าอยากได้เพลงไหนก็ขอพี่อิน เพราะพี่อินแกต่อจากพี่ยังมา พอแกซ้อมแม่นแล้ว เราก็ขอจากพี่อินอีกที ส่วนใหญ่เป็นแบบนี้...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสิรมิใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อต้องเป็นคนระนาดเอกประจำคณะลิเก จึงได้เดินทางเข้ามาขอต่อเพลงกับครูบุญยัง เกตุคง แต่ส่วนใหญ่แล้วจะขอต่อจากนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอินมากกว่า และสำหรับจังหวะหน้าทับก็ได้รับการถ่ายทอดและคำแนะนำจากนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละเสมอ

สมัยก่อนลุงตีเครื่องหนัง มันก็คู้ๆหุอยู่บ้างแหละ แต่ว่าพอตอนหลังที่ลุงเริ่มมาตีระนาด มันต้องรับผิดชอบไง เพราะเราเป็นคนระนาดแล้ว อันไหนไม่มั่นใจก็เข้ามาหา ขอลุงยัง ขอลุงอิน แต่ส่วนใหญ่จะลุงอิน อย่างเรื่องกลองแขก เรื่องตะโพนลุงก็ได้ต่อจากลุงยังนะ แต่ส่วนใหญ่จะได้จากพี่แกละ แกกี่สอนแล้วก็บอกหมดแล้ว ไอ้หม้ออันนี้ดียังไง แกกี่ได้มาจากลุงยังนั่นแหละ...(เดชา เสิรมิใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายพิช รัตนสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า บางครั้งเดินทางมาถึงที่หลังศิษย์คนอื่นๆ ตนเองก็จะขอต่อเพลงจากนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน

ลุงมาทีหลัง บางทีเขาได้กันอยู่แล้ว ลุงก็ต้องมาขอต่อกับเลื่อนเพิ่มบ้าง เพราะว่าเขาได้กันหมดแล้ว จะให้ไปขออย่างคนเดียวก็ไม่กล้า ถ้าขอแกก็ต่อให้แหละ แต่ว่าเราถือว่าจะได้ได้เพลงใหม่ เพลงเถาที่ตั้งเยอะแยะ พวกเพลงเก่าๆ เดี่ยวเราค่อยขอต่อกับเลื่อนเขาก็ได้ นี่ลุงคิดแบบนี้...(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

นายธวัชชัย ไหญูน้ำ ให้สัมภาษณ์ว่า ตนเองนั้นตีเครื่องหนังมานานจนเริ่มมีความคุ้นชินทำนองเพลงเป็นอย่างดี ต่อมาจึงต้องการอยากได้ทำนองฆ้องวงใหญ่บ้าง จึงได้ขอต่อจากนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน สำหรับเรื่องจังหวะหน้าทับนั้น ก็มักจะได้รับคำแนะนำจากนายเลื่อนเสมอ และสำหรับหน้าทับตะโพนมอญนั้นตนเองได้รับการถ่ายทอดมาจากนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ

เพลงเถาตอนสมัยอาจารย์บุญยังอยู่นั้น ไม่ได้ต่อกับอาจารย์หรอก ตอนนั้นตีเครื่องหนังอย่างเดียว แต่ว่าก็อาศัยว่าเราได้ฟังบ่อย ได้ยินบ่อย อาเลื่อนตีบ้าง อาเรียงตีบ้าง อาพิชตีบ้าง เราก็ตีกลองแขก แรกๆก็มีบ้าง ไม่แน่ใจว่าตรงไหนสามชั้น สองชั้น ชั้นเดียว พอเขาตีกันบ่อยๆ เราก็เริ่มชินแล้ว ก็เริ่มจำได้ ทีนี้ก็สบายละ เราก็ตีกลองแขกแบบสบายใจ ไม่ต้องกังวล ก็ยังไถละ เริ่มจำทำนองได้แล้ว แต่ว่ามือฆ้องถ้าให้ตัวเองก็ตีได้ แต่ใช้มือไม่ถุก พอมาหลังๆ บางทีตีกลองมากๆก็เบื่ออยากตีฆ้องบ้าง ก็เลยขอต่อมือกับอาเลื่อน ก็พอตีได้ พอเอาใช้สอนเด็กได้ เพลงเถาส่วนใหญ่ก็เพลงของอาจารย์บุญยังค์ บางเพลงตอนตีตอนแรกก็งั้นนะ อย่างพันธุ์ฝรั่ง

มันตีปรบไก้ใช้ใหม่ พอเที่ยวเปลี่ยนก็ต้องเป็นฝรั่ง แต่เราไม่รู้ ตอนแรก เราก็ตี ปรบไก้ไปเลย พวกอาเถื่อนเขาก็จะคอยบอก ฝรั่งๆ บางทีก็แบบนี้แหละ อย่าง ตะโพนมอญนี่มาหัดทีหลัง แต่ก่อนก็ตีแต่ตะโพนไทย กลองแขก พอไปงานลิเกได้ พอหลังๆเขานิยมเอาเครื่องมอญไปลิเก ก็ได้ตีตรงนั้น ตีกับลิเก แต่ว่าพวกหน้าทับ อะไรต่ออะไรเรายังไม่ได้ เพราะยังไม่ได้เรียน รู้แต่ว่าตีให้เป็นเสียงนี้ๆ ก็ฝึกตีเอง เรื่อยมา จนมาขอต่อกับอาแกละทีหลัง เพราะว่าเวลาไปงานเครื่องมอญวัดโพธิ์ หน้าทับเราไม่ได้กับเขา มันไม่เหมือนอย่างไปตีลิเก ตีไปเรื่อย แต่ว่าเวลาไปงานหน้า ทับเขามีของเขา อย่างประจำวัดอย่างนี้ ประจำบ้านก็อีกอย่างนี้ เชิญผิ ยกศพ ตอนแรกๆไปงานก็ไปตีเป็งก่อน ตอนที่ยังไม่ได้หน้าทับตะโพนนะ พอเวลา เขาว่างๆ หยุดตีก็ขอต่อจากอาแกละ พอได้แล้ว อาแกละก็บอก ให้ออกไหนมึงลอง ตีสิ เราก็ตีไป แกกี้จะตีเป็ง บางทีก็หันมาบอก ลูกนี่มึงเล่นแบบนี้สิ ก็อาศัย ประสบการณ์ตอนไปงานนี้แหละ...(ธวัชชัย ใหญ่หน้า, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2558)

นายวุฒิไกร กิจขุนทด ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงเถา นั้นได้รับถ่ายทอดมาจากพ่อคือนายสุเทพ กิจขุนทดและนายชัยวัฒน์ รอดสูงเนินหรือนายเถื่อน ซึ่งนายเถื่อนนั้นรักตนเองมากเหมือนกับลูกแท้ๆคน หนึ่ง สำหรับเพลงมอญนั้นพ่อของตนเองได้ไปขอยืมฆ้องมอญของครูบุญยัง เกตุคงมา 1 โค้งเพื่อใช้ต่อ เพลงให้กับตน ตอนต่อเพลงนั้นพ่อจะตีระนาดทุ้มและให้ตนเองนั้นฝึกตีฆ้องมอญวงใหญ่

เรื่องเพลงเถาครูต่อจากหลายคนนะ คนแรกก็พ่อ ต่อมาก็ลุงเลื่อน สมัย เรียนราชสีมาก็ได้ลุงเลื่อนนี้แหละ แกเหมือนพ่อคนที่สองของครูเลยนะ ดูแล ทุกอย่างเลย สมัยนั้นลุงเลื่อนอยู่บ้านพักครู ตอนเย็นบางทีเลิกเรียน ถ้ายังไม่กลับ บ้าน ก็จะไปอยู่บ้านลุงเลื่อน แกก็เลี้ยงดูว่าจ้างนี้แหละ นอกจากต่อเพลงให้ ทำกับข้าว สอนการบ้าน พวกเพลงเถา ตอนอยู่ราชสีมาก็ต่อเรื่อย ส่วนมากเพลงเถาจะได้จาก ลุงเลื่อนกับพ่อเลย อย่างพวกเพลงมอญตอนนั้นพ่อครูก็ไปขอยืมฆ้องมอญของปู่ยัง มาโค้งนี้ เอามาต่อเพลงมอญให้ครู จริงๆต่อกับเครื่องก็ได้ แต่ว่าพ่อกลัวเวลาไป งานแล้วตีไม่ถูก ถ้าต่อเพลงมอญ แล้วตีฆ้องมอญเลยมันจะได้คล้อง จะได้เข้าใจ พ่อว่าจ้างนะ เวลาไปงานจะได้ไม่มั่ง เพลงมอญพ่อได้สองที ก็คือได้มาจากบางใหญ่ ด้วย แล้วก็ได้จากปู่ยังด้วย แต่ส่วนใหญ่พ่อจะต่อเพลงที่ปู่ยังต่อมาให้พ่อ เพราะว่าที่ โคราชเราตีเพลงของปู่ยัง ตอนต่อเพลงมอญ พ่อจะตีทุ้ม แล้วให้ครูตีฆ้องมอญ แล้ว พ่อก็จะบอก ตีมือแบบนี้ แบ่งมือแบบนี้...(วุฒิไกร กิจขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้นายวุฒิไกร กิจุนทด ยังได้ให้สัมภาษณ์ว่า พ่อหรือนายสุเทพ กิจุนทด ได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อเวลาไปงานเครื่องมอญนั้นก็ได้ออกต่อเพลงมอญกับนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนและนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอินอีกด้วย

ตอนพ่อต่อกับปู่ยั้งนั้น พ่อว่าต่อพร้อมๆกันกับบ้าน ต่อเสร็จก็อัดเทปมาเอาไว้ทวน ไว้ฟัง บางทีไปต่อที่งานเลยก็มี กลางคืนพอว่างๆก็ขอต่อที่งาน แต่ว่าไม่ได้ขอกับปู่ยั้งนะ ขอต่อจากลุงอิน ลุงเลื่อน อันนี้พ่อเล่าให้ครูฟังนะ แต่ที่เวลาไปงานเครื่องมอญก็ไม่ได้ตีเพลงมอญทั้งวันหรอก ตีเพลงไทยด้วย เพลงเถา จะได้เปลี่ยนบรรยากาศ สลับๆกัน...(วุฒิไกร กิจุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า ตอนเริ่มหัดเรียนดนตรีไทยนั้นนายอิน แพงแก้ว เจ้าของวงปี่พาทย์ไทย-มอญ บ้านหนองเป็ดน้ำได้ให้นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนมาเป็นผู้ฝึกหัดให้ตั้งแต่เพลงชุดโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่องและเพลงเสภา เมื่อนายเลื่อนต่อเพลงให้แล้วก็จะเดินทางกลับ นายอิน ก็จะเป็นผู้ควบคุมการฝึกซ้อม ในบางครั้งครูบุญยัง เกตุคงท่านก็จะเดินทางมาพร้อมกับนายเลื่อนเพื่อดูการฝึกซ้อม ต่อมาเมื่อนายอิน แพงแก้วซื้อเครื่องมอญแล้วก็ได้ให้นายเลื่อนและนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอินมาเป็นผู้ถ่ายทอดเพลงมอญให้

ตอนที่พี่หัดระนาด ตอนนั้นหัดที่บ้านลุงอินกัน ก็มีหลายคนนะ ที่หัด ลุงอิน แก่ตีเครื่องไม่เป็นหรอก แต่ว่าแกก็ให้ลุงเลื่อนนี้แหละมาหัดให้ มาต่อเพลงตั้งแต่แรกเลย โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่อง เพลงเถา ก็ได้จากลุงเลื่อนทั้งนั้นเลย คนที่หัดก็เยอะนะครบวงพอดีเลย แต่ว่าแกไม่ได้มาอยู่ทั้งวัน แบบพอแกมาต่อให้ พอเห็นว่าแม่นดี แกก็กลับ ทีนี้เวลาลุงเลื่อนยังไม่มา พี่ก็ต้องซ้อมกันเอง นี่แหละ มีลุงอินนี้แหละ คอยคุมซ้อม ถ้าแกเห็นว่าเจ็บบๆ ไม่ตี ไม่ซ้อมกัน แกก็จะแอบเดินมา แล้วก็เอาไม้ไผ่ล่ายาวๆ แหย่เข้ามาทางหน้าต่าง หน้าต่างมันเป็นกรงเหล็ก แล้วแกก็จะเขย่าๆ แล้วก็ตะโกน ซ้อมๆ บางทีจี๊เกียจมากๆ ก็โดนตีหัว โป๊ก ดุมาก ลุงอินเนี่ยก็จะว่าไปก็เป็นปีพาทย์ขึ้นมาได้ นอกจากลุงเลื่อนแล้วก็ลุงอินนี้แหละ ที่แกคอยกระตุ้นให้ตี ให้ซ้อม คล้ายๆเป็นครูคอยคุม ว่าเฮ้ย ซ้อมๆ อาจารย์บุญยัง เคยมานะมาพร้อมลุงเลื่อนนั้นแหละ ลุงเลื่อนพามา มา แกก็จะบอกว่า หนูไหนลองซ้อมสิ พวกพี่จะรวมทีมกันซ้อม ตีให้ดู แกก็ยิ้ม แล้วก็ว่า ดีดี เวลาอาจารย์มาก็นั่งอยู่นานนะ ไม่ได้มาแล้วกลับเลย แกก็นั่งอยู่นานเลยแหละ ค่อยกับลุงอินบ้าง นั่งคอยดูเวลาที่ลุงเลื่อนแกต่อเพลงให้พวกพี่บ้าง พอลุงเลื่อนต่อให้เสร็จ ก็ให้ซ้อม พอแม่นดีนั้นแหละ พอลุงเลื่อนกลับ อาจารย์ถึงกลับ เพลงเถาที่ได้ตอนแรกๆเลย ก็พวกเพลงง่ายๆ พวกพันธุ์ฝรั่ง สร้อยลำปาง แล้วพอมาทอนหลัง ก็ต่อเรื่อย บางทีไปงานก็ต่อ

ตามงานบ้างก็มี พอตอนหลังลุงอันมีเครื่องมอลุงเลื่อนก็ต่อพวกเพลงมอลุงให้พวกพี่ด้วย ตอนแรกนั้นพี่ทรแกยังตีระนาดอยู่ เวลาต่อเพลงมอลุงเลื่อนก็ให้ตีฆ้องมอลุงเลย พอเริ่มเป็นแล้วที่นี้ก็รับงานได้ ก็ลุงเลื่อนนี้ ลุงอิน นี่แหละมาฝึกให้ เวลาต่อเพลงมอลุงไม่เหมือนเพลงเถาะ เพลงมอลุงบางเพลงสั้น ลุงเลื่อนจะต่อให้จบเลย ไม่เหมือนอย่างเพลงเถาะ เพลงเถาะบางทีวันสองวัน กว่าจะจบ พอเริ่มออกงาน... (ไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

นายสุนทร กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า ฝึกหัดดนตรีไทยมาพร้อมกับน้องชายคือนายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด โดยมีนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนเป็นผู้สอน การต่อเพลงนั้นจะต่อทำนองฆ้องวงใหญ่ไปพร้อมๆกัน สำหรับทางระนาดเอกนั้นตนเองก็ได้รับถ่ายทอดมาจากนายเลื่อนเช่นกัน ต่อมาภายหลังตนเองยังได้ฝึกหัดเป่าปี่กับนายสุเทพ กิขุนทดอีกด้วย

ก็หัดพร้อมๆกันกับไอ้ฑูรย์นั่นแหละ แต่ก่อนพี่ตีระนาดนะ ฑูรย์มันตีฆ้อง แล้วก็หัดเป่าปี่ด้วย เดียวนี้เลยกลับกัน พี่เป่าปี่ ไอ้ฑูรย์ไปตีระนาด ตอนนั้นก็ต่อกับลุงเลื่อนแหละ แกมาต่อให้ ก็เริ่มจากโหมโรงก่อน แล้วก็มาเพลงเถาะ ตอนนั้นทางระนาดก็ต่อ ลุงเลื่อนต่อให้ แต่พวกเพลงที่ลุงเลื่อนต่อให้ ลุงเลื่อนแกต่อทางฆ้องก็นั่งต่อไปพร้อมๆกันเลย นั่งทุ้ม นั่งฆ้อง นั่งระนาด ก็ต่อไปพร้อมๆกันเลย ต่อทางฆ้อง ช่วยๆกันจำ พอเริ่มได้ก็ซ้อมกัน พักกินข้าวก็ซ้อมอีก บางทีเหนื่อยๆก็หาเรื่องออกไปเล่นกันข้างนอก ตอนนั้นยังเด็ก แล้วก็โดนลุงอันดู แล้วก็กลับมาซ้อมกัน เพลงที่ต่อๆตอนนั้นก็ค่อยๆต่อมาเรื่อย ทั้งเพลงเถาะ เพลงมอลุง พอมีเครื่องมอลุง ไม่มีคนเป่าปี่ พี่ก็เลยมาหัดเป่าปี่ หัดกับอาจารย์เทพก่อน พอตอนหลังๆพี่เริ่มเป่าได้ ก็เลยให้ไอ้ฑูรย์มันไปตีระนาด พี่ก็มาเป่าปี่ ก็เลยได้ชุดปี่พาทย์หนองเป็ดน้ำ ตอนนั้นวงลุงอันนี่แหละ มีแต่รุ่นพี่ เด็กๆทั้งนั้นเลย... (สุนทร กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ภายในสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ในเรื่องวิธีการถ่ายทอดเพลงในรูปแบบของศิษย์ถ่ายทอดให้กับศิษย์ด้วยตนเองนั้น ผู้วิจัยพบว่า ศิษย์ที่มักจะได้ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดให้นั้นมีด้วยกัน 3 คนคือ

1. นายมานิต เหล็กสูงเนิน หรือนายอิน
2. นายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน หรือนายเลื่อน
3. นายฉลอง ฝ่ายโคกสูง หรือนายแกละ

เหตุผลที่ศิษย์คนอื่นๆมักจะขอถ่ายทอดเพลงจากทั้ง 3 คนนี้นั้น ก็เพราะว่าทั้ง 3 คนเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับครูบุญยัง เกตุคงมากและยังเป็นศิษย์ 3 คนแรกของครูอีกด้วย การถ่ายทอดในรูปแบบศิษย์ถึงศิษย์นั้นมีลักษณะที่เรียบง่าย คือศิษย์คนใดต้องการเพลงอะไรก็สามารถขอจากศิษย์อีกคนได้ทันที การถ่ายทอดจากศิษย์ถึงศิษย์นั้น เป็นการเผยแพร่ความรู้ต่างๆที่ครูบุญยังได้ถ่ายทอดให้กระจายทั่วถึงศิษย์คนอื่นๆภายในสำนัก

3.2.1.3 การถ่ายทอดภายหลังจากศิษย์ได้ศึกษาด้วยตนเอง

นอกจากวิธีการถ่ายทอดโดยตรงและวิธีการถ่ายทอดจากศิษย์ถึงศิษย์แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมานี้มีวิธีการถ่ายทอดที่น่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่ง คือการถ่ายทอดภายหลังจากศิษย์ได้ศึกษาด้วยตนเอง เช่น หลังจากที่ศิษย์ได้ใช้วิธีครูพักลักจำหรือแกะเพลงจากเทปบันทึกเสียง

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า บางเพลงก็ไม่ได้รับการถ่ายทอดมาโดยตรง แต่จะใช้วิธีครูพักลักจำ ทั้งจากครูบุญยัง เกตุคง จากนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน และจากนายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน

บางทีลูกก็ไม่ได้ไปขอต่อหรือคนนะ เพลงลิเก ก็แต่ก่อนลุงตีเครื่องหนัง เพลงมันก็สั้นๆ ฟังจากลุงยังดีด้วยลุงอินบ้าง ลุงเลื่อนบ้าง บางทีก็จำได้แล้ว เพลงบางเพลงก็สั้นๆไม่ยาวมาก อย่างเพลงมอญก็เหมือนกัน บางทีบางเพลงก็ไม่ได้ต่อกันหมดทุกคนหรือ เพลงมอญบางเพลงตีตามสองสามทีกี่ได้แล้ว อย่างคนระนาดกับคนฆ้องแมน เวลาไปงานคนตีฆ้องเล็กกับตีทุ้ม เขาก็ตีตาม สองสามทีกี่ได้แล้ว...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงลิเกนั้น บางเพลงก็มีทำนองสั้นๆ บาง บางครั้งก็ใช้วิธีครูพักลักจำ จากนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน “เพลงลิเก มันก็ไม่ได้ยาวมากนัก บางเพลง อย่างสองไม้ พอเขาร้องก็รับเลย ก็นึกเดียว ก็ลักจำเอา ส่วนใหญ่จะจำจากลุงอินนั่นแหละ เห็นลุงอินก็ตีก็จำอย่าง...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า บางครั้งก็ใช้วิธีครูพักลักจำ ทั้งทางฆ้องวงใหญ่และทางระนาดเอกจากนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน นอกจากนี้ก็ยังจดจำทำนองเพลงมอญบางเพลงเมื่อเวลาไปงานอีกด้วย

ทางฆ้องนะต่อ ลุงต่อนะ ทางฆ้อง บางทีก็ไม่ต่อ จำๆเอา แต่ส่วนใหญ่ต่อมาทางระนาดบางทีก็คิดเอง แต่ส่วนใหญ่ก็ได้พี่อินแหละ พี่อินนี้เป็นแบบอย่างเลย ตีกลอนยังงี้ ไปลูกไหน ลุงก็จำมาจากพี่อินนั่นแหละ อย่างพวกเพลงมอญลุงก็ต่อนะ แต่บางทีก็อาศัยเวลาไปงาน ไปลักจำเอา บางเพลงมันก็ไม่ยาวมาก เพลงมอญ

นะ โดยมากจะตีฆ้องเล็กมากกว่า นี่ทุกวันนี้ให้ตีฆ้องใหญ่ฆ้องมอญก็พอตีได้ แต่ว่าไม่คล่องเท่าไร มันไม่ได้ตีประจำ อย่างฆ้องเล็กมันไม่มีหลุมก็ตีง่าย ก็เหมือนฆ้องไทย ... (สัมภาษณ์, เย็น เปล่งสันเทียะ 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ตนเองจะตีฆ้องมอญวงเล็กเป็นประจำ หากชอบทำนองเพลงมอญเพลงไหน ก็จะใช้วิธีตีตามสองสามครั้ง ก็จะสามารถจำเพลงนั้นได้ เพลงมอญที่นายลองสามารถจำทำนองเพลงได้นั้น เช่นเพลงมอญกระโปรงทอง เพลงมอญแมลงภูทอง นอกจากนี้ก็ตนเองยังจดจำทางระนาดเอกจากนายเรียง รอสุงเนินและนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนอีกด้วย

เพลงไหนฟังเขาตีแล้วชอบ ลุงตีฆ้องเล็ก ตีตามสองสามหมันก็เริ่มได้แล้ว ตอนนั้นนะ เดี่ยวนี้ไม่ได้หอรอก หัวมันไม่ไป แต่ถ้าตอนหนุ่มนั้นก็แบบเดียว ฟังเทียบสองเทียบ ก็ได้ อย่างกระโปรงทอง แมลงภูทอง นี่ไม่ได้ต่อหอรอก ฟังตีตามสองสามทีก็ได้แล้ว อย่างเรื่องระนาดก็เหมือนกัน จำจากลุงเรียงบ้าง ลุงเลื่อนบ้าง ตอนนั้นก็หนุ่มๆ หัวยังดีด้วย พอแก่ตีเราฟัง มาลองตีตาม ก็จำได้... (สัมภาษณ์, ลอง รอสุงเนิน 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายสุนทร กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า หลังจากที่เราเริ่มเป่าปี่ได้แล้ว ก็เริ่มจดจำแบบอย่างการเป่าปี่ทั้งจากนายวุ่นและนายสุเทพ กิขุนทด “อย่างเรื่องเป่าปี่ตอนหลังๆ แล้วพอมาที่หลังก็อาศัยฟังเทป ฟังลุงวุ่นเป่าบ้าง ลักจำเอา หัดจากปี่ในก่อน แล้วก็มาปี่มอญ ปี่ชวา แรกๆไปงานก็ลุงอันก็หาอาจารย์เทพมาเป่าปี่บ้าง ลุงวุ่นบ้าง...” (สุนทร กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

สำหรับวิธีแกะเพลงจากเทปบันทึกเสียงนั้น นายสุเทพ กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อครั้งที่ครูบุญยัง เกตุคงท่านกลับไปทำงานที่กรุงเทพมหานครนั้น ท่านก็จะใช้วิธีบันทึกเพลงใส่เทปคาสเซ็ทแล้วส่งไปรษณีย์มาให้ หรือบางครั้งก็จะฝากลูกศิษย์ที่เดินทางไปกรุงเทพมหานครถือเทปกลับมาให้ลูกศิษย์ที่จังหวัดนครราชสีมา หลังจากนั้นถ้าหากท่านว่างท่านก็จะเดินทางมา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเพลง นอกจากนี้ก็มีเพลงมอญบางเพลงที่ตนเองไม่ได้ต่อโดยตรง จะใช้วิธีอัดจากการบรรเลงทำงาน จากนั้นก็นำมาฝึกด้วยตนเองจนสามารถบรรเลงได้

เรื่องเทป ครูบุญยัง ส่งมาเรื่อย เรายังเคยถือมาให้เลย สมัยนั้นเราไปอยู่บางใหญ่แล้ว ทีนี้เข้าไปหาครู ไปเจอครูที่กรุงเทพ ก็ต่อเพลง พอต่อเพลงเสร็จทีนี้ครูก็ตัดให้ แล้วก็ฝากมาโคราช เราก็ถือมาให้ ก็เอามาให้ที่บ้านลุงอิน ตอนนั้นจำได้ว่า เอาเพลงมาให้ แล้วทีนี้ก็ยังไม่มีการได้แกะเพลงกัน พอครูยังแกมา แกก็บอกเอาไหนพวกเธอลองตีเพลงนั้นสิ ก็มองหน้ากัน ก็ยังไม่ได้ต่อ แกก็ไม่ได้ว่าอะไรนะ แกก็ เอาเธอยังไม่ได้ต่อกันหอรอ ฉันทัดใส่เทปมาให้ ลุงอินก็บอกครับ แกก็ลุกมาตรงระนาด แล้วก็เรียกมาต่อกันอย่างพอมมาหลังๆ เพลงมอญบางเพลงเราไม่ได้ ก็ขอ

อัดที่งาน ตีอัดใส่เทปมา แล้วเราก็เอามาฟัง เอามาแกะ พองานหน้าไปงาน ก็ได้แล้ว
...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

นางบุญสม เลิศพยาบาลก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ไม่ได้ฝึกร้องเพลงจากครูบุญยัง เกตุคงโดยตรง แต่มีนายพิช รัตนสันเทียะ เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ โดยได้นำเทปของครูบุญยังมาฝึกร้อง จากนั้นจึงเริ่มบันทึกลงสมุด เมื่อเริ่มร้องได้แล้ว จึงมีโอกาสร้องให้ครูบุญยัง เกตุคงทำนอง ฟัง ท่านก็ไม่ได้ว่าอะไร จากนั้นจึงพยายามฝึกเพิ่มเติม เพลงส่วนมากมักจะเป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยังค์ เกตุคง เนื่องจากนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนเป็นคนระนาดเอกและชอบที่จะบรรเลงเพลงของครูบุญยังค์ เกตุคง

เพลงเถาที่ร้องได้ทุกวันนี้ ป้าไม่ได้ต่อจากอาจารย์โดยตรงหรอก แต่ก่อนป้า ตีฉิ่ง ลุงพิชแกชวน ก็เลยมา สมัยนั้นตีฉิ่งอย่างเดียว พอต่อมาๆ ลุงพิชแกก็เอาเทปมาให้ เอามาแล้วก็มาฝึกร้องเอง ฟังจากเทปของอาจารย์บุญยังค์นั่นแหละ หลากๆ เพลง ก็มาฝึกเอง แล้วก็สมุดร้องป้าก็จดของป้าเอง คนอื่นดูไม่เข้าใจหรอก จดเอง เข้าใจเอง ก็พอเริ่มร้องได้ ลุงพิชแกก็คอยช่วยดู ทีนี้พอเริ่มร้องได้ ก็เวลาไปงาน ก็ร้อง ลุงพิชยุให้ร้อง ป้าก็ร้อง ตอนร้องแรกๆนี่ลั่นเลยนะ คนไม่เคยร้องมาก่อน ก็ร้องไม่ตรงเสียงบ้าง คร่อมบ้าง ก็ไม่มีใครว่านะ มีแต่ช่วยกัน ให้กำลังใจ เอาร้องๆ จะได้เคย ลุงเลื่อนก็ไม่ว่า อาจารย์บุญยังค์แกล้งแกล้งก็ไม่ว่า ป้าก็พยายามร้องมาเรื่อย แกะเพลงเรื่อย แต่ว่าส่วนใหญ่ก็แกะเพลงของอาจารย์บุญยังค์ เพราะว่าพวก ลุงเลื่อน แกชอบตี ป้าก็ค่อยๆแกะ พอเริ่มได้หลายเพลงแล้ว ทีนี้ก็ไปฝึกร้อง เพลงเถาอื่นๆด้วย สุดสงวน แขกมอญ ทุกวันนี้ก็เลยร้องได้หลายเพลง นี่ป้าจดไว้ได้ เป็นเล่มเลย เพลงเถา แต่ว่าให้คนอื่นอ่านก็คงไม่เข้าใจหรอก บางทีคนร้องเขามา เขาบอก ป้าสมขอดูเนื้อหน่อย พอเย็นสมุดให้ เขาก็งง ป้าจดแบบตัวเองเข้าใจ...
(บุญสม เลิศพยาบาล, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า บางครั้งก็จะบันทึกเสียงเพลงมอญเมื่อเวลาไปงาน หลังจากนั้นก็จะเอามาฝึกด้วยตนเอง และถ้าหากไม่แน่ใจก็จะถามนายเรียง รอสุงเนิน “บางทีก็อัดเทปเอา เวลาไปงานก็เอาเครื่องเทปไปด้วย อัดมา แล้วก็เอามาฟัง ทีนี้ไปงานก็ตีได้แล้ว แต่ถ้าอันไหนงง ไม่เข้าใจก็ถามลุงเรียง มือตียังไง แบบนี้แหละ...”(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า บางครั้งต่อเพลงไม่ทันศิษย์คนอื่นๆ ก็จะใช้วิธี บันทึกเสียงมาฟัง บ่อยๆ และมาฝึกด้วยตนเอง เมื่อคล่องแล้วก็สามารถไปต่อเพลงนั้นได้เร็วขึ้น หรือบางเพลงก็สามารถตีได้

ลุยังต่อให้หลายเพลงบางทีก็อัดเทปมาให้ เอ้าใครจะอัดเทป ลุยังก็ให้
ซ้อมให้แม่นก่อน แล้วถึงจะอัดให้ บางทีอย่างลุหัวซ่า ตีไม่ทันเขา ก็ใช้วิธีคอย
อัดเทปด้วย เวลาเขาอัดกัน แล้วเราก็เอามาฟัง ฟังบ่อยๆ แล้วก็ชินหู ทีนี้เวลาไปได้
ไปต่อ มันก็ง่าย หรือบางทีไปตีเลยก็ได้...(เย็น เป็ล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3
กุมภาพันธ์ 2558)

นายพิช รัตนสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า นอกจากจะได้รับถ่ายทอดเพลงมอญจากครูบุญยัง
เกตุคงแล้ว บางครั้งก็จะอัดเสียงเพลงมอญจากวงปี่พาทย์มอญของภาคกลาง บางครั้งฟังเพลงมอญ
จากเทปที่วางขายตามท้องตลาด จากนั้นก็นำมาแกะและฝึกด้วยตนเอง เมื่อแม่นยำแล้วก็ถ่ายทอด
ให้กันและกัน เพื่อนำไปบรรเลงตามงานต่างๆ

เพลงมอญทุกวันนี้ที่ลุตีประจำ ก็ได้มาจากอายังส่วนหนึ่ง แล้วก็ได้จาก
ภาคกลางด้วย เพลงไหนเห็นของเขาเพราะก็อัดเทปมา แล้วก็มาแกะ ต่อแล้วก็ตีกัน
แต่ว่าเริ่มเลย แรกๆก็เพลงมอญจากอายังหมดเลย พอตอนหลังเริ่มมีเทปขาย ก็เริ่ม
แกะเพลงจากในเทปมาตีกันบ้าง...(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม
2558)

นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า ระยะเวลาที่ไม่มีเวลาต่อเพลง จึงใช้วิธีบันทึกเสียงและ
นำมาฝึกด้วยตนเอง โดยจะให้ นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนเป็นผู้บรรเลงให้ หรือบางครั้งก็จะ
บันทึกเสียงจากตามงานต่างๆแล้วนำมาฝึกด้วยตนเอง จากนั้นก็จะให้นายเลื่อนตรวจสอบความถูกต้อง
ของทางซ้องวงใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

หลังๆไม่ค่อยมีเวลาต่อเพลงก็ใช้วิธีอัดเทปเอา ไปหาลุงเลื่อนให้ลุเลื่อนอัด
เทปให้ บางทีเวลาไปงานด้วยกัน ก็อัด อัดมาทั้งวง แต่ว่าพี่ก็จะเอาเทปวางไว้ใกล้ๆ
ซ้องหน่อย แล้วก็เอามาฟัง มาแกะเองก็มี พอถึงเวลาลุงเลื่อนจะมาต่อเพลงให้ แก
เห็นว่าตีได้แล้ว แกก็ไม่ว่าอะไร แต่ว่าก็ดูมือซ้องบ้าง ถ้าไม่ถูกก็ปรับนิดหน่อยๆ...
(ไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

นายสุนทร กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า ระยะเวลาหลังๆนั้น จะแกะเพลงมอญจากเทป จากวิทยุ
บ้าง จากเทปที่เปิดตามงานบ้าง จากที่อัดตามงานที่นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนบรรเลงไว้
บ้าง “เพลงมอญหลังๆก็ฟังเทป ฟังจากวิทยุแล้วก็อัดมาบ้าง ฟังจากที่เขาเปิดตามงานบ้าง หรือไม่ก็อัด
จากเวลาไปงานที่พวกลุงเลื่อนตี แล้วก็ช่วยกันแกะ...”(สุนทร กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน
2558)

นายรัชชัย ใหญ่ น้ำ ให้สัมภาษณ์ว่า ได้ศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองในเรื่องลูกเล่นและวิธีการตีจังหวะหน้าทับด้วยตนเองจากเทปคาสเซ็ทอีกด้วย “บางทีก็เอาเทปมาให้ฟัง เทปพวกเพลงเถาของอาจารย์บุญยงค์ เราก็อ่าน ก็ศึกษาเพิ่มเติมด้วย ฟังดูว่าในเทปเขาตีอย่างไร มีลูกเล่นอย่างไรบ้าง อันไหนชอบก็จำอย่างมาใช้...(รัชชัย ใหญ่ น้ำ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2558)

จากการสัมภาษณ์ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ในเรื่องวิธีการถ่ายทอดโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองพบว่า สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธีคือ วิธีครูพักลักจำ วิธีการแกะเพลงจากเทป ทั้งจากเทปที่บ้านที่ตีด้วยตนเองและจากเทปเพลงต่างๆที่ศิษย์มีความสนใจ ซึ่งทั้ง 2 วิธีนั้น เกิดจากความต้องการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของศิษย์เอง ถือเป็น การเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการพัฒนาฝีมือและความรู้ของตนเองให้เพิ่มขึ้น และเป็นส่วนให้สำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา มีนักดนตรีที่มีฝีมือและมีความสามารถเพิ่มขึ้นอีกด้วย

3.2.2 ประเภทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้

ประเภทเพลงที่ครูบุญยงค์ เกตุคง ได้ถ่ายทอดให้กับศิษย์ภายในสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. เพลงที่ใช้สำหรับประกอบอาชีพ ซึ่งหมายถึง บทเพลงที่เมื่อได้รับถ่ายทอดจากครูบุญยงค์ เกตุคง แล้ว ศิษย์สามารถนำมาประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีไทยในสมัยนั้นได้ ซึ่งได้แก่ เพลงประกอบการแสดงลิเก เพลงเสภาและเพลงมอญ

2. เพลงพิเศษ ซึ่งหมายถึง ครูบุญยงค์ เกตุคง นั้นถ่ายทอดให้เป็นพิเศษเฉพาะศิษย์บางคนและไม่ได้ใช้ในการบรรเลงทั่วไป ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูและเพลงเดี่ยว

ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า สำนักเกตุคงไม่ได้มีระเบียบแบบแผนในการคัดเลือกเพลงที่จะถ่ายทอดให้ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการเรียนดนตรีไทยเหมือนเช่นสำนักอื่น ทั้งนี้ศิษย์สำนักเกตุคงส่วนใหญ่มี พื้นความรู้และสามารถบรรเลงดนตรีไทยได้อยู่แล้ว โดยเฉพาะการบรรเลงประกอบการแสดงลิเกซึ่ง เป็นการแสดงที่ได้รับความนิยมในขณะนั้น ศิษย์ของสำนักนี้ส่วนใหญ่จึงต้องการเพลงที่ใช้ในการ ประกอบอาชีพ ครูบุญยงค์ เกตุคง จึงมักจะถ่ายทอดเพลงที่สามารถใช้ประกอบอาชีพโดยเฉพาะเพลง ประกอบการแสดงลิเกให้กับศิษย์

3.2.2.1 เพลงที่ใช้สำหรับประกอบอาชีพ

3.2.2.1.1 เพลงประกอบการแสดงลิเก

ศิลปะการแสดงลิเกของไทยนั้น นอกจากนักแสดงหรือลิเกแล้วก็ต้องมีนักดนตรีไทยและวงดนตรีไทยร่วมบรรเลงประกอบอยู่ด้วยจึงจะครบเป็นคณะลิเก ซึ่งก็จะใช้วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ในการบรรเลงทั้งรับร้อง ส่งร้อง ตลอดจนการบรรเลงประกอบเรื่องให้มีความสมบูรณ์ มี

ความสนุกสนานและน่าติดตาม ลิเกในยุคสมัยก่อนๆนั้น มักจะนิยมร้องส่งเพลงไทย ทั้งในอัตราจังหวะ 2 ชั้นและชั้นเดียว เนื่องจากการร้องรูปแบบของราชินิกลิ่ง ในสมัยนั้นยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก ด้วยเหตุนี้เองทำให้นักดนตรีไทยที่ไปบรรเลงประกอบการแสดงลิเกหากไม่ได้เรียนเพลงประเภทเพลงเกร็ดต่างๆมาแล้ว ก็มักจะบรรเลงรับร้องไม่ได้ หรือในทางภาษาดนตรีจะเรียกว่า “จนเพลง”

การแสดงลิเกในสมัยนั้นได้รับความนิยมอย่างมาก จนกระทั่งแพร่หลายและเข้ามาสู่จังหวัดนครราชสีมาและยังคงเป็นที่นิยมในการว่าจ้างการแสดงลิเกไปสมโภชงานต่างๆถึงในปัจจุบันอีกด้วย ศิษย์ภายในสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่แล้วมีประสบการณ์จากการบรรเลงประกอบการแสดงเกือบทุกคน ผู้วิจัยยังพบว่า ศิษย์ของครูบุญยัง เกตุคงนั้นได้ไปบรรเลงประกอบการแสดงลิเกของคณะต่างๆภายในจังหวัดนครราชสีมาจำนวนถึง 19 คณะดังนี้

1. คณะลิเก มิตร เมืองราช
2. คณะลิเก สมจิตโชวี
3. คณะลิเก ระเด่น ใจดี
4. คณะลิเก วรต้อ สีมานคร
5. คณะลิเก ทองหยด บุญยืน
6. คณะลิเก บุญยัง เสียงเสน่ห์
7. คณะลิเก สุรินทร์ หนูทอง
8. คณะลิเก มงคลทอง
9. คณะลิเก ไพรวัลย์น้อย
10. คณะลิเก ระนองน้อย
11. คณะลิเก พงษ์เพชร เบญจพร
12. คณะลิเก กระจ่างขาว แสงเพชร
13. คณะลิเก จี๊เฮ้
14. คณะลิเก บุญนำ บ้านนา
15. คณะลิเก ณรงค์พร ทรงพล
16. คณะลิเก มะตูมหวาน
17. คณะลิเก สมยศ ลูกอ่างทอง
18. คณะลิเก อัศวินก้องฟ้า
19. คณะลิเก แสงมณี

สาเหตุที่ศิษย์ของครูบุญยัง เกตุคงได้มีโอกาสไปแสดงฝีมือตามคณะลิเกต่างๆอย่างมากมาย นั้น ก็เพราะว่า การบรรเลงประกอบการแสดงลิเกของจังหวัดนครราชสีมา จะใช้เครื่องดำเนินทำนอง คือระนาดเอกเพียงเครื่องเดียว นอกจากนั้นก็จะเป็นเครื่องหนึ่งและเครื่องกำกับจังหวะ

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ลิเกของจังหวัดนครราชสีมาในสมัยนั้น ใช้ระนาดเอกเพียงแ่รางเดียว ตั้งแต่การโหมโรง การบรรเลงรับส่ง จะผิดหรือถูกก็ต้องรับผิดชอบคนเดียว การบรรเลงระนาดเอกประกอบการแสดงลิเกนั้น ต้องมีไหวพริบปฏิภาณ บางครั้งบรรเลงรับเพลงนั้น ไม่ได้ ก็ต้องจำว่านักแสดงลิเกร้องเสียงไหน ก็บรรเลงส่งไปเสียงนั้น

ถ้าจะให้เปรียบลิเกก็เหมือนกันนักมวย เขาคอยชกเรา แต่เรานี้ตั้งรับอย่างเดียวเลย เขาชกมาๆ ถ้ารับไม่ได้ก็โดน โป้งเข้าไป น็อก รับไม่ได้เราก้เสร็จเขา บางทีก็ยังไม่ละ มั่วๆ ไป พอเราไม่ได้เพลง ก็จำเดี๋ยวนั้นแหละ เขามาเสียงไหน ลงเสียงไหน เราก้รับแล้วก็ส่งไปเสียงนั้น ลิเกสมัยก่อนเลยไม่มีห rokok ปี่พาทย์เครื่องคู่ บ้านเอ็งก็มีแต่ระนาดรางเดียว โหมโรงก็คนเดียว ตีรับก็คนเดียว นี่แหละมันถึงจนเพลง ก็ตีคนเดียวไม่มีใครคอยช่วย แต่มันก็ดีอย่าง คือเราตีของเราคนเดียว ถูกผิดขาดเกินก็ตีคนเดียว ไม่ต้องคอยรับผิดชอบใคร สบายใจดี... (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เคยไปบรรเลงระนาดเอกให้กับลิเกหลายคณะด้วยกัน เช่น คณะมิตร เมืองราช คณะไพรวลัยน้อย คณะระนองน้อย คณะกระต่ายขาวแสงขาวเพชร คณะพงษ์เพชร เบญจพร เป็นต้น การบรรเลงระนาดเอกประกอบการแสดงลิเกสมัยก่อนนั้น หากร้องเพลงสองชั้นเพลงไหน ก่อนจะเข้าโรงก็จะร้องชั้นเดียวเพลงเพลงเดียวกัน หากบรรเลงรับไม่ได้ตั้งแต่สองชั้น ชั้นเดียวก็จะรับไม่ได้อีก

ลูกก็จน สมัยนั้นนะ เดี๋ยวนี้นี้ไม่ยากห rokok ใส่เพลงสากลเข้าไป เพลงลูกทุ่ง สตรีง แล้วก็ราชนิเกลิง เดี๋ยวนี้นี้ไม่ยาก แต่ก่อนยาก คือพอเขาจะออก เขาก้ร้องสมมุติว่าเขาร้องสองชั้นออก พอจะเข้าโรง เขาก้ร้องชั้นเดียวอีก ทีนี้ทำไงละ ถ้าจนตั้งแต่สองชั้น เดี๋ยวนั้นเดี๋ยวนั้นก็จนอีก สมัยก่อนลูกก็ไปอยู่หลายคณะ มิตร เมืองราชนี้ ก็เคยไป ไพรวลัยน้อยก็ไป ระนองน้อยก็ไป ก็ระนาดรางเดียวแล้วก็ตะโพน ฉิ่งฉาบ กลองทัด พอตอนหลังถึงมา กระต่ายขาว แล้วก็พงษ์เพชร โอ้ย ไปอีกหลายคณะ แต่ว่าไปอยู่แบบยังงี้ละ คณะนั้นสองปี คณะนี้ห้าปี บางคณะเขาหาไปชั่วคราวก็มีแบบไปแทนงานกัน...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ การบรรเลงระนาดเอกประกอบการแสดงลิเกว่า บรรเลงยาก และต้องตั้งใจฟังว่าลิเกเขาร้องเพลงอะไร จะได้รับส่งได้ถูกเพลง หากไม่ตั้งใจฟังหรือไม่ได้

เพลงนั้นก็เรียกว่าจนเพลง อีกทั้งลิเกในสมัยนั้นสามารถร้องเพลงสองชั้นได้จำนวนมาก “สมัยที่ลุงดี แรกๆ โอ้ย ลั่นเป็นเจ้าเข้าเลยระนาดนะ กลัวไปหมด แล้วก็ต้องตั้งใจฟังเขาร้องด้วย ลิเกเขาจะร้องอะไรมานี้ ต้องฟังให้ดี เผลอแปบเดียว จนแล้ว รับไม่ได้ ลิเกสมัยก่อนเขาได้เพลงกันเยอะ...” (เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้ นายเดชา เสริมใหม่ ยังได้นำภาพที่ตนเองเคยบรรเลงระนาดประกอบการแสดงลิเกในสมัยนั้นให้กับผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลพร้อมทั้งให้สัมภาษณ์ว่า

รูปนี้ลุงตีระนาดนะ เนี่ยสมัยก่อนเป็นแบบนี้เลยลูก ระนาดเอกรางเดียว แล้วก็มิกลองทัด ตะโพน ใครตีกลองจำไม่ได้แล้ว ลุงมองไม่ค่อยชัด นี่ตั้งนานแล้วนะ เครื่องก็ตั้งข้างๆเวที สมัยเป็นหนุ่ม ตีระนาด เห็นโรงลิเกใหม่ นี่แหละแต่ก่อนเลยเป็นแบบนี้ คือบางทีก็เล่นในศาลาวัดบ้าง ศาลาไม้เก่าๆ ก็ปูเสื่อ ซึงฉาก ลิเกสมัยก่อนเขาไม่มีโรงเป็นของตัวเองหรอก มีแต่ฉาก ซึงฉากก็เป็นอันเล่นได้ ในรูปนี้น่าจะเป็นศาลาวัด แต่ลุงก็จำไม่ได้แล้วนะว่ามันที่ไหน บางทีถ้าเล่นที่บ้านคน เจ้าภาพเขาก็จะยกโรงให้ ทำเหมือนเวทีเพลงโคราช เคยเห็นไหม ที่เอาก้านมะพร้าวมาทำเป็นเสาสี่เสา กลางแจ้ง ไมค์ก็มีตัวเดียว แขวนลงมา แต่ว่าไมค์ชั่วคราวรุ่นเก่า ดึงดินะ แล้วลิเกก็ต้องร้องเสียงดี แล้วก็ต้องเสียงดังอีกด้วยนะ ไม่งั้นคนดูไม่ได้ยิน... (เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 29 ภาพการบรรเลงระนาดเอกรางเดียวประกอบการแสดงลิเก ในจังหวัดนครราชสีมา

ที่มา : นายเดชา เสริมใหม่

นายรัชชัย ใหญ่ น้ำ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์การบรรเลงเครื่องหนัง ประกอบการแสดงลิเกว่า การเป็นบรรเลงเครื่องหนังนั้นไม่ยากเท่ากับการบรรเลงระนาด เพราะเครื่องหนังส่วนใหญ่จะใช้หน้าทับสองไม้ หรือหน้าทับปรบไก่อ่ เป็นต้น แต่ระนาดนั้นหากไม่ได้เพลง ก็ต้องใช้ความพยายามในการบรรเลงไปให้ได้

เราตีเครื่องหนัง ก็ไม่ยากเท่าไรหรอก เขาร้องมาก็ตีไป สองไม้ ปรบไก่อ่ ตะโพน ตีไป แต่มันไปยากเอาคนระนาดนี้แหละ ถ้าไม่ได้ละ ตีแถไปเลย เขาเรียกอะไร เอาจี๊ข้างถุ่ นั้นแหละ คำไป พอรับเสด็จก็ส่งให้ลิเกอีก จนหลายคนเหมือนกัน ... (รัชชัย ใหญ่ น้ำ, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2558)

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์นักดนตรีไทยของจังหวัดนครราชสีมา นั้น พบว่า ผู้ที่ทำหน้าที่บรรเลงระนาดเอกประกอบการแสดงลิเกนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านเพลงเกร็ดมากพอสมควร ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นักดนตรีไทยต้องแสวงหาครูดนตรีไทยผู้มีวิชาความรู้ทางด้านเพลงเกร็ด และในขณะนั้น ครูบุญยัง เกตุคง ก็ได้เดินทางมาอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาแล้ว จึงทำให้นักดนตรีไทยหลายๆคน เดินทางเข้าไปขอถ่ายทอดวิชาความรู้ในเรื่องของเพลงประกอบการแสดงลิเกจากท่าน

สำหรับความรู้และประสบการณ์ในการบรรเลงประกอบการแสดงลิเกของครูบุญยัง เกตุคง นั้น ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ในรายการศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาครากรุงเทพ ตอน คุยกับนักระนาดเอก ลิเกว่า ท่านจดจำแบบอย่างการบรรเลงระนาดเอกรับลิเกมาจากครูลาภ ญ บรรเลงและครูพริ้ง ดนตรีรส ซึ่งครูทั้งสองท่านมีเอกลักษณ์และรูปแบบวิธีการบรรเลงที่แตกต่างกัน

เรื่องระนาดนี้ไม่ใช่ผมเป็นผู้ชำนาญหรอก ผมเป็นเด็กชนมาตั้งแต่สมัยเด็กๆ ใครเค้าตียังไงก็จำเขา ความจริงระนาดที่รับลิเก ที่ผมมองดูแล้วผมจำเอามาเป็นครูผมนะ มีอยู่สองคน ถ้าตีหนีบ หมายความว่าพอพระเอกเค้าออกมาร้อง ตีรับให้พระเอกฟังนี้เพราะ จะรับจะส่ง จะสวมนี้ พระเอกอยากจะร้องหลายๆคำ คนๆนั้นชื่อว่าพ่อลาภ เป็นเพื่อนกับบิดาผม ถ้าคนที่สอง พ่อพริ้ง ดนตรีรส อันนี้ตีสนุกมาก คนแก่มากคำตำหนามาก ถ้าลิเกไม่สนุก แกก็ตำหนามากของแกไป ได้ฟังระนาดพ่อพริ้ง แล้วก็ ตาลูกกวาวเลย แกมีอะไรของแกชอบกล นี่แหละเราเป็นเด็กเราก็จำในสิ่งที่ดี อ้อเค้ามีกลเม็ด ไม่ใช่สักแต่ว่ารับลิเกไป แล้วสมัยโบราณเค้าไม่มีหอรกกระนาดวางเดี่ยว ต้องมีทุ้ม มีฆ้อง มีปี่ มีอะไรนะครับ... (บุญยัง เกตุคง, 2529 อ้างถึงในเทป วิทยุทัศน์ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาครากรุงเทพ ตอนคุยกับนักระนาดเอกลิเก)

นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ลูกศิษย์คนแรกที่ได้วิชาความรู้ในเรื่องของ เพลงประกอบการแสดงลิเกก็คือนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน คนระนาดเอกประจำของวิกแม่ เสี่ยงยม “ก็มีลุงอินแกเป็นต้นแบบแหละ ระนาดลิเกนี้ต้องแก ก็แกได้วิชามาจากอาจารย์บุญยัง อาจารย์แกก็ต่อให้นะ...”(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า นายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้ในเรื่องเพลงประกอบการแสดงลิเกจากครูบุญยัง เกตุคงไว้มากพอสมควร “ลุงอินแกก็ได้มาจากลุงยังนั่นแหละ ลุงอินแกต่อไว้เยอะ ได้จากลุงยังมาเยอะ...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ต่อมานายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน ศิษย์ของครูบุญยัง เกตุคง จึงได้ทำหน้าที่แบ่งเบาภาระของครูคือเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ในเรื่องของเพลงประกอบการแสดงลิเกให้กับศิษย์เกตุคงคนอื่นๆ เมื่อศิษย์แต่ละคนได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูบุญยัง เกตุคงไปแล้ว ก็นำวิชาที่ได้รับไปใช้อย่างเต็มที่ ซึ่งการบรรเลงประกอบการแสดงลิเกของศิษย์แต่ละคนนั้นก็มิมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงที่ใช้ประจำก็ได้แก่ เพลงหงส์ทอง เป็นต้น บางครั้งเมื่อลิเกออกฉากร้องเพลงอาถรรพ์ สองชั้น ตอนจะเข้าฉากก็จะร้องเพลงถอนสมอ ชั้นเดียว ซึ่งเป็นเพลงที่นิยมร้องคู่กัน หรือถ้าหากร้องเกี่ยวกันระหว่างพระเอกและนางเอกก็จะใช้เพลง มะลิซ้อน สองชั้น

ลิเกเขาเป็นคนร้อง เราเป็นคนรับ บางทีเขาก็มีเพลงประจำเขานะ ร้องหงส์ทองนี่ พระเจ้าตาหรือพระฤๅษีขอบรวง อย่างเพลงอาถรรพ์สองชั้น เวลาเขาร้องออก ทีนี้ตอนเขาจะเข้าโรง เขาจะร้องเพลงถอนสมอ ชั้นเดียว เขาถือ แบบร้องอาถรรพ์แล้วก็ต้องถอนนะ อย่างพวกเพลงร้องเกี่ยวนางเอก เขาขอบรวงเพลงมะลิซ้อนกัน...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า การใช้เพลงนั้นขึ้นอยู่กับนักแสดงลิเก เช่น ถ้าพระเอกกับนางเอกเกี่ยวกันก็จะนิยมใช้ เพลงมะลิซ้อน สองชั้น บางครั้งเนื้อเรื่องที่แสดงถ้ามีความเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศจีน ก็มักจะร้องส่งเพลงสำเนียงจีน เป็นต้น “มันก็อยู่ที่เขาจะร้องมา ร้องเพลงไหนมาเราก็ต้องคอยฟัง คอยรับ มะลิซ้อนนี่บางทีพระเอกเขาก็ร้องตอนจีบนางเอก บางทีปลอมตัวก็มี ปลอมตัวเป็นจิวก็ต่อร้องเพลงจีน ต้องพูดเป็นจีน มันก็สนุกไปอีกแบบ...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า การจะเป็นนักระนาดเอกประจำคณะลิเกต้องเตรียมตัวให้พร้อม เพราะนักแสดงเขาฝึกกันร้อง เช่น พระเอกร้องเพลงซ่างประสานงา นางเอกร้องเพลงขึ้นพลับพลา ตัวโงกร้องเพลงสองไม้ ตัวเจ้าร้องเพลงนาคราช เป็นต้น

เพลงมันมาก ก็เหมือนที่ลุงบอกชื่อไป แต่ว่า ไม่ได้หมายความว่า ลิเกคนเดียวจะร้องได้หมดนะ ไม่ใช่ หมายถึงต่างคนก็ต่างร้องเพลงมา อย่างพระเอกออกร้องซ่างประสานงา นางเอกออกร้องขึ้นพลับพลา ตัวเจ้าออกร้องนาคราชขึ้นเดี่ยวโงออกร้องสองไม้ ทีนี้ไอ้คนลำปากคือเรา เพราะต้องตีคอยรับเพลงนั้นเพลงนี้ ถ้าได้มาน้อยก็จน ส่วนใหญ่ลิเกมาจากภาคกลางนั่นแหละจะร้องเยอะ เขาได้มาเยอะ...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า นักแสดงลิเกนั้นบางครั้งก็จะร้องเพลงที่เป็นเพลงสำเนียงภาษาอื่นอีกด้วย เช่น เพลงสำเนียงพม่า เพลงสำเนียงลาว เพลงสำเนียงจีน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องและบทบาทที่แสดงอยู่

บางทีคว่ำไม้ระนาดไม้ทันทก็มี อย่างพม่ากลองยาว เขาร้องมาเลย เออ เออ เอ็ง เอย หุงเล หุงเล เครื่องหนังก็ไม่ทันท ระนาดก็ไม่ทันท เนี่ยลิเกเขาร้องก่อนเขาก็ได้เปรียบ พวกอันนี้เขาก็ร้องนะ ตรวจพล อะไรนะ กราวนอก เอ้อ กราวนอก เวลาจะยกทัพไปรบกับเมืองอื่น พวกเพลงภาษาเขาก็ร้องนะ ลาวก็ร้อง จีนก็ร้อง พม่าก็ร้อง บางทีนั่งดูไปด้วยก็ซันดีเหมือนกัน ลิเกพอร้องเพลงจีน ก็ต้องพูดเป็นจีนเลียนแบบเจ้า...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายประกิจ หวัดสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า นายวันบิดาของนายประกิจ เป็นคนเป่าปีประกอบการแสดงลิเกในสมัยนั้น หากอยู่ในช่วงที่กำลังเศร้าโศกเสียใจ ก็จะใช้ปีมอญในการเป่าคลอเรื่อง นอกจากนี้นักแสดงลิเกบางคนก็จะร้องส่งเพลงสำเนียงมอญด้วย เช่น เพลงดาวทะเล เพลงมอญอ้อยอิง เป็นต้น

ตอนนั้นที่พ่อไปเป่าปีให้ลิเก เป่าปีไปด้วย มอญด้วย ชาวด้วย บางทีลิเกจะพันดาบกันจะรบกันก็ใช้ชวา บางทีลิเกโคกก็ชอบร้องเพลงมอญ พ่อแกก็จะเป่าคลอไปเลย มอญอ้อยอิงบ้าง ดาวทะเลบ้าง นี่แหละแกก็เลยดัง มีแต่คนชอบเรียกดาววันปีหวาน สมัยนั้นคนปีก็ไม่ค่อยมีด้วยใช้ไหมละ พ่อแกก็เลยดังใหญ่เลย ถ้าจะให้พูดไปดนตรีก็มีส่วนช่วยให้ลิเกเขาสนุกสนานขึ้นนะ...(ประกิจ หวัดสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2558)

จากการสัมภาษณ์ศิษย์ของครูบุญยัง เกตุคง ถึงประสบการณ์ในการบรรเลงประกอบการแสดงลิเก ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบบทเพลงต่างๆที่ศิษย์แต่ละคนได้รับการถ่ายทอดมาจากครูบุญยัง

เกตุคงโดยตรงรวมถึงได้รับการถ่ายทอดมาจากนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอินศิษย์ของครูบุญยัง นั้น มีจำนวนถึง 82 เพลงด้วยกัน ดังนี้

1. ตะลุ่มโปง	27. แยกโหม่ง
2. หงส์ทอง	28. แยกอาห้วง
3. โนน	29. แยกขาว
4. ทองย่อน	30. แยกต่อยหม้อ
5. สร้อยเพลง	31. แยกหนัง
6. ขอมกล่อมลูก	32. ขึ้นพลับพลา
7. อาถรรพ์	33. สร้อยสนตัด
8. ถอนสมอ	34. เพลงอ่านสาร
9. เขมรโพธิสัตว์	35. พม่ารำขวาน
10. เขมรพวง	36. พม่ากลองยาว
11. เขมรปากท่อ	37. โศกตัด
12. หรัม	38. ร้วเฉพาะ
13. กะเรียนทอง	39. คลื่นกระทบฝั่ง
14. พราหมณ์ตีต๋นน้ำเต้า	40. บังใบ
15. แยกมอญ	41. แยกสาหร่าย
16. แยกบรเทศ	42. มอญรำดาบ
17. โลม	43. มอญดูดาว
18. ร้วมอญ	44. มอญมอบเรือ
19. พัดชา	45. มะลิซ้อน
20. ลีลากระทุ่ม	46. มะลิเลื้อย
21. ลมพัดชายเขา	47. ยาดเล
22. นกจาก	48. มอญอ้อยอิง
23. เขมรไทรโยคตัด	49. ดาวทะเล
24. พม่าเท่	50. ม่านมงคล
25. สองไม้	51. มอญท่าอิฐ
26. แยกมอญบางขุนพรหม	52. ครอบจักรวาล

53. พญาโศก	81. ลาวดำเนินทราย
54. ดวงพระธาตุ	82. เทพทอง
55. พันธุ์ฝรั่ง	
56. นางนาค	
57. เชิดฉิ่ง	
58. เชิดจิ้ง	
59. ช้างประสาธนา	
60. พม่าเขว	
61. พม่าทุงเล	
62. พม่าแทงกบ	
63. แหกแดง	
64. จีนใจย่อ	
65. ลาวเฉียง	
66. ลาวกระแซ	
67. ลาวจ้อย	
68. ลาวครวญ	
69. กราวนอก	
70. ทอยยญวน	
71. ทอยย	
72. ต้นวรเชษฐ์	
73. ขวา	
74. สีนวล	
75. ลิงโลด	
76. ลาวต่อนก	
77. นาคราช	
78. ลิงลาน	
79. ลาวเสียงเทียน	
80. ลาวเจริญศรี	

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นายเรียง รอสุงเนินและนายเดชา เสริมใหม่ บรรเลงเพลงประกอบการแสดง
 ลิเกที่ได้รับถ่ายทอดมา เพื่อจดบันทึกเป็นโน้ต ซึ่งได้จำนวนทั้งสิ้น 14 เพลงดังนี้

เพลง หงส์ทอง

เรียง รอสุงเนิน

โน้ตกลาง

- ล ช ม	- ร - ช	--- ล	--- ท	- รี้ - มี่	- รี้ - ท	--- ล	--- ช
- ล ช ม	- ร - ช	--- ล	--- ท	- รี้ - มี่	- รี้ - ท	--- ล	--- ช
- ฟ - ล	- ฟ - ม	--- ร	--- ท	- ช ล ท	- ร - ม	- ช - ร	- ม - ช

เพลง ตะลุ่มโปง

เรียง รอสุงเนิน

โน้ตกลาง

ท่อนที่ 1

- ล ช ม	- ร - ช	-- ท ล	ช ล - ท	--- ล	- ท - รี้	--- ท	----
- ท - รี้	- ท - ล	--- ช	--- ม	- ร - ช	-- ล ท	- รี้ - ท	- ล - ช

ท่อนที่ 2

--- ล	- ล ล ล	- ช - ล	- ท - รี้	--- ท	-- รี้ มี่	- ชี่ - รี้	----
- ท - รี้	- ท - ล	--- ช	--- ม	- ร - ช	-- ล ท	- รี้ - ท	- ล - ช

เพลง เขมรไทรโยคตัด

เดชา เสริมใหม่

โน้ตกลาง

----	- ตี่ - ล	-- ตี่ ล	ช ฟ - ช	-- ล ช	ฟ ร - ฟ	- ต - ม	- ร ร ร
----	----	ตี่ ล - ช	- ฟ - ร	----	--- ตี่	----	- ล ช ฟ
----	--- ตี่	----	- ล ช ฟ	-- ล ช	ฟ ร - ฟ	- ต - ม	- ร ร ร

เพลง เขมรปากท่อ สองชั้น

เรียง รอสุงเนิน

โน้ตกลาง

----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล	- ช พ ร	- พ - ร	- ตํ ตํ ตํ	พํ รํ ตํ ล
----	----	--- พ	--- ช	- ล - พ	ช ล - ช	--- พ	--- ร
--- ร	- ร ร ร	- พ - ด	- ด ด ด	- ร - ด	- ล - ด	- ร - ช	- พ - ร
--- ช	--- ล	--- ตํ	--- รํ	- ชํ พํ รํ	- ตํ - พ	-- ล ช	พ ช - ล

เพลง แหกอาหวัง ชั้นเดียว

เรียง รอสุงเนิน

โน้ตกลาง

----	----	- ร - ม	- ช - ล	----	----	- ท - ล	- ช - ม
----	----	- ช - ร	- ม - ช	- ท - ล	- ช - ม	- ท ล ช	- ม - ร

เพลง ขอมกล่อมลูก สองชั้น

เรียง รอสุงเนิน

โน้ตกลาง

--- มํ	- มํ มํ มํ	- ลํ ชํ มํ	- รํ - ท	- มํ รํ ท	- ล - ช	-- ท ล	ช ล - ท
- ช ล ท	- รํ - มํ	- ชํ - มํ	- รํ - ท	- ช ล ท	- รํ - มํ	- ลํ - ชํ	- มํ - รํ
----	--- มํ	- รํ - มํ	- ชํ - รํ	- ร - ช	-- ล ท	- รํ - ท	- ล - ช

เพลง สร้อยสนตัด

เดชา เสริมใหม่

โน้ตกลาง

- ท ล ช	- ล - ช	- ด ร ม	- ช - ล	- ตี - รี่	- ตี - ล	--- ช	--- ม
--- ล	- ล ล ล	- ตี - ล	- ช - ม	-- ช ม	ร ด ร ม	-- ล ช	ม ช - ล
-----	-----	- ตี - ล	- ล ล ล	-- ตี ล	ช ม ช ล	--- ตี	--- รี่
- มี่ - ชี่	- มี่ - รี่	--- ตี	--- ล	- ช - ตี	-- รี่ มี่	- ชี่ - มี่	- รี่ - ตี

เพลง ทวยอยุธยา สองชั้น

เดชา เสริมใหม่

โน้ตกลาง

--- ด	--- ร	--- ม	--- ช	----	ช ม ร ด	ม ร ด ล	- ด - ร
- ด ร ม	- ช - ล	- รี่ - ตี	- ล - ช	-- ล ช	ล ช --	ล ช ล ตี	- ม - ช
-- ล ช	ล ช --	ล ช ล ตี	- ม - ช	- ม - ล	ช ม - ช	- ม - ช	ล ตี - ล
-- ตี ช	ตี ล --	ช ล ตี ล	ช ม - ช	- ช - ล	- ช - ม	--- ร	--- ด
-- ร ด	ร ด --	ช ด ร ม	ช ม ร ด	-- ร ด	ร ด --	ช ด ร ม	ช ม ร ด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เพลง นาคราช ชั้นเดียว

เดชา เสริมใหม่

โน้ตกลาง

- ล ล ล	- ล - ล	- ฟ ฟ ฟ	- ช - ล	- ร ฟ ช	ล ช ฟ ร	- ร ฟ ร	ฟ ด - ร
- ล ล ล	- ล - ล	- ฟ ฟ ฟ	- ช - ล	- ร ฟ ช	ล ช ฟ ร	- ร ฟ ร	ฟ ด - ร
- ร ฟ ช	ฟ ร ฟ ด	ร ด ล ด	- ร - ฟ	- ล - ช	- ฟ - ร	- ร ฟ ร	ฟ ด - ร
- ร ฟ ช	ฟ ร ฟ ด	ร ด ล ด	- ร - ฟ	- ล - ช	- ฟ - ร	- ร ฟ ร	ฟ ด - ร

เพลง มะลิซ้อน

เรียง รอสุงเนิน

โน้ตกลาง

-- ล ดํ	-- ซ ล	-- ม ซ	-- ร ม	----	ซ ม ร ด	ม ร ด ล	----
-- ล ดํ	-- ซ ล	-- ม ซ	-- ร ม	----	ซ ม ร ด	ม ร ด ล	----
--- ซ	-- ล ด	-- ซ ด	-- ร ม	----	- ด - ร	ม ด ร ม	----
--- ซ	-- ล ด	-- ซ ด	-- ร ม	----	- ด - ร	ม ด ร ม	----
-- ล ดํ	-- ซ ล	-- ม ซ	-- ร ม	----	ซ ม ร ด	ซ ล ด ร	----
-- ล ดํ	-- ซ ล	-- ม ซ	-- ร ม	----	ซ ม ร ด	ซ ล ด ร	----
-- ซ ม	-- ล ซ	-- ดํ ล	-- รํ ดํ	----	ซ ล ดํ รํ	ซํ มํ รํ ดํ	----
-- ซ ม	-- ล ซ	-- ดํ ล	-- รํ ดํ	----	ซ ล ดํ รํ	ซํ มํ รํ ดํ	----

เพลง ช้างประสานงา สองชั้น

เรียง รอสุงเนิน

โน้ตกลาง

--- รํ	- รํ รํ รํ	- มํ รํ ท	- ล - ซ	--- ซ	- ซ ซ ซ	- ด ร ม	- ซ - ล
----	- ซ - ล	- ซ - ดํ	----	- ซ - ดํ	-- รํ มํ	รํ มํ ซํ มํ	รํ ดํ - รํ
- รํ มํ รํ	ดํ ท ล ซ	ล ซ ม ซ	- ล - ดํ	- รํ รํ รํ	- ดํ - ล	--- ซ	--- ฟ
- ซ ซ ซ	- ร - ม	- ฟ - ล	- ซ - ฟ	- ด - ร	- ม - ฟ	- ล ซ ฟ	- ม - ร

เพลง ขึ้นพลับพลา

เรียง รอสุงเนิน

โน้ตกลาง

----	--- ซ	--- ล	ซ ซ ซ ซ	- รํ ดํ ล	- ซ - ม	ร ด ร ม	- ซ - ล
--- ล	- ล ล ล	- ดํ - ซ	- ล - ดํ	--- รํ	มํ รํ ดํ ล	--- ซ	ดํ ล ซ ม
----	- ร - ม	- ร - ซ	----	- ม ซ ร	ม ร ด ล	- ซ - ล	- ด - ร
- รํ รํ รํ	- รํ - รํ	- มํ - ดํ	- รํ - มํ	- ซํ - ลํ	- ซํ - มํ	--- รํ	--- ดํ

เพลง มอญทำอิฐ

เดชา เสริมใหม่

โน้ตกลาง

----	- ม - ล	--- ซ	- ล --	- ตี - ซ	ล ตี - ล	-- ตี ซ	ล ม ซ ล
----	- ม - ล	--- ซ	- ม --	- ซ - ร	ม ซ - ม	--- ร	--- ด
--- ท	--- ล	ซ ล ท ม	- ซ - ล				

เพลง สร้อยเพลง

เดชา เสริมใหม่

โน้ตกลาง

--- ฟ	- ซ ซ ซ	--- ล	- ซ ซ ซ	- รี่ ตี ล	- ซ - ฟ	-- ล ซ	ฟ ซ - ล
- ตี - รี่	- ตี - ล	--- ซ	--- ฟ	- ฟ ม ร	- ม - ร	- ร ร ร	ลู ร - ซ
--- ฟ	- ซ ซ ซ	--- ล	- ซ ซ ซ	--- ท	- ท ท ท	ล ท รี่ ท	ล ซ - ล
--- ล	- ล ล ล	- ท - ซ	- ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ - ท	--- ล	--- ซ

3.2.2.1.2 เพลงเสภา

ครูบุญยงค์ เกตุคง พี่ชายของครูบุญยัง เกตุคงนั้น ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านการบรรเลงดนตรีไทย และในด้านการประพันธ์เพลงไทยเป็นอย่างสูง จนเป็นที่ยอมรับของวงการดนตรีไทย ซึ่งในหนังสือของศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ ครูบุญยงค์ เกตุคง ได้เขียนอธิบายว่า ครูบุญยงค์ เกตุคง เริ่มประพันธ์เพลงไทยครั้งแรก ในช่วงอายุประมาณ 20 ปี เพลงแรกก็คือเพลงสตายค์แปลง แต่เนื่องจากอายุยังน้อยและยังไม่ได้คนเชื่อถือ เพลงนี้จึงได้หายไป อีกทั้งครูบุญยงค์ก็ได้ลืมทำนองเพลงนี้แล้ว

กล่าวกันว่า เพลงแรกในชีวิตที่ครูบุญยงค์ คิดทำขึ้นใหม่ให้เป็นเพลงเถา นั้น คือเพลงสตายค์แปลง แต่งขึ้นเมื่อครั้งยังอยู่ในรุ่นหนุ่มอายุราวยี่สิบปีกว่าๆ ตอนที่ไปหัดลิเกอยู่กับครูสนิทจรกา แล้วพบกับครูรวมที่จังหวัดราชบุรี พร้อมทั้งได้ช่วยครูรวมตีระนาดเอกและคุมวงปีพาทย์ไปปิดวิกแสดงที่หัวหิน เพลงสตายค์แปลงนั้น บรรดาลิเกทั้งหลายส่วนใหญ่ชอบใช้ร้องส่งให้กับวงปีพาทย์ประจำ ครูบุญยงค์ก็เลยลองเอามาทำเป็นเพลงเถา หลังจากแต่งเสร็จก็ต่อไว้ให้กับนักดนตรีรุ่นพี่ใน

วงเดียวกัน แต่เพราะความที่อายุน้อย จึงไม่ค่อยมีคนเชื่อถือว่า จะมีความสามารถ ถึงขั้นแต่งเพลงได้ ภายหลังต่อมาอีกหลายปีเพลงนี้ก็หายสาบสูญไป และครูบุญยงค์เองก็พลอยลืมเลือนไปด้วย จำไม่ได้ว่าแต่งเพลงนั้นเอาไว้อย่างไร...(เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์, 2535: 119)

ต่อมา ครูบุญยงค์ เกตุคง ก็ได้เริ่มประพันธ์เพลงไทยขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งในหนังสือ พระราชทานเพลิงศพของครูบุญยงค์ เกตุคง ได้จัดทำบันทึกโน้ตผลงานเพลงของครูไว้จำนวนถึง 51 เพลงดังนี้

1. ประเภทเพลงหน้าพาทย์ 1 เพลง ได้แก่ เพลงตระนาฎราช
2. ประเภทเพลงโหมโรง 6 เพลง ได้แก่ โหมโรงจุฬามณี โหมโรงแว่นเทียนชัย โหมโรงสามจีน โหมโรงสามสถาบัน โหมโรงสาวน้อยเล่นน้ำ โหมโรงไอยเรศ ทางขี้ ท่อนหนึ่ง
3. ประเภทเพลงเสภา 26 เพลง ได้แก่ กราวแขกเงาะ เภา กราวเรียงพล เภา กัลยาเยี่ยมห้อง เภา เกสรสำออง เภา ขอมกล่อมลูก เภา เขมรชมตง เภา เจี้ยวรำลึก เภา จีนแสบ เภา ขเวดากอง เภา ดอกไม้ไพร เภา ตามกวาง เภา เทพชาติรี เภา นกกระจอกทอง เภา น้ำลอดใต้ทราย เภา พันธุ์ฝรั่ง เภา พิรุณสร้างฟ้า เภา เพชรน้อย เภา ม้าย่อง เภา ม้ารำ เภา ยอเร เภา วัฒนาเวียดนาม เภา ศรีธรรมราช เภา สยามานุสติ เภา สร้อยลำปาง เภา สองฝั่งโขง เภา อัปสรสำออง เภา
4. ประเภทเพลงลูกล้อลูกขัด 2 เพลง ได้แก่ ทอยยญวน เภา ทวย เภา
5. ประเภทเพลงเกร็ด 13 เพลง ได้แก่ จีนอาหยง จีนกระสัน-จีนโล้เรือ ชั้นเดียวตะลุง แต่ข้าแต่ ท้ายแขกมอญ ท้ายเครื่องเพชรน้อย ญวนไผ่เงิน ภารตะ ระบำชาวไร่ รำวงสาละวัน ชั้นเดียว ลำตัดดนตรี สวดญวน สารถี ครึ่งชั้น
6. ประเภทเพลงมอญ 3 เพลง ได้แก่ ดาวทะเล ฟ้อนเมือง โยคีถวายุไฟ
7. ประเภทเพลงลา 2 เพลง ได้แก่ เต่ากินผักบุง สองชั้น ทางขี้ ลูกออนแม่ สองชั้น

ครูบุญยงค์ เกตุคง ได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษว่า เพลงที่แต่งทั้งหมดนี้ ชอบเพลงขเวดากอง และอนุญาตหากใครจะนำผลงานที่ท่านประพันธ์ไว้ ไปบรรเลง พร้อมทั้งอธิบายว่า ท่านก็ไม่ได้แต่งเพลงได้ดีคนเดียว เพลงของครูท่านอื่นเขาก็แต่งเอาไว้อย่างดีเช่นกัน

ที่แต่งไว้ทั้งหมดนี้นะ ใจผมชอบเพลงขเวดากองมากที่สุดครับ คือมันตรงกับอารมณ์ของผมนะ เคยมีคนถามผมว่าผมเขียนเพลงไว้หรือเปล่า วางเพลงไว้หรือเปล่าว่าอะไรเป็นอะไร ผมบอกว่าไม่ได้เขียน ไม่เรียบเรียงตำรับตำราอะไรทั้งนั้น ใครนับถือครุฑาเพลงของผมเอาไปใช้ได้เลย ผมไม่สงวนลิขสิทธิ์ ไม่ฟ้องด้วย ผมไม่พูดว่า ผมแต่งดีคนเดียวหรอก เพราะคนอื่นๆเดี๋ยวนี้เขาแต่งกันดี ๆ ก็มีเยอะ

ไพเราะ นำฟังทั้งนั้นแหละ จะไปถือว่าเราแต่งเก่งกว่าคนทั่วไปไม่ได้ ต้องฟังคนอื่น
เขาบ้าง...(บุญยงค์ เกตุคง, 2535 อ้างถึงในเสถียร ดวงจันทร์ทิพย์, 2535: 119)

ดังนั้นเพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานการประพันธ์เพลงของพี่ชาย ครูบุญยงค์ เกตุคง ท่านจึง
มักจะถ่ายทอดบทเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคง ให้กับลูกศิษย์เสมอ
ซึ่งครูบุญยงค์ ท่านได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ที่รายการของศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ตอน รำลึกและ
อาลัยครูบุญยงค์ เกตุคง ว่า ครูบุญยงค์ท่านได้สั่งเอาไว้ว่า ให้ถ่ายทอดเพลงให้กับคนที่เขารักดนตรีไทย

ผมซึ่งเป็นน้องชายอาจารย์บุญยงค์เขา เขาก็สั่งไว้บอกว่า เจ้าจะต้องต่อ
หรือเติมให้กับอนุชนรุ่นหลังที่เขารักดนตรีไทย ถ้าเขาไม่รักก็ช่างเขา เขาจะไปไหนก็
ช่างเขา เขาชอบดนตรีสากลก็ดี มันทก็ดี ไม่ใช่ว่าไม่ดี ดีมาากๆ แต่ของเราเนี่ยมัน
ดับเบิ้ลดี...(บุญยงค์ เกตุคง, 2539 อ้างถึงในเทพวิดิทัศน์ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคาร
กรุงเทพ ตอนรำลึกและอาลัยครูบุญยงค์ เกตุคง)

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ส่วนใหญ่แล้วเพลงที่ครูบุญยงค์ เกตุคงถ่ายทอดให้
ประเภทเพลงเสภา นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคง และบางส่วนก็เป็น
เพลงที่นิยมบรรเลงทั่วไป

เพลงลุ่มยงค์ทั้งนั้นเลยนะ ส่วนใหญ่ เพลงเถาก็เพลงลุ่มยงค์ส่วนมาก อย่าง
โหมโรงแฉ่งเทียนชัยนี้ สมัยก่อนลุ่มเลื่อนชอบดี ตีตอนโหมโรงเย็นนั้นแหละ พอดตอน
เข้ามา็น ก็ออกโหมโรงแฉ่งเทียนชัย เพลงเถาก็เพลงลุ่มยงค์ ลุ่มยังแกต่อไว้ให้หลาย
เพลงนะ พันธุ์ฝรั่ง จีนแสด สองฝั่งโขง ขอมกล่อมลูก เยอะ เพลงที่ไม่ใช่เพลงลุ่มยงค์ก็
มี สุดสงวน แขกมอญ นกเขาชะแมร์ หลายเพลง ก็คือเพลงทุกวันนี้ที่ตีๆกันก็ได้มา
จากลุ่มยงค์ทั้งนั้นแหละ เพลงเถา...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์
2558)

นายวุฒิไกร กิขุนทด ให้สัมภาษณ์ว่า ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น นิยมที่จะบรรเลง
เพลงของครูบุญยงค์ เกตุคง “บ้านเราส่วนใหญ่ใช้เพลงปู้ยงค์ แต่กรุงเทพฯตอนที่เรียนนั้นเขาใช้เพลง
ตลาดทั่วไป ก็ปู้ยงค์แกเป็นน้องชายปู้ยงค์ เวลาปุ่ต่อให้พวกลุ่มเลื่อนหรือพ่อครูก็เพลงปู้ยงค์ทั้งนั้นแหละ
...”(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า มักจะต่อเพลงพร้อมๆกับนายนิยม เปล่งสันเทียะ ซึ่ง
เพลงเสภาที่ครูบุญยงค์ เกตุคงถ่ายทอดให้ นั้นก็มักจะเป็นเพลงของครูบุญยงค์ เกตุคง และตนเองก็มี
ความชื่นชอบเพลงชเวดากองเป็นพิเศษ

ส่วนใหญ่อีกจะต่อพร้อมไอ้ยมั่นแหละ ซีม่อไซค์มาแต่บ้าน แต่ไอ้ยมมัน
นอนบ้านอาจารย์ บางทีมันก็ได้ก่อนอยู่แล้ว พอลงมาถึงอาจารย์ก็ต่อให้ เสรีจก็ให้

นั่งทวนกับไอ้ยม เพลงก็ทีตึกันทุกวันนี่แหละ เพลงเถา เพลงโหมโรง ก็เพลง
อาจารย์บุญยงค์ทั้งนั้นแหละ เพลงที่ลุ่มชอบมากๆก็ชเวดากองนี่แหละ ตีที่ไรก็สนุก
มันครื้นคึก เพลงอื่นก็เพราะ แต่ว่าชอบเพลงนี้เป็นพิเศษ...(ลอง รอสุงเนิน,
สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายสุเทพ กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงเถาที่ครูบุญยัง เกตุคงถ่ายทอดให้ส่วนใหญ่แล้วจะ
เป็นเพลงที่ครูบุญยงค์ เกตุคงเป็นผู้ประพันธ์ “เพลงเถาที่ได้จากอาจารย์บุญยังเพิ่มเติม ก็พวกเพลง
ของอาจารย์บุญยงค์ อย่างพวก โหมโรงแว่นเทียนชัย สร้อยลำปาง เจี้ยวรำลึก สองฝั่งโขงหลายเพลง
นะ ของอาจารย์บุญยงค์ทั้งนั้นแหละ แต่เพลงอื่นๆก็มี...”(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์
2558)

นายพิช รัตนสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า มาเรียนดนตรีไทยกับครูบุญยัง เกตุคงหลังจากที่เล่น
ดนตรีเป็นแล้ว เพลงเสภาที่ครูมักถ่ายทอดให้ นั้นมักจะเป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคง

ลุ่มหัดกับลุงยวนมาก่อน ก็พอตีได้แล้วละ เพลงเถา เพลงมอญ เพลงดับ
แต่ว่ารู้จักนะ อายัง เคยเห็น เคยคุยด้วย แต่ว่ายังไม่ได้มีโอกาสเข้ามาเรียนสักที
จนนี่แหละ พออายังกลับมาอยู่ปราสาททอง ปีไหนลุงก็จำไม่ได้ นั้นแหละถึงได้มี
โอกาสเข้าไปหาท่านจริงๆจังๆ ได้เยอะนะเพลงเถา อายังต่อให้เยอะ เพลงของ
อาจารย์บุญยงค์เยอะ แล้วก็เพลงเถาอื่นๆก็ต่อนะ ทอยนอกนี่ก็ต่อ...(พิช รัตน
สันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

จากการสัมภาษณ์ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น ในเรื่องการถ่ายทอดเพลงประเภท
เพลงเสภา นั้น ผู้วิจัยพบว่า ครูบุญยัง เกตุคงนั้น นิยมที่จะถ่ายทอดเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์
ของพี่ชาย คือ ครูบุญยงค์ เกตุคง ทั้งนี้ก็เพราะต้องการที่จะเผยแพร่และสนับสนุนผลงานการประพันธ์
ของพี่ชายตนเอง นอกจากนี้ยังถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของสำนักอีกด้วย

3.2.2.1.3 เพลงมอญ

เพลงมอญ เป็นเพลงประเภทหนึ่งที่นักดนตรีไทยได้รับอิทธิพลเข้ามา
พร้อมๆกันเครื่องดนตรีของมอญ ต่อมาภายหลังครูดนตรีไทยหลายๆท่าน จึงได้คิดประดิษฐ์เพลงมอญ
ขึ้นอีกจำนวนมาก เพลงมอญมักจะมีทำนองและจังหวะช้า ประกอบเข้ากับการบรรเลงปี่มอญที่มี
ลักษณะโหยหวน ทำให้คนไทยนิยมที่หาวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงตามงานอวมงคลต่างๆ แทวง
ปี่พาทย์ไทยอย่างแต่เดิม

เมื่อวัฒนธรรมการจ้างหาวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงตามงานศพนั้นแพร่หลายจนเข้ามาสู่
จังหวัดนครราชสีมา จึงทำให้สำนักเกตุคง ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวงดนตรีไทยเพื่อให้เข้ากับค่านิยม
ของผู้คนครูบุญยัง เกตุคงได้จัดซื้อวงปี่พาทย์มอญไว้สำหรับรับงานดังนี้

ปี พ.ศ. 2520 ซื้อมอเตอร์ปั๊พเพิ่มอีก 1 วง

ปี พ.ศ. 2522 ซื้อมอเตอร์เพิ่มอีก 2 โคง

ปี พ.ศ. 2523 ซื้อมอเตอร์เพิ่มอีก 2 โคง

ปี พ.ศ. 2524 ซื้อมอเตอร์เพิ่มอีก 2 โคง

ปี พ.ศ. 2525 ซื้อมอเตอร์เพิ่มอีก 2 โคง

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครอบครัวยัง เหตุคงซื้อวงปั๊พเพิ่มและนำมาไว้ที่จังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 และด้วยความสนิทสนมกับเจ้าอาวาส จึงเก็บรักษาเครื่องดนตรีไว้ที่วัดโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา หลังจากนั้นปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2525 จึงได้ซื้อมอเตอร์เพิ่มอีกปีละ 2 โคง รวมเป็นทั้งสิ้น 10 โคง

เครื่องมอลุงยังซื้อมาตั้งแต่ปี 20 แล้ว เอามาครั้งแรกเลย 2 โคง เอามาที่ตอนแรกก็หาที่ไว้ จนมาลงตัวตรงวัดโพธิ์นี้แหละ ลุงยังแกลสนิทกับหลวงพ่อยื่นเจ้าอาวาสสมัยนั้นนะ ท่านก็อนุญาตให้เอามาไว้ได้ก็เอาไว้ตรงกุฏิไม้เครื่องไว้ตรงนั้น พอมีเครื่องมอลุงที่นี้งานเริ่มเยอะ ลุงยังก็ซื้อเครื่องเพิ่ม รู้สึกจะเพิ่มปีละสองโคง มีปี 22 ปี 23 ปี 24 แล้วก็อันมาทีหลังลุงก็จำไม่ได้ว่ามาปีไหนนะ น่าจะปี 25 นั้นแหละมันทั้งหมด 10 โคง...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

หนังสือพระราชทานเพลิงศพของครอบครัวยัง เหตุคง ได้เขียนคำให้สัมภาษณ์ของครอบครัววงปั๊พเพิ่ม 10 โคงของครุณั้น สร้างไว้ตั้งแต่สมัยมีเงินเดือน โดยค่อยๆสร้างจนได้ครบ 10 โคง และได้ให้นายฉลองชัย ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกลและนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการ ซึ่งครอบครัวยังก็จะเรียกเก็บแค่ค่าเช่าเครื่องดนตรีไทยเท่านั้น

อยู่โคราชสบายกว่า อากาศก็ดี ลูกศิษย์ลูกหาก็มี เครื่องมอลุงอยู่ที่นั่น 10 โคง ผมสร้างไว้ตั้งแต่สมัยผมมีเงินมีทอง มีเงินเดือนรายได้ดีขึ้น ผมก็ค่อยๆสร้างได้ 10 โคงครับ แล้วก็ให้ลูกศิษย์กันกุฏิ ชื่อว่านายแกลและ คอยดูแลรับงาน นายเลื่อนก็ชัยวัฒน์ แหม ชื่อเขาเพราะๆกันทั้งนั้น พวกนี้เป็นครูทั้งนั้น ผมก็บอกเขาว่าเธอต้องหางานนะ ฉันทขอแค่ค่าเครื่อง เมื่อมันชำรุดทรุดโทรมไปจะได้สร้างให้มันดี แล้วฉันทแก้แล้ว ทำอะไรไม่ได้ ก็ต้องมาเกาะกิน...(บุญยัง เหตุคง, 2540 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครอบครัวยัง เหตุคง, 2541: 185)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า หลังจากที่ครอบครัวยัง เหตุคงซื้อวงปั๊พเพิ่มแล้วงานดนตรีไทยก็มีเพิ่มมากขึ้นจากเดิมค่อนข้างมาก และหากมีการแย่งกัน ก็จะมีการตกลงกันว่าใครจะไปกับใคร สำหรับครอบครัวยังนั้น บางครั้งท่านก็ไปงานด้วย บางครั้งท่านก็จะไม่ไป

พอมีเครื่องมอญ งานเยอะสมัยนั้นบางที่ต้องคุยกันนะว่าใครจะไปทางไหน แต่ส่วนใหญ่ก็จะแบ่งหลักๆไปอย่างคนขนาด คนช้อง คนเครื่องหนังก็แบ่งๆกัน อย่างลุงเลื่อนตีระนาดอยู่วงนี้ลุงก็ต้องไประนาดอีกวงนี่อาจารย์บุญยังก็ไปบ้าง ไม่ไปบ้าง แล้วแต่บางงานนะ...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

วงปี่พาทย์มอญ คณะศิษย์เกตุคงของครูบุญยัง เกตุคงนั้น สามารถแบ่งรับงาน ได้ประมาณ 1 - 3 งานภายในวันเดียวกัน ซึ่งนายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า บางครั้งก็จะแยกไปกันไป บรรเลงตามงานต่างๆ สองงานบ้าง สามงานบ้าง ราคาในสมัยนั้น เครื่องมอญ 4 โคนเจ้าภาพจะต้องจ้างในราคา 2800 บาท และนักดนตรีจะได้ค่าตัววันละ 120 บาท

ของลุงยังมี 10 โคน บางทีแยกเครื่องไปสองงาน สามงานก็มี ราคารับงาน โอ้ยสมัยนั้นไม่แพงหรอกลูก ก็ได้คนละ 120 นี้ค่าตัวนะ ได้แค่นั้นแหละ เอ้เดี๋ยวลุง นึกก่อน น่าจะ 2800 สิโคนนะ ถ้าสองโคนไม่ถึงหรอก ส่วนใหญ่งานก็จะรับวัดโพธิ์ วัดสุทธจินดาที่รับนะ แอวๆในเมือง สมัยนั้นเขาหาบ่อ...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ดังนั้นเมื่อมีวงปี่พาทย์มอญแล้ว ครูบุญยัง เกตุคง จึงได้ถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของเพลงมอญ ให้กับลูกศิษย์สำนัก จังหวัดนครราชสีมา นายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงมอญนั้นเพิ่งจะมาเริ่มต่อกันหลังจากที่ครูบุญยัง เกตุคงซื้อวงปี่พาทย์มอญมาไว้ที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งในสมัยก่อน งานศพจะบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ไทย โดยใช้เพลงนางหงส์และเพลงไทย ซึ่งครูก็บอกอีกด้วยว่า ให้ฝึกตีฆ้องมอญบ่อยๆ จะได้เกิดความชำนาญ

พวกเพลงมอญมาต่อกันทีหลังแล้ว แต่ก่อนไปงานศพก็ตีแต่นางหงส์ ครึ้มๆ เอาเสียงกลอง แล้วก็ตีพวกเพลงไทย พอมาทีหลังนี้แหละ พออาจารย์บุญยังเริ่มเอา เครื่องมอญมา ก็เลยเริ่มต่อเพลงมอญกัน ต่อประจำ ต่อเชิญ ดาวกระจ่าง แผลงภูทอง ก็ค่อยๆต่อ ตอนที่ต่อเพลงมอญก็เหมือนกับต่อเพลงเถาแหละ ต่อพร้อมๆกันที่บ้านอาจารย์ แล้วก็เวลาไปงานอาจารย์ก็จะให้ลองตีฆ้องมอญ แล้วก็บอก เธอต้องตีบ่อยๆเดี๋ยวก็เข้าใจ เวลาไปงานส่วนใหญ่ลุงจะได้ตีฆ้องบ่อยๆอยู่แล้ว เพราะว่าลุงเล่นระนาด แล้วมันก็ได้ผลอย่างอาจารย์ว่า ตีบ่อยๆมันก็กลายเป็นง่ายไป ของแบบนี้บางทีก็อยู่เรา ฝึกซ้อม เวลาไปงานไ้แรกๆมันก็มีบ้างแหละ ตีผิดลูก ตกหลุม ตกเสียง แต่ว่า ตีบ่อยๆก็ได้ ไม่ยากดอก...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า หลังจากเริ่มมีวงปี่พาทย์มอญ ครูบุญยัง เกตุคงก็ได้ถ่ายทอดเพลงมอญให้กับตนเองและศิษย์คนอื่นๆเรื่อยมา “พอมีเครื่องมอญ เพลงมอญก็เริ่มต่อกันมาเรื่อย พม่าใหญ่ พม่ากลาง พม่าเล็ก ก็หลายเพลงนะ ลุงยังต่อให้เรื่อยๆ สมัยนั้นงานมาก...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายสุเทพ กิขุนทด ให้สัมภาษณ์ว่า วิธีการถ่ายทอดเพลงมอญของครูบุญยัง เกตุคงนั้นก็เหมือนกันกับเพลงประเภทอื่นๆ คือจะต่อให้กับลูกศิษย์หลายๆคนพร้อมๆกัน สำหรับเพลงมอญนั้นบางเพลงนายสุเทพก็เคยเรียนมาบ้างแล้วจากบ้านบางใหญ่ของครูสกล แก้วเพ็ญภาค

ตอนเราต่อเพลงมอญกับอาจารย์บุญยัง ก็เหมือนต่อเพลงเถา พอตอนเย็นๆมาพร้อมกันก็จะต่อไปพร้อมๆกัน แต่ว่าอาจารย์ท่านรู้ว่าเราเรียนมาจากบางใหญ่ก่อน ท่านก็เคยว่านะ มันก็เหมือนกันนั่นแหละพ่อเทพ เราก็ครับๆ แต่ว่าเราเกรงใจครู ครูกำลังต่อเพลง ถึงแม้ว่าเราได้แล้ว ก็นั่งต่อไปด้วย นี่จำวันะ เขาเรียกมารยาท ไม่ใช่ไปอวด ตีแหม เก่งแล้วได้แล้ว แบบนั้นใช้ไม่ได้ ครูว่ายังไงเราก็ต้องครับ ครับครู...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

นายพิช รัตนสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับถ่ายทอดเพลงมอญครั้งแรกเลยจากครูบุญยัง “เพลงมอญแรกเลยก็ออกมาจากอ้ายงแหละ ก็ขอต่อกัน ต่อกันเรื่อย พอวงอื่นมีเครื่องก็ดีดีตามกัน ปี่พาทย์โคราชเราไม่ได้แบ่งว่าคนนี้อยู่ประจำวงนี้ ไปกันได้ทุกวง...”(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

วงปี่พาทย์มอญของสำนักเกตุคงนั้นได้รับความนิยมอย่างมาก จนทำให้หัวหน้าวงปี่พาทย์วงอื่นภายในจังหวัดนครราชสีมา ต้องจัดหาซื้อเครื่องปี่พาทย์มอญมาไว้รับงานบ้าง นายพิช รัตนสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า เครื่องมอญของครูบุญยังนั้นเอาไว้ที่วัดโพธิ์ หลังจากนั้นหัวหน้าวงคนอื่นๆก็เริ่มให้ความสนใจและซื้อเครื่องมอญตามครูบุญยัง “ตอนนั้นอ้ายยังมีเครื่องมอญวัดโพธิ์ พออ้ายมี คนอื่นก็เริ่มมีตาม เครื่องมอญวัดสามัคคี เครื่องมอญของน้ำอ้น ก็เริ่มมีตามๆกันมา เพราะว่าเจ้าภาพเขาเห็นเขาต้องการก็เลยตามๆกัน...(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า วงปี่พาทย์มอญบ้านหนองเป็ดน้ำของนายอ้นนั้นได้นำเครื่องมอญไปไว้ประจำวัดสุทธจินดาจำนวน 2 โคงซึ่งได้รับความนิยมในการจ้างหาไปบรรเลงอย่างดี “ลุงอ้นเอาเครื่องมอญไปไว้ประจำวัดสุทธจินดาในเมืองเลย เอาไปไว้ 2 โคง ใ้องานหลายมืงานเกือบทุกวัน ตอนนั้นฝึกกันจนเป็นแล้ว ออกงานได้ เพลงเถา เพลงมอญ ได้แล้ว...”(ไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า มีความต้องการที่จะซื้อวงปีพาทย์มอญเหมือนกันกับคนอื่น ๆ แต่เนื่องจากติดในเรื่องของการขนย้าย จึงซื้อเพียงตะโพนมอญ และนำเพลงมอญที่ได้รับถ่ายทอดจากครูบุญยัง เกตุคง มาบรรเลงกับวงที่บ้าน “ก็อยากได้นะ แต่ว่าไม่เอา เพราะว่ามันขนลำบาก ลุงก็เลยซื้อแค่ตะโพนมอญมาไว้วงที่บ้าน แล้วก็เริ่มเอาเพลงมอญที่ต่อจากอาจารย์มาตีที่กับวงพ่อ ก็เลยได้เพลงมอญกัน...” (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ครูบุญยัง เกตุคงท่านได้ประพันธ์เพลงมอญขึ้น 1 เพลง คือเพลงมอญกำสรวล และครูก็ได้ถ่ายทอดเพลงนี้ให้กับศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นายเดชา เสริมใหม่ให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับถ่ายทอดเพลงนี้มาจากนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน โดยไม่ทราบว่าเป็นเพลงที่ครูบุญยัง เกตุคงเป็นผู้ประพันธ์และมาทราบภายหลัง

ได้กันนานแล้วนะเพลงนี้ แต่ว่าก็คือไม่รู้ว่าคุณยังแต่ง ก็ลุงยังต่อให้ พวกอาเลื่อนก็มาต่อให้ ก็คือต่อเพลงปกติทั่วไปนี่แหละ ที่นี้ไม่รู้เพราะว่ามีงานนี้ ลุงดีระนาดเอง งานศพวัดสวนพริกไทยมั่ง งานแม่อาแกละ ลุงก็ตี ที่นี้ลุงยังมาตอนไหนไม่รู้ หันไปอีกทีก็เห็นลุงยังยิ้ม แก่ก็ถามว่า หมีเธอได้เพลงนี้ด้วยหรือ ลุงก็รับ แก่ก็ยิ้มนะไม่บอก ผมต่อจากอาเลื่อนครับ ที่นี้อาเลื่อนก็เลยบอก ว่าเพลงนี้ของลุงยัง ลุงยังแต่งเอง ลุงก็อ้อ ก็คือสองชั้น ลิเกเขาชอบร้องอยู่แล้ว ที่นี้ลุงยังทำสามชั้น แล้วก็ชั้นเดียวน่าจะเป็พวกเพลงมอญเก่าๆเอามาต่ออีกทีนี่...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ซึ่งผู้วิจัยก็ได้ขอให้นายสุเทพ กิขุนทด ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา จดบันทึกโน้ตเพลงมอญกำสรวลให้ดังนี้

เพลง มอญกำสรวล

สุเทพ กิขุนทด

โน้ตกลาง

สามชั้น

- ร ร ร	- พ - ซ	- ล - ร	- พ - ซ	- มี่ - รี่	- ตี่ - ซ	- - ซลตี่	- ล ล ล
- - - -	- - - -	- รี่ - รี่	- - - ตี่	- - - ล	- - - ซ	- พ - -	มรด - ล
- - - -	- - - -	- รี่ - รี่	- - - ตี่	- - - ล	- - - ซ	- พ - -	มรด - พ
- - - ซ	- - - ร	- - - ซ	- - ร พ	- ม ร ต	ร ม ร ซ	พ ม ร ต	ร ม - ร
- - - ต	- - - ร	- - - พ	- - - ซ	- ล - ซ	- พ - -	- ม ร ซ	พ ม ต ร
- - - -	- ซ - ล	- ตี่ - รี่	- ตี่ - พี่	- พี่ - -	- พี่ - ล	- - ตี่ รี่	- มี่ ตี่ รี่

--- ตั้	--- ล	--- ช	--- ฟ	--- ล	--- ช	--- ฟ	--- ร
- ช - ช	--- ล	--- ตั้	--- รื้	- มั้ - รื้	- ตั้ - ท	ทลช ล ท	- ตั้ - รื้

สองชั้น

- ล - ตั้	- ล - ช	- ล - ฟ	- ช - ล	-- ตรม	- ร ร ร	-- ชลตั้	- ล ล ล
- ร ร ร	- ฟ - ช	- ร - ฟ	-- ฟ ฟ	-- ม ม	ช ม ร ด	ล ต ร ล	- ด - ร
-- ฟ ร	-- ล ด	-- ล ด	ร ด ฟ ร	-- ฟ ร	-- ล ด	-- ล ด	ร ด ฟ ร
- ร ร ร	- ฟ - ช	- ร - ฟ	-- ฟ ฟ	-- ม ม	ช ม ร ด	ล ต ร ล	- ด - ร

ชั้นเดียว ท่อนที่ 1

ล ช ล ฟ	- ช - ล	ร ม ร ร	- ร - ล	- ร ต ร	ฟ ช - ฟ	- ม ร ช	ฟ ม ต ร
-- ร รื้	ตั้ ล ตั้ รื้	ฟั้ รื้ ตั้ ล	ตั้ ล ช ฟ	ล ฟ ช ล	- ตั้ - รื้	- มั้ รื้ ชั้	รื้ มั้ รื้

ชั้นเดียว ท่อนที่ 2

-- ร รื้	ตั้ ล ตั้ รื้	ตั้ ล มั้ รื้	ตั้ ล ตั้ รื้	-- ร รื้	ตั้ ล ตั้ รื้	ตั้ ล มั้ รื้	ตั้ ล ตั้ รื้
-- ตั้ ฟ	ช ล ตั้ ฟ	ช ล ตั้ ฟ	ช ล ตั้ รื้	-- ตั้ ฟ	ช ล ตั้ ฟ	ช ล ตั้ ฟ	ช ล ตั้ รื้
-- ด ฟ	ม ร ม ฟ	ม ร ม ฟ	ม ร ต ร	-- ด ฟ	ม ร ม ฟ	ม ร ม ฟ	ม ร ต ร
- มั้ - รื้	- ตั้ - ท	- ท ล ท	รื้ ช --	ช ท ล ท	ช ท ล ท	ช ท ล ท	ตั้ รื้ --
- มั้ - รื้	- ตั้ - ท	- ท ล ท	รื้ ช --	ช ท ล ท	ช ท ล ท	ช ท ล ท	ตั้ รื้ --

หมายเหตุ ตอนจบ ให้เปลี่ยนบรรทัดสุดท้ายเป็น

- มั้ - รื้	- ตั้ - ท	- ท ล ท	รื้ ช --	- ช - ช	--- ล	--- ตั้	--- รื้
-------------	-----------	---------	----------	---------	-------	---------	---------

จากการสัมภาษณ์นักดนตรีไทยที่เป็นศิษย์สำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา เรื่อง การถ่ายทอดความรู้ประเภทเพลงมอญ พบว่า เริ่มมีการถ่ายทอดความรู้เพลงมอญหลังจากที่ครูบุญยัง เกตุคงได้ซื้อวงปี่พาทย์มอญและนำมาไว้ที่จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 ทั้งนี้ วงปี่พาทย์มอญศิษย์เกตุคงยังได้รับความนิยมจนกลายเป็นต้นแบบให้กับวงปี่พาทย์คณะอื่นๆในการ ซื้อเครื่องปี่พาทย์มอญรวมถึงการนำเพลงมอญไปบรรเลงในงานอวมงคลอีกด้วย

3.2.2.2 เพลงพิเศษ

3.2.2.2.1 เพลงหน้าพาทย์

เพลงหน้าพาทย์นั้น ถือเป็นเพลงชั้นสูง โดยผู้บรรเลงนั้นจะต้องประกอบด้วยคุณวุฒิและวัยวุฒิที่เหมาะสม และครูผู้ถ่ายทอดให้นั้นจะต้องเห็นว่าบุคคลนั้นมีความประพฤติดีและเหมาะสมที่จะได้รับการถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ต่างๆ

เพลงหน้าพาทย์นั้น ถือเป็นบทเพลงประเพลงเพลงพิเศษเพลงหนึ่งที่ครูบุญยัง เกตุคงท่านได้ถ่ายทอดให้กับศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา โดยท่านได้คัดเลือกในการถ่ายทอดให้ศิษย์บางคนที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ซึ่งนายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ชุดแรกที่ได้รับถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์นั้น มี 5 คน ได้แก่

1. นายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน หรือนายเลื่อน
2. นายฉลอง ฝ่ายโคกสูง หรือนายแกละ
3. นายประสิทธิ์ ถิ่นหนองแวง หรือนายนา
4. นายอนุศิษย์ ศุภธนิต หรือนายจ้อน
5. นายเดชา พันธุ์รักษ์ หรือนายเปล่ง

ครูบุญยัง ได้พาศิษย์ทั้ง 5 คนเดินทางไปกรุงเทพมหานคร โดยได้ให้ครูโองการ กลับขึ้นเป็นผู้จับมือซ่องให้ และให้ครูบุญยังค์ เกตุคงพี่ชายของครู เป็นผู้ถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ให้ โดยได้ใช้ห้องดนตรีไทยของเทศบาล กรุงเทพมหานคร และที่บ้านของครูบุญยังค์ เป็นสถานที่ถ่ายทอดเพลง

ชุดหน้าพาทย์ชุดแรกเลยมีห้าคน มีลุงเลื่อนระนาด ลุงนา ลุงแกละ ลุงเปล่ง ที่จ้อน ลุงยังพาไปเทศบาล ตอนนั้นลุงยังทำงานเทศบาลแล้ว พาไปหาลุงยังค์ในห้อง ลุงยังค์ก็ให้ครูต่อ ครูโองการ จับมือให้ แล้วก็ต่อเพลงกันกับเทศบาล กรุงเทพมหานคร บอกให้ลุงยังค์ต่อให้ ก็ไปนอนอยู่บ้านถนนตักกัน ตอนไปอยู่นุ่นต่อกันเยอะ ได้หลายเพลง ต่อเครื่องก่อน ลุงแกละกับลุงเปล่งได้ต่อหน้าทับด้วยนะ ตะโพน กลองทัด ลุงยังค์ว่า หน้าทับนี้สำคัญนะ ต้องจำว่าอันไหนก็ไม่ เพลงไหนสี่ เพลงไหนแปด เธอต้องจำนะ แก่ข้างนั้น แล้วพอเสร็จก็กลับมาโคราช นี่แหละชุดแรกเลย หน้าพาทย์โคราช...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ในอาศรมศึกษาของนายวรวจน์ มานะสมปองว่า เริ่มเรียนเพลงหน้าพาทย์ในช่วงอายุประมาณเกือบ 30 ปี เพลงแรกที่ได้เรียนคือ เพลงสารการกลอง

ไม่เคยขอครูบุญยังต่อเพลงนั้นเพลงนี้เลย เพลงไหนที่สมควรครูบุญยังจะต่อให้เอง ช่วงที่อยู่กับครูบุญยังลืบทว่าปี แรกจะต่อเพลงจำพวก เพลงเถา

เพลงเรื่อง เพลงมอญ และครูชัยวัฒน์มาต่อเพลงหน้าพาทย์ตอนที่อายุเกือบ 30 ปีแล้ว โดยต่อเพลง สาธการกลอง เป็นเพลงแรก...(ชัยวัฒน์ รอสุงเนิน, 2548 อ้างถึงในวรพจน์ มานะสมปอง, 2548)

หลังจากนั้น ครูบุญยัง เกตุคงก็ได้ถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์เพิ่ม ให้กับศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมาอีกหลายคน นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า ชุดหลังที่รับถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์จากครูบุญยัง ได้แก่

1. นายมานิต เหล็กสูงเนิน หรือนายอิน
2. นายเดชา เสริมใหม่ หรือนายหมี
3. นายสุเทพ กิขุนทด หรือนายเทพ
4. นายพิช รัตนสันเทียะ หรือนายพิช
5. นายเรียง รอสุงเนิน หรือนายเรียง
6. นายนิยม เปล่งสันเทียะ หรือนายยม

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับการถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์จากครูบุญยัง เกตุคงที่หลัง โดยต่อเพลงพร้อมกับนายนิยม เปล่งสันเทียะหรือนายยม และก่อนหน้านั้นนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน นายเดชา เสริมใหม่หรือนายหมี นายสุเทพ กิขุนทดหรือนายเทพได้รับถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์มาก่อนตนเองแล้ว

หน้าพาทย์นี้ลุงมาต่อที่หลัง ตอนนั้นพวกลุงเลื่อน ไอ้หมี ไอ้เทพนี่มันได้ก่อน ลุงมาต่อพร้อมไอ้ยม แต่ก่อนเวลาอาจารย์ไหว้ครู พวกลูกศิษย์มักกินเยอะวงหน้าพาทย์บางทีส่วนใหญ่เราไม่ค่อยได้ตีหรืออก ก็คล้ายๆให้เกียรติเขา เขามาเราต้องให้เกียรติเขา ให้เขาตี บางทีก็รวมๆกัน ลุงเลื่อนตีระนาด พิทักษ์ตีทุ้ม พวกกรุงเทพด้วย อยุธยาด้วย แต่ส่วนใหญ่พวกโคราชไม่ค่อยได้ตีหรืออก ก็เราเป็นเจ้าของภาพ เจ้าของสถานที่ คอยดูแลแขก ลุงก็เลยไม่ได้ขอต่อ จนมาตอนหลังอาจารย์ต่อให้ ตอนนั้นก็ตีฆ้องเล็ก พอที่หลังนี้ลุงเลื่อนตีระนาดไม่ค่อยไหวแล้วก็เลยให้ลุงตีแทน ก็ตีมาเรื่อย...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายนิยม เปล่งสันเทียะ ก็ได้เขียนในหนังสือพระราชเพลงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า ตนเองได้รับการถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์จากครูบุญยัง เกตุคง “หลังจากนั้นปู่ก็ให้ผมเรียนเพลงหน้าพาทย์ ซึ่งเป็นเพลงสำคัญชั้นสูง ผมภูมิใจในตัวปู่มาก ปู่เป็นคนอ่อนน้อมต่อทุกคน ปู่เชี่ยวชาญทุกๆด้านของดนตรีไทย...”(นิยม เปล่งสันเทียะ, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 53-54)

ขนบธรรมเนียมและประเพณีโบราณนั้น ครูดนตรีไทยมักจะยึดถือเสมอว่า ผู้ใดที่จะเรียนเพลงหน้าพาทย์นั้นจะต้องผ่านการบวชเรียนมาก่อน ครูบุญยัง เกตุคงท่านก็ยังคงยึดถือและนำมาปฏิบัติเช่นกัน โดยนายเดชา เสริมใหม่ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ก่อนที่ครูจะถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ให้ใครนั้น ครูจะถามศิษย์คนนั้นก่อนว่า ผ่านการบวชเรียนมาหรือยัง และถ้ายังไม่บวชก็ต้องบวช บางครั้งก็จะต่อเพลงให้ก่อน แล้วให้ศิษย์บวชให้ทีหลัง “ลุงยังถามก่อนนะ ถามว่าพวกเธอบวชกันหรือยัง ใครจะต่อหน้าพาทย์ลุงยังจะถามก่อน ตอนนั้นลุงก็ยังไม่ได้บวช ลุงยังบอก ไม่เป็นไร แต่ว่าเธอต้องบวชให้ฉันนะ ลุงก็ตอบครับ คนอื่นเขาบวชกันหมดแล้ว เสร็จแล้วลุงก็มาบวชให้...” (เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนินให้สัมภาษณ์ว่า เพลงหน้าพาทย์จะนำมาต่อกันเล่นๆไม่ได้ ซึ่งครูบุญยัง เกตุคงท่านก็จะสอบถามศิษย์ก่อนต่อเพลงหน้าพาทย์ว่าผ่านการบวชเรียนมาหรือยัง ถ้ายังก็ต้องบวชให้

เพลงหน้าพาทย์ที่ของสูงนะ สูงสุดเลย เราเอามาต่อกันเล่นๆไม่ได้ ก็ต้องดูคนด้วย แล้วก็ถามก่อนว่าบวชยัง โบราณเขาถือ อาจารย์บุญยังก็ถือ ขนาดไอ้มกตอนนั้นแกต่อให้มันก็ยังไม่ได้บวช แกว่าไม่เป็นไร แต่ต้องบวชให้นะ ต่อเสร็จไอ้มกก็บวชให้แก... (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายนิยม เปล่งสันเทียะ ก็ได้เขียนในหนังสือพระราชเพลงศัพทครูบุญยัง เกตุคงว่า ครูเคยบอกตนเองไว้ว่า คนใดเรียนเพลงหน้าพาทย์ถึงเพลงองค์พระพิราพเต็มองค์จะต้องบวชเรียน ซึ่งในขณะนั้นตนเองก็ยังไม่ได้บวช ต่อมาครูจะได้เป็นเจ้าภาพจัดงานบวชให้กับตน “ปู่จะพูดย้ำเสมอว่า คนที่เรียนเพลงหน้าพาทย์ถึงองค์พระ จะต้องบวชให้ครูบาอาจารย์ แล้วปู่ก็จัดการบวชให้ผมเมื่อปลายเมษายนที่ผ่านมาเอง...” (นิยม เปล่งสันเทียะ, 2541 อ้างถึงในพิธีระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 53-54)

สำหรับการขอมเพลงหน้าพาทย์นั้น ครูบุญยัง เกตุคงท่านก็ได้มีข้อกำหนดไว้ 3 ข้อคือ

1. จตุรูปขออนุญาตครูบาอาจารย์ก่อนขอมเพลงทุกครั้ง
2. ห้ามขอมเพลงหน้าพาทย์ในวันพระ
3. สามารถขอมเพลงได้ทุกวัน ยกเว้นเพลงองค์พระพิราพเต็มองค์จะต้องขอมในวันพฤหัสบดีเท่านั้น

ทั้งนี้นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อกำหนดในการขอมเพลงหน้าพาทย์ว่า ครูบุญยัง เกตุคงจะดูวันก่อน ถ้าหากวันไหนเป็นวันพระก็จะไม่ขอม และถ้าจะขอมเพลงองค์พระพิราพเต็มองค์ ก็จะต้องขอมในวันพฤหัสบดี โดยจะต้องจตุรูปขออนุญาตครูก่อนขอมทุกครั้ง “เวลาลุงยังมาก็จะให้ขอม แต่ว่าเวลาจะขอมลุงยังจะดูวันก่อน วันไหนวันพระ ก็จะไม่ขอม แล้วก็

ถ้าจะซ้อมเพลงองค์พระนี่ ต้องซ้อมวันพฤหัสบดี ก่อนจะซ้อมลุงยังจะจัดรูปก่อน ลุงยังว่าเวลาจะซ้อมให้จัดรูปบอกครูก่อนว่าจะซ้อม...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ต่อมาเมื่อครูบุญยัง เกตุคงได้เสียชีวิตลง และศิษย์ของครูก็เสียชีวิตลงเช่นเดียวกัน ทำให้ศิษย์ที่มีความสามารถในการบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ได้นั้นไม่เพียงพอ นายเรียง รอสุงเนิน จึงได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ให้กับศิษย์เกตุคงเพิ่ม โดยนายเรียงได้ให้สัมภาษณ์ว่า นายฉลอง ฝ่ายโคกสูง หรือนายแกละ นายนิยม เปล่งสันเทียะหรือนายยม นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน ได้เสียชีวิตลง จึงจำเป็นต้องหาคนมาต่อเพลงเพิ่ม เพื่อให้สามารถบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ได้ครบวง “ลุงแกละตาย ไอ้ยมตาย ลุงเลื่อนตาย อ้าวทำยังไง คนไม่พอ ก็ต้องหาคนมาต่อเพิ่ม ก็เลยได้ไอ้จตุรย์ ไอ้ทรมมา แล้วก็ไอ้แต้มมาต่อเครื่องหนังกับไอ้หมี่ แล้วก็มาต่อให้ไอ้ลอง ไอ้เย็น ไอ้อ้วนด้วย ไอ้วันชัยนี่เพิ่งมาทีหลังนี่เอง...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

โดยศิษย์เกตุคงที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์จากนายเรียง รอสุงเนินนั้นมีด้วยกัน 9 คน ดังนี้

1. นายลอง รอสุงเนิน
2. นายเย็น เปล่งสันเทียะ
3. นายเกษม ถีสุงเนิน
4. นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด
5. นายสุนทร กิ่งโคกกรวด
6. นายชาญกิจ เสริมใหม่
7. นายณัฐดนัย เจาเกาะ
8. นายวันชัย ศรีสูงเนิน
9. นายสันติ วิสัยสูงเนิน

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ไม่ได้รับถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์โดยตรงจากครูบุญยัง เกตุคง แต่ได้รับถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์จากนายเรียง รอสุงเนิน

ลุงไม่ได้ต่อกับอาจารย์บุญยังหรือหน้าพาทย์ เวลาไปงานหน้าพาทย์บางทีก็ตีฉิ่ง ทุกวันนี้เวลาไปงานก็ไปตีฉิ่ง มาขอต่อกับลุงเรียงทีหลัง แต่มาต่อตอนอายุเยอะแล้วหัวมันไม่ค่อยไปแล้ว ก็เพิ่งต่อได้สื่อกว่าเพลง ที่ตอนนี้ก็ไม่ใช่ว่าจะอยากตีเครื่องหรือ แต่วาต่อไว้เราก็จะารู้เพลง พอได้เพลงตีฉิ่งมันก็ไม่ยาก สมัยนั้นตอนอาจารย์ต่อหน้าพาทย์ให้ลุงเลื่อน ลุงก็ไปแต่ลิเก เลยไม่ได้มาต่อพร้อมเขา พอมาทีหลังก็เลยไม่กล้าขอ...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า ไม่ได้รับถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์โดยตรงจาก ครูบุญยัง เกตุคง เพราะว่าไม่ย่อกลง แต่ก็รู้สึกภูมิใจที่นายนิยม เปล่งสันเทียะลูกชายได้ต่อเพลงหน้าพาทย์จากครูบุญยัง ต่อมาจึงได้มาเริ่มเรียนและต่อเพลงหน้าพาทย์กับนายเรียง รอสุงเนิน ซึ่งได้ต่อพร้อมกับนายลอง รอสุงเนินและนายเกษม ถีสุงเนินหรือนายอ๊วะ

เพลงหน้าพาทย์ลูกก็ไม่ได้ต่อกับเขาหรอก มาต่อกับไอ้เรียงนี่ แต่ก่อนไม่ได้ดี ก็เลยไม่ย่อกลง เห็นเขาต่อ เขาซ้อมกัน ก็ชอบไปนั่งฟังนะ แต่ว่าไม่เอา ก็มีตัวแทนแล้ว ไอ้ยมไง ลูกชายลุงมันต่อกับลุงยังหลายเพลงนะหน้าพาทย์ คือเราคนชอบสนุกสนาน เพลงหน้าพาทย์ถ้าต่อแล้วอะไรแล้ว ก็ต้องวางตัว ลุงก็เลยไม่ย่อกลงได้ ตอนนั้นวัยรุ่น พอมาตอนหลังก็เพิ่งจะย่อกลงได้ เพิ่งมาย่อกลงได้ตอนลุงยังตายแล้ว ก็เลยขอต่อกับไอ้เรียง ไอ้เรียงนี่มันเป็นน้องลุงนะ แต่ว่าลุงก็ไม่ถือ ต่อกับมันเรื่อยแหละ เพลงไหนลืมนี่มาทวนกับไอ้เรียง ไอ้เรียงมันแม่น หน้าพาทย์นี่ก็เลยมาต่อกับมัน เพิ่งจะมาได้ ก็ต่อพร้อมๆกันกับไอ้ลอง แล้วก็ไอ้อ๊วะ...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเกษม ถีสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า นายลอง รอสุงเนินและนายเย็น เปล่งสันเทียะ ได้เป็นผู้ชักชวนให้ตนไปต่อเพลงหน้าพาทย์กับนายเรียง รอสุงเนิน ที่บ้านของนายเรียง ซึ่งตนเองก็ไม่ได้คิดว่าจะต่อแล้วจะต้องเอาไปตีที่ไหน เพียงแค่ต้องการที่จะศึกษาและเรียนรู้

ตอนนั้นก็ไอ้ลองกับไอ้เย็น โทรมาชวน บอกไปอ๊วะๆ ไปต่อเพลงหน้าพาทย์กัน ไปต่อกับไอ้เรียงกะบ้านมันนั่นแหละ เอ็งก็เอ้อเห็นดี ไปๆ คือที่คิดว่าไปนี้ย่อกลงได้ ย่อกลงเรียน เพลงหน้าพาทย์นี่สูงสุดแล้วนะ ก็คิดว่าย่อกลงเรียน แต่ว่าไม่ได้คิดว่าจะเอาไปตีที่ไหนหรอก...(เกษม ถีสุงเนิน, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2558)

นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า นายเรียง รอสุงเนินได้บอกมาให้เข้าไปต่อเพลงหน้าพาทย์ โดยให้เข้าไปพร้อมกับนายสุนทร กิ่งโคกกรวด วันแรกที่เริ่มต่อเพลงกับนายเรียงนั้นคือวันพฤหัสบดี โดยนายเรียงให้นำเครื่องสังเวทมาไหว้ครูก่อน หลังจากต่อเพลงแล้วนายเรียงก็ได้อนุญาตให้บันทึกเสียงกลับมาทบทวนเองที่บ้านได้และถ้าหากมีงานก็จะนัดซ้อมเพลงกันก่อน ซึ่งภายหลังตนก็ได้ทำหน้าที่ตีระนาดเอกแทนนายเรียง

ลุงเรียงเรียกให้ไปต่อเพลงหน้าพาทย์ แก่ก็บอกให้ไปต่อ ไอ้ทรด้วย พี่ก็ถามว่าให้ไปวันไหน ลุงเรียงว่าวันแรกให้มาวันพฤหัสบดี แล้วก็ให้หาหมูนอนตอง เหล้า บุหรี่ ดอกไม้ ธูปเทียนมาด้วย ลุงเรียงก็พาไหว้ครูก่อน แล้วก็เริ่มต่อ ก็ไปกันสองคนนั่นแหละกับไอ้ทร ต่อจากสารการกลองมาเลย ต่อเสร็จก็อดเตบเอาไว้มานัดซ้อมที่บ้าน พี่ไปหาอยู่หลายทีอยู่ กว่าจะหมด พอจบแล้วก็ไปหาบ่อยอยู่ ไปซ้อมกัน เวลา

ถึงปีจะไหว้ครูของชมรมลิเกโคราช ก็ต้องซ้อมกัน ลุงเรียงก็ถามว่าว่างเมื่อไร ก็นัดกันซ้อม พร้อมๆกันนั้นแหละ ก่อนซ้อมก็ต้องจัดรูปบอกครูก่อ แต่ก่อนพีตีฆ้อง แล้วก็ตอนหลังมาตีระนาด มันต้องแม่น หลายนๆเพลงเวลาเค้าเรียกมา บางทีก็งง เหมือนกัน ตีระนาดต้องรับผิดชอบ...(ไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

นายสุนทร กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า เข้าไปต่อเพลงหน้าพาทย์กับนายเรียง รอสุงเนิน พร้อมกับนายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด โดยต่อทางฆ้องวงใหญ่ ต่อมานายสุเทพ ก็ขุนทดไม่ค่อยมีเวลาวาง จึงได้อนุญาตให้ตนเองเป่าปี่แทน พร้อมทั้งได้แนะนำวิธีการเป่าปี่เพลงหน้าพาทย์ นายสุนทรยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าก็ได้ใช้วิธีครูพักลักจำเทคนิคและวิธีการเป่าปี่เพลงหน้าพาทย์จากนายสุเทพอีกด้วย

หน้าพาทย์พีก็ต่อพร้อมกันกับไอ้ชัวร์ นั้นแหละ ก็ต่อทางฆ้อง คือหลังๆนี้ อาทเทพแกไม่ค่อยว่าง แกสอนโรงเรียนวัดสระแก้ว พอเสาร์อาทิตย์บางทีแกสอนพิเศษด้วย แกก็เลยไม่ค่อยมีเวลา แต่ถ้าไหว้ครู ถ้าแกมาพีก็จะไม่เป่าปี่ ก็ให้แกเป่า แต่ว่าเราก็ต้องเตรียมตัว ต้องซ้อมไว้ เผื่อแกไม่มา หลังๆนี้แกก็เลยยกให้เลย แกมาแกก็ไม่เป่า แกก็บอกดีแล้วๆ แต่แกก็แนะนำพินะว่าเวลาเป่าหน้าพาทย์ ไม่ต้องไม่เล่นทางมาก ให้เป่าเนื้อเครื่อง เป่าตรงๆไปเลย บางทีบางงานอาทเทพก็มาเป่า พีก็ฟัง แล้วก็จำอย่างเวลาอาทเทพเป่า...(สุนทร กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

นายณัฐดนัย เจาเกาะ ให้สัมภาษณ์ว่า สามารถในตีตะโพนไทยได้ สามารถบรรเลงเพลงชุดโหมโรงเย็นได้ และเพลงชุดตระสองชั้นได้ ต่อมาเมื่อนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกะละเอียดชีวิตลง นายเดชา เสริมใหม่หรือนายหมีจึงได้ให้ตนเข้าไปต่อหน้าทับเพลงหน้าพาทย์ และต่อทำนองฆ้องวงใหญ่จากนายเรียง รอสุงเนิน

ตอนนั้นพอลุงแกะตาย พีก็เลยได้ต่อกลองทัดกับลุงหมี แต่ว่าตอนที่เรียนขอนแก่น ก็หัดตะโพนมาแล้ว ตีได้โหมโรงเช้า โหมโรงเย็นก็ตีได้ พวกตระสองชั้นก็พอตีได้แล้วละ ก็กะว่าจะมาขอต่อกับลุงหมีเพิ่ม ลุงหมีก็เอาตีตะโพนได้นี้ แต่ถามพินะ นัดบวชยัง พีก็ว่าบวชแล้วครับ แกถึงต่อหน้าทับตะโพนให้ แกบอกว่าไม่ได้สมัยปู่ยังอยู่กับอก ต้องบวชก่อนถึงจะต่อให้ นั้นแหละก็เลยได้ตีกลองทัดเลย เวลางานไหว้ครู แต่ว่าก็มาจับมือตะโพนตอนงานไหว้ครูอีกที พวกทางฆ้องก็ไปขอต่อกับลุงเรียงนั้นแหละ...(ณัฐดนัย เจาเกาะ, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558)

นายชาฎกกิจ เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า นายเดชา เสริมใหม่หรือนายหมี พ่อของตนเองได้บอกให้ไปเรียนเพลงหน้าพาทย์ โดยได้ให้นายเรียง รอสุงเนินเป็นผู้จับมือและต่อเพลงให้ หลังจากได้เพลงแล้ว บันทึกเสียงและกลับมาทบทวนเองที่บ้านกับนายหมี “พ่อบอกพี บอกให้ไปต่อ

บอกคนไม่พอแล้ว พี่ก็หาวันไป ไปต่อกับปู่เรียงนั่นแหละ ต่อเสร็จก็อัดเทปมา แล้วก็ไว้ทวน เวลาซ้อม ก็ซ้อมกับพ่อที่บ้านนี่แหละ...”(ชาญกิจ เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายวันชัย ศรีสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เข้ามาต่อเพลงหน้าพาทย์กับนายเรียง รอสสูงเนินเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งก็ยังได้ไม่ครบทุกเพลง เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของเวลา แต่ก็พยายามจัดเวลาและเข้ามาต่อเพลงหน้าพาทย์ให้ครบทุกเพลง

พี่เพิ่งมาต่อเอง ยังได้ไม่กี่เพลงหรอก ทำงานด้วย มันไม่ค่อยมีเวลาว่าง ทรอกต่อ บางที่ทำงาน อยู่เวรด้วย คุณเด็กซ้อมด้วย เว้นแต่เสาร์อาทิตย์นั่นแหละ ว่างก็เข้ามา นี่พี่ก็พยายามหาเวลาอยู่นะ มันตั้งหลายเพลง แหมลุงเรียงบอกอีก เยอะว่างั้น พี่ก็จะพยายามเอาให้หมดแหละ...(วันชัย ศรีสูงเนิน, สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2558)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ถึงจำนวนเพลงหน้าพาทย์ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูบุญยัง เกตุคง โดยพบว่ามียังทั้งสิ้น 49 เพลงดังนี้

1. กรรารำ	18. ตระวิศนุกรม
2. กระบองกัน	19. ตระสันนิบาต
3. โคมเวียน	20. ตระพระเจ้าเปิดโลก
4. ดำเนินพราหมณ์	21. นั่งกิน
5. ตระกริ่ง	22. เซ่นเหล้า
6. ตระเชิญ	23. นางเดิน
7. ตระเชิญเหนือเชิญใต้	24. บาทสกุณี
8. ตระทเวาประสิทธิ์	25. ปลายเข้าม่าน ลาเถา
9. ตระนอน	26. แผละ
10. ตระนาง	27. พราหมณ์เข้า
11. ตระนาฎราช	28. พราหมณ์ออก
12. ตระนารายณ์เต็มองค์	29. รัตนาบเชือดหัวหมู
13. ตระนารายณ์บรรทมศิลป์	30. รุกข์
14. ตระนิมิต	31. โล้
15. ตระประสิทธิ์	32. สาธการกลอง
16. ตระพระปรคนธรรพ	33. เสมอข้ามสมุทร
17. ตระพระปัญจสิงขร	34. เสมอเข้าที่

35. ตรีพระพรหม
36. ตรีพระพิฆเนศ
37. ตรีพระพิราพประทานพร
38. ตรีพระแม่อุมา
39. ตรีพระฤๅษี
40. ตรีพระศิวะประทานพร
41. เสมอมาร
42. เสมอสามลา
43. องค์พระพิราพเต็มองค์
44. เสมอเถร
45. เสมอผี
46. เสมอพราหมณ์
47. ตรีพระอิศวร
48. ตรีมงคลจักรวาล
49. ตรีมัจฉาน

ผู้วิจัยยังได้ให้นายเรียง รอสุงเนิน หัวหน้าคณะศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา บรรเลงเพลงหน้าพาทย์ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูบุญยัง เกตุคง เป็นทางฆ้องวงใหญ่และนำมาจัดทำบันทึกเป็นโน้ตจำนวนทั้งสิ้น 25 เพลง ดังนี้

เพลง กระบองกัน

เรียง รอสุงเนิน

ฆ้องวงใหญ่

ท่อนที่ 1

--- รั	--- ล	- ซ - -	--- ล	--- ล	--- ฟ	--- ม	- ฟ - ล
--- ร	--- ล	- ซ - ล	---	--- ล	--- ด	--- ท	- ด - ล

--- ฟ	- ม - ล	- ซ - -	--- ล	- - ล ล	- ท - ร	---	- ร ม - ซ
--- ด	- ท - ล	- ซ - ล	---	- ล - -	- ท - ล	- ท - -	ด - - ซ

- - ล ล	- ท - ร	---	- ร ม - ซ	- ร - ซ	- - ล ท	- ล - ม	- รั - ท
- ล - -	- ท - ล	- ท - -	ด - - ซ	- ล - ซ	--- ท	- ล - ม	- ร - ท

--- ซ	- - ล ท	- รั - ท	- ล - ซ	- ท - รั	- ท - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร
- ซ - -	--- ท	- ร - ท	- ล - ซ	- ท - ร	- ท - ล	- ซ - ฟ	- ม - ร

----	- พ - พ	- ท - ล	- พ - ม	----	-- ร ม	- พ ล -	พ ม --
--- พ	----	- ท - ล	- พ - ม	-- ล ท	- ด -	--- ม	-- ร ท

-- ร ร	- ม - ล	----	- ล ท - ร	----	-- ร ม	- ช - ล	- ช - ม
- ร --	- ม - ม	- พ --	ช -- ร	- ล - ท	- ด --	- ช - ล	- ช - ท

-- ล ล	- ท --	พ --- ม	-- ม ม	- ม --	ม ร - ม	- ล --	ช ช - ล
- ล --	- ท --	- ม ร ท	- ม --	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	--- ล

----	- ท - ท	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
--- ท	----	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	--- ด	- ช --

ท่อนที่ 2

-- ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ช	-- ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ช
- ล --	- ท - ล	- ช - ท	- ล - ช	- ล --	- ท - ล	- ช - ท	- ล - ช

- ท ล ช	- ร --	ช ช --	ล ล - ท	-- ล ล	- ท - ร	- ร --	ม - ร
- ท ล ช	- ล - ช	--- ล	--- ท	- ล --	- ท - ร	- ร - ม	--- ร

-- ม พ	- ล --	- ล --	พ -- ท	-- ช ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช
- ร --	--- ม	- ร --	- ม ร - ท	- ช --	- ล - ช	- ร - ท	- ล - ช

- ท --	ท ท - ล	- ท --	ท ท - ช	- ท - ร	- ท - ล	- ช - พ	- ม - ร
- ท - ท	--- ล	- ท - ท	--- ช	- ท - ร	- ท - ล	- ช - พ	- ม - ร

----	- พ - พ	- ท - ล	- พ - ม	----	-- ร ม	- พ ล -	พ ม --
--- พ	----	- ท - ล	- พ - ม	-- ล ท	- ด -	--- ม	-- ร ท

-- ร ร	- ม - ล	-----	- ล ฑ - ร	-----	-- ร ม	- ช - ล	- ช - ม
- ร --	- ม - ม	- พ --	ช -- ร	- ล - ฑ	- ด --	- ช - ล	- ช - ฑ

-- ล ล	- ท --	พ --- ม	-- ม ม	- ม --	ม ร - ม	- ล --	ช ช - ล
- ล --	- ฑ --	- ม ร ฑ	- ม --	- ร - ฑ	- ล - ฑ	- ล - ช	--- ล

-----	- ท - ท	- มี่ - รี่	- ท - ล	- รี่ - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
--- ฑ	-----	- ม - ร	- ฑ - ล	- ร - ฑ	- ล - ช	--- ด	- ช --

เพลง ตระกริ่ง

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

--- ม	-- ช ช	--- ล	-- ช ช	--- ร ม	- ร - ท	- มี่ - รี่	- ท - ล
--- ฑ	- ช --	--- ล	- ช --	ล ฑ - ด -	- ล - ฑ	- ม - ร	- ฑ - ล

--- ฑ	-- ท ท	-----	- ร --	--- ร	- ม ร -	- ร --	ฑ ---
--- พ	- ฑ --	- ล - ฑ	--- ล	- ฑ --	--- ล	- ฑ --	- ล ช - ม

- พ - ม	- ร --	ด ---	-- ร ม	- ม --	ม ร - ม	- ล --	ช ช - ล
-----	- ล --	- ฑ ล - ฑ	- ด --	- ร - ฑ	- ล - ฑ	- ล - ช	--- ล

-----	- ท - ท	- มี่ - รี่	- ท - ล	- รี่ - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
--- ฑ	-----	- ม - ร	- ฑ - ล	- ร - ฑ	- ล - ช	--- ด	- ช --

--- ม	-- ช ช	--- ล	-- ช ช	- พ - ม	- ร --	ด ---	-- ร ม
--- ฑ	- ช --	--- ล	- ช --	-----	- ล --	- ฑ ล - ฑ	- ด --

- ฟ - ม	- ร - -	ด - - -	- - ร ม	- - - ล	- - - ช	- - - -	- - - ล
- - - -	- ล - -	- ทล - ท	- ด - -	- - - ล	- - - ฟ	- - - -	- - - ล

- - - ท	- ล - ล	- - - -	- - - ล	- ฟ - ม	- ร - -	ด - - -	- - ร ม
- - - -	- - - ร	- - - ล	- - - -	- - - -	- ล - -	- ทล - ท	- ด - -

- - - -	- - ร ม	- - ม ม	- ช - ล	- - ร ม	- ช - -	- ล - ล	- - - ช
- ล - ท	- ด - -	- ม - -	- ช - ล	- ด - -	- ช - ล	- - - ล	- - - ช

เพลง ตระเขีญ

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

- - - -	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ท	- - - ล	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ม
- - - -	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม

- - - -	- ล - ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	- ม ร ร	- - - ร
- - - ล	- - - ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	- - - ช	- ร - -

- - - -	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ท	- - - ล	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ม
- - - -	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม

- - - -	- ล - ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	- ม ร ร	- - - ร
- - - ล	- - - ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	- - - ช	- ร - -

- - - -	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร	- - ม ฟ	- ม - ฟ	- ช - ล
- - - -	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- ร - -	- - - ฟ	- ม - ฟ	- ช - ล

- - - -	- ล - ล	- - ม ฟ	- ล - ท	- ด - ม	- ด - -	ท ท - -	ล ล - ฟ
- - - ล	- - - ล	- ร - -	- ล - ท	- ด - ม	- - - ท	- - - ล	- - - ด

---ช	---ล	---ท	---ม	--มพ	-ล--	-ล--	พ---
---ช	---ล	---ท	---ท	-ร--	---ม	-ร--	-มร-ท

----	--พพ	-ท-ล	-พ-ม	-ล-พ	-ม-ร	-มรร	---ร
-ล-พ	----	-ท-ล	-พ-ม	-ล-พ	-ม-ร	---ช	-ร--

----	---พ	---พ	---ม	---ร	--มพ	-ม-พ	-ช-ล
----	---พ	---พ	---ม	-ร--	---พ	-ม-พ	-ช-ล

----	-ล-ล	--มพ	-ล-ท	-ค-ม	-ค--	ทท--	ลล-พ
---ล	---ล	-ร--	-ล-ท	-ค-ม	---ท	---ล	---ค

---ช	---ล	---ท	---ม	--มพ	-ล--	-ล--	พ---
---ช	---ล	---ท	---ท	-ร--	---ม	-ร--	-มร-ท

----	--พพ	-ท-ล	-พ-ม	-ล-พ	-ม-ร	-มรร	---ร
-ล-พ	----	-ท-ล	-พ-ม	-ล-พ	-ม-ร	---ช	-ร--

-ร--	ค--ม	-ร--	ค--ร	----	--รม	-พล-	พม--
-ล--	-ทล--	-ล--	-ทล--	--ลท	-ค-	---ม	--รท

---ร	-ม-ล	----	-ลท-ร	----	--รม	-ช-ล	-ช-ม
-ร--	-ม-ม	-พ--	ช--ร	-ล-ท	-ค--	-ช-ล	-ช-ท

---ช	---ล	---ท	---ม	--มพ	-ล--	-ล--	พ---
---ช	---ล	---ท	---ท	-ร--	---ม	-ร--	-มร-ท

----	--พพ	-ท-ล	-พ-ม	-ล-พ	-ม-ร	-มรร	---ร
-ล-พ	----	-ท-ล	-พ-ม	-ล-พ	-ม-ร	---ช	-ร--

เพลง ตระเขียเหนือเขี้ยวใต้

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

----	--- ฟ	--- ฟ	--- ท	--- ล	----	- ฟ - ฟ	--- ม
----	--- ฟ	--- ฟ	--- ฟ	--- ม	--- ฟ	--- ฟ	--- ม

----	- ล - ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	- ม ร ร	--- ร
--- ล	--- ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	--- ซ	- ร - -

----	--- ฟ	--- ฟ	--- ท	--- ล	----	- ฟ - ฟ	--- ม
----	--- ฟ	--- ฟ	--- ฟ	--- ม	--- ฟ	--- ฟ	--- ม

----	- ล - ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	- ม ร ร	--- ร
--- ล	--- ล	- ร - ท	- ล - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	--- ซ	- ร - -

----	--- ฟ	--- ฟ	--- ม	--- ร	-- ม ฟ	- ม - ฟ	- ซ - ล
----	--- ฟ	--- ฟ	--- ม	- ร - -	--- ฟ	- ม - ฟ	- ซ - ล

----	- ล - ล	-- ม ฟ	- ล - ท	- ด - ม	- ด - -	ท ท - -	ล ล - ฟ
--- ล	--- ล	- ร - -	- ล - ท	- ด - ม	--- ท	--- ล	--- ด

--- ซ	--- ล	--- ท	--- ม	-- ม ฟ	- ล - -	- ล - -	ฟ - - -
--- ซ	--- ล	--- ท	--- ท	- ร - -	--- ม	- ร - -	- ม ร - ท

----	-- ฟ ฟ	- ท - ล	- ฟ - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	- ม ร ร	--- ร
- ล - ฟ	----	- ท - ล	- ฟ - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	--- ซ	- ร - -

----	- ร - ร	----	--- ร	----	--- ร	--- ม	- ม - -
--- ร	----	- ด - ท	- ล - -	- ด - ท	- ล - -	- ท - -	-- ร ท

--- ร	--- ม	----	--- ร	----	-- ร ม	- ช - ล	- ช - ม
--- ด	--- ฑ	--- ฑ	--- ฑ	- ฑ - ฑ	- ด --	- ช - ฑ	- ช - ฑ

--- ช	--- ล	- ท - ล	- ช - ฟ	--- ท	- ล - ฟ	- ม - ร	--- ฑ
--- ช	--- ล	- ฑ - ล	- ช - ฟ	--- ท	- ฑ - ฟ	- ม - ร	--- ฟ

----	-- ฟ ฟ	- ท - ล	- ฟ - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	- ม ร ร	--- ร
--- ฟ	----	- ฑ - ล	- ฟ - ม	- ฑ - ฟ	- ม - ร	--- ช	- ร --

- ร --	ด -- ม	- ร --	ด -- ร	----	-- ร ม	- ฟ ล -	ฟ ม --
- ฑ --	- ฑ ฑ --	- ฑ --	- ฑ ฑ --	- ฑ - ฑ	- ด -	--- ม	-- ร ฑ

--- ร	- ม - ล	----	- ฑ ฑ - ร	----	-- ร ม	- ช - ล	- ช - ม
- ร --	- ม - ม	- ฟ --	ช -- ร	- ฑ - ฑ	- ด --	- ช - ฑ	- ช - ฑ

--- ช	--- ล	--- ท	--- ม	-- ม ฟ	- ล --	- ล --	ฟ ---
--- ช	--- ล	--- ฑ	--- ฑ	- ร --	--- ม	- ร --	- ม ร - ฑ

----	-- ฟ ฟ	- ท - ล	- ฟ - ม	- ล - ฟ	- ม - ร	- ม ร ร	--- ร
- ฑ - ฟ	----	- ฑ - ล	- ฟ - ม	- ฑ - ฟ	- ม - ร	--- ช	- ร --

เพลง ตระเทวาประสิทธิ์

เรียง รอสุนนิน

ฆ้องวงใหญ่

--- ม	-- ช ช	--- ล	-- ช ช	- ล ช ม	- ร --	ช ช --	ล ล - ท
--- ฑ	- ช --	--- ล	- ช --	- ฑ ช ฑ	- ฑ - ช	--- ล	--- ฑ

----	- ท - ท	-- ช ช	- ล - ท	- ร - ม	- ร --	ท ท --	ล ล - ช
--- ฑ	----	- ช --	- ฑ - ฑ	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ล	--- ช

-- ล ท	- รี่ - ล	- ช - -	-- ม ม	----	-- ร ม	-- ม ม	- ช - ล
-- ล ท	- ร - ล	- ช - ม	----	- ล - ฑ	- ด - -	- ม - -	- ช - ล

- รี่ - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ช
- ร - ฑ	- ล - ช	--- ล	--- ฑ	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ล	--- ช

----	--- ช	----	--- ล	----	ท - ท ท	- รี่ - ท	- ล - ช
----	--- ช	----	--- ล	----	- ฑ - -	- ร - ฑ	- ล - ช

- พ - -	- ม - -	- ร - ร	--- ช	- รี่ - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท
- - ม ร	--- ร	--- ล	--- ช	- ร - ฑ	- ล - ช	--- ล	--- ฑ

----	-- ร ม	-- ม ม	- ช - ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ล - ฑ	- ด - -	- ม - -	- ช - ล	- ฑ - ร	- ฑ - ล	--- ช	--- ฑ

- ล - -	ช ช - ล	- ล ท -	- ร - ม	- รี่ - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
- ล - ช	--- ล	ล - - ฑ	- ล - ฑ	- ร - ฑ	- ล - ช	--- ด	- ช - -

ตอนกลับต้นบรรทัดแรกให้เปลี่ยนเป็นดังนี้

----	- ช - ช	- ล ท ร	- ม - ช	- ล ท ร	- ม - -	ช ช - -	ล ล - ท
--- ช	----	ล - - ล	- ฑ - ช	ล - - ล	- ฑ - ช	--- ล	--- ฑ

เพลง ตระนาง

เรียง รอลูงเนิน

ห้องวางใหญ่

--- มี่	- รี่ - ท	----	--- ท	- ช - -	- ลท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
--- ม	- ร - ท	--- ฑ	----	- ร - -	ช - - ร	- ม - ร	- ฑ - ล

--- ฑ	-- ฑฑ	--- ฑ	- ร - -	--- ร	-- รร	--- ล	--- ล
--- ฑ	- ฑ - -	- ล - -	--- ล	--- ล	- ร - -	----	--- ร

----	-- ลท	- ร --	ด -- ฟ	--- ท	- ล - ม	----	--- ม
-- ม ฟ	- ช --	- ล --	- ทล - ฟ	--- ท	- ล - ม	--- ม	----

--- ฟ	-- ฟฟ	--- ฟ	- ล --	- ล - ล	-- รร	--- ล	--- ล
--- ด	- ฟ --	- ม --	--- ม	--- ร	- ร --	----	--- ร

--- ร	- ด --	----	- รร - ร	--- ล	- ท - ฟ	--- ม	-- มม
--- ล	-- ทล	- ท --	ด -- ล	- ล --	- ท --	มร - ท	- ม --

----	- ฟ --	--- ม	-- มม	--- ล	--- ช	----	--- ล
----	-- มร	--- ท	- ม --	--- ล	--- ฟ	----	--- ล

----	- ล - ล	----	-- รร	--- ล	- ท - ช	----	--- ล
--- ล	----	- ล - ท	- ด --	- ล --	--- ฟ	----	--- ล

----	- ท - ท	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
--- ท	----	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	--- ด	- ช --

เพลง ตระนாமูราช

เรียง รอสุงเนิน

ฆ้องวงใหญ่

--- ฟ	- ช --	--- ฟ	-- ฟฟ	- ม --	--- ฟ	--- ฟ	-- ซล
--- ด	-- ฟม	--- ด	- ฟ --	-- รด	- ร --	- ด --	- ฟ --

--- ล	- ท --	--- ล	-- ลล	- ด - ด	- ล --	- ท --	-- ลล
--- ม	-- ลช	--- ม	- ล --	--- ล	-- ชฟ	-- ลช	- ล --

- ร - ร	- ท --	--- ช	-- ลท	-- รร	- ช --	- ล - ล	--- ช
--- ท	-- ลช	- ร --	- ช --	- ด --	- ช - ล	--- ล	--- ช

- ตั้ - ล	- ซ - -	พ พ - -	ซ ซ - ล	- ตั้ - รึ	- ตั้ - -	ล ล - -	ซ ซ - พ
- ด - ล	- ซ - พ	- - - ซ	- - - ล	- ด - ร	- ด - ล	- - - ซ	- - - พ

- - - พ	- ซ - -	- - - พ	- - พพ	- ม - -	- - - พ	- - - พ	- - ซล
- - - ด	- - พม	- - - ด	- พ - -	- - รด	- ร - -	- ด - -	- พ - -

- - - ล	- ท - -	- - - ล	- - ลล	- ด - ด	- ล - -	- ท - -	- - ลล
- - - ม	- - ลซ	- - - ม	- ล - -	- - - ล	- - ซพ	- - ลซ	- ล - -

- ร - ร	- ท - -	- - - ซ	- - ลท	- - รม	- ซ - -	- ล - ล	- - - ซ
- - - ท	- - ลซ	- ร - -	- ซ - -	- ด - -	- ซ - ล	- - - ล	- - - ซ

- ตั้ - ล	- ซ - -	พ พ - -	ซ ซ - ล	- ตั้ - รึ	- ตั้ - -	ล ล - -	ซ ซ - พ
- ด - ล	- ซ - พ	- - - ซ	- - - ล	- ด - ร	- ด - ล	- - - ซ	- - - พ

- - - -	- พ - พ	- - - -	- ม - ม	- ล - ล	- พ - -	- - - ร	- - มพ
- - - พ	- - - พ	- - - ม	- - - ม	- - - พ	- - มร	- ล - -	- ร - -

- - - -	- พ - พ	- - - -	- ม - ม	- ล - ล	- พ - -	- - - ร	- - มพ
- - - พ	- - - พ	- - - ม	- - - ม	- - - พ	- - มร	- ล - -	- ร - -

- ร - -	- มพ - ล	- ท - ล	- พ - ม	- พ - ม	- ร - ท	- ร - -	ม ม - ร
- ล - -	ร - - ล	- ท - ล	- พ - ม	- พ - ม	- ร - พ	- ร - ม	- - - ร

- - - -	- ร - ร	- - - -	- ล - ล	- - - -	- - - ล	- - ท ล	- ท - ล
- - - ร	- - - ร	- - - ล	- - - ล	- - - -	- ล - -	- - ท ล	- ท - ร

- - - -	- - - ล	- - ท ล	- ท - ร	- ม - ร	- - - ร	- - - ม	- - - พ
- - - -	- ล - -	- - ท ล	- ท - ล	- - - -	- ล - ล	- - - ท	- - - ด

--- ชู	- ฟ - ฟ	----	--- ฟ	--- ม	- ร - -	ด - - -	- - รม
----	--- ฑ	--- ฟ	----	- ฑ - -	- ล - -	- ฑล - ฑ	- ด - -

- ร - -	- มฟ - ล	- ท - ล	- ฟ - ม	- ฟ - ม	- ร - ฑ	- ร - -	ม ม - ร
- ล - -	ร - - ล	- ฑ - ล	- ฟ - ม	- ฟ - ม	- ร - ฟ	- ร - ม	- - - ร

--- ร	- ม - -	--- ร	- - รร	- ม - -	- ร -	- ด - ด	--- ฟ
--- ล	- - รด	--- ล	- ร - -	- - รด	--- ชู	--- ชู	--- ด

--- ฟ	- ช - -	--- ฟ	- - ฟฟ	- ม - -	--- ฟ	--- ฟ	- - ชล
--- ด	- - ฟม	--- ด	- ฟ - -	- - รด	- ร - -	- ด - -	- ฟ - -

--- ล	- ฑ - -	--- ล	- - ลล	- ด - ด	- ล - -	- ฑ - -	- - ลล
--- ม	- - ลช	--- ม	- ล - -	--- ล	- - ชฟ	- - ลช	- ล - -

- ร - ร	- ฑ - -	--- ชู	- - ลฑ	- - รม	- ช - -	- ล - ล	--- ช
--- ฑ	- - ลช	- ร - -	- ช - -	- ด - -	- ช - ล	--- ล	--- ช

- ด - ล	- ช - -	ฟ ฟ - -	ช ช - ล	- ด - ร	- ด - -	ล ล - -	ช ช - ฟ
- ด - ล	- ช - ฟ	--- ชู	--- ล	- ด - ร	- ด - ล	--- ชู	--- ฟ

--- ฟ	- ช - -	--- ฟ	- - ฟฟ	- ม - -	--- ฟ	--- ฟ	- - ชล
--- ด	- - ฟม	--- ด	- ฟ - -	- - รด	- ร - -	- ด - -	- ฟ - -

--- ล	- ฑ - -	--- ล	- - ลล	- ด - ด	- ล - -	- ฑ - -	- - ลล
--- ม	- - ลช	--- ม	- ล - -	--- ล	- - ชฟ	- - ลช	- ล - -

- ร - ร	- ฑ - -	--- ชู	- - ลฑ	- - รม	- ช - -	- ล - ล	--- ช
--- ฑ	- - ลช	- ร - -	- ช - -	- ด - -	- ช - ล	--- ล	--- ช

- ตั้ - ล	- ช - -	ฟ ฟ - -	ช ช - ล	- ตั้ - รึ	- ตั้ - -	ล ล - -	ช ช - ฟ
- ด - ล	- ช - ฟ	- - - ช	- - - ล	- ด - ร	- ด - ล	- - - ช	- - - ฟ

- - - -	- ฟ - ฟ	- - - -	- ม - ม	- ล - ล	- ฟ - -	- - - ร	- - มฟ
- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ม	- - - ฟ	- - มร	- ล - -	- ร - -

- - - -	- ฟ - ฟ	- - - -	- ม - ม	- ล - ล	- ฟ - -	- - - ร	- - มฟ
- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ม	- - - ฟ	- - มร	- ล - -	- ร - -

- ร - -	- มฟ - ล	- ท - ล	- ฟ - ม	- ฟ - ม	- ร - ฑ	- ร - -	ม ม - ร
- ล - -	ร - - ล	- ฑ - ล	- ฟ - ม	- ฟ - ม	- ร - ฟ	- ร - ม	- - - ร

- - - -	- ร - ร	- - - -	- ล - ล	- - - -	- - - ล	- - ฑ ล	- ฑ - ล
- - - ร	- - - ร	- - - ล	- - - ล	- - - -	- ล - -	- - ฑ ล	- ฑ - ร

- - - -	- - - ล	- - ฑ ล	- ฑ - ร	- ม - ร	- - - ร	- - - ม	- - - ฟ
- - - -	- ล - -	- - ฑ ล	- ฑ - ล	- - - -	- ล - ล	- - - ฑ	- - - ด

- - - ช	- ฟ - ฟ	- - - -	- - - ฟ	- - - ม	- ร - -	ด - - -	- - รม
- - - -	- - - ฑ	- - - ฟ	- - - -	- ฑ - -	- ล - -	- ฑล - ฑ	- ด - -

- ร - -	- มฟ - ล	- ท - ล	- ฟ - ม	- ฟ - ม	- ร - ฑ	- ร - -	ม ม - ร
- ล - -	ร - - ล	- ฑ - ล	- ฟ - ม	- ฟ - ม	- ร - ฟ	- ร - ม	- - - ร

เพลง ตระนารายณ์เต็มองค์

เรียง รอสุนนิน

ห้องวงใหญ่

- - - ม	- - ช ช	- - - ล	- - ช ช	- ฑ - ล	- ช - ม	- - รม	- ช - ล
- - - ฑ	- ช - -	- - - ล	- ช - -	- ฑ - ล	- ช - ฑ	- ด - -	- ช - ล

----	- ท - ท	- มี่ - รั	- ท - ล	- รั - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
--- ท	-----	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	--- ด	- ช - -

--- ม	-- ช ช	--- ล	-- ช ช	- ท - ล	- ช - ม	-- ร ม	- ช - ล
--- ท	- ช - -	--- ล	- ช - -	- ท - ล	- ช - ท	- ด - -	- ช - ล

----	- ท - ท	- มี่ - รั	- ท - ล	- รั - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
--- ท	-----	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	--- ด	- ช - -

--- ม	-- ช ช	--- ล	-- ช ช	- ท - ล	- ช - -	ล ล - -	ท ท - ด้
--- ท	- ช - -	--- ล	- ช - -	- ท - ล	- ช - ล	--- ท	--- ด

--- ด	-- ร ม	--- ม	- ช - -	-- ร ม	- ช - -	- ช - -	ม - - ท
- ช - -	- ด - -	- ร - -	--- ร	- ด - -	--- ร	- ด - -	- ร ด - ท

----	- ช - ช	-- ล ท	- ล - ท	- รั - มี่	- รั - -	ท ท - -	ล ล - ช
--- ช	--- ช	-- ล ท	- ล - ท	- ร - ม	--- ท	--- ล	--- ช

- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล	-- ร ม	- ช - -	- ล - ล	--- ช
- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	--- ล	- ด - -	- ช - ล	--- ล	--- ช

เพลง ตระนารายณ์บรรทมสินธุ์

เรียง รอสุนเนิน

ฆ้องวงใหญ่

--- ม	-- ช ช	--- ล	-- ช ช	- ท - รั	- ท - ล	--- ช	--- ร
--- ท	- ช - -	--- ล	- ช - -	- ท - ร	- ท - ล	--- ช	--- รั

----	--- ร	----	- ช - ช	- ท - รั	- ท - -	ล ล -	ช ช - ร
----	--- ล	--- ช	--- ช	- ท - ร	- ท - ล	--- ช	--- รั

----	--- ร	----	- ช - ช	--- ล	--- ช	----	--- ล
----	--- ล	--- ช	--- ช	--- ล	--- ฟ	----	--- ล

--- มี	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ช	-- รม	- ช --	- ล - ล	--- ช
--- ม	- ร - ท	--- ล	--- ช	- ด --	- ช - ล	--- ล	--- ช

----	- ม - ม	-- รม	- ช - ล	- ดี่ --	- ท --	- ล - ล	--- รี่
--- ม	--- ท	- ด --	- ช - ล	-- ทล	--- ล	--- ม	--- ร

----	- ท - ท	-- ลท	- รี่ - มี	- มี - มี	- รี่ --	ด ด --	ท ท - ล
--- ท	--- ฟ	- ช --	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด	--- ท	--- ล

- ช --	- ลท - รี่	- มี - รี่	- ท - ล	--- ล	- ท --	- ม - ร	--- ม
- ร --	ช -- ร	- ม - ร	- ท - ล	- ล --	--- ท	--- ล	--- ท

- ร - ช	-- ลท	- รี่ - ท	- ล - ช	--- ล	- ช - ช	----	--- ช
- ล - ช	--- ท	- ร - ท	- ล - ช	----	--- ด	--- ช	--- ช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เพลง ตระนimit
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

----	--- ท	--- ท	--- ม	--- ร	----	- ท - ท	--- ล
----	--- ท	--- ท	--- ท	--- ล	--- ท	--- ท	--- ล

----	-- ร ร	--- ม	- ด --	--- ร	- ม - ด	--- ท	-- ทท
--- ร	----	--- ม	-- ทล	- ร --	- ม --	ทล - ฟ	- ท --

----	--- ท	--- ท	--- ม	--- ร	----	- ท - ท	--- ล
----	--- ท	--- ท	--- ท	--- ล	--- ท	--- ท	--- ล

----	- รื - รื	- มี่ - มี่	- รื - ท	----	- ล - ท	- ล --	--- ท
--- ร	-----	- ซ - ม	- ร - ท	-----	- ล - ท	- ล - ท	-----

- พ - ม	- ร --	ด ---	-- รม	-- มพ	- ล --	- ล --	พ ---
-----	- ล --	- ทล - ท	- ด --	- ร --	--- ม	- ร --	- มร - ท

----	-- ร ม	- พล -	พ ม --	- ร - ซ	-- ล ท	- รื - ท	- ล - ซ
- ล - ท	- ด --	--- ม	-- ร ท	- ล - ซ	--- ท	- ร - ท	- ล - ซ

----	- ท - ท	- รื - ท	- ล - ซ	- ม --	ร ร --	ซ ซ --	ล ล - ท
--- ท	--- ท	- ร - ท	- ล - ซ	- ท - ล	--- ซ	--- ล	--- ท

- รื - ท	- ล --	ซ ซ --	ล ล - ท	-- ลท	- รื - มี่	- มี่ - มี่	- รื - ท
- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ซ --	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ท

----	--- ท	--- ท	--- ม	--- ร	-----	- ท - ท	--- ล
-----	--- ท	--- ท	--- ท	--- ล	--- ท	--- ท	--- ล

----	-- ร ร	--- ม	- ด --	--- ร	- ม - ด	--- ท	-- ทท
--- ร	-----	--- ม	-- ทล	- ร --	- ม --	ทล - พ	- ท --

----	--- ท	--- ท	--- ม	--- ร	-----	- ท - ท	--- ล
-----	--- ท	--- ท	--- ท	--- ล	--- ท	--- ท	--- ล

----	- รื - รื	- มี่ - มี่	- รื - ท	----	- ล - ท	- ล --	--- ท
--- ร	-----	- ซ - ม	- ร - ท	-----	- ล - ท	- ล - ท	-----

- พ - ม	- ร --	ด ---	-- รม	-- มพ	- ล --	- ล --	พ ---
-----	- ล --	- ทล - ท	- ด --	- ร --	--- ม	- ร --	- มร - ท

----	-- ร ม	- พ ล -	พ ม --	- ร - ช	-- ล ท	- รื - ท	- ล - ช
- ล - ท	- ด --	--- ม	-- ร ท	- ล - ช	--- ท	- ร - ท	- ล - ช

----	- ช - ช	-- ล ท	- ล - ท	- พ - ม	- ร --	ด ---	-- ร ม
--- ช	--- ช	--- ท	- ล - ท	----	- ล --	- ทล - ท	- ด --

- ร - ช	-- ล ท	- รื - ท	- ล - ช	--- ล	- ช - ช	----	--- ช
- ล - ช	--- ท	- ร - ท	- ล - ช	----	--- ด	--- ช	--- ช

เพลง ตระประสีทอิ

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

----	- ช - ช	- ท - ล	- ช - ร	----	- ร - ร	----	-- ร ม
--- ช	--- ช	- ท - ล	- ช - ร	--- ร	--- ร	- ล - ท	- ด --

----	- พ - พ	- ล - ล	- พ --	----	- ม - ร	----	- ร ม - ช
--- พ	--- พ	--- พ	-- ม ร	- ล - ท	--- ล	- ท --	ด -- ช

-- ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ม --	ร ร --	ม ม --	ช ช - ล
- ด --	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ท - ล	--- ท	--- ช	--- ล

--- ช	-- ล ท	--- ท	-- ร ม	- ช - ม	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
- ช --	--- ท	- ท --	- ด --	- ช - ท	- ล - ช	--- ด	- ช --

-- ม ม	- ช - ล	--- ท	- พ --	--- ล	- ท - พ	--- ม	-- ม ม
- ม --	- ช - ล	--- ท	-- ม ร	- ล --	- ท --	ม ร - ท	- ม --

-- ช ล	- ช --	-- ช ล	- ช --	-- ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม
- ม --	--- ร	- ม --	--- ม	- ด --	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท

- - ร ร	- ม - ช	- ช - -	ล ล - ช	- รี่ - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท
- ล - -	- ท - ช	- ช - ล	- - - ช	- ร - ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท

- - - ช	- - ล ท	- - - ท	- - ร ม	- ช - ม	- ล - ช	- ล ช ช	- - - ช
- ช - -	- - - ท	- ท - -	- ด - -	- ช - ท	- ล - ช	- - - ด	- ช - -

เพลง ตระพระเจ้าเปิดโลก

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

- - - ช	- - ล ล	- - - ท	- - ล ล	- รี่ - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร
- - - ช	- ล - -	- - - ท	- ล - -	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

- - - ช	- - ล ท	- - - -	- ด - ร	- ด - -	- - - ร	- - - -	- ร ม - ช
- ร - -	- ช - -	- ล - ท	- - - ล	- - ท ล	- ท - ล	- ท - -	ด - - ช

- ม - -	ร ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ช
- ท - ล	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

- - ม ฟ	- ล - -	- ล - -	ฟ - - -	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - ม
- ร - -	- - - ม	- ร - -	- ม ร - ท	- ฟ - ม	- - - ฟ	- - - ร	- - - ม

- - ท ท	- ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ท - -	- ฟ - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ท

- ฟ - ม	- ร - -	ด - - -	- - ร ม	- - - ล	- - - ช	- - - -	- - - ล
- - - -	- ล - -	- ท ล - ท	- ด - -	- - - ล	- - - ฟ	- - - -	- - - ล

- - - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ช	- ช - -	- ล ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
- - - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช	- ร - -	ช - - - ร	- ม - ร	- ท - ล

--- ร	--- ม	--- ช	--- ล	- ร - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร
--- ล	--- ท	--- ช	--- ล	- ร - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร

เพลง ตระพระปรคนธรรพ

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

--- ร	-- รร	- ม - ร	----	- ท --	- ล - ท	----	- ด - ร
--- ล	- ร --	----	- ด - ท	-- ลช	----	- ล - ท	----

--- ด	-- รร	- ช - ช	- ม --	--- ด	----	- ร - ร	--- ด
- ช --	- ด --	--- ม	-- รด	--- ช	--- ล	--- ล	--- ช

----	-- ช ช	--- ล	- ม --	----	- ม --	--- ร	-- รร
--- ช	----	--- ล	-- รด	----	-- รด	--- ล	- ร --

--- ร	----	- ร --	ด -- ม	-- มฟ	- ล --	- ล --	ฟ ----
--- ล	--- ท	- ล --	- ทล -	- ร --	--- ม	- ร --	- มร - ด

- ม - ม	- ด --	--- ล	-- ทด	- ด --	- ท - ด	----	- ร - ม
--- ด	-- ทล	- ม --	- ล --	-- ทล	----	- ท - ด	----

--- ม	----	- ม - ม	--- ร	--- ร	----	- ม - ม	--- ร
--- ท	--- ท	--- ท	--- ล	--- ล	--- ท	--- ท	--- ล

----	-- ล ล	--- ท	- ฟ --	----	- ฟ --	--- ม	-- มม
--- ล	----	--- ท	-- มร	----	-- มร	--- ท	- ม --

----	-- ล ล	--- ท	- ฟ --	----	- ฟ --	--- ม	-- มม
--- ล	----	--- ท	-- มร	----	-- มร	--- ท	- ม --

--- ร	-- รร	- ม - ร	----	- ฑ --	- ฤ - ฑ	----	- ด - ร
--- ฤ	- ร --	----	- ด - ฑ	-- ฤช	----	- ฤ - ฑ	----

--- ด	-- รรม	- ช - ช	- ม --	--- ด	----	- ร - ร	--- ด
- ช --	- ด --	--- ม	-- รด	--- ช	--- ฤ	--- ฤ	--- ช

----	-- ช ช	--- ฤ	- ม --	----	- ม --	--- ร	-- รร
--- ช	----	--- ฤ	-- รด	----	-- รด	--- ฤ	- ร --

--- ร	----	- ร --	ด -- ม	-- มพ	- ฤ --	- ฤ --	พ ---
--- ฤ	--- ฑ	- ฤ --	- ฑฤ -	- ร --	--- ม	- ร --	- มร - ด

- ม - ม	- ด --	--- ฤ	-- ฑด	- ด --	- ฑ - ด	----	- ร - ม
--- ด	-- ฑฤ	- ม --	- ฤ --	-- ฑฤ	----	- ฑ - ด	----

--- ม	----	- ม - ม	--- ร	--- ร	----	- ม - ม	--- ร
--- ฑ	--- ฑ	--- ฑ	--- ฤ	--- ฤ	--- ฑ	--- ฑ	--- ฤ

----	-- ฤ ฤ	--- ฑ	- พ --	----	- พ --	--- ม	-- มม
--- ฤ	----	--- ฑ	-- มร	----	-- มร	--- ฑ	- ม --

เพลง ตระพระปัญจสิงขร

เรียง รอสุนนิน

ฆ้องวงใหญ่

----	- ช - ช	- พ - ม	- ร - ช	--- ช	--- ฤ	- ฑ - ฤ	- ช - พ
--- ช	----	- ด - ฑ	- ฤ - ช	--- ร	--- ฤ	- ฑ - ฤ	- ช - พ

----	- พ - พ	- ฑ - ฤ	- พ - ม	-- มพ	- ฤ --	- ฤ --	พ ---
--- ฑ	----	- ฑ - ฤ	- พ - ม	- ร --	--- ม	- ร --	- มร - ฑ

--- ร	- ด --	--- ท	-- ทท	--- ม	--- ร	----	--- ม
--- ล	-- ทล	--- ฟ	- ท --	--- ม	--- ด	----	--- ม

--- ม	- ฟ --	--- ม	-- มม	--- ล	--- ช	----	--- ล
--- ท	-- มร	--- ท	- ม --	--- ล	--- ฟ	----	--- ล

--- ช	--- ล	--- ท	--- ล	----	-- ชล	- ด --	ร ร - ด
--- ร	--- ม	--- ฟ	--- ม	- ร - ม	- ฟ --	- ด - ร	--- ด

--- ท	-- ด ร	- ม - ร	- ด - ท	--- ช	-- ล ท	- ล - ท	- ด - ร
- ท --	--- ร	- ม - ร	- ด - ท	- ช --	--- ท	- ล - ท	- ด - ร

- ล --	ช ช --	ด ด --	ร ร - ม	--- ม	- ร - ด	- ล --	ช ช - ด
- ม - ร	--- ด	--- ร	--- ม	- ช - ม	- ร - ด	- ม - ร	--- ด

-- ชล	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร --	ร ร --	ด ด --	ล ล - ช
- ฟ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ร	--- ด	--- ล	--- ช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เพลง ตระพระพรหม
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เรียง รอสุงเนิน

ฆ้องวงใหญ่

----	--- ร	--- ม	--- ล	-- ท ท	- ท --	ล ล --	ช ช - ม
----	--- ร	--- ม	--- ล	- ท --	- ร - ล	--- ช	--- ท

-- ล ล	- ช - ม	-- มม	- ช - ล	- ม --	ม ร - ม	- ล --	ช ช - ล
- ล --	- ช - ท	- ด --	- ช - ล	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	--- ล

- ร - ช	-- ล ท	- ล --	ท ท - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช --	ล ล - ช
- ล - ช	--- ท	- ล - ท	--- ล	- ท - ล	- ช - ท	- ช - ล	--- ช

- ม --	ร ร --	ช ช --	ล ล - ท	- ช --	- ลท- รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
- ท - ล	--- ช	--- ล	--- ท	- ร --	ช -- ร	- ม - ร	- ท - ล

----	- ล - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ม --	ม ร - ม	- ล --	ช ช - ล
--- ล	----	- ท - ล	- ช - ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	--- ล

- รี่ - ท	- ล - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล	- รี่ - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
- ร - ท	- ล - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	--- ด	- ช --

----	- ช - ช	----	-- รม	--- ล	- ท - ช	----	--- ล
--- ช	----	- ล - ท	- ด --	- ล --	--- ฟ	----	--- ล

----	- ล - ล	----	-- รม	--- ล	- ท - ช	----	--- ล
--- ล	----	- ล - ท	- ด --	- ล --	--- ฟ	----	--- ล

----	- ล - ล	----	-- รม	--- ม	- ด --	--- ท	-- ทท
--- ล	----	- ล - ท	- ด --	- ร - ล	-- ทล	--- ฟ	- ท --

----	- ด --	--- ท	-- ทท	----	-- รม	- ฟ --	-- มม
----	-- ทล	--- ฟ	- ท --	- ล - ท	- ด --	-- มร	- ม --

----	- ฟ --	--- ม	-- มม	- ม --	ม ร - ม	- ล --	ช ช - ล
----	-- มร	--- ท	- ม --	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	--- ล

----	- ท - ท	- มี่ - รี่	- ท - ล	- รี่ - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
--- ท	----	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	--- ด	- ช --

เพลง ตระพระพิฆเนศ

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

--- ฟ	-- ฟฟ	- ท - ล	- ซ --	- ฟ --	- ม - ฟ	----	- ซ - ล
--- ด	- ฟ --	--- ม	-- ฟม	--- ร	----	- ม - ฟ	--- ม

--- ล	-- ลล	----	- ล - ท	- ด - ม	- ฟม -	- ม --	ด --
--- ม	- ล --	- ม - ฟ	----	----	--- ท	- ล --	- ทล - ฟ

----	-- ล ล	--- ท	- ฟ --	----	- ฟ --	--- ม	-- มม
--- ล	----	--- ท	-- มร	----	-- มร	--- ท	- ม --

--- ฟ	-- ฟฟ	- ท - ล	- ซ --	- ล - ล	- ฟ --	- ม --	-- รร
--- ด	- ฟ --	--- ม	-- ฟม	--- ฟ	-- มร	-- รด	- ร --

--- ฟ	-- ฟฟ	- ท - ล	- ซ --	- ฟ --	- ม - ฟ	----	- ซ - ล
--- ด	- ฟ --	--- ม	-- ฟม	--- ร	----	- ม - ฟ	--- ม

--- ล	-- ลล	----	- ล - ท	- ด - ม	- ฟม -	- ม --	ด --
--- ม	- ล --	- ม - ฟ	----	----	--- ท	- ล --	- ทล - ฟ

----	-- ล ล	--- ท	- ฟ --	----	- ฟ --	--- ม	-- มม
--- ล	----	--- ท	-- มร	----	-- มร	--- ท	- ม --

--- ฟ	-- ฟฟ	- ท - ล	- ซ --	- ล - ล	- ฟ --	- ม --	-- รร
--- ด	- ฟ --	--- ม	-- ฟม	--- ฟ	-- มร	-- รด	- ร --

--- ร	- ด --	----	- รร - ร	--- ล	- ท - ซ	----	--- ล
--- ล	-- ทล	- ท --	ด -- ล	- ล --	- ท - ฟ	----	--- ล

--- ร	----	- ท - ท	--- ล	-- รรม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม
--- ล	--- ฑ	--- ฑ	--- ล	- ด --	- ช - ล	- ฑ - ล	- ช - ฑ

--- ร	-- มฟ	- ช --	- ลท - ล	--- ล	- ท --	- ม - ร	--- ม
- ล --	- ร --	- ร --	ช -- ม	- ล --	--- ฑ	--- ล	--- ฑ

--- ฟ	-- ฟฟ	- ท - ล	- ช --	- ล - ล	- ฟ --	- ม --	-- รร
--- ด	- ฟ --	--- ม	-- ฟม	--- ฟ	-- มร	-- รด	- ร --

เพลง ตระพระพิราพประทานพร

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

--- ล	----	- ท ล -	- ล - ล	- ฟ --	- ม --	- ร - ร	--- ล
--- ล	--- ล	--- ล	--- ร	-- มร	--- ร	--- ล	--- ล

- ฟ - ม	- ร --	ด ---	-- รรม	--- ล	--- ช	----	--- ล
----	- ล --	- ฑล - ฑ	- ด --	--- ล	--- ฟ	----	--- ล

----	- ด - ด	- ท - ด	- ม - ท	--- ช	-- ล ท	- ม - ร	- ท - ล
--- ด	--- ด	- ฑ - ด	- ม - ฑ	- ช --	--- ฑ	- ม - ร	- ฑ - ล

- ด --	- ท --	- ล - ล	--- ร	--- ร	-- มฟ	- ช --	- ลท - ล
-- ฑล	--- ล	--- ม	--- ร	- ล --	- ร --	- ร --	ช -- ร

----	- ฟ --	--- ม	-- ม ม	--- ล	--- ช	----	--- ล
----	-- มร	--- ฑ	- ม --	--- ล	--- ฟ	----	--- ล

--- ร	----	- ท - ท	--- ล	-- รรม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม
--- ล	--- ฑ	--- ฑ	--- ล	- ด --	- ช - ล	- ฑ - ล	- ช - ฑ

--- ล	- ท - ฟ	--- ม	-- มม	- ม --	ม ร - ม	- ล --	ซ ซ - ล
- ล --	- ท --	ม ร - ท	- ม --	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ซ	--- ล

----	- ท - ท	- มี่ - รี่	- ท - ล	--- ม	-- ซ ล	-- ซ ล	--- ซ
--- ท	--- ท	- ม - ร	- ท - ล	- ม --	--- ล	--- ล	- ซ --

เพลง ตระพระแม่อุมา

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

--- มี่	- รี่ - ล	----	--- ล	----	-- รม	----	-- ซล
--- ม	- ร - ล	--- ล	----	- ล - ท	- ด --	- ร - ม	- ฟ --

- ฟ - ม	- ร --	ด ---	-- รม	--- ล	--- ซ	----	--- ล
----	- ล --	- ทล - ท	- ด --	--- ล	--- ฟ	----	--- ล

--- มี่	- รี่ - ล	----	--- ล	----	-- รม	----	-- ซล
--- ม	- ร - ล	--- ล	----	- ล - ท	- ด --	- ร - ม	- ฟ --

- ฟ - ม	- ร --	ด ---	-- รม	--- ล	--- ซ	----	--- ล
----	- ล --	- ทล - ท	- ด --	--- ล	--- ฟ	----	--- ล

----	- ล - ล	- ท - ล	- ซ - ม	----	-- รม	----	-- ซล
--- ล	--- ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ท	- ด --	- ร - ม	- ฟ --

--- รี่	----	- รี่ - ท	--- ล	----	- ล - ล	--- ซ	--- ล
- ท --	- ท - ล	- ท --	ลซ - ม	--- ล	--- ล	--- ซ	--- ล

- ท - รี่	- ท --	ล ล --	ซ ซ - ม	----	-- รม	----	-- ซล
- ท - ร	- ท - ล	--- ซ	--- ท	- ล - ท	- ด --	- ร - ม	- ฟ --

- รี่ - ท	- ล - ซ	- ล - -	ท ท - ล	- - รรม	- ซ - -	- ล - ล	- - - ซ
- ร - ท	- ล - ซ	- ล - ท	- - - ล	- ด - -	- ซ - ล	- - - ล	- - - ซ

เพลง ตระพระฤๅษี

เรียง รอสุงเนิน

ฆ้องวงใหญ่

- - - ม	- - มม	- - - ซ	- - - ซ	- - มม	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- - มม
- - - ท	- ม - -	- - - -	- - - ร	- ม - -	- - - ร	- - - ร	- ม - -

- พ - ม	- ร - -	ด - - -	- - รรม	- - - ล	- ท - -	- - - ล	- - ลล
- - - -	- ล - -	- ทล - ท	- ด - -	- - - ม	- - ลซ	- - - ม	- ล - -

- - - ม	- - มม	- - - ซ	- - - ซ	- - มม	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- - มม
- - - ท	- ม - -	- - - -	- - - ร	- ม - -	- - - ร	- - - ร	- ม - -

- พ - ม	- ร - -	ด - - -	- - รรม	- - - ล	- - - ซ	- - - -	- - - ล
- - - -	- ล - -	- ทล - ท	- ด - -	- - - ล	- - - พ	- - - -	- - - ล

- - - ท	- ล - ล	- - - -	- - - ล	- - ซ พ	- ซ - ล	- - - ท	- - - ล
- - - -	- - - ร	- - - ล	- - - -	- - - พ	- ซ - ล	- - - ท	- - - ล

- - - ม	- ร - -	ด - - -	- - รรม	- ซ - -	- ลท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
- ท - -	- ล - -	- ทล - ท	- ด - -	- ร - -	ซ - - ร	- ม - ร	- ท - ล

- - - ท	- ล - ล	- - - -	- - - ล	- - ซ พ	- ซ - ล	- - - ท	- - - ตั้
- - - -	- - - ร	- - - ล	- - - -	- - - พ	- ซ - ล	- - - ท	- - - ด

- ซ - ตั้	- - รี่ มี่	- - - มี่	- รี่ - ตั้	- - - ซ	- - ล ท	- - ล ท	- - - ล
- ร - ด	- - - ม	- ซ - ม	- ร - ด	- ซ - -	- - - ท	- - - ท	- ล - -

เพลง ตระพระศิวะประทานพร

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

--- ล	----	- ท ล -	- ล - ล	--- ร	- ด --	--- ท	-- ทท
--- ล	--- ล	--- ล	--- ร	--- ล	-- ทล	--- ฟ	- ท --

----	- ฟ --	--- ม	-- มม	--- ล	--- ช	----	--- ล
----	-- มร	--- ท	- ม --	--- ล	--- ฟ	----	--- ล

--- ท	- ล - ล	----	--- ล	-- ดํ ดํ	- ท - ดํ	- มํ - ดํ	- ท - ล
----	--- ร	--- ล	----	- ด --	- ท - ด	- ม - ด	- ท - ล

--- ล	----	- ท - ท	--- ล	- ท - ร	- ท --	ล ล --	ช ช - ร
--- ล	--- ท	--- ท	--- ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ช	--- ล

----	--- ร	--- ร	- ด --	----	- ด --	----	--- ร
--- ร	----	--- ล	-- ทล	----	-- ทล	--- ท	--- ล

--- ร	- ด --	----	- ลท - ร	----	-- รม	-- มม	- ช - ล
--- ล	-- ทล	- ฟ --	ช ---	- ล - ท	- ด --	- ม --	- ช - ล

----	- ล - ล	-- มฟ	- ล - ท	- ดํ - มํ	- ดํ --	ท ท --	ล ล - ฟ
--- ล	--- ล	- ร --	- ล - ท	- ด - ม	- ด - ท	--- ล	--- ด

----	-- ล ล	--- ท	- ฟ --	----	- ฟ --	--- ม	-- มม
--- ล	----	--- ท	-- มร	----	-- มร	--- ท	- ม --

เพลง ตระพระอิศวร

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

--- ร	-- รร	--- ล	----	- ช - ล	- ฟ --	----	-- มม
--- ล	- ร --	- ม --	- ช - ม	--- ร	-- มร	--- ม	- ม --

--- ล	- ฟ --	----	-- มม	----	- ท --	--- ล	-- ลล
--- ร	-- มร	--- ม	- ม --	----	-- ลช	--- ม	- ล --

----	- ท --	--- ล	-- ลล	----	- ด --	--- ท	-- ทท
----	-- ลช	--- ม	- ล --	----	-- ทล	--- ม	- ท --

--- ม	--- ร	----	--- ม	--- ฟ	- ม - ม	----	--- ม
--- ม	--- ด	----	--- ม	----	--- ล	--- ม	--- ม

----	- ม - ม	----	-- รร	- ช - ล	- ฟ --	--- ม	-- มม
--- ม	----	- ล - ท	- ด --	--- ร	-- มร	--- ท	- ม --

--- ล	- ฟ --	--- ม	-- มม	----	- ฟ --	--- ม	-- มม
--- ร	-- มร	--- ท	- ม --	----	-- มร	--- ท	- ม --

----	- ฟ --	--- ม	-- มม	--- ล	--- ช	----	--- ล
----	-- มร	--- ท	- ม --	--- ล	--- ฟ	----	--- ล

----	- ท - ท	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
--- ท	--- ท	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	--- ด	- ช --

----	- ม - ม	-- รร	- ช - ล	- ท - ร	- ท --	ล ล --	ช ช - ม
--- ม	--- ท	- ด --	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ช	--- ท

- ฟ - ม	- ร - -	ด - - -	- - ร ม	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล
- - - -	- ล - -	- ท ล - ท	- ด - -	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล

- - ร	- - - -	- ท - ท	- - - ล	- - ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม
- - - ล	- - - ท	- - - ท	- - - ล	- ด - -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท

- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ช ช - ล	- รี่ - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร
- ท - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

เพลง ตระฆังคลจักรวาล

เรียง รอสุนเนิน

ห้องวงใหญ่

- - - -	- - - ช	- - ล ท	- - - ท	- - - ร	- - - ม	- ร - ร	- - - ร
- - - ร	- - - -	- ช - -	- ล - -	- ท - ร	- - - -	- - - ช	- ร - ร

- - - -	- - ร ม	- - - ช	- ฟ - -	- - - มี่	- รี่ - ล	- - - -	- - - ล
- ล - ท	- ด - -	- - - ร	- - ม ร	- - - ม	- ร - ล	- - - ล	- - - ล

- - - -	- ล - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล
- - - ล	- - - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล

- รี่ - ท	- ล - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ช - -	ล ล - ช
- ร - ท	- ล - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ช - ล	- - - ช

- - - -	- ร - ร	- - - -	- - ช ช	- รี่ - ท	- ล - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
- - - -	- - - ล	- - - ช	- - - -	- ร - ท	- ล - ร	- ม - ร	- ท - ล

- - - -	- - ล ล	- - - ท	- ฟ - -	- ฟ - -	- ม - -	- ร - ร	- - - ท
- - - ล	- - - -	- - - ท	- - ม ร	- - ม ร	- - - ร	- - - ล	- - - ท

--- มี่	- รี่ - ล	- ซ - -	--- ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ซ ซ - ม
--- ม	- ร - ล	- ซ - ล	--- ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ซ	--- ท

- - ลท	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ท	- - ลท	- ร - ม	- ล - ซ	- ม - ร
- ซ - -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ฟ	- ซ - -	- ร - ม	- ล - ซ	- ม - ร

เพลง ตระมุ้หวาน

เรียง รอลูงเนิน

ข้องวงใหญ่

--- ร	- - รร	- ฟ - ม	---	- ร - ม	- ด - -	--- ท	- - ทท
--- ล	- ร - -	---	- ร - ท	--- ล	- - ทล	--- ฟ	- ท - -

--- ม	- ด - -	--- ท	- - ทท	---	- ด - -	--- ท	- - ทท
--- ล	- - ทล	--- ฟ	- ท - -	---	- - ทล	--- ฟ	- ท - -

---	- ฟ - -	--- ม	- - มม	--- ล	--- ซ	---	--- ล
---	- - มร	--- ท	- ม - -	--- ล	--- ฟ	---	--- ล

---	- ท - ท	- มี่ - รี่	- ท - ล	- รี่ - ท	- ล - ซ	- ล ซ ซ	--- ซ
--- ท	--- ท	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ซ	--- ด	- ซ - -

---	--- ล	--- ท	--- ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ซ ซ - ม
---	--- ล	--- ท	--- ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ซ	--- ท

- - มฟ	- ล - -	- ล - -	ฟ - - ม	---	- - รร	- ซ - ล	- ซ - ม
- ร - -	--- ม	- ร - -	- มร -	- ล - ท	- ด - -	- ซ - ล	- ซ - ท

--- ล	- ท - ฟ	--- ม	- - มม	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ซ ซ - ล
- ล - -	- ท - -	มร - -	- ม - -	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ซ	--- ล

----	- ท - ท	- มี่ - รี่	- ท - ล	- รี่ - ท	- ล - ฟ	---- ม	---- ร
--- ท	--- ท	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ฟ	---- ม	---- ร

เพลง ตระวิศนุกรรรม

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

----	--- ล	--- ล	--- ร	--- ร	----	- ล - ล	--- ช
----	--- ล	--- ล	--- ล	--- ล	--- ล	--- ล	--- ช

--- ฟ	-- ซ ล	--- ท	--- ล	- มี่ - ต	- ท - ล	- ท ล ล	--- ล
- ฟ - ฟ	--- ล	--- ท	--- ล	----	----	--- ร	- ล - ล

--- ท	----	- ท ล -	- ล - ล	--- ร	- ม --	--- ร	-- รร
--- ท	--- ล	--- ล	--- ร	--- ล	-- รด	--- ล	- ร --

----	- ฟ --	--- ม	-- มม	--- ร	-- มฟ	----	- ล - ท
----	-- มร	--- ท	- ม --	- ล --	- ร --	- ม - ฟ	--- ท

--- ท	- ล - ล	----	--- ล	- รี่ - ท	- ล --	ฟ ฟ -	ม ม - ร
----	--- ร	--- ล	----	- ร - ท	- ล - ฟ	---- ม	--- ร

--- ม	----	- ร - ม	----	--- ม	- ฟ - ร	----	--- ม
- ท --	- ร - ท	----	- ล - ท	- ม --	--- ล	----	--- ม

----	- ม - ม	----	-- มม	--- ช	- ล - ฟ	----	--- ล
--- ม	--- ม	- ล - ท	- ด --	- ช --	--- ด	----	--- ล

----	- ท - ท	- มี่ - รี่	- ท - ล	- รี่ - ท	- ล - ช	- ล ช ช	--- ช
--- ท	----	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ช	--- ด	- ช --

เพลง ตระสันนิบาต

เรียง รอสุงเนิน

ห้องวงใหญ่

----	--- รั	--- ไม้	----	- ล - ล	-- ซ ซ	- ท - ล	- ซ - ม
----	--- ร	--- ม	--- ล	--- ล	- ซ --	- ท - ล	- ซ - ท

- พ - ม	- ร --	ด ---	-- ร ม	--- ล	--- ซ	----	--- ล
----	- ล --	- ท ล - ท	- ด --	--- ล	--- พ	----	--- ล

--- ล	--- รั	--- ไม้	----	- ล - ล	-- ซ ซ	- ท - ล	- ซ - ม
--- ม	--- ร	--- ม	--- ล	--- ล	- ซ --	- ท - ล	- ซ - ท

- พ - ม	- ร --	ด ---	-- ร ม	--- ล	--- ซ	----	--- ล
----	- ล --	- ท ล - ท	- ด --	--- ล	--- พ	----	--- ล

--- ท	- ล - ล	----	--- ล	--- ล	----	- ซ - ซ	--- ล
----	--- ร	--- ล	--- ล	--- ล	--- ซ	--- ซ	--- ล

--- ม	- ร --	ด ---	-- ร ม	- ซ --	- ล ท - รั	- ไม้ - รั	- ท - ล
- ท --	- ล --	- ท ล - ท	- ด --	- ร --	ซ -- ร	- ม - ร	- ท - ล

--- ท	- ล - ล	----	--- ล	--- ล	----	- ซ - ซ	--- ด
----	--- ร	--- ล	--- ล	--- ล	--- ซ	--- ซ	--- ด

-- ซ ล	- ด - รั	- ไม้ - รั	- ด - ล	- รั --	ร ร --	ด ด --	ล ล - ซ
- พ --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ร - ร	--- ด	--- ล	--- ซ

จากการสัมภาษณ์ ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ซึ่งถือเป็นเพลงประเภทพิเศษที่ครูบุญยัง เกตุคงไม่ได้ต่อให้กับลูกศิษย์ทุกคนนั้น พบว่า ครูบุญยัง เกตุคงเป็นผู้ที่ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีโบราณ โดยจะคัดเลือกต่อเพลงหน้าพาทย์ให้กับศิษย์ที่ครูคิดว่ามีความเหมาะสมเท่านั้น นอกจากนี้ศิษย์ยังจะต้องผ่านการบวชเรียนมาก่อน และถ้าหากยังไม่บวชเรียนครูก็ได้อนุญาตให้ต่อเพลงไปก่อนได้ แต่จะต้องบวชให้ภายหลัง นอกจากนี้ในการซ้อมเพลงหน้าพาทย์นั้นครูบุญยังได้มีข้อกำหนดถึง 3 ข้อ คือ ต้องจุดธูปขออนุญาตครูบาอาจารย์ก่อนซ้อมเพลงทุกครั้ง, ห้ามซ้อมเพลงหน้าพาทย์ในวันพระและเพลงองค์พระพิราพเต็มองค์จะต้องซ้อมในวันพฤหัสบดีเท่านั้น ซึ่งต่อมาหลังจากที่ครูบุญยัง เกตุคงได้เสียชีวิตแล้ว ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ก็ยังคงยึดถือตามที่ครูได้เคยอบรมสั่งสอนเอาไว้เช่นเดิม นอกจากนี้ยังได้นายเรียง รอสุงเนิน ยังได้ถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ให้กับศิษย์เกตุคงเพิ่มอีกด้วย

3.2.2.2.2 เพลงเดี่ยว

เพลงเดี่ยวเป็นเพลงพิเศษอีกประเภทเพลงหนึ่ง ที่ครูบุญยัง เกตุคงได้ถ่ายทอดให้ศิษย์ภายในสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา โดยครูก็ได้คัดเลือกถ่ายทอดให้กับศิษย์บางคน que เห็นว่า มีความเหมาะสมและมีทักษะในการบรรเลงดนตรีไทยถึงขั้นสามารถบรรเลงเพลงเดี่ยวได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่าศิษย์เกตุคงจังหวัดนครราชสีมาได้รับถ่ายทอดเพลงเดี่ยวจากครูนั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 6 คนดังนี้

1. นายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน หรือนายเลื่อน
2. นายฉลอง ฝ่ายโคกสูง หรือนายแกะ
3. นายประสิทธิ์ ถิ่นหนองแขง หรือนายนา
4. นายนิยม เปล่งสันเทียะ หรือนายยม
5. นายเดชา เสริมใหม่ หรือนายหมี
6. นางสาวรวีวิภา กิ่งพุดซา หรือพลอย

นายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ในอาศรมศึกษาของนายวรวพจน์ มานะสมปอง ในเรื่องการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวว่า ครูบุญยัง เกตุคงต่อเดี่ยวระนาดเอกให้กับตนหลายเพลง

นอกจากต่อเพลงหน้าพาทย์แล้ว ครูก็ได้ต่อเพลงเดี่ยวจากครูบุญยังมากมาย โดยเฉพาะเดี่ยวระนาดเอก เช่นเพลง ลาวแพน สารถี พญาโคก แขกมอญ นกขมิ้น จนถึงเพลงกราวใน” “การต่อเพลงของครูบุญยังไม่เหมือนกับครูทั่ว ๆ ไปในสมัยโบราณ คือ ครูบุญยัง ไม่เคยดู ไม่เคยตีลูกศิษย์แม้แต่บ่อย เป็นคนอารมณ์ดี

พูดจาตรงไปตรงมา...(นายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน, 2548 อ้างถึงในวรพจน์ มานะสมปอง, 2548)

นายนิยม เปล่งสันเทียะ ได้เขียนเรื่องการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวไว้ในคำไว้อาลัยหนังสือพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้รับ ความเมตตาจากครู เพลงแรกที่ครูบุญยังถ่ายทอดให้ก็คือเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงพญาโคก

ผมก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้รับ ความเมตตาจากปู่ เจอปู่ครั้งแรกเมื่อต้นปี 2536 ตอนนั้นปู่ไปตีระนาดที่วัดบ้านผม ผมแปลกใจมากที่คนมีอายุจะตีระนาดได้ ยอดเยี่ยมขนาดนี้ ทำให้ผมหวังว่าคงมีโอกาสได้ศึกษาแล้วเรียนเพลงกับท่าน ผมได้มีโอกาสเข้ามาอยู่กับปู่ที่บ้านปราสาททอง หลังจากงานไหว้ครูเมื่อปี 2538 เพลงแรกที่ปู่กรุณาต่อให้คือ เพลงพญาโคก ปู่บอกว่า เรียนเอาไว้เถอะไอ้ยมเอ้ย เพลงเดี่ยวเขา หวงกันนัก แต่ปู่ไม่หวง ปู่จะให้...(นิยม เปล่งสันเทียะ, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 53-54)

นางสาวรวีวิภา กิ่งพุดซา ได้เขียนเรื่องการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวไว้ในคำไว้อาลัยหนังสือพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า ตนเองได้มีโอกาสเข้ามาเรียนกับครูบุญยังก็เพราะ นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนเป็นผู้ฝากให้ โดยนายเลื่อนเห็นว่าเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงลาวแพนนั้นทาง ยังไม่ค่อยดี จึงพาตนเข้ามาเรียนกับครู

คุณปู่ให้ความเมตตา กับทุกคน พลอยก็เป็นคนหนึ่งที่มีส่วนได้รับความเมตตาจากคุณปู่ โดยเฉพาะเรื่องตีฆ้องจากคุณปู่ คุณปู่เมตตาพลอยมาก ท่านพยายามสอนพลอยให้ได้มากที่สุด พลอยก็พยายามเรียนเพื่อให้ได้อย่างใจคุณปู่ พลอยได้เรียนตีฆ้องและพบคุณปู่เพราะเพลงลาวแพน ซึ่งคุณลุงชัยวัฒน์เป็นผู้ต่อให้คุณลุงชัยวัฒน์เป็นลูกศิษย์ของคุณปู่ พลอยต่อเพลงลาวแพนได้ประมาณ 2 เดือน คุณลุงบอกว่าทางยังไม่ดีจึงพาพลอยมาเรียนกับคุณปู่ จากนั้นพลอยก็ได้เรียนตีฆ้องกับคุณปู่มาตลอด คุณปู่พูดว่า ทุรับไอ้พลอยคนเดียว คนอื่นกูไม่รับ พลอยเรียนตีฆ้องกับคุณปู่ตั้งแต่ พ.ศ. 2537 คุณปู่สอนให้ประมาณ 20 กว่าเพลง...(รวีวิภา กิ่งพุดซา, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 49-50)

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ตนเองได้รับถ่ายทอดเพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่มาจากครู ซึ่งนอกจากตนแล้วก็มีนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนได้รับถ่ายทอดทางระนาดเอก นายประสิทธิ์ ถิ่นหนองแวง ได้รับถ่ายทอดทางฆ้องวงเล็ก นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงได้รับถ่ายทอดทางระนาดทุ้ม และได้บรรเลงเดี่ยวฆ้องวงเพลงนี้ ที่งานไหว้ครูประจำปีวัดโพธิ์ จังหวัดนครราชสีมา

ลูกก็ได้มาเดี๋ยวนี้นะจากลุงยัง เดี่ยวห้องใหญ่ ม้าย่อง ตอนนั้น เดี่ยวรอบวง
กันเลย เล่นนี้แหละ โหมโรงครอบจักรวาลออกเดี๋ยวม้าย่องรอบวง ตอนนั้นมีพีไทพ
เป่าปี่ ลุงเลื่อนตีระนาด พี่นาตีฆ้องเล็ก ลุงแกะตี่ทุ้ม ก็นี่แหละ ทางเดี๋ยวกี้ได้จาก
ลุงยังทุกคน แต่ปีพีไทพแก่น่าจะได้อยู่แล้วแหละ พวกเดี๋ยวกคนที่เยอะจริงๆก็
ลุงเลื่อนนั้นแหละ คนอื่นก็ไม่ค่อยได้ต่อหรือไม่ได้ขอ ก็ลุงยังต่ออะไรให้ก็เอา...
(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้นายเดชา เสริมใหม่บรรเลงเพลงเดี๋ยวม้าย่อง 3 ชั้นทางห้องวงใหญ่
และนำมาจัดทำบันทึกเป็นโน้ตไว้ดังนี้

เพลงม้าย่อง 3 ชั้น

เดชา เสริมใหม่

ทางเดี๋ยวกห้องวงใหญ่

---	← - ม - ร	- ต (ม - ร ต)	- ต - ช	--- ช	- - - ล ท	← ต - ร ต - ต -	ต (ม) - - - ร
--- ม	- ม - ร	- ต (ม - ร ต)	- ช - -	- ต - ฟ	- - - ช -	ท - - - ช -	- - -) ช -

--- ร	- - (- ร ร)	← ท - - - ม -	- ต - - - ร ม	--- - - - - ล ต	- - - - - ล -	- - - - - ช - - - - - ม	- (ม - - - - -) -
--- ล	- - (- ร -)	- - - - - ล ช - - - - - ร ต	ช - - - - - ต -	- - - - - ช -	- - - - - - - - - - - ช ฟ	- - - - - ต - - - - - ร	- (- - - - -) ร

- - - - -	- - - - - ร - - - - -	ฟ - - - - - ม	- - - - - ร (- ร ร)	--- - - - - ล ท	--- - - - - ร ม	← - - - - - ล ช - - - - - ม -	--- - - - - ล
- - - - - ช - - - - - ร	- - - - - ช - - - - -	- - - - - ม - - - - - ร	ด - - - - - ล (- ร -)	- - - - - ช -	- - - - - ต -	- - - - - ร - - - - - ช	--- - - - - ช
← - - - - - ท ล	--- - - - - ร	← - - - - - ฟ ม	--- - - - - ล	← - - - - - ล ท - - - - - ร	← - - - - - ร - - - - - ท	← - - - - - ล ท - - - - - ม	- - - - - ช - - - - - ร
--- - - - - ช	ฟ - - - - - ม - - - - - ร - - - - - ท	--- - - - - ร	ด - - - - - ท - - - - - ล - - - - - ช	ช - - - - - - - - - - - ล	ช - - - - - - - - - - - ล - - - - - ช - - - - - ม	ช - - - - - - - - - - - ม -	ช - - - - - - - - - - - ร -

- - - - - ม - - - - - ร	- - - - - ฟ - - - - - ม	- - - - - ช - - - - - ฟ	- - - - - ล - - - - - ช	--- - - - -	ร - - - - - ม - - - - - ฟ - - - - - ช	--- - - - -	ล - - - - - ท - - - - - ต - - - - - ร
ม - - - - - ร - - - - -	ฟ - - - - - ม - - - - -	ช - - - - - ฟ - - - - -	ล - - - - - ช - - - - -	ร - - - - - ม - - - - - ฟ - - - - - ช	--- - - - -	ล - - - - - ท - - - - - ด - - - - - ร	--- - - - -

← - - - - - ม - - - - - ร	← - - - - - ล - - - - -	← - - - - - ต - - - - - ท - - - - -	← - - - - - ฟ - - - - - ม - - - - -	← - - - - - ล - - - - - ช - - - - -	← - - - - - ด - - - - - ท - - - - -	← - - - - - ม - - - - - ร	← - - - - - (ร - - - - - ม - - - - -) ล - - - - - ท
- - - - - ร - - - - -	- - - - - ช - - - - -	- - - - - ท - - - - -	- - - - - ร - - - - -	- - - - - ช - - - - -	- - - - - ล - - - - -	- - - - - ร - - - - -	--- - - - -

--- - - - -	(ม - - - - - ร - - - - -) ล - - - - - ช	--- - - - -	(ล - - - - - ช - - - - -) ร - - - - - ท	--- - - - -	ช - - - - -	ล - - - - -	ท - - - - -
(ท - - - - - ร - - - - -) ร - - - - -	--- - - - -	(ม - - - - - ช - - - - -) ล - - - - -	--- - - - -	--- - - - -	ช - - - - -	ล - - - - -	- - - - -

→ →

-----	- รี้ - มี่	- รี้ -	- ม - ม	-----	-----	- ด - รีม	ช ล - ช
--- ร	--- รี้	--- ร	--- ร	-----	-----	ช - ด -	- ช - -

- - - ฑรี้	ท รี้ - ท	- - - ฑล	ช ล - -	- ม ท -	ท - ล -	ลช - - -	ร ม - -
- - ล -	- ท - ท	- - ฟ -	- ช - ช	ร - - ล	- ช - ม	- ม ร ด	- ร - ร

ล ล - -	ล ช - -	ช ม - -	ม ร - -	-----	- ม - -	ช ล - ช	- ม - -
- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ด	- - - ชช	- ร - ร	- - - ช -	ด ร - ร

ช ล - ช	ด รี้ - ด	ช ล - ช	- ม - -	ลช - - -	ม ร - -	ร ม - ล	- ด - ช
- - - ช -	- - - ด -	- - - ช -	ด ร - ร	- ม ร ด	- ด - ช	ด - ล -	ด - ช -

ม รี้ - - -	-----	- ลฑ ร ม	ช - ม -	- ลฑ ร -	ร ท - -	- ลฑ - ม	- ช - ร
- ด ท ล	ช พ ม ร	ช - - -	- ร - ช	ช - - ล	ช - ลช ม	ช - ม -	ช - ร -

ม ร - ร -	พ ม - ม -	ช พ - พ -	ลช - ช -	ม ร - พ ม -	ช พ - ลช -	ท ล - ด ท -	รี้ ด - ม รี้ -
- ร - ร	- ม - ม	- พ - พ	- ช - ช	- ร - ม	- พ - ช	- ล - ท	- ด - ร

ม รี้ - รี้ -	ม รี้ - รี้ -	ม รี้ - รี้ -	ด ท - ท -	ม รี้ - รี้ -	ท ล - -	ลช - - -	ร ม - -
- ร - ร	- ร - ร	- ร - ล	- ล - ร	- ร - ล	- - - ช ม	- ม ร ด	- ร - ร

- ช - ลท	ด รี้ มี่ -	- ร ม ช -	ช ม - -	-----	ร ม พ ช	-----	ล ท ด รี้
ร - ช -	--- ร	ด - - ร	ด - ร ด ท	ร ม พ ช	-----	ล ท ด ร	-----

รี้ รี้ รี้ -	ช ช ช -	ช - ช -	ช - ช -	ท ล ช -	ช ช ช -	ช - ช -	ช - ช -
--- ร	--- รี้	- รี้ - ร	- ร - รี้	--- ร	--- ร	- ร - ร	- ร - ร

- - - ลช -	ลช - - -	- ร ม - ล	- ด - ช	ช ล ท -	ร ร ร -	ม ม ม -	ช ช ช -
พ - - ม	- ม ร ด	ด - ล -	ด - ช -	--- ม	--- ช	--- ล	--- ช

→

---ช	-ล-ท	---ท	-ล-ช	-ม-ล	ท-ล-	ลช ---	ร ม --
--ช-	ล-ท-	--ท-	ล-ช-	ร-ท-	-ช-ม	-ม ร ด	-ร-ร

ม ร ด -	ด ร ม -	-ด ---	ฟ ช ล -	ท ล ช -	ช ล ท -	-ช ---	ด ร ม --
---ร	---ช	ช-ด-	---ช	---ล	---ร	ร-ช-	---ร

→ → → →

---ร	-ม-ม	ร ---	-ร ร ร	---	-ช-ร	---	-ท ท ท
--ร-	---ร	-ร-ล	-ล ล ล	---ช	-ร-ล	---ท	-ท ท ท

-ท ท -	ม ม ม -	ม-ม-	ม-ม-	---ร	---ม	---ช	---ร
---ท	---ท	-ท-ท	-ท-ท	---ท	---ท	---ท	---ท

---ร	ร ร ร -	ท ล ช -	ม ม ม -	ร-ร-	ร-ร-	ร-ร-	ร-ร-
--ร-	---ร	---ร	---ม	-ร-ช	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ช

ร ร ร -	ร ร ร -	ร ร ร -	ร ร ร -	ล ล ล -	ล ล ล -	ช ช ช -	ช ช ช -
---ล	---ท	---ล	---ล	---ม	---ม	---ร	---ร

-ช-ช	-ม-ม	-ร-ร	-ด-ด	-ล---	-ม---	ช ล -ช	-ม---
ม-ล-	ร-ช-	ด-ม-	ล-ร-	-ช-ช	-ร-ร	--ช-	ด ร -ร

ช ล -ช	ด ร -ด	ช ล -ช	-ม---	ลช ---	ม ร --	---ล	-ด-ช
--ช-	--ด-	--ช-	ด ร -ร	-ม ร ด	-ด-ช	ด-ล-	ด-ช-

ม ร --	---	---ร ม	ช-ม-	---ร	ร ท -	---ม	-ช-ร
-ด-ท ล	ช ฟ ม ร	ช ---	-ร-ช	ช ---	ช-ลช ม	ช-ม-	ช-ร-

ม ร -ร-	ฟ ม -ม-	ช ฟ -ฟ-	ลช -ช-	ท ล -ล-	ด ร -ท-	ร ด -ด-	ม ร -ร-
-ร-ร	-ม-ม	-ฟ-ฟ	-ช-ช	-ล-ล	-ท-ท	-ด-ด	-ร-ร

รึ รึ รึ -	ซุ ซุ ซุ -	ซุ - ซุ -	ซุ - ซุ -	ซุ - ซุ -	ซุ - ซุ -	ซุ - ซุ -	ซุ - ซุ -
- - - ร	- - - รึ	- รึ - ร	- ร - รึ	- ร - รึ	- ร - รึ	- ร - รึ	- ร - รึ

→

- - - -	- ม - รึ	- ต - -	(มึรึต) - -	ซุ ซุ - -	ล ล - -	ท ท - -	ต - รึ
- - - ม	- ม - ร	- ต - -	(มรด) - ซุ	- - - ล	- - - ท	- - - ต	- - - ร

จากการสัมภาษณ์ ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวซึ่งถือเป็นเพลงประเภทพิเศษที่ครูบุญยัง เกตุคงไม่ได้ต่อให้กับลูกศิษย์ทุกคนนั้น พบว่า มีศิษย์เพียงแค่ 6 คนเท่านั้นที่ได้รับการถ่ายทอด และจำนวนเพลงเดี่ยวที่ครูถ่ายทอดให้นั้นก็ไม่ได้เยอะมาก ซึ่งน่าจะเพราะเพลงเดี่ยวนั้น ไม่ได้ใช้บรรเลงในการประกอบอาชีพหรืองานทั่วไป แต่จะใช้บรรเลงในงานหรือโอกาสพิเศษเท่านั้น และลูกศิษย์ของครู ก็ไม่ได้มีความต้องการเพลงเดี่ยวจากครู จึงทำให้ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวจากครูไว้ไม่มากนัก

3.2.3 ขนบและแบบแผนการปฏิบัติของสำนัก

นอกจากครูบุญยัง เกตุคงจะได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับลูกศิษย์แล้ว ท่านก็ยังได้อบรมสั่งสอนศิษย์และได้ประพฤติตนเองเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์ เพื่อให้ศิษย์แต่ละคนเป็นนักดนตรีที่ดี มีความประพฤติเหมาะสมกับกาลเทศะ จนกลายเป็นขนบและแบบแผนที่ศิษย์ได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ซึ่งผู้วิจัยพบว่าสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นได้ดังนี้

3.2.3.1 การประพฤติตนของครูบุญยัง เกตุคง

3.2.3.2 ขนบในการบรรเลงดนตรีไทย ของสำนักเกตุคง

3.2.3.1 การประพฤติตนของครูบุญยัง เกตุคง

การประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้ศิษย์ได้จดจำนั้นนอกจากจะทำให้ศิษย์เกิดความประทับใจและภาคภูมิใจที่ได้เป็นศิษย์เป็นครูกันแล้ว ยังนับว่าเป็นการสั่งสอนอบรมทางอ้อมวิธีหนึ่ง เพราะพฤติกรรมต่างๆที่ครูกระทำ ย่อมส่งผลให้ศิษย์หรือคนใกล้ชิดเกิดการเลียนแบบได้ ซึ่งท่านก็ได้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์เสมอมา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นได้ 2 แบบอย่างคือ

1. ครูเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี
2. ครูเป็นแบบอย่างของครูที่ดีและนักดนตรีที่ดี

3.2.3.1.1 ครูเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี

ครูบุญยัง เกตุคงเป็นคนที่ทำให้ความเคารพและยึดมั่นในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมากมายเย็น เปล่งสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า กิจกรรมประจำวันของครูบุญยัง เกตุคงในทุกๆ เช้า นั้น ครูจะตื่นมาหุงข้าวใส่บาตรเป็นประจำ เว้นแต่ว่าวันไหนครูไปแสดงลิเก ครูก็จะพักผ่อน

ตื่นเข้ามาลู้งยังแจะใส่บาตรทุกเช้าแหละ ตอนที่มาอยู่ปรangkongนี้ใส่ตลอดเพราะว่าลู้งยังไม่ไปลิเกแล้ว สมัยอยู่โรงไฟฟ้าก็ใส่นะ เว้นแต่วันไหนไปลิเกมาก็จะนอนพักผ่อน แต่ถ้าวันไหนอยู่บ้านไม่ไปงานลู้งยังแจะใส่ตลอด ตอนอยู่ปรangkong นั้น ไอ้ยมมันอยู่ด้วย ก็คอยหุงข้าว แะใส่ของแะทุกวัน กับข้าวก็ในหมู่บ้าน มีร้านค้าขาย บางทีก็ใส่ข้าวเปล่า...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายนิยม เปล่งสันเทียะ ได้เขียนคำไว้อาลัยในหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า กิจกรรมประจำวันของครูบุญยังนั้น ในช่วงที่ครูอยู่บ้านปรangkongนั้น ครูจะอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาในช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ในตอนเช้าครูจะตื่นมาใส่บาตร จากนั้นก็จะต่อเพลงให้กับตนเอง หลังจากนั้นครูจะพักผ่อน ในช่วงตอนเย็นๆของทุกวัน ศิษย์ของครูก็จะเดินทางมาหาครูที่บ้าน

ชีวิตประจำวันที่บ้านปรangkong ปู่จะอยู่โคราชตั้งแต่วันจันทร์ถึงศุกร์ ทุกเช้าปู่จะตื่นมาใส่บาตรทุกวัน จากนั้นปู่ก็จะต่อเพลงให้ผมเป็นประจำ และหลังอาหารเข้าเสร็จ ปู่ก็จะพักผ่อน ช่วงเย็นปู่จะมีความสุขมาก เพราะจะมีลูกศิษย์ มากันเต็มบ้านเป็นประจำ...(นิยม เปล่งสันเทียะ, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 53-54)

นอกจากนี้หากมีงานบุญที่ใด ครูก็เต็มใจและยินดีช่วยเหลือเสมอ โดยพระครูโพธิเชมมาร เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ ได้เขียนคำไว้อาลัยในหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า ครูบุญยัง เป็นคนที่ดีและหากทางวัดโพธิ์ต้องการความช่วยเหลือ ครูบุญยังก็จะให้การช่วยเหลือและหมั่นทำนุบำรุงศาสนาอย่างเสมอ “ได้พบและรู้จักโยมมานานหลายปี มีความสนิทสนมช่วยเหลือจนเจอกันมาตลอดถึงคราววัดโพธิ์มีกิจการงานพระศาสนาที่ได้รับการช่วยเหลือจากโยมด้วยดีเสมอมา...” (พระครูโพธิเชมมาร, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 38)

นายจักรพันธ์ โปษยกฤต ได้เขียนคำไว้อาลัยในหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า ครูบุญยัง เป็นคนที่เคารพและศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมาก การจัดงานไหว้ครูดนตรี ถ้าหากเชิญครูไปเป็นพิธีกรนั้นครูก็สั่งไว้ว่าห้ามขาดพิธีสงฆ์โดยเด็ดขาด ครูเป็นคนที่ชอบทำบุญทำทานที่วัดอยู่เสมอ และครูก็มีความคิดที่จะจัดสร้างวัดชื่อว่า วัดลิเกปีพาทย์ทำ ไว้ที่จังหวัดนครราชสีมา แต่ก็มีเหตุทำให้ต้องล้มเลิกไป ถึงอย่างไรก็ตามครูก็ยังยึดมั่นในพระพุทธศาสนา

ครูยึดมั่นในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่งยวด สิ่งนี้ก่งหนาค่อมมีสวดมนต์เย็น ฉ้นเข้าในพิธีไหว้ครู พิธีสงฆ์ต้องมาก่อน หลังจากพระกลับแล้วจะทำอะไรก็ว่ากัน นอกจากเป็นพิธีกรให้งานคนอื่น ธรรมดาครูต้องมีพิธีไหว้ครูเป็นประจำทุกปีไม่มีขาด มารยะหลังครูเลิกพิธี เปลี่ยนมาเป็นงานทอดกฐินทอดผ้าป่าสร้างวัดอุทิศ ส่วนกุศลให้แก่ครูบาอาจารย์แทน ครูเห็นว่าการสร้างโบสถ์วิหารสร้างวัดหรือถาวรวัตถุอื่น ๆ เป็นการไม่สุญเปล่า เป็นเรื่องแน่นอน ในบั้นปลายชีวิต ครูได้ดำริสร้างวัด ลีเกปีพาทย์ท่า ขึ้นที่โคราช เห็นว่าวัดชื่อ วัดละครท่า มีคนสร้างแล้ว วัดของพวกลีเกปีพาทย์ทำน่าจะมีได้ ดำริของครูที่จะสร้างวัดลีเกปีพาทย์ท่า แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงในพุทธศาสนาอย่างยิ่ง และเป็นพุทธศาสนิกที่รู้จักแยกแยะ แม้ว่าจะได้รับความกระทบกระเทือนใจจากพุทธสาวกบางกลุ่มบางท่าน ครูก็ไม่ได้เหมาเกลียดพระไปหมด...(จักรพันธ์ โปษยกฤต, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 110 - 116)

นายเรียง รอสุงเนิน ได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกรณีวัดลีเกปีพาทย์ท่าที่ครูบุญยัง เกตุคงได้ตั้งใจสร้างว่า วัดนั้นมีอยู่แล้ว แต่ยังขาดถาวรวัตถุอีกหลายอย่าง ครูจึงได้ชักชวนบรรดาคนรู้จักทั้งลีเกและนักดนตรี รวมถึงลูกศิษย์ของครู ให้ช่วยกันทำบุญสร้างวัด แต่ได้ขออนุญาตเจ้าอาวาสเปลี่ยนชื่อวัดซึ่งเจ้าอาวาสก็ตอบตกลง ต่อมาเมื่อถวายเงินไปแล้ว พระรูปนั้นก็ได้ลาสิกขาพร้อมทั้งหนีไปกับเงินที่ครูถวายไว้ โครงการวัดลีเกปีพาทย์ท่า ที่ครูบุญยังตั้งใจไว้จึงไม่สำเร็จ

เรื่องวัดที่อาจารย์ไปสร้าง อาจารย์ไปทำอยู่แถวโนนไทย วัดนั้นมีอยู่แล้ว แต่ว่ายขาดอะไรหลาย ๆ อย่าง อาจารย์ก็คุยว่าจะหาเงินมาช่วยสร้าง แต่ว่าขอเปลี่ยนชื่อวัดเป็นวัดลีเกปีพาทย์ท่า เจ้าอาวาสก็ยอม อาจารย์ก็เลยหาสวดัง ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน พวกกรุงเทพฯก็มา มากี่หลายคน ก็ลูกศิษย์ลูกหาทางนั้นมา เยอะ พวกลีเกด้วย ปีพาทย์ด้วย มากี่มาช่วยกัน ได้จากพวกปีพาทย์ก็ส่วนหนึ่ง แต่ว่าได้เยอะกับพวกลีเก ลีเกเขามีเงินหลาย ยังไงไม่รู้ไปๆมา พระองค์นั้นแกลิก แล้วก็หนีไปเลย อาจารย์แกเอาเงินถวายไว้กับพระรูปนี้แหละ รูปก็เลยไม่สำเร็จ อาจารย์ก็ซิมๆไปบ้างแหละ แกตั้งใจแล้ว แต่ว่าพวกลูกก็ไม่มีใครพูดถึงเรื่องนี้อีก ก็ทำเป็นแบบลึ้มๆไป ก็ไม่รู้จะทำยังไงได้ พระศึกแล้วก็หายไปเลย ไปไหนก็ไม่รู้ ใ้ลมันนั้นก็ได้แต่แฉ่งความ...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

และด้วยความศรัทธาที่ครูบุญยัง เกตุคงมีต่อพระพุทธศาสนาและความเคารพในครูบาอาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนมานั้น ครูจึงได้จัดสร้างวัดมุงคลขึ้นที่จังหวัดนครราชสีมาด้วยกัน 3 รุ่น ดังนี้

รุ่นที่ 1 เหรียญนะลือชา

ภาพที่ 30 ภาพด้านหน้าและด้านหลังเหรียญนะลือชา

ที่มา : สันติ วิไลสูงเนิน

เหรียญนะลือชานั้นเป็นเหรียญรูปทรงสามเหลี่ยม ด้านหน้ามีอักษรเขียนว่า “ฤ” ส่วนด้านหลังมีอักษรเขียนว่า “นะลือชา กุริยะ สัจจะ ลือโสภะกัญจะสระรัง ลือฉมมิ่ง เทศะนัง ะรัง ะรัง ลือมรรณต์ตั้ง นะมามีหัง”

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เหรียญนะลือชา จัดสร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2520 สร้างขึ้นเพื่อหาเงินสบทบทุนสร้างศาลาการเปรียญวัดโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ให้เช่าบูชาเหรียญ ในราคาเหรียญละ 20 บาท “เหรียญแรกที่ทำนั้น ชื่อเหรียญนะลือชา รู้สึกรู้ว่าจะให้บูชาเหรียญละยี่สิบ บาท ค่าบูชาเหรียญลุงยังแถมมาช่วยหลวงพ่อเขียนสร้างศาลาวัดโพธิ์นี้ หลังใหญ่ ตอนนั้นทำหลายเหรียญอยู่ สมัยนั้นยี่สิบบาทก็ได้หลายตั้งอยู่ ตอนนั้นปีสองศูนย์...” (เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

รุ่นที่ 2 เหรียญหลวงพ่อกุณ

ภาพที่ 31 ภาพด้านหน้าและด้านหลังเหรียญหลวงพ่อกุณ

ที่มา : สันติ วิลัยสุนเนิน

เหรียญหลวงพ่อกุณเป็นเหรียญรูปทรงหยดน้ำ ด้านหน้าเป็นรูปหลวงพ่อกุณนั่งขัดสมาธิ มีอักษรเขียนไว้ว่า “พระญาณวิद्याคมเถร หลวงพ่อกุณ ปรีสุทโธ วัดบ้านไร่ นครราชสีมา” ด้านหลังเป็นรูปครูบุญยัง เกตุคงรำ ซึ่งได้ต้นแบบมาจากภาพครูบุญยังในหนังสือศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ ครูบุญยังค์ เกตุคง ศิลปินแห่งชาติ ระยะเวลาไข่มุกหล่นบนจานหยก หน้าที่ 170

ภาพที่ 32 ภาพต้นแบบในการจัดสร้างเหรียญ

ที่มา : เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เหรียญหลวงพ่อกุณ จัดสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2535 สร้างขึ้นเพื่อเป็นแจกเป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสที่ ครูบุญยัง เกตุคงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็น ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงลิเก

ตอนหลังทำอีกเหรียญ ด้านหน้าเป็นหลวงพ่อกุณ ด้านหลังเป็นลุงยังรำ เหรียญนี้ทำตอนที่ลุงยังได้เป็นศิลปินแห่งชาติ รู้สึกจะปีสามห้า เหรียญนี้ทำตั้งสาม บล็อกนะ บล็อกแรกก็ไม่ติด บล็อกสองก็ไม่ติด ลุงยังแอบบอก เอ้าลืมบอก หลวงพ่อกุณ ก็ซื้รถไปเลย มีลุงเลื่อนด้วย ลุงอินด้วย ไปถึงวัดก็เข้าไปหา เข้าไป กราบท่าน ท่านก็ถาม เอ้าพวกมึงจื้ทำก็เหรียญ ลุงยังว่าพันเหรียญครับ เอ้าๆไป พวกมึงไปทำ นั่นแหละพอกกลับมา ก็ทำได้สำเร็จ พอทำเสร็จแล้วก็เอาไปให้ท่าน ปลุกเสก...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

รูปที่ 3 เศียรพ่อก่ขนาดเล็ก

ภาพที่ 33 ภาพด้านหน้าและด้านหลังเศียรพ่อก่ขนาดเล็ก

ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

เศียรพ่อก่ขนาดเล็ก ที่ครูบุญยัง เกตุคง ทำขึ้นนั้น ทำจากทองเหลือง โดยมีลักษณะและรูปร่างคล้ายหัวโขนจริงโดยมีขนาดเล็กมาก นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า พ่อก่กันนั้นจัดสร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2538 สร้างขึ้นเพื่อจัดหาทุนทรัพย์ในการก่อสร้างวัดลิเกปีพาทย์ทำ โดยนำมาให้เช่าบูชาในงานไหว้ครู ที่จัดที่วัดโพธิ์ในราคา 100 บาท โดยเดชา เสริมใหม่ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ปีสามแปด ลุงยังทำเป็นเศียรพ่อก่ ตอนนั้น รู้สึกว่าจะให้หลวงพ่อกุณปลุกเสกเหมือนเดิม ทำเสร็จก็เอามาให้บูชา

ที่วัดโพธิ์ตอนงานไหว้ครุন্নันแหละ เคียรละร้อย แกหาสตรงค์สร้างวัด ลุงยังแกอยากทำวัดลิกเป่พาทย์
ทำ นี่แหละก็หาสตรงค์สร้างวัด...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

จะเห็นว่าครุบุญยัง เหตุคงนั้นท่านเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี การประพฤติตนของท่านใน
ข้อนี้มันยังได้ส่งผลให้ศิษย์ของท่านนำไปปฏิบัติตนตามอีกด้วย โดยนายสุเทพ กิขุนทดได้ให้สัมภาษณ์
ว่า ปัจจุบันนั้นตนเองก็หมั่นทำบุญอยู่เสมอ เช่น สวดมนต์ไหว้พระ นำเงินก่านลไหว้ครูไปทำบุญ
เป็นต้น ซึ่งได้แบบอย่างมาจากครุบุญยัง เหตุคง

เราก็อทำเรื่อย ทุกวันนี้ ที่บ้านปรangkทอง พอเราไปอยู่ พอถึงวันพระ ก็สวด
มนต์ ไหว้พระ ไหว้ครู เงินก่านลเราก็อเอาไปทำบุญ หรือว่ามีงานบุญ งานกฐิน
งานผ้าป่า เราก็อทำบุญ แล้วเราก็ออุทิศให้ครูบาอาจารย์ มันก็ไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไร
ใช้ไหม สวดมนต์ไหว้พระนี่ มีแต่เรื่องดี สมัยอาจารย์บุญยังท่านอยู่ ท่านก็ทำให้ดู
เป็นอย่างไ้ ใครจะทำตามหรือไม่ทำอันนั้นก็เรื่องของเขา แต่เราทำ แล้วก็ระลึกถึง
ท่าน...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ปัจจุบันจะทำบุญใส่บาตรทุกเช้า และสำหรับวันพระก็จะ
นำอาหารไปถวายที่วัด “ทุกวันนี้ก็หุงข้าวใส่บาตรทุกวัน วันพระก็ไปวัด เอาจ้งหันไป แต่ไม่ได้อยู่รอฟัง
พระทรรอก ไปแล้วก็กลับ...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า สวดมนต์ไหว้พระเป็นประจำ ซึ่งเมื่อครุบุญยัง เหตุคง
ท่านมีชีวิตอยู่ท่านก็จะสวดมนต์ไหว้พระเป็นประจำ โดยเฉพาะในวันพระหรือวันก่อนไปเป็นพิธีกรอ่าน
โองการไหว้ครู

ลุงก็สวดมนต์นะ มันต้องปฏิบัติด้วยลูกไม่ได้ทรรอก อย่างเรามีเคียรครุใน
บ้าน ก็ต้องหมั่นสวดมนต์ด้วย สมัยลุงยังแกก็อทำ อย่างวันพระ หรือวันครูเนี่ย แกจะ
เข้าห้องพระ ในห้องก็มีเคียรครุด้วย บางทีแกเข้าไปสวดมนต์ นานเหมือนกันนะ
กว่าลุงยังจะออกมา ยิ่งถ้าวันไหนจะไปเป็นพิธีกร นี่แกก็เตรียมตัวนะ ลุงก็จะอย่าง
ลุงยังมา ของพวกนี้ ไม่ได้ทรรอก ใครไม่เชื่อลุงเชื่อ...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10
กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้หลังจากที่ครุบุญยัง เหตุคงได้เสียชีวิตลง ศิษย์เหตุคง จังหวัดนครราชสีมา ก็ได้ร่วม
ใจกัน จัดสร้างวัดถุมงคลขึ้น 1 รุ่น เพื่อแจกเป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพครุบุญยัง เหตุคง
ในวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2541 โดยจัดสร้างเป็นเหรียญพ่อแก่นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า
เหรียญพ่อแก่ จัดสร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2540 สร้างเพื่อแจกเป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ
ครุบุญยัง เหตุคง ภายหลังจากแจกในงานพระราชทานเพลิงศพแล้ว ศิษย์เหตุคง จังหวัดนครราชสีมา
ก็ได้นำมาให้บุคคลทั่วไปที่มีความสนใจเช่าบูชาในราคา 99 บาท เพื่อนำเงินไปสมทบทุนในการจัดงาน

ไหว้ครูครอบครุตนตรีไทยประจำปีที่จังหวัดนครราชสีมา เหมือนดังเช่นในอดีตที่ครูบุญยัง เกตุคงท่าน เคยสร้างเหรียญต่างๆไว้ และนำเงินที่ได้มาไว้ทำบุญให้กับครูบาอาจารย์ “เหรียญสุดท้ายก็เหรียญปีสี่ ศูนย์ เหรียญนี้ลูกศิษย์ช่วยกันทำ แจกงานเผาลุงยงนี้แหละ ทำเป็นเหรียญพ่อแก่ แจกตอนงานวันเผา พอมาหลังๆ ก็เลยเอามาให้บูชา จะได้เอาสตางค์ไว้สมทบทุนงานไหว้ครู...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์ , 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 34 ภาพด้านหน้าและด้านหลังเหรียญพ่อแก่ที่ระลึก

งานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง

ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เหรียญพ่อแก่รุ่นนี้นั้น เป็นรูปทรงใบเสมา ด้านหน้าเป็นรูปเศียรพ่อแก่ มีตัวอักษรเขียนว่า “คุณ ฤ ฤ ฤ ฤ” ส่วนด้านหลังมีตัวอักษรเขียนว่า “นครราชสีมา ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิง 13 มกราคม 2541 ครูบุญยัง เกตุคง”

3.2.3.1.2 ครูเป็นแบบอย่างของครูที่ดีและนักดนตรีที่ดี

ครูบุญยัง เกตุคงท่านเป็นคนที่มีความเสียสละและรักในการสอนดนตรีไทย โดยมีได้เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยส่วนตน ซึ่งนายฉลอง ฝ่ายโคกสูง ได้เขียนคำไว้อาลัยในหนังสืองานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง ว่าความสุขของครูบุญยัง เกตุคงคือการได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้แก่ศิษย์ ซึ่งกิจวัตรประจำวันของครูนั้น ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ครูจะอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์นั้นครูจะเดินทางไปสอนที่โรงเรียนศศิธิยะ กรุงเทพมหานคร

ระยะหลังพี่ยังจะอยู่ที่โคราช วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์จะมาสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนคคิลยะกรุงเทพ ความสุขของพี่ยังคือการได้ต่อเพลงให้ ความรู้แก่ลูกศิษย์ โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย บางครั้งผมเห็นพี่ยังเหนื่อยก็ไม่อยากรบกวนท่าน แต่ท่านจะไม่ยอมหยุด ท่านจะพูดว่า ไอ้แก๊ะเอ๊ย กูยังไม่ตายง่ายๆ หรอก กูต้องอยู่อีก 150 ปี และขอเมียอีก 5 คน กูถึงจะตาย พูดแล้วก็หัวเราะชอบใจ...(ฉลอง ฝ่ายโคกสูง, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 62-63)

นางสาวรวีวิภา กิ่งพุดชา ก็ได้เขียนคำไว้อาลัยในหนังสือพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า ถึงแม้ว่าครูจะเหน็ดเหนื่อยจากงานต่างๆก็ตาม ครูบุญยังก็จะเมตตาและเต็มใจถ่ายทอดวิชาความรู้ให้เสมอ

ถึงแม้ว่าบางวันท่านจะเหน็ดเหนื่อยท่านก็ยังเมตตาสอนให้พลอย พลอยไปเรียนตีซิมกับคุณปู่หลังจากทำการบ้านเสร็จแล้ว บางวันก็ไปทางข้าวเย็นบ้านคุณปู่ แต่เวลาที่พ่อแม่พาพลอยไปบ้านคุณปู่ คุณปู่จะเรียกทานข้าวทุกครั้ง นี่คือความเมตตาของคุณปู่ที่มีต่อครอบครัวพลอยและทุกๆคน...(รวีวิภา กิ่งพุดชา, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 49-50)

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้เขียนความรู้สึกของตนเองถึงครูในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า ครูบุญยัง เกตุคงเป็นผู้ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ทั้งดนตรีไทยและลิเกสู่คนรุ่นใหม่ เมื่อครูได้รับการคัดเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติแล้ว ครูก็ยังคงพยายามทำสิ่งต่างๆเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น และสามารถทำให้นักดนตรีไทยและนักแสดงลิเกรุ่นใหม่เกิดความรักความสามัคคีกัน จึงถือได้ว่าครูบุญยัง เกตุคงนั้นเป็นบุคคลสำคัญของจังหวัดนครราชสีมา

บุญคุณอันยิ่งใหญ่ของท่านครูบุญยัง เกตุคงที่มีต่อสังคมไทยนั้น น้อยคนนักที่จะกระทำได้เสมอเหมือนในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทุกสิ่งทุกอย่างไร้พรมแดน แม้แต่ศิลปวัฒนธรรมต่างชาตก็ได้แทรกซึมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทย แต่ท่านครูบุญยัง เกตุคงก็ได้สู้พยายามสร้าง ภูมิคุ้มกัน ให้แก่ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยเพียรถ่ายทอดความรู้ และทักษะในศิลปะการแสดง ปี่พาทย์และนาฏดนตรีให้แก่อนุชนรุ่นลูก รุ่นหลาน รุ่นเหลนชาวโคราชมาตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 2500 เพื่อให้ช่วยกันสืบทอดมรดกของชาติเอาไว้จนสามารถดำรงอยู่คู่กับชาติไทยได้อย่างสง่างามจวบจนทุกวันนี้ ความเป็นศิลปินแห่งชาติซึ่งน้อยคนนักที่จะได้รับคัดเลือก มิได้ทำให้ครูบุญยัง เกตุคง อยู่หรือห่างเหินไป ตรงกันข้าม กลับถ่ายทอดความรู้และ

ทักษะมากขึ้น เป็นเสาหลักให้แก่หมู่คณะลิกเกโคราช โดยเฉพาะได้ริเริ่มจัดพิธีไหว้ครู ลิกเกโคราชรวมกันทุกคณะมาตั้งแต่ พ.ศ. 2534 เป็นผลให้เกิดความรัก สามัคคีในหมู่ คณะโคราชอย่างน่าชื่นชมยิ่ง...(วิจิตร ศรีสอาน, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงาน พระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 41-42)

นอกจากนี้ครูยังให้ความเมตตาเอ็นดูลูกศิษย์เสมือนญาติ ถ่ายทอดวิชาความรู้ต่างๆให้ศิษย์ ด้วยความจริงใจ ครูมักจะพูดจาไพเราะและให้กำลังใจลูกศิษย์เสมอทุกครั้ง ซึ่งศิษย์ทุกคนก็รักและ เคารพครูบุญยัง เกตุคงเสมือนญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวเช่นเดียวกัน และที่สำคัญครูนั้นเป็นคนที่ยิ้มแย้ม ง่าย ไม่ถือตัว สามารถเข้ากับคนอื่นๆได้เสมอ นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เกตุคง เป็นมากกว่าครู เพราะสอนทั้งวิชาความรู้ สอนทั้งเรื่องกิริยามารยาท สอนในทุกๆเรื่องๆ การ ประพฤติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ครูเป็นคนที่พูดเพราะตนเองนั้นประทับใจครูในทุกๆเรื่อง

แถมเป็นมากกว่าครูนะลุงยัง สอนวิชาความรู้ สอนกิริยามารยาท สอนทุก อย่าง ถามว่าประทับใจอะไร ก็ทุกอย่างเลย ฝีมือด้วย แหมระดับลุงยัง แกรเรียนมาเท่าไร แล้วก็การวางตัว ประพฤติตัว การพูดจากับลูกศิษย์ แล้วก็เอ็นดู ช่วยเหลือลูกศิษย์ลูกหาด้วย แยกเคยบอกลุงนะ เออ เออนะลำบากกว่าเขา แล้วสัก วันเธอจะสบายกว่าเขาซะหมิ่น เนี่ยพอครูพูดมาแบบนี้ เราก็ตีใจ คล้ายๆว่าครูให้พร เรา...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายฉลอง ฝ่ายโคกสูง ได้เขียนความรู้สึกของตนเองถึงครูในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทาน เพลิงศพครูบุญยัง เกตุคงว่า ครูบุญยังเป็นที่รักลูกศิษย์มาก ท่านจะคอยปกป้องลูกศิษย์เสมอ และ ไม่ยอมให้ใครมารังแกลูกศิษย์ของตน ท่านได้สั่งเอาไว้ว่า หากท่านเสียชีวิต ให้ตั้งบำเพ็ญกุศลและ ฌาปนกิจที่จังหวัดนครราชสีมา

ท่านรักลูกศิษย์มาก ท่านปกป้องลูกศิษย์ ไม่ยอมให้ใครมารังแกลูกศิษย์ไม่ ว่าจำพูดหรือการกระทำ ครูบุญยังท่านไปๆมาๆระหว่างกรุงเทพฯกับโคราช จนกระทั่งครั้งสุดท้ายท่านได้เป็นศิลปินแห่งชาติ ท่านได้ซื้อบ้านที่อยู่หมู่บ้าน ปรารงค์ทองโคราช ที่หน้าบ้านของท่านยังมีป้ายติดว่า บ้านศิลปินแห่งชาติ ท่านสร้าง เครื่องปั้นพาทย์มอญไว้ให้ลูกศิษย์ที่โคราชทำมาหากิน เพราะท่านกลัวลูกศิษย์จะ ลำบาก พียงเคยพูดเสมอว่า ถ้ากูตายไ้แก่ะ มึงเอากูไปไว้วัดโพธิ์ และเผาที่วัดโพธิ์ เพราะแม่กูตายโคราช ครูกูตายโคราช กูก็ต้องตายโคราช ทุกเย็นหลังเลิกงานแล้ว ผมจะไปหาทานที่บ้านของท่านที่หมู่บ้านปรารงค์ทอง ท่านจะรอทานข้าวเย็นด้วย ทุกวัน ถ้าวันไหนไม่ได้ไปหาท่าน ท่านจะบ่นว่าไอ้แก่ะมันไปไหนของมัน ทำไมมันไม่

มากินข้าว...(ฉลอง ฝ่ายโคกสูง, 2541 อ้างถึงในที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ
ครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 62-63)

นายสุเทพ กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูเป็นคนที่รักและเมตตาลูกศิษย์มาก ครูจะคัดเลือก
วิชาความรู้ที่ดีมาให้ลูกศิษย์เสมอ

มีครั้งหนึ่งแกล่ให้ฟัง แกล่ให้ใครนะ ชื่อมณฑิยรมังหรือชื่ออะไรเราก็จำ
ไม่ได้นะ เป่าปี่เดี่ยวอัดเทปมาให้ แกล่แล้วว่า เป่าให้หน่อย ฉันจะเอาไปให้ลูกศิษย์ที่
โคราช ที่นี้อาจารย์แล้วว่าเขาเป่าผิดหรือไง แต่เขาไม่เป่าใหม่นะ เขาบอกเป่าๆไป
เถอะให้พวกโคราช อาจารย์แกล่โมโหมากเลย แกล่บอกทำไม พวกโคราชก็ลูกศิษย์ฉัน
พอแกล่มาเล่าให้เราฟัง เราก็คิดตาม แสดงว่าครูรักเรา วิชาความรู้อันไหนเห็นว่าไม่ได้
ไม่ถูกต้องก็ไม่เอามาให้ลูกศิษย์...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

นายนิมิต ฉ่อยมณี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยังทำให้ดนตรีไทยในจังหวัดนครราชสีมา
พัฒนาขึ้นจากเดิมค่อนข้างมาก ทั้งการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับศิษย์ รวมถึงกิจกรรมต่างๆที่ครูทำ
เช่น การจัดงานไหว้ครู ซึ่งก็จะมีลูกศิษย์ของครูจากที่ต่างๆเดินทางมาบรรเลงดนตรี เป็นการเปิดโลก
ทัศน์ใหม่ๆทางด้านดนตรีให้กับนักดนตรีไทยของจังหวัดนครราชสีมา ครูเป็นคนที่ยิ้มง่ายไม่ถือตัว
เข้ากับคนอื่นได้ง่าย

พูดถึงโคราชเราพัฒนามากขึ้นก็เพราะลุงยังนะ อย่างเวลาลุงยังจัดงานไหว้
ครูแต่ละที ลูกศิษย์ลูกหาลุงยังมาจากภาคกลาง เนี่ยแล้วเวลาเขามาบรรเลงแต่ละที
เขาปรับกันมา ฟังเพราะด้วย ไหวด้วย มันก็กระตุ้นพวกปี่พาทย์โคราชนะ คล้ายๆ
กับเปิดกะลา คือถ้าต่อเพลงตักกันเองดูกันเองนี่มันก็เฉยๆ แต่เนี่ยเวลาเขามาตีมา
บรรเลง เราเห็น แบบ โอ้ ทำไมตีกันไหว กลองแขกเขาใส่ลูกเล่น ปรับกันมา เนี่ย
ลุงยังแกล่ทำเพื่อโคราชเราหลายอย่างนะ แล้วก็ไม่เคยถือตัวด้วย อย่างกับพ่ออาที่
สนิทกัน พ่อแกล่เรียก พี่ยังๆ แกล่ก็ฝากให้เรียนแหละ แต่ว่าเราก็ไม่ได้เข้าไปต่อเพลง
กับลุงยังซักที ส่วนใหญ่ก็ต่อกับลุงอิน...(นิมิต ฉ่อยมณี, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม
2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เกตุคงที่มีชื่อเสียงแต่กลับเป็นครูที่เรียบง่าย
ใช้ชีวิตเรียบง่าย อยู่ง่าย กินง่าย พูดจาไพเราะ ไม่เคยดูหรือว่าใคร ใครเข้าไปหาครูครูก็คุยด้วยหมด

พูดถึงว่า แกล่เป็นศิลปินดังนะมีชื่อเสียงมากใครก็รู้จักอาจารย์บุญยัง เกตุคง
ทั่วประเทศไทย รู้จักหมด แต่ว่าแกล่ไม่เคยถือตัว กินง่ายๆ อยู่ง่ายๆ เวลาสอนก็พูด
เพราะ ไม่เคยดูไม่เคยว่าใคร เวลาไปงานแกล่ก็นั่งด้วย ตีด้วย ใครเข้าไปหาก็ได้ คุย
ด้วยหมด...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยังเป็นคนไม่ถือตัว สามารถเข้ากับคนอื่นได้ง่าย

ลูกก็ว่าเป็นบุญตัวเองนะที่ได้เรียนกับอาจารย์ ไม่งั้นก็ไม่ได้แบบนี้หรอก แล้วแกก็ไม่ถือตัวด้วย อย่างตอนนั้นอาจารย์มาบ้าน มากับลุงอิน พ่อแกขอให้อาจารย์ตีเดี่ยวให้ฟัง แกก็ตี รู้สึกว่าจะเดี่ยวนกขมัน ระนาดทุ้มนี้แหละ แกก็พอก็นั่งคุยกัน ธรรมดาเนี่ยแหละ แต่แกพูดกันเพราะ ตอนนั้นพ่อสุบยาคุณมวนใบตอง อาจารย์ก็ยังไม่ขอพ่อสุบเลย เหมือนคล้ายแกอยากลองมั่ง แกวางตัวง่าย ๆ นี้แหละ...

(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูเป็นคนที่พูดเพราะ ไม่เคยดูหรือว่าใคร ครูเป็นคนดีที่พร้อมจะช่วยเหลือลูกศิษย์ทุกเมื่อ งานบวชลูกชายของตน ครูก็ช่วยเหลือโดยการเป็นเจ้าภาพบวชให้

แกบอกแกสอนหมดทุกอย่าง ไม่ถือตัวด้วย ไม่เคยดูใคร เวลาพูดกับลูกศิษย์ลูกหานี้ เย็นๆ เธอไปร้านค้าซื้อของให้ชั้นหน่อย เลื่อนไหนเธอลองตีใหม่ลีเนี่ยเวลาลุงยังพูด พูดเพราะ แล้วก็พูดแบบนี้กับทุกคน ไม่เคยตะคอกไล่ ไม่มีเลย แล้วก็ดีใจมาก ๆ ตอนไ้อยมบวช สดางค์เอ็งก็มี แต่ว่ามันก็ไม่เท่าไร แกก็บอกเดี่ยวชั้นเป็นเจ้าภาพให้ เย็นเธอไม่ต้องคิดมาก ไ้อ้เราก้เกรงใจบอกไม่เป็นไรครับลุงยัง แกก็ว่าเอาช่วยๆกัน ตอนนั้นไ้อยมมันต่อหน้าพาทย์กับลุงยังแล้ว ไ้อยมมันก็ยังไม่ได้บวช แกก็เลยให้บวช ชุมงานก็ชุมกับบ้านนี้แหละ แต่ว่าแห่นาคไปบวชอยู่วัดโพธิ์นูน ตอนชุมงานแกก็มา ก็ถือว่าบุญของไ้อยมมัน แหมไม่ธรรมดาเนาะ ลุงยังเป็นเจ้าภาพบวช...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

จะเห็นว่าครูบุญยัง เหตุคณั้นท่านเป็นแบบอย่างของครูที่ดีและแบบอย่างของนักดนตรีที่ดี ซึ่งก็ทำให้ศิษย์ของท่านได้นำตัวอย่างที่ดีเหล่านั้นมาปฏิบัติตาม โดยนายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ตั้งใจฝึกซ้อมระนาดอยู่ทุกวัน เพราะได้แบบอย่างจากครูบุญยัง เหตุคณ หากเล่นดนตรีที่ไหนก็พร้อมเสมอ “ระนาดทุกวันนี้ก็ยังไม่ซ้อม ก็ดูอย่างอาจารย์ เวลาไปเล่นดนตรีกับไหนนี้เต็มที เต็มมือตลอด เหมือนมิดนั้นแหละ มันต้องคมในฝัก พอเอาออกมาใช้ก็ได้เลย...” (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า จะทบทวนเพลงจากการเปิดเทปฟังเสมอ ซึ่งครูบุญยัง เหตุคณท่านมักจะทบทวนด้วยการเปิดเทปฟังเสมอ ซึ่งผลจากการทบทวนเพลงจากการฟังเพลงนั้น ทำให้เรามีความแม่นยำในทำนองเพลงอยู่เสมอ

บางทีไม่ได้ไปงาน ก็หาเทปมาฟัง เปิดฟังก่อนนอน หรือเปิดฟังตอนทำงาน ลุงยังแกทำแบบนี้แหละ สมัยบ้านหลังโรงไฟฟ้าก็เห็นแกทำ ตอนมาปรารงค์ทองก็

เห็นนะ แกฟังเรื่อย แกถึงได้แมนเพลง ลูกก็เอาอย่าง เวลาว่างๆก็เปิดฟัง หรือว่า ตอนก่อนนอนก็เอามาฟังนะ บางทีเราไม่ได้ไปงาน หรือไม่มีงาน ก็เปิดฟังเรื่อย ฟังให้มันขึ้นใจไว้ เวลาไปงานก็ตีได้ เขาเรียกอะไร ต้องเตรียมตัวเสมอ เตรียมพร้อม...(เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า การสอนลูกศิษย์นั้นได้แบบอย่างการใช้คำพูดจาก ครูบุญยัง เกตุคง ซึ่งครูเป็นคนทีพูดเพราะ ใจเย็น ไม่เคยดุหรือว่าศิษย์เลย มักจะใช้สรรพนามว่า เธอ กับ ฉัน เสมอ “เรื่องสอนเด็กก็เหมือนกัน ลูกก็ได้อย่างลุงยัง คือเวลาแกสอนแกไม่เคยดุ แล้วก็พูด เพราะ ลูกก็จำแบบอย่างมา เวลาสอนเด็กก็ใจเย็น ไม่ดุ ค่อยๆบอก ตอนลุงยังพูดนะแห่ม เธอๆ เธอ ลองตีใหม่ลิหมี เนี่ยเหมือนกันทุกคน พูดไม่มีซ้ำเลย...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายวุฒิไกร กิขุนทด ให้สัมภาษณ์ว่า จดจำแบบอย่างการใช้คำพูดกับลูกศิษย์มาจากครูบุญยัง เกตุคง ซึ่งครูเป็นคนทีพูดเพราะมาก ชอบเรียกเด็กๆว่า “หนู” และแทนตัวเองว่า “ปู่”

อย่างเรื่องคำพูดของปู่ ครูก็จำเอามาใช้บ้างนะ แกชอบเรียกเด็กว่า หนูๆ เอออันนี้ให้ปู่หน่อยลูก อะไรเนี่ย คือคำพูดของปู่ยังเนี่ยไม่มีซ้ำเลย ฟังเพราะ ฟังแล้ว รื่นหู เวลาจะเรียกใคร จะต่อเพลงให้ใคร ครูก็จำแล้วก็เอาแบบอย่างตรงนั้นมาใช้... (วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

หรือแม้กระทั่งเรื่องเล็กๆน้อยๆเช่น การสร้างห้องดนตรีไทยศิษย์บางคนก็ได้แบบอย่างมาจาก ครูบุญยัง เกตุคงเช่นกัน โดยนายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า สร้างห้องเครื่องดนตรีไทยตาม แบบอย่างทีครูบุญยัง เกตุคงท่านเคยทำ คือสร้างบ้านและห้องเครื่องดนตรีไทยแยกกัน

ห้องเครื่องก็ต้องมาเปิดทุกวัน มานั่งดู ทำความสะอาดทุกวัน อันนี้ก็ได้อ่างมาจากอาจารย์เง ก็ตอนบ้านกับหลังโรงไฟฟ้า ตอนนั้น บ้านกับห้องเครื่อง แยกแยกกัน ลุงว่าก็ดี ก็เลยมาทำตามอย่าง ทำห้องเครื่องตรงนี้ ลุงว่ามันก็ดูเป็น ลัดส่วนตัว แล้วก็เอาหิ้งพระ หิ้งครุมาไว้ในห้องนี้ด้วยเลย หลากๆอย่าง ที่ได้จาก อาจารย์มา อย่างเรื่องซ้อมนี้ ลูกก็ซ้อมเรื่อย...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายพิช รัตนสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า สร้างห้องเครื่องดนตรีไทยเหมือนทีครูบุญยัง เกตุคง ท่านเคยสร้างไว้ ซึ่งนายเรียง รอสุงเนินก็ทำเช่นกัน “นี่ของลุงก็แยกเรือนเครื่องต่างหากนะ เหมือน ของอาจารย์เง ลุงก็ว่าแยกเอามากก็ดี ก็มีผู้ใหญ่เรียงก็ทำ แยกออกมาแบบนี้แหละ เหมือนกัน...”(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

จากการสัมภาษณ์ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการประพาดิตนของครูบุญยัง เกตุคง นั้นพบว่าครูบุญยังเป็นผู้ที่มีความประพาดิตนที่ติงามเป็นแบบอย่างแก่ลูกศิษย์เสมอ ครูเป็นคนที่มี ศรัทธา ยึดมั่นในพระพุทศาสนา เคารพครูอาจารย์ ทั้งยังได้จัดสร้างวัดมุงมคตต่างๆขึ้นที่จังหวัด นครราชสีมา นั้น โดยมีเจตนาในการรวบรวมทุนทรัพย์เพื่อทำนุบำรุงพระพุทศาสนา ตลอดจน เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับครูอาจารย์ที่ล่วงลับไปแล้ว นอกจากนี้ครูยังเป็นผู้ที่รักการสอน และยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับศิษย์โดยมิเห็นแก่ ความเหน็ดเหนื่อย ทั้งให้ความรักและความเมตตากับศิษย์เสมือนญาติ มีปิยวาจา ไม่ถือตนเอง เข้ากับ คนอื่นๆได้ง่าย จากการประพาดิตนของครูนั้นส่งผลให้ศิษย์ทุกคนรวมถึงคนที่รู้จักกับครูนั้นให้ความรัก และความเคารพครูบุญยัง เกตุคงทุกคน และจากการประพาดิตนของครูนั้น จะเห็นได้ว่า ศิษย์ส่วนใหญ่ได้รับการซึมซับพฤติกรรมต่างๆมาจากครูบุญยัง ทั้งยังได้มีความพยายามในการ ประพาดิตนตามแบบอย่างที่คุณครูท่านได้เคยประพาดิตนไว้ในเมื่อครั้งที่ครูมีชีวิตอยู่

3.2.3.2 ขนบในการบรรเลงดนตรีไทย ของสำนักเกตุคง

การบรรเลงดนตรีไทยนั้นนอกจากฝีมือของนักดนตรีแล้ว กิริยามารยาทของนัก ดนตรีก็ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งครูบุญยัง เกตุคงนั้นท่านให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอย่างมาก สำหรับขนบในการบรรเลงดนตรีไทยของสำนักเกตุคง สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ข้อสำคัญๆ ดังนี้

1. การแต่งกาย
2. การบรรเลง
3. การประพาดิตน

สำหรับเรื่อง การแต่งกายนั้น ศิษย์ทุกคนต้องแต่งกายให้สุภาพ เหมาะสมกับงาน โดยนายเย็น เปล่งสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เกตุคงท่านได้อบรมสั่งสอนไว้ว่า ต้องรู้จักมีมารยาท รู้กาลเทศะ เรื่องการแต่งกายก็ต้องให้เรียบร้อย และเหมือนกันทั้งหมด วันไหนใส่สีดำก็สีดำทั้งหมด ทุกคน วันไหนใส่สีขาวก็สีขาวทั้งหมดทุกคน ส่วนใหญ่แล้วครูจะให้ใส่เสื้อซาฟารีคอปกสีดำใน วันฉาปนกิจและหากมีงานสองวัน วันสวดพระอภิธรรมนั้นก็จะนิยมใส่สีขาว ส่วนวันฉาปนกิจนั้นก็จะ ใส่สีดำ

ลุงยังแกลสอนหมดแหละ เรื่องไปงาน เธอต้องมีมารยาทนะ ต้องวางตัว อย่างไปงานศพเรื่องเสื้อผ้า ลุงยังจะให้ใส่เสื้อซาฟารีสีดำเหมือนกันหมด เสื้อสีดำ กางเกงแกล็คขาขาวสีดำ บางที่งานหลายๆวันก็ใส่สีขาวบ้าง สีดำบ้าง ใส่เสื้อคอปก แต่ก็จะบอกกันนะว่าวันนี้จะใส่อะไร แต่ว่าวันเผาต้องใส่เสื้อซาฟารีสีดำ มันก็ดู เรียบร้อยเหมือนกันหมด บางทีวันเผาแขกผู้ใหญ่เขามา เห็นวงปีพาทย์แต่งตัว เรียบร้อย มันก็เหมาะกับงานเขา จนบางทีก็รู้กัน ตั้งขาว เผาดำ ลุงยังแกลบอก

แกลสอนหมดแหละ กินยังงี้ แต่งตัวยังงี้ ดียังงี้...(เย็น เปล่งสันทีเยะ, สัมภาษณ์, 3
กุมภาพันธ์ 2558)

นายสุเทพ กิขุนทด ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เกตุคง ท่านได้เคยบอกไว้ว่า ต้องแต่งกายให้
เหมาะสมกับกาลเทศะ “จะไปไหนมาไหน ก็ดูงาน ดูสถานที่ว่าเขาเป็นแบบไหน จะแต่งตัวยังงี้ แล้ว
ไปนี้จะวางตัวยังงี้ ให้เหมาะสมกับงานเขา คล้ายๆว่าเราต้องให้เกียรติเขาด้วย อย่างงานตามบ้านนอก
ก็แบบนี้ งานพระราชทานเพลิงศพก็แบบนี้ ไม่เหมือนกันนะ...”(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25
กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับเรื่องการบรรเลงนั้น ครูบุญยัง เกตุคงท่านจะให้บรรเลงเพลงเป็นชุดๆ และพักได้บ้าง
ตามสมควร การบรรเลงเพลงอื่นๆที่ไม่ใช่เพลงไทย เช่นเพลงลูกทุ่งหรือเพลงลูกกรุงอนุญาต
ให้บรรเลงได้ ตามที่เจ้าภาพต้องการฟัง ในกรณีที่สามารบบรรเลงเพลงนั้นได้ นายเรียง รอสุงเนิน
ให้สัมภาษณ์ว่า เวลาบรรเลงก็ให้ตีเพลงเป็นชุดๆและหยุดพักได้บ้างตามสมควร “ถึงเวลาที่ก็ตี บรรเลง
ไป ก็ตีบ้าง พักบ้าง ก็ได้ตีจนไม่พักหรอก อย่างตี 2 เพลง 3 เพลง ก็พักแบบนี้ เวลาพักก็ไม่ได้นาน
หรอก พักสับบ้าง ส่วนใหญ่เวลาไปงานอาจารย์ไม่ค่อยตีเองหรอก นั่งดู นั่งฟัง เว้นแต่บางที ก็ตีหุ้ม
บ้าง ตีระนาดบ้าง...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า การบรรเลงเพลงอื่นๆ เช่นเพลงลูกทุ่งนั้นก็สามารถ
บรรเลงได้ ถ้าหากว่าเป็นความต้องการของเจ้าภาพและเราสามารถบรรเลงได้ ครูบุญยังก็จะอนุญาต
ให้บรรเลง “แกลสอนทุกอย่างหมดทุกอย่าง การกินการอยู่การตี เค้าขอบลูกทุ่งเราก็ตี
ตีได้ดีเลย อย่าไปผิน ถ้าไปลูกทุ่งก็ต้องลูกทุ่งกับเค้า เจ้าภาพเค้าเลี้ยงข้าวเรา นี่ลุงยังบอกมานะ...”
(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับเรื่องการประพุดนั้น ครูบุญยัง เกตุคงท่านได้ให้ความสำคัญมาก เช่น เรื่อง
การรับประทานอาหาร ต้องรับประทานพร้อมๆกัน ห้ามขออาหารนอกเหนือจากที่เจ้าภาพจัดให้
เจ้าภาพมีอาหารเท่าไรก็รับประทานไปตามนั้น ห้ามขอหรือสั่งให้เจ้าภาพไปซื้อมาเพิ่มเติมหรือ
ออกไปซื้อมาเพิ่มเอง เรื่องการดื่มของมีนเมา อนุญาตให้รับประทานได้เพียงเล็กน้อย ห้ามดื่มจนเมา
เสียวาน และถ้าหากเจ้าภาพมีเครื่องดื่มประเภทไหนก็ให้ดื่มประเภทนั้น ห้ามออกไปซื้อประเภทอื่นมา
โดยเด็ดขาด ตลอดจนห้ามทะเลาะวิวาทกันที่งานโดยเด็ดขาด ซึ่งในหนังสือพระราชทานเพลิงศพ
ครูบุญยัง ก็ได้เขียนคำให้สัมภาษณ์ของครูว่า วงของครูนั้นครูจะอบรมลูกศิษย์เสมอ ห้ามทะเลาะกันใน
งาน ห้ามเมาสุราเวลาบรรเลง

ที่ผมได้ฟังมา บางคณะก็เรียบร้อยดี บางคณะในระหว่างงานนั้นกินเหล้า
เมายา ทะเลาะเบาะแว้งกัน ทำให้เจ้าภาพเขาเห็น แสดงความโพรให้เขามองไปว่า
พวกนี้ไม่ไหว มีหลายคณะครับที่ทำตัวไม่เหมาะสม ของผมไม่ใช่ว่าผมดีนะ แต่ผมสั่ง

สอนลูกศิษย์ผมทุกคนว่า อย่างนะเหล่า! อย่างทาน ทาน แต่อย่าเมาเวลาบรรเลง เวลาบรรเลงอย่าทะเลาะกัน ไปทะเลาะกันที่บ้าน สามัคคีกันไว้ ผมสอนนี่เป็นหลักสำคัญ อย่าแย้งเขามันไม่อดตายหรอก ครูท่านไม่ให้เราอดตายหรอก เขาแย้งไป เขาตัดราคาเรา ประเดี๋ยวก็ต้องมีคนมาหาเรา ความดีมันหนีไม่พ้น ผมสอนเรื่องนี้มากๆ เอาใจใส่มากๆ...(บุญยัง เกตุคง, 2540 อ้างถึงในทีระลึกลงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง, 2541: 188)

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า เรื่องการรับประทานอาหารครูบุญยังให้ความสำคัญมาก ห้ามซื้อของกิน เพราะถือเป็นการไม่ให้เกียรติเจ้าภาพ ห้ามขอเขากิน ห้ามทะเลาะกันที่งาน อนุญาตให้ดื่มสุราได้แต่ห้ามเมาหรือส่งเสียงดังรบกวนเจ้าภาพ

เค้ากินเหล้าขาวเรากินเหล้าขาวอย่าไปซื้อเหล้าแดงมากิน ไม่ได้ แกถือมากๆเลยนะ ห้ามไปซื้อของมากิน เพราะมันเหมือนไปทักเจ้าภาพ เหมือนดูถูกนี่ แกถือมาก หรือถ้าไม่ร่อยก็ค่อยกลับมากินที่บ้าน อย่าไปขอเขากิน แล้วก็อย่าไปทะเลาะกันในงานให้เค้าเห็น อย่าไปเมาให้เค้าเห็น อย่าไปนั่งกินเหล้ามาในงาน ลุงยังสอนหมด สอนทุกคน เวลาไปงานก็ถึงได้เรียบริ่อย ในงานก็กินได้ เหล้าเบียร์กินได้ กินแต่พอหอมปากหอมคอ ห้ามไววาย เสียงดัง ไม่ได้ ก็เท่าที่ลุงเห็นมากก็ไม่มีการล้าลงนะ ก็เรียบริ่อยทุกที ทุกงาน หรือว่าบางงานลุงยังไม่ไปด้วยก็เรียบริ่อยนะ...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เกตุคงท่านได้อบรมไว้ว่า ถ้าหากไปงานห้ามไปขออาหารเขากิน ถ้าเจ้าภาพไม่มาเรียกไปกินข้าวก็ต้องไปขอ ให้เขาเดินมาเรียกก่อน เรื่องสุรานั้น อนุญาตให้ดื่มได้บ้างนิดๆหน่อยๆ แต่ถ้าหากกลับจากงานมาที่บ้านแล้วหากศิษย์คนไหนไม่อิ่มและอยากทานอะไร ครูบุญยังท่านก็จะซื้อเลี้ยงลูกศิษย์เอง

เวลาไปงานกลับมา บางทีก็ซื้อเลี้ยงอีก เลี้ยงข้าวที่บ้าน อาจารย์ซื้อเลี้ยงหมด ใครอยากดื่มก็ดื่ม ไม่หวง แต่ว่าเวลาอยู่งาน ก็อีกเรื่องหนึ่ง เขายกอะไรมาก็กิน บางทีเขาไม่มาเรียกไปกินข้าว ก็จะนั่งรอที่วงนั้นแหละ ไม่เดินไปขอ ให้เขามาเรียกก่อน ถึงได้กินข้าว เหล้า เบียร์ ถ้าเขายกมาให้ก็ถึงกิน กินบ้างนิดๆหน่อยๆ ไม่มีขอห้าม อาจารย์แกสั่งไว้ ห้ามไปขอเขา...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า ไม่เคยพบว่าวงศิษย์เกตุคงมีเรื่องทะเลาะวิวาทกันที่งานเลยแม้แต่ครั้งเดียว แต่ก็อาจจะมึนงอนกันบ้าง

ไม่เคยทะเลาะกันหรอก ใครจะกล้าทะเลาะกันในงาน ก็ลุยยังไปด้วย แต่ว่า
ก็ไม่เคยนะ ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาก็ไม่เคยทะเลาะกันกับงานหรอก ก็มีบ้างแบบงอนๆ
กัน ก็แหย่ๆกัน ถึงเวลาก็หาย ต่างคนก็ตีไป ไม่ได้โกรธถึงขั้นต่อยกัน ไม่มีหรอก
มันก็ยังงี้ เหมือนพี่เหมือนน้องกัน เหมือนญาติกัน เวลาเรียนก็เรียนพร้อมกัน ไป
ไหนไปด้วยกัน แบบนั้นมากกว่า ให้ออนกันก็มีบ้าง แค่นั้น มากสุดก็แค่เจิบไม่พูด
กัน แต่ว่าก็ไม่นานหรอก เดียวก็ตีกัน ลุยยังรู้เวลาใครงอนใคร แต่ว่าแกก็ไม่พูด
หรอก แกรู้แต่ว่ามันไม่ใช่เรื่องใหญ่ ก็ไม่ได้ทะเลาะกัน งอนกันเฉยๆ...(เย็น
เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า แรกๆเวลาไปงานดนตรีนั้นศิษย์ทุกคนจะเรียบริ้อย
เพราะว่าเกรงใจครูบุญยัง เกตุคง เวลากินข้าวก็จะกินพร้อมกัน กินเสร็จก็จะลุกออกจากวงอาหาร
พร้อมกัน เพราะว่าเวลาบรรเลงก็จะได้ไปบรรเลงพร้อมกัน ไม่ต้องมานั่งรอว่า ใครยังไม่ได้กินหรือยัง
กินไม่เสร็จ ซึ่งครูบุญยังก็จะนั่งกินกับลูกศิษย์ทุกครั้งเสมอ มีอะไรครูก็จะกินแบบนั้น ไม่เคยถือตัว
พอต่อมาถึงแม้ว่าครูบุญยังจะไม่ได้ไปงานด้วย ทุกคนก็ประพฤติดนเรียบริ้อยดังเช่นเดิม

เวลาไปงานก็เรียบริ้อยทุกคน คืออย่างกับเกรงใจอาจารย์ด้วย ก็อาจารย์
นั่งคุมไปเองไง แต่ว่าพอตอนหลังถึงอาจารย์ไม่ไป ก็เรียบริ้อย คล้ายๆกับมันติด
มันก็ดูเรียบริ้อยดี อย่างเวลากินข้าว ก็ให้ไปนั่งพร้อมกัน กินพร้อมกัน กินเสร็จก็ลุก
พร้อม มันก็ดูอย่างอาจารย์แกว่า ก็เวลากินพร้อมกัน เจ้าภาพเขาก็ยกมาที่เดียว
เก็บที่เดียว กินเสร็จพร้อมกันก็เวลาไปตี ก็จะได้พร้อมกัน ไม่ต้องมารอว่าใคร
คนนั้นนั่งกินอยู่ คนนี้ยังไม่ได้กิน อาจารย์แกก็ไม่เคยถือตัวนะ อย่างลูกศิษย์กินอะไร
แกก็กินอันนั้นแหละ กินง่ายๆ เขาให้นั่งกินที่พื้นก็กินที่พื้น เขาให้นั่งกินที่โต๊ะก็นั่ง
กินที่โต๊ะ...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายพิช รัตนสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า เวลาไปงานแสดงดนตรีไทย ครูก็จะเป็นคนให้เรียบริ้อย
และถ้าหากเป็นพิธีกรครูก็จะเจิบ ทำสมาธิ ซึ่งศิษย์ทุกคนก็จะได้เห็นแบบอย่างในการวางตัวว่า
ควรประพฤติดนให้เหมาะสมกับสถานที่หรือสถานการณ์แบบใด

หลายๆอย่างนะที่ลูกศิษย์อายุยังทุกคน ได้จากอายังมา มันไม่ใช่แค่เพลง
อย่างเดียว อย่างเรื่องการไปงาน การวางตัว เวลาอยู่บ้าน แกเป็นตัวอย่างหมด
แหละ อย่างวันนี้อยู่บ้านก็เฮฮา สนุกสนานกับลูกศิษย์ลูกหา เวลาไปงานก็วางตัวให้
เรียบริ้อย เล่นเพลงให้เขาไป แต่เวลาแกเป็นพิธีกรอ่านโองการ นั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง
อันนั้นอายังจะเจิบ ทำสมาธิ เนี่ยแกก็ทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง เขาเรียกกาลเทศะ

อยู่ตรงไหน ควรทำตัวแบบไหน ลูกก็ได้อย่างแก พยายามทำแบบแก...(พิช
รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

จากการสัมภาษณ์ศิษย์เกตุคง ในเรื่อง ขนบในการบรรเลงดนตรีไทยของสำนักเกตุคงนั้น จะเห็นได้ว่า ครูบุญยัง เกตุคงนั้นท่านได้ให้ความสำคัญและอบรมสั่งสอนศิษย์ทั้งในเรื่องของการแต่งกาย การบรรเลง ตลอดจนการประพฤติ ซึ่งก็ส่งผลให้เมื่อศิษย์ของครูไปบรรเลงดนตรี ณ สถานที่ใด ก็ตาม ย่อมจะเป็นนักดนตรีที่ดีทั้งฝีมือและกิริยามารยาท

จากการศึกษาข้อมูลเรื่อง การถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยของสำนักเกตุคง จังหวัด นครราชสีมา พบว่า สถานที่ที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ของครูพบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 5 แห่ง ได้แก่ วิกิเลขของแม่เสงี่ยม บ้านของครูบุญยังบริเวณหลังโรงไฟฟ้า ร้านอาหารของครูบุญยัง ชื่อร้านว่า รุ่งโรจน์โภชนา บริเวณสี่แยกไฟแดงวัดหนองบัวรอง บ้านของครูมานิต เหล็กสูงเนิน บริเวณหลัง วัดสุทธจินดาและสถานที่สุดท้ายคือบ้านของครูบุญยังที่หมู่บ้านปรารค์ทอง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอ เมือง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีการถ่ายทอดความรู้ภายในสำนักเกตุคงนั้น ส่วนใหญ่เป็นการถ่ายทอดความรู้ด้านปีพาทย์ เพราะศิษย์ที่เข้ามาศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักปีพาทย์ ครูบุญยัง เกตุคง มีวิธีการถ่ายทอดด้วยกัน 3 วิธี ได้แก่ วิธีการถ่ายทอดโดยตรง ซึ่งครูจะถ่ายทอดให้กับศิษย์โดยตรง โดยมักจะถ่ายทอดทำนองฆ้องวงใหญ่ให้กับศิษย์ไปพร้อมๆกันโดยยึดความแม่นยำเป็นสำคัญ นอกจากทำนองฆ้องวงใหญ่แล้วครูก็ได้ ถ่ายทอดทั้งจังหวะหน้าทับและทางเพลงให้ศิษย์อีกด้วย ทั้งยังได้ให้คำแนะนำถึงเทคนิคและวิธีการ บรรเลงเครื่องดนตรีต่างๆให้กับศิษย์และถ้าหากศิษย์คนใดใช้มือฆ้องวงใหญ่ไม่ถูก ครูก็จะปรับและ เปลี่ยนให้ถูกต้อง นอกจากนี้ถ้าหากมีงานสำคัญๆ ครูก็จะนัดซ้อมและปรับวงศิษย์เกตุคงให้บรรเลงให้ ถูกต้องและมีความไพเราะ สำหรับวิธีที่ 2 คือ วิธีการถ่ายทอดศิษย์ถึงศิษย์ ซึ่งพบว่า ศิษย์ที่มักจะได้ทำ หน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดให้นั้นมีด้วยกัน 3 คนคือนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน

นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละโดยทั้ง 3 คนเป็น ผู้ที่มีความใกล้ชิดกับครูบุญยัง เกตุคงมากและยังเป็นศิษย์ 3 คนแรกของครูอีกด้วยการถ่ายทอดใน รูปแบบศิษย์ถึงศิษย์นั้นมีลักษณะที่เรียบง่าย คือศิษย์คนใดต้องการเพลงอะไรก็สามารถขอกจากศิษย์อีก คนได้ทันที และวิธีการถ่ายทอดที่ 3 คือ วิธีการถ่ายทอดภายหลังจากศิษย์ได้ศึกษาด้วยตนเองทั้งจาก ใช้วิธีครูพักลักจำคือจดจำทั้งจากครูบุญยังและจากศิษย์ภายในสำนักด้วยตนเอง และวิธีแกะเพลงจาก เทปบันทึกเสียง ทั้งจากเทปที่ครูบุญยังเป็นผู้อัดให้ หรืออัดจากศิษย์ด้วยตนเอง รวมถึงเทปเพลงต่างๆ และจากศิษย์ภายในสำนักเดียวกัน จากนั้นจึงเข้ามารับการถ่ายทอดจากครูบุญยัง เกตุคงอีกครั้งหนึ่ง ประเภทเพลงที่ครูบุญยัง เกตุคงได้ถ่ายทอดให้กับศิษย์ภายในสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือเพลงที่ใช้สำหรับประกอบอาชีพซึ่งเป็นเพลงที่ศิษย์สามารถ

นำมาใช้ในการประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีไทยในสมัยนั้นได้ ซึ่งได้แก่ เพลงประกอบการแสดงลิเก เพลงเสภาและเพลงมอญ และสำหรับเพลงประเภทที่ 2 คือ เพลงพิเศษ ซึ่งครูบุญยัง เหตุคงนั้น จะคัดเลือกและถ่ายทอดให้เป็นพิเศษเฉพาะศิษย์บางคนเท่านั้น โดยเป็นเพลงที่ไม่ได้ใช้ในการบรรเลงทั่วไป ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์และเพลงเดี่ยว ทั้งนี้การต่อเพลงหรือการถ่ายทอดความรู้ทางด้านนี้ไม่ได้มีระเบียบแบบแผนในการเลือกเพลงที่จะถ่ายทอดตามลำดับขั้นตอนเช่นสำนักอื่น เนื่องจาก การต่อเพลงของสำนักมุ่งนำไปใช้เพื่อการประกอบอาชีพ ครูบุญยัง เหตุคง จึงมักจะถ่ายทอดเพลงที่สามารถใช้ประกอบอาชีพโดยเฉพาะเพลงประกอบการแสดงลิเกให้กับศิษย์

นอกจากวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับลูกศิษย์แล้ว ครูบุญยัง เหตุคงท่านยังได้สร้าง ขนบและแบบแผนการปฏิบัติของสำนักเหตุคง โดยเป็นการถ่ายทอดความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยประพุดิตนเป็นแบบอย่าง ทั้งเป็นพุทธศาสนิกชนที่ศรัทธามั่นในพระพุทธศาสนาและเคารพครู อาจารย์เป็นอย่างมาก และครูก็ยังเป็นแบบอย่างของครูที่ดีและนักดนตรีที่ดี ครูเป็นผู้ที่รักการสอน และยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับศิษย์โดยมิเห็นแก่ ความเหน็ดเหนื่อย ทั้งให้ความรักและความเมตตาให้กับศิษย์เสมือนญาติ มีปิยวาจา ไม่ถือตนเอง และเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ง่าย จากการประพุดิตนปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้ศิษย์ได้เห็นและจดจำนั้น นับเป็นการถ่ายทอดคุณธรรมและจริยธรรมในทางอ้อมไปพร้อมๆกัน เพราะศิษย์แต่ละคนก็ได้รับการ ซึมซับและจดจำสิ่งต่างๆที่ครูเคยทำไว้และนำมาปฏิบัติสืบต่อมา

สำหรับขนบการบรรเลงดนตรีไทย ของสำนักเหตุคง สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ข้อ ได้แก่ การแต่งกายต้องเรียบร้อยและเหมือนกันทั้งหมด วันไหนใส่สีดำก็สีดำทั้งหมดทุกคน ขนบการบรรเลง ก็จะทำให้บรรเลงเพลงเป็นชุดๆ สามารถพักได้บ้างตามสมควร เพลงอื่นๆที่ไม่ใช่เพลงไทย เช่น เพลงลูกทุ่ง หรือเพลงลูกกรุงอนุญาตให้บรรเลงได้ตามที่เจ้าภาพต้องการฟัง ส่วนขนบในการประพุดิตน ได้แก่ การรับประทานอาหาร ต้องรับประทานพร้อมๆกัน ห้ามขออาหารนอกเหนือจากที่เจ้าภาพจัดให้ ห้ามขอหรือสั่งให้เจ้าภาพไปซื้อมาเพิ่มเติมหรือออกไปซื้อมาเพิ่มเอง เรื่องการดื่มของมีนเมา อนุญาตให้รับประทานได้เพียงเล็กน้อย ห้ามดื่มจนเมาเสียงาน ตลอดจนห้ามทะเลาะวิวาทกันที่งานโดยเด็ดขาด

นอกจากการศึกษาข้อมูลในเรื่อง การถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยของสำนักเหตุคง จังหวัด นครราชสีมาแล้ว ขั้นตอนถัดไป ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาข้อมูล เรื่องการสืบทอดความรู้ดนตรีไทยของ สำนักเหตุคง จังหวัดนครราชสีมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะได้อธิบายไว้ในบทต่อไป

บทที่ 4

การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

งานวิจัยเรื่อง การสืบทอดดนตรีไทย สำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น สำหรับเนื้อหาใน
บทนี้ ผู้วิจัยศึกษาในเรื่อง การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัย
ได้แบ่งประเด็นสำคัญที่สนใจจะศึกษาดังต่อไปนี้

- 4.1 การสืบทอดความรู้ของวงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา
- 4.2 การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในกลุ่มนักดนตรีอาชีพ
- 4.3 การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในหน่วยงานราชการ

4.1 การสืบทอดความรู้ของวงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

วงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น คือวงของลูกศิษย์ครูบุญยัง เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา รับงานบรรเลงดนตรีไทยตามสถานที่ต่างๆ ทั้งงานมงคล งานอวมงคล ทั้งในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอื่นๆ โดยศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รุ่น นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา รุ่นแรกนั้นจะเป็นรุ่นที่ได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้ส่วนใหญ่จากครูบุญยัง ส่วนใหญ่จะเสียชีวิตลงเกือบหมดแล้ว บางคนก็ไม่สามารถทราบชื่อและนามสกุลจริงได้ ศิษย์รุ่นนี้ส่วนใหญ่จะมีความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยมาอยู่แล้ว และศิษย์รุ่นที่ 2 นั้น ส่วนใหญ่แล้วศิษย์รุ่นนี้จะได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยจากศิษย์รุ่นที่ 1 นอกจากนี้บางคนก็มีโอกาสได้เข้ามาฝากตัวเรียนกับครูบุญยัง เกตุคงอีกด้วย

บ้านเราจริงๆก็ศิษย์ลุงยังหมดแหละ แต่ว่าถ้าให้แบ่งเป็นรุ่นจริงๆก็ต้องตามอาวุโสเนลุงว่า แบ่งรวมๆก็ได้สองรุ่นแหละ ดูจากนี้ก็ได้ รุ่นแรกนี้ส่วนใหญ่จะได้ต่อเพลงจากลุงยังเลย ลุงยังต่อให้ ส่วนใหญ่ก็ตายหมดแล้ว เหลือไม่กี่คนหรอก บางคนลุงก็ไม่รู้ชื่อจริงนะ รู้แต่ชื่อเล่น ถ้ามออาเรียง ก็น่าจะรู้มั้ง ลองถามดูนะ ส่วนใหญ่ที่มาก็เป็นแล้วนะ เป็นดนตรีกันแล้ว มาขอต่อเพลง ขอเรียนเพิ่มมากกว่า ไม่มีใครหัดจากลุงยังเลยหรอก ศิษย์รุ่นสอง รุ่นนี้ส่วนใหญ่ก็พวก ไ้ย้ม ไ้ย้อูร ไ้ย้อร นี้แหละ แต่ว่าไม่ได้หัดกับลุงยังนะ อย่างไ้ย้อูร ไ้ย้อรก็หัดกับอาเลื่อน ไ้ย้อมก็หัดกับอาเรียง พุดง่ายก็คือหัดกับพวกศิษย์รุ่นแรกทั้งนั้นแหละ ทีนี้ตอนนั้นลุงยังยังไม่เสียชีวิต บางคนก็ทันนะ ได้เข้าไปหาครู ไปต่อเพลงเพิ่มจากครู อย่างไ้ย้อมนี่ก็ได้เข้าไปอยู่ที่หลังเขาเลย...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อของศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมาทั้งหมดพบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 73 คน โดยศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 44 คน ทั้งนี้ศิษย์ของสำนักรุ่นที่ 1 จำนวน 20 คน ทราบเพียงแค่ชื่อที่เรียกกันในหมู่ลูกศิษย์ ซึ่งนายเรียง รอดสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ไม่สามารถจดจำชื่อและนามสกุลจริงของศิษย์รุ่นที่ 1 ได้ทุกคน จำได้เพียงชื่อเล่น “จำชื่อไม่ได้หรอก ตายกันเกือบหมดแล้ว จำได้แต่ชื่อเล่น มั่นนานแล้ว ก็อยู่ด้วยกันก็เรียกแต่ชื่อเล่น ไม่ได้เรียกชื่อจริง ไปไหนก็เรียกกันแค่นั้น อีกอย่างเราก็ไม่ได้ถาม ไม่เคยถาม...”(เรียง รอดสูงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

1. นายยัน
2. นายเฮียน
3. นายม่วง
4. นายนิค
5. นายเจียบ

6. นายเซย
7. นายลอย
8. นายด้ว
9. นายธรรม
10. นายยวน
11. นางเฟื้อม
12. นายหลง
13. นายทับ
14. นายไหม
15. นายหวาด
16. นายช่วย
17. นายทวี
18. นายประจวบ
19. นายหลาย
20. นายน้อย

ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 ทราบชื่อและนามสกุลจริง 24 คนได้แก่

1. นายชัยวัฒน์	รอสุงเนิน
2. นายเรียง	รอสุงเนิน
3. นายลอง	รอสุงเนิน
4. นายเดชา	เสริมใหม่
5. นายสุเทพ	กิขุนทด
6. นายฉลอง	ฝ้ายโคกสูง
7. นายมานิต	เหล็กสูงเนิน
8. นายชำนาญ	ถิ่นหนองแวง
9. นายเต็ง	ถิ่นหนองแวง
10. นายประสิทธิ์	ถิ่นหนองแวง
11. นายอนุศิษย์	ศุภณิต
12. นายเดชา	พันธูร์เกษ
13. นายวัน	หวัดสูงเนิน
14. นายจำรัส	เกิดมี
15. นายสนั่น	ทวดสุวรรณ

16. นายชูชีพ	บุญโชติ
17. นายพิช	รัตนสันเทียะ
18. นายแก่ง	คิดเห็น
19. นายดำ	พิศตร
20. นายสัจจร	โคกสูง
21. นายประเทือง	มีศิริ
22. นางจันทร์เพ็ญ	ฝ้ายโคกสูง
23. นางบุญสม	เลิศพยาบาล
24. นายเย็น	เปล่งสันเทียะ

ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 มีจำนวนทั้งสิ้น 29 คน ได้แก่

1. นายนิยม	เปล่งสันเทียะ
2. จำสิบเอกสุบิน	จันทร์ธา
3. นายมงคล	จันทร์ธา
4. นางสาวสร้อย	จันทร์ธา
5. นายแขก	สัจจรโคกสูง
6. นายอู๊ด	ทวดสุวรรณ
7. นางสาวอัญชลี	ฝ้ายโคกสูง
8. นายธวัชชัย	ใหญ่ น้ำ
9. นายประกิจ	หวัดสูงเนิน
10. นายวุฒิไกร	กีขุนทด
11. นายสุนทร	กิ่งโคกกรวด
12. นายไพฑูรย์	กิ่งโคกกรวด
13. นายสนธยา	เกียนโคกกรวด
14. นายชูเกียรติ	เกียนโคกกรวด
15. นายเกรียงศักดิ์	เกียนโคกกรวด
16. นายไพศาล	หทัยบวรพงษ์
17. นายชัชวาล	สนิทสันเทียะ
18. นายวันชัย	ศรีสูงเนิน
19. นายชาญกิจ	เสริมใหม่
20. นายชาญชัย	เสริมใหม่
21. นายสันติ	วิสัยสูงเนิน

22. นายจินดา	จิ่ววิเศษ
23. นายณัฐดนัย	เงาเกาะ
24. นายธนากร	แนวกลาง
25. นายปริญทร	อินทปัต
26. นางสาวจริยาดี	ช่องฉิมพลี
27. นางสาวบุญทรัพย์	นามเกษม
28. นายสมัชชา	เจียรนัย
29. พ.ท.ประวิทย์	อดุลสุตกิตต์

การรับงานแสดงดนตรีไทยของวงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้นเริ่มรับงานตั้งแต่ ครูบุญยัง เกตุคง ท่านยังมีชีวิตอยู่ นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า งานแสดงดนตรีไทยของวงศิษย์เกตุคงนั้นมีค่อนข้างเยอะ ทั้งวงปี่พาทย์ไทยและวงปี่พาทย์มอญ โดยมีนายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน หรือนายเลื่อนเป็นผู้บรรเลงระนาดเอกประจำและมีนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกะเป็นผู้บรรเลงเครื่องหนัง บางครั้งครูบุญยัง เกตุคงก็จะไปงานด้วย

สมัยนั้นงานเยอะนะ งานเครื่องไทยก็มี เครื่องมอญนะ ลุงก็ไปบ้าง เพราะตอนนั้นลุงไปตีระนาดลิเก คนประจำเลยก็ลุงเลื่อนตีระนาด ลุงแกะเครื่องหนัง อารมณ์นี้ สมัยนั้นลุงยังก็ไปงานด้วย แต่ก็ไม่ได้ไปทุกงานหรอก บางงานก็ไป บางทีแกก็ไม่ไป อย่างงานสำคัญๆ พวกงานไหว้ครู ก็ต้องซ่อมกันก่อน...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า การรับงานวงศิษย์เกตุคงนั้น จะใช้เครื่องดนตรีของครูบุญยัง เกตุคง โดยจะมีนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกะศิษย์ของครูเป็นโต้โผ จัดการเรื่องรับงานแสดง เงินเบี้ยเลี้ยงนักดนตรี และเงินค่าบำรุงเครื่องของครู บางงานที่วงศิษย์เกตุคงไปบรรเลงครูบุญยังก็จะเดินทางไปด้วย “ก็ตอนนั้นอาจารย์มีเครื่อง ทั้งเครื่องไทย เครื่องมอญ เวลารับงานก็ส่วนใหญ่ก็ลุงแกะรับงาน ไปงานก็รถลุงแกะ บางที่อาจารย์ก็ไป เวลาได้เงินมา จ่ายค่าตัวกันเสร็จค่าเครื่องก็เอาให้อาจารย์...” (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

เอกลักษณ์ของวงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา คือ นิยมบรรเลงเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยัง เกตุคง นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงที่บรรเลงนั้นเป็นเพลงที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูบุญยัง เกตุคง มีทั้งเพลงครูบุญยัง เกตุคงประพันธ์ และเพลงที่นิยมทั่วไป “เพลงที่ตีกัน ตอนนั้นนะก็เพลงลุงยังต่อให้ทั้งนั้นแหละ เพลงเถาส่วนใหญ่เป็นเพลงที่ลุงยังแต่งนะ เพลงตลาดทั่วไปก็มี พวกแขกมอญบางขุนพรหม เขียดจีน ตีเหมือนกัน ก็ลุงยังแกต่อให้ตอนนั้นลุงเลื่อนแกตีระนาดไหว นุ่นตีกันถึงทยอยนอกนุ่น...” (เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงที่บรรเลงนั้นเป็นเพลงที่ได้รับการถ่ายทอดมาจาก ครูบุญยัง เกตุคง ส่วนใหญ่แล้วนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนพี่ชายนั้นจะทำหน้าที่บรรเลง ระนาดเอก เพราะมีความจำที่ดี แม่นยำทำนองเพลง บางครั้งมีสองงานในหนึ่งวันก็จะแยกกันบรรเลง “ก็ดีเพลงอาจารย์ทั้งนั้นแหละ ไปงานส่วนใหญ่ลุงเลื่อนแกแม่นเพลง แกก็พาดี ลุงดีต้องเล็กตอนนั้น บางงานก็ตีระนาดบ้าง สลับๆกันดี บางงานแยกเครื่องก็มีนะ งานเยอะมากตอนนั้น ลุงไปตีเครื่องมอญ ลุงเลื่อนไปตีเครื่องไทย...” (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับการถ่ายทอดเพลงต่างๆทั้งเพลงที่ครูบุญยัง เกตุคง ประพันธ์และเพลงอื่นๆมาจากครูบุญยัง เกตุคง ดังนั้นหากมีงานแสดงดนตรีที่ไหนก็ต้องบรรเลงเพลงที่ ครูถ่ายทอดให้ เพราะไปบรรเลงที่ไหนก็ใช้ชื่อว่า วงศิษย์เกตุคง และเมื่อไปบรรเลงก็มักได้รับคำชมเสมอ

เพลงก็ได้จากอาจารย์มา ก็ต้องตีเพลงอาจารย์ เพราะว่าเวลาเราไปตีที่ไหน ก็ใช้ชื่อวงศิษย์เกตุคง แต่ไปตีที่ไหนก็มีแต่คนชม ก็ลุงเลื่อนมือแกไหว แกตีระนาดใน ยุคนั้นก็ ในโคราชนี่ลุงว่าไม่มีใครสู้แก ก็สมัยนั้นแถวนี้ โคราชบ้านเอ็งก็มีแต่ปีพาทย์ แบบ บ้านนอก ตีไปเรื่อย อย่างวงศิษย์เกตุคงเวลาไปบรรเลงที่ไหน มันฟังผิดกันนะ แล้วเพลงอย่างเพลงเถาของอาจารย์บุญยังค์ก็มีแต่เพลงเพราะๆ อย่างเงี้ยวรำลึกนี้... (ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

ต่อมา ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมาจึงได้ปรึกษากันและเพิ่มเติมชื่อวงดนตรีจากเดิมคือ วงศิษย์เกตุคง เป็น วงศิษย์เกตุคงโคราช นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ได้มีการเพิ่มคำต่อท้าย เป็น วงศิษย์เกตุคงโคราช โดยมีสาเหตุมาจากการจัดงานไหว้ครูประจำปีวัดโพธิ์ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้มีศิษย์ของครูเดินทางมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก แต่ละวงก็ใช้ว่า วงศิษย์เกตุคง จึงได้มีการประชุมกันและคิดว่า น่าจะมีคำว่า โคราชต่อท้าย เป็นวงศิษย์เกตุคงโคราช

วงศิษย์เกตุคง แต่คำว่าโคราชนี่มาเติมทีหลัง ตอนช่วงตอนที่อาจารย์บุญยัง ไหว้ครูที่วัดโพธิ์ ทีนี้ก็มีลูกศิษย์ลูกหาแกมาจากหลายที่ ก็ใช้วงศิษย์เกตุคงทั้งนั้น ก็เลยคิดกันว่า เออ น่าจะมีคำว่าโคราชต่อท้าย เวลาไปไหนก็วงศิษย์เกตุคงโคราช มันก็คือน่าจะเวลาไปเล่นงานกะอื่นที่ไม่ใช่โคราช อย่างไปชัยภูมิ ไปขอนแก่น เจ้าภาพ เขาก็จะรู้ว่ามาจากไหน จากโคราช... (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยัง เหตุคงนั้น ส่วนใหญ่จะเก็บรักษาไว้ที่วัดโพธิ์ จังหวัดนครราชสีมาและบางส่วนก็เก็บรักษาไว้ที่บ้านปรารงค์ทอง นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยัง เหตุคงให้ความเคารพและนับถือหลวงพ่อยืน เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ในสมัยนั้น และท่านก็เป็นพระที่ชอบดนตรี จึงอนุญาตให้เก็บเครื่องดนตรีไทยทั้งหมดไว้ที่วัดได้ “แต่เดิมก็อยู่วัดโพธิ์ทั้งหมดแหละ ทั้งเครื่องไทยเครื่องมอญอยู่ที่นี่ คือหลวงปู่ยืนท่านชอบไป แล้วก็กะลุงยงนี่ ลุงยงก็เคารพนับถือท่านด้วย ก็เลยเครื่องไว้นั้นเลย เครื่องอยู่นั้นตั้งแต่สมัยลุงยงแล้ว...” (เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เครื่องดนตรีไทยของครูบุญยัง เหตุคง เก็บรักษาไว้ในศาลาไม้ หน้าพระอุโบสถ ครูบุญยัง เหตุคงให้ความเคารพและนับถือหลวงพ่อยืน เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ครูบุญยังก็ได้เก็บรักษาเครื่องดนตรีไทยของตนเองไว้ที่บ้านปรารงค์ทองอีกส่วนหนึ่งด้วย

เครื่องปี่พาทย์ แต่ก่อนเก็บไว้ในศาลาไม้ ตรงหน้าโบสถ์ ไม่รู้เดี๋ยวนี้เขารื้อยัง เป็นศาลาไม้หลังใหญ่ แล้วก็จะมีห้องเก็บเครื่อง อยู่ตรงขวามือ สมมุติว่าเราหันหน้าเข้าศาลาไม้ เดินขึ้นไป ก็มองไปขวามือ จะมีห้องอยู่ตรงนั้น เก็บเครื่องไว้นั้น สมัยก่อนอาจารย์กับหลวงพ่อยืนเจ้าอาวาสวัดโพธิ์แกลนิกกัน อาจารย์แก่นับถือหลวงพ่อยืน หลวงพ่อก็เลยให้เอาเครื่องมาเก็บไว้ได้ แล้วก็มีส่วนที่เอาไว้บ้านปรารงค์ทอง น่าจะเป็นเครื่องไทยชุดหนึ่งนะ... (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า หลวงพ่อยืน ท่านเมตตากับศิษย์เหตุคงทุกคน ท่านชื่นชอบในการฟังดนตรีไทยมาก ถ้าหากจะซ้อมเพลงกันที่วัด ท่านก็จะให้ยกเครื่องมาซ้อมให้ท่านดู นอกจากนั้นท่านยังหาอาหารให้รับประทานอีกด้วย

แต่ก่อนหลวงพ่อยืนท่านอยู่ ท่านก็ยังให้ลูกศิษย์ท่าน พระในวัดนั้นแหละช่วยดูให้ ก็ท่านชอบ หลวงพ่อยืน บางทีเวลาซ้อมเพลง จะซ้อมกันในศาลานี้ ท่านบอกโยม ยกมาซ้อมตรงนี้ ไม่ใช่ยกมาอย่างเดียวนะ ท่านหาน้ำหาทำให้กินอีก แล้วท่านก็นั่งฟังด้วย คือท่านเมตตาท่านนั้นแหละ... (ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

จนกระทั่งเมื่อวันศุกร์ที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2540 ครูบุญยัง เหตุคง ได้เสียชีวิตลง นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินและนายฉลอง ฝ่ายโคกสูง จึงร่วมกันซื้อเครื่องดนตรีไทยของครู เพื่อใช้รับงานแสดงดนตรีไทยของวงศิษย์เหตุคงต่อไป โดยนางเขียน เหตุคง ภรรยาของครูได้ตัดสินใจขายให้ทั้งหมดทุกชิ้น ราคา 140,000 บาท นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนและ

นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละได้ร่วมกันซื้อเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยัง เกตุคง โดยรวมเงินคนละ 70,000 บาท เพื่อที่จะได้มีเครื่องดนตรีไว้ใช้รับงานเหมือนเดิม

ก็ตอนนั้นลุงเลื่อนกับลุงแกละเขาเข้าหุ้กันซื้อเครื่องลุงยัง ก็หลังลุงยังตาย ป้าเขียนแกลบอกว่าเครื่องปีพาทย์จะขายให้หมคนี่แหละ ลุงก็ไม่รู้ณะว่าป้าเขียนแกลได้ ว่าราคาใหม่ รู้แต่ว่าลุงเลื่อนออกเจ็ดหมื่น ลุงแกละออกเจ็ดหมื่น คือเข้าหุ้กันแล้ว ก็เลยได้เครื่องไว้ใช้องงานเหมือนเดิม...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน รับราชการเป็นครู และนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละก็เป็นครู ตนคิดว่าทั้งสองคนน่าจะไปกู้ยืมเงินมาหรือใช้เงินเก็บของตนเองในการซื้อเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยัง เกตุคงเอาไว้ ซึ่งเมื่อครั้งครุมีชีวิตอนั้น ทั้งนายเลื่อนและนายแกละก็ร่วมกันทำหน้าที่เป็นโต้โผ รับงานแสดงดนตรี ดูแลค่าจ้างนักดนตรีและค่าบำรุงรักษาเครื่องของครู “ก็ลุงเลื่อนแกมีเงิน แกลเป็นครูอยู่โรงเรียนราชสีมา ลุงแกละก็เป็นครู น่าจะไปกู้มาก่อนหรือเงินเก็บลุงก็ไม่รู้ณะ แต่ว่าก็ตั้งแต่สมัยอาจารย์อยู่ สองคนนี้ก็คอยดูแลเครื่องคอยรับงาน เป็นโต้โผนั้นแหละ...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับเครื่องดนตรีไทยนั้น นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละและนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน ได้ตกลงแบ่งกันรับผิดชอบดูแลรักษา โดยเก็บเครื่องไว้ที่วัดโพธิ์ จังหวัดนครราชสีมา จำนวนหนึ่งและนำไปเก็บไว้ที่บ้านของนายแกละจำนวนหนึ่ง นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า หลังจากที่ครูบุญยัง เกตุคงเสียชีวิตลง นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ ได้นำเครื่องดนตรีไทยบางส่วนไปไว้ที่บ้าน และบางส่วนก็ยังคงอยู่ที่วัดโพธิ์เหมือนเดิม “พอลุงยังตายก็ยังคงเก็บไว้ณะ ก็มีบางอันที่ลุงแกละแกลก็เอาไปไว้บ้าน ที่ว่าหุ้กันกับลุงเลื่อน ลุงแกละแกลก็เอาไปบ้านแกลส่วนหนึ่ง รู้สึกจะเอาไว้ณะเศสิโค้งมั้ง เอาไว้รับงานกะวัดโพธิ์...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ดังนั้นหลังจากที่ครูบุญยัง เกตุคงเสียชีวิตลง วงศิษย์เกตุคงก็ยังคงรับงานแสดงดนตรีไทยอยู่เช่นเดิม โดยใช้เครื่องดนตรีไทยของครูบุญยัง เกตุคง และนักดนตรีที่บรรเลงก็ยังคงเป็นศิษย์ของครูบุญยัง นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า หลังจากที่ครูบุญยัง เกตุคงเสียชีวิตลงการรับงานของวงศิษย์เกตุคง ก็ยังคงเหมือนเดิม บ้านปรารค์ทองของครูบุญยังนั้น นายนิยม เปล่งสันเทียะก็ยังคงอาศัยอยู่เหมือนกับตอนที่มาอาศัยอยู่กับครูเพื่อขอถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทย เวลาไปงานก็มีนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนและนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ ทำหน้าที่เป็นโต้โผจัดการรับงานเหมือนเดิม “พอลุงยังเสียชีวิต ก็ยังรับงานนะ บ้านปรารค์ทองก็ไ้ยมอยู่ หลังที่ลุงยังเคยอยู่ณะ ก็ไ้ยมมันมาอยู่กับลุงยังก่อนแกลเสียหลายปีอยู่ มาต่อเพลงแล้วก็มากินมานอนอยู่ณะเลย เครื่องก็ลุงแกละกับลุงเลื่อนแกลคอยดูแลอยู่แล้ว เวลาไปงานก็เหมือนเดิมแหละ คือไปรดลุงแกลเหมือนเดิมงานก็ยังรับเหมือนเดิม...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 35 ภาพวงศิษย์เกตุคงจังหวัดนครราชสีมา

ที่มา : นายเดชา เสริมใหม่

ต่อมา นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลือนมีปัญหาด้านสุขภาพ จำเป็นที่จะต้องใช้เงินเป็นค่ารักษาพยาบาล นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือแกละจึงได้ช่วยเหลือ โดยได้ขอซื้อเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยังจากนายเลือนเป็นจำนวนเงิน 70,000 บาท จึงทำให้เครื่องดนตรีไทยของครูบุญยังเกตุคงทั้งหมดเป็นของนายแกละคนเดียว นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า ช่วงนั้นนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลือนป่วย จำเป็นต้องใช้เงิน นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ ได้ตกลงกับนายเลือนว่ากันว่าจะให้เงินจำนวน 70,000 บาท แลกกับเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยังที่เคยร่วมกันซื้อ นายเลือนจึงตกลง เครื่องดนตรีทั้งหมดจึงเป็นของนายแกละ ซึ่งก็ยังคงรับงานแสดงดนตรีอยู่เหมือนเดิม

พอต่อมาๆ ลุงเลือนแกป่วยไป ต้องใช้เงินใช้ทอง ก็ไม่รู้เค้าคุยกันยังไง รู้แต่ว่าลุงแกละเอาเงินมาให้เจ็ดหมื่น ให้ลุงเลือนนะ ก็เหมือนซื้อเครื่องต่อจากลุงเลือนนั่นแหละ ก็ตอนแรกเขาหุ้กันไซ้ใหม่ละ เครื่องก็เป็นของสองคนคอยดูแล พอลุงแกละให้เงิน เครื่องจะได้เป็นของแกละคนเดียว ก็แกก็ดูแลนั่นแหละ เวลาไปงานก็มีรับงานบ้าง ก็ยังไปงานบ้าง เวลามีงานก็ลุงแกละก็โทรมาตาม...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

เมื่อหลวงพ่อยืน เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ จังหวัดนครราชสีมาในสมัยนั้น ได้มรณภาพลง ศิษย์เกตุคง จึงได้ช่วยกันขนย้ายเครื่องดนตรีไทยมาเก็บรักษาไว้ที่บ้านของนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือ นายแกละ นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ย้ายเครื่องดนตรีไทยมาไว้ที่บ้านของนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละนั้นทีหลังจากที่หลวงพ่อยืนท่านมรณภาพ “เพิ่งมาทีหลังนี้หรอก ที่ว่าย้ายไปบ้านลุงแกละหมดเลย แต่แรกก็อยู่วัดโพธิ์นั่นแหละ แต่ก็เริ่มขนมาเรื่อยแล้วแหละ พอหลวงพ่อยืน มรณะทีนี้เอามาหมดเลย...” (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า หลังจากที่หลวงพ่อยืน มรณภาพลง พระรูปอื่นๆ ท่านก็ไม่ได้ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของเครื่องดนตรีไทย ตนเองจึงได้ไปบอกกับนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ ว่าให้มาช่วยกันขนย้ายเครื่องไปเก็บไว้ที่บ้านของนายแกละ

ทีนี้พอหลวงปู่ยืนท่านเสียก็ไม่มีใครคนดู พระรูปอื่นก็ไม่ได้สนใจแบบหลวงปู่ แหมลุงยังเจ็บใจเลย เอาพวกถุงพวกของมาวางบนของ เห็นแล้วมันสงสารเครื่อง ก็เลยบอกลุงแกละว่า เอาไปไว้บ้านแกละ ฉันทสงสารเครื่อง นั่นแหละก็เลยมา ช่วยกันขนเครื่องย้ายไป...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายฉลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ตอนนั้นก็มีคนเองมีนายนิยม เปล่งสันเทียะ นายเดชา เสริมใหม่หรือนายหมี นายประจักษ์ หวดสูงเนินหรือนายเหี่ยว ได้ไปช่วยกันขนย้ายเครื่องดนตรีไทยไป ไว้ที่บ้านของนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ ซึ่งบ้านนั้นอยู่บริเวณวัดสมอราย

ลุงก็ไปช่วยขน ไปกันหลายคนอยู่ ไอ้ยม ไอ้หมี ไอ้เหี่ยว ไปช่วยกันย้าย เครื่อง ย้ายจากวัดโพธิ์ไปบ้านลุงแกละ อยู่ตรงวัดสมอราย เอาไปไว้ตรงนั้น มันก็ยากหน่อย ตรงนั้นมันแคบ แต่ว่าก็ยังดีกว่าตอนอยู่กับวัด มันไม่มีใครคอยดู แบบแต่ก่อน...(ฉลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

ต่อมานายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละได้เสียชีวิตลง นางจันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูง ภรรยา ของนายแกละจึงเป็นผู้ดูแลเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยัง เกตุคงต่อ และหลังจากนั้นไม่นาน นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนก็เสียชีวิตอีก เมื่อไม่มีทั้งนายแกละและนายเลื่อนเป็นโต้โผจัดการ ใช้งานแสดงดนตรีแล้ว นางจันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูง จึงได้ตัดสินใจ ขายเครื่องดนตรีไทยให้กับ นายพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ส่วนหนึ่งในราคา 50,000 บาท นายพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ ให้สัมภาษณ์ว่า ซื้อเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยัง ต่อจากนางจันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูง ในราคา 50,000 บาท โดยเป็น วงปี่พาทย์มอญเครื่องคู่ 1 ชุด และได้เก็บรักษาไว้ที่บ้านของนายนพเก้า จรรย์นาฎย์ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

อาก้ซื้อกับพี่เพ็ญเมียพี่แกละนั้นแหละ ซื้อมาตอนนั้นห้าหมื่นกว่า เครื่องมอญ ได้เครื่องคู่ ก็ได้ฆ้องมอญสองโค้ง ระนาดเอก ระนาดทุ้ม กระดังหม่อง คอกเปิง แต่ว่าไม่มีกลองแขกนะ แล้วก็ตะโพนมอญกับเปิงมางคอกนี่เอาามา

ขึ้นหนังสือใหม่ แล้วก็มียกลองทัดคู่หนึ่ง ตอนนี่เครื่องอยู่ที่บัวใหญ่ บ้านของอาจารย์ นพเก้านะ...(พิทักษ์ จรรย์นาฎย์, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2558)

ภาพที่ 36 ภาพเครื่องมอญ 2 โค้งที่นายพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ซื้อไปเก็บรักษาไว้
ที่มา : นพเก้า จรรย์นาฎย์

นางจันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูง ให้สัมภาษณ์ว่า นายพิทักษ์ จรรย์นาฎย์และนาย นพเก้า จรรย์นาฎย์ได้เข้ามาหาและบอกว่าต้องการอยากได้เครื่องดนตรีของครูบุญยัง เกตุคงไปเก็บรักษาไว้ ซึ่งตนเองก็เห็นด้วยอีกทั้งเห็นว่าทั้งสองคนก็เป็นศิษย์ของครูเหมือนกัน จึงได้ตัดสินใจขายเครื่องมอญ เครื่องคู่ให้ชุดหนึ่ง

ก็พวกอาจารย์ทัก อาจารย์นพเก้า เขาเข้ามาหาป่า เขาถามป่าว่าจะขายให้ ได้ไหมเครื่องครูยัง เขาบอกเขาอยากได้ไปบูชา คือจริงๆเราก็สนิทกันกับ พวกอาจารย์ทัก อาจารย์นพเก้า ก็คุ้นกันมาตั้งแต่สมัยอาจารย์บุญยังอยู่นั้นแหละ ป่าก็เลยขายให้ แต่ขายเครื่องมอญให้ชุดหนึ่ง คนอื่นๆเขาก็ไม่ได้ขัดข้องอะไร เพราะว่าตอนนั้นงานก็ไม่ค่อยได้รับ...(จันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูง, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2558)

นางลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน และนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละเสียชีวิตลง ก็ขาดได้โผ คอยจัดการรับงานแสดงดนตรีไทยในนาม วงศิษย์เกตุคง “ลุงแกละก็ตาย เครื่องก็อยู่นั่นแหละ ที่นี้งานก็ไม่ค่อยมี มีบ้างๆ ไม่มีบ้าง ก็คนรับงานตายแล้ว เขาก็ไม่รู้จะไปหาใคร คือบางที่เขาคุ้นใจ อย่างลุงเลื่อนก็เป็นครู ลุงแกละก็เป็นครู ถึงเวลา เขาก็มาหา นี่คนรับงานตายทั้งคู่เลย...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

การรับงานของวงศิษย์เกตุคงโคราช เริ่มซบเซาลดลงอย่างมาก นอกจากจะขาดได้โผ ผู้จัดการรับงานแสดงดนตรีแล้ว วงปีพาทย์คณะอื่นๆก็เริ่มซื้อเครื่องดนตรีเป็นของตนเอง นางจันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูงภรรยาของนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ จึงตัดสินใจบริจาคเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยัง เกตุคงทั้งหมดให้กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา โดยนางจันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูง ให้สัมภาษณ์ว่า อายุของตนเองก็เริ่มเยอะแล้ว กลัวจะไม่มีใครช่วยดูแล จึงตัดสินใจบริจาคให้สถานพินิจ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งในขณะนั้นก็มีนายถวัลย์ อ่อนสุวรรณ เป็นผู้สอนวิชาดนตรีไทย

ที่นี้เครื่องก็ยังอยู่อีกหลายอยู่นะ ตอนแรก เก็บไว้ก็ป่าเห็นว่า ไม่ได้ใช้ประโยชน์ คือกลัวไม่มีใครช่วยดูแล ป่าก็อายุเยอะแล้ว ถามคนอื่นเขาก็ไม่กล้าเอาไปดูแล เพราะว่าลุงแกละแถมมาตั้งแต่แรกแล้ว พอลุงแกละตายก็เลยยกให้ป่าดู คนอื่นเขาก็ไม่กล้าเอาไป ป่าก็เลยตัดสินใจเอายกให้สถานพินิจ ตรงนั้นเขามีสอนดนตรีไทยด้วย ป่าก็เลยยกให้เขาหมดเลย ก็ไอ้ถวัลย์นั้นนะสอนอยู่นั้น...(จันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูง, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2558)

ถึงแม้ว่าจะไม่มีการรับงานแสดงดนตรีในนาม วงศิษย์เกตุคงโคราชอีก และศิษย์บางคนก็ได้แยกย้ายไปประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีไทยอิสระ บางคนก็ได้ตั้งวงดนตรีไทยของตนเอง แต่เมื่อถึงงานไหว้ครูครอบครุประจำปี ศิษย์ทุกคนก็จะกลับมารวมตัวกัน ช่วยกันจัดงาน และช่วยกันบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ และยังคงใช้ชื่อว่า วงศิษย์เกตุคง เหมือนเดิม

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า วงที่บรรเลงหน้าพาทย์ในงานไหว้ครูประจำปีของจังหวัดนครราชสีมา นั้น จะใช้ชื่อว่า วงศิษย์เกตุคง โดยใช้ชื่อนี้มาตั้งแต่ครูบุญยัง เกตุคงยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งนักดนตรีที่บรรเลงก็จะเป็นศิษย์ของครูทั้งหมด “ก็เรียกกันแบบนี้มาตั้งนานแล้ว ตั้งแต่อาจารย์เป็นพิธีกร พอตอนหลังก็ครูสินพรมาทำ ก็นี้แหละ วงศิษย์เกตุคง คือรวมกันบรรเลง ในงานไหว้ครู เวลาทำหน้าพาทย์ก็วงศิษย์เกตุคง...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า ใช้ชื่อว่า วงศิษย์เกตุคง ตั้งแต่เมื่อครั้งที่ครูบุญยัง เกตุคงมีชีวิตอยู่ นักดนตรีที่บรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูประจำปีของจังหวัดนครราชสีมา นั้น บางครั้งก็เป็นนักดนตรีจากจังหวัดอื่นๆด้วย แต่ทุกคนก็เป็นศิษย์ของครู จึงเรียกวงนี้ว่า วงศิษย์เกตุคง

วงหน้าพาทย์ก็เรียกวงศิษย์เกตุคงมาตั้งแต่จัดงานไหว้ครูกะวัดโพธิ์ ตั้งแต่
 ลุงยังอยู่ แต่ว่าแต่ก่อนพวกโคราชไม่ได้ตี คือเราเป็นเจ้าของวง ก็ไม่ได้ตีหรือ
 คอยช่วยงาน ก็มีลุงเลื่อนแหละตอนนั้นตีบ้าง ช่วยๆกันตี พอมาหลังๆ ก็พวกเร
 กันเอง ก็มีบ้างบางทีพวกจรรยาญาติเขามาช่วยตี เดียวนี้ส่วนใหญ่เราก็ตีกันเอง
 ใครตีก็ลูกศิษย์ลุงยังเหมือนกัน เวลาตีก็เลยเรียกว่า วงศิษย์เกตุคง...(เดชา เสร
 ริมใหม่ , สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ดังนั้นเมื่อสถานศึกษาหรือผู้ที่สนใจ จะจัดงานไหว้ครูและต้องการศิษย์เกตุคงไปบรรเลงเพลง
 หน้าพาทย์ไหว้ครู ก็จะใช้ชื่อวงว่า วงศิษย์เกตุคง นายลอง รอดสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า พิธีกรในงาน
 ไหว้ครูประจำปี จะประชาสัมพันธ์เสมอว่า วงที่บรรเลงหน้าพาทย์ไหว้ครูประจำปีคือ วงศิษย์เกตุคง
 ชื่อเสียงของวงศิษย์เกตุคงจึงได้เป็นที่รู้จักของผู้ที่สนใจต้องการจะจ้างวงดนตรีไทยไปบรรเลง “โฆษก
 นั้นแหละ เขาก็ประกาศ วงศิษย์เกตุคงทำหน้าที่บรรเลงหน้าพาทย์ประกอบพิธีไหว้ครู ทีนี้เวลาใคร
 คำมาฟัง ก็หาไปทำหน้าที่ไหว้ครูตามบ้าน หรือตามโรงเรียน คำก็เรียกตาม เรียกศิษย์เกตุคง
 โคราชตาม ก็เขาได้ยินมาแบบนี้...”(ลอง รอดสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเดชา เสรริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า ถ้านักดนตรีไทยเป็นศิษย์เกตุคง และไปบรรเลง
 เพลงหน้าพาทย์ที่ไหนก็ตาม ก็จะใช้ชื่อบ้างว่า วงศิษย์เกตุคงเช่นเดิม “วงศิษย์เกตุคง เดียวนี้ก็ใช้อยู่
 งานเดียวจะลุงว่า งานไหว้ครูนั้นแหละ ก็น่าจะรุ่นแหละมันติดปากมาตั้งแต่รุ่น แต่ว่าไปข้างนอก ก็ใช้
 ศิษย์เกตุคงนะ ไม่ใช่เฉพาะกับโคราช อย่างไปบุรีรัมย์ ก็ใช้ชื่อนี้ ใช้เฉพาะเวลาไปทำหน้าที่
 แหะ...”(เดชา เสรริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ถึงแม้ว่าศิษย์ของครูบางคนจะเสียชีวิตลง แต่ก็มี การถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ให้กับศิษย์รุ่น
 ใหม่เสมอ จึงทำให้วงศิษย์เกตุคง ยังคงรับงานบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูได้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

นายเรียง รอดสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า นักดนตรีไทยวงศิษย์เกตุคง ที่ทำหน้าที่บรรเลงเพลง
 หน้าพาทย์ไหว้ครูประจำปีของจังหวัดนครราชสีมาในสมัยก่อนนั้นได้แก่ นายชัยวัฒน์ รอดสูงเนินหรือ
 นายเลื่อน นายพิช รัตนสันเทียะ นายนพแก้ว จรรยาญาติ นายนิยม เปล่งสันเทียะ นายสุเทพ กิขุนทด
 นายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ นายเดชา เสรริมใหม่หรือนายหมี นายประวิทย์ อุดลสุตกิตดี
 เป็นต้น ต่อมานายแกละ นายยม เสียชีวิตลง ก็ได้มีการถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ให้กับนายไพฑูรย์และ
 นายสุนทร กิ่งโคกกรวด และนายณัฐดนัย เจาเกาะ จึงทำให้ วงศิษย์เกตุคง ยังทำหน้าที่บรรเลงงาน
 เพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูประจำปีได้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

แต่ก่อนลุงเลื่อนตีระนาด ไ้ยมตีฆ้องใหญ่ ลุงฆ้องเล็ก ทุ้มนี้บางทีก็ลุงพิช
 บางทีก็พี่นพแก้วเขาตี ปี่ก็ไอ้เทพ ตะโพนก็ลุงแกละ กลองทัดไอ้หมีตี ฉิ่งนี้แล้วแต่บาง
 ที บางทีก็ไอ้ลอง บางทีก็ผู้พันวิท ก็รวมๆกันตี ทีนี้พอมาทีหลังลุงเลื่อนเริ่มตีไม๊ไหว
 แล้วก็ ลุงตีระนาด ลุงเลื่อนไปตีทุ้ม ฆ้องเล็กก็เป็นลุงพิช มาทีหลังพอ ลุงเลื่อนตาย

ลุงแกละตาย ไย้มก็ตาย ก็เลยให้อัญมูกับไอ้ทร ตอนนั้นลุงเลื่อนจับมือให้ ก็เลยได้ชุดใหม่ ก็เพิ่มเข้ามาเรื่อย มันก็ยิ่งเป็นวงได้อยู่เหมือนเดิมนะ ทีนี้ไอ้นทอิก มันตีตะโพนไทยได้ แล้วก็ไปขอจับมือกับไอ้หมี่ ขอต่อหน้าพาทย์ ตีกลองทัด...(เรียง รอสูงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ติดตาม วงศิษย์เกตุคงจังหวัดนครราชสีมา ในการไปบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ประกอบพิธีไหว้ครูครอบครุคนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์วันที่ 22 - 23 สิงหาคม พ.ศ.2558 ซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

1. ผู้บรรเลงเพลงหน้าพาทย์

ผู้บรรเลงเพลงหน้าพาทย์ประกอบพิธีไหว้ครูครอบครุที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ในวันที่ 22 - 23 สิงหาคม พ.ศ.2558 ประกอบด้วยศิษย์เกตุคงทั้งสองรุ่น รุ่นที่ 1 ได้แก่

1. นายเรียง รอสูงเนิน
2. นายลอง รอสูงเนิน
3. นายเดชา เสริมใหม่

และศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้แก่

1. นายสุนทร กิ่งโคกกรวด
2. นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด
3. นายชาญกิจ เสริมใหม่
4. นายณัฐดนัย เจาเกาะ
5. นายสันติ วิลัยสูงเนิน

ภาพที่ 37 ภาพวงปี่พาทย์ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา บรรเลงในงานพิธีไหว้ครูครอบครุที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

2. การแต่งกาย

การแต่งกายในวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นวันประกอบพิธีไหว้ครูและบรรเลงเพลงหน้าพาทย์นั้น ศิษย์เกตุคงจะแต่งกาย ด้วยเสื้อซาฟารีสีขาวย ปักกระเป๋าสีขาวด้วยด้ายสีม่วงเป็นตราศิลปินแห่งชาติพร้อมทั้งอักษรว่า ศิษย์เกตุคงครูบุญยงค์ บุญยังโคราช ใส่กางเกงสแล็คสีดำ ใส่ถุงเท้าดำ รองเท้าหนังสีดำ

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า เสื้อซาฟารีสีขาวนั้นใส่มาตั้งแต่งานไหว้ครูที่วัดโพธิ์จังหวัดนครราชสีมา ตอนนั้นครูบุญยงค์ เกตุคงก็ยังมีชีวิตอยู่ ผู้ออกแบบตราเสื้อคือนายมานพ ประมูลใหม่หรือนายแดง และนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละเป็นผู้จัดทำและนำมาจำหน่ายในราคาตัวละ 500 บาท

เสื้อนี้ตั้งแต่สมัยวัดโพธิ์นั้นแหละ ตอนนั้นลุงยังอยู่ นะ ก็ลุงแกละนั้นแหละแกตัด แล้วก็มาเก็บตัง ตัวละห้าร้อยนะ สมัยนั้น พวกตราก็ให้ช่างแดงแกออกแบบ ใช้ด้ายสีม่วงก็เพราะลุงยังแกเกิดวันอังคารไร วันอังคารสีม่วง ก็ใส่มาตั้งแต่นั้นแล้ว ตังนานแล้ว เดี่ยวนี้ก็ใส่เหมือนเดิมนี่แหละ...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558)

ภาพที่ 38 ภาพตราเสื้อวงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา

ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

3. เพลงที่บรรเลงในงาน

วงศิษย์เกตุคง ได้บรรเลงเพลงต่างๆในงานพิธีไหว้ครูครอบครัวที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ หลายเพลงด้วยกัน ซึ่งแบ่งออกเป็นเพลงที่บรรเลงในวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2558 ซึ่งเป็นวันที่ พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เย็น และเพลงที่บรรเลงในวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2558 ซึ่งเป็นวันที่ ประกอบพิธีไหว้ครู

เพลงที่บรรเลงในเย็นวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2558 ได้แก่

1. โหมโรงเย็น
2. เย็นย่ำ
3. โหมโรงแว่นเทียนชัย
4. ทอยยถวน เถา
5. กราวโน เชิด

เพลงที่บรรเลงในวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ได้แก่

1. โหมโรงเช้า
2. สร้อยลำปาง เถา
3. เพลงเรื่อง พระรามเดินดง
4. เพลงเรื่อง ทวอย
5. เพลงมหาฤกษ์ มหาชัย
6. เพลงสาธุการกลอง
7. เพลงตระพระเจ้าเปิดโลก
8. โหมโรงสิ่งละอันพันละน้อย
9. เพลงตระเชิญเหนือเชิญใต้
10. เพลงตระประสิทธิ์
11. เพลงตระเทวาประสิทธิ์
12. เพลงตระมงคลจักรวาล
13. เพลงตระกริ่ง
14. เพลงเพลงพราหมณ์เข้า
15. เพลงตระนารายณ์บรรทมศิลป์
16. เพลงบาทสุกณี
17. เพลงเสมอข้ามสมุทร
18. เพลงโคมเวียน
19. เพลงตระพระพรหม

20. เพลงตระพระปรคนธรรพ
21. เพลงตระพระพิฆเนศ
22. เพลงตระพระฤๅษี
23. เพลงดำเนินพราหมณ์
24. เพลงองค์พระพิราพเต็มองค์
25. เพลงเสมอมาร
26. เพลงเสมอผี
27. เพลงเสมอสามลา
28. เพลงรำดาบเชือดหัวหมู
29. เพลงนั่งกิน
30. เพลงเช่นเหล่า
31. เพลงเสมอเถร
32. เพลงเสมอเข้าที่
33. เพลงปลายเข้าม่าน ลาเถา
34. เพลงตระประทานพร
35. เพลงโปรยข้าวตอก
36. เพลงพราหมณ์ออก
37. เพลงเชิด
38. เพลงกราวรำ

4. การจับมือฆ้องและตะโพนไทย

ผู้ที่ทำหน้าที่ในการจับมือฆ้องคือนายเรียง รอดสูงเนินและผู้ที่ทำหน้าที่จับมือตะโพนไทยคือนายเตชา เสริมใหม่ ซึ่งให้สัมภาษณ์ว่า ก่อนจะจับมือนั้นต้องถามพิธีกรก่อนทุกครั้งว่าเขาจะจับมือเองหรืออนุญาตให้นักดนตรีที่บรรเลงเพลงหน้าพาทย์ช่วยจับมือ และถ้าวงศิษย์เกตุคงไปบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูที่ไหน ก็จะต้องถามครูที่อ่านโองการก่อนเสมอว่า ครูจับมือเองหรือจะอนุญาตให้ช่วยจับมือให้ เพราะครูบางคนเขาก็ยึดถือแบบโบราณ

แต่ว่าอย่างไรทำหน้าที่หน้าพาทย์ที่ไหนก็ต้องถามพิธีกรเขาเหมือนกันว่า เขาจะจับเองหรือว่าจะให้เราช่วยจับ เหมือนถ้าเขาอนุญาตบอกว่าให้ช่วยจับ พวกลุงถึงจะจับ ไม่ได้หรอก บางทีพิธีกรแต่ละคนบางคนไม่เหมือนกัน บางคนเขาถือ แต่ส่วนมากที่เจอมาก็ให้พวกลุงจับทั้งนั้นแหละ ไม่ค่อยมีใครจะมาจับเองหรอก

แค่นั่งครอบเศียรก็ชั่วโมงแล้ว เหนื่อยนะไม่ใช่ไม่เหนื่อย แล้วไหนจะมาจับมืออีก...

(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558)

สำหรับขั้นตอนในการจับมือของศิษย์เกตุคงนั้นทั้งห้องวงใหญ่และตะโพนไทย จะจับมือทีละคน เมื่อผู้ที่ต้องการจับมือมาถึงครู ให้ส่งขันท่านลแก่ครูทั้งสองมือ พร้อมทั้งบอกครูว่า มีความต้องการที่จับมือเพลงอะไร จากนั้นครูจะรับขันท่าน และให้ผู้ที่จะจับมือหันหน้าเข้าห้องวงใหญ่หรือตะโพนไทย ครูสวดคาถา และเป่าลงไปที่ศีรษะของผู้ที่จะจับมือ เริ่มต้นจับมือ เมื่อบรรเลงครบสามเที่ยว ครูให้ผู้ที่จะจับมือกราบลงไปห้องวงใหญ่หรือตะโพนไทย 1 ครั้ง เป็นอันเสร็จพิธี

สำหรับคาถาในการจับมือของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา คือ

“พุทธังประสิทธิ ธัมมังประสิทธิ สังฆังประสิทธิ”

นายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับคาถาในการจับมือว่า ได้รับถ่ายทอดมาจากนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน ซึ่งนายเลื่อนก็ได้รับมาจากครูบุญยัง เกตุคง โดยได้ทำหน้าที่นี้หลังจากที่นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อนเสียชีวิตลง ในช่วงแรกนั้น ครูบุญยัง เกตุคงจะเป็นผู้จับมือห้องและตะโพนไทยให้กับศิษย์ทุกคนที่มาร่วมงานไหว้ครูที่วัดโพธิ์ ต่อมาภายหลังครูจึงอนุญาตให้นายเลื่อนจับมือห้องและนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละจับมือตะโพนไทย

พุทธังประสิทธิ ธัมมังประสิทธิ สังฆังประสิทธิ แค่นี้แหละ แล้วก็เป่าลงก็ได้มาจากลุงเลื่อน ลุงเลื่อนก็ได้มาจากอาจารย์บุญยัง แต่ก่อนลุงไม่ได้จับหรือลุงเลื่อนจับ พอลุงเลื่อนตายก็เลยจับ แต่ว่า แต่แรกเลยนะ อาจารย์บุญยังแกจับเองคือครอบครูด้วยแล้วก็ใครจะจับมือ แกก็จะจับให้เอง สมัยวัดโพธิ์นะ พอตอนหลังก็เลยให้ลุงเลื่อนกับลุงแกละช่วย ลุงเลื่อนจับห้อง ลุงแกละจับตะโพน...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในสมัยก่อนการจับมือนั้นเป็นหน้าที่ของครูอ่านโองการต่อมาเพื่อความสะดวก รวดเร็ว สำหรับการจับตะโพนไทยนั้นเป็นหน้าที่ของนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ ซึ่งได้รับอนุญาตจากครูบุญยัง เกตุคง เนื่องจากมีผู้ที่ต้องการจับมือเป็นจำนวนมาก

แต่ก่อนตอนสมัยลุงยังอยู่ลุงยังก็จับเองนะ คือเป็นพิธีกรด้วย แล้วก็ลงมาจับมือด้วย นี่คือแบบแต่ก่อนเขาก็ทำแบบนี้ คือพิธีกรเป็นคนจับมือนะ พอมาหลังๆ บางทีมันก็เรื่องเวลาด้วย มันจะได้สะดวก อย่างตะโพนไทยนี่ก็อาแกละจับมาตลอด ตะโพนไทยนะ ก็ลุงยังก็อนุญาต คือตอนหลังๆนี่คนเยอะนะวัดโพธิ์ บางทีนักเรียนนักศึกษาเขามา ลุงยังก็เลยให้ลุงแกละแกจับตะโพน ถ้าแต่ก่อนเลยก็ลุงยังจับเองห้องใหญ่ด้วย ตะโพนด้วย...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558)

เนื่องจากมีผู้ต้องการจับมือช้องเป็นจำนวนมาก นายเรียง รอสุงเนิน จึงได้อนุญาตให้นายเดชา เสริมใหม่หรือนายหมี นายลอง รอสุงเนิน นายสุนทร กิ่งโคกกรวด นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด ช่วยจับมือช้อง แต่สำหรับตะโพนไทยนั้นนายเดชา เสริมใหม่ เป็นผู้จับมือเพียงคนเดียว

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ปัจจุบันอายุเยอะแล้ว จับมือนานๆไม่ได้เพราะปวดเอว การจับมือก็ให้ใช้เก้าอี้มาวาง ซึ่งสามารถยืนได้ มหาลัษราชภัฏสุรินทร์มีคนต้องการจับมือเยอะมาก จึงต้องให้นายลอง รอสุงเนิน นายเดชา เสริมใหม่หรือนายหมี และนายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวดและนายสุนทร กิ่งโคกกรวดช่วย เพราะปวดเอวมาก

ถ้าคนไม่เยอะก็จับคนเดียว จับได้ เดี่ยวนี้อายุเยอะแล้ว ก็เลยให้เอาเก้าอี้มาวาง แล้วก็ให้เด็กนั่งตรงกลาง ลุงก็ยืนข้างหลัง แต่ว่าจับได้ไม่นาน มันปวดเอวก็ได้ไอ้ลองช่วย ไอ้หมีช่วย นี่กะนี่กะสุรินทร์นี่คนมันหลาย ไม่ไหว ก็เลยให้อี้อุญกับไอ้ทรมันผลัด ช่วยจับด้วย ไม่งั้นไม่ไหว...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า งานนี้เป็นงานแรกที่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้จับมือช้อง เนื่องจากมีผู้ที่สนใจและต้องการจับมือเป็นจำนวนมาก นายเรียง รอสุงเนินจึงให้ช่วยและได้บอกคาถาในการจับมือคือ พุทธังประสิทธิ ธัมมังประสิทธิ สังฆังประสิทธิ จากนั้นก็ให้บอกกับผู้ที่จับมือว่าให้อธิษฐาน เสร็จแล้วจึงจับมือตีเพลงสาธุการ

เอ็งก็ไม่เคยได้จับมือให้ใครสักทีหรอก กิจงานนี้ล่ะว่า งานแรก ปกติลุงเลื่อนจับ พอลุงเลื่อนตายก็ลุงเรียง นี่คนมันหลาย นักศึกษาด้วย นักเรียนด้วย แต่ว่าลุงเรียงแกก็บอกว่าให้ว่า พุทธังประสิทธิ ธัมมังประสิทธิ สังฆังประสิทธิ ก็แค่นั้น แล้วก็บอกเด็กว่า อธิษฐานเอานะลูก อะไรจะดีก็ขอเอา ลุงก็ว่างั้น แล้วก็พาเด็กน้อยตีสาธุการ แค่นั้นขึ้นต้น สามเที่ยว แล้วก็พอ...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558)

ภาพที่ 39 ภาพนายเรียง รอสุงเนินจับมือชื่องวงใหญ่ให้กับผู้ที่สนใจ
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

ภาพที่ 40 ภาพนายเดชา เสริมใหม่จับมือตะโพนให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

5. การเตรียมความพร้อมก่อนบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครู

เพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูนั้น ถือเป็นเพลงที่มีความสำคัญที่สุด ดังนั้นนักดนตรีที่บรรเลงจึงต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งศิษย์เกตุคงนั้นหากจะต้องเดินทางไปบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูนั้น ก็จะมีการซ้อมเพลงก่อนเสมอ

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า การซ้อมเพลงหน้าพาทย์นั้น ทำมาตั้งแต่เมื่อครูบุญยังเกตุคงท่านยังมีชีวิตอยู่ และถึงแม้ว่าท่านจะเสียชีวิตลงแล้ว ก็ยังคงมีการซ้อมก่อนไปบรรเลงทุกครั้ง เพราะเพลงหน้าพาทย์คือเพลงสำคัญ การบรรเลงผิดพลาดนั้น จึงไม่ใช่เรื่องที่ดี

เรื่องหน้าพาทย์นี้ซ้อมกันมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยอาจารย์อยู่ อาจารย์ทำพิธีเอง ก็ซ้อม พออาจารย์เสียแล้ว คนอื่นมาเป็นพิธีกรวัดโพธิ์ก็ซ้อมนะ ซ้อมก่อนทุกครั้งแหละ มันไม่ได้หรอก ของสำคัญนะหน้าพาทย์ จะมาตีเล่นก็ไม่ได้ อีกอย่างตีผิดมันก็ไม่ดีด้วย คือมันไม่สบายใจ ทั้งคนตีทั้งคนอ่านนั่นแหละ...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558)

นายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า เหตุผลที่ต้องซ้อมนั้น ก็เพื่อความแม่นยำของทุกคน ทั้งทำนองเพลง ทั้งจังหวะหน้าทับ และเนื่องจากศิษย์แต่ละคน บางครั้งก็จะแยกย้ายกันไปรับงาน แสดงดนตรีต่างๆ หากมีงานบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ และไปบรรเลงโดยที่ไม่ได้ซ้อมนั้น ก็อาจจะทำให้เกิดผิดพลาดได้ ซึ่งอาจจะทำให้เสียชื่อเสียงมาถึงครูบุญยัง เกตุคงได้อีกด้วย

ต้องซ้อมลูก ไม่ซ้อมไม่ได้ เวลาเราซ้อม แต่ละคนก็จะได้แม่นยำ คนเครื่องก็แม่นยำทางเครื่อง อย่างลุงตีเครื่องหนังก็จะได้ทวนด้วยว่า เพลงนี้ก็ไม่ แล้วก็ถามว่า ไม่ซ้อมไปตีเลยได้ไหม มันก็ได้ แต่ว่ามันไม่เรียบร้อย เกิดผิดขึ้นมาก็เสียละ เสียชื่อแหม วงศิษย์เกตุคงด้วย เผลอเสียไปถึงลุงยังนุ่น นั่นแหละถึงต้องซ้อม คือต่างคนก็ต่างไปงาน หมายถึงเวลาปกตินะ มันก็ยอมหลงบ้าง ลืมบ้าง เป็นธรรมดา...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า การซ้อมในปัจจุบันนั้น ส่วนใหญ่จะมีนางเรียง รอสุงเนิน เป็นผู้ประสานงาน ทั้งเรื่องสถานที่ วันและเวลาในการซ้อม เวลาซ้อมก็จะซ้อมเพลงทุกเพลงที่ต่อมา

ก็มีลุงเรียงนี่แหละ คอยโทรถามคนอื่นว่า ว่างวันไหน จะซ้อมวันไหน ซ้อมที่ไหนดี พอได้วันว่างตรงกันก็จะซ้อม บางทีก็บ้านลุงเรียง บางทีก็บ้านไอ้หมี่ เวลาซ้อมก็ซ้อมหมดทุกเพลงแหละ ไม่ได้ซ้อมเฉพาะเพลงนะ เพลงหน้าพาทย์ไหนที่เคยต่อมา ก็ซ้อมหมดเลย...(ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558)

การบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ในครั้งนั้นนั้น วงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ยังได้รับคำชมจากนายไพฑูรย์ อุณหะกะ ผู้ที่ทำหน้าที่อ่านโองการไหว้ครูในวันนั้น ว่า สามารถบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ได้เรียบร้อยดี

ก็ดีกันเรียบร้อยดีนะ ดีหมดๆ หน้าพาทย์นี้ต้องเป็นทีมใครทีมไหน มือจะได้เหมือนกัน เข้าออกจะได้เหมือนกัน ลูกสะบัด ลูกสะเดาะ จะได้เหมือนกัน ดีดีเรียบร้อยๆ อย่างวันนี้ก็ครั้งแรกที่ทำด้วยกัน ครูก็เพิ่งอ่านครั้งแรกเหมือนกัน เมื่อก่อนพ่อตาอยู่ที่ให้พ่อตาอ่าน...(สัมภาษณ์, ไพฑูรย์ อุณหะกะ 23 สิงหาคม 2558)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสังเกตว่า ก่อนการบรรเลงเพลงหน้าพาทย์องค์พระพิราพเต็มองค์นั้น ศิษย์เกตุคงทุกคนจะยกมือขึ้นไหว้หนึ่งครั้ง เพื่อแสดงถึงความเคารพ จากนั้นจึงบรรเลงเพลงหน้าพาทย์องค์พระพิราพเต็มองค์ต่อไปจบจบเพลง

จากการสัมภาษณ์และการรวบรวมข้อมูล เรื่อง วงศิษย์เกตุคงจังหวัดนครราชสีมา นั้น พบว่า ก่อตั้งมาตั้งแต่เมื่อครูบุญยัง เกตุคงยังมีชีวิตอยู่ การรับงานแสดงดนตรีนั้นจะใช้เครื่องดนตรีไทยของครูบุญยังนักดนตรีไทยที่ไปบรรเลงนั้น ก็จะเป็นศิษย์เกตุคง และมีนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินและนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงทำหน้าที่เป็นโต้โผ บริหารและจัดการทั้งในเรื่องของการรับงานแสดงดนตรี การคัดเลือกนักดนตรีที่ไปบรรเลง จัดการค่าตอบแทนนักดนตรี ค่าบำรุงรักษาเครื่องดนตรีของครู และเอกลักษณ์ของวงศิษย์เกตุคงก็คือเพลงต่างๆ นั้น จะบรรเลงใช้เพลงที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูบุญยัง เกตุคงทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นเพลงที่ครูบุญยังค์ เกตุคงเป็นผู้ประพันธ์

หลังจากที่ครูบุญยัง เกตุคงเสียชีวิตลง นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินและนายฉลอง ฝ่ายโคกสูง ได้ร่วมกันซื้อเครื่องดนตรีไทยของครูไว้ทั้งหมดในราคา 140,000 บาทจากนางเขียน เกตุคง ภรรยาของครู และยังคงรับงานแสดงดนตรีไทยในนามวงศิษย์เกตุคงอยู่เช่นเดิม ต่อมานายฉลอง ฝ่ายโคกสูง จึงได้ซื้อเครื่องต่อจากนายชัยวัฒน์ รอสุงเนิน และย้ายเครื่องดนตรีทั้งหมดมาเก็บรักษาไว้ที่บ้านของนายฉลอง

ต่อมานายฉลอง ฝ่ายโคกสูงและนายชัยวัฒน์ รอสุงเนินเสียชีวิตลง ทำให้การรับงานของวงศิษย์เกตุคงซบเซาลงอย่างมาก เนื่องจากขาดโต้โผ บริหารจัดการ จึงทำให้ภรรยาของนายฉลอง คือนางจันทร์เพ็ญ ฝ่ายโคกสูง ตัดสินใจขายเครื่องดนตรี คือวงปีพาทย์มอญเครื่องคู่ให้กับนายพิทักษ์ จรรย์นาฎย์ ซึ่งนายพิทักษ์ก็ได้เก็บรักษาเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยังไว้ที่บ้านของน้องชาย คือนายนพเก้า จรรย์นาฎย์ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา นอกจากนั้นนางจันทร์เพ็ญยังได้บริจาคเครื่องดนตรีไทยของครูบุญยังที่เหลือทั้งหมดให้กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนดนตรีไทย

สำหรับศิษย์เกตุคงแต่ละคน จึงได้แยกย้ายกัน บางคนก็ไปประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีอิสระ บางคนก็ได้ไปตั้งวงดนตรีไทยของตนเอง แต่ถ้าหากถึงงานไหว้ครูประจำปีของจังหวัดนครราชสีมา ศิษย์แต่ละคนก็จะกลับมารวมกัน เพื่อช่วยกันจัดงานและบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ และยังคงใช้ชื่อวงว่า วงศิษย์เกตุคง เหมือนกับสมัยที่ครูบุญยัง เกตุคงมีชีวิตอยู่ นอกจากนี้หากผู้ที่สนใจ หรือหน่วยงานราชการใด ต้องการที่จะจ้างวงดนตรีไทยไปบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครู วงศิษย์เกตุคงก็ยังคงรับงานเหมือนเดิม

จากการติดตาม วงศิษย์เกตุคงจังหวัดนครราชสีมา ไปบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ประกอบพิธีไหว้ครูครอบครุตนตรีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ในวันที่ 22 - 23 สิงหาคม พ.ศ.2558 พบว่า

1. เพลงที่ใช้บรรเลง ส่วนใหญ่เป็นเพลงที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูบุญยัง เกตุคงทั้งหมด ยกเว้น เพลงเรื่องทวย

2. นักดนตรีไทยที่บรรเลงนั้นเป็นศิษย์เกตุคงจากทางจังหวัดนครราชสีมาทั้ง 2 รุ่น

3. วงศิษย์เกตุคงในปัจจุบันนั้นยังคงแต่งกายเหมือนเดิม โดยจะใส่เสื้อขาวพารีสีขาว ปักกระเป่าเสื้อข้างขวาด้วยด้ายสีม่วงเป็นตราศิลปินแห่งชาติและเขียนว่า ศิษย์เกตุคงครูบุญยังค์ บุญยังโคราช และใส่กางเกงสแลคสีดำ ใส่ถุงเท้าดำ และรองเท้านั่งสีดำ

4. การจับมือฆ้องวงใหญ่หรือตะโพนไทย นั้นได้รับการถ่ายทอดพิธีกรรมต่างๆมาจากครูบุญยัง เกตุคงทั้งทางตรง และสำหรับการบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ เพลงองค์พระพิราพเต็มองค์ ก่อนที่จะบรรเลง นักดนตรีทุกคนจะหยุดบรรเลงและยกมือขึ้นไหว้เพื่อแสดงความเคารพก่อน 1 ครั้ง จากนั้นจึงบรรเลงเพลงต่อไปจนจบ

5. การเตรียมความพร้อมในการบรรเลงสำหรับการไปงานไหว้ครู พบว่า ยังคงมีการซ้อมก่อนไปบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูอยู่เสมอ ซึ่งได้ปฏิบัติสืบเนื่องมาตั้งแต่เมื่อสมัยครูบุญยัง เกตุคงยังมีชีวิตจนกระทั่งถึงในปัจจุบัน

วงศิษย์เกตุคงจังหวัดนครราชสีมาในปัจจุบันนั้น แม้ว่าจะคงเหลือเพียงการรับงานบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครูอย่างเดียวนั้น แต่ก็ยังคงรักษารูปแบบและเอกลักษณ์ของสำนักไว้ ยกตัวอย่างเช่น เพลงที่บรรเลง นักดนตรี หรือพิธีกรรมต่างๆ เป็นต้น

4.2 การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในกลุ่มนักดนตรีอาชีพ

หลังจากที่ได้ศึกษาแต่ละคนรับการถ่ายทอดวิชาความรู้จากครูบุญยัง เกตุคงไปแล้วนั้น บางคนก็ได้ไปประกอบอาชีพอิสระที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1. นักดนตรีไทยอิสระ
2. หัวหน้าวงดนตรีไทย

สำหรับนักดนตรีไทยอิสระนั้น ก็จะประกอบอาชีพรับจ้างบรรเลงดนตรีไทย โดยสามารถไปบรรเลงได้ทุกวงภายในจังหวัดนครราชสีมา นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า รับจ้างบรรเลงดนตรีไทยเกือบทุกวง โดยตนเองจะได้บรรเลงระนาดเอก สำหรับค่าจ้างนั้น ทุกวงก็จะให้ค่าจ้างเท่ากัน เจ้าของวงปีพาทย์ในจังหวัดนครราชสีมา นั้นรู้จักกันและมีความสนิทสนมกัน

พี่ไปหมดแหละ ใครหาก็ไป ส่วนใหญ่ไปตีระนาด คนระนาดบ้านเอ็งมันไม่ค่อยมีด้วยแหละ ไปก็เขาก็จ่ายพอกันนะ ก็มีให้เพิ่มบ้างค่าน้ำมันรถ ได้ไฟบ้านก็รู้จักกันหมดแหละ เขาก็ไม่มีอะไรกันนะ ไม่เหมือนอย่างภาคกลาง อย่างบ้านเรา สมมุติวงไหนขาดคนก็โทรไปขอกันได้ ลุงปลัดไม่มีก็โทรไป บางทีพี่ไปวงลุงเรียง ของลุงปลัดรับงานไม่มีคนระนาด ก็โทรมาขอลุงเรียง เพราะว่าลุงเรียงแก่ตีระนาดได้อยู่แล้ว...(ไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

นายสุนทร กิ่งโคกกรวด ให้สัมภาษณ์ว่า ส่วนใหญ่จะไปงานกับนายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด น้องชาย โดยตนเองนั้นจะไปเป่าปี่ นายไพฑูรย์นั้นจะเป็นคนระนาดเอก ต่อมาภายหลังนอกจากจะรับจ้างบรรเลงดนตรีไทยตามงานต่างแล้ว ยังได้ไปรับจ้างเป็นนักดนตรีของคณะลิเกต่างๆอีกด้วย นักดนตรีนั้นเป็นอาชีพอิสระที่รายได้ไม่เยอะนัก แต่ก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้ เนื่องจากจังหวัดนครราชสีมา มีวงดนตรีไทยหลายวง และสามารถไปได้ทุกวง

ก็ไปกับไอ้ฑูรย์นั่นแหละ พี่ไปเป่าปี่ ฑูรย์มันตีระนาด ก็ไปทั่วแหละ ใครหาก็ไป ลิเกก็ไปนะ เป่าให้ลิเกก็ไป ก็ได้เงินเดือนนะ ไปกับลิเกเนี่ย พูดถึงมันก็พอดีนะ หมายถึงสตางค์นะ ก็พอได้ เราไม่ได้ประจำอยู่กับใครไง ใครหาก็ไป แล้วที่นี้วงในโคราชก็หลายวง ก็พอดีนะ ไปทุกวัน แล้วอย่างเราก็อิสระด้วย ไปได้ทุกวง...(สุนทร กิ่งโคกกรวด, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558)

สำหรับหัวหน้าวงดนตรีไทยนั้น จะซื้อเครื่องดนตรีไทยเป็นของตนเอง รับงานแสดงดนตรีไทย โดยใช้ชื่อวงดนตรีไทยของตนเอง ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมาที่เป็นหัวหน้าวงดนตรีไทยนั้น มี 3 คนคือ

1. นายเรียง รอสุงเนิน หัวหน้าวงปี่พาทย์ประยุกต์ คณะ ร.รุ่งเรืองศิลป์
2. นายพิช รัตน์สันเทียะ หัวหน้าวงปี่พาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง
3. นายเดชา เสริมใหม่ หัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด

ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลต่างๆของวงดนตรีไทยทั้ง 3 วง เพื่อวิเคราะห์เรื่องการสืบทอดความรู้จากสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ถึงความคงอยู่ของเอกลักษณ์สำนักเกตุคงในวงต่างๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงวงให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวงตนเอง

4.2.1 วงปี่พาทย์ประยุกต์ คณะ ร.รุ่งเรืองศิลป์

วงปี่พาทย์ประยุกต์ คณะ ร.รุ่งเรืองศิลป์ ตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ 73 หมู่ที่ 1 ตำบล โค้งยาง อำเภอ สูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งวงโดยนายเรียง รอสุงเนินศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 วงปี่พาทย์ประยุกต์ คณะ ร.รุ่งเรืองศิลป์ มีนักดนตรีไทยประจำวงจำนวนทั้งสิ้น 15 คนดังนี้

1. นายเรียง รอสุงเนิน
2. นายลอง รอสุงเนิน
3. นายริน รอสุงเนิน
4. นายเรียง รอสุงเนิน
5. นายเย็น เปล่งสันเทียะ
6. นายนิยม เปล่งสันเทียะ
7. นายสุคน ฉานสูงเนิน
8. นายพอง รอสุงเนิน
9. นายขุนวัง กรอบทอง
10. นายสำรวย โตสูงเนิน
11. นางละมัย โนนสูงเนิน
12. นายเฉียบ แปรสูงเนิน
13. นายสังวาล กันทเชียง
14. นายคำ ช่างทอง
15. นายเลิศ โฉสูงเนิน

ก่อนจะเป็นวงปีพาทย์ประยุกต์ คณะ รุ่งเรืองศิลป์นั้น นายลอย รอสุงเนินบิดาของนายเรียง ก็เคยเป็นหัวหน้าวงดนตรีไทยและรับงานแสดงดนตรีไทยในเขตตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา นายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า วงของบิดานั้น มีนักดนตรีไทยที่อายุรุ่นเดียวกับบิดา มีเครื่องดนตรีเป็นวงปีพาทย์ไทยเครื่องคู่ ชื่อวงนั้นใช้ตามชื่อของบิดา คือ วงปีพาทย์ของนาย ลอย และในสมัยนั้นมีงานแสดงดนตรีค่อนข้างเยอะ “ตอนนั้นพ่อมีวง คนในวงก็รุ่นๆเดียวกันกับพ่อ แหะละ มีเครื่องคู่ ตอนนั้นแกก็ตั้งนะ งานนี้มีไม่ขาดหรอก แต่ว่าไม่ได้มีชื่อวงหรอกนะ ก็ชื่อลอยนี่แหละ ชื่อพ่อเลย เวลาเขาหาไป เขาก็เรียกวงปู่ลอยบ้าง วงตาลอยบ้าง วงพ่อลอยบ้าง แล้วแต่บางบ้าน...” (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

เมื่อนายลอย รอสุงเนินมีลูกชาย จึงได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับ ลูกชายทั้ง 4 คน คือ นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน นายเรียง รอสุงเนิน นายลอง รอสุงเนิน นายริน รอสุงเนิน และเมื่อครุบุญยัง เกิดคงเดินทางมาอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาจึงได้ฝากลูกชายทั้ง สามคน คือ นายเลื่อน นายเรียง และนายลอง ไปศึกษาวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยกับครู โดยมี นายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอินเป็นผู้ฝากให้ ซึ่งนายเรียง รอสุงเนินได้ให้สัมภาษณ์ว่า

หัดปีพาทย์ครั้งแรก ก็หัดกับพ่อเลย นี่ครูคนแรกเลย หัดกับพ่อ ตอนนั้นพ่อ จับหัดตีฆ้อง ก็นี่แหละ โหมโรง สมัยนั้น ลุงก็ต่อโหมโรงเลย หัดสาธการก่อน ตอนนั้นก็ยังไม่ได้ชอบหรอก พ่อให้หัดก็หัด ตอนนั้นมีลุงเลื่อนหัดก่อน แล้วก็พ่อลุง หัด แล้วก็มิไอลอง ไอรินนิ หัดตาม ลีพี่น้องผู้ชายนี่ หัดหมด พ่อหัดให้หมด ผู้ชาย พ่อให้หัดหมด แล้วพออาจารย์มาโคราช มาอยู่กับครูเต็ก ลุงอินก็ขอต่อเพลงกับ อาจารย์ ทีนี้ลุงอินกับพ่อ แกรู้จักกันอยู่แล้ว เพราะลุงอิน บ้านแกอยู่ที่นี่ แกเป็นคนสูง เนินนี้ ก็ลุงอินพาอาจารย์มาหาพ่อที่บ้าน แล้วแกก็นั่งคุยกัน อาจารย์แกก็ไม่ได้ ถือตัวอะไรนะ ก็มานั่งนี่แหละตรงนี้ ตรงใต้ถุนบ้าน แต่ก่อนมันเป็นใต้ถุน แล้วเสร็จ พ่อก็เลยฝากลุงเลื่อนให้ไปเรียนกับอาจารย์ ไปกินไปอยู่กับอาจารย์เลย ลุงเลื่อนไป ก่อน ลุงยังไม่ได้ไป ลุงไปที่หลัง พอลุงเลื่อนไปอยู่สักพักลุงก็ไป แต่ก็ได้ไปอยู่ ประจำ ไปก็บางทีสามวัน สิบวัน สิบห้าวัน แล้วแต่บางที ก็ไปกับไอลองนี่แหละ ไปขอต่อเพลงกับอาจารย์ ก็ไปหาพี่ด้วย นั่นแหละถึงได้วิชามาจากอาจารย์ แล้วก็ไป เรื่อย ไปต่อเพลงกับอาจารย์เรื่อย ตอนมาอยู่ปรางค์ทองที่หลัง นี่ลุงก็ไป...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

เมื่อประมาณ พ.ศ. 2505 นายลอย รอสุงเนิน ได้ยุบวงปีพาทย์คณะนายลอย และขายเครื่อง ดนตรีไทยทั้งหมด เนื่องจากไม่ได้รับความนิยมในการจ้างวงดนตรีไทยไปแสดงในงานต่างๆ เหมือน ดังเช่นอดีต นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ความนิยมในการจ้างวงดนตรีไทยไปแสดงในงาน

ต่าง ๆ นั้นลดลงอย่างมาก ทำให้บิดาหรือนายลวยประสบปัญหาเรื่องการเงิน จึงมีความจำเป็นต้องยุบวงดนตรีไทยและขายเครื่องดนตรีไทยทั้งหมด

ตอนนั้นไม่มีงานเลย ไม่ใช่ไม่มีงาน คือมีงาน แต่เขาไม่ทำ ไม่ทำเลย งานอะไรก็ไม่ทำ ที่นี้ทำยังไง งานไม่มี เงินก็ไม่มี ของต้องใช้ เงินนี้มันต้องใช้ พ่อก็เลยขาย ขายหมดเลย ก็พอขายแล้ว ก็แยกย้ายกัน จริงๆ คือแต่ละคนรุ่นพ่อ เขาก็มีที่มืทาง ก็ทำนา ทำไร่ ทำสวนกันอยู่แล้ว แต่ว่าพอถึงเวลามีงาน ก็ไปงานกัน พ่อพ่อมีงานปีพาทย์ ก็ไปกัน พ่อพ่อขายเครื่อง ก็กลับไปทำนา ทำไร่เหมือนเดิม...
(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2508 นายเรียง รอสุงเนิน ได้ไปพบกับวงดนตรีไทยของพระอาจารย์มี ซึ่งในขณะนั้นได้รับความนิยมในการจ้างไปแสดงอย่างมาก วงของพระอาจารย์มีประกอบด้วย ระนาดเอก 1 ราง และเครื่องกำกับจังหวะ ความพิเศษคือนอกจากจะบรรเลงเพลงไทยแล้ว ยังได้นำเพลงลูกทุ่งมาขับร้องและบรรเลงด้วย

นายเรียง รอสุงเนินจึงได้คิดเลียนแบบและก่อตั้งวงดนตรีไทยขึ้นอีกครั้งหนึ่ง มีนายขุนวัง กรอบทอง ตั้งชื่อวงให้ว่า วงปีพาทย์ประยุกต์ ร. รุ่งเรืองศิลป์ วงปีพาทย์ไทยเครื่องคู่ผสมกับกลองชุด และตะโพนมอญ บรรเลงทั้งเพลงไทยและเพลงลูกทุ่ง

ไปเห็นวงของอาจารย์มี แก่เป็นพระนะ แกรับงาน ตอนนั้นม่ีระนาดรางเดียว แล้วก็มิกลอง มีฉิ่ง ฉาบ แล้วก็มิกคนร้องเพลง ร้องพวกเพลงลูกทุ่ง ระนาดก็ตี กลองก็ตี ฟังแล้วก็สนุก เจ้าภาพก็ชอบ งานแกเยอะมาก ใครก็หา ลุงก็มาคิดเอาอย่างที่นี่ ก็ซื้อเครื่องใหม่อีกรอบ เอาเครื่องคู่ตอนนั้น แล้วก็เอากลองเหยียบตี แล้วก็ตีตะโพนมอญเป็นเบส ให้มันครีမ်เหมือนกับพวกลิเกนั่นแหละ เวลาไปงานก็เอาอย่างอาจารย์มี เล่นไทยเดิมบ้าง เล่นลูกทุ่งบ้าง ที่นี้งานเยอะ งานนี้ไม่ขาดเลย ชื่อวงนี้ ขุนวัง ช่วยตั้งให้ ตอนนั้นขุนวังมาเป็นโฆษกประจำวง คอยเชียร์ คอยแซว แม่ครัว คอยประกาศ ประชาสัมพันธ์ ขุนวังก็บอกว่ามันต้องมีชื่อวง แล้วจะเอาชื่ออะไรดี ก็เลย รอ คำแรก นามสกุลใจ รอสุงเนิน ที่นี้ก็ต่อท้ายชะ รุ่งเรืองศิลป์ ก็เลยเป็น ร. รุ่งเรืองศิลป์ แล้วนำหน้าด้วยวงปีพาทย์ประยุกต์ เพราะว่ามีกลองเหยียบมีเบส แล้วก็เล่นเพลงร่ำวง เพลงลูกทุ่ง ก็เลยใช้วงปีพาทย์ประยุกต์... (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

หลังจากตั้งวงปีพาทย์ประยุกต์ ร. รุ่งเรืองศิลป์แล้ว หากมีเวลาว่าง นายเรียง รอสุงเนินก็จะเดินทางไปเรียนดนตรีไทยกับครูบุญยัง เหตุคงเสมอ และนำความรู้ที่ได้รับจากครู นำมาถ่ายทอดให้กับนักดนตรีของวงตนเอง นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า หลังจากได้รับถ่ายทอดความรู้จากครูบุญยัง เหตุคงแล้วก็จะนำมาถ่ายทอดให้กับสมาชิกของวง สำหรับเพลงมอญนั้นบางเพลงที่มีทำนอง

ไม่ยาวนานก็จะถ่ายทอดกับบางคนเช่น นายนิยม เปล่งสันเทียะ นายลอง รอสุงเนิน จากนั้นจะให้สมาชิกที่เหลือจดจำเองเมื่อเวลาไปบรรเลงที่งาน แต่สำหรับเพลงไทยนั้น จะถ่ายทอดให้กับสมาชิกในวงทุกคน

ก็ยังไปนะ พอช่วงไหนว่างไม่มีงานก็เข้าไปหาอาจารย์ ไปต่อเพลง พอได้เพลงใหม่มา ก็มาต่อให้กะบ้าน ไว้ตักกัน บางเพลงก็ไม่ได้ต่อให้ทุกคน ยังไงละเหมือนลุงต่อให้ไอ้ลอง ต่อให้ไอ้ยม คนซ้อง พอคนซ้องได้ คนระนาดก็ลุงตัวเองอีกสองคนก็ติดตาม ตีซอกสองสามทีก็ได้แล้ว ส่วนใหญ่พวกเพลงมอญนั้นแหละ แต่เพลงไทยนี่ก็ต้องมาต่อกัน ก็ต่อกันกับบ้านลุงนี้แหละ ก็เครื่องอยู่นี่... (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเย็น เปล่งสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า บางเพลงได้รับถ่ายทอดมาจากนายมานิต เหล็กสูงเนินหรือนายอิน และแม่นย่าในทำนองเพลงเพราะนายเรียงพาฝึกซ้อมและพาบรรเลงที่งานต่าง บางเพลงก็จะให้นายเรียงถ่ายทอดให้ บางครั้งก็ใช้วิธีบันทึกเสียงและนำมาฝึกซ้อมเองที่บ้าน

ตอนไอ้เรียงทำวงลุงก็มาอยู่ด้วย ก็บางเพลงก็ลุงก็ได้ต่อมาบ้างจากลุงอิน ลุงเลื่อน แต่ส่วนใหญ่ก็มาแม่น มาได้กับนี่แหละ ก็เวลาไปงาน ก็ไปด้วยกัน ไอ้เรียงพาตีมันก็ค่อยได้ ค่อยจำไป อันไหนไม่แน่ใจ บางทีไปงาน ไอ้เรียงมันหัวดี ไปต่อเพลงกับลุงยังมา ไปกับไอ้ลอง ตอนหลัง ลุงก็มาให้มันต่อให้ที่บ้าน บางทีตอนนั้นงานหลาย ก็ใช้วิธีอัดเทปเอา เวลาไปงานก็ถือไป หรือบางทีเวลากลับมาจากงานก็ให้มันตีทางซ้องให้ ลุงก็เอากลับไปฟังที่บ้าน เวลาทำงาน เวลานอน ฟังไปๆ พอมันเข้าหัว ทีนี้เวลาไปงานก็ได้แล้ว... (เย็น เปล่งสันเทียะ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายลอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับการถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยจากครูบุญยัง เกตุคง โดยตรง เพราะจะเดินทางไปพร้อมกับนายเรียง รอสุงเนินเกือบทุกครั้ง แต่ถ้าหากครั้งไหนไม่ได้ไปก็จะขอต่อเพลงจากนายเรียง

ลุงก็ต่อเพลงกับอาจารย์นั้นแหละ ส่วนใหญ่ เพราะว่าเวลาลุงเรียงแกลไปหาอาจารย์ ลุงก็ไปด้วย ก็ไปได้เพลงมาพร้อมกัน ได้มาบางทีก็ซ้อมก็ทวนกันก่อน แล้วก็ไปงาน บางทีก็ไม่ได้ทวนดอก ไปงานเลย ไปซ้อมกันกับงานเลยก็มี ไอ้ตอนนั้นมันยังหนุ่ม มือมันทำได้ เดียวนี้ มือมันค่อยไป แต่ว่าบางทีไม่ได้ไป ก็มาต่อกับลุงเรียงทีหลัง... (ลอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เริ่มฝึกเรียนดนตรีไทยกับนายเรียง รอสุงเนิน จนสามารถบรรเลงเพลงต่างๆได้ แต่ต่อมาได้ไปสมัครทำงานเป็นทำงานเป็นพนักงานโรงงานจึงไม่ค่อยได้ฝึกซ้อม ภายหลังหากมีงานแสดงดนตรีไทยของวงก็ไปบ้าง โดยจะไปบรรเลงเครื่องกำกับจังหวะ

ตอนแรกหัดกับลุงเรียงนี้แหละ ก็นี่แหละหัดปีพาทย์หัดกับลุงเรียงเลย ตอนนั้นก็เริ่มพอตีได้ แต่ว่า ตีตไปทำงานโรงงาน ตอนหลังๆก็เลย มาตีจังหวัดฉะเชิงช่า ตีกลองบ้าง ตีตเพื่อนด้วยตอนนั้น มันขาดช่วงก็เลย ไม่ได้ตี ทุกวันนี้เวลามีงาน พี่ก็ไม่ค่อยได้ไปหรอก เว้นแต่ลุงเรียงแกไม่มีคน แกจะให้ไปด้วย พี่ก็ต้องกลางาน โรงงานแล้วก็ไปด้วย...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายพอง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เริ่มฝึกหัดดนตรีไทยกับนายเรียง รอสุงเนิน โดยชอบและรักดนตรีไทยมาตั้งแต่ตอนเด็ก และเคยฝึกหัดเครื่องกำกับจังหวะกับนายลอย รอสุงเนินด้วย ต่อมาจึงได้เริ่มฝึกหัดจริงจังกับนายเรียง สำหรับเพลงลูกทุ่งนั้นไม่ได้รับถ่ายทอด เพราะคุ้นกับทำนองเพลงอยู่แล้ว

ลุงหัดปีพาทย์แต่แรกเลย ก็หัดกับลุงเรียงนี้แหละ ชอบปีพาทย์มาตั้งแต่เด็กแล้ว เคยเห็นวงปู่ลอยแกเล่นตอนนั้น ชอบ แต่ว่าก็เข้ามาบ้าง ตอนนั้นก็มาหัดตีฉิ่งตีฉาบกับปู่ พอมาตอนหลังก็เลยเข้ามาหัดกับลุงเรียง ก็หัดโหมโรงนี้แหละ แล้วก็เพลงเถา ก็ต่อกับแกเรื่อย แต่พวกลูกทุ่งนี้ไม่ได้ต่อ ไม่ต้องต่อหรอก พอมันเป็นแล้ว เพลงพวกนี้ง่าย มันพอเดาได้ อีกอย่างก็เพลงเคยฟังอยู่แล้ว...(พอง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายเลิศ โฉสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า สามารถเป่าปี่ได้ โดยรับงานแห่ทั่วไปเช่น แห่นาค แห่ผ้าป่า ต่อมานายคำ ช่างทองได้มาชักชวนให้ไปอยู่วงของนายเรียง รอสุงเนิน ซึ่งได้ฝึกด้วยตนเอง โดยใช้วิธีครูพักลักจำเพลงต่างๆจากนายเรียง ปัจจุบันไม่ได้งานกับนายเรียงแล้ว เพราะลูกกับหลานเป็นห่วงเรื่องสุขภาพ จึงห้ามไม่ให้ไป

ทีแรกเลยตาก็ไม่ได้มาเป่ากับอาเรียงหรอก ก็เป่าทั่วไป เป่าแห่นาค เป่าแห่ผ้าป่า เป่ามวย เขาหาไปเป่าก็ไป เพลงก็ย่ำว่าตานะ ก็เป่าแบบบ้านนอกแหละ ไม่เหมือนเดี๋ยวนี้หรอก ก็ตาเรียนมาแบบนี้ ที่นี้คำแกมาชวน บอกว่า ให้ไปช่วยเป่าปี่กับวงอาเรียง เอ็งก็บอก ฉันจะไปยังงัย เพลงฉันก็ไม่ได้คือเขา น้ำคำก็ว่า เอาเถอะนำ ที่นี้พอไป เองก็บอกอาเรียงว่า เพลงไม่ได้ดอกหน้า แกก็ว่า ไม่เป็นไร เดียวไปงานด้วยกัน เดียวก็ได้ แกว่างั้น ตาก็เลยเอา อย่างงั้นก็ไป ก็ใจมันชอบอยู่แล้ว ก็เลยไป เขาพาไปไหนก็ไป ไปงานไหนไปหมด ก็เป่าได้สองปี ปีในกับปีแต่ แต่ปีมอญกับชวานัน ไม่ได้ดอก เป่าไม่ได้ ไม่รู้วิธี เดียวนี้อายุมากแล้ว พวกลูกกับหลาน เขาไม่ให้ไปงาน คือพอเป่าแล้วมันหอบ หายใจไม่ค่อยคล่องเหมือนแต่ก่อน เดียวนี้ก็เลยไม่ไปเลย ไม่ใช่ไม่อยากจะไปนะ อยากไป แต่ว่าเขาไม่ให้ไป เขาเป็นห่วง...(เลิศ โฉสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

นายสำรวย โดสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ชอบดนตรีไทยและการร้องเพลงมาตั้งแต่เด็ก โดยเริ่มฝึกหัดพร้อมกัน ดนตรีไทยนั้นได้รับการถ่ายทอดจากนายเรียง รอดสูงเนิน แต่สำหรับการร้องเพลงนั้น ฝึกด้วยตนเอง จากการฟังวิทยุ โดยชอบร้องเพลงของไวพจน์ เพชรสุพรรณ และเมื่อนายเรียง ก่อตั้งวงปี่พาทย์ประยุกต์ รุ่งเรืองศิลป์ จึงได้เป็นทั้งนักดนตรีและนักร้อง

เวลาไปงานน้ำก็ไปร้องเพลง ก็เคยร้องประกวด แล้วก็ได้ที่หนึ่ง ตอนนั้นประกวดเพลงไวพจน์ ร้องเพลงเพลงชอบมาแต่เด็กแล้ว เรื่องปี่พาทย์ก็ชอบ ก็เริ่มมาพร้อมๆกันแหละ พวกปี่พาทย์นี่ก็มาหัดกับผู้ใหญ่เรียงนี่แหละ หัดสาธการเลย ตีโหมโรง เสร็จแล้วก็มาพระรามเดินดง แล้วก็เพลงเถา เพลงมอญ ต่อกับผู้ใหญ่เรียงหมคนั้นแหละ ร้องเพลงก็ฝึกมาเรื่อย พอผู้ใหญ่เรียงแก่ทำวงปี่พาทย์ประยุกต์ น้ำก็เลยได้ร้องเพลง ส่วนใหญ่ก็เพลงไวพจน์อยู่แล้ว เพราะว่า เวลาเอาพวกกลองไปก็เอาไปงานบวช น้ำก็ถนัดอยู่แล้ว เพลงไวพจน์ คือตอนนั้นชอบ ชอบถึงขนาดไปประกวด ที่เล่าให้ฟังนั้นแหละ แต่ว่าก็ต้องไปงาน บางทีมันก็ต้องหาเพลงเพิ่ม จะไปร้องของไวพจน์คนเดียวก็ไม่ได้ สมัยนั้นก็อาศัยฟังวิทยุนี้แหละ บางทีก็ฟังจากพวกเครื่องไฟตามงานที่เขาเปิดบ้าง แล้วเราก็จำเอา...(สำรวย โดสูงเนิน, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

นายสุคน ฉานสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เริ่มฝึกหัดดนตรีไทยจากการบรรเลงเครื่องกำกับจังหวะกับคณะลิเก และเริ่มฝึกเครื่องหนังด้วยตนเองโดยใช้วิธีครูพักลักจำ ต่อมาได้รู้จักกับนายลอง รอดสูงเนินซึ่งได้ไปตีระนาดเอกประจำคณะลิเกจึงมีความสนิทสนมกัน และเมื่อนายเรียง รอดสูงเนินก่อตั้งวงปี่พาทย์ประยุกต์ รุ่งเรืองศิลป์ จึงได้มาอยู่ด้วย เพราะบ้านใกล้กัน โดยทำหน้าที่เป็นผู้บรรเลงเครื่องหนังทั้งไทยและสากล นอกจากนี้ยังได้รับถ่ายทอดหน้าทับเพิ่มเติมจากนายเรียง และนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกละ

ที่แรกนำหัดตีจังหวะก่อน ไปกับลิเก ตอนนั้นชอบปี่พาทย์ แล้วก็อาศัยจำเขา หน้าทับ จำเอา พอทีหลังเขาเห็นดีได้ เขาก็ให้ตี ลักพักพี่ลองแกก็ไปตีระนาดก็รู้จักกัน ทีนี้ไปไหนก็ไปด้วยกันเลย พี่ลองตีระนาดน้ำตีเครื่องหนัง ทีนี้พอลุงเรียงแกตั้งวง น้ำก็เลยมาอยู่ด้วย ก็บ้านก็อยู่ที่นี่ โกรกกระหาดี ก็ใกล้ๆกัน ตอนนั้นงานเริ่มมาก น้ำก็บอกลุงเรียงแกซื้อกลองเหยียบเถอะ ลุงเรียงแกก็ว่าแล้วใครเหล่าจะตีน้ำก็บอก ก็ฉัน มึงตีได้นี้ แก่ถาม เอ็งก็บอกได้ ปะไรเหล่า ก็แนวเคยไปกะลิเก สมัยนั้นกลองเหยียบพวกลิเกเขาก็มีแล้ว เวลารับราชนิเกริงเสร็จพวกกระนาดเขาออกเพลงสากลไป ออกลูกทุ่ง ก็ตีกลองเหยียบ น้ำก็ดูเขาก่อนทีแรก แล้วก็ลองฝึก ลองตีดู ให้เขาแนะให้ จังหวะเองก็เป็นอยู่แล้ว มันก็ไม่ยาก พอเข้าใจแล้วก็ โอ้ยสนุก พอมาอยู่กับลุงเรียงทีนี้ พวกหน้าทับกลองแขก น้ำไม่ได้ ก็บอกแก

ว่า ลุงฉันไม่ได้ดอก แกก็จัดให้ เอ็งก็เอาไปทอเอาไปจำ พอถึงเวลาก็ได้ ตอนแรกๆ ก็ไม่เข้าใจหรอก สามชั้นสองชั้น อันไหนยังงี้ ก็ได้ลุงเรียงนี้แหละ แกบอก บอก เวลาไปงานเบิ่ง พอหลายๆ งานมันก็ได้ บางทีลุงแกละมา น้ำก็ให้แกตี คือจะได้จำ เอาอย่างเขา พวกลูกเล่น ว่าเขาตีอะไรยังงี้ ก็พอตีได้...(สุคน ฉานสูงเนิน, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558)

การรับงานของวงดนตรีไทยประยุกต์ ร. รุ่งเรืองศิลป์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น รับบรรเลงทั้ง งานมงคลและงานอวมงคล เจ้าภาพสามารถติดต่อนายเรียงได้โดยตรงหรือจะติดต่อผ่านนักดนตรี ภายในวงก็ได้ ราคาจำนน ได้มีการปรับราคาขึ้นมา จากเดิมวันละ 600 บาท ปัจจุบันวันละ 6000 บาท สำหรับกล่องชุดนั้นจะนำไปตีเฉพาะงานมงคลเท่านั้น

แต่ก่อนตอนนั้นมันก็ได้ไม่กี่บาทดอก ตอนนั้นค่าตัวคนละห้าสิบบาท วันละห้าสิบบาท ทั้งวงตอนนั้นลุงก็รับหกร้อย สมัยนั้น เดี่ยวนี้ก็วันละหกพัน กลอง เหยียบไม่ได้ไปทำงานหอรกนะ เอาไปงานบวช งานบุญ งานศพไม่เอาไปดอก เอา เครื่องไทยไปปกตินี้แหละ ใครเขาเคยเอาไป ก็เอาไปเฉพาะงาน...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

ปัจจุบันงานบรรเลงดนตรีไทยของวงปีพาทย์ประยุกต์ ร. รุ่งเรืองศิลป์ ก็ยังคงได้รับความนิยม อยู่บ้างนอกจากความนิยมลดลงแล้ว การจัดงานต่างๆ ในปัจจุบันก็นิยมจัดเฉพาะวันเสาร์และ วันอาทิตย์เท่านั้น จึงทำให้สามารถรับงานได้น้อยลง

เดี๋ยวนี้งานก็มีบ้าง แต่ว่าไม่เหมือนสมัยที่ตั้งวงใหม่ๆ งานมาก ยิ่งกว่าลิเก ระเด่นอีก จริงๆ งานทุกวัน มีทุกวันเลย แล้วสมัยนั้นเขาจัดงานไม่ต้องรอเสาร์ อาทิตย์ เขาอยากจัดวันไหนเขาก็จัด เดี่ยวนี้เขาจัดงานเฉพาะเสาร์อาทิตย์ งานก็มี เสาร์อาทิตย์นั่นแหละ ตามเจ้าภาพเขา บางทีชนกันก็ไปได้งานเดียว...(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ติดตาม วงปีพาทย์ประยุกต์ ร. รุ่งเรืองศิลป์ ไปบรรเลงเนื่องในงาน อุปสมบท ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ 14-15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 ซึ่งได้ข้อมูลมาดังนี้

1. นักดนตรีของวงปีพาทย์ประยุกต์ ร. รุ่งเรืองศิลป์

นักดนตรีที่ไปบรรเลงเนื่องในงานอุปสมบท ณ วัดบ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ 14-15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม นักดนตรี กลุ่มแรกนั้นคือนักดนตรีประจำวงซึ่งได้แก่

1. นายเรียง	รอสุงเนิน
2. นายลอง	รอสุงเนิน

3. นายเย็น	เปล่งสันเทียะ
4. นายสุคน	ฉานสูงเนิน
5. นายพอง	รองสูงเนิน
6. นายสำรวย	โตสูงเนิน
7. นางละมัย	โนนสูงเนิน

นักดนตรีกลุ่มที่ 2 นั้น เป็นนักดนตรีที่ไม่ใช่นักดนตรีประจำวง ได้แก่

1. นายจินดา	จิววิเศษ
2. นายประกิจ	หวัดสูงเนิน
3. นายธวัชชัย	ใหญ่น้ำ

ทั้งนี้นักดนตรีที่นายเรียง รองสูงเนินหามาเพิ่มนั้น ผู้วิจัยพบว่าเป็นนักดนตรีที่เป็นศิษย์เกตุคง เช่นเดียวกัน

2. การแต่งกาย

การแต่งกายในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 นั้น นักดนตรีประจำวงใส่เสื้อสีฟ้าที่เป็นเสื้อของวง สำหรับนักดนตรีที่นายเรียง รองสูงเนินหามาเพิ่มนั้นแต่งกายอิสระแต่ก็เป็นชุดที่เรียบร้อย

สำหรับการแต่งกายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 นั้น นักดนตรีทุกคนแต่งการอิสระและเป็นชุดที่เรียบร้อย ส่วนใหญ่แล้วมักจะใส่กางเกงขายาวและเสื้อโปโลคอปก แขนสั้น

นายเรียง รองสูงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า เสื้อนักดนตรีประจำวงนั้น เป็นเสื้อโปโลคอปกสีฟ้า ปักด้วยด้ายสีม่วงตรงกระเปาะเสื้อ ว่า วงปี่พาทย์ประยุกต์ ร.รุ่งเรืองศิลป์ เมื่อก่อนไม่มีเสื้อทีม แต่จะใช้วิธีนัดแนะกันให้ใส่เสื้อสีเหมือนกัน เช่น งานศพก็ใส่สีขาวหรือสีดำ ถ้าเป็นงานมงคลก็หลากสี ต่อมาจึงคิดว่างานมงคลน่าจะมีเสื้อสีเดียวกัน จึงตัดเสื้อและแจกให้สมาชิกในวงคนละ 1 ตัว หากมีงานก็จะบอกกันก่อนว่าวันไหนจะเสื้ออย่างไร

เสื้อทีมนี้ ตัดนานแล้ว คอปกสีฟ้า ปักชื่อวงสีม่วง แต่ก่อนก็ไม่มีดอกเสื้อทีม นัดกันเฉยๆว่า วันนี้จะใส่สีนี้ อย่างงานศพก็ขาวดำ แต่่างานบุญก็หลากสีเลยบางทีก็เลยคิดว่าอยากตัดสีให้มันเหมือนกัน นี่พอตัดแล้วก็แจกให้เลย รับผิดชอบของใครของมัน พอมีงานก็บอกกัน วันนี้เสื้อทีมเด้อ...(เรียง รองสูงเนิน, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 41 ภาพวงปี่พาทย์ประยุกต์ ร.รุ่งเรืองศิลป์
ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

3. เพลงที่ใช้บรรเลง

เพลงที่วงปี่พาทย์ประยุกต์ ร.รุ่งเรืองศิลป์ บรรเลงในงานครั้งนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ เพลงไทยและเพลงลูกทุ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้จัดบันทึกมาเฉพาะเพลงไทยเท่านั้น วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 เพลงที่บรรเลงได้แก่

1. โหมโรงเช้า
2. เพลงเช้าเรื่องพระรามเดินดง
3. เพลงเต่ากินผักบุงออกสาวค่าแล้วต่อเตี้ยเพลงเร็วกระต่ายกินน้ำค้าง
4. โหมโรงไอเรศ
5. เขมรพวง เถา
6. แสนเสนาะ เถา
7. สร้อยลำปาง เถา
8. พันธุ์ฝรั่ง เถา
9. กราวโน
10. กัลยาเยี่ยมห้อง เถา
11. โหมโรงเยี่ยมวิมาน
12. โหมโรงเย็น
13. เย็นย่า
14. ทอยยถวน เถา

15. เทพรัญจวน เถา

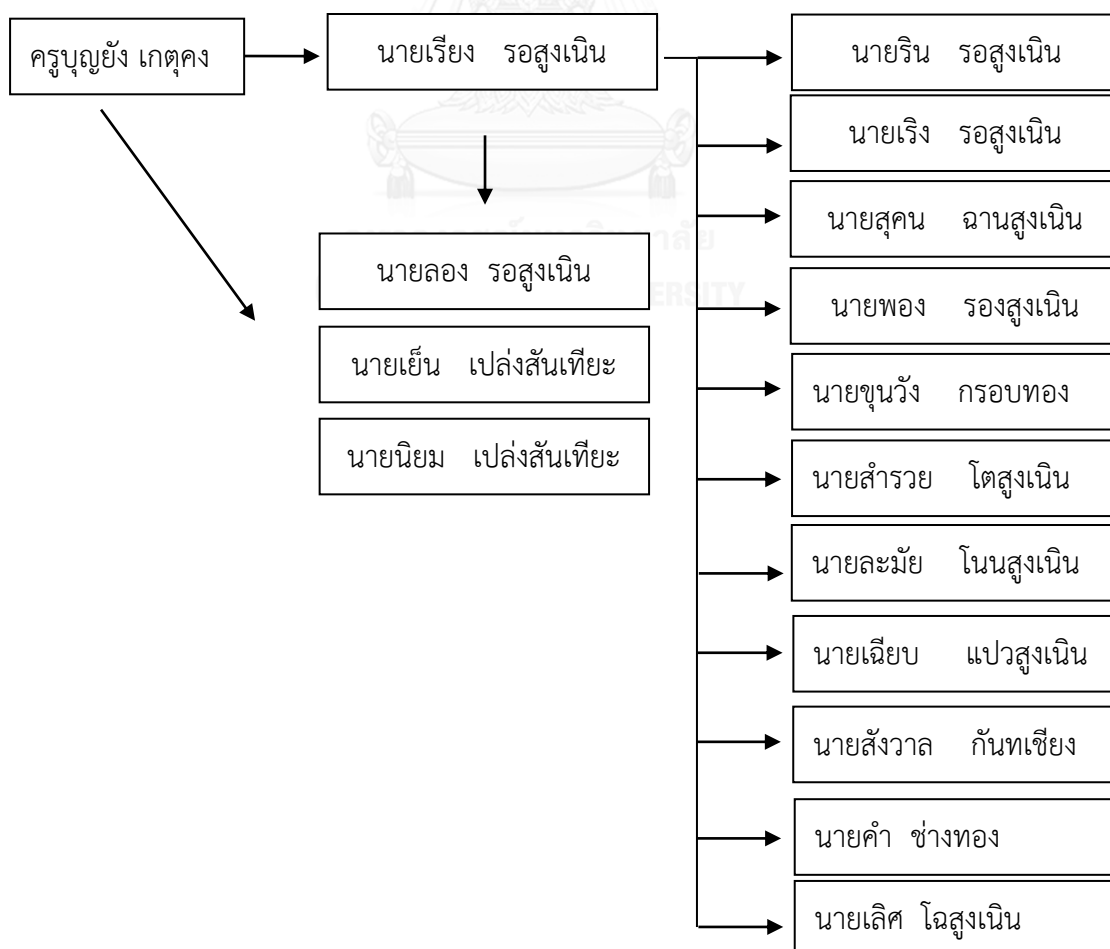
วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 เพลงที่บรรเลงได้แก่

1. เพลงโหมโรงเช้า
2. เพลงเช้าเรื่องสร้อยสน
3. เพลง เพชรน้อย เถา
4. เพลง เงี้ยวรำลึก เถา
5. เพลง ลงทรง
6. เพลง ปฐมออกเพลงเร็วแขกประเทศ

การสืบทอดความรู้และขนบของสำนักเกตุคงในวงปี่พาทย์ประยุกต์ รุ่งเรืองศิลป์

ผู้วิจัยพบว่า การสืบทอดความรู้และขนบของสำนักเกตุคงในวงปี่พาทย์ประยุกต์ รุ่งเรืองศิลป์ นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเด็นดังนี้

1. นายเรียง รอสุงเนิน สืบทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยมาจากครูบุญยัง เกตุคง และได้ถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับมาให้กับนักดนตรีภายในวง นอกจากนี้ นายลอง รอสุงเนิน นายเย็น เปล่งสันเทียะ ปลั่งสันเทียะและ นายนิยม เปล่งสันเทียะยังได้รับการถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติมจากครูบุญยัง เกตุคงอีกด้วย

2. บรรเลงเพลงของสำนักเกตุคง จุดเด่นของสำนักเกตุคงเรื่องหนึ่งก็คือ นิยมบรรเลงเพลงที่ครูบุญยงค์ เกตุคงเป็นผู้ประพันธ์ ซึ่งจากการติดตามไปงานก็พบว่าวงปี่พาทย์ประยุกต์ ร.รุ่งเรืองศิลป์ นั้นบรรเลงเพลงของครูถึง 6 เพลง คือ เพลง เจ็ยวรัลลิก เถา เพลง เพชรน้อย เถา ทวยอยุธยา เถา สร้อยลำปาง เถา พันธุ์ฝรั่ง เถา และกัลยาเยี่ยมห้อง เถา

3. ขนบการสร้างความผูกพันระบบครอบครัวของสำนักเกตุคง ซึ่งถือเป็นจุดเด่นเรื่องหนึ่งของสำนักเกตุคง โดยศิษย์ทุกคนจะใช้สรรพนามเรียกครูบุญยงค์ว่า พี่ย้ง อาย้ง ลุงย้ง ปู่ย้ง เสมือนกับเป็นญาติกัน และห้ามเรียกว่าครูหรืออาจารย์ ซึ่งวงปี่พาทย์ประยุกต์ ร.รุ่งเรืองศิลป์นั้นก็มีการอยู่ร่วมกันเป็นระบบครอบครัว โดยมีทั้งเป็นญาติกันจริงๆ แต่ถึงบางคนไม่ใช่ญาติกันก็มีการเคารพนับถือกันเสมือนญาติ ใช้คำสรรพนามเรียกกันว่า ลุง อา น้ำ พี่ เป็นต้น

4. ความเชื่อและพิธีกรรมของสำนักเกตุคง ครูบุญยงค์ เกตุคงเป็นผู้ที่เคารพและยึดถือทั้งในพระพุทธศาสนาและครูบาอาจารย์เป็นอย่างมาก ครูมักปฏิบัติตนเองเป็นตัวอย่างแก่ศิษย์ทุกคนเสมอ และนายเรียง รอสุงเนินก็ได้รับถ่ายทอดจากครูมาดังนี้

4.1 คาถาตั้งกำนลของครูเต็ก เสือสง่า

นะฤชา กุริยะ สัจจะ ลือโสภะกัญจะ สะวะรัง ฤมะหันตา นะมามิหัง ตรินีอักขรานิ
ชาตานิ อะสังวิสุโลปุสะพุสะ สัตตุนิ พุทโธ ณะคะวาติ

4.2 การถวายข้าวครู

นายเรียง รอสุงเนิน ให้สัมภาษณ์ว่า ครูบุญยงค์ เกตุคงจะถวายข้าวครูทุกครั้งไปที่แสดงดนตรี โดยจะเลือกอาหารที่เพิ่งปรุงเสร็จใหม่ๆ สำหรับคานานั้นนายเรียง ไม่ได้สอบถามจากครูบุญยงค์ การถวายข้าวครูจึงใช้บทคาถาถวายข้าวพระพุทธคือ อิมัง สุขะพัญญะนะสัมปันนัง สาสิณัง โภชะนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปุชะมะ จากนั้นจะเรียกชื่อและระลึกนึกถึงครูบาอาจารย์ที่ได้สั่งสอนมา ทั้งครูเทพเทวดาและครูมนุษย์ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว เชิญให้คุณครูทุกท่านมารับประทานอาหาร

ซึ่งนายเรียง รอสุงเนิน ก็ได้ให้สัมภาษณ์เรื่องความเชื่อและพิธีกรรมต่างที่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูบุญยงค์ เกตุคงว่า “พวกเรื่องคาถา พิธีอะไรเนี่ย ก็เห็นแบบอย่างมาจากอาจารย์ อย่างคาถาตั้งกำนลก็ได้ของครูเต็ก ได้มานูน ตั้งแต่สมัยหลังโรงไฟฟ้านั่นแหละ อาจารย์เอามาให้จด แล้วก็ถวายข้าวครูก็เห็นอาจารย์แกทำ แต่ว่าไม่เคยถามว่า ต้องกล่าวคาถาอะไร แบบไหน ก็คิดเอง...” (เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2558)

5. ขนบการในการบรรเลงสำนักเกตุคง จุดเด่นเรื่องหนึ่งของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ที่ครูบุญยงค์ เกตุคงท่านได้อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ของท่านก็คือความเรียบร้อยของนักดนตรี ทั้งการแต่งกาย รูปแบบการบรรเลง และการประพฤติตน ซึ่งวงปี่พาทย์ประยุกต์ ร.รุ่งเรืองศิลป์ ก็ได้ยึดถือและปฏิบัติเช่นเดียวกับสำนักเกตุคง โดยนายเรียง รอสุงเนินก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ได้แบบอย่างมาจากวงศิษย์เกตุคง

ไอ้เรื่องแต่งตัว เรื่องมารยาทก็จะว่าไปมันก็ได้ อย่างมาจากอาจารย์แหละ ตอนอยู่วงศิษย์เกตุคงนี่จะไปไหนก็เรียบร้อย ทั้งชุด ทั้งคน ถ้ามว่าดีไหม ดีมากๆ ไปไหนเขาก็ชม ไซ้ใหม่ละ ใส่เสื้อดำเหมือนกัน ใส่เสื้อขาวเหมือนกัน กินพร้อมกัน ก็เลยยึดเอาเป็นแบบอย่าง...(เรียง รอสุนเนิน, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2558)

จะเห็นว่า นายเรียง รอสุนเนิน ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 หัวหน้าวงปีพาทย์ประยุกต์ รุ่งเรืองศิลป์ นั้น ก็ยังคงพยายามรักษาและสืบทอดความเป็นเอกลักษณ์ของสำนักเกตุคงให้ปรากฏอยู่ในวงของตนเองอยู่ต่อไป

4.2.2 วงปีพาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง

วงปีพาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง ตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ 74/1 หมู่ที่ 6 บ้านโคกไม้ ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยมีนายพิช รัตนสันเทียะ ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 เป็นผู้ก่อตั้งและมีนักดนตรีประจำวง 2 คนดังนี้

1. นายพิช รัตนสันเทียะ
2. นางบุญสม เลิศพยาบาล

นายพิช รัตนสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า ชื่อเครื่องดนตรีมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2544 เป็นเครื่องปีพาทย์มอญขนาดกลางมีฆ้องมอญ 5 โคง ใช้ชื่อวงว่า วงรัตนบรรเลง ตามนามสกุลของตนเอง คือ รัตนสันเทียะ ซึ่งมีพันโทประวิทย์ อุดลสุตกิตต์เป็นผู้ร่วมคิดชื่อวง

พอเกษียณก็อยากมีเครื่องของตัวเองบ้าง ลุงสั่งเครื่องไปประมาณปี 43 โทโรไปตอนนั้น ไปสั่งกับหมู่บ้านปิ่นแก้ว สั่ง 5 โคงเลย ของลุงชื่อนั้นแหละ ทีนี้พอประมาณปี 44 เครื่องเสร็จ เขาก็โทรมาบอกว่าเสร็จแล้ว ลุงก็เลยไปเอามา แล้วก็เริ่มรับงานตั้งแต่ประมาณปี 44 นั้นแหละ ชื่อมาแล้วก็เอาชื่ออะไรดี ก็คุยกับผู้พันวิทย์นี่แหละ ผู้พันแกก็ว่า เอานี้แล้วกันนามสกุลพี่พิช รัตนสันเทียะ งั้นก็ตั้งชื่อวงตามนามสกุลเป็น รัตนบรรเลงแล้วกัน ลุงก็เห็นด้วยเลยเอาชื่อนี้...(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

การศึกษาดนตรีไทยของนายพิช รัตนสันเทียะนั้น นายพิชได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยจากครูดนตรีไทยหลายท่านด้วยกัน ได้แก่ หลวงพ่อเพชร แก้วหมื่นไวย นายญวน ศุภชนิด ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ มหาชาญ อินทรโชติ นายสำริด แก้วแกมเอม โดยนายพิช รัตนสันเทียะ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรียนดนตรีของตนเองดังนี้

ตอนนั้นลุงเรียนกับโรงเรียน มันก็ได้ยินเขาซ้อม เขาเรียนกัน หลวงพ่อเพชรท่านสอนอยู่แล้ว ดนตรีไทย ลุงก็ฟัง ใจมันก็เริ่มชอบ อยากได้ อยากเรียน ก็เลยเข้าไปหาท่าน ไปขอเรียน ท่านก็รับ ท่านบอกให้เอาดอกไม้ธูป

เขียนมา แล้วท่านก็ต่อเพลงให้ เพลงแรกก็สาธุการนี้แหละ โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เรียนดนตรีกับหลวงพ่อพเพชรอยู่หลายปีนะ เรียนอยู่นอนออกงานได้ ดีได้ ตอนนั้น มีนางหงส์อีกเพลงถ้าจำได้ หลวงพ่อท่านว่า ต่อไว้ ไว้เอาไปตั้งงานศพ

พอเรียนกับหลวงพ่อพเพชรแล้วก็มาเรียนกับลุงญวน บ้านลุงญวนนี้มีเครื่อง เปียโนขลุ่ยด้วยนะ ก็เลยได้ไปงานกับลุงญวนแล้วก็ต่อเพลง คือเพลงพ่อพเพชรกับ ลุงญวนแกเป็นเพื่อนกัน เล่นดนตรีเป็นด้วยกัน ตอนนั้นที่มาอยู่กับลุงญวนนี่ก็ไม่ได้ ทิ้งวงหลวงพ่อพเพชรนะ ก็ยังไป เวลาหลวงพ่อพมีฉันก็ไป ก็มาเรียนกับลุงญวนเพิ่ม ได้เพลงเถา เพลงไทย เพลงมอญเพิ่ม

จนพอเข้าปริญญาตรี ตอนนั้นไปบ้านดร.อุทิศ แต่ลุงก็ไม่ได้ไปอยู่ประจำนะ ไปแบบเสาร์อาทิตย์ อะไรแบบนี้ ตอนนั้นที่ไปหาดร.อุทิศนั่น ก็คนเยอะ แกก็ไม่ได้อะไรใจมากเท่าไร แบบว่าใครอยากต่อเพลงก็ต่อ ใครไม่อยากต่อก็แล้วแต่แก ตอนไปหาดร.นั่นสนุก มีโซนก็ไปดี ก็ชอบสาว ๆ ด้วย สมัยนั้นก็ไม่ได้สนใจอัตเทบ คือลุงไม่เห็นความสำคัญ ตอนนั้นมันห่วยยังดี ต่อเพลงอะไรก็จำได้ จนดร.อุทิศแกพูดว่า เคียว คอยดูนะ พอแกไม่อยู่แล้วจะมานึกถึงแก

เสร็จแล้วก็มาได้ครูอีกคนอีกคนนึง ชื่อว่าครูชาญ อินทรโชติ หรือมหาชาญ อินทรโชติ แกมาอยู่โคราชตอนนั้น แกเก่งพวกวิชาโหราศาสตร์ ดูดวงอะไรประมาณนี้แหละ ศิษย์เอกคือใครรู้ไหม ผู้การแสวง หงส์นคร นี่แหละ มาขอเรียนวิชาโหราศาสตร์จากท่าน ก็ลุงญวนนี่แหละ ไปรู้ว่าแกเล่นดนตรีเป็น ก็เลยจ้างให้แกมาสอนที่บ้านลุงญวน ยกบ้านให้หลังนึง แกก็เลยมาอยู่ที่นี่ ตอนเรียนกับครูชาญนั่น แกก็อายุเยอะแล้วนะ แต่ว่า แกบอกได้ คือมือแกตีไม่ไหวแล้ว แต่แกบอกได้ ตอนนั้นต่อเคียวแล้ว ครูชาญบอกไหนพิช เธอลองทำลูกนี้สิ ลองเหยียงแบบนี้สิ เอ้าลองรำสิ ท่านก็บอก ก็ได้วิชาจากท่านเยอะ ทั้งเพลงเคียว เพลงเถา เพลงตับ แต่ตอนนั้นก็ไม่ว่าแกเป็นใคร มารู้ตอนแกเสียแล้วนี่แหละ ว่าเป็นถึงโทรหลวงประจำรัชกาลที่หก แต่เรื่องวิชาโหราศาสตร์ ดูดวงดูอะไรนี้ แกแม่นมาก แม่นจริงๆ ทำนายอะไรใครไว้ ไม่มีผิดพลาดเลย แล้วเรื่องดนตรีก็เป็นทุกอย่าง ปีท่านก็บอกนี้ว่าได้ ระยะเวลาที่บอกได้ แล้วครูชาญเนี่ย ท่านเป็นพี่ชายของคุณตาสกล แก้วเพ็ญภาคด้วยนะ ถ้าจำไม่ได้ ลุงก็ได้ไปนะบ้านตา ตอนนั้น แต่ว่าไม่ได้ไปเรียนไปอะไรหรอก เคยไป ลูกศิษย์แกเยอะมาก คุณตาแกบอกว่า มีลูกศิษย์คนนึงอยู่โคราช ไปสอนอยู่นั่น ให้ไปต่อเพลงจากเขา ชื่อสำริด นี่แหละ พอมาโคราชก็เลยได้มาเรียนพวกเพลงมอญเพิ่ม จากอ่าสำริดนี่แหละ นามสกุล แก้วแกมเอมนะ ก็เวลาจะต่อเพลงจะอะไร ก็ให้แกมาต่อให้กับบ้านลุงญวนนี่แหละ เพราะว่าบ้านลุงญวนแกมีเครื่อง เครื่องไทยก็มี

เรื่องมอญก็มี ตอนนั้นกำลังหนุ่มๆด้วย ก็ต่อเพลงเรื่อยแหละ...(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

จนกระทั่งครูบุญยัง เกตุคง ได้เดินทางมาอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา นายพิช รัตนสันเทียะ จึงได้เข้าไปขอฝากตัวเป็นศิษย์ของครู ซึ่งนายพิชได้ให้สัมภาษณ์ว่า ไม่ได้ไปอยู่อาศัยกับครู แต่ใช้วิธีเดินทางไปกลับ เพราะว่าในช่วงนั้นก็เรียนดนตรีไทยอยู่กับมหาชาญ อินทรโชติและนายสำริด แก้วแกมเอมที่บ้านของนายฉนวน ศุภธนิต ต่อมาภายหลังจึงได้เข้าไปเรียนวิชาดนตรีไทยกับครูบุญยัง เกตุคงเพิ่มเติมมากขึ้น

ตอนนั้นก็รู้แล้วแหละว่าอยากมาอยู่โคราช ก็ไปนะ ลุงก็ไป เข้าไปหาแก แกก็ใจดีรับเราไว้ ตอนนั้นสมัยหลังโรงไฟฟ้า แต่ลุงไม่ได้ไปอยู่ประจำหรอก ก็ไปบ้าง ลุงอยู่กับลุงฉนวนทางนี้ไง ก็ต่อเพลงกับครูชาญด้วย ครูสำริดด้วย แล้วก็ถ้ามีเวลา ก็เข้าไปหาอาจารย์ ไปทีก็สองสามวัน พอได้เพลงก็กลับ จนพอมาทอนหลังนะ ตอนบ้าน ลีแกที่สี่แยกหนองบัวรอง ที่ขายอาหาร อะไรนะ รุ่งโรจน์โภชนา นั่นแหละตอนนั้น เข้าไปบ่อย ลุงไปตึลิกเิงตอนนั้น ไปตึลิกเวิกแม่เสี้ยมณี ไปก็ตีระนาด เจอลิเกภาค กลางเขาเข้ามาร้องเพลง จนเรื่อย แต่ลุงก็ถามเขาว่าชื่อเพลงอะไรครับ เสร็จพอลิเกเล็กก็ไปเข้าไปหา บอกอาจารย์ผมจนเพลงนี้ๆ แกก็ต่อให้ ไปใหม่ จนอีก ก็เข้ามาหาแกอีก จนแกบอกว่า ต่อไปนี้เดี่ยวแกจะต่อพวกเพลงดับให้ จะได้ไม่จน แกก็ต่อให้หลายดับนะตอนนั้น จนมาตอนหลัง แกถามลุง ลุงก็งั้นๆ แกถามว่า ทุกวันนี้มีหรือยัง ลุงบอกมีแล้วครับ ไม่อดหรอกอา พอมมีบ้างครับงาน แกก็ยิ้ม จนมาทีหลังนี้ก็ได้ แกคงหมายถึงเพลงเิง เราชอบบอกว่าเราจน เราจน พอแกต่อ เพลงดับให้ แกก็เลยถามว่ามีหรือยัง แล้วหลังจากนั้นก็ไปหาอาจารย์เรื่อย ไปต่อเพลง เข้าไปเรื่อยแหละ ก็ได้วิชาความรู้เพิ่มตลอด...(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

เมื่อนายพิช รัตนสันเทียะได้เข้ามาเป็นศิษย์ของครูบุญยัง เกตุคง จึงมีความสนิทสนมและคุ้นเคยกับศิษย์เกตุคงทุกคนเป็นอย่างดี และเมื่อวงปี่พาทย์มอญคณะรัตนบรรเลงมีงานแสดงดนตรีไทย นายพิชก็จะติดต่อให้นักดนตรีที่เป็นศิษย์เกตุคงทั้งรุ่น 1 และรุ่น 2 ไปบรรเลงเสมอ โดยนักดนตรีที่นายพิชมักจะติดต่อให้ไปงานด้วยประจำได้แก่ นายเรียง รอสุงเนิน นายไพฑูรย์ กิ่งโคกกรวด นายสุนทร กิ่งโคกกรวด นายสนธยาเกียนโคกกรวด นายสนธยา นายธวัชชัย ใหญ่ น้ำ เป็นต้น

วงลุงก็ไม่มีคนประจำหรอก ก็หาเอา ส่วนใหญ่ก็นี้แหละ ผู้ใหญ่เรียง ใ้อูญ ใ้อัทร ใ้อักบ ใ้อัตก ก็นี้แหละ คนกันเองนี้แหละ บางทีคนในเมืองหมด ก็ให้ผู้ใหญ่ เรียงแกหามาจากบ้านแก เอามาช่วย เวลาไปงานเพราะว่าห้าโค้งนี้ คนก็เยอะ

เหมือนกันนะ ลิบสามถึงลิบห้าคน...(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

นายเรียง รอสุงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์ว่า หากวงปีพาทย์มอญคณะรัตนบรรเลงของนายพิช รัตนสันเทียะ ก็จะได้การติดต่อให้ไปงานด้วยทุกครั้ง ซึ่งถ้าหากไม่ติดงานอะไร ก็จะไปด้วยทุกครั้ง “ก็ไปเรื่อยแหละ พอลุงพิชมีงานก็โทรมา ถามว่าว่างไหม วันนี้นี้วันนี้ ลุงก็ดูตารางงาน ถ้าไม่ได้รับงานใครไว้ก็ไป ก็ไปตลอด ส่วนใหญ่จะไปตีฆ้อง ลุงพิชจะตีระนาดเอง...”(เรียง รอสุงเนิน, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนักดนตรีแล้ววงปีพาทย์มอญคณะรัตนบรรเลงนั้น มีนักร้องประจำวงอยู่ 1 คนคือ นางบุญสม เลิศพยาบาล นักร้องที่ได้รับการชี้แนะและฝึกฝนโดยนายพิช รัตนสันเทียะ นางบุญสม เลิศพยาบาลให้สัมภาษณ์ว่า นายพิช รัตนสันเทียะมักจะหาเทปเพลงไทยมาให้ฝึกร้อง จนกระทั่งในปัจจุบันนั้นสามารถร้องเพลงได้หลายเพลง ดังนั้นเมื่อวงปีพาทย์มอญคณะรัตนบรรเลงของนายพิชมีงาน ตนเองจึงเต็มใจและพร้อมที่จะไปด้วยทุกงาน “ก็ร้องเพลงเป็นก็เพราะลุงพิชนั่นแหละ แกชอบหาเทปมาให้แกะให้ฟังเรื่อย เดี่ยวก็เพลงไทย เดี่ยวก็เพลงมอญ ทีนี้เวลาแกมีงานจะไปทิ้งแกได้ไงละ เอ็งก็ต้องไป ถึงรับงานอื่นได้ ถ้าทางนี้มีงานก็ต้องคืนเขาแล้วก็มาทางนี้ ก็ได้อาศัยกันมาน้อ...”(บุญสม เลิศพยาบาล, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2558)

การรับงานของวงปีพาทย์มอญคณะรัตนบรรเลงนั้น ได้ปรับราคาขึ้นมาเรื่อย จากเดิมปีพาทย์มอญ 5 โฉ่งวันละ 5,000 บาท แต่ปัจจุบันนั้นอยู่ที่ราคา 8000- 10,000 บาทต่อหนึ่งวัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับระยะเวลาด้วย “แต่ก่อนรับงานก็วันละพันห้า เดี่ยวนี้จะเอาก็โค้งละ ถ้าห้าโค้งก็แปดพัน บางทีก็เก้าพัน บางทีก็หมื่น มันก็อยู่กับสถานที่ว่าใกล้ไกลแค่ไหน ถ้าไหวก็ไป...”(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

ในปัจจุบัน นายพิช รัตนสันเทียะ ยังได้ถ่ายทอดความรู้วิชาทางด้านดนตรีไทยให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านหมื่นไวยอีกด้วย ซึ่งนายพิชได้ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้อำนวยการของโรงเรียนเข้ามาขอให้ช่วยสอนให้ ตนเองจึงตกลงรับสอน “เดี๋ยวนี้ก็สอนเด็กด้วย ผอ.เขาเข้ามาก่อน เขามาคู่ว่าอยากให้เด็กโรงเรียนบ้านเราเรียนดนตรีไทย ลุงก็ถามเขาว่าแล้วที่โรงเรียนมีเครื่องไหม ผอ.ว่าก็ไม่ค่อยมีเท่าไร ลุงก็เลยเสนอว่า ให้เด็กมาเรียนที่บ้านก็ได้ วันไหนว่างๆ ไม่มีงานมาได้ แต่ให้โทรมาก่อน ส่วนใหญ่มาตอนบ่ายๆนะ...” (พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ติดตาม วงปีพาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง ไปบรรเลงเนื่องในงานทำบุญบ้านและทอดกฐินสามัคคี โดยจัดงานที่บ้านของนายพิช รัตนบรรเลง ในวันที่ 21 – 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2558 โดยได้ข้อมูลมาดังนี้

1. นักดนตรีของวงปี่พาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง

นักดนตรีที่นายพิช รัตนสันเทียะ จ้างมาบรรเลงในงานทำบุญบ้านและทอดกฐินสามัคคี ในวันที่ 21 – 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2558 ประกอบด้วยนักดนตรี 2 ชุด ชุดแรกได้แก่

1. นายพิช	รัตนสันเทียะ
2. นายเรียง	รอสุงเนิน
3. นายลอง	รอสุงเนิน
4. นายเดชา	เสริมใหม่
5. นายสุเทพ	กิชุนทด
6. นางบุญสม	เลิศพยาบาล
7. นายเย็น	เปล่งสันเทียะ
8. นายมงคล	จันทรา
9. นายธวัชชัย	ใหญ่่น้ำ
10. นายประกิจ	หวัดสูงเนิน
11. นายสุนทร	กิ่งโคกกรวด
12. นายไพฑูรย์	กิ่งโคกกรวด
13. นายสนทยา	เกียนโคกกรวด
23. นายณัฐดนัย	เงาเกาะ
14. นายชูเกียรติ	เกียนโคกกรวด
15. นายเกรียงศักดิ์	เกียนโคกกรวด

นักดนตรีชุดที่สอง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านหมื่นไวย โดยเป็นนักเรียนที่มาฝึกเรียนดนตรีไทยกับนายพิช รัตนสันเทียะ

2. การแต่งกาย

การแต่งกายของนักดนตรีที่นายพิช รัตนสันเทียะ จ้างมาบรรเลงในงานทำบุญบ้านและทอดกฐินสามัคคี ทั้งในวันที่ 21 – 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2558 นั้น ทุกคนแต่งกายเรียบร้อย กางเกงขายาว เสื้อหลากสี บางคนก็ใส่เสื้อโปโลคอปกแขนสั้น บางคนใส่เสื้อเชิ้ต และสำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านหมื่นไวยนั้น แต่งกายด้วยชุดนักเรียน เรียบร้อย

นายพิช รัตนสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า งานนี้เป็นงานช่วยและจัดที่บ้านของตนเอง จึงไม่ได้กำหนดเรื่องของเสื้อผ้า ทุกคนจึงใส่เสื้อผ้าหลากสีล้วน แต่ถ้าหากเป็นงานข้างนอก ก็จะมีการบอกในเรื่องของเสื้อผ้าว่าวันไหนให้ใส่อะไร สำหรับงานศพนั้นถ้าหากมีเป็นงานสองวัน วันแรกมักจะนิยมใส่สีขาว และวันฉาปนกิจก็จะใส่สีดำเช่นเดียวกับวงศิษย์เกตุคง “ก็นี่งานช่วย ไม่ได้บอกหรอก ว่าให้ใส่อะไร ใครอยากแต่งอะไรก็แต่งมา แต่ส่วนใหญ่ก็โตๆกันแล้ว เขารู้ภาษากัน เขาก็แต่งกันเรียบร้อย แต่

ว่าถ้าเป็นงานข้างนอก อย่างงานศพนี่ก็นัดกัน บอกกัน ว่าไหนใส่สีอะไร ถ้างานสองเวลาที่ทำตามอย่าง
 อย่างนั้นแหละ วันตั้งใส่สีขาว วันเผาใส่สีดำ...(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2558)

ภาพที่ 42 ภาพบรรยากาศงานวงทำบุญบ้านและทอดกฐินสามัคคีที่บ้านของนายพิช รัตนสันเทียะ
 ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

3. เพลงที่ใช้บรรเลง

สำหรับเพลงที่ใช้บรรเลงในงานทำบุญบ้านและงานทอดกฐินสามัคคีในครั้งนี้นั้น สามารถแบ่ง
 ออกได้เป็น 2 ชุด คือเพลงชุดที่บรรเลงด้วยวงผู้ใหญ่กับเพลงชุดที่บรรเลงด้วยวงของนักเรียนโรงเรียน
 บ้านหมื่นไวย

เพลงชุดที่บรรเลงด้วยวงผู้ใหญ่ วันที่ 21 พฤศจิกายน 2558 ได้แก่

1. เพลงชุด โหมโรงเย็น
2. เพลงชุดเย็นย่ำ
3. เพลงโหมโรงแวนเทียนชัย
4. เพลงบุหลัน เภา
5. เพลงทยอยญวน เภา

เพลงชุดที่บรรเลงด้วยวงผู้ใหญ่ วันที่ 22 พฤศจิกายน 2558 ได้แก่

1. เพลงชุดโหมโรงเช้า
2. เพลงเขมรชมดง เภา
3. เพลงสร้อยลำปาง เภา

4. เพลงพันธุ์ฝรั่ง เกา

5. เพลงกราวโน

6. เพลงเซ็ด

7. เพลงกราวรำ

เพลงชุดที่บรรเลงด้วยวงนักเรียนโรงเรียนบ้านหมื่นไวย วันที่ 21 พฤศจิกายน 2558 ได้แก่

1. เพลงลาวเสียงเทียนสองชั้นออกชั้นเดียว

2. เพลงชวา

2. เพลงลาวดวงเดือน สองชั้น

เพลงชุดที่บรรเลงด้วยวงนักเรียนโรงเรียนบ้านหมื่นไวย วันที่ 22 พฤศจิกายน 2558 ได้แก่

1. เพลงค้ำคาวกนกกล้วย

2. เพลงพม่ากลองยาว

3. เพลงพม่าเขว

4. เพลงลอยกระทง

5. เพลงลาวจ้อย

6. เพลงคลื่นกระทบฝั่ง

การสืบทอดความรู้และขนบของสำนักเกตุคงในวงปีพาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง

ผู้วิจัยพบว่า การสืบทอดความรู้และขนบของสำนักเกตุคงในวงปีพาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเด็นดังนี้

1. นักดนตรีเป็นศิษย์เกตุคงทั้งหมด แม้ว่านายพิช รัตนสันเทียะ จะสร้างเครื่องดนตรีและรับงานแสดงดนตรีในชื่อของวงตนเอง คือ วงปีพาทย์มอญรัตนบรรเลง แต่ทั้งนายพิช รัตนสันเทียะ และนักดนตรีที่จ้างมานั้นก็เป็นศิษย์เกตุคงทั้งรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2

2. บรรเลงเพลงของสำนักเกตุคง เพราะว่ามีนักดนตรีไทยที่นายพิช รัตนสันเทียะจ้างมาบรรเลงนั้น เป็นศิษย์เกตุคงทั้งหมด ดังนั้นเพลงที่นิยมบรรเลงจึงเป็นบทเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคง ซึ่งศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้นได้รับถ่ายทอดมาจากครูบุญยงค์ เกตุคง

3. ความเชื่อและพิธีกรรมของสำนักเกตุคง นายพิช รัตนสันเทียะก็เป็นศิษย์อีกคนหนึ่งที่ได้รับถ่ายทอดและซึมซับความเชื่อและพิธีกรรมจากครูบุญยงค์ เกตุคงทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนี้

3.1 คาถาตั้งกำนลของครูบุญยงค์ เกตุคง

อิมัง อัคคีพะหุบุปผัง อะหังคิเตทัตตะวา อะสีติ สัพปะโก ติโย อะภีรุโป มะหาปัญโญ
ทาเรนต์ ปิตะกะตะนัง นิพพานัง ประมะมัง สุขัง

หุติยมปิ อิมัง อัคคีพะหุบุปผัง อะหังคิเตตัทตะวา อะสีติ สัปปะโก ถิโย อะภิรุโป มะ
หาปัญโญ ทาเรนโต ปิตะกะตะนัง นิพพานัง ประระมัง สุขัง

หุติยมปิ อิมัง อัคคีพะหุบุปผัง อะหังคิเตตัทตะวา อะสีติ สัปปะโก ถิโย อะภิรุโป มะ
หาปัญโญ ทาเรนโต ปิตะกะตะนัง นิพพานัง ประระมัง สุขัง

3.2 การถวายข้าวครู

นายพิช รัตนสันเทียะให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับการชิมชั๊บและจดจำแบบอย่างที
ครูบุญยัง เหตุคงมักจะประพุดติเสมอเมื่อเวลาไปงาน สำหรับคาถาในการถวายข้าวครูนั้นก็คล้ายกับ
คาถาถวายข้าวพระพุท ธ ดังนี้

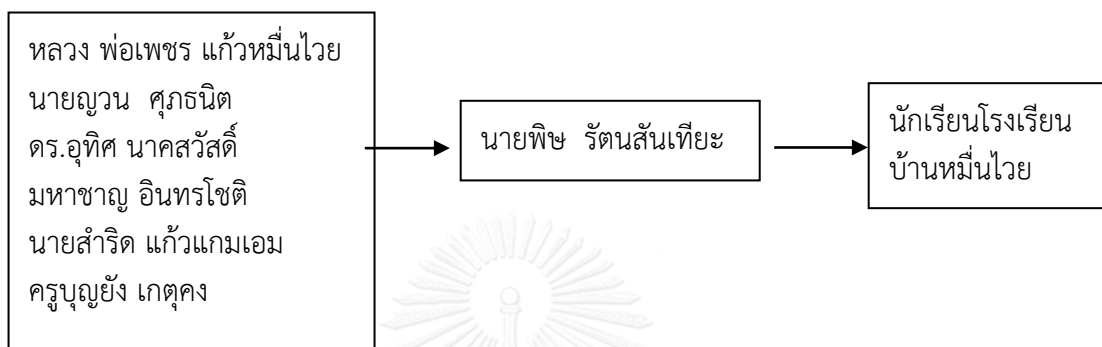
อิมัง สุปะพัญญุชณะสัมปันนัง สาลีนัง โภชะนัง อุทะกัง วัระรัง ครูอาจาริยัง ปุชมะ
ขอเชิญครูบาอาจารย์ พระปรคนธรรพ ครูสอนร้องรำทุกท่านทั้งที่ข้าพเจ้าไม่รู้จัก จงมารับประทาน
อาหารกับลูกศิษย์ทุกคน ขอครูบาอาจารย์จงมาเสวยให้อิ่มหนำสำราญ หลังจากนั้น ก็ขอให้เสกอาหาร
เหล่านี้ให้เป็นอาหารทิพย์ ให้ลูกศิษย์ เพื่อที่ลูกศิษย์จะได้นำไปรับประทานเพื่อรักษาโรค

นายพิช รัตนสันเทียะ ก็ได้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องของความเชื่อและพิธีกรรมที่ได้รับถ่ายทอดมา
ว่า

พวกคาถาตั้งกานลที่ลูกตั้งนี้มีสองอันนั้น มีของอายุยังกับของคุณตาสก
เวลาท่องก็ขึ้นต้นเหมือนกัน แต่จะไปแยกตรงนี้ ถ้าของอายุนี้ อภิรุโป ทาเรนโต
อะสีติ อันนี้ของอายุ แต่ถ้าของคุณตานี้ไปเลย คืออิมัง อังคี พาทู บุปผัง อะหัง
วันทา นี้ไปอันนี้เลย เวลาตั้งกานล ก็ว่าสองอันเลย เวลาาก็แค่ เสด็จมังกลา
จา มิ เหมือนกัน เวลาลาข้าวก็เหมือน ก็ว่าอันนี้แหละ แต่อันที่ถวายข้าวครูนี้
ลูกก็ไม่ได้ถามนะ จำอย่าง คือสมัยก่อนเวลาไปงาน ก็เห็นอายุยังแกทำ แกจะบอกว่า
เอาเดี่ยวถวายข้าวครูก่อนนะ แกก็ว่างั้น ก็เลยมานึกเอาเอง ว่าน่าจะอันนี้แหละ
ส่วนใหญ่เขาจะถวายตอนเช้า...(พิช รัตนสันเทียะ, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน
2558)

4. ขนบในการบรรเลงดนตรีไทยของสำนักเกตุคง วงปี่พาทย์มอญคณะรัตนบรรเลงนั้น
มีนักดนตรีที่เป็นศิษย์เกตุคงทุกคน เพราะฉะนั้นแต่ละคนจึงได้รับการอบรมสั่งสอนเรื่องขนบ
การบรรเลงดนตรี ทั้งการแต่งกาย การบรรเลง ตลอดจนกิริยามารยาทการประพุดติตนจากครูบุญยัง
เกตุคงมาแล้ว ซึ่งนายพิช รัตนสันเทียะหัวหน้าวงก็ได้นำมาปฏิบัติตามอีกด้วยเช่นกัน

5. ขบวนการสร้างความผูกพันระบบครอบครัวของสำนักเกตุคง ในปัจจุบันนอกจากการรับงานแสดงดนตรีไทยแล้ว นายพิช รัตนสันเทียะ หัวหน้าวงปี่พาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง ก็ยังได้ถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับมาจากครูดนตรีไทยให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านหมื่นไวย โดยใช้รูปแบบเดียวกับสำนักเกตุคง นักเรียนทุกคนที่มาเรียน จะให้ความเคารพและนับถือนายพิช เสมือนญาติผู้ใหญ่และใช้คำเรียกว่า ปู่พิช

จะเห็นได้ว่า วงปี่พาทย์มอญคณะรัตนบรรเลงของนายพิช รัตนสันเทียะนั้น เป็นวงที่พยายามรักษารูปแบบและเอกลักษณ์ของสำนักเกตุคงไว้ได้มากที่สุดวงหนึ่ง ทั้งนี้ก็เพราะนักดนตรีที่นายพิชจ้างมาบรรเลงนั้น เป็นศิษย์เกตุคงทั้งหมด

4.2.3 กลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด

กลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด ตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ 197 หมู่ที่ 5 ตำบล บ้านใหม่ อำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยนายเดชา เสริมใหม่ มีจุดประสงค์ ก็เพื่อสอนพิเศษวิชาดนตรีไทยให้กับนักเรียนและเยาวชนที่สนใจ โดยเริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ.2547 โดยได้มีผู้ปกครองพาบุตรหลานของตนเอง มาขอเรียนดนตรีไทยกับนายเดชาที่บ้าน นายเดชาจึงเริ่มรับสอนดนตรีไทยตั้งแต่นั้นมา

*ตอนลูกมาสอนดนตรีอยู่บ้าน เริ่มแรกเลย ก็ปี่สี่เจ็ดนี่แหละ ตอนนั้น
แม่ไ้บ่อม ไ้บ้อบ ไ้บ้อ ไ้หมู แม่เขาเอามาฝาก ลูกก็เลยถามจะเอาจริงไหมลูก
แต่ว่าเด็กเขาตั้งใจดีนะ ก็ต่อเพลงง่ายๆก่อน เพลงช้าง เพลงแขกบรเทศ นี่เริ่มแรก
เลย ลูกก็ลองสอน มันก็ตีได้ พอวันต่อมาลูกก็ลองต่อสองชั้น เอ้ามันก็ตีได้ คือเด็กใจ
มันเอา...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)*

โดยในปัจจุบันกลุ่มอนุรักษชนตรียุคบ้านภูเขาลาดนั้น มีจำนวนสมาชิกด้วยกันทั้งสิ้นจำนวน 16 คน ดังนี้

1. นางสาวธัญญารัตน์ นิตใหม่
2. นายพงศธร นิตใหม่
3. นายนฤมล ขอเนือยกลาง
4. นายธนัช สุกรีธา
5. นางสาวแพรวา แสงใหม่
6. นางสาวดาราวดี นิมใหม่
7. นางสาวดาราวรรณ นิมใหม่
8. นายกฤษฎา สิ้นปรุ
9. นายณัฐวุฒิ คชนชาติ
10. นายชัยวัช คุ้มภัยเพื่อน
11. นางสาววรรณิศา เรือนใหม่
12. นางสาววรรณพร แสงใหม่
13. นางสาวศศิพิมพ์ บำรุงกิจ
14. นายสุทธิชัย จิงพุทรา
15. นายปรัชญา เดชกฤษทอง
16. นางสาววรรณวิสา ภูมิโคกรักษ์

ก่อนที่นายเดชา เสริมใหม่จะก่อตั้งกลุ่มอนุรักษชนตรียุคบ้านภูเขาลาดนั้น นายเดชาได้ผ่านการฝึกฝนและเรียนดนตรีไทยกับครูดนตรีไทยหลายท่าน ได้แก่ นายแก้ว ศิริปรุ นายเสงี่ยม เพิ่มสุขจิต นายมานิต เหล็กสูงเนิน

ครูแรกเลย ลุงหัดกับปู่แก้ว ตอนนั้นหัดสาธการ หัดทางฆ้องนี่แหละ คือพ่อลุงแกชอบเป่าพาทย์ แต่ว่าแกไม่เป็น แกก็อยากให้เราเป็น แกก็ไปซื้อฆ้องมาวงหนึ่ง ฆ้องใหญ่ นะ แล้วแกก็เลยพาไปฝากเรียนกับปู่แก้ว นี่แหละ ลุงก็ได้จากนั้นแหละ เริ่มแรกเลย หัดจนตีสาธการได้

พอลุงต่อกับปู่แก้วจนจบสาธการแล้ว จบแล้วนะ ทางฆ้องได้แล้ว ปู่แก้วเลยฝากให้ ไปเรียนกับน้ำเหงี่ยม บ้านมะขามเต่า คือ แกบอกว่า พวกมือตระมือเพลงอื่นๆ แกไม่แม่น แกก็เลยพา ให้ไปเรียนกับน้ำเหงี่ยม น้ำเหงี่ยมนี่แกก็เป็นลูกศิษย์ของปู่แบน อยู่สวนพริกไทยนี่นะ พอเรียนกับน้ำเหงี่ยมจนจบไหมโรงแล้ว เพลงเขาก็ได้บ้าง ตอนนั้นนะ ก็พอดีฆ้องได้แล้ว ไปงานแล้ว งานแถวบ้านนี่แหละ ไปกับวงน้ำเหงี่ยม เสร็จแล้วลุงอินแกก็มาชวนไปลิเก ให้ไปตีเครื่องหนัง ลุงก็ไป

คือลุงอินกับน้ำเหงี่ยม แกเป็นเพื่อนกัน รู้จักกันกัน แกก็มาแกว่าลุงตีกลองได้ ช่วงนั้นคนเครื่องหนังเขาขาด ก็เลยได้ไปกับลุงอิน ที่นี้ไปอยู่กับลุงอิน ก็ได้ต่อพวก เพลงสองชั้น เพลงรับลิเก ต่อกับลุงอินเยอะ บางทีบางเพลงก็ไม่ได้ต่อ อาศัยลักจำ เอา...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2513 นายมานิต เหล็กสูงเนิน จึงได้พานายเดชา เสริมใหม่เข้าไป ผากตัวไปศิษย์ของครูบุญยัง เกตุคง ซึ่งต่อมานายเดชาก็ได้ประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีประจำ คณะลิเก ซึ่งถ้าหากมีเวลาว่าง นายเดชาก็จะเข้าไปศึกษาวิชาความรู้เพิ่มเติมกับครูบุญยังเสมอ

ก็คือลุงอิน ก็รู้จักกับลุงยังอยู่แล้ว ก็ลุงยังมาเล่นลิเกวิกแม่เสียม ลุงอินแกก็ ตีระนาดอยู่กับวิกแม่เสียมนั่นแหละ คือแกอยู่นั่นอยู่แล้ว ก็ถือว่าเป็นศิษย์คนแรก เลยนั่นแหละ แล้วพอลุงไปลิเกกับลุงอิน ชักพักลุงอินก็เลยพามาผากกับลุงยัง ตอนนั้นจำได้เลย เพลงแรกที่ลุงยังต่อให้ สาธุการนี่แหละ ต่อตะโพนนะ พอมาพัก หลังนี้เริ่มตีระนาดได้แล้ว คือจำแบบอย่างจากลุงอินแหละ แล้วเพลงก็ได้จากลุงอิน ด้วย พวกเพลงสองชั้นเพลงมอญ เพลงเถา นี้ แต่ว่าก็ยังเข้าไปหาลุงยังนะ พอว่างก็ เข้าไปหาแก อย่างเข้าพรรษาไม่มีงาน ก็ไปหา หรือว่าตอนไหนสะดวกก็เข้าไปหา ลุงยังแกก็ไม่ว่า แกรู้ว่าเราไปลิเก แกก็เข้าใจ คือไอ้ที่ไปนั้น มันต้องหาเงินไง แต่ลุงก็ พยายามนะ เข้าไปหาแก เวลาแกมีงานปีพาทย์ลุงก็มา...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

การสอนดนตรีไทยของนายเดชา เสริมใหม่นั้น ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ทั้งจากผู้ปกครอง และเด็กๆ ในหมู่บ้าน นายเดชาจึงได้รวบรวมเงินทุนเพื่อซื้อเครื่องดนตรีไทยเพิ่ม และมีการเก็บค่าเล่า เรียนดนตรีไทยจากผู้ปกครองเดือนละ 500 บาท

ผู้ปกครองเขาก็ไปบอกกัน แล้วเขาก็พาลูกเขามา มาเพิ่มเรื่อยๆ ตอนนั้น ลุงมีระนาดแค่สองราง เขาก็ถามลุงว่าเอายังไงดี ลุงก็บอกว่า หลีกมันอยู่ที่ฆ้องใหญ่ มันต้องมีฆ้อง ทีนี้เขาก็รวมเงินกันซื้อ ผู้ปกครองนั่นแหละ รวมเงินกันซื้อ เก้าพัน สมัยนั้น ฆ้องใหญ่วงนึ่ง แล้วก็ฆ้องเล็ก เขาช่วยกัน บางคนก็ไปหาไม้มา ทำราง ระนาดให้ ทำฝืนระนาดให้...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

เมื่อมีผู้สนใจพาดูตรหลานมาเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกวัน นายเดชาและผู้ปกครองจึงปรึกษากัน และจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาดชัน เพื่อขอของบประมาณสนับสนุนจากทางหน่วยงาน ราชการ ในการจัดซื้อเครื่องดนตรีไทยให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน ซึ่งก็ได้รับการ สนับสนุนเป็นอย่างดี โดยใน ซึ่งปี พ.ศ. 2548 ได้งบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านใหม่จำนวนเงิน 100,000 บาท และต่อมาก็ได้งบประมาณสนับสนุนปีละ 50,000 บาททุกปี

ก็คือเรื่องขอร้อง ลุงเห็นว่ามันยังไม่พอ เวลาเรียนก็ต้องมารอกัน ผลัดกัน ดี ก็ทำไง รางก็ไม่พอ ผืนก็ไม่พอ ตอนนั้นเด็กเยอะนะ เกือบสามสิบคน คิดดูวะ บ้านหลังแค่นี้ เด็กตั้งสามสิบคน ลุงก็เลยไปผ่อนรางขนาดลุงเรียงมาคู้หนึ่ง หกพัน เข้าผู้ปกครองเขาก็ถาม ว่าพี่หมีเอาเงินจากไหนไปซื้อ ลุงก็บอกไปผ่อนเขามา เขาก็ นัดกันมาประชุมกันว่าจะทำยังไงดี คือเขาก็ไม่ยากให้เราต้องรับภาระ ไหนจะผ่อน ค่าเครื่อง แล้วไหนจะค่าใช้จ่ายอีก เขาก็บอกว่า จะไปขอเงินอบต. แต่ว่าต้องตั้งกลุ่ม ก่อน ตอนแรกก็เอาชื่ออะไรดี นึกไปนึกมาก็ได้ชื่อนี้แหละ กลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทย บ้านภูเขาลาด แล้วก็ทำเรื่อง ขอเงินจากอบต. เขาก็ให้นะ ทำเรื่องไปตอนปีสี่เจ็ด พอสี่แปดเขาก็ให้มาแสนนึง ลุงก็ถามว่าจะไปซื้อกับผมไหมครับ พวกอบต. เขาก็เข้าใจบอก ไม่ต้องหรอก บอกพี่หมีไปซื้อมาแล้วก็เอาใบเสร็จมา ถ่ายรูปมาให้ แค่นั้น ทีหลังก็เลยเริ่มมาขอซื้อเครื่องมอญ เขาก็ให้เรื่อยๆ ให้ปีละห้าหมื่นห้าหมื่น นี่เดี๋ยวนี้ก็มีห้า ได้สองโค้ง ลุงก็ไปยืมเขามาอีกหมื่นกว่าบาท ซื้อเปิงกับตะโพนมอญ ก็เลยเริ่มมี เครื่องมอญ ลุงก็เขียนไปขอเขาเรื่อย ก็ได้เรื่อย ปีละห้าหมื่นห้าหมื่น นี่เดี๋ยวนี้ก็มีห้า โค้งแล้ว รางทองก็มีแล้ว เครื่องมีพอแล้ว...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

เมื่อนักเรียนและเยาวชนให้ความสนใจในการเรียนดนตรีไทยจำนวนมากขึ้น นายเดชา เสริมใหม่จึงได้ให้บุตรชายคือนายชาญกิจ เสริมใหม่หรือนายต้า และนายชาญชัย เสริมใหม่หรือนายต้อม เป็นครูช่วยสอนนักเรียน และได้มีการจัดตารางเวลาให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนอีกด้วย “ก๊นี่แหละ เด็กมันเยอะ ก็ได้ไ้ต้ากับไ้ต้อมนี่แหละช่วยสอน เด็กน้อยผู้หญิงบางคนอยากตีซิม ลุงก็ให้ ต้อมสอน ก็มันพอตีซิมได้ พวกปีพาทย์ก็ลุงด้วย ต้าด้วย บางที่ต้าไปลิเกมาลุงก็ให้นอนก่อน พอตื่นสัก พักก็มาช่วยกัน บางทีลุงก็ใช้วิธี แบ่งเวลาเอา เข้า บ่าย...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายชาญกิจ เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า ถ้าหากวันไหนเล่นดนตรีของคณะลิเก ก็จะไปขอพักผ่อน และตื่นมาช่วยสอนในช่วงบ่าย ปัจจุบันทำงานเป็นพนักงานของห้างบิ๊กซี ถ้ามีเวลาว่างก็จะช่วยบิดา สอนดนตรีเสมอ “ถ้าวันไหนไปลิเกมา ก็จะขอนอนก่อน แล้วก็ตื่นมาช่วยพ่อสอนบ่ายๆ พ่อเขาก็ไม่ว่า อะไร บางทีก็ถามพ่อก่อนว่าจะให้ต่ออะไร ต่ออันไหน เดี่ยวนี้ไม่ได้ไปลิเกแล้ว แต่ว่าพี่ทำงานบิ๊กซีเิง บางทีเช้าเช้า เข้าบ่าย แล้วแต่บางที แต่ก็ช่วยสอนอยู่แหละ...”(ชาญกิจ เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นายชาญชัย เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า จะรับผิดชอบสอนในกลุ่มของเครื่องสาย เช่น ซอหรือ ซิม ซึ่งส่วนมากผู้ปกครองมีความต้องการอยากให้บุตรหลานของตัวเองเล่นได้ “ส่วนใหญ่ต้อมจะสอน พวกเครื่องสายอะพี่ พวกซอ พวกซิม แต่ส่วนใหญ่เด็กก็อยากเรียนซิม เด็กผู้หญิง บางทีไม่ใช่เด็กก็อยาก

เรียน ผู้ปกครองเขาอยากให้ลูกเขาดีเป็น ต่อมก็พอสอนได้...”(ชาญชัย เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนของกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาดนั้น จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มแรกคือ เด็กที่เริ่มเรียน กลุ่มนี้นายเดชา เสริมใหม่จะคัดเลือกเพลงที่มีทำนองไม่ยาวมากนัก และสามารถจดจำได้ง่าย เช่น เพลงช้าง เพลงแขกบรเทศ ชั้นเดียว เป็นต้น

กลุ่มที่สอง คือ เด็กที่เรียนมาสักระยะหนึ่งแล้ว เริ่มมีความคล่องแคล่วและชำนาญ สำหรับกลุ่มนี้นั้น นายเดชา เสริมใหม่จะเลือกเพลงที่มีทำนองที่ยาวขึ้น เช่น เพลงเถา เพลงชุดโหมโรงเข้าโหมโรงเย็น เพลงมอญเพลงเรื่อง

ไอ้เรื่องต่อเพลงนี้ลูกก็ดูเด็กก่อน ถ้าอย่างเพิ่งมาหัดเลย เราก็ต่อเพลงง่ายๆ เพลงสั้นๆ ให้เด็กมีกำลังใจเพราะว่า มันไม่เหมือนสมัยลูกหัด ตอนนั้นหัดก็เพราะหัดอยากหัด ครูจะต่อเพลงยาก เพลงง่ายให้เรา เราก็อยากได้ แต่อันนี้บางที่ไม่เหมือนกัน บางทีพ่อแม่เขาอยากให้ลูกเขาเป็น เด็กก็อาจจะยังไม่ชอบในตอนแรก เราก็หาเพลงง่ายๆ ก่อน นี่ พ่อเด็กมันเริ่มตีได้ มันก็มีกำลังใจ มันก็อยากเรียน พอมันเริ่มสนุก ตีได้ ตีกับเพื่อนได้ ทีนี้เขาก็อยากเรียน อยากเล่น ทีนี้พอลูมมองดูว่า เริ่มสนใจจริงๆแล้ว ลูกก็จับต่อเพลงเถา เพลงสาธูการ พวกโหมโรงนี้ จับต่อหมดก็ได้ แต่ว่าก็ปวดหัดเหมือนกันนะ ลูกต้องมาคิดทางระนาดนี้แหละ คือพ่อเด็กมันสนใจ มันชอบแล้ว มันก็ไม่ยาก พวกเพลงเถา...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับเพลงเถาและเพลงมอญนั้น นายเดชา เสริมใหม่ก็มักจะคัดเลือกเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคง และเพลงที่รับถ่ายทอดมาจากครูบุญยงค์ เกตุคง “ลูกก็ต่อเพลงของลุงยงค์นั่นแหละ เจียวรำลึก สองฝั่งโขง พันธุ์ฝรั่ง เพลงมอญก็มี โยคีลูกก็ต่อ ย่ำเทียงของลุงยงค์ พอได้เครื่องมอญมา ก็ต่อเพลงมอญ ฟ้อนเมือง ยอเร ดาวทะเล ก็ช่วยกันกับต้าสองคน บางเพลงเพลงไหนไม่แน่ใจ ก็เปิดเทปทวนก่อน ฟังก่อน...”(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

เมื่อเด็กนักเรียน เริ่มบรรเลงเพลงต่างๆได้มากขึ้น กลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด จึงรับงานแสดงดนตรีไทยตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งนายเดชา เสริมใหม่มีความคิดว่า การรับงานนั้นจะได้ฝึกประสบการณ์ให้กับนักเรียนและเยาวชนของกลุ่ม การรับงานในช่วงแรกจึงไม่ได้มีการเรียกราคาค่าจ้าง แต่ในปัจจุบันก็ได้คิดราคาค่าจ้างอยู่ที่ประมาณ 4,000 - 6,000 บาทต่อหนึ่งวัน

พอเริ่มเป็นกลุ่ม เขาเห็นเขาก็มาถามนะ ว่าพี่มีรับงานไหม ลูกก็บอกรับครับ แล้วราคาว่ายังไง ลูกก็บอกแล้วแต่ครับ แล้วแต่จะให้เลย ไอ้ที่รับนี่เพราะว่าอะไร เด็กมันจะได้มีประสบการณ์ ลูกคิดตรงนี้ ส่วนเรื่องเงินทอง ก็ไม่ได้คิดได้อะไร

ก็เคยมีไปงานวัดหรือกะไหนนี่แหละ เขาให้มาสามพัน ลุงเอาเด็กไปสามสิบคน ก็แจกเด็กคนละร้อย หมดพอดิเลย แต่ก่อนเด็กเยอะ ไปงานตลอด ลิบปีนี่ไปตลอด งานในโคราช ไปหมด งานถนนคนเดินก็ไป ตอนนั้นพวกนายกอบจ. เขาสนับสนุน งานตักบาตรปีใหม่ สงกรานต์ เขาหาลุง เขาบอกให้ไปเล่นโชว์ ก็ดี เขาสนับสนุนดี เด็กเราก็ได้ออกงาน เคยไปงานก็เมืองทองก็ไปนะ ตอนนั้นไป เขาให้สามหมื่น งานโอท็อปมั้งตอนนั้น งานเยอะจริงๆ เดียวนี้ไปงานเครื่องมอญก็แล้วแต่บางทีสี่โค้ง ห้าโค้ง หกพัน ห้าพันก็ไป แล้วแต่ใกล้ไกล คือเราถือว่าเด็กมันจะได้ประสบการณ์... (เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ดังนั้นเมื่อรับงานแสดงดนตรีไทยตามสถานที่ต่างๆ นายเดชา เสริมใหม่จึงได้อบรมสั่งสอน กิริยามารยาทของการเป็นนักดนตรีไทยที่ดีให้กับศิษย์ทุกคนดังนี้

1. แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย
2. ห้ามตีเล่น ถึงเวลาตีค่อยตีพร้อมกัน
3. หากจะไปไหนต้องขออนุญาตก่อนทุกครั้งและไปเป็นกลุ่ม
4. การรับประทานอาหาร ต้องเรียบร้อยและเมื่อรับประทานอาหารเสร็จให้ช่วยเจ้าภาพ เก็บอาหารทุกครั้ง
5. ห้ามดื่มสุราและเสพยาเสพติดโดยเด็ดขาด

นายเดชา เสริมใหม่ ก็ได้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องการอบรมสั่งสอนเรื่องกิริยามารยาทกับศิษย์ว่า
 อย่างเห็นเวลาไปงานนี้เวลาจะออกงาน เด็กมันก็เป็นเด็กนะ ต้องบอกต้อง สอน ลุงก็จำจากลุงยังมานั้นแหละ ว่าไปงานทำยังไง ต้องทำตัวแบบไหน แต่งตัว ยังไง ลุงก็บอกเด็กเหมือนกัน เวลาไปงานแต่งตัวให้เรียบร้อยนะลูก ผมนี้ตัดให้ เรียบร้อย ให้ดูสะอาด แล้วก็ถึงเวลาตีตีเลย อย่าไปนั่งตีเล่น เวลาจะไปไหนมาไหน ให้ไปเป็นกลุ่ม แล้วก็ให้มาบอกก่อน มันถึงเรียบร้อย ของพวกนี้ต้องบอก ไม่งั้นและ เขามีอะไรกินก็กิน เวลากินเสร็จก็ช่วยเขาเก็บให้เรียบร้อย แต่ว่าบอกที่สองที่ก็พอ มันก็ทำกันได้ แล้วเวลาไปไหน ใครเห็นเขาก็ชอบ ใครเห็นเขาก็ชม มันก็อยู่กับ การประพฤติตัวด้วย แล้วอีกอย่างเรื่องดื่มเรื่องกิน วงลุงก็ไม่มี...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากการเรียนการสอนดนตรีไทยแล้ว นายเดชา เสริมใหม่ ยังได้จัดให้มีพิธีไหว้ครูและ ครอบครูดนตรีไทยขึ้นที่บ้าน พิธีกรที่เคยมาอ่านโองการ ได้แก่ ครูสินพร ผ่องศรี ครูฉลาด โพธิ์สามต้น ครูศรีนคร เฌงอุทิศ เป็นต้น และได้ให้วงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา หรือในบางครั้งก็จะเชิญ วงปี่พาทย์คณะลูกครูโพธิ์บุรุษ จรรย์นาญย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำหน้าที่บรรเลงเพลงหน้าพาทย์

ประกอบพิธีไหว้ครู โดยได้จัดงานไหว้ครูครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2548 และจัดต่อเนื่องกันเป็นประจำทุกปี จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2556

จัดไหว้ครูครั้งแรก ปีสี่แปด ตอนนั้นให้ครูสินพรมาทำพิธีให้ ครูสินพร แก่ก็เล่นลิเกอยู่กับลุงยัง แล้วก็ตั้งแต่ลุงยังเสียชีวิต ครูสินพรก็มาทำให้ตลอด กับวัดโพธิ์นะ ครูสินพรมาตลอด ลุงก็เลยอยากให้แกมาทำให้ที่บ้าน วงศ์ก็วงเองนี่แหละดี ตอนแรกลุงก็ยังไม่เคยรครู ไม่มีหรงอก ก็ไปเยี่ยมของอาจารย์เทพมา พอตอนหลังลุงก็เลยมาซื้อเอง ชื่อของโจหฺลฺย ตอนนั้นซื้อมาห้าหมื่นมั้ง หมดเลยนะ ทุกเคียรนี้ไหว้ครูแรกก็จัดตรงนี้ พอปีต่อมาๆ ก็เลยขยับเลื่อนไปตรงหน้าบ้าน ลุงให้เขาเขียนป้ายเหมือนตอนกับวัดโพธิ์เลย งานไหว้ครูบูชาคุณ เพื่อเป็นการรำลึกถึงครูบุญยงค์ครูบุญยัง เกตุคง ศิลปินแห่งชาติ นี้ให้เขียนแบบนี้ พอมาทีหลังครูสินพร ไม่ไหวก็ให้ลุงศรีทำ แล้วก็ปีนึง ให้ครูฉลากมาทำแล้วก็ให้พวกพิทักษ์เขาเอาวงมาคือ อยากรดูเขาบ้าง เวลาเขาบรรเลงเป็นไง อะไรแบบนี้ละ...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ติดตาม กลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด ไปบรรเลงในงานศพ ที่วัดกองพระทราย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 5 – 6 กันยายน พ.ศ.2558 โดยได้ข้อมูลมาดังนี้

1. นักดนตรีของกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด

นักดนตรีของกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด ที่ไปบรรเลงในงานศพ ที่วัดกองพระทราย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมาเมื่อวันที่ 5 – 6 กันยายน พ.ศ.2558 ได้แก่

1. นายเดชา	เสริมใหม่
2. นายชาญกิจ	เสริมใหม่
3. นายปรัชญา	เดชกฤษทอง
4. นางสาวดาราวดี	นิ่มใหม่
5. นางสาวดารารรรณ	นิ่มใหม่
6. นายกฤษฏา	สินปรุ
7. นายณัฐวุฒิ	คเชนชาติ
8. นายชัยวัช	คุ้มภัยเพื่อน
9. นางสาววรรณศา	เรือนใหม่
10. นางสาววรรณพร	แสงใหม่
11. นางสาวศศิพิมพ์	บำรุงกิจ

12. นายสุทธิชัย ชิงพุทรา

นอกจากนี้ นายเดชา เสริมใหม่ยังได้จ้างนายประกิจ หวัดสูงเนินหรือนายเหี้ยว ศิษย์เกตุคง ที่ประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีอิสระ มาบรรเลงเครื่องหนังอีกด้วย

2. การแต่งกาย

สำหรับการแต่งกายของนักดนตรีกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด ที่ไปบรรเลงในงานศพ ที่วัดทองพระทราย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา นั้น

วันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2558 นายเดชา เสริมใหม่ได้ให้ทุกคนแต่งกายให้เรียบร้อยและใส่เสื้อสีขาว ซึ่งก็มีนักดนตรีบางคนแต่งกายยังไม่เรียบร้อย นายเดชาจึงได้สอบถามและได้ข้อมูลว่า เพิ่งทราบจากเพื่อนๆว่ามีงานในวันนี้ ตนเองจึงรีบเดินทางมาอย่างรวดเร็ว นายเดชาจึงไม่รู้ว่าอะไร พร้อมทั้งนัดแนะถึงการแต่งกายในวันพรุ่งนี้

วันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2558 นักดนตรีทุกคนแต่งกายเรียบร้อย โดยใส่เสื้อสีดำและกางเกงขาวนายเดชา เสริมใหม่ ให้สัมภาษณ์ว่า การรับงานแสดงดนตรีไทยของกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยนั้น ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล มักจะมีการนัดกันก่อนเรื่องของเสื้อผ้า โดยให้มีความเหมือนกัน บางครั้งก็จะให้ใส่ชุดนักเรียนเหมือนกัน บางครั้งผู้ปกครองก็จะช่วยกันสนับสนุน ซื้อมือถือซองกระดาษหรือเสื้อยืดสีเดียวกัน การแต่งกายเหมือนกันนั้น นอกจากจะดูเรียบร้อยแล้ว ยังทำให้นายเดชา ดูแลนักดนตรีที่ยังเป็นเยาวชนได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

ส่วนใหญ่ลุงให้ใส่เหมือนกัน ไปงานไหนก็เหมือนกัน งานศพ งานเล่นดนตรี ก็จะมาถามกันก่อนว่า จะใส่อะไร บางทีก็ชุดนักเรียน เพราะว่ามันดูเรียบร้อยดี บางทีก็ผู้ปกครองเด็กนั่นแหละ เขารวมเงินกันซื้อค่าชุดให้ เป็นเสื้อซองกระดาษบ้าง เสื้อยืดบ้าง ลุงว่านอกจากจะดูเรียบร้อยแล้วลุงก็ดูได้ใจ ว่าเด็กเดินไปไหน หรืออยู่ตรงไหน เนี่ย มันสังเกตง่าย...(สัมภาษณ์,เดชา เสริมใหม่ 6 กันยายน 2558)

ภาพที่ 43 ภาพกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด

ที่มา : สันติ วิลัยสูงเนิน

3. เพลงที่ใช้บรรเลง

บทเพลงที่กลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาดบรรเลงในงานศพที่วัดกองพระทราย ตำบล
ในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วัน ดังนี้

วันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2558 บรรเลงทั้งหมด 12 เพลง ได้แก่

1. เพลงประจำวัด
2. เพลงเชิญผี
3. เพลงนางหงส์
4. เพลงปราสาททอง
5. เพลงสองกุมาร
6. เพลงด้อมค้าย
7. เพลงจ๊กโก๋
8. เพลงจ๊กกี้
9. เพลงโหมโรงไอยเรศ
10. เพลงแขกต๋อยหม้อ เถา
11. เพลงกระต่ายเต้น
12. เพลงประจำบ้าน

วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2558 บรรเลงทั้งหมด 17 เพลง ได้แก่

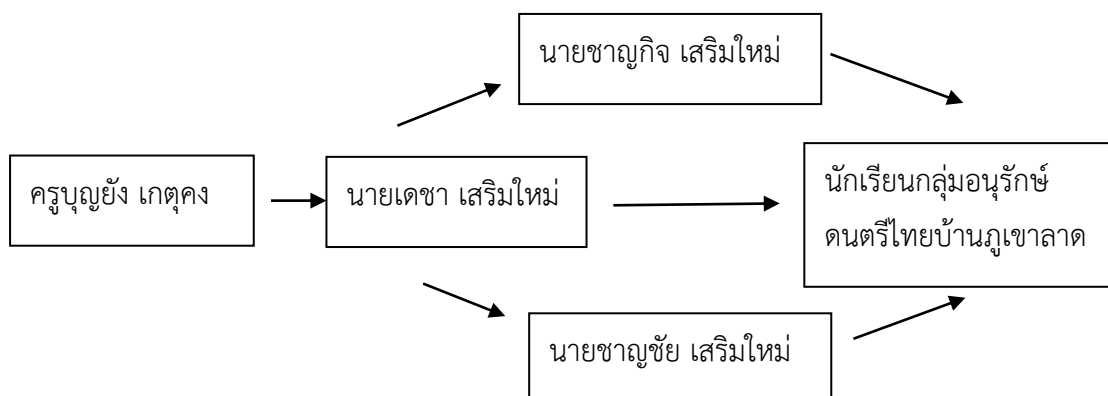
1. เพลงประจำวัด
2. เพลงเชิญผี

3. เพลงนางหงส์
4. เพลงสองฝั่งโขง เกา
5. เพลงเงี้ยวรำลึก เกา
6. เพลงพ็อนเมือง
7. เพลงโยคีถวายเป็นไฟ
8. เพลงพม่านิมิต
9. เพลงชุดย่าเที่ยง
10. เพลงพันธุ์ฝรั่ง เกา
11. เพลงสยามมานุสติ เกา
12. เพลงอรุณรังษี
13. เพลงดาวทะเล
14. เพลงยอเร
15. เพลงมอญอ้อยอิง
16. เพลงยกศพ
17. เพลงประจำบ้าน

การสืบทอดความรู้และขนบของสำนักเกตุคงในกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด

ผู้วิจัยพบว่า การสืบทอดความรู้และขนบของสำนักเกตุคงในกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเด็นดังนี้

1. การสืบทอดความรู้จากสำนักเกตุคง นายเดชา เสริมใหม่นั้นพยายามถ่ายทอดวิชาความรู้ที่ได้ศึกษามาจากครูบุญยัง เกตุคง ให้กับทั้งบุตรของตนเองคือ นายชาญกิจ เสริมใหม่และนายชาญชัย เสริมใหม่ นอกจากนี้ก็นายเดชาและบุตรก็ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนและนักเรียนในกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาดอีกด้วย ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

2. ขบวนการสร้างความผูกพันระบบครอบครัวของสำนักเกตุคง นายเดชา เสริมใหม่ยังคงยึดหลักการ ศิษย์และครูเสมือนญาติกัน ทุกคนจะเรียกนายเดชา ว่า ลุง อา ปู่ และเรียนบุตรของนายเดชาว่า พี่ ซึ่งถือเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของสำนักเกตุคง

3. บรรเลงเพลงของสำนักเกตุคง กลุ่มอนุรักษดนตรีไทยบ้านภูเขาลาดจะนิยมบรรเลงเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคง และเป็นเพลงที่นายเดชา เสริมใหม่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูบุญยงค์ เกตุคง

4. ความเชื่อและพิธีกรรมของสำนักเกตุคง นายเดชา เสริมใหม่ เป็นศิษย์เกตุคงที่มีความใกล้ชิดและสนิทสนมกับครูบุญยงค์ เกตุคงมาก จึงให้ได้รับถ่ายทอดความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆจากครูดังนี้

4.1 คาถาตั้งกานลของครูบุญยงค์ เกตุคง

คาถาตั้งกานลที่นายเดชา เสริมใหม่ได้รับถ่ายทอดมานั้นเหมือนกับคาถาที่นายพิชิตนสันเทียะได้ให้สัมภาษณ์เอาไว้ แต่มีเพิ่มเติมจากนายพิชิตดังนี้

ศรี ศรีวันนี้เป็นวันดี ขอให้เจริญศรีสุขสวัสดิ์ ตั้งใจปฏิบัติ นมัสการ พระชินสีห์ ยอกรขึ้นเหนือเกล้า ประณตนิ้วคุษฎี คุณพระปกเกศี ทุกคำเข้าเพลางาย อนึ่งข้าจะไหว้ พระอิศวรและพระนารายณ์ ไหว้เทวดาทั้งหลาย ไหว้บิดาแลมารดา ไหว้ครูแลอาจารย์ที่ท่านได้สั่งสอนมา ขอคุณครูจงรักษาให้ข้าอยู่เย็นเป็นสุข

4.2 คาถาเครื่องกานลของครูบุญยงค์ เกตุคง

สิทธิกิจจัง สิทธิกัมมัง สิทธิการิยะ ตถาคโตะ สิทธิเตโซ ชโยนิจจัง สิทธิลาโภ นิรันดะรัง สัพพะสิทธิ ภาวันตุเม เสสังมังคลายาจามิ มหาวิทยาลัย

4.3 คาถาถวายข้าวครูของครูบุญยงค์ เกตุคง

อิมัง สุปะพยัญชนะสัมปันนัง สาลินัง โภชนะนัง อุทะกัง ะรัง ครูอาจารย์ยัง ปุชมะ

4.4 จัดงานไหว้ครูครอบครูดนตรีไทย

ครูบุญยงค์ เกตุคงนั้นท่านเป็นคนที่มีความเชื่อความศรัทธาและเคารพครูอาจารย์ทั้งครูมนุษย์และครูเทวดาเป็นอย่างมาก ท่านได้จัดงานไหว้ครูอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งท่านเสียชีวิตลงซึ่งนายเดชา เสริมใหม่ ก็พยายามรักษาและสืบทอดพิธีไหว้ครูที่ครูบุญยงค์ เกตุคงท่านเคยทำไว้ รูปแบบการจัดงานก็ยังคงมีลักษณะคล้ายกัน วงที่บรรเลงเพลงหน้าพาทย์ก็ใช้วงศิษย์เกตุคง ครูผู้อ่านโองการก็จะหาครูที่มีความอาวุโสเป็นที่เคารพนับถือของศิษย์เกตุคงทุกคน ใช้ชื่องานว่า งานไหว้ครูบูชาคุณเพื่อรำลึกถึงครูบุญยงค์ ครูบุญยงค์ เกตุคง ภายในงานนายเดชา เสริมใหม่ก็มักจะเล่าเรื่องของครูบุญยงค์ เกตุคงให้กับศิษย์ของตนฟังเสมอ

นายเดชา เสริมใหม่ได้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมที่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูบุญยัง เกตุคงว่า

พวกคาถาตั้งกำหนด ลุงอินจตมาให้ ลุงอินก็ได้มาจากลุงยังนี่แหละ ลุงก็เห็นแกตั้งกับโรงลิเกโง่สมัยก่อน ก็ถามแกว่า ลุงอินได้จากใคร แกก็บอกของพี่ยัง เรื่องถวายข้าวนี้ ลุงก็จำลุงยังมา แกถวายไม่ขาดนะ ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารมื้อแรกของวัน เขาก็ได้ เทียงก็ได้ เย็นก็ได้ แต่ว่าดูว่า ขอให้เป็นของใหม่นะ อย่างของพระฉันแล้วก็ไม่ได้ ต้องดูอันที่เขายกมาใหม่ๆ เพิ่งทำเสร็จ ก็ค่อยถวาย ลุงจำอย่างเดี๋ยวนี้อะไรก็ทำ ทำตลอด ไม่ให้ขาดหรอก ก็คือดูก่อน ถ้างั้นก็ถวาย แต่ว่าคาถาถวายครูนี้ ก็เหมือนพระแหละ แต่เปลี่ยนนิดนึง จากพระพุทธรูป เป็นครูอาจารย์ แค่นั้นแหละ แล้วก็นิทานครู บอกเชิญครูมากินข้าวเวลาเช้า ของลุงยังไม่เหมือนเขา นะ ต้องมีสิทธิกิจจัง สิทธิลาภัง ก่อน นี่ต้องมีอันนี้ก่อน

งานไหว้ครูลุงก็จัดมาเรื่อย เหนื่อยนะต่อ ไม่ใช่ไม่เหนื่อย มีเงินอย่างเดียวจัดไม่ได้หรอก ต้องมีกำลังด้วย อย่างลุงมีเด็ก มีผู้ปกครอง เขาคอยช่วยจัดสถานที่ช่วยคนของ แหม ทำคนเดียวก็ตาย คนของที่ไม่ใช่น้อยๆนี่ ก็ค่อยๆจัดมาเรื่อย ลุงก็ถือว่าได้ทำบุญบ้านด้วย ทำมาเรื่อย ทำให้เด็กรุ่นใหม่มันได้เห็นด้วยว่าดนตรีไทยเราไม่ใช่เรียนอย่างเดียวนะ เขามีตรงนี้ด้วย ความเชื่อความเคารพครูบาอาจารย์ ตรงนี้ ลุงก็เล่าให้เด็กฟังตลอดแหละ เรื่องเก่าๆ สมัยลุงยังเป็นยังงิ ทำยังไงอะไรบ้าง ต่อไปกลัวมันจะสูญ ถ้าลุงมีกำลัง ก็จะพยายามทำไว้ละ...(เดชา เสริมใหม่, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558)

5. ขนบในการบรรเลงดนตรีไทยของสำนักเกตุคง วงศิษย์เกตุคงนั้นเป็นมักจะได้รับคำชมเสมอว่าเรียบร้อยทั้งการบรรเลงดนตรีและนักดนตรี ซึ่งเพราะครูบุญยัง เกตุคงท่านได้อบรมสั่งสอนศิษย์ทุกคนเอาไว้ ดังนั้นเมื่อนายเดชา เสริมใหม่ได้เป็นหัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาดจึงได้นำคำสอนของครูมาปรับใช้กับลูกศิษย์ของตนเอง ซึ่งก็ทำให้ได้รับคำชมจากผู้ที่ได้พบเห็นเสมอ

จะเห็นว่า นายเดชา เสริมใหม่ ผู้ก่อตั้งกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด ได้พยายามสร้างเยาวชนหรือนักดนตรีไทยรุ่นใหม่ของจังหวัดนครราชสีมาให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นและยังใช้องค์ความรู้ที่ได้เรียนมาจากครูบุญยัง เกตุคงถ่ายทอดให้กับศิษย์ ซึ่งถือเป็นการรักษาและสืบทอดองค์ความรู้ต่างๆจากสำนักเกตุคงไว้ให้คงอยู่ต่อไป

การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในสายอาชีพนักดนตรีไทย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ 2 กลุ่มคือ กลุ่มนักดนตรีไทยอิสระและกลุ่มหัวหน้าวงดนตรีไทยนั้น พบว่าทั้ง 2 กลุ่มยังคงพยายามรักษารูปแบบและเอกลักษณ์ของสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาเอาไว้ให้ได้มากที่สุด สำหรับนักดนตรีไทยอิสระนั้น ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่ได้ใช้องค์ความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากครูบุญยัง เกตุคงนำไปประกอบ

อาชีพโดยตรง แต่สำหรับกลุ่มที่เป็นหัวหน้าวงดนตรีไทย ประกอบด้วย วงปี่พาทย์ประยุกต์ คณะ ร.รุ่งเรืองศิลป์ วงปี่พาทย์มอญคณะรัตนบรรเลง และกลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด ทั้ง 3 วงนั้นก็ยังคงพยายามรักษารูปแบบของสำนักเกตุคงเช่น บทเพลง ความเชื่อและพิธีกรรม นอกจากนี้ยังได้ถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากสำนักเกตุคง ให้กับนักดนตรีหรือศิษย์ภายในวงตนเอง และได้มีความพยายามในการนำขนบและแบบแผนการปฏิบัติของสำนักเกตุคง มาปรับใช้ในวงดนตรีไทยของตนเองอีกด้วย

4.3 การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในหน่วยงานราชการ

ศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา นั้น บางคนก็มีโอกาสได้เข้าไปสอนดนตรีไทยตามสถานที่ราชการต่างๆทั้งในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง โดยในจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 7 คนได้แก่

1. นายสุเทพ	กีขุนทด	ศิษย์รุ่นที่ 1	สอนที่ โรงเรียนสระแก้ว
2. นายวุฒิไกร	กีขุนทด	ศิษย์รุ่นที่ 2	สอนที่ โรงเรียนสุนทรารวีวิทยา
3. นายณัฐดนัย	เงาเกาะ	ศิษย์รุ่นที่ 2	สอนที่ โรงเรียนสูงเนิน
4. นายวันชัย	ศรีสูงเนิน	ศิษย์รุ่นที่ 2	สอนที่ โรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่
5. นางสาวบุญทรัพย์	นามเกษม	ศิษย์รุ่นที่ 2	สอนที่ โรงเรียนบ้านดอนแสนสุข
6. นางสาวจริยวดี	ช่องฉิมพลี	ศิษย์รุ่นที่ 2	สอนที่ โรงเรียนเจียรนวนนท์อุทิศ 2
7. นายสมัชชา	เจียรนัย	ศิษย์รุ่นที่ 2	สอนที่ โรงเรียนบ้านบึง

จังหวัดสุรินทร์มีจำนวน 1 คนได้แก่

1. นายชัชวาล	สนิทสันเทียะ	ศิษย์รุ่นที่ 2	สอนที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

จังหวัดเพชรบูรณ์มีจำนวน 1 คนได้แก่

1. นายจินดา	จิววิเศษ	ศิษย์รุ่นที่ 2	สอนที่ โรงเรียนวังพิรุณพิทยาคม

ศิษย์เกตุคงกลุ่มนี้ได้พยายามนำขนบและแบบแผนการปฏิบัติทั้งจากสำนักเกตุคง จากครอบครัวและจากสถาบันการศึกษา มาปรับใช้ตามโอกาสและงานต่างๆที่ได้รับมอบหมายให้มีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากต้องจัดการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามระบบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งยังต้องให้เป็นที่ไปตามจุดประสงค์ของงานที่ไปบรรเลงดังนี้

4.3.1 โรงเรียนวัดสระแก้ว

โรงเรียนวัดสระแก้ว ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีนายสุเทพ กิขุนทด ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 ได้มาสอนดนตรีไทย ซึ่งความรู้ทางด้านดนตรีไทยของนายสุเทพนั้นนอกจากจะได้รับถ่ายทอดมาจากครูบุญยัง เกตุคงแล้ว นายสุเทพยังได้รับถ่ายทอดความรู้มาจากสำนักดนตรีไทยบ้านบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีอีกด้วย และสำหรับการสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนวัดสระแก้วนั้น นายสุเทพ กิขุนทดก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เริ่มมาสอนปี พ.ศ. 2521 จนถึงปัจจุบัน ก่อนหน้านั้นตนเองเคยไปสอนดนตรีไทยอยู่หลายแห่ง เช่น โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนบุญวัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา “เรามาสอนอยู่ตั้งแต่ปี 21 แล้ว แต่ก่อนหน้านี้ก็ไปสอนหลายที่นะ ไปสอนพิเศษ ราชสีมา ก็ไป บุญวัฒนา ก็ไป ราชภัฏ ก็ไป ไปสอนหลายที่ จนมาอยู่ที่นี่ อยู่มาตั้งแต่ปี 21 คิดดูสิว่าตอนนี้ก็ปีแล้ว จนเกษียณแล้วทุกวันนี้เขาก็ให้สอน...” (สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

โรงเรียนวัดสระแก้วนั้น ได้ให้นายสุเทพ กิขุนทด ทำงานสองตำแหน่ง คือ เป็นนักการภารโรง และเป็นครูสอนดนตรีไทย นายสุเทพ กิขุนทดได้ให้สัมภาษณ์ว่า จะสอนดนตรีไทยในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน ตอนแรกนั้นนักเรียนมีไม่เยอะ ต่อมานักเรียนให้ความสนใจมากขึ้น จึงต้องให้นักเรียนลงชื่อและจัดตารางเวลาในการเรียน

ของโรงเรียนคือเขาจ้างเรามา ทำสองตำแหน่งนะ คือเป็นภารโรงด้วย แล้วก็สอนดนตรีไทยด้วย สอนดนตรีไทยนี่จะเป็นตอนหลังเลิกเรียน ก็เด็กคนไหนอยากเรียน แต่ก่อนก็เรียนเลย เดี่ยวนี้เยอะ ก็เลยต้องใช้วิธีลงชื่อ แล้วก็ลงว่าจะเรียนวันไหน เยอะนะบางทีก็มาสวมลิบคน หัวลิบคนแล้วแต่เด็ก... (สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

บทเพลงที่นายสุเทพ กิขุนทดถ่ายทอดให้กับนักเรียนโรงเรียนวัดสระแก้วนั้น ได้มีการแบ่งตามความยากง่ายของเพลงไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. เพลงแขกบรเทศ ชั้นเดี่ยวและเพลงชวา สองชั้น สำหรับนักเรียนที่เริ่มเรียน
2. เพลงสร้อยสนตัด สองชั้น สำหรับนักเรียนที่เริ่มตีได้แล้วเพื่อฝึกการแปลทำนองในแต่ละเครื่องมือ
3. เพลงอื่นๆที่มีทำนองยาวมากขึ้น สำหรับนักเรียนที่เริ่มมีใจรักดนตรี และหมั่นมาฝึกซ้อมทุกวัน สำหรับนักเรียนกลุ่มนี้จะได้รับถ่ายทอดเพลงที่มีทำนองยาว เช่น เพลงชุดโหมโรงเช้า เพลงเรื่อง เพลงเถา ตลอดจนเพลงที่ครูบุญยังค์ เกตุคงเป็นผู้ประพันธ์

เพลงที่เราสอน ถ้าหัดใหม่เลยจะเริ่มจากแขกบรเทศชั้นเดี่ยวก่อน แล้วก็พอได้ก็มาสองชั้น จากนั้นก็ไปเพลงชวา พอเพลงชวานี้ก็เริ่มให้เด็กเขาตีพร้อมๆกัน

เด็กเขาก็เริ่มสนุกละ หลังจากนั้นก็มาสร้อยสนตัด สองชั้น เริ่มแปลทำนอง ก็นี่แหละ หัดแบบนี้เหมือนกัน แต่พอจะเอาออกงานหรือเอาไปประกวด เราก็จะคัดเด็ก เห็นคนไหนพอจะใจเอาจริงๆ ก็เลือกคนนั้น เอามาฝึกซ้อม มาเคี้ยว จนได้นะ โหมโรงเข้านี้ก็ได้ เพลงเรื่องก็ได้ คือพอฝึกเขา พอเขาเริ่มชอบแล้ว เราจะต่อเพลงอะไรก็ได้ เด็กเขาใจเอาแล้ว เพลงของอาจารย์บุญยงค์ ก็เคยต่อนะ อย่างพันธุ์ฝรั่ง สยามมานุสติก็เคยต่อ เด็กๆเขาก็ดีกันได้นะ...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

ถ้าหากมีงานแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในโรงเรียนหรืองานภายนอกโรงเรียน นายสุเทพ กิขุนทด ก็ได้สนับสนุนและพานักเรียนไปร่วมแสดงทุกครั้ง โดยนายสุเทพจะคัดเลือกนักเรียนที่เรียนมานานแล้ว และนักเรียนที่เพิ่งเริ่มเรียนไปงานทั้งสองกลุ่ม เพื่อฝึกประสบการณ์ให้กับนักเรียน โดยจะให้นักเรียนที่เพิ่งเริ่มเรียนนั้น บรรเลงระนาดเหล็กบ้าง หรือบรรเลงเครื่องกำกับจังหวะบ้าง

งานไปนะ ส่วนใหญ่งานในโรงเรียนก็บรรเลงเกือบทุกงาน งานนอกก็ไปส่วนใหญ่เวลาเราพานักเรียนไปงานเนี่ย จะเอาไปแบบผสมกันทั้งเด็กใหม่เด็กเก่า พวกเครื่องหลักๆ ก็จะให้เด็กเก่าที่เขาได้เพลงแล้วดี แล้วก็อย่างระนาดเหล็กก็จะให้เด็กใหม่ดี พอสังเกตงานสองงานเขาก็ได้แล้ว เขาก็จะเริ่มมั่นใจแล้ว เพราะบางทีเอาไปเลยแล้วให้ตีระนาดเลย แกว่ง เด็กมันตื่น พอตื่นจังหวะก็เสีย รุกขึ้นหน้าเลย บางทีเราก็ก่อนปีประคอง บางทีก็ต้องหยุดเลยนะ คอยกระซิบบอกคนระนาด แต่ส่วนใหญ่เวลาไปงานก็จะซ้อมกันก่อนอยู่แล้ว มันก็มีบ้าง เด็กเขาตื่นเต้น พอสังเกตงานสองงานก็เรียบร้อยแล้ว คำเคยดีแล้ว...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนมีความประพฤติเรียบร้อย นายสุเทพ กิขุนทด จึงได้อบรมสั่งสอน กิริยามารยาทวิธีในการกระพริตตนเมื่อไปแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในและงานภายนอกโรงเรียน โดยได้มีข้อปฏิบัติดังนี้

1. ต้องซ้อมก่อนไปแสดงดนตรีไทยทุกครั้ง
2. มีสติ มีสมาธิ ตั้งใจบรรเลงเพลงทุกเพลง
3. ให้ทำกิริยาให้เรียบร้อย ไม่คุยกันหรือเล่นกัน
4. แต่งกายให้เรียบร้อย

เราก็บอกนะ ให้ตั้งใจตี บรรเลงให้เรียบร้อย แต่งตัวให้น่ารัก ไม่คุยไม่เล่นกันเสียงดัง เด็กเขาก็ฟังนะ เขาก็ทำตามกันได้ ส่วนใหญ่ถ้าจะออกงานก็จะต้องมาซ้อมกันก่อน ทุกครั้ง ถ้าใครไม่มาซ้อม อยากรไปงาน ก็ได้ แต่ว่าจะให้ตีเครื่องกำกับจังหวะนะ หรือบางทีก็ไม่ให้ตีอะไรเลย เด็กต้องฝึก เขาจะได้ฝึกเป็นคน

เตรียมตัว เตรียมความพร้อมเสมอ ไม่ใช่ไปแบบไม่ได้ซ้อมกันเลย...(สุเทพ กิขุนทด,
25 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากความประพฤติแล้ว นายสุเทพ กิขุนทดยังคงให้ความสำคัญกับพิธีกรรมและความเชื่อเรื่องครูอาจารย์เสมอ โดยจะตั้งกานลไหว้ครูทุกครั้งที่น่านักเรียนไปแสดงดนตรีไทย นายสุเทพ กิขุนทดให้สัมภาษณ์ว่า ตั้งกานลทุกงาน แต่จะไม่ใช้เหล้ากับบุหรี เครื่องกานลบางครั้งก็จะเตรียมไปเอง

เราตั้งกานลทุกงานนะ งานในโรงเรียนก็ตั้ง งานนอกก็ตั้ง แต่ว่าที่ไม่ให้มีก็คือเหล้ากับบุหรี เพราะว่า ในนี้มีสถานศึกษาด้วย แล้วก็อีกอย่างเหล้ากับบุหรีมันก็ไม่ค่อยเหมาะ อันนี้ตั้งกานลไม่เป็นไร ถ้าไหว้ครูหรือค่านับครูนั้นก็ค่อยมีเครื่องกานลนี้ บางทีเราก็เตรียมเอง ไม่ได้ไปรบกวนเจ้าภาพเขา เตรียมของเราไปเองสบายใจกว่า บางทีไปงานในเมืองเนี่ย เขาให้ไปช่วยงานของจังหวัด เขาก็ไม่ได้เตรียมอะไรไว้ แล้วถ้าจะให้เขาไปหา ก็วุ่นวาย มันไม่ได้แบบนอกเมือง หรืองานตามวัดตามบ้าน ที่เขาหาซื้อของง่าย ไปแบบนี้บางทีเขาก็จะให้ตีเลย...(สุเทพ กิขุนทด,
สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

นายสุเทพ กิขุนทด ยังได้ยึดถือในความเชื่อเรื่องการถวายข้าวครูอยู่เสมอ โดยการถวายนั่นก็จะดูความเหมาะสมของอาหารและเวลา ซึ่งนายสุเทพ กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การระลึกถึงพระคุณครูนั้นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ทั้งการไหว้ครูหรือการตั้งกานลก่อนแสดง การถวายข้าวครูก่อนรับประทานอาหาร ทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ในเรื่องของความกตัญญูกตเวทีกอีกด้วย

ถวายข้าวครู เราก็ถวายนะ ก็ดูความเหมาะสม อย่างถ้าเป็นกับข้าวใหม่ก็ถวาย ไปงานก่อนเที่ยงเนี่ย ก็จะถวายทุกครั้ง ของพวกนี้บางทีก็ต้องรักษาไว้นะ ทำให้เด็กเขาเห็น ก่อนเล่นงานมีการไหว้ครู การตั้งกานลก่อน ก่อนกินข้าวก็ต้องถวายครูก่อนนะ ให้เด็กเขาเห็น เด็กเขาก็จะได้เป็นคนอ่อนน้อม เป็นคนกตัญญู เพราะว่า นี่ไม่มีแบบอย่าง เนี่ย จะทำอะไรก็ระลึกถึงครูก่อนทุกครั้ง...(สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้นายสุเทพ กิขุนทดยังได้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนวัดสระแก้วในด้านดนตรีไทยให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป จากการนำนักเรียนเข้าร่วมในรายการประกวดแข่งขันดนตรีไทยที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่างๆทั้งของราชการและเอกชน นายสุเทพ กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกวดแข่งขันดนตรีไทยว่า การนำนักเรียนไปบรรเลงดนตรีไทยทั้งงานแสดงดนตรีไทยและการเข้าร่วมการแข่งขันหรือประกวดดนตรีไทยนั้น เป็นเรื่องที่ดี เพราะจะได้ฝึกประสบการณ์ให้กับนักเรียนทุกคน “ทั้งออกงาน ทั้งประกวด เราก็พาเด็กไปหมดแหละ พยายามทำให้เขาได้ประสบการณ์หลายๆอย่าง

อย่างประสบการณ์เวลาไปบรรเลงตามงานก็แบบหนึ่ง เวลาไปแข่งนั้นก็อีกอย่างหนึ่ง ดีหมดแหละ เขาจะได้ซึมซับ และรักดนตรีไทย...”(สุเทพ กิขุนทด, ลัมภษณ, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

จากการเข้าร่วมประกวดดนตรีไทย โรงเรียนวัดสระแก้วก็ได้รับรางวัลต่างๆมาอย่างมากมาย ตัวอย่างผลงานการประกวดดนตรีไทยของโรงเรียนวัดสระแก้ว มีดังนี้

- พ.ศ. 2532 รางวัลชนะเลิศเดี่ยวจะเข้ การประกวดดนตรีไทย
มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
- พ.ศ. 2533 รางวัลที่ 1 การประกวดดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย
ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา
- พ.ศ. 2536 ชนะเลิศการประกวดดนตรีไทยเครื่องสายเครื่องคู่ผสมระนาด
ระดับเขตการศึกษา 11
- พ.ศ. 2547 รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันประกวดดนตรีไทยประเภทวงปี่พาทย์
ผสมเครื่องสายงานสืบสานวัฒนธรรมไทย ม.เทคโนโลยีราชมงคล
- พ.ศ. 2554 รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 61
- พ.ศ. 2555 รางวัลเหรียญทอง ระดับชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 61
- พ.ศ. 2555 รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวระนาดเอก” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวระนาดทุ้ม” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวฆ้องวงใหญ่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวซอด้วง” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวซออู้” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62

- รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวขิม” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
- รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวขลุ่ยเพียงออ” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
- พ.ศ. 2556 รางวัลเหรียญทอง ระดับชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
- รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวระนาดเอก” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
- รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวระนาดทุ้ม” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
- รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวฆ้องวงใหญ่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
- รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
- พ.ศ. 2557 รางวัลเหรียญทอง ระดับชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
- รางวัลเหรียญทอง ระดับชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวระนาดเอก” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
- รางวัลเหรียญทอง ระดับชาติการแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวระนาดทุ้ม” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
- พ.ศ. 2558 รางวัลเหรียญทอง ระดับชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64
- รางวัลเหรียญทอง ระดับชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวระนาดทุ้ม” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64
- รางวัลเหรียญทอง ระดับชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64

นายสุเทพ กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้รับรางวัลต่างๆว่า การประกวดดนตรีไทย นั้น ต้องอาศัยประสบการณ์จากการเข้าร่วมแข่งขันด้วย “จริงๆ ก็ต้องพยายามนะ ส่งประกวดเนี่ย ไม่ใช่ส่งทีเดียวได้เลย มันก็อาศัยประสบการณ์หลายๆ บางครั้งก็ดูเขาด้วยว่าวงที่ได้รางวัลเนี่ยเขาปรับ มาแบบไหน ปรับอย่างไร แต่บางทีการประกวดบางรายการก็แย่นะ เล่นพรรคเล่นพวก วงน่าจะไม่ได้ ไม่ได้ อะไรเงี้ย...” (สุเทพ กิขุนทด, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558)

จะเห็นว่า นายสุเทพ กิขุนทด ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับถ่ายทอดมาจากสำนักเกตุคง ทั้งการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้สามารถบรรเลงดนตรีไทยได้อย่างดี การถ่ายทอดเพลงที่ครูบุญยงค์ เกตุคงเป็นผู้ประพันธ์บ้าง การพยายามรักษาความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ นอกจากนี้ นายสุเทพก็ยังได้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนวัดสระแก้วให้เป็นที่รู้จักกับบุคคลทั่วไปอีกด้วย

4.3.2 โรงเรียนสุนารีวิทยา

การเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนสุนารีวิทยา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีนายวุฒิไกร กิขุนทด ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ย้ายมาบรรจุเป็นข้าราชการ สำหรับความรู้ทางด้านดนตรีไทยของนายวุฒิไกรนั้น นอกจากจะได้เรียนดนตรีไทยกับสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาแล้วนั้น นายวุฒิไกรนั้นยังได้ศึกษาวิชาดนตรีไทยที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอีกด้วย สำหรับการสอนที่โรงเรียนสุนารีวิทยานั้น นายวุฒิไกร กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เริ่มสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 โดยก่อนหน้านั้นรับราชการครูมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เริ่มแรกนั้นไปสอนดนตรีไทยอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาจึงย้ายมาสอนจังหวัดนครราชสีมา โดยสอนที่โรงเรียนชุมพวงศึกษาจำนวน 3 ปี โรงเรียนสีคิ้วสวัสดิ์ผดุงวิทยา จำนวน 8 ปี จากนั้นจึงได้ย้ายมาสอนที่โรงเรียนสุนารีวิทยา

*ย้ายมาเรียนตอนปี 49 จริงๆ เป็นครูตั้งแต่ปี 37 นะ อายุ 22 สอบแล้วไปอยู่
อุบลก่อน 3 ปี แล้วก็เขียนย้ายมาชุมพวงอยู่ได้ 2 ปีแล้วก็ไปอยู่สีคิ้ว 8 ปี ตอนไปอยู่
สีคิ้วนั้นสอนแต่สากลนะ ไม่ได้จับดนตรีไทยเลย ครูก็พยายามสอนนะ เพราะ
ตอนเรียนอยู่บ้านสมเด็จ พวกเราก็ได้เรียน ก็พอเป่าได้บ้าง จนพอปี 49 กังบอกว่า
ที่นี่ตำแหน่งว่าง ก็เลยย้ายมา...(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)*

นายวุฒิไกร กิขุนทด ได้รับมอบหมายให้สอนดนตรีไทยสองกลุ่มคือ กลุ่มวิชาดนตรีไทย พื้นฐาน และกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียน นายวุฒิไกร กิขุนทดให้สัมภาษณ์ว่า กลุ่มวิชาดนตรีไทยพื้นฐานนั้น จะสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นั้นจะเน้นในวิชาทฤษฎีมากกว่าเพราะต้องนำความรู้ไปใช้สอบ ถ้าเป็นนักเรียนชั้นอื่นก็จะไม่เน้นมาก บางครั้งถ้าในห้องมีนักเรียนชุมนุมก็จะให้เป็นผู้ช่วยสอนเพื่อนๆ และสำหรับการสอนดนตรีไทยให้กับกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียนนั้น จะเน้นไปในทางปฏิบัติ นักเรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่สอบเข้าโดยใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย และมีการนัดซ้อมทุกวันหลังเลิกเรียน

*มาสอนที่สุนารี ก็สอนทั้งวิชาพื้นฐานกับชุมนุม พวกวิชาพื้นฐาน ก็สอน
ตามหนังสือบ้าง เราอธิบายเป็นทฤษฎีไปบ้าง แล้วก็มีการเล่นเครื่องด้วย ปฏิบัติไป บาง
ทีก็ดูตามม. อย่างถ้าเป็นม.6 ก็จะเน้นทฤษฎีให้เขามากหน่อย เพราะเดี๋ยวนี้เขาต้อง
เอาไปสอบด้วย ก็เลยต้องเพิ่มทฤษฎีให้ แต่ว่าส่วนใหญ่ถ้าเป็นม.อื่น ครูจะให้เขาเล่น*

เครื่องเล่นนะ เครื่องดนตรีที่นี้พอ เล่นได้ ระบายก็มี ซอกก็มี ขิมก็มี บางทีก็ใช้วิธีถ้ามี
เด็กในชุมนุมเราอยู่ในห้องนั้นด้วย ก็ให้คอยเป็นพี่เลี้ยง ช่วยสอนด้วย ส่วนของ
ชุมนุมก็พวกนักเรียนในวงดนตรีไทยนั้นแหละ ที่นี้เรามีโหวตาดนตรีไทยด้วย
ครูก็จะนัดสอนกับซ้อมตอนเย็นๆทุกวัน ก็จะแยกกันก่อนปีพาทย์ซ้อมตรงห้องนี้
ถ้าเครื่องสายนี้ยกง่ายก็จะให้ไปนั่งซ้อมตรงนั้น แล้วก็ถ้าเห็นว่าได้พร้อมกันแล้ว
ก็จะซ้อมรวมวง...(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

เพลงที่นายวุฒิไกร กิขุนทด ถ่ายทอดให้กับนักเรียนนั้น นายวุฒิไกร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ได้
โน้ตเพลงต่างๆมาจากบิดาคือนายสุเทพ กิขุนทดจำนวนมาก ดังนั้นจึงมักนำเพลงจากโน้ตมาถ่ายทอด
ให้กับนักเรียนเสมอ ทั้งเพลงเก่า และเพลงของครูบุญยงค์ เกตุคง หรือเพลงเกร็ดที่ได้รับถ่ายทอดมา
จากครูบุญยงค์ เกตุคง เป็นต้น

เพลงที่ต่อกีโยะนะ ได้จากโน้ตมา เนี่ยพ่อครูแกทำไว้หลายเพลง ทั้ง
โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเอกก็โยะ โน้ตช่ออะไรก็มี บางทีต่อเพลงครูก็จะ
วางแผนก่อน อย่างถ้ามีงานโรงเรียนงานนี้ จะเล่นเพลงนี้ เราก็จะได้ใช้ด้วย เพราะ
ไม่นั้นของเก่าๆไม่ได้เอาออกมาใช้เลย มันจะสูญ เพลงจะได้ไม่หาย อย่างเพลงของ
ปู่ยงค์ก็เอามาต่อให้เด็กนะ หรือบางทีพวกทางเพลงที่พ่อได้มาจากของปู่ยงค์ ครูก็เอ
มาต่อให้เด็ก มันเป็นช่วงๆมากกว่า อย่างช่วงประกวดก็จะเน้นต่อเพลงกับซ้อมเพลง
ประกวด...(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

นายวุฒิไกร กิขุนทดยังได้นำนักเรียนโรงเรียนสุนรรวิวิทยารับงานแสดงดนตรีไทยทั้งงาน
ภายในและงานจากภายนอกที่ติดต่อเข้ามา ซึ่งถ้าหากเป็นงานภายนอกนายวุฒิไกร ให้สัมภาษณ์ว่า
ต้องคุยเรื่องรายละเอียดของงานก่อน เพราะนักเรียนสุนรรวิทยานั้นเป็นนักเรียนหญิงล้วน

งานในโรงเรียน ครูก็พานักเรียนไปเล่นเกือบทุกงาน งานนอกก็มีบ้าง
แต่บางทีก็ต้องดูงาน หมายถึงงานนอกนะ เพราะว่าอย่างวงเรามีแต่ผู้หญิง ลูกสาว
เขาทั้งนั้นเลย ต้องดูว่าเล่นที่ไหน แสดงก็โหมง เสร็จก็โหมง จะพาไปงานลุ่มๆแบบ
ผู้ชายไม่ได้หรรอก ผู้หญิงด้วย ครูก็ต้องดู ไม่ได้พาไปทุกงานหรรอก พาไปบางงาน
แต่บางทีพาไปงานนอกส่วนใหญ่ คนเห็นเขาก็ชอบนะ มันก็น่าดู ผู้หญิงดี ยิ่งถ้าใส่
ชุดไทยก็ดูยิ่งน่ารักดี เพลงไปงานก็เพลงที่ต่อๆกันนี้แหละ เห็นแบบนี้ไม่แข็งครูก็เอ
ไปนะ ดีได้ เด็กมันดีได้ จับไล่ระนาดหน่อยก็ได้...(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24
กุมภาพันธ์ 2558)

นายวุฒิไกร กิขุนทด ได้อบรมสั่งสอนในเรื่องของการประพืดและการปฏิบัติตนของนักเรียน
เมื่อเวลาไปแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในและงานภายนอกโรงเรียนดังนี้

1. แต่งกายให้เรียบร้อย หากมยยาวให้มัดให้เรียบร้อย

2. วางตัวให้เรียบร้อย อยู่ในอาการสงบ ไม่คุยกัน ไม่เล่นกัน
3. หากจะไปไหน ให้หาเพื่อนไปและขออนุญาตก่อนทุกครั้ง
4. ให้รักกัน สามัคคีกัน ช่วยกันยกของ ห้ามทะเลาะวิวาทกัน

เวลาไปงาน บอกเหมือนกัน ส่วนใหญ่ก็จะบอกตั้งแต่ก่อนไปงาน บอกตอนอยู่โรงเรียนนี้แหละว่า แต่งตัวให้เรียบร้อยนะลูก ผมใครถ้ายาวก็มีมัดชะให้เรียบร้อย เวลาไปงานก็อย่าคุย อย่าเล่นกันเสียงดัง ให้นั่งให้เรียบร้อย ถ้าจะไปไหน มาไหนก็ให้มาบอกครูก่อน แล้วก็ให้รักกัน เห็นเพื่อนเห็นพี่ยกของก็ให้ช่วยกัน บอกไม่ยากหรอก เด็กโตแล้ว บอกทีสองทีก็รู้เรื่องแล้ว ส่วนใหญ่เด็กที่นี่ก็นิสัยดี แล้วก็เรียบร้อยอยู่แล้ว ไม่ค่อยดื้อหรอก...(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

นอกจากนี้ นายวุฒิไกร กิขุนทดยังคงมีความเชื่อและยึดถือพิธีกรรมต่างๆอยู่ ได้แก่การตั้งกำนลไหว้ครูก่อนทุกครั้งที่จะนำนักเรียนไปแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในและงานภายนอกโรงเรียน ซึ่งนายวุฒิไกร กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ได้ตัวอย่างและซึมซับแบบอย่างมาจากบิดาคือนายสุเทพ กิขุนทด แต่เครื่องกำนลนั้นจะไม่ใช้เหล้าและบุหรี่เพราะอยู่ในสถานศึกษา ส่วนเงินค่ากำนลนั้นก็จะนำไปทำบุญซึ่งได้คำสอนมาจากครูบุญยัง เกตคุง นายชัยวัฒน์ รอสุงเนินหรือนายเลื่อน และนายฉลอง ฝ่ายโคกสูงหรือนายแกะ สำหรับคาถาไหว้ครูก็จะได้รับถ่ายทอดมาจากบิดา

ตั้งกำนล ครูตั้งทุกอย่าง งานในโรงเรียนก็ตั้ง งานข้างนอกก็ตั้ง แต่ว่าเอาเหมือนที่พ่อทำ คือเหล้ากับบุหรี่ไม่ใช่ แต่เงิน ผ้าขาว ดอกไม้ธูปเทียน อันนี้ก็ใช้ปกติมันเป็นงานในโรงเรียน ครูก็เห็นดีที่พ่อครูทำ คุยกัน แยกบอกว่าทั้งเหล้ากับบุหรี่ยังในโรงเรียน แล้วก็ไม่มีแต่เด็กนักเรียนด้วย ก็เลยไม่ใช่ พวกเครื่องกำนลส่วนใหญ่จะเตรียมเอง บางทีครูก็เตรียมเอง เงินกำนลพอได้เยอะๆ ครูก็เอารวมกันแล้วก็เอาไปทำบุญ ก็ได้แบบอย่างมาจากปู่ยงนั่นแหละ ลุงเลื่อนก็บอก ลุงแกะก็บอก เงินกำนลนี้เขาไม่เอาไปใช้กันหรอกนะ เขาจะเอาไปทำบุญ ส่วนอันคาถา อันนี้ครูได้มาจากพ่อ อ้อ มีอีกอันก็คาถาครูเต็ก คาถานะลือชา ก็ท่องสองอันแหละเวลาไปงาน คาถานะลือชามากๆนะ ครูเคยเห็นกับตัวเองมาแล้ว เคยเห็นลุงอินแกท่อง ตอนไปงานลิเกนี่แหละ ตอนแรกไม่มีคนดูเลย พ่อท่องลึกลับ พอโหมโรงเสร็จ ไม่รู้คนมาจากไหนเต็มเลย แล้วก็ดูสว่างเลย ไม่กลับ เป็นคาถาพวกเมตตามหานิยม...(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

นายวุฒิไกร กิขุนทด ยังได้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนสุรนารีวิทยาในเรื่องดนตรีไทย ให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ทั้งจากการรับแสดงดนตรีไทยและการเข้าร่วมการประกวดแข่งขันดนตรีไทยในรายการต่างๆ นายวุฒิไกร กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการนำนักเรียนไปแข่งขันดนตรีไทยว่า การนำ

นักเรียนไปแต่ละครั้งนั้น จะใช้งบประมาณของโรงเรียน และถ้าหากได้รับรางวัลต่างๆมาก็ทำให้สามารถขอซื้อเครื่องดนตรีไทยเพิ่มได้ง่ายขึ้น เพราะโรงเรียนเห็นถึงความสามารถและความตั้งใจของตนเอง

ครูก็พานักเรียนไปประกวดอยู่นะ ส่วนใหญ่จะไปของสพฐ. นี่แหละ เพราะว่ามันเบิกงบได้ด้วย เพราะว่าถ้าไปของรายการอื่น บางที่เราเขียนขอโรงเรียนไปก็ไม่ค่อยได้ เกรงใจเขา แต่อย่างของสพฐ. นี่ถ้าไปเสร็จ สมมุติว่าเราได้รางวัลมา เราก็ค่อยมาเขียนขอซื้อเครื่องดนตรีเพิ่ม ก็เห็นเราทำจริง เอาจริง เขาก็สนับสนุน...
(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

สำหรับตัวอย่างรางวัลที่โรงเรียนสุนารีวิทยาเคยได้รับจากการแข่งขันมีดังนี้

- ปี 2554 รางวัลเหรียญทองรองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับภาคชาติ
การแข่งขันดนตรีไทย “วงเครื่องสายวงเล็ก” ม.1 - ม.6
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 61
- ปี 2554 รางวัลเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับภาคชาติ
การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ม.1 - ม.3
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 61
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวฆ้องวงใหญ่” ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 61
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“วงปี่พาทย์ไม้นวมผสมเครื่องสาย” ม.1 - ม.6
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 61
- ปี 2555 รางวัลเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับภาคชาติ
การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดทุ้ม” ม.1 - ม.3
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ชนะเลิศ ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวขลุ่ยเพียงออ” ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวขิม 7 หย่อง” ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวซอด้วง” ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 62

- รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“วงปี่พาทย์ไม้นวมผสมเครื่องสาย” ม.1 - ม.6
งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 62
- ปี 2556 รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวระนาดเอก” ม.4 - ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวระนาดทุ้ม” ม.4 - ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวฆ้องวงใหญ่” ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ม.4 - ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวซอด้วง” ม.4 - ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวขิม 7 หย่อง” ม.4 - ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคชาติ การแข่งขันดนตรีไทย
“เดี่ยวขลุ่ยเพียงออ” ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63

นายวุฒิไกร กิขุนทด ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้รางวัลต่างๆ ที่ได้รับมาว่า พยายามตั้งใจทำอย่างเต็มที่ โดยบางครั้งก็จะให้พ่อของตนคือนายสุเทพ กิขุนทดมาช่วยปรับวงด้วย

ก็พยายามทำเต็มที่ ซ้อมกินนอนโรงเรียนเลย เด็กที่นี้เขาก็ตั้งใจดี บอกให้ซ้อมก็ซ้อม จริงๆเวลาไปเนี่ย เราก็ทำให้เต็มที่ ส่วนเรื่องรางวัลนั้นก็อีกเรื่องหนึ่งเราก็ถือว่าเราซ้อมไปเต็มที่แล้ว ได้ไม่ได้ก็อีกเรื่อง บางทีให้เด็กผู้หญิงไปตีแข่งกับเด็กผู้ชายมันก็ไม่ได้ กำลังมันไม่ถึง เนี่ยแหละ ก็ทำเต็มที่ทุกครั้งแหละ บางทีก็ให้พ่อมาช่วยดูช่วยปรับด้วย...(วุฒิไกร กิขุนทด, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558)

จะเห็นว่า นายวุฒิไกร กิขุนทด ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับถ่ายทอดมาจากสำนักเกตุคงในการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้สามารถบรรเลงดนตรีไทยได้อย่างดี ทั้งยังได้ถ่ายทอดเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของสำนัก นั่นคือเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคงให้กับนักเรียน ตลอดจนการพยายามรักษาความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆเอาไว้ นอกจากนี้ยังได้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนสุนรรวิทยาให้เป็นที่รู้จักกับบุคคลทั่วไปอีกด้วย

4.3.3 โรงเรียนสูงเนิน

การเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนสูงเนิน ตำบลสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีนายณัฐดนัย เภาเกาะ ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ไปสอนดนตรีไทยในตำแหน่งอัตราจ้างสำหรับความรู้ทางด้านดนตรีไทยนั้นนอกจากนายณัฐดนัย เภาเกาะจะได้เรียนจากสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาแล้ว นายณัฐดนัยยังได้เข้ารับการศึกษาดนตรีไทยในระดับปริญญาตรีจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกด้วย

สำหรับการสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนสูงเนินนั้น นายณัฐดนัย เภาเกาะได้ให้สัมภาษณ์ว่าตนเองเริ่มสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเดิมนั้นมีนายนิยม เปล่งสันเทียะ ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 สอนอยู่ก่อนแล้ว และตนเองก็ได้เข้ามาช่วยสอน ต่อมานายนิยมเสียชีวิตลงตนเองจึงได้เข้ามาสอนแทน “ก่อนที่จะมาสอนที่นี่ ก็ครูยม แกสอนอยู่ก่อน แล้วพี่ก็ได้เข้ามาช่วยบ้าง พอครูยมเสียชีวิต พี่ก็เลยเข้ามาสอนต่อ ก็เขาให้ตำแหน่งอัตราจ้าง เพราะว่าพี่ไม่มีวุฒิศู พี่จบขอนแก่นมา เป็นศิลปกรรม นี่ก็เพิ่งมาขอวุฒิศูทีหลัง เรียนป.บัณฑิตเอา...” (ณัฐดนัย เภาเกาะ, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558)

นายณัฐดนัย เภาเกาะ ได้รับมอบหมายให้สอนวิชาดนตรีไทย 2 กลุ่มคือ กลุ่มของวิชาพื้นฐานดนตรีไทย และกลุ่มของกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียน ในส่วนของวิชาพื้นฐานนั้น นายณัฐดนัย เภาเกาะจะสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติเครื่องดนตรี คือ เป่าขลุ่ย และสำหรับกลุ่มกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยนั้น จะสอนวิชาปฏิบัติ นักเรียนส่วนใหญ่จะให้ความสนใจเครื่องตีมากกว่าเครื่องสาย และโรงเรียนสูงเนินไม่มีการรับตรงความพิเศษดนตรีไทย นักเรียนที่เข้ามาเข้ากิจกรรมชุมนุมจึงไม่มีพื้นฐานดนตรีไทยมาก่อนเลย ส่วนมากจะเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ของพี่จะมีสองอัน อันแรกก็เป็นพวกวิชาพื้นฐาน พี่ก็สอนตามในหนังสือเลยนะ ไม่มีอะไรมาก อ้อมีเพิ่มจากในหนังสือก็พวกเป่าขลุ่ยบ้าง ไม่ค่อยได้เน้นอะไรมาก เหมือนว่าให้เป็นวิชาคลายเครียด ไม่ได้หนักมาก เพราะเด็กเรียนวิชาการจากโรงเรียนเยอะแล้ว เด็กพวกนี้ถ้าเราไปบังคับเขา จากที่เขาเฉยๆอยู่แล้ว เขาอาจจะไม่ชอบเลยก็ได้ ใช้ใหม่ละ พี่คิดแบบนั้นนะ แล้วก็อีกอันหนึ่งที่สอนก็ชุมนุม อันนี้จะสอนปฏิบัติ เด็กก็เยอะนะยี่สิบกว่าคนได้ แต่จริงๆมันจะมีสนใจจริงๆก็ไม่กี่คนหรอก บางทีก็มาเล่นตามเพื่อน เพราะอย่างโรงเรียนพี่ไม่มีโควต้าดนตรีไทยนะ มีแต่สมัครใจมา ทีนี้พอเพื่อนมาก็เลยตามๆกันมา ก็ค่อยๆฝึกไป ส่วนใหญ่ก็จะเป็นปีพาทย์มากกว่า เครื่องสายไม่ค่อยมีหรอก ก็มีบ้าง เวลาสอนพี่จะใจดีนะ ดูบ้างนิดหน่อย แต่เด็กมันก็ไม่ได้เกลียด ไม่ได้กลัวพี่เท่าไรหรอก มันก็รู้ว่าเราดูเพราะอะไร ส่วนใหญ่เด็กที่มาหัดในชุมนุมก็จะเยอะพวก ม.1 ถึง ม.3 จะเยอะ พอเป็นม.ปลายก็จะ

น้อยลงนะ เหมือนเค้าเริ่มโตแล้วก็อยากหากิจกรรมใหม่ๆทำบ้าง...(ณัฐดนัย
เงาเกาะ, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558)

เพลงที่นายณัฐดนัย เงาเกาะ ถ่ายทอดให้กับนักเรียนโรงเรียนสูงเนินนั้น มีทั้งเพลงที่ทำนอง
ไม่ยาวมากสำหรับนักเรียนที่เพิ่งเริ่มเรียน และหากนักเรียนเริ่มมีความชำนาญแล้ว ก็จะถ่ายทอดเพลง
ที่ใช้สำหรับการประกวดดนตรีไทย รวมทั้งเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคง
“เพลงที่พี่ต่อให้ก็พวกเพลงง่ายๆแหละ ตอนแรก แต่ก็ถ้าจะไปประกวดก็ต่อเพลงประกวด เพลง
ครูยงค์ก็มีพันธุ์ฝรั่ง เจี้ยวรำลึก ที่เคยต่อให้เด็กกะ ก็ต้องดูแลด้วยแหละ คนไหนเพิ่งเริ่มก็เพลงง่ายๆ
คนไหนพอมีแววกก็ต่อเพลงยากๆเลย...”(ณัฐดนัย เงาเกาะ, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558)

งานแสดงดนตรีไทยของโรงเรียนสูงเนินนั้น นายณัฐดนัย เงาเกาะก็ได้ส่งเสริมให้นักเรียนร่วม
แสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในโรงเรียนและงานภายนอกโรงเรียน ซึ่งนายณัฐดนัย เงาเกาะ
ให้สัมภาษณ์ว่า งานภายในโรงเรียนนั้นเข้าร่วมเกือบทุกงาน งานภายนอกก็มีไปร่วมบ้าง โดยไม่ได้คิด
ค่าจ้างจากเจ้าภาพแต่อย่างใด โดยจะเน้นบรรเลงเพลงที่ง่ายและนักเรียนสามารถบรรเลงได้ทุกคน

งานเล่นดนตรีก็มีบ้างนะ หมายถึงงานนอกนะ แต่ถ้างานในโรงเรียนก็ส่วน
ใหญ่ก็เล่นแหละ เล่นเกือบทุกงาน งานนอกก็มีไปบ้าง ก็ไม่ได้ว่าราคาหรอก ส่วน
ใหญ่จะเป็นในลักษณะงานช่วยมากกว่า งานญาติของครูในโรงเรียน เพราะว่า เด็กพี่
ก็ไม่ได้เล่นพวกเพลงพิธีการได้ ก็เลยไม่ได้แบบตั้งใจจะรับงาน เพราะว่าอารมณ์แบบ
ว่าบรรเลงไปเรื่อยๆ แบบนี้มากกว่า ก็ดีเพลงแบบเด็กมันได้กัน ลาวดำเนินทราย
อะไรพวกนี้แหละ บางทีเขาก็มาบอกว่า ให้ไปเล่นๆ ก็ไป ก็บอกเด็กว่า มีงานนี้นะ
เจอกันก็โหม่ง มาชนเครื่องก่อนก็โหม่ง ประมาณนั้นแหละ...(ณัฐดนัย เงาเกาะ,
สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558)

เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย นายณัฐดนัย เงาเกาะ ได้อบรมและสั่งสอนนักเรียนในเรื่อง
ของกิริยามารยาท การประพฤติตนและได้กำหนดวิธีการปฏิบัติตน เมื่อเวลาเดินทางไปแสดงดนตรี
ไทยทั้งงานภายในและงานภายนอกโรงเรียนดังนี้

1. ต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย
2. เมื่ออยู่ที่งานห้ามตีเล่น ถ้าจะตีให้ตีเป็นเพลงพร้อมกันจริงๆ ห้ามซ้อม
3. ห้ามเล่นการพนันทุกชนิด รวมถึงห้ามเสพยาเสพติดทุกชนิด เช่น บุหรี่
4. อยู่ในอาการสำรวม เรียบร้อย ไม่หยอกล้อกัน หรือส่งเสียงดัง

เรื่องการวางตัวพี่ก็บอกนะ บอกแต่งตัวทำผมอะไรเนี่ยให้เรียบร้อย อยู่ใน
งานก็ให้สำรวม ไม่คุยไม่หยอกกันเสียงดัง บุหรี่ห้ามสูบนะในงาน การพนันห้ามเล่น
มันเด็กมัธยมเรื่องพวกนี้ ในโรงเรียนก็มีใจ พี่ก็เลยต้องห้ามไว้ก่อน แล้วก็อีกเรื่องหนึ่ง

คือ ห้ามตีเล่น เวลาไปงาน ตีก็ตีจริงๆเลย อย่าตีเล่น...(ณัฐดนัย เเงาเกาะ, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558)

ทั้งนี้ นายณัฐดนัย เเงาเกาะ ก็ยึดถือความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับครูอาจารย์เสมอ โดยก่อนนำนักเรียนไปแสดงดนตรีไทยนั้น ถ้าหากเป็นงานภายในโรงเรียนก็จะให้นักเรียนไหว้ครูภายในห้องดนตรีไทยก่อนทุกครั้ง แต่ถ้าหากเป็นงานภายนอกโรงเรียนก็จะมีการตั้งกำนลไหว้ครูทุกครั้งเช่นกัน

เวลาไปงานนอกถึงจะตั้งกำนล ถ้างานในโรงเรียนพี่ก็จะให้เด็กเขามาไหว้ครูในห้องก่อน ไหว้ตั้งแต่ตอนมายกเครื่อง ตั้งแต่มาจนของนั้นแหละ ถ้าไปงานนอกพี่ก็จะตั้งกำนล เครื่องกำนลก็เหมือนของคนอื่นแหละ แต่คาถานี้พี่จะว่าอันย่อ ว่า อุภาสะ วันทิตวา ครูอาจารย์ย ประสิทธิเม แค่นี้แล้วก็อธิษฐานเอา พี่ว่าอันนี้สั้นดี ได้มาจากตอนเรียนอยู่ขอนแก่นแหละ อันยาวก็ อิมัง อัคคี พาหุ บุบผัง อันนั้นพี่ไม่ค่อยได้ว่าหรอก ส่วนใหญ่ว่าบทสั้นมากกว่า เวลาไปงานนอกนั้น ถึงตั้งกำนลตั้งทุกงานนะ...(ณัฐดนัย เเงาเกาะ, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558)

นอกจากนี้ นายณัฐดนัย เเงาเกาะ สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนสูงเนินในด้านดนตรีไทย โดยการนำวงดนตรีไทยของโรงเรียนสูงเนินเข้าร่วมประกวดแข่งขันดนตรีไทยในรายการศิลปวัฒนธรรมนักเรียน ที่จัดขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการ โดยนายณัฐดนัย เเงาเกาะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าการไปแข่งขันแต่ละครั้งก็เพื่อฝึกประสบการณ์ทางดนตรีไทยให้กับนักเรียน และหลังจากเดินทางไปประกวดแล้วนั้น นักเรียนมักจะมีความต้องการอยากเล่นและอยากซ้อมดนตรีมากยิ่งขึ้น

เวลาไปแข่งพี่ก็พยายามพาไปนะ มันก็พอได้แหละ พี่ก็เป่าปี่เอง พยายามพาไป ส่วนใหญ่ก็จะได้เข้าไปถึงระดับภาคอยู่ แค่นั้นแหละ ก็อยากฝึกประสบการณ์ให้เขา พอพาเขาไปแข่ง เด็กจะได้เปิดหูเปิดตา ไปดูเขาเล่นบ้าง มันก็มีผลนะพี่ว่าอย่างเวลาแข่งเสร็จ พอกลับมาที่รู้สึกว่าจะอยากเล่นดนตรีมากขึ้นอยากซ้อมอยากเล่นมากขึ้นนะ...(ณัฐดนัย เเงาเกาะ, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558)

สำหรับรางวัลต่างๆที่โรงเรียนสูงเนินได้รับจากการเข้าร่วมประกวดนั้นมีดังนี้

ปี 2555	ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน การบรรเลงวงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ ม.1-ม.6
ปี 2556	ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน การบรรเลงวงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ ม.1-ม.6
ปี 2557	ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน การบรรเลงวงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ ม.1-ม.6
ปี 2558	ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน การบรรเลงวงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ ม.1-ม.6

นอกจากนี้ นายณัฐดนัย เเงาเกาะ ยังได้ให้สัมภาษณ์ว่า จะพยายามพานักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทุกปีที่มีโอกาส “ก็จะพยายามพาไปทุกปีนั่นแหละ แต่ก็ต้องดูก่อน เดียวนี้มันด้อยมยาก เพราะว่าเด็กชอบไปเรียนพิเศษกัน แต่พี่ก็จะพยายามไม่นัดมาก เอาเวลาที่ว่างตรงๆกัน ถึงจะซ้อม...” (ณัฐดนัย เเงาเกาะ, สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558)

จะเห็นว่า นายณัฐดนัย เเงาเกาะ ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับถ่ายทอดมาจากสำนักเกตุคงและรับช่วงต่อจากนายนิยม เปล่งสันเทียะ ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ที่เคยสอนที่โรงเรียนสูงเนินก่อนหน้านี้ ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้สามารถบรรเลงดนตรีไทยได้อย่างดี และยังได้ถ่ายทอดเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคงให้กับนักเรียนซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของสำนักเกตุคง ตลอดจนการพยายามรักษาความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆเอาไว้ นอกจากนี้ นายณัฐดนัย เเงาเกาะยังได้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนสูงเนินให้เป็นที่รู้จักกับบุคคลทั่วไปอีกด้วย

4.3.4 โรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่

การเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่ ตำบลหนองไม้ไผ่ อำเภอนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีนายวันชัย ศรีสูงเนินศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ไปบรรจุเป็นข้าราชการสอนดนตรีไทยนายวันชัยนั้นนอกจากจะได้ศึกษาวิชาดนตรีไทยจากสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาแล้ว นายวันชัยยังได้เข้าศึกษาดนตรีไทยต่อในระดับปริญญาตรี ที่คณะครุศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรุงเทพมหานครอีกด้วย

สำหรับการเรียนการสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่นั้น นายวันชัย ศรีสูงเนินได้ให้สัมภาษณ์ว่า เริ่มสอนดนตรีไทยมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 ที่โรงเรียนบ้านสว่างวิทยา ต่อมาจึงย้ายมาโรงเรียนบ้านหนองหัวแรดในปีพ.ศ. 2552 และย้ายสอนที่โรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556

ที่เพิ่งย้ายมาที่นี้ นะ มาตอนปีห้าหก เกือบสองปีแล้วละมาอยู่ที่นี่ แต่ว่าก่อนหน้าก็มีสอนมานานแล้ว เริ่มแรกก็สอนตั้งแต่ปีสี่หก กับโรงเรียนบ้านสว่าง แล้วก็ย้ายไปหนองหัวแรดตอนปีห้าสอง มันก็อำเภอเดียวกันนี่แหละ อยู่หนองบุญมากนี่แหละ สอนประถมครับ ประถมทั้งสามโรงเรียนเลย...(วันชัย ศรีสูงเนิน, สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2558)

โรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่นั้น เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาดนตรีไทยที่นายวันชัย ศรีสูงเนินรับผิดชอบนั้นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาพื้นฐานดนตรีไทยและกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียน ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะสอนวิชาปฏิบัติดนตรีไทยเหมือนกันแต่แตกต่างกันคือ กลุ่มวิชาพื้นฐานจะสอนเรื่องเครื่องประกอบ การฝึกร้องเพลง เป็นต้น แต่กิจกรรมชุมนุมนั้นจะเน้นฝึกเครื่องดนตรี รวมถึงมีการนัดซ้อมดนตรีอย่างสม่ำเสมอ

สอนดนตรีไทยในโรงเรียนใช้ไหม สอนสองอันแหละก็มีวิชาพื้นฐานกับ
 ชุมนุม พวกวิชาพื้นฐานพีก็สอนปฏิบัตินะ ถ้ามาแรกๆเลยก็จะสอนพวกเครื่อง
 กำกับจังหวะ สอนเรื่องจังหวะก่อน ร้องเพลง ปรบมือ หัดตีฉิ่ง ตีโหม่ง แต่พอเป็น
 พวกชุมนุมนี้ก็ต่อเพลงเลยแหละ ฝึกเครื่อง พี่จะนัดเพิ่มเติมวันละทุกวันแหละ บางที
 ก็ถึงสองสามทุ่ม แล้วก็ไปส่งกลับบ้าน ถ้าบางช่วงก็จะให้นอนโรงเรียน ช่วงใกล้ๆ
 ประกวดหรือมีงานอะไรแบบนี้แหละ...(วันชัย ศรีสูงเนิน, สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม
 2558)

เพลงที่นายวันชัย ศรีสูงเนิน ถ่ายทอดให้กับนักเรียนบ้านหนองไม้ไผ่นั้น ก็จะเริ่มจากเพลง
 ที่ทำนองสั้นๆ สำหรับเพลงทางกรอนั้น จะถ่ายทอดให้หลังจากเด็กเริ่มบรรเลงเครื่องได้แล้ว ซึ่งเพลง
 ที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคงก็ถ่ายทอดบ้าง วิธีการถ่ายทอดนั้นจะใช้วิธีตัวต่อตัว

เพลงของครูยงค์ที่เคยต่อให้เด็ก นี่รวมโรงเรียนเก่าด้วยไหม ก็มีพวกสยาม
 มานูสติ ชเวดากอง ที่เคยต่อนะ ส่วนใหญ่ ถ้าหัดเด็กพีก็จะต่อเพลงตีไปเลยง่ายๆ
 ก่อน พวกเพลงลาวนี่ทีหลังนะ ต้องทีหลังเพลงกรอนี่เด็กมันตียากนะ เคยลองให้
 เด็กจดโน้ต สรุปลูกจำไม่ได้ ก็เลยต้องต่อมือไปเลย พอต่อมือ เขาก็จำได้นะ เวลา
 พี่สอน ก็จะต่อไปเรื่อยๆ พยายาม ไม่ดูมาก คือให้เขารู้สึกผ่อนคลาย เวลาซ้อมเพลง
 หรือต่อเพลง จะพยายามทำแบบนี้แหละ ต่อกับเด็กเล็ก ถ้าไปเครียดไปดูมากๆไม่ได้
 หรอก เด็กหนีหมด ต้องเป็นครูใจดี เด็กถึงจะชอบ...(วันชัย ศรีสูงเนิน, สัมภาษณ์,
 12 กรกฎาคม 2558)

เมื่อนักเรียนสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีไทยได้ นายวันชัย ศรีสูงเนิน ก็ได้นำวงดนตรีไทยของ
 โรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่ ออกบรรเลงตามงานต่างๆ ทั้งงานภายในโรงเรียนและงานภายนอกโรงเรียน
 เพื่อฝึกประสบการณ์ให้กับนักเรียน นายวันชัย ศรีสูงเนินได้ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้อำนวยการของโรงเรียน
 นั้นชอบดนตรีไทยมาก งานภายในโรงเรียนท่านมักจะให้เล่นเสมอ รวมทั้งงานภายนอกท่าน
 ผู้อำนวยการก็มักจะติดต่อให้เสมอ โดยไม่ได้คิดราคาค่าจ้างแต่อย่างใด ซึ่งงานภายนอกส่วนใหญ่ก็จะ
 เป็นญาติครูภายในโรงเรียน

งานก็ไปเรื่อยนะ อย่างงานในโรงเรียนก็เล่นเกือบทุกงาน ผอ. เขาชอบ
 เขาก็อยากให้เล่น พีก็ว่าก็ดี เด็กเขาจะได้มีชั่วโมงบิน จะได้ฝึกประสบการณ์ด้วย
 บางทีต่อเพลงอย่างเดียวมันก็น่าเบื่อ ถ้าพาไปงานเนี่ยก็เขาก็ซ้อมมือ ได้เล่นจริงๆ
 งานนอกก็ไปนะ บางทีเขาติดต่อผอ.หรือเข้ามาหาเลยก็ไป ก็ไม่ได้เรียกราคาหรอก
 แล้วแต่เขาจะให้ ส่วนใหญ่จะเป็นงานเกี่ยวกับอาจารย์ในโรงเรียนนี่แหละ ญาติคน
 นั้นคนนี่ ตายบ้าง แต่งงานบ้าง ประมาณนั้นนะ...(วันชัย ศรีสูงเนิน, สัมภาษณ์,
 12 กรกฎาคม 2558)

นอกจากนี้ นายวันชัย ศรีสูงเนิน ได้อบรมสั่งสอนนักเรียนในเรื่องของความประพฤติ และได้กำหนดวิธีการปฏิบัติตนเมื่อเวลาเดินทางไปแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในและงานภายนอกโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. ต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย
2. ห้ามเปลี่ยนเครื่องบรรเลง ใครบรรเลงเครื่องใดให้บรรเลงเครื่องนั้นจนกว่าจะเสร็จงาน

3. ตั้งใจบรรเลงดนตรีไทยทุกครั้ง มีสมาธิและสติอยู่ที่เพลง
4. ไม่คุยหยอกล้อ หรือเล่นกันในขณะที่ไปงาน

เวลาไปงาน เรื่องกิริยามารยาท พี่ก็บอกนะ ต้องบอก อย่างเรื่องแต่งตัวให้เรียบร้อย ห้ามคุยกัน ห้ามหยอกกันนี่บอก แล้วก็เรื่องเวลาที่อยู่ เด็กมันชอบลุกเปลี่ยนเครื่องกัน สลับกัน พอมาตอนหลังพี่เลยบอกว่า งานไหนใครทำอะไรก็ตั้งใจ ตั้งใจดีตลอดงานเลยนะ เพราะว่าถ้าลุกไปลุกมานี่มันดูไม่ดี เวลาตั้งใจให้มีสมาธินะ ตั้งใจดี ประมาณนี่แหละที่พี่บอกเด็กนะ ก็บอกซักสองสามทีเขาก็โอเคแล้ว ไม่ได้มากหรอก ... (วันชัย ศรีสูงเนิน, สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2558)

นายวันชัย ศรีสูงเนิน ยังคงมีความเชื่อและยึดถือพิธีกรรมเกี่ยวกับครูอยู่เสมอ ดังนั้นหากจะพานักเรียนไปแสดงดนตรีไทยถ้าเป็นงานภายในโรงเรียนนั้นจะให้นักเรียนไหว้ครูดนตรีไทยภายในห้องดนตรีไทยก่อนทุกครั้ง แต่ถ้าหากเป็นงานภายนอกนั้นก็จะมีพิธีตั้งกำนลไหว้ครูทุกครั้ง

ตั้งกำนลนี้ พี่ก็ตั้งเป็นงานๆนะต่อ อย่างถ้างานในโรงเรียนก็ไม่ค่อยตั้งหรอกก็จะให้เด็กไปไหว้ครูที่ห้องเอา แต่ว่าถ้าไปงานนอกตั้งครบ ตั้งทุกอย่างเลย เครื่องกำนลก็ปกติแหละ ดอกไม้ธูปเทียน เงินยี่สิบสี่บาท ผ้าขาว เหล้า บุหรี่ กรวยก็แล้วแต่งาน ถ้าเขามีก็เอา ไม่มีก็ไม่เป็นไร เพราะเดี๋ยวนี้ ไม่เหมือนสมัยก่อน บางทีเจ้าภาพเขาก็ทำไม่เป็น พี่ก็เลยไม่ได้ซีเรียสอะไรมาก เวลาตั้งกำนลก็ไหว้พระก่อน แล้วก็ไหว้ครู คาถาก็อันเดียวกันแหละ อิมังอัคคี นั้นแหละ อันเดียวกัน แล้วก็เวลาลาเครื่องก็ เสล้ง ธรรมดานี่แหละ เหมือนกัน... (วันชัย ศรีสูงเนิน, สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2558)

นายวันชัย ศรีสูงเนิน ยังได้สร้างให้กับโรงเรียนที่เคยไปสอนทั้งโรงเรียนบ้านสว่างวิทยา โรงเรียนบ้านหนองหัวแรดและโรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่ ด้วยการนำวงดนตรีไทยของโรงเรียนเข้าร่วมประกวดดนตรีไทยในรายการประกวดแข่งขันดนตรีไทยในรายการต่างๆ ซึ่งนายวันชัย ศรีสูงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกวดดนตรีไทยว่า มีความตั้งใจและพยายามฝึกซ้อมและนำวงดนตรีไทยของโรงเรียนเข้าร่วมประกวดเพราะจะทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ “ประมาณนี่แหละ อันนี้ที่จำได้

นะ พี่หาแพ้มไม่เจอด้วย ก็พยายามพาไป พี่อยากให้เด็กเขาไปเห็น อยากให้ไปดูเขาบ้าง รางวัลถามว่า
หวังไหมก็หวังบ้าง ก็เราก็อุดส่าห์ซ้อมไป..."(วันชัย ศรีสูงเนิน, สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2558)

สำหรับรางวัลที่โรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่ได้รับมานั้นมีดังนี้

ปี 2547	รางวัลชนะเลิศ การประกวดวงปีพาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ ระดับ ป.1 – ป.6
ของจังหวัดนครราชสีมา
ปี 2549	รางวัลเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับที่ 2 ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ในรายการแข่งขันวงปีพาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ ป.1 – ป.6 งานศิลปหัตถกรรม
ปี 2550	เข้ารอบชิงชนะเลิศ รายการประกวดเดี่ยวระนาดเอก สรทอง
กรุงเทพมหานคร
ปี 2554	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ในรายการแข่งขันวงปีพาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ ป.1 – ป.6 งานศิลปหัตถกรรม
ปี 2556	รางวัลเหรียญเงิน ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ในรายการแข่งขันเดี่ยวระนาดทุ้ม ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรม
ปี 2558	รางวัลเหรียญทองแดง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ในรายการแข่งขันเดี่ยวระนาดทุ้ม ม.1 - ม.3 งานศิลปหัตถกรรม

นอกจากนี้นายวันชัย ศรีสูงเนิน ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกวดดนตรีไทยว่า การนำไป
แข่งขันนั้น จะอบรมนักเรียนเสมอว่าให้ทำเต็มที่ และอย่าคาดหวังผลรางวัล สำหรับการปรับวงนั้นก็
จะใช้ความรู้ที่ได้เรียนมา และจากประสบการณ์การเข้าร่วมการแข่งขันด้วย

แต่พี่ก็ไม่บอกเด็กนะว่าให้หวังรางวัล บอกแค่ทำให้ทำให้เต็มที่ ได้ไม่ได้นั้นก็
อีกเรื่องหนึ่ง ไม่งั้นเด็กเขาจะกลายเป็นคนแข่งเพื่อเอาชนะ หรือแข่งเอารางวัลอย่าง
เดียว แบบนั้นก็ไม่ได้ใช่ไหมล่ะ อย่างเวลาปรับวงเราก็พอได้ หมายถึงพี่ก็ปรับเองนี่
แหละ อย่างไม่แข่งก็ไปดูเขาด้วย ก็ได้ประสบการณ์จากตอนแข่งมาด้วย
จากกรรมการเวลาเขาให้คำแนะนำด้วย...(วันชัย ศรีสูงเนิน, สัมภาษณ์, 12
กรกฎาคม 2558)

จะเห็นว่า นายวันชัย ศรีสูงเนิน ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับถ่ายทอด
มาจากสำนักเกตุคงในการอบรมสั่งสอนนักเรียนทั้งโรงเรียนเก่าคือ โรงเรียนบ้านสว่างวิทยา โรงเรียน
บ้านหนองหัวแรดและปัจจุบันคือโรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่ ให้นักเรียนสามารถบรรเลงดนตรีไทยได้
อย่างดี และยังได้ถ่ายทอดเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคงให้กับนักเรียนซึ่งเป็น
เอกลักษณ์อย่างหนึ่งของสำนักเกตุคงบ้าง ตลอดจนพยายามรักษาความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆเอาไว้
ทั้งยังส่งเสริมกิจกรรมต่างๆทั้งการรับงานและการประกวดดนตรีไทยเพื่อให้นักเรียนได้รับ
ประสบการณ์ทางดนตรีไทยเพิ่มมากขึ้น

4.3.5 โรงเรียนบ้านดอนแสนสุข

การเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนบ้านดอนแสนสุข ตำบลครบุรี อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีนางสาวบุญทรัพย์ นามเกษม ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ไปบรรจุเป็นข้าราชการสอนดนตรีไทย ซึ่งนอกจากนางสาวบุญทรัพย์จะศึกษาวิชาดนตรีไทยจากสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาแล้ว นางสาวบุญทรัพย์ยังได้เข้ารับการศึกษาคำความรู้ทางด้านดนตรีไทยในระดับปริญญาตรี ที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาอีกด้วย

สำหรับการเรียนการสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนบ้านดอนแสนสุขนั้น นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษมได้ให้สัมภาษณ์ว่า สอบบรรจุเป็นข้าราชการครูตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 พร้อมเพื่อนคือกับ นางสาวจริยวดี ช่างฉิมพลีหรืออ้อย ซึ่งปัจจุบันสอนมาได้ 5 ปีแล้ว จึงมีความคิดว่าอยากขอย้ายไปสอนในอำเภอปักธงชัย

พี่สอบบรรจุก็พร้อมพี่อ้อยนั่นแหละ ปีห้าสาม พร้อมกัน บรรจุพร้อมกัน เรียนก็รุ่นเดียวกัน จบพร้อมกัน บรรจุพร้อมกัน แต่ว่าของพี่อ้อยเขาอยู่วังน้ำเขียว พี่อยู่ครบุรี มันก็ไกลก็กันอยู่ประมาณหกสิบกิโล ขับรถไปหากันได้อยู่นะ กระจ่างกว่าปีหน้าจะย้ายแล้ว ย้ายไปแถวในเมืองนะ เมืองปักธง ตอนนั้นก็ห้าปีแล้ว อยู่นี้มาห้าปี พอดี...(บุญทรัพย์ นามเกษม, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

วิชาดนตรีไทยที่นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษมได้รับมอบหมายจากโรงเรียนบ้านดอนแสนสุข นั้น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มวิชาพื้นฐานดนตรีไทยและกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียน นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษมได้ให้สัมภาษณ์ว่า การสอนวิชาดนตรีไทยในกลุ่มวิชาพื้นฐานนั้น จะสอนทั้งปฏิบัติและทฤษฎีควบคู่กันไป เช่น สอนเป่าขลุ่ย ก็จะอธิบายเรื่องโน้ตเพลง หรือเสียงต่างๆ เป็นต้น แต่สำหรับกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยนั้นจะสอนปฏิบัติดนตรี มีการนัดซ้อมเป็นประจำคือในตอนพักรับประทานอาหารกลางวันและหลังจากเลิกเรียน

สอนที่นี่ก็มีสองแบบ ดนตรีไทยนะ มีแบบวิชาพื้นฐาน กับพวกชุมนุม วิชาพื้นฐานพี่ก็สอนทั้งปฏิบัติด้วยทฤษฎีด้วย อย่างปฏิบัตินี้จะให้เขาเป่าขลุ่ย เพราะเครื่องดนตรีที่นี้น้อย ก็เลยให้ฝึกเป่าขลุ่ย ทฤษฎีก็สอนควบไปเลย คือมันเป็นเด็กน้อย จะสอนทฤษฎีมาก เด็กก็เบื่อ ก็เลยสลับไป แทรกไปในเนื้อหาที่เรียนเลย อย่างสอนเรื่องโน้ต แล้วก็ให้รู้จักเสียงโน้ต แล้วก็ลองเป่าขลุ่ยเสียงโน้ตนั้นเลย เป็นแบบนี้ส่วนใหญ่จะ จะรวมๆกันเลย ก็ดูบ้าง ธรรมดาเด็กมันก็คุยกันบ้างแหละ แต่อย่างชุมนุมดนตรีไทยนี้ พี่จะนัดสองเวลาละ คือตอนพักเที่ยง กับตอนเลิกเรียน ให้เด็กเขาซ้อม ตอนแรกๆมาที่นี่ เด็กเยอะ เครื่องไม่พอ ต้องใช้วิธีสลับกันตี สลับกัน

เล่น เด็กที่นี้เขาก็สนใจดีนะ...(บุญทรัพย์ นามเกษม, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

เพลงที่นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษม ถ่ายทอดให้กับนักเรียนนั้น ก็จะเป็นเพลงที่มีทำนองสั้นๆ เช่นเพลงสองชั้น เพลงเกร็ด ซึ่งบางครั้งก็จะถ่ายทอดเพลงเถาบ้าง “พี่ก็สอนพวกเพลงง่ายๆก่อน เพลงสองชั้น สอนเพลงเกร็ดบ้าง แล้วก็มีเพลงเถาที่จะใช้แข่ง ต้องใช้วิธีหลอกเขา แบบว่า จบแล้ว แล้วก็ต่อเพลงใหม่ พอถึงเวลาก็ค่อยเฉลยว่า มันคือเพลงเดียวกัน แล้วต้องเล่นต่อกัน ใช้วิธีนั้น ส่วนใหญ่เด็กในชุมชนก็มีประมาณสิบกว่าคน...”(บุญทรัพย์ นามเกษม, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

เมื่อสามารถบรรเลงเป็นวงได้แล้ว นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษม จึงได้นำวงดนตรีไทยของโรงเรียนแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในโรงเรียนและงานภายนอกโรงเรียนแล้ว นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า บริเวณชุมชนรอบๆโรงเรียนบ้านดอนแสนสุข ตำบล ทรบุรี นั้นส่วนใหญ่ชอบฟังดนตรีไทย จึงมักจะได้รับเชิญให้ไปบรรเลงดนตรีไทยอยู่เสมอ ซึ่งตนเองก็ไม่ได้คิดค่าจ้าง แต่จะขอให้ทางเจ้าภาพจัดอาหารไว้ให้นักเรียนรับประทานด้วย

งานเล่นดนตรีไทยก็มีเรื่อยนะ หมายถึงงานในหรืองานนอก ถ้างานในโรงเรียนนี่ โดนประจำแหละ ก็เล่นประจำ งานนอกโรงเรียนก็ไปบ่อยนะ คนที่นี้เขาชอบดนตรีไทย ชอบหมดเลย ก็เลยได้ออกงานบ่อย อย่างว่าแหละเวลาไปงาน ก็เขาเห็นนักเรียนเล่น มันก็น่ารักดีใจไหมละ เวลาไปงานพี่ก็ไม่ได้เรียกเงินนะ งานนอกไม่เคยเรียกนะ แต่บอกเขาว่า ให้จัดข้าวให้นักเรียนทานด้วยนะคะ จะบอกเขาแค่นั้น...(บุญทรัพย์ นามเกษม, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

เพื่อให้นักเรียนมีความเรียบร้อยทั้งการบรรเลงและความประพฤติ นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษม จึงได้อบรมสั่งสอนนักเรียนในเรื่องของการประพฤติและกำหนดข้อปฏิบัติตนเมื่อเวลาไปแสดงดนตรีไทยตามสถานที่ต่างๆดังนี้

1. ปฏิบัติตนตามคำสั่งของครูเสมอ
2. แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย
3. ตั้งใจเล่นดนตรีไทยเสมอและทุกครั้ง
4. ห้ามเล่นกัน ห้ามคุยส่งเสียงดัง
5. ตระหนักไว้เสมอว่าเรามาแสดงดนตรี ไม่ใช่มาหาเงินใช้
6. หากจะไปไหน ต้องขออนุญาตครูทุกครั้ง

เรื่องไปงาน พี่บอกนะ เด็กมันประหม่น จนยังกะลิง แต่ว่าบอกทีสองทีเขาก็รู้ นะ แล้วเวลาไปงานก็เรียบร้อย เหมือนคนละคนเลย พี่บอกว่า อย่าเล่นกันนะคะ อย่าคุยนะ นั่งให้เรียบร้อย ตั้งใจเล่นนะ อย่าตีเล่น แล้วก็เวลาคครูบอกอะไรก็ให้ฟังด้วย แล้วเนี่ยเรามาเล่นดนตรีให้เขาฟังนะ ไม่ได้มาเล่นแลกเงินเขา เด็กเขาก็

ฟังนะ ก็เรียบบร้อยดี เวลาจะไปไหนมาไหนบอกครูก่อนนะลูก เพราะว่ามันเด็ก ประถมด้วย เวลาไปงานนอก เราก็ต้องดูแลต่อ ลูกเขายังเล็กอยู่เลย เกิดไปข้ามถนน หรือไปตกน้ำตกท่าที่ไหน มันก็ไม่ได้ ไซ้ไหมละ พี่ก็ดูแลตลอด จะไปไหน ไปกับใคร บางทีก็เดินไปกับเด็กด้วย แล้วแต่สถานที่ที่ไปงานด้วยนะ...(บุญทรัพย์ นามเกษม, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษม ยังคงมีความเชื่อเรื่องครูอาจารย์และยึดมั่นในพิธีกรรมอยู่เสมอ โดยก่อนที่จะนำนักเรียนไปแสดงงานดนตรีไทยนั้น จะให้นักเรียนมาไหว้ครูที่ห้องดนตรีไทยก่อนไป ทุกครั้งและบางครั้งก็จะซื้อพวงมาลัยหรือดอกไม้ไปไหว้ครูตามสถานที่ที่ไปแสดงดนตรีไทย สำหรับ คาถาไหว้ครูนั้น นางสาวบุญทรัพย์ให้สัมภาษณ์ว่า ไม่ได้ขอคาถาดังกล่าวรวมถึงคาถาไหว้ครูจาก นายนิยม เปล่งสันเทียะเอาไว้ การไหว้ครูแต่ละครั้งจึงใช้บทสวดมนต์ไหว้พระและตั้งจิตอธิษฐาน ขอพรจากครู

ก่อนไปงานพี่ก็พาเด็กๆเขาไหว้ครูที่ห้องก่อนนะ แล้วก็เวลาไปงานบางที หรือไปแข่งนี่พี่ก็ซื้อดอกไม้ไปไหว้ครูที่เครื่อง คาถาพี่ไม่ได้ถามครูมวันนะ ก็ไม่มีก๊ว แกจะเสียเร็วไง เลยไม่ได้ถามไว้ ก็เลยนี่แหละ พี่ก็ใช้วิธีกราบพระก่อน อรหันนี่แหละ แล้วก็ไหว้ครูก็อธิษฐานเอาเลย ว่าขอให้งานนี้สำเร็จด้วยดีนะคะ...(บุญทรัพย์ นามเกษม, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

นอกจากนี้ นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษม ยังได้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนบ้านดอนแสนสุข ด้วยการนำวงดนตรีไทยเข้าร่วมประกวดแข่งขันในรายการแข่งขันดนตรีไทยงานศิลปหัตถกรรม นักเรียน ที่จัดขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนางสาวบุญทรัพย์ นามเกษม ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกวดดนตรีไทยว่า การส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขัน ไม่ได้มุ่งหวังในรางวัลตอบแทน แต่มุ่งหวังให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการแข่งขัน

พี่ก็ส่งนะ ประกวด ก็ส่งไป คือไม่ได้หวังอะไรหรอก เหยียญหรืออะไร ไม่ได้หวังหรอก แต่ว่าที่ส่งเนี่ย คืออยากให้เด็กเขาได้มีประสบการณ์ไง ก็ลุ้นนะว่าจะ ผ่านเขตไหม แค่ผ่านเขตพี่ก็ดีใจแล้ว เพราะว่าพอผ่านเขตแล้วไประดับภาค เด็กเขา จะได้เจอกับคู่แข่งเยอะ ได้ฟัง ได้เห็นอะไรดีๆ เยอะ พอเขากลับมา เขาก็จะได้ พัฒนาตัวเอง พี่คิดแบบนี้มากกว่า...(บุญทรัพย์ นามเกษม, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

สำหรับรางวัลต่างๆที่โรงเรียนบ้านดอนแสนสุขได้รับจากการเข้าร่วมแข่งขันดนตรีไทยนั้นมี

ดังนี้

ปี 2554 ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน การบรรเลงวงเครื่องสายวงเล็ก ป.1-ป.6

- ปี 2555 ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน
เดี่ยวขลุ่ยเพียงออ ป.1-ป.6
ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญเงิน ระดับภาค ในการแข่งขัน
การบรรเลงวงเครื่องสายวงเล็ก ป.1-ป.6
ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญเงิน ระดับภาค ในการแข่งขัน
การแข่งขันเดี่ยวจะเข้ ป.1-ป.6
- ปี 2556 ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน
การแข่งขันเดี่ยวขลุ่ยเพียงออ ป.1-ป.6
ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน
การแข่งขันเดี่ยวซอด้วง ป.1-ป.6
ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญเงิน ระดับภาค ในการแข่งขัน
การแข่งขันเดี่ยวซออู้ ป.1-ป.6
- ปี 2557 ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน
การแข่งขันเดี่ยวซอด้วง ป.1-ป.6
ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญทอง ระดับภาค ในการแข่งขัน
การแข่งขันเดี่ยวขลุ่ย ป.1-ป.6
ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญเงิน ระดับภาค ในการแข่งขัน
การแข่งขันเดี่ยวซออู้ ป.1-ป.6
ได้รับรางวัลเกียรติบัตรระดับเหรียญเงิน ระดับภาค ในการแข่งขัน
การแข่งขันเดี่ยวจะเข้ ป.1-ป.6

นางสาวบุญทรัพย์ นามเกษม ยังได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกวดดนตรีไทยว่า นอกจาก
เด็กแล้วตนเองก็ได้รับประสบการณ์จากการเข้าร่วมแข่งขันอีกด้วย ซึ่งก็มักจะนำมาใช้ในปรับปรุงและ
พัฒนาฝีมือของเด็กนักเรียน “มันก็ไม่ใช่แต่เด็กนักเรียนหรอกต่อ อย่างพี่ก็ได้ คือเราได้ประสบการณ์ไม่
ได้ไปดูไปเห็นว่า ครูโรงเรียนอื่นเขาสอนเด็กแบบไหน สอนยังไง บางทีก็ไปนั่งคุยกับเค้า แลกเปลี่ยน
ประสบการณ์กัน แล้วก็เอามาปรับกับวงของเรากับเด็กของเรา...” (บุญทรัพย์ นามเกษม, สัมภาษณ์,
18 กรกฎาคม 2558)

จะเห็นว่า นายบุญทรัพย์ นามเกษม ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับ
ถ่ายทอดมาจากสำนักเกตุคงในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนโรงเรียนบ้านดอนแสนสุข สามารถบรรเลง
ดนตรีไทยได้อย่างดี ตลอดจนพยายามรักษาความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆเอาไว้
และส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เช่นการรับงานแสดงดนตรีและการประกวดดนตรีไทยเพื่อให้นักเรียนได้รับ
ประสบการณ์ทางดนตรีไทยเพิ่มมากขึ้น

4.3.6 โรงเรียนเจียรนวนนท์อุทิศ 2

การเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนเจียรนวนนท์อุทิศ 2 ตำบลวังหมี่ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา นั้น มีนางสาวจริยาวดี ช่องฉิมพลี ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ไปบรรจุเป็นข้าราชการสอนดนตรีไทย ซึ่งนอกจากนางสาวจริยาวดีจะได้ศึกษาวิชาดนตรีไทยจากสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาแล้ว นางสาวจริยาวดียังได้เข้ารับการศึกษาดนตรีไทยในระดับปริญญาตรี ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานครอีกด้วย และสำหรับการสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนเจียรนวนนท์อุทิศ 2 นั้น นางสาวจริยาวดี ช่องฉิมพลีได้ให้สัมภาษณ์ว่า เริ่มสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 “พี่มาอยู่ที่นี้ตั้งแต่ปีห้าสามแล้วละ ก็ดีนะ อากาศดี แต่ไกลบ้านไปหน่อยวังน้ำเขียว แต่ว่าก็ดีนะ เด็กที่นี่ก็ดี น่ารักดี เวลาสอนก็ง่ายดี มีเด็กเป็นดนตรีบ้างนะ มาเรียน สอนห้าปีแล้ว เร็วมากเหมือนกัน...”(จริยาวดี ช่องฉิมพลี, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

นางสาวจริยาวดี ช่องฉิมพลีได้รับมอบหมายจากโรงเรียนเจียรนวนนท์อุทิศ 2 ให้สอนวิชาดนตรีไทย 2 กลุ่มคือ กลุ่มวิชาดนตรีไทยพื้นฐานและกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียน ซึ่งนางสาวจริยาวดี ช่องฉิมพลีให้สัมภาษณ์ว่า กลุ่มวิชาดนตรีไทยพื้นฐานนั้น เป็นกลุ่มวิชาบังคับในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะ โดยตนได้สอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ การสอนปฏิบัตินั้นจะให้นักเรียนฝึกกับเครื่องดนตรีที่มีอยู่และสำหรับนักเรียนที่ไม่มีเครื่องดนตรีก็จะให้ซื้อขลุ่ยเพียงออมาฝึก สำหรับการสอนวิชาดนตรีในกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียนนั้น จะแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มเป่าพาทย์และกลุ่มเครื่องสาย โดยจะสอนทีละกลุ่ม จากนั้นท้ายชั่วโมงจึงซ่อมรวมวงอีกครั้งหนึ่ง

ของพี่ โรงเรียนดนตรีไทยที่ก็สอนสองแบบ แบบแรกก็วิชาพื้นฐานวิชาบังคับในกลุ่มสาระศิลปะไป ก็มีทฤษฎีด้วย ปฏิบัติด้วย ถ้าปฏิบัตินี้ พี่จะนักเรียนเขาเข้าประจำเครื่องก่อนนะ เครื่องที่โรงเรียน พอเข้าเครื่องเสร็จ ก็ดูว่า ใครว่าไม่ได้เล่นอะไร ก็จะทำให้เขาซื้อขลุ่ยมา แล้วก็มาเล่นกับเพื่อนๆ สอนพื้นฐานส่วนใหญ่เด็กมันคือ ก็ต้องดูบ้าง ไม่ งั้นนักเรียนคอยแต่จะเล่นกัน ส่วนอีกอันก็ชุมนุม ชุมนุมนี่ ง่ายนะ ไม่ต้องดู เพราะส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่เขาเลือกมาเรียน แล้วเขาก็ชอบบางคนก็เป็นมาอยู่แล้ว แบบนี้สอนง่าย เวลาสอนของชุมนุมพี่จะแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มเป่าพาทย์กับกลุ่มเครื่องสาย ก็จะสอนเป็นกลุ่ม สอนทีละกลุ่ม เสร็จแล้วถ้าคนไหนไม่ทันก็จะให้เขาต่อกันเอง พอได้เท่ากันแล้วก็มารวมวงอีกทีนี่...(จริยาวดี ช่องฉิมพลี, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

เพลงที่นางสาวจริยาวดี ช่องฉิมพลี ถ่ายทอดให้กับนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงในอัตราจังหวะ สองชั้น ซึ่งรวมไปถึงเพลงที่ครูบุญยงค์ เกตุคงเป็นผู้ประพันธ์โดยจะนำมาเฉพาะทำนองในอัตราจังหวะสองชั้น เพราะว่า มีทำนองที่สั้น จำได้ง่าย “เพลงที่สอนก็พวกเพลงสองชั้นบ้าง

เพลงเกาบัง ต้องดูว่านักเรียนรับได้ไหม เพลงไม่ค่อยยากมากหรอก ที่พี่สอนเด็กนะ เพลงของครูก็เอามาสอนบ้าง แต่เป็นพวงสองชั้น อย่างสร้อยลำปาง เจี้ยว สองฝั่งโขง เนี่ย เอาสองชั้นมาต่อให้ เด็กเขาก็พอเล่นกันได้นะ ไม่ยากมาก...”(จรรย์วดี ช่องฉิมพลี, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

นอกจากการสอนดนตรีไทยแล้ว นางสาวจรรย์วดี ช่องฉิมพลี ได้นำวงดนตรีไทยของโรงเรียนเจียรนวนนท์อุทิศ 2 ไปแสดงตามงานต่างๆทั้งงานภายในโรงเรียนและงานบริการชุมชนและสังคม ซึ่งนางสาวจรรย์วดี ช่องฉิมพลี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า วงดนตรีไทยมักจะได้รับมอบหมายให้บรรเลงงานภายในโรงเรียนเกือบทุกงาน สำหรับงานภายนอกก็ไปบ้างซึ่งไม่ได้คิดค่าจ้างในการนำไปแสดง

ก็พอสอนก็พอเอาออกงานได้อยู่ อย่างงานโรงเรียนพี่ก็พาออกนะ ทุกงานแหละ งานของโรงเรียน งานนอกก็พาไปบ้าง งานในชุมชน งานญาติของอาจารย์ที่โรงเรียน แต่ว่า คนแถวนี้เขาก็ไม่ได้ชอบดนตรีไทยมาก ส่วนใหญ่เขาเป็นลาว เขาชอบหมอลำมากกว่าไปงานแต่ละที่ ก็ไม่ได้เรียกราคาหรอก แล้วแต่เขาจะให้หมายถึงงานนอกนะ...(จรรย์วดี ช่องฉิมพลี, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความประพฤติเรียบร้อย นางสาวจรรย์วดี ช่องฉิมพลีจึงได้อบรมสั่งสอนนิกิริยามารยาทรวมถึงได้กำหนดข้อปฏิบัติเมื่อเวลาที่นักเรียนไปแสดงดนตรีไทยตามสถานที่ต่างๆ ดังนี้

1. แต่งกายให้เรียบร้อย
2. ไม่คุยกันเสียงดัง ไม่เล่นกัน ปฏิบัติตนให้เรียบร้อย
3. หากอยู่บนเวที หรือนั่งอยู่ที่เครื่องดนตรีไทย ให้นักเรียนนั่งอยู่ด้วยอาการสำรวม
4. มีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือกัน

เวลาไปงานพี่ก็บอกนักเรียนนะ เรื่องมารยาท ต้องบอก แต่ก็บอกครั้งสองครั้ง เด็กเขาก็รู้เรื่องแล้ว เรื่องแรกก็เรื่องการแต่งตัว ต้องแต่งให้เรียบร้อย แล้วก็ไม่ต้องคุย ไม่เล่นกัน นั่งให้เรียบร้อย ทั้งเวลาเล่นและหลังเล่น ให้งานเขาออกมาดูดี อย่าให้เขามาว่าเราว่า ไม่เรียบร้อย เวลายกเครื่องก็ช่วยกันยก ห้ามเกียงกัน ก็บอกงานสองงานก็เรียบร้อยแล้ว ไม่ต้องบอกเยอะ...(จรรย์วดี ช่องฉิมพลี, สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558)

นางสาวจรรย์วดี ช่องฉิมพลีนั้น มีความเชื่อและยึดถือพิธีกรรมเกี่ยวกับการไหว้ครูเสมอ ซึ่งถ้าหากมีงานแสดงดนตรีไทยก็จะให้นักเรียนไหว้ครูที่ห้องดนตรีก่อนทุกครั้ง และบางครั้งหากไปงานภายนอกก็จะซื้อดอกไม้นำไปไหว้ครู ซึ่งนางสาวจรรย์วดี ช่องฉิมพลีได้ให้สัมภาษณ์ว่า การไหว้ครูนั้นไม่ได้สวดคาถาใดๆทั้งสิ้น แต่ใช้วิธีตั้งจิตอธิษฐานระลึกถึงและขอพรจากครูอาจารย์

จะเห็นว่า นางสาวจริยาวดี ช่องฉิมพลี ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับถ่ายทอดมาจากสำนักเกตุคงในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนโรงเรียนเจริญวรรณท์อุทิศ 2 ให้สามารถบรรเลงดนตรีไทยได้อย่างดี ทั้งได้มีการนำเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของสำนัก คือเพลงที่ครูบุญยงค์ เกตุคงเป็นผู้ประพันธ์นำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน ทั้งนี้ยังได้พยายามรักษาความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆเอาไว้ และส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เช่น การรับงานแสดงดนตรีไทย การประกวดดนตรีไทย ให้กับนักเรียนอีกด้วย

4.3.7 โรงเรียนบ้านบึง

การเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนบ้านบึง ตำบล โขคชัย อำเภอ โขคชัย จังหวัด นครราชสีมา นั้น มีนายสมัชชา เจียรนัยศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ไปบรรจุเป็นข้าราชการสอนดนตรีไทย ซึ่งนายสมัชชา นั้นนอกจากจะได้เรียนดนตรีไทยจากสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาแล้ว นายสมัชชายังได้ศึกษาวิชาดนตรีไทยต่อทั้งในระดับปริญญาตรี จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจังหวัดนครราชสีมา ระดับปริญญาโท จากคณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และระดับปริญญาเอก จากคณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเช่นเดียวกัน

สำหรับการสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนบ้านบึงนั้น นายสมัชชาได้ให้สัมภาษณ์ว่า ได้เข้ามาช่วยสอนดนตรีที่โรงเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยได้นำเครื่องดนตรีไทยจากที่บ้านมาใช้ในการเรียนการสอน ต่อมาปีพ.ศ. 2549 จึงได้สอบบรรจุเป็นครูที่โรงเรียนบ้านบึง “ที่บรรจุตอนปีสี่เก้าก็จริง แต่ที่มาสอนก่อนหน้านั้นนะ มาช่วยสอนตั้งแต่ปีสี่เจ็ดแล้ว ตอนนั้นที่โรงเรียนยังไม่ได้มีเครื่องดนตรีไทยหรอก พี่ก็เอาเครื่องดนตรีที่บ้านมาสอนก่อน ตอนนั้น แล้วก็ถึงได้บรรจุอยู่นี้...”(นายสมัชชาเจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

เมื่อบรรจุเข้ารับราชการที่โรงเรียนบ้านบึงแล้ว นายสมัชชา เจียรนัยได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในระยะแรกเครื่องดนตรีของโรงเรียนนั้นไม่มี จึงได้ขอยืมจากวัดบ้านบึงและใช้เครื่องดนตรีไทยส่วนตัวของตนเองเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทย

ตอนมากับนี้ ไม่มีเครื่องเลย ก็ปรึกษากับผอ.ว่าเอาไงดีครับ แกก็ว่าให้ลองไปยืมวัดมา พี่ก็ลองไปคุยกับพระ พระท่านก็บอกเอาไปเลยโยม ท่านก็สนับสนุนเราเต็มทีนะ คือมันมีเครื่องดนตรีของเก่าอยู่กับที่วัดนี้ สมัยก่อนเขามีวงปี่พาทย์ แล้วพอเขาเสียก็เลยเอาไปถวายพระไว้ พี่ก็เลยไปยืมมา แล้วก็เอาเครื่องส่วนตัวที่บ้านมาใช้ด้วย ก็เลยมีพอได้สอนก่อนตอนแรก...(สมัชชา เจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

วิชาดนตรีไทยที่นายสมัชชา เจียรนัย ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนบ้านบึงนั้นในช่วงแรกมีเพียงวิชาดนตรีไทยในกิจกรรมชุมนุมเท่านั้น ต่อมาภายหลังจึงได้รับมอบหมายเพิ่มคือ วิชาพื้นฐาน

ดนตรี นายสมัชชา เจียรนัย ให้สัมภาษณ์ว่า จะเน้นสอนปฏิบัติดนตรีไทยให้กับนักเรียน และมีสอดแทรกทฤษฎีบ้าง “โรงเรียนที่เด็กไม่เยอะหรือกร ร้อยกว่าคน ก็เลยสอนแต่ชุมนุม ตอนแรกนะ ตอนหลังมานี้ก็ได้สอนวิชาพื้นฐานบ้าง ทฤษฎีบ้าง แต่ส่วนใหญ่ก็จะให้เด็กเขาปฏิบัติเลยมากกว่า...” (สมัชชา เจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

นายสมัชชา เจียรนัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้น จะเน้นเป็นทำนองเพลงสั้นๆ ไม่ยาวนัก เป็นทำนองทางฆ้อง จะไม่นิยมต่อเพลงทางกรอให้กับนักเรียน เพราะนักเรียนในระดับประถมมักจะกรอไม่ค่อยได้ เพลงที่ครูบุญยงค์ เกตุคงประพันธ์ก็นำมาใช้บ้าง เช่น เพลง พันธุ์ฝรั่ง เป็นต้น และนักเรียนที่เรียนดนตรีไทยนั้นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนนัก จึงสามารถฝึกซ้อมได้เป็นเวลานาน

เพลงที่ต่อให้เด็กก็ จะเลือกเพลงเดินมือ อย่างพวกแขกประเทศชั้นเดียว คือเพลงที่ไม่มีกรอ ว่าง่ายๆ ฝึกเขาก่อน ส่วนใหญ่จะเป็นเด็ก ป.4ถึงป.6 ก็พอเขาเริ่มได้ก็ค่อยๆต่อเพลงอื่นไป เพลงของครูยงค์ก็ต่อนะ พวกพันธุ์ฝรั่งนี่ก็ต่อนะ เพลงเงี้ยวสองชั้น พี่ว่าพวกเพลงกรอนี่ตียากนะ ต้องให้เด็กเขามีกำลังแขนก่อน ส่วนใหญ่เด็กบ้านเขาอยู่แถวนี้ไง ก็ซ้อมได้นานหน่อย เวลาที่สอนเขา พี่ก็ไม่ดุหรืออะไรนะ ดุไม่ได้หรือ เด็กไม่เล่น คือเราให้เขาสนใจก่อน ค่อยๆบอก ค่อยๆสอน เด็กเขาก็ได้ ใจดีมาก...(สมัชชา เจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

ต่อมานักเรียนโรงเรียนบ้านบึงได้ให้ความสนใจในการเรียนดนตรีไทยเป็นอย่างมาก จึงทำให้เครื่องดนตรีที่มีอยู่ไม่พอเพียงต่อจำนวนเด็กนักเรียน ซึ่งนายสมัชชา เจียรนัย ต้องการให้เครื่องดนตรีไทยมีเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน จึงได้ขอรับบริจาคเครื่องดนตรีไทยทั้งจากญาติของตน จากคนในชุมชนบ้านบึงและจากคนในเขตอำเภอโชคชัย ซึ่งก็ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี และในปัจจุบันเครื่องดนตรีไทยก็มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน

พอเปิดชุมนุมเด็กก็แห่มาเรียนกันตั้งเกือบสามสิบคน พี่ก็เอาทำนองดี ก็สลับกันเล่นสลับกันดี พี่ก็มานั่งคิด ให้เด็กมานั่งรอแบบนี้ มันก็ไม่ได้อะไรน้ำ แล้วก็เสียเวลาด้วย ก็เลยขออนุญาตเนี่ยแหละ ขอบริจาค เขาก็ช่วยซื้อมะ แล้วก็ชุมชน พี่ก็ขอ เวลาพาเด็กนักเรียนไปงาน ก็บอกเขาว่าเครื่องไม่พอ เขาก็ช่วยนะ สนับสนุนดี ของส่วนตัวพี่ก็มีนะ พี่ก็ซื้อมาเรื่อย แต่ว่าเอามาไว้ใช้กับโรงเรียน เพราะว่าจะได้เกิดประโยชน์กับเด็กด้วย เนี่ยเดี๋ยวนี้เครื่องเยอะแล้ว เครื่องมอญก็มี เต็มห้องเลย พี่ว่าก็น่าจะพอแล้วละ เขาก็สนับสนุนเหมือนเดิม ทั้งชุมชน ทั้งอำเภอ ทั้งญาติ แล้วแต่เราอยากได้อะไร จะขออะไร เขาก็ให้หมด...(สมัชชา เจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

เมื่อนักเรียนสามารถบรรเลงดนตรีไทยได้แล้ว นายสมัชชา เจียรนัย จึงได้รับงานแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในโรงเรียนและงานภายนอกโรงเรียนอีกด้วย นายสมัชชา เจียรนัยให้สัมภาษณ์ว่า คนภายในชุมชนนั้นชอบดนตรีไทยอย่างมาก ซึ่งแต่เดิมาก็เคยมีวงปี่พาทย์ในชุมชน แต่ปัจจุบันผู้เล่นได้เสียชีวิตลงหมดแล้ว การรับงานแสดงดนตรีไทยภายนอกนั้น ไม่ได้มีการคิดราคาค่าจ้างและจะพยายามไม่ให้รบกวนเวลาเรียนของนักเรียน

งานที่นี้เยอะนะ งานดนตรีนี้เยอะมาก คือคนที่นี้เขาก็ชอบดนตรีไทย แต่ก่อนเขาก็มี แต่ว่าคนที่เล่นตายไปหมดแล้ว พอพี่สอนเด็ก ฝึกเด็กพอออกงานได้ เขาเห็นเราออกงานได้ เขาก็มาหาเรื่อย งานศพ งานบุญ งานแต่ง ไปหมด พี่ก็ไม่ได้เรียกราคานะ แล้วแต่เขาจะให้ อย่างงานของอำเภอก็ไปเรื่อย แต่อย่างงานศพ ก็จะไปค้ำหน่วย พอเด็กเลิกเรียนก็ไป...(สมัชชา เจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

นายสมัชชา เจียรนัย ได้อบรมสั่งสอนกีฬามารยาทตลอดจนความประพฤติให้นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย และยังได้กำหนดวิธีในการปฏิบัติเมื่อเวลาเดินทางไปแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในและงานภายนอกโรงเรียนดังนี้

1. ต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย
2. ไม่คุยหยอกล้อ หรือเล่นกันในขณะที่ไปงาน
3. ห้ามยกอาหารข้ามเครื่องดนตรีไทย
4. การยกเครื่องดนตรีไทยต้องช่วยกันยก และให้ระมัดระวัง
5. หากจะไปไหน หรือทำอะไร ให้ขออนุญาตครูก่อนทุกครั้ง

เรื่องมารยาท พี่ก็บอกเด็กนะ อย่างแต่งตัวนี่ ต้องให้ดูดีหน้าผมให้เรียบร้อย ไปงานอย่าไปเล่นหยอกกัน อย่าไปคุยกันเสียงดังในงานเขา แล้วก็เรื่องสำคัญเลย ห้ามยกของกินข้ามเครื่อง ไม่ได้ ถ้าเห็นนะพี่จะดุเลย เวลายกเครื่องก็ให้ช่วยกันยก แล้วก็ให้รู้จักรักษาเครื่องดนตรีนะ ยกให้ระวัง เวลาจะไปไหนมาไหนก็ต้องบอกนะ เด็ก มันก็ต้องบอกต้องสอน พอมันเคยไปงานกับเราแล้ว ตอนหลังก็ไม่ต้องพูด คือเขาเข้าใจแล้ว ทำได้แล้ว...(สมัชชา เจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

นายสมัชชา เจียรนัย ยังยึดถือความเชื่อและประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับครูอยู่เสมอ การรับงานแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในโรงเรียนและงานภายนอกโรงเรียนนั้น ได้มีการตั้งก่านลไหว้ครูทุกครั้ง และเก็บรวบรวมเงินก่านลนำไปทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับครูอาจารย์ “เรื่องก่านลนี่พี่ตั้งทุกงานนะ งานโรงเรียนก็ตั้ง งานข้างนอกก็ตั้ง เครื่องก่านลนี่แหละ ดอกไม้รูปเทียน กรวย ผ้าขาว เหล้า บุหรี่ เงินยี่สิบสี่บาท พี่ทำเรื่อยแหละ เงินก่านลพอได้เยอะๆ พี่ก็จะเอาไปทำบุญให้ครู...”(สมัชชา เจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

นอกจากนี้ นายสมัชชา เจียรนัย ยังได้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนบ้านบึงด้วยการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมประกวดแข่งขันดนตรีไทยในรายการต่างๆ ซึ่งนายสมัชชา เจียรนัย ได้ให้สัมภาษณ์ว่าได้ส่งนักเรียนเข้าประกวดอย่างต่อเนื่อง จุดประสงค์ในการนำนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันคือให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ทางด้านดนตรีไทยเพิ่มมากขึ้น

เวลาพาเขาไปแข่งก็ดีนะ เขาได้ฝึกประสบการณ์ ได้เห็นเพื่อนๆ นักดนตรีถามว่าหวังรางวัลไหม ก็หวังบ้างแหละ ก็ตั้งใจทำ แต่ว่า พี่ถือว่าเป็นของแถมมากกว่า คือพี่จะบอกเด็กว่าให้ซ้อมเต็มที่ แล้วก็เวลาแข่งก็ทำเต็มที่ ได้ไม่ได้นั้นอีกเรื่องนึง เราทำเต็มที่ เด็กเขาก็จะได้ฝึกประสบการณ์...(สมัชชา เจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

จากเข้าร่วมการแข่งขันดนตรีไทยนั้น โรงเรียนบ้านบึงได้รับรางวัลต่างๆ ดังนี้

ปี 2548	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย วงเครื่องสายผสมปี่พาทย์ โครงการ “รวมใจเทิดไท้ 72 พรรษามหาราชนิ”
ปี 2549	รางวัลเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือการแข่งขันดนตรีไทย วงเครื่องสายผสมปี่พาทย์ ช่วงชั้น 1 - 2 โครงการ “มหกรรมวิชาการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสงานฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี”
ปี 2551	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “วงปี่พาทย์ไม้ نرم” ช่วงชั้น 1-2 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 58
ปี 2552	รางวัลเหรียญทองแดง ระดับ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “วงปี่พาทย์ไม้ نرم” ช่วงชั้น 1-2 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 59
ปี 2553	รางวัลเหรียญเงิน ระดับ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 60
ปี 2554	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 61

- ปี 2555 รางวัลเหรียญทองแดง ระดับชาติ แข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดทุ้ม” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 62
- ปี 2556 รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขัน ดนตรีไทย “เดี่ยวฆ้องวงใหญ่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
- ปี 2557 รางวัลเหรียญทอง ระดับชาติ แข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดทุ้ม” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64
- ปี 2558 รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การแข่งขัน ดนตรีไทย “วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรม นักเรียน ครั้งที่ 65
- ปี 2559 รางวัลเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับชาติ แข่งขัน ดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดทุ้ม” ป.1-6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 65

นอกจากนี้ นายสมัชชา เจียรนัย ยังได้ให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับความช่วยเหลือจากนายถวัลย์ อ่อนสุวรรณในการถ่ายทอดเพลงให้กับนักเรียนและได้นายวรพจน์ มานะสมปองหรืออาจารย์เดียร์ ช่วยเหลือในเรื่องเทียบเสียง “ที่ก็พยายามทำมาเรื่อย ค่อยๆทำ ค่อยๆฝึกเด็ก ก็ได้เอาวัลแหลมาช่วย ต่อเพลงให้เด็ก พวกเพลงเดี่ยวนะ หรือไม่ก็พวกทางระนาด ทางทุ้ม อย่างเครื่องนี้ก็ได้อาจารย์เดียร์มา ช่วยเทียบให้ พอเพลงได้แล้วที่ก็คุมซ้อมเอง คอยบอกคอยปรับให้มันพร้อมเพรียง...” (สมัชชา เจียรนัย, สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558)

จากความตั้งใจในการสอนดนตรีไทย ทำให้นายสมัชชา เจียรนัย ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติดังนี้

1. รางวัล “หนึ่งแสนครูดี” จากคุรุสภา ปี พ.ศ. 2555
2. รางวัล “ครูต้นแบบด้านการสอน” ระดับประถมศึกษา งานคุรุศาสตร์ราชภัฏวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2557
3. รางวัล “ยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาดีเด่นทางวัฒนธรรม ด้านดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้าน” สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2557-2558
4. รางวัล “ครูดีในดวงใจ” ระดับ สพฐ. ปี พ.ศ. 2558
5. รางวัล “บุคคลดีเด่น” (MOE AWARDS) ของกระทรวงศึกษาธิการ สาขา อนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2558

6. รางวัล “โครงการดีเด่น” (MOE AWARDS) ของกระทรวงศึกษาธิการ
สาขา อนุรักษ์มรดกไทย ปี พ.ศ. 2558
7. รางวัล “ครูผู้สอนยอดเยี่ยม” (OBEC AWARDS) เหรียญทองชนะเลิศอันดับ 1
ระดับประเทศ ด้านวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์
ปี พ.ศ. 2558
8. รางวัล “ครูผู้สอนดีเด่น” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จากคุรุสภา ปี พ.ศ. 2558
9. รางวัล ผู้ประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพดีเด่น “คุรุสดุดี”
จากคุรุสภา ปี พ.ศ. 2558

จะเห็นว่า นางสมัชชา เจียรนัย ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับถ่ายทอดมาจากสำนักเกตุคงในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนโรงเรียนบ้านบึง ให้สามารถบรรเลงดนตรีไทยได้อย่างดี จนสามารถรับงานแสดงดนตรีไทย ตลอดจนเข้าร่วมการประกวดดนตรีไทยได้ ทั้งนี้ก็ยังสามารถพยายามรักษาความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆเอาไว้ เช่น การตั้งกำนลไหว้ครู และจากความตั้งใจในการเป็นครูสอนดนตรีไทยยังได้ส่งผลให้นายสมัชชา เจียรนัยได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติจากหน่วยงานต่างๆ อย่างมากมายอีกด้วย

4.3.8 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

การเรียนการสอนดนตรีไทยของสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ นั้นมีนายชัชวาล สนิทสันเทียะ ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ไปสอนโดยสอบบรรจุในตำแหน่งพนักงานมหาวิทยาลัย ซึ่งนอกจากนายชัชวาลจะได้ศึกษาวิชาดนตรีไทยจากสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาแล้วก็ยังเข้ารับการศึกษาดนตรีไทยต่อในระดับปริญญาตรี ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และระดับปริญญาโท ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเช่นกัน

สำหรับการสอนดนตรีไทยที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์นั้น นายชัชวาล สนิทสันเทียะ ให้สัมภาษณ์ว่า หลังจากจบการศึกษาในระดับปริญญาโทแล้วนั้น ได้สอนพิเศษวิชาดนตรีไทยให้กับนักเรียนแถวๆบ้าน ต่อมาปี พ.ศ. 2554 นางณัฐญา คันธาวัฒน์หรือตีก ได้ชักชวนให้มาสอบและทำงานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

พี่มาสอนที่นี่ก็ปี 54 ก่อนหน้านี้ ก็อยู่บ้าน พอจบโทมาแล้วก็ช่วยแม่ขายของอยู่บ้าน มีที่บ้านโรงเรียนแถวๆบ้าน เขาให้ช่วยสอนพิเศษดนตรีไทยกับเด็ก พอตอนบ่ายๆ อาจารย์เขาก็จะมาแล้ว ตอนแรกเขาก็จะให้ไปสอนที่โรงเรียน แต่ที่โรงเรียนไม่มีเครื่อง พี่เลยให้มาที่บ้าน แล้วก็พี่มาที่นี่พอดีไปรู้จักกับครูตีก

ครูตึกก็ชวน บอกให้มาทำงานอยู่ด้วยกัน ก็เลยมา...(ชัชวาล สนิทสันเทียะ, สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2558)

สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์นั้น เปิดรับนักศึกษาที่มีความสนใจที่จะเรียนต่อในด้านดนตรีในระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาจะต้องเรียนดนตรีทั้ง 3 ประเภท คือดนตรีไทย ดนตรีสากล และดนตรีพื้นบ้าน วิชาดนตรีไทยที่นายชัชวาล สนิทสันเทียะ ได้รับมอบหมายนั้นจึงมีทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ นายชัชวาล ให้สัมภาษณ์ว่า การสอนวิชาทฤษฎีดนตรีไทยนั้น มักจะทบทวนความรู้จากหนังสือหรือตำราก่อนเสมอ และบางครั้งก็จะมอบหมายงานให้นักศึกษาได้กลับไปค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สำหรับวิชาปฏิบัติ นั้น ตนได้รับมอบหมายให้สอนในกลุ่มเครื่องสี เครื่องตีและเครื่องเป่า

ของสุรินทร์มันเป็นหลักสูตรดนตรีศึกษา นักศึกษาต้องเรียนหมดเลย ทั้งไทย สากล พื้นบ้านเพราะว่าจบไปเป็นครูเขา หลักสูตรเขียนแบบนั้น ที่นี้วิชาที่สอน มันก็มีทั้งทฤษฎีแล้วก็ปฏิบัติ นี่พูดถึงดนตรีไทยที่ที่สอนนะ อย่างวิชาทฤษฎีก็มีหลายตัว มีทฤษฎี มีประวัติ มีวรรณกรรม ประมาณนี้ อย่างปฏิบัติ ก็แยกไปเลย มีเครื่องตี เครื่องสี ขั้วร้อง รวมวง เวลาสอนทฤษฎีก็พี่ก็จะใช้ตำราหลายเล่มนะ บางเรื่องเราก็แม่นอยู่แล้วแหละ แต่ว่าก็ต้องทบทวนก่อนสอน บางทีก็สั่งงานให้เขาไปค้นคว้าม่า รายงานบ้าง งานกลุ่ม งานเดี่ยว อันนี้แล้วแต่วิชาด้วย อย่างปฏิบัติ ของพี่จะสอนพวกเครื่องสาย เครื่องเป่ามากกว่า...(ชัชวาล สนิทสันเทียะ, สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2558)

เพลงที่นายชัชวาล สนิทสันเทียะใช้ในการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติดนตรีไทยนั้น จะใช้เพลงเครื่องสายเป็นหลัก เช่น เพลงแป๊ะ เพลงจรเข้หางยาว สำหรับเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคุณั้น มักจะเหมาะกับการบรรเลงด้วยเครื่องตีมากกว่า แต่นายชัชวาลก็นำมาใช้สอนบ้างบางเพลง เช่น เพลงสร้อยลำปาง

ยกตัวอย่างก็ได้ มาถึงคาบแรกก็จะอธิบายเบื้องต้นก่อน ซอดัง ซอด้วง ซออู้ คาบต่อไปก็เริ่มหัดสีสายเปล่า สีไล่โน้ต หลังจากนั้นก็แจกโน้ตเพลงง่าย เริ่มสีเลย ส่วนใหญ่ก็เป็นเพลงเครื่องสายแหละ เพลงแป๊ะ เพลงจรเข้หางยาว เพลงของครูยงค์ไม่ค่อยได้เอามาต่อหรือ ก็มีสร้อยลำปาง อันนี้พอสีได้ ส่วนใหญ่เพลงครูยงค์เหมาะกับการเล่นปี่พาทย์นะ ในวิชาเครื่องสายที่ไม่ค่อยได้เอามาสอนหรือ...(ชัชวาล สนิทสันเทียะ, สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2558)

นอกจากการสอนดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยแล้ว นายชัชวาล สนิทสันเทียะ ก็ยังได้รับสอนดนตรีไทยที่บ้าน สำหรับนักศึกษาที่ต้องการความรู้เพิ่มเติมโดยไม่ได้คิดค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ซึ่งก็มีนักศึกษาให้ความสนใจและเดินทางมาเรียนเป็นจำนวนพอสมควร นายชัชวาล สนิทสันเทียะ

ให้สัมภาษณ์ว่า จะสอนหลังจากรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้ว นักศึกษาที่มาเรียนนั้นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มปีพาทย์ เพลงที่ต่อให้จึงมีทั้งเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่อง เพลงเถา ตลอดจนเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยงค์ เกตุคง

ก็มีบางคน เขาอยากเรียนปีพาทย์ ตอนแรกๆมาสอนนี่พี่ก็บอก อาจารย์เลิกสอนค่านะ เอาจังแล้วกัน ก็ไปเรียนที่เรือน ให้อาจารย์ทานข้าวเย็นก่อนแล้วค่อยเจอกันที่เรือน มันก็มากัน ตอนแรกๆก็ไม่เยอะหรอก พอตอนหลังก็พอเป็นวงก็ต่อโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่อง เพลงเถา พวกนี้ใจเขาเอจจริง เพลงครูยงค์ก็ต่อนะ ขเวดากอง พันธุ์ฝรั่ง เล่นได้ๆ คือพวกนี้ใจเขาเอจจริง ก็มาทุกวัน ซ้อมทุกวัน มันก็ได้จนได้แหละ เพลงงานศพก็ต่อ นางหงส์นี่ก็ต่อให้ แหม แต่กว่าจะได้นะ เด็กที่นี้เขาหัวขำ ต่อได้ไม่เยอะหรอกวันนึง ต้องค่อยๆไป...(สัมภาษณ์, ชัชวาล สนิทสันเทียะ 1 สิงหาคม 2558)

ทั้งนี้หากมีการติดต่อให้ไปแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในมหาวิทยาลัยและงานภายนอกมหาวิทยาลัยนั้น นายชัชวาล สนิทสันเทียะ ก็จะนำวงดนตรีไทยไปร่วมแสดงดนตรีอยู่เสมอ เพื่อฝึกประสบการณ์ให้กับนักศึกษา นายชัชวาล สนิทสันเทียะให้สัมภาษณ์ว่า การรับงานนั้นในช่วงแรกๆไม่ได้คิดค่าใช้จ่าย เงินที่ได้มาก็จะแจกจ่ายให้กับนักศึกษาส่วนหนึ่ง รวมถึงเก็บไว้เป็นค่าบำรุงรักษาเครื่องอีกส่วน ต่อมาภายหลังเงินที่ได้มามากจะไม่พอที่จะแจกจ่ายให้กับนักศึกษา จึงได้ตั้งราคาในการรับงานแต่ละครั้ง

งานของมหาวิทยาลัย ถ้าเขามีหนังสือมาให้ไปบรรเลง พี่ก็พานักศึกษาไปนะ ไปบางที่ก็ได้เงิน บางที่ก็ได้ไม่ได้ เงินพอได้มา เราก็จะบอกนักศึกษาว่าได้มาเท่าไรๆ แล้วก็เก็บไว้เป็นเงินกองกลางของดนตรีไทย เพื่อไว้ซ่อมหรือไว้ซื้ออะไรก็ใช้เงินตรงนี้เลย ไม่ต้องรอเบิกหรือเขียนขอส่วนกลาง งานนอกก็เหมือนกัน แต่ก่อนงานนอกพี่ไปก็มาได้ว่าราคาอะไรหรอก แต่ว่าบางที่เขาให้มาพินึ่ง เราพานักศึกษาไปตั้งลิบกว่าคน แบบนี้ สมมุติจะให้นักศึกษาคนละร้อยก็ยังไม่พอเลยใช้ไหมไหนจะแบ่งเก็บไว้ของสาขาอีก มาตอนหลังก็เลยเรียกราคาไป ก็ไม่ได้แพงมากหรอก ก็ดูงาน สี่พัน ห้าพัน เจ็ดพัน แล้วแต่บางที่ ใกล้เคียง บางที่รชมหาวิทยาลัยไม่ว่าเราก็ต้องไปเช่ารถมาอีก เป็นแบบนี้ ส่วนใหญ่ไปงานก็จะได้ให้นักศึกษาชุดที่ไปต่อเพลงกับพี่ที่บ้านนั่นแหละ ชุดนั้นจะแข็งแรงหน่อย ได้หลายเพลงแล้ว แล้วก็ให้นักศึกษาชุดใหม่ด้วย...(ชัชวาล สนิทสันเทียะ, สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2558)

นายชัชวาล สนิทสันเทียะ ยังได้อบรมสั่งสอนกิริยามารยาทรวมถึงวิธีในการปฏิบัติตนของนักศึกษาเมื่อเวลาเดินทางไปแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในและงานภายนอกโรงเรียนอีกด้วย เพื่อให้นักศึกษาทุกคนเป็นคนที่มีระเบียบและประพฤติเรียบร้อย โดยมีข้อปฏิบัติดังนี้

1. ต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย
2. ให้ช่วยกันยกเครื่องดนตรี รักษาเครื่อง ระมัดระวังในการยกเครื่อง
3. ไม่คุยกัน หรือเล่นกัน ส่งเสียงดัง ขณะไปงาน
4. ตรงต่อเวลา

เวลาไปงานเรื่องที่จะเคร่งมากก็เรื่องตรงต่อเวลา นัดเวลาไหนให้มาเวลานั้น ห้ามสาย ถ้าสายที่จะดู บางทีก็ไม่รอนะ ถ้าใครมาสาย ก็ให้ขับรถตามไป แต่จะโดนดู คือที่ดูก็อยากให้เรา รู้จักความสำคัญของเวลา ไม่งั้นก็ไปเรื่อย ไม่ตรงเวลากัน แล้วก็ไปงานให้ช่วยกันยกเครื่อง แล้วก็ระวังด้วย แต่งตัวให้เรียบร้อย ไม่คุยกัน ไม่เล่นกันเสียงดัง ส่วนใหญ่เรื่องอื่นๆก็ไม่ได้บอกมากหรอก เต็มโตแล้ว เรียนมหาวิทยาลัยมันก็ง่ายอยู่ ถ้าจะเสียก็แค่เรื่องเวลาแหละ ต้องอบรมให้เคยให้เป็นนิสัย...(ชัชวาล สนิทสันเทียะ, สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2558)

นายชัชวาล สนิทสันเทียะนั้นยังคงมีความเชื่อและยึดถือพิธีกรรมเกี่ยวกับการไหว้ครูไว้เสมอ ซึ่งก่อนการเดินทางไปแสดงดนตรีไทยนั้น ถ้าหากเป็นงานภายในมหาวิทยาลัย ก็จะให้นักศึกษาทุกคนได้ไหว้ครูที่ห้องดนตรีไทยก่อนทุกครั้ง และถ้าหากเป็นงานภายนอกมหาวิทยาลัยก็จะตั้งกานัลไหว้ครูทุกครั้ง นายชัชวาล สนิทสันเทียะให้สัมภาษณ์ว่า คาถาในการตั้งกานัลไหว้ครุนั้น ได้รับถ่ายทอดมาจากนายไพฑูรย์ อุณหะกะครูของตนเองซึ่งเป็นคาถาของครูจำเนียร ศรีไทยพันธ์ การไปงานนั้น บางครั้งก็จะให้นางฉวีญา คันธวัฒน์หรือตึก เป็นผู้ตั้งกานัล

เรื่องตั้งกานัลส่วนใหญ่พี่จะตั้งเวลาไปงานนอก งานของมหาวิทยาลัยไม่ค่อยตั้งหรอก ก็จะให้นักศึกษาไหว้ครูก่อน ที่ห้องปีพาทย์จะมีเศียรครู ก็จะให้เขาไหว้ก่อน แล้วค่อยไปงานกัน แต่ถ้าเป็นงานนอกก็จะตั้ง เครื่องกานัลก็เหมือนทั่วไปนั่นแหละ แต่เดี๋ยวนี้เขาไม่ค่อยทำกรวย ก็ไม่เป็นไร บางทีเขาไม่มีคนทำ เราก็เอาแค่ดอกไม้ธูปเทียน ก็พอ คาถากานัลอันนี้ของจำเนียรเลยนะ พี่ได้มาจากครูฑูรย์ ก็ตอนไปเรียนปีกับครู ก็เคยถามไว้ ครูก็บอก ก็เลยจดมาแล้วก็ เอาไว้มาตั้งกานัล ส่วนใหญ่พี่ไม่ค่อยได้ตั้งหรอก ให้ครูตึกตั้ง เป็นบางที บางทีครูตึกก็จะให้พี่ตั้งแล้ว แต่...(ชัชวาล สนิทสันเทียะ, สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2558)

นายชัชวาล สนิทสันเทียะ ยังได้พานักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์เข้าร่วมงานดนตรีไทยอุดมศึกษาทุกครั้ง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางดนตรีนายชัชวาล สนิทสันเทียะให้สัมภาษณ์ว่า ในช่วงแรกต้องบังคับเพราะไม่มีนักศึกษาคนไหนสนใจอยากไป ต่อมาภายหลัง ได้จัดให้เป็นกิจกรรมของนักศึกษาในชั้นปี 2 ในการเดินทางไปงานดนตรีไทยอุดมศึกษา

งานดนตรีไทยอุดมศึกษาพีก็พาไปทุกปี พีว่าก็ดีนะ ตอนแรกๆบังคับไปอย่างมันมีวิชาเรียนอยู่แล้ว วิชาเครื่องสี หรือเครื่องตีอะไรนี้แหละ ก็บังคับไป เขาก็ไม่อยากไปนะ พอหลังจากกลับมาแล้ว ก็อยากไปอีก พีก็เคยบ่นไปนะว่า ไอ้ตอนแรกอยากให้เป็นไม่มีใครอยากไป พอจะไม่ให้ไปก็อยากไปกัน แต่แต่ละปีจะพยายามไม่ให้ซ้ำหรือก อย่างปีนี้เอาปีสองไป ปีหน้าก็เอาเด็กปีหนึ่งที่ยื่นปีสองไป แบบนี้ ให้เขาได้ไปเปิดหูเปิดตา ไปดูมหาวิทยาลัยอื่นบ้าง ไปดูว่าดนตรีไทยของมหาวิทยาลัยอื่นเป็นไปบ้าง พีว่าก็ดีนะ ก็พยายามพาไปทุกปีแหละ... (ชัชวาล สนิทสันเทียะ, สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2558)

จะเห็นได้ว่า นายชัชวาล สนิทสันเทียะ ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากสำนักเกตุคงในการถ่ายทอดความรู้เรื่องดนตรีไทยทั้งวิชาทฤษฎีและวิชาปฏิบัติ สอนทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ และยังรักษาความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับครู ตลอดจนงานภารกิจกรรมเพื่อเสริมประสบการณ์ทางด้านดนตรีให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์เสมอ

4.3.9 โรงเรียนวังพิกุลพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

การเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนวังพิกุลพิทยาคม ตำบลวังพิกุล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ นั้นมีนายจินดา จิววิเศษ ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ไปบรรจุเป็นข้าราชการครู ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ซึ่งนอกจากนายจินดาจะได้ศึกษาวิชาดนตรีไทยจากสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาแล้ว นายจินดายังได้ศึกษาวิชาดนตรีไทยต่อในระดับปริญญาตรีที่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกด้วย

สำหรับการสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนวังพิกุลพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์นั้นนายจินดา จิววิเศษได้ให้สัมภาษณ์ว่า มีความต้องการสอนที่จังหวัดนครราชสีมา แต่ในปีนั้นยังไม่มีเปิดสอบจึงได้สอบที่จังหวัดเพชรบูรณ์ก่อนและหากมีโอกาสก็จะเขียนย้ายกลับมาที่จังหวัดนครราชสีมา “พอผมเรียนจบก็เลยสอบบรรจุเลยครับ ตอนนั้น จริงๆก็อยากสอบที่โคราช แต่ว่ามันไม่มี หมายถึงของสพม. นะพี มันมีเปิดที่เพชรบูรณ์ ก็เลยสอบ คือยังงั้นละ จะได้ทำงานเลย อีกอย่างเดี๋ยถ้ามีโอกาสค่อยเขียนย้ายกลับโคราชเอาพี...” (จินดา จิววิเศษ, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2558)

โรงเรียนวังพิกุลพิทยาคม เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาดนตรีไทยที่นายจินดา จิววิเศษได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มวิชาพื้นฐานและกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทย นายจินดา จิววิเศษได้ให้สัมภาษณ์ว่า วิชาพื้นฐานนั้นจะสอนบูรณาการทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เนื้อหานั้นจะไม่ลงลึกมาก เช่นการรู้จักจังหวะ รู้จักเครื่องดนตรี สอนการขับร้องเพลงไทย และสำหรับรายวิชาเลือกของกลุ่มสาระศิลปศึกษานั้นก็จะสอนปฏิบัติอย่างเดียว สำหรับกิจกรรมชุมนุมดนตรีไทยของโรงเรียนนั้น มักจะเป็น

นักเรียนที่ลงเรียนในรายวิชาเลือก และมีความต้องและสนใจที่จะเรียนดนตรีจริงๆ การสอนก็จะสอนปฏิบัติและมีการนัดซ้อมเพลงทุกวันหลังเลิกเรียน

ของผมในโรงเรียนก็มีวิชาพื้นฐานดนตรีไทย อันนี้จะสอนพวกทฤษฎีง่ายๆ สอนจังหวะ ให้อู้จังหวะพื้นฐาน รู้จักเครื่องดนตรีไทย สอนร้องเพลงง่ายๆ เพลงไทยนี้แหละที่ ให้ความพอรู้ เข้าใจ ไม่ได้ลงลึกมาก แล้วก็ยังมีอีกอันเป็นวิชาเลือก อันนี้จะ เป็นกลุ่มสาระก็คือ มีดนตรีไทย ดนตรีสากล ศิลปะ นาฏศิลป์ เด็กเขาก็เลือกมา อย่างใครเลือกดนตรีไทย อันนี้ผมจะสอนปฏิบัติ สอนไป ก็จะดูเด็กว่า เค้านสนใจ เครื่องไหน อยากเรียนเครื่องสายหรือปี่พาทย์ แล้วก็ยังมีอีกอันก็คือชุมนุมที่ อันนี้บาง ที่ก็ได้จากเด็กที่เลือกปฏิบัติมานี้แหละ ที่เขาสนใจจริงๆ เด็กชุมนุมนี้ส่วนใหญ่จะไว้ พาทย์ไปออกงาน เวลาซ้อมก็ส่วนใหญ่จะซ้อมทุกเย็น...(จินดา จีวิเศษ, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2558)

เพลงที่นายจินดา จีวิเศษ ใช้ในการเรียนการสอนนั้นเริ่มแรกจะใช้เพลงแขกบรเทศชั้นเดียว ทั้งกลุ่มเครื่องสายและกลุ่มปี่พาทย์ ต่อมาจึงเริ่มต่อเพลงที่มีความยาวขึ้น เช่น เพลงในอัตราราวสองชั้น เพลงเถา หรือบางครั้งมีการประกวดแข่งขันดนตรีก็จะต่อเพลงที่ใช้ในการประกวด

แต่ส่วนใหญ่หัดตอนแรกจะเหมือนกัน คือหัดเพลงแขกบรเทศก่อน แขกบรเทศชั้นเดียว พอได้แล้ว ก็มาสองชั้น สามชั้น อย่างถ้าเป็นเครื่องสายถ้าจบ แขกบรเทศแล้วก็จะไปพวกตบตันเพลงฉิ่ง แต่ถ้าเป็นปี่พาทย์ก็จับต่อโหมโรงเช้าเลย ก็ค่อยๆต่อไป พวกเพลงของเด็กชุมนุมนี้ก็จะได้เยอะหน่อย บางทีก็ต่อเพลงไว้ไป งาน บางทีก็ต่อเพลงไว้ไปประกวด...(จินดา จีวิเศษ, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2558)

นอกจากการเรียนการสอนดนตรีไทยภายในห้องเรียนแล้ว นายจินดา จีวิเศษยังได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์จริง โดยการนำวงดนตรีไทยของโรงเรียน แสดงดนตรีตามงานต่างๆ ทั้งงานภายในโรงเรียนและงานภายนอกที่ขอความอนุเคราะห์เข้ามาเสมอ ซึ่งนายจินดา จีวิเศษได้ให้สัมภาษณ์ว่า งานภายในโรงเรียนนั้นได้ไปแสดงดนตรีไทยเกือบทุกงาน สำหรับงานภายนอกก็มีไปบ้าง โดยไม่ได้คิดราคาค่าจ้าง การออกงานแสดงดนตรีนั้น จะต้องนัดซ้อมก่อนทุกครั้งเสมอ

งานในโรงเรียนก็พานักเรียนไปเล่นเกือบทุกงานอยู่แล้วแหละที่ งานนอกก็มีบ้าง ส่วนใหญ่จะเป็นญาติอาจารย์ในโรงเรียนนี้แหละ อย่างของชุมชนแถวนี้ นานๆจะมีที่ ไปงานที่นึ่งก็ไม่ได้เรียกเงินหรือทอนที่ หมายถึงงานนอกนะ เพราะงานในโรงเรียนไม่ได้อยู่แล้ว ส่วนใหญ่ก่อนจะไป ก็จะซ้อมกันก่อน นัดกันก่อนว่าช่วงไหน จะเล่นเพลงอะไร อย่างเข้าตีเพลงนี้ๆ ประมาณนั้น บ่ายจะตีเพลงอะไร ก็เตรียม

พอสมควรแหละ เพราะเวลาไปบรรเลงมันจะได้เรียบริ้อย...(สัมภาษณ์,จินดา
จิวิเศษ 25 กรกฎาคม 2558)

ทั้งนี้ยังพบว่า นายจินดา จิวิเศษ ได้กำหนดวิธีในการปฏิบัติตนของนักเรียนเมื่อเวลาเดินทางไปแสดงดนตรีไทยทั้งงานภายในและงานภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีกิจกรรมมารยาทและความประพฤติเรียบริ้อยดังนี้

1. ต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบริ้อย
2. การรับประทานอาหารให้รับประทานพร้อมกัน ห้ามขออาหารเจ้าภาพ
3. ประพฤติตนให้เรียบริ้อย ห้ามคุยกัน เล่นกัน หรือส่งเสียงดัง
4. เวลาจะบรรเลงเพลงอะไร ให้ปรึกษากันก่อน คุยกัน ตกลงกันก่อน
5. หากจะไปไหน หรือทำอะไร ให้ขออนุญาตครูก่อนทุกครั้ง

เรื่องกฎระเบียบก็บอกเด็กนะ ไม่ได้หรอก ฉันทูอยู่ บอกก่อนไปงานนี้แหละ ว่าแต่งตัวให้เรียบริ้อย วางตัวให้ดี ไม่คุย ไม่เล่นกัน ถ้าจะไปไหนก็ให้บอก แล้วก็เรื่องกินข้าวให้กินให้พร้อมกัน นั่งกินด้วยกัน ห้ามลุกไปกินคนเดียว แล้วก็อย่าไปวุ่นวายกับเจ้าภาพ อย่าไปขอของกินเขา เวลาที่จะตีเพลงอะไรให้ปรึกษากันก่อน เวลาพระสวดนี้จะลุกไปไหนก็ได้ แต่ต้องมาก่อนพระจบ แล้วก็เดินเบาๆ มาเสียบๆ ประมานนี้แหละ แต่ว่าพวกนี้บอกรู้เรื่องนะ เวลาอยู่โรงเรียนมันก็ได้อยู่ แต่ว่าไปงานนี้เรียบริ้อย บอกง่าย ก็พูดที่สองที่เด็กก็รู้แล้ว...(จินดา จิวิเศษ, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2558)

นายจินดา จิวิเศษ ยังคงมีความเชื่อและยึดถือพิธีกรรมเกี่ยวกับครูเสมอ ถ้าหากนำวงดนตรีไทยของโรงเรียนไปแสดงดนตรีทั้งงานในและงานภายนอกโรงเรียน ก็จะมีการตั้งกำนลไหว้ครูทุกครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่นายจินดาจะเตรียมเครื่องกำนลเอง เงินกำนลนั้นก็เก็บไว้หากได้มากพอก็จะนำไปทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับครู

เวลาไปงานผมตั้งกำนลทุกงานนะที่ งานในโรงเรียนก็ตั้ง งานนอกก็ตั้ง ส่วนใหญ่เครื่องกำนลจะเตรียมเอง แต่ก่อนก็เบิกเงินโรงเรียนแหละ เดี่ยวนี้บางทีมันจุกจิก วุ่นวายก็เลย เตรียมเอง ใช้เงินตัวเอง อย่างเงินกำนลพอเหลือมาก็เก็บไว้ บางทีก็เอาไปทำบุญ บางทีก็เอาไปซื้อดอกไม้มาไหว้พระไหว้ครูที่ห้องอีกทีนึง คากาก่อนนี้แหละพี่ อิมัง อัคคี พาหุ บุปผัง อันนี้แหละ แต่ว่ากราบพระก่อน อะระหัง ลัมมาก่อน แล้วก็ตั้งนะโม เสร็จแล้วก็ว่าอันนี้ เวลาาก็เสลี่ยงปกติ เครื่องกำนลก็เหมือนกัน แต่ของฉันทไม่มีกรวย เอาดอกไม้เลย ไม่มีคนทำกรวย เอาแบบนี้แหละ...(จินดา จิวิเศษ, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2558)

นายจินดา จีวิเศษ ยังสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนวังพิรุณพิทยาคม โดยได้ส่งเสริมให้นักเรียน เข้าร่วมประกวดดนตรีไทยในรายการแข่งขันดนตรีไทยในงานศิลปหัตถกรรม จัดขึ้นโดย กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนายจินดา จีวิเศษได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกวดดนตรีไทยว่า เริ่มส่ง นักเรียนเข้าร่วมประกวดดนตรีไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2556 “ประกวดก็ส่งทุกปีนะที่ ตั้งแต่มาอยู่ในปี 56 ก็ส่งมาเรื่อย ส่วนมากจะส่งเดี่ยวม.ต้น ก็ได้เหรียญทองภาคที่ ส่วนใหญ่จะถึงแค่ภาค ยังไม่เคยเข้า ระดับประเทศเลย เดี่ยวกะว่าของปีหน้าจะลองส่งแบบวงดูบ้าง...” (จินดา จีวิเศษ, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2558)

จากการเข้าร่วมการแข่งขันดนตรีไทยนั้น โรงเรียนวังพิรุณพิทยาคมก็ได้รับรางวัลต่างๆมาดังนี้

ปี 2556	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดเอก” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดทุ้ม” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวฆ้องวงใหญ่” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 63
ปี 2557	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดเอก” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64
	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดทุ้ม” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64
	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวฆ้องวงใหญ่” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64
	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64
ปี 2558	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดเอก” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 65
	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวระนาดทุ้ม” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 65
	รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย “เดี่ยวฆ้องวงใหญ่” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 65

รางวัลเหรียญทอง ระดับภาคเหนือ การแข่งขันดนตรีไทย

“เดี่ยวฆ้องวงเล็ก” ม.1-3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 65

นอกจากนี้ นายจินดา จีวิเศษ ยังได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประกวดดนตรีไทยว่า จะถามความสมัครใจจากนักเรียนก่อนเสมอว่า ต้องการที่จะเข้าร่วมการประกวดแข่งขันหรือไม่ ถ้าต้องการก็จะต้องตั้งใจฝึกซ้อมอย่างเต็มที่ นอกจากนี้การเข้าร่วมการแข่งขันนั้นยังทำให้ตนเองได้รับประสบการณ์เพิ่มอีกด้วย

*ก็ลองส่งดูเฉยๆ ผมก็ถามเด็กนะอยากแข่งไหม ถ้าอยากแข่งต้องมาซ้อมนะ ต้องเอาจริงจังนะ จะมาเล่นๆไม่ได้นะ เด็กก็โอเค เค้ายากแข่ง ผมก็เอา ลองดู แต่ก็บอกว่าให้ซ้อมให้เต็มที่ เรื่องรางวัลอย่าไปหวังมาก แค่เราทำให้เต็มที่ แค่นั้นก็โอเคแล้ว บางทีไปแข่งก็ได้อะไรหลายๆอย่างนะพี่ มันก็เหมือนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วย เราไปดูเขา เขามาดูเรา ว่าเป็นยังไง อันไหนดีเราก็จำมาใช้ได้...
(จินดา จีวิเศษ, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2558)*

จะเห็นว่า นายจินดา จีวิเศษ ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 2 ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับถ่ายทอดมาจากสำนักเกตุคงในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนโรงเรียนวังพิบูลพิทยาคม ให้สามารถบรรเลงดนตรีไทยได้อย่างดี และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆที่เพิ่มประสบการณ์ทางด้านดนตรีไทยให้กับนักเรียน เช่น การรับงานแสดงดนตรีไทย การเข้าร่วมการประกวดดนตรีไทย และนายจินดา จีวิเศษก็ยังได้พยายามรักษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับครู คือ การตั้งกานลไหว้ครูก่อนแสดงดนตรีไทยทุกครั้ง ซึ่งถือเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของความกตัญญูต่อบุคคลที่ให้กับนักเรียน

การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในหน่วยงานราชการ ซึ่งศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมาได้ไปสอนดนตรีไทยตามสถานที่ราชการต่างๆทั้งในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ โรงเรียนวัดสระแก้ว โรงเรียนสุนารีวิทยา โรงเรียนสูงเนิน โรงเรียนบ้านหนองไม้ไผ่ โรงเรียนบ้านดอนแสนสุข โรงเรียนบ้านบึง โรงเรียนเจียรนวนนทอุทิศ 2 และจังหวัดอื่นๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และโรงเรียนวังพิบูลพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์นั้น ผู้วิจัยพบว่า

1. ศิษย์แต่ละคนนั้นได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยเพิ่มเติมจากสำนักเกตุคง ซึ่งศิษย์แต่ละคนนั้นหลังจากที่ได้ศึกษาวิชาความรู้จากสำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาแล้ว ก็ยังได้เดินทางไปศึกษาวิชาความรู้เพิ่มเติมตามสถานที่ต่างๆอีกด้วย และยังพบว่าได้นำความรู้และประสบการณ์จากการนำนักเรียนเดินทางไปแข่งขันดนตรีไทยกลับมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพและดียิ่งขึ้นอีกด้วย

2. มีความตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยและสามารถทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและบรรเลงดนตรีไทยได้อย่างดี ทั้งยังได้ส่งเสริมประสบการณ์ทางด้านดนตรีให้กับนักเรียน เช่น การนำวงดนตรีไทยของโรงเรียนไปแสดงดนตรีไทยตามสถานที่ต่างๆ การนำนักเรียนเข้า

ร่วมการประกวดแข่งขันดนตรีไทย ซึ่งเมื่อครั้งที่ครูบุญยัง เกตุคงท่านมีชีวิตอยู่ ท่านก็ได้ตั้งใจอย่างมาก ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์แต่ละคนอย่างเต็มที่ ดังนั้นศิษย์แต่ละคน จึงได้ประพฤติตนตาม แบบอย่างที่ครูบุญยังได้เคยทำไว้

3. ถ่ายทอดเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของสำนักเกตุคง ศิษย์แต่ละคนนั้นก็มีความพยายามในการ นำเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครูบุญยังค์ เกตุคงซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของสำนัก นำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนบ้าง ซึ่งในบางครั้งก็จะปรับให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เช่น นำเฉพาะทำนองสั้นๆในอัตราจังหวะสองชั้นสำหรับการเรียนการสอนของเด็กในชั้นประถมศึกษาหรือ คัดเลือกบทเพลงให้มีความเหมาะสมกับเครื่องดนตรี เช่น ถ่ายทอดเพลงสร้อยลำปาง เถา สำหรับการบรรเลงเครื่องสาย เป็นต้น

4. รักษาพิธีกรรมต่างๆและความเชื่อเกี่ยวกับครู ศิษย์เกตุคงที่ได้ไปสอนในหน่วยงานราชการ นั้นยังคงยึดเรื่องพิธีกรรมอยู่เสมอ เช่น การตั้งกานล การถวายข้าวครู เป็นต้น สำหรับการตั้งกานลไหว้ ครูก่อนการแสดงดนตรีไทยนั้นก็เพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณครูที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรี ไทยให้กับตนเอง และยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนหรือนักศึกษาในเรื่องของความกตัญญูทวดเวที ถึงแม้ว่าศิษย์บางคนจะไม่ได้รับถ่ายทอดคาถาไหว้ครูมาจากครูบุญยัง เกตุคงก็ตาม แต่ก็ยังคงประพฤติ และปฏิบัติตามแบบอย่างครูเสมอ

5. พยายามนำขนบในการบรรเลงดนตรีไทยของสำนักเกตุคงมาปรับใช้ จะเห็นว่าศิษย์ทุกคน ได้พยายามอบรมสั่งสอนในเรื่องกิริยามารยาทให้กับศิษย์ทุกคนให้มีความประพฤติเรียบร้อย แต่งกาย เรียบร้อย และบรรเลงด้วยความเรียบร้อย

6. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยถึงแม้ว่าศิษย์แต่ละคนจะอยู่ต่างสถาบันกัน แต่ก็ยังมีความ รักความสามัคคีในฐานะศิษย์สำนักเดียวกันเสมอ และถ้าหากศิษย์คนใดมีปัญหาในเรื่องใด ศิษย์ คนอื่นๆก็พร้อมจะช่วยเหลือ ยกตัวอย่างเช่น หากต้องการความช่วยเหลือในเรื่องทำนองเพลง การช่วยเหลือก็จะใช้วิธีการส่งโน้ตเพลงให้ หรือบันทึกเสียงแล้วจัดส่งให้ เป็นต้น

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

สำนักเกตุคง จังหวัดนครราชสีมาก่อตั้งโดยครูบุญยัง เกตุคง ศิลปินแห่งชาติสาขา ศิลปะการแสดง (ลิเก) ปีพ.ศ.2534 โดยก่อตั้งสำนักขึ้นในช่วงประมาณ พ.ศ.2493 ซึ่งเป็นช่วงที่ ครูบุญยัง เกตุคง เดินทางมาศึกษาวิชาความรู้การแสดงลิเกกับครูเต็ก เสือสง่า ที่วิกลิเกแม่เสี้ยม ศิษย์ทางด้านดนตรีไทยของคนแรกคือนายมานิต เหล็กสูงเนิน นักดนตรีไทยของวิกลิเกแม่เสี้ยม หลังจากนั้นท่านก็ได้รับลูกศิษย์เพิ่มมากขึ้น โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 73 คน แบ่งออกเป็นศิษย์รุ่นที่ 1 จำนวน 44 คน และรุ่นที่ 2 มีจำนวน 29 คน

การถ่ายทอดความรู้ของสำนักเกตุคงนั้น ครูบุญยัง เกตุคงท่านได้ถ่ายทอดเพลง 2 ประเภทคือ

1. เพลงที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ได้แก่ เพลงประกอบการแสดงลิเก เพลงเสภา และเพลงมอญ
2. เพลงพิเศษ ซึ่งท่านได้คัดเลือกถ่ายทอดให้กับศิษย์เฉพาะบางคน ได้แก่ เพลงเดี่ยวและเพลง หน้าพาทย์ โดยครูได้ใช้วิธีถ่ายทอด 3 วิธี คือ 1.วิธีการถ่ายทอดโดยตรง ซึ่งครูจะเป็นผู้ถ่ายทอด ให้ศิษย์โดยตรง 2. วิธีการถ่ายทอดศิษย์ถึงศิษย์ วิธีนี้ครูจะอนุญาตให้ศิษย์ภายในสำนักถ่ายทอดและ แลกเปลี่ยนวิชาความรู้กันเอง 3. วิธีการถ่ายทอดภายหลังจากศิษย์ได้ศึกษาด้วยตนเอง วิธีนี้ศิษย์ จะศึกษาเรียนรู้โดยตนเองก่อน คือใช้วิธีจดจำจากการฟังการบรรเลงและวิธีแกะเพลงจาก เทปบันทึกเสียงทั้งจากครูบุญยังและจากศิษย์ภายในสำนักเดียวกัน จากนั้นจึงเข้ามารับการถ่ายทอด จากครูบุญยัง เกตุคงอีกครั้งหนึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า สำนักเกตุคงไม่ได้มีระเบียบแบบแผนในการ เลือกเพลงที่จะถ่ายทอดให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการเรียนดนตรีไทยเช่นสำนักอื่น ทั้งนี้สำนัก เกตุคงส่วนใหญ่มีพื้นความรู้และสามารถบรรเลงดนตรีไทยได้อยู่แล้ว โดยเฉพาะการบรรเลง ประกอบการแสดงลิเกซึ่งเป็นการแสดงที่ได้รับความนิยมในขณะนั้น ศิษย์ของสำนักนี้ส่วนใหญ่ จึงต้องการเพลงที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ครูบุญยัง เกตุคง จึงมักจะถ่ายทอดเพลงที่สามารถใช้ ประกอบอาชีพโดยเฉพาะเพลงประกอบการแสดงลิเกให้กับศิษย์

นอกจากวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยแล้ว ครูบุญยัง เกตุคงท่านยังได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอด คุณธรรมจริยธรรมให้กับศิษย์ทุกคน โดยท่านได้พยายามประพฤติตนเป็นแบบอย่างให้ศิษย์ได้จดจำ ซึ่งครูเป็นพุทธศาสนิกชนตัวอย่างที่ดี ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา เคารพและกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ เป็นอย่างมาก ครูเป็นแบบอย่างของครูที่ดีและนักดนตรีที่ดี นอกจากการประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี แล้วท่านก็ยังได้สร้างขนบในการบรรเลงดนตรีไทยของสำนัก 3 ข้อ คือ 1. เรื่องการแต่งกายต้อง เรียบร้อย 2. เรื่องการบรรเลง ต้องบรรเลงเพลงเป็นชุดโดยสามารถพักได้และสามารถบรรเลงเพลง ลูกทุ่งหรือเพลงลูกกรุงได้ในกรณีที่เจ้าภาพต้องการ 3. เรื่องการประพฤติตน ต้องรับประทานอาหาร

พร้อมกันและรับประทานเท่าที่เจ้าภาพจัดทำให้เท่านั้นและห้ามทะเลาะวิวาทภายในงานโดยเด็ดขาด ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานดนตรีไทยสำนักเกตุคงทุกคน เป็นนักดนตรีที่เก่งทั้งฝีมือและมีความประพฤติที่ดีเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ

การสืบทอดความรู้ของสำนักจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1. วงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา 2. การสืบทอดในกลุ่มนักดนตรีอาชีพ 3. การสืบทอดในหน่วยงานราชการ วงศิษย์เกตุคง จังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งมาตั้งแต่เมื่อครุบุญยัง เกตุคงยังมีชีวิตอยู่ นักดนตรีไทยที่ไปบรรเลงนั้นก็คือศิษย์เกตุคงและใช้เครื่องดนตรีไทยของครุบุญยังในการรับงาน ปัจจุบันศิษย์เกตุคงแต่ละคนก็ได้แยกย้ายกัน โดยบางคนก็ไปประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีอิสระ บางคนก็ได้ไปตั้งวงดนตรีไทยของตนเอง แต่ถ้าหากถึงงานไหว้ครูประจำปีของจังหวัดนครราชสีมา ศิษย์แต่ละคนก็จะกลับมารวมกัน เพื่อช่วยกันจัดงานและบรรเลงเพลงประกอบพิธีไหว้ครู นอกจากนี้หากมีผู้ที่สนใจหรือหน่วยงานราชการใด ต้องการที่จะจ้างวงดนตรีไทยไปบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครู วงศิษย์เกตุคงก็ยังคงรับงานเหมือนเดิม ซึ่งศิษย์ทุกคนก็ยังคงพยายามรักษารูปแบบ เช่น เพลงที่บรรเลง พิธีกรรม ตลอดจนขนบและเอกลักษณ์ของสำนักไว้ การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยกลุ่มนักดนตรีอาชีพนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มที่เป็นนักดนตรีไทยอิสระโดยจะประกอบอาชีพรับจ้างบรรเลงดนตรีไทยและบรรเลงทุกวงภายในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มที่สองคือกลุ่มที่เป็นหัวหน้าวงดนตรีไทย ศิษย์กลุ่มนี้จะซื้อเครื่องดนตรีไทยเป็นของตนเอง รับงานแสดงดนตรีไทยโดยใช้ชื่อวงดนตรีไทยของตนเอง ซึ่งมีทั้งหมด 3 คน คือ นายเรียง รอสุงเนิน หัวหน้าวงปี่พาทย์ประยุกต์ คณะ ร.รุ่งเรืองศิลป์, นายพิช รัตนสันเทียะ หัวหน้าวงปี่พาทย์มอญคณะรัตนบรรเลงและนายเดชา เสริมใหม่ หัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทยบ้านภูเขาลาด และทั้ง 3 วงนั้นก็ยังคงพยายามรักษารูปแบบและเอกลักษณ์ของสำนักเกตุคง เช่น บทเพลง ความเชื่อ พิธีกรรม นอกจากนี้ยังได้ถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากสำนักเกตุคงให้กับนักดนตรีหรือศิษย์ภายในวงตนเอง และยังได้นำขนบต่างๆของสำนักทั้งการสร้างความผูกพันระบบครอบครัว การนับถือกันเสมือนญาติของตน และขนบในการบรรเลงดนตรีไทยของสำนักมาปรับใช้ให้มีความเหมาะสมกับวงของตนเอง ดังนั้นการสืบทอดความรู้และขนบของสำนักเกตุคง จึงยังคงสามารถพบเห็นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากศิษย์เกตุคงที่ไปประกอบอาชีพดนตรีไทย

การสืบทอดความรู้ดนตรีไทยในหน่วยงานราชการของศิษย์เกตุคง พบว่า ศิษย์กลุ่มนี้ได้นำขนบและแบบแผนการปฏิบัติทั้งจากสำนักเกตุคง จากครอบครัว และจากสถาบันการศึกษา มาปรับใช้ให้เหมาะสม เนื่องจากต้องจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามระบบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งยังต้องให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของงานที่ไปบรรเลง แต่ก็ได้พยายามนำเพลงที่เป็นผลงานการประพันธ์ของครุบุญยังค์ เกตุคงซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของสำนักมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน และยังคงยึดถือในเรื่องขนบในการจัดพิธีกรรมอยู่เสมอ เช่น การตั้งกานัล การถวายข้าวครู ซึ่งนับว่าเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนหรือนักศึกษาในเรื่องของความกตัญญู

กตเวที ทั้งยังได้นำขอบในการบรรเลงดนตรีไทยของสำนักมาปรับใช้ โดยจะอบรมสั่งสอนในเรื่อง กิริยามารยาทให้กับนักเรียนและนักศึกษาทุกคนเป็นนักดนตรีที่ดีมีความประพฤติเรียบร้อย

ข้อเสนอแนะ

สำนักดนตรีไทยนั้นยังคงมีอีกหลายสำนักที่ยังไม่ได้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง และบันทึก ข้อมูลในรูปแบบของงานวิจัย เช่น สำนักดนตรีไทยครูเมธา ภัคดีพิพัฒน์ ศิษย์ของพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้นซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการที่จะศึกษา เพราะข้อมูลต่าง ๆ นั้น ล้วนเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงประวัติศาสตร์ดนตรีไทย ซึ่งหากไม่มีการศึกษา ข้อมูลเหล่านั้นก็จะค่อยๆ เลือนหายไปตามกาลเวลาและเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การศึกษาบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสำนัก การศึกษาการถ่ายทอด ความรู้ดนตรีไทยของสำนักและการศึกษาการสืบทอดความรู้ดนตรีไทยของสำนักดนตรีไทย ครูเมธา ภัคดีพิพัฒน์ ศิษย์ของพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) จังหวัดบุรีรัมย์ จึงเป็นหัวข้อวิจัย ที่น่าสนใจและควรมีผู้ทำการศึกษาต่อไป

รายการอ้างอิง

- กนก โตสุรัตน์ และคนอื่นๆ. การประเมินสภาพองค์ความรู้จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2541.
- เกษม ถีสุงเนิน. สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2558.
- จกมล พงษ์พรหม. สัมภาษณ์, 19 เมษายน 2558.
- จริยาวดี ช่องฉิมพลี. สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558.
- จันทร์เพ็ญ ฝ้ายโคกสูง. สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2558.
- จินดา จีวิเศษ. สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2558.
- ชัชวาล สนิทสันเทียะ. สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2558.
- ชาญกิจ เสริมใหม่. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558.
- ชาญชัย เสริมใหม่. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558.
- ณัฐดนัย เงามเกาะ. สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2558.
- เดชา เสริมใหม่. สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2558.
- เดชา เสริมใหม่. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2558.
- เดชา เสริมใหม่. สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558.
- ทศพร จริงโพธิ์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2558.
- ทัศน์ัย พิณพาทย์. สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558.
- ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพครูบุญยัง เกตุคง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มติชน, 2541.
- ธวัชชัย ไทญ่น้ำ. สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2558.
- นิमित ฉ่อยมณี. สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2558.
- นิमित โอสสถเจริญ. วิธีการถ่ายทอดความรู้ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง). วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- บุญทรัพย์ นามเกษม. สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2558.
- บุญสม เลิศพยาบาล. สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2558.
- ประกิจ หวดสูงเนิน. สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2558.
- พอง รองสูงเนิน. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558.

- พิชชาณัฐ ตู้อินดา. การถ่ายทอดความรู้ของวงปีพาทย์บ้านใหม่ทางกระเบน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาดุริยางค์ไทย
ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- พิทักษ์ จรรย์นาฎย์. สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2558.
- พิช รัตนสันเทียะ. สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2558.
- พิช รัตนสันเทียะ. สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2558.
- ไพฑูริย์ กิ่งโคกกรวด. สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558.
- ไพฑูริ อุดมทะเล. สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558
- ภัทรวดี ภูฎาภิรมย์. ประวัติและวิวัฒนาการของดนตรีไทย ภาคอีสานเหนือ. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- เย็น เปล่งสันเทียะ. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558.
- รวมเรื่องเมืองนครราชสีมา. (ม.ป.ท.), 2511.
- เริง รอสุงเนิน. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558.
- เรียง รอสุงเนิน. สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2558.
- เรียง รอสุงเนิน. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2558.
- เรียง รอสุงเนิน. สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558.
- ลอง รอสุงเนิน. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558.
- ลอง รอสุงเนิน. สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2558.
- เลิศ โฉมสูงเนิน. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558.
- วรพจน์ มานะสมปอง. อาศรมศึกษาครูชัยวัฒน์ รอสุงเนิน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2548.
- วันชัย ศรีสูงเนิน. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2558
- วุฒิไกร กิขุนทด. สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558.
- ศุนย์สังคีตศิลป์. คุยกับนักตีระนาดเอกลิเก. [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงเทพ, 2529.
- ศุนย์สังคีตศิลป์. คุยกับครูดนตรีไทย. [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงเทพ, 2530.
- ศุนย์สังคีตศิลป์. รำลึกครูบุญยงค์ เกตุคง. [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงเทพ, 2539.
- สมบูรณ์ ไทยวัชรามาต และคนอื่นๆ. ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค. นครราชสีมา, 2526.
- สมัชชา เจียรนัย. สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2558.
- สันติ อุดมศรี. การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยสำนักครุรวม พรหมบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. บรรยายสรุปจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา, 2557.

สำรวย โตสูงเนิน. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2558.

สุคน ฉานสูงเนิน. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2558.

สุเทพ กิขุนทด. สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558.

สุนทร กิ่งโคกกรวด. สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2558.

สุรพงษ์ บ้านไกรทอง. การถ่ายทอดวิธีการบรรเลงซอสามสาย สำนักพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี).

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์. บุญยงค์ เกตุคง ศิลปินแห่งชาติ ระยะเวลาไข่มุกบนจานหยก. กรุงเทพฯ: มติชน, 2535.

อังคณา แสงอนันต์. การสืบทอดดนตรีไทยสายครุฑุทัย แก้วละเอียด กรณีศึกษา วงไทยบรรเลง

อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

อัศนีย์ เปลี่ยนศรี. สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2558.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ศิษย์เกตุคงรุ่นที่ 1 ที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

นายเรียง รอสุงเนิน

นายเย็น เปล่งสันเทียะ

นายเดชา เสริมใหม่

นายลอง รอสุงเนิน

นายสุเทพ กิขุนทด

นายพิช รัตนสันเทียะ

นางสาวบุญสม เลิศพยาบาล

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	นายสันติ วิลัยสูงเนิน
วันเดือนปีเกิด	13 ตุลาคม 2532
สถานที่เกิด	นครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ระดับประถมศึกษา จากโรงเรียนตำบลโคกกรวด (ผดุงรัฐวิทยา) ระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประสบการณ์ทำงาน	ฝึกสอนที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ฝึกสอนที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม) ครูอาสาวัดไทยลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ครูพิเศษโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย อาจารย์พิเศษสาขาคณิตศาสตร์คณະมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์